DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

الأساس في السنة

EL ESAS Fİ'S SÜNNE

İslam Akaidi 3

SAİD HAVVA

9

Duzenleyen:bilginDK
2018-07-06

AKSA

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

الأساس في السنة وفقهها

كافة حقوق الطبع والنشر والترجمة محفوظة
للناشر

دار السلام للطباعة والنشر والتوزيع

لصاحبها
عبد القادر محمود البكار

١٢٠ شارع الأزهر تلفون ٩٣٢٨٢٠ - ٩٣٥٦٤٤
ص ب ١٦١ العورية تلكس ٩٢٩٨٧ ايجبتل بكار

الطبعة الأولى
١٤٠٩ هـ - ١٩٨٩ م

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

الأساس في السنة

SAİD HAVVA

9

AKSA
YAYIN - PAZARLAMA
SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
Halıcılar Cad. Okumuş Adam Sk. 24
Fatih - İstanbul
Tel: 531 45 86

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Aksa Yayın - Pazarlama
San. ve Tic. Ltd. Şti.

Genel Yayın Yönetmeni
Ahmet Küçükağa

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

EL ESAS Fİ'S SÜNNE

İslam Akaidi

Çevirenler
M. Ahmet Varol • Orhan Aktepe
Abdurrahim Ali Ural • H.Ahmet Özdemir
Recep Çetintaş

Redakte ve İmla
Hamdi Çelebi

Dizgi - Mizanpaj
İmaj Reklam

Arapça Dizgi
Hamza Eminoğlu

Bu eser, Ziya Ofset Tesislerinde basılmış ve
Sezgin Ciltevinde ciltlenmiştir. Mayıs 1992 - İstanbul

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

PEYGAMBERLERE İMAN

Peygamberleri tanımak, onlar aracılığıyla Allah'ı tanımak demektir. Peygamberleri tanımayan, onlara iman etmeyen, onlara teslim olmayan ve itaat etmeyen insan, Allah Azze ve Celle'yi tanımaz ve O'nun hukukunu yerine getiremez. Bundan dolayı, Allah'ın kitabındaki bir ayet-i kerimenin, Resul'e biat etmeyi, Allah'a biat etmenin yerine koyduğunu görüyoruz. Yine bir diğer ayet-i kerimenin, Resulullah (a.s)'a itaatı, Allah'a itaatın yerine koyduğunu görüyoruz.

Ayet-i kerimeler şöyledir:

"Muhakkak ki, sana biat edenler, ancak Allah'a biat etmektedirler..." (1)

"Kim Resul'e itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur. Yüz çevirene gelince, seni onların başına bekçi göndermedik!" (2)

Biz Allah'ın yüce sıfatları ve güzel isimleri bulunduğunu; rububiyyet, uluhiyyet ve malikiyyetin O'na ait olduğunu zikretmiştik. Biz bu konuların gerçek ayrıntı ve gereklerini ancak peygamberlerin aracılığıyla öğreniyoruz.

İbadeti, ubudiyyeti, şeriatı ve Allah'ın rızasına ermenin yöntemini öğrenmenin tek yolu, ancak peygamberler aracılığı ile olur.

Bu konuda yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Allah melekleri, kullarından dilediği kimseye kendinden bir vahiy ile: Benden başka ilah olmadığına dair (kullarımı) uyarın ve benden korkun, diye gönderir." (3)

"Senden önce hiçbir resul göndermedik ki ona: Benden başka ilah yoktur; şu halde bana kulluk edin, diye vahyetmiş olmayalım." (4)

---

1) Fetih Suresi: 10
2) Nisâ Suresi: 80
3) Nahl Suresi: 2
4) Enbiya Suresi: 25

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bundan dolayı Allah'ın resullerine iman etmeyenler, mü'min değillerdir. Peygamberlerden birini inkar etmek, Allah ve aynı zamanda diğer Peygamberleri de inkar etmek demektir.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Allah'ı ve peygamberlerini inkar edenler ve (inanma hususunda) Allah ile peygamberlerini birbirinden ayırıp: "Bir kısmına iman ederiz, ama bir kısmına inanmayız," diyenler ve bunlar (iman ile küfür) arasında bir yol tutmak isteyenler yok mu; işte gerçekten kafirler bunlardır..." (1)

Peygamberlere iman etmek, bunun için imanın rükünlerinden dördüncüsü olmuştur ve İslama girmek de ancak iki şehadeti söylemekle olur. Resulullah (a.s) ancak sıfatlarıyla, Allah'ın O'nun eliyle inkar ettiği mucizelerle -ki onlar bazan ileride tahakkuk edecek gaybi bilgiler şeklinde de olur- ve hayırlı, temiz meyveler ile bilinip tanınır. Bizim peygamberimiz (a.s) en yüce sıfatlara, en çok, en uzun ömürlü ve en açık mucizelere, kuşaklar boyu gerçekleşen gaybi haberlere, en tatlı, en temiz ve en lezzetli meyvelere sahipti. Geçmiş peygamberler O'nu müjdelemişti. Biz bu konuya geniş bir şekilde 'er-Resül' adlı kitabımızda değinmiştik.

Kur'an-ı Kerim peygamberler konusunda, bize yeterli bir fikir vermiştir.

Nübüvvet ve risaletin Allah'ın seçmesine dayandığını, onda insan gayretinin hiçbir müdahalesi bulunmadığını Kur'an-ı Kerim bize beyan etmektedir. Her ne kadar Resuller ve nebiler kalb bakımından insanların en saf ve yetenek bakımından onların en üstünü olsalar bile, bu böyledir.

Nitekim yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"....Allah elçilik (görevini) kime vereceğini daha iyi bilir...." (2)

"Allah, meleklerden de, insanlardan da elçiler seçti. Şüphesiz Allah işitendir, görendir." (3)

"Allah, melekleri, kullarından dilediği kimseye kendinden bir vahiy ile: "Benden başka ilah olmadığına dair (kullarını) uyarın ve benden korkun," diye gönderir." (4)

Allah Teala, Hz. İbrahim, Hz. İshak ve Hz. Ya'kub (a.s) haklarında:

"Doğrusu onlar, bizim yanımızda seçkin ve iyi kimselerdendir." (5)

---

1) Nisa Suresi: 150 - 151
2) En'am Suresi: 124
3) Hacc Suresi: 75
4) Nahl Suresi: 2
5) Sad Suresi: 47

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Hz. İbrahim Aleyhisselam hakkında:

"Andolsun ki, biz onu dünyada elçi seçtik, ahirette de, o iyilerdendir." (1)

Hz. Musa Aleyhisselam hakkında da:

"(Allah) "Ey Musa dedi," ben risaletimle ve sona konuşmamla seni insanların başına seçtim..." (2)

"Ben seni seçtim. Şimdi vahyedilene kulak ver." (3) buyurmuştur.

Kendilerine peygamberler gönderilmemiş hiçbir ümmet bulunmadığı konusu da, Kur'an-ı Kerim'in zikrettiği konular arasındadır.

"Andolsun ki biz: Allah'a kulluk edin ve putlardan sakının diye (emretmeleri için) her millete, bir peygamber gönderdik..." (4)

"Biz seni hak ile müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik. Her millet içinde mutlaka bir uyarıcı (peygamber) bulunmuştur." (5)

"Rabbin, kendilerine ayetlerimizi okuyan bir peygamberi memleketlerin ana merkezlerine göndermedikçe o memleketleri helak edici değildir... Zaten biz, ancak halkı zalim olan memleketleri helak etmişizdir." (6)

"(Allah'ın emirlerini) kendilerine iyice açıklasın diye her peygamberi yalnız kendi kavminin diliyle gönderdik..." (7)

Allah Teala, Hz. Muhammed (a.s) ile nübüvvet ve risalet müsessesesini sona erdirmiş ve O'nu ins ve cinler alemine peygamber kılmıştır.

"Muhammed, sizin erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir. Fakat O, Allah'ın Resülü ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah her şeyi hakkıyla bilir." (8)

"Biz seni bütün insanlara ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik; fakat insanların çoğu bunu bilmezler." (9)

Hz.Muhammed (a.s) tüm insanlara Allah'ın elçisi olduğu gibi, aynı zamanda

---

1) Bakara Suresi: 130
2) A'raf Suresi: 144
3) Tâhâ Suresi: 13
4) Nahl Suresi: 36
5) Fâtır Suresi: 24
6) Kasas Suresi: 59
7) İbrahim Suresi: 4
8) Ahzab Suresi: 40
9) Sebe Suresi: 28

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

cinlere gönderilmiş bir elçidir.

"Hani cinlerden bir gurubu, Kur'an'ı dinlemeleri için sana yöneltmiştik." (1)

"O, başka bir şey değil, ancak cümle alem için bir zikirdir." (2)

"De ki: "Ey insanlar! Gerçekten ben sizin hepinize, göklerin ve yerin sahibi Allah'ın (gönderdiği) elçiyim..." (3)

"Kim, İslam'dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden (böyle bir din) asla kabul edilmeyecek ve o, ahirette ziyan edenlerden olacaktır." (4)

Kur'an-ı Kerim'in beyanlarından biri de, onun tüm peygamberlerin haberini bize anlatmamış olmasıdır.

Allah Teala şöyle buyuruyor:

"Andolsun senden önce de peygamberler gönderdik. Onlardan sana kıssalarına anlattığımız kimseler de var, durumlarını sana bildirmediğimiz kimseler de var..." (5)

"Bir kısım peygamberleri sana daha önce anlattık, bir kısmını ise sana anlatmadık. Ve Allah Musa ile gerçekten konuştu." (6)

Alimler katında tercih edilen görüşe göre, Kur'an-ı Kerim'de zikredilen peygamberlerin sayısı yirmibeştir. Zu'l Kifl (a.s)'in üzerinde ihtilaf olmakla birlikte, onun da peygamber olduğu görüşü benimsenmiştir.

Kur'an'da adları zikredilen peygamberler şunlardır:

Hz. Adem (a.s), Hz. İdris (a.s), Hz. Nuh (a.s), Hz. Hud (a.s), Hz. Salih (a.s), Hz. İbrahim (a.s), Hz. Lut (a.s), Hz. İsmail (a.s), Hz. İshak (a.s), Hz. Yakub (a.s), Hz. Yusuf (a.s), Hz. Eyyub (a.s), Hz. Şuayb (a.s), Hz. Musa (a.s), Hz. Harun (a.s), Hz. Yunus (a.s), Hz. Davud (a.s), Hz. Süleyman (a.s), Hz. İlyas (a.s), Hz. Elyesa (a.s), Hz. Zu'l Kifl (a.s), Hz. Zekeriyya (a.s), Hz. Yahya (a.s), Hz. İsa (a.s), Hz. Muhammed (a.s). Salat ve selam hepsinin üzerine olsun.

Kur'an-ı Kerim, peygamberlerin bazısını, sabır ve tahammüllerinin çokluğu ve buna devam etmeleri sebebiyle, onları *"ülü'l azm-karar sahibi"* diye vasıflandırmıştır.

---

1) Ahkaf Suresi: 29
2) Tekvir Suresi: 27
3) A'raf Suresi: 157
4) Al-i İmran: 85
5) Gâfir Suresi: 78
6) Nisa Suresi: 164

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bu hususta Allah (c.c) şöyle buyurmuştur:

"O halde peygamberlerden azim sahibi olanların sabrettiği gibi sen de sabret..." (1) Onlar Ahzab suresinde özel olarak zikredilmişlerdir:

"Hani biz peygamberlerden söz almıştık; senden, Nuh'tan, İbrahim'den, Musa'dan ve Meryemoğlu İsa'dan da. (Evet) biz onlardan pek sağlam bir söz aldık." (2)

İlim ehli nezdinde, onların faziletteki sıralamaları aşağıdaki gibidir:

Hz. Muhammed (a.s),

Hz. İbrahim (a.s),

Hz. Musa (a.s),

Hz. İsa (a.s),

Hz. Nuh (a.s). Salat ve selam onların üzerine olsun.

Allah'ın, resulleri ve nebileri ayrıcalıklı kıldığı özelliklerinden biri de kendilerine vahiy gelmesidir.

"De ki: "Ben, yalnızca sizin gibi bir beşerim. (Şu var ki) bana, İlahınızın, sadece bir ilah olduğu vahyolunuyor..." (3)

"Biz, Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi, sana da vahyettik..." (4)

"Biz, senden önce de ancak kendilerine vahiy verdiğimiz erkekleri elçi olarak gönderdik. Eğer bilmiyorsanız bilgi ehline sorunuz." (5)

Nebilere ve resullere özel olan vahiy; Allah'ın kendi peygamberlerinden birini muhatab alarak ona indirilmiş olan sözüdür. Peygamber, ancak vahiy sebebiyle peygamber olur. Vahyin geliş yollarını, Kur'an-ı Kerim şöyle beyan etmiştir:

"Allah bir insanla ancak vahiy yoluyla veya perde arkasından konuşur, yahut bir elçi gönderip izniyle ona dilediğini vahyeder. O yücedir, hakimdir." (6)

Bu ayette, vahyin doğrudan Resulullah (a.s)'ın kalbine ilka edilmesi şekli,

---

1) Ahkaf Suresi: 35
2) Ahzab Suresi: 7
3) Kehf Suresi: 110
4) Nisa Suresi: 163
5) Enbiya Suresi: 7
6) Şûrâ Suresi: 51

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

kelamın perde arkasından doğrudan Allah'tan alınması şekli ve melek aracılığı ile geliş şekli belirtilmiştir. Vahiyle görevli melekler çoktur. Vahiyle mükellef olan asıl elçi Cebrail Aleyhisselam'dır. Bu hususta Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmuştur:

"Onu Ruhu'l-emin (Cebrail), uyarıcılardan olasın diye apaçık arap diliyle senin kalbine indirmiştir." (1)

Akıl ve nakil, peygamberlerin dört ana sıfat ile muttasıf olmaları gerektiği üzerinde birbirini destekleyici mahiyettedirler. Bu özellikler şunlardır:

a- Sıdk: Doğru sözlü ve dürüst olmak.

b- Emanet: Güvenilir olmak.

c- Tebliğ: Allah'tan aldıklarını insanlara ulaştırmak.

d- Fetanet: Akıllı ve zeki olmak.

Sıdk: Haberin, gerçekle mutabakatıdır.

Allah Teala şöyle buyuruyor:

"Allah ve Resulü doğru söylemiştir..." (2)

"Eğer (Peygamber) bize atfen bazı sözler uydurmuş olsaydı; elbette onu kuvvetle yakalardık. Sonra onun can damarını koparırdık, hiçbiriniz buna mani de olamazdınız." (3)

"Aslında onlar seni yalanlamıyorlar; fakat o zalimler, açıktan açığa Allah'ın ayetlerini inkar ediyorlar." (4)

Emanet: İsmet demektir, yani günah işlememek demektir. İsmetin manası, peygamberlerin zahir ve batınlarını günaha bulaşmaktan korumak demektir. Ülemanın ıstılahında o, teklifi yerine getirmektir. Genel anlamıyla emanet budur.

Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor:

"Biz emaneti, göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler, (Sorumluluğundan) korktular. Onu insan yüklendi..." (5)

Peygamberlerin emanet iie muttasıf olmaları, kendilerine uyulması ve arka-

---

1) Şuara Suresi: 193 - 195
2) Ahzab Suresi: 22
3) Hakka Suresi: 44 - 47
4) En'am Suresi: 33
5) Ahzab Suresi: 72

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

larından gidilmesi sebebiyle ilahi teklifin muktezasıdır:

"(Resulüm!) De ki: "Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın..." (1)

"Biz her peygamberi, ancak Allah'ın izniyle kendisine itaat edilmesi için gönderdik..." (2)

"Andolsun ki, Resulullah'da, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için en mükemmel bir örnek vardır." (3)

"İbrahim'de ve onunla beraber olanlarda, sizin için gerçekten güzel bir örnek vardır..." (4)

"(Şuayb) dedi ki: "Ey kavmim! Size yasak ettiğim şeylerde aksini yaparak size aykırı davranmak istemiyorum..." (5)

"Onlar (bütün peygamberler), hayır işlerinde koşuşurlar..." (6)

Fetanet: Delil getirme gücüne sahip alma ve buna bağlı olarak akıl zenginliği, anlayış gücü ve çabuk kavrayış demektir. Çünkü peygamberlerin görevi, Allah'ın yaratıklarından mükellef olanlara, Allah'ın dini ile delil getirmektir.

Bu konuda Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor:

"(Yerine göre) müjdeleyici ve sakındırıcı olarak peygamberler gönderdik ki, insanların, peygamberlerden sonra Allah'a karşı bir bahaneleri olmasın! Allah izzet ve hikmet sahibidir." (7)

"İşte bunlar bizim hüccetimizdir. Biz onu, kavminin karşı koymasına rağmen İbrahim'e verdik..." (8)

"Dediler ki: "Ey Nuh! Bizimle mücadele ettin ve bize yaptığın mücadelede çok ileri gittin..." (9)

Tebliğ: Allah'ın mesajlarını, tebliğ edilmesi emredilen kişilere ulaştırmak demektir.

---

1) Al-i İmran Suresi: 31
2) Nisa Suresi: 64
3) Ahzab Suresi: 31
4) Mümtehine Suresi: 4
5) Hud Suresi: 88
6) Enbiya Suresi: 90
7) Nisa Suresi: 165
8) En'am Suresi: 83
9) Hud Suresi: 32

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"O peygamberler ki, Allah'ın gönderdiği emirleri duyururlar, Allah'tan korkarlar ve O'ndan başka kimseden korkmazlar..." (1)

"Ey Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan, O'nun elçiliğini yapmamış olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır..." (2)

"(Ey Muhammed!) Sen, Rabbinin yoluna hikmet ve güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et..." (3)

Allah Teala'nın şu sözü de peygamberlik müsessesesi ile ilgilidir:

"Biz, senden önce de, ancak kendilerine vahiy verdiğimiz erkekleri elçi olarak gönderdik..." (4)

Ülema bu ayet-i kerime'den, nübüvvet ve risalet görevinin kadın cinsinde olamayacağı görüşünü çıkarmıştır. Meleklerin Meryem (a.s)'e hitabına gelince; bu, nübüvvet vasfı ile ilgili değildir, aksine sıddıklık vasfından dolayı, Allah'tan kendisine ihsan buyurulmuş bir keramettir.

Cenab-ı Hak şöyle buyurmuştur:

"(İsa'nın) anası da sıddika (çok doğru bir kadın)dır..." (5)

Yüce Allah'ın:

"Musa'nın anasına: "O'nu emzir, kendisine zarar geleceğinden endişelendiğinde onu denize (Nil nehrine) bırakıver, hiç korkup kaygılanma; çünkü biz onu tekrar sana geri vereceğiz ve onu peygamberlerden biri yapacağız," diye bildirdik (vahyettik)" (6) kavline gelince; onda geçen *"vahyettik"* sözünün, ilham veya melek vasıtasıyla yapılan bir hitab olma ihtimali vardır. Ama o, bir nübüvvet vasfı değildir, keramet ve velayet vasfıdır.

Allah Azze ve Celle peygamberin sıdkına dair alamet koymuştur ki, o da, muhatapların benzerini getirmekte acze düştükleri olağanüstü mucizedir.

Allah Teala şöyle buyuruyor:

"Andolsun biz peygamberlerimizi açık delillerle gönderdik." (1)

---

1) Ahzab Suresi: 39
2) Maide Suresi: 67
3) Nahl Suresi: 125
4) Enbiya Suresi: 7
5) Maide Suresi: 75
6) Kasas Suresi: 7

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Hiçbir peygamber yoktur ki, muhatapları karşısında kendi risaletine hüccet olması için mucize verilmemiş olsun. Bazan resûlun bir tek mucizesi olur, bazan da birden çok mucizeleri olur.

Bizim peygamberimizin temel mucizesi Kur'an'dır. O öyle bir mucizedir ki, içinde pek çok mucize vardır. Fakat Kur'an'la birlikte O'na daha birçok mucizeler verilmiştir.

PEYGAMBERLERİN GÖREVLERİ

1- Adaleti Sağlamak:

"Andolsun biz peygamberlerimizi açık delillerle gönderdik ve insanların adaleti yerine getirmeleri için beraberlerinde kitabı ve mizanı indirdik..." (2)

2- Allah'a çağırmak:

"De ki: İşte bu benim yolumdur. Ben Allah'a çağırıyorum, ben ve bana uyanlar aydınlık bir yol üzerindeyiz..." (3)

"(Ey Muhammed!) Sen, Rabbinin yoluna hikmet ve güzel öğütle çağır..." (4)

3- Hikmeti ve kitabı öğretmek:

Nefisleri temizlemek, ihtiyaç duydukları şeylerden, bilmediklerini yalnızca vahiy vasıtasıyla insanlara öğretmek:

"Ey Rabbimiz! Onlara kendi içlerinden senin ayetlerini kendilerine okuyacak, onlara kitap ve hikmeti öğretecek, onları temizleyecek bir elçi gönder..."(5)

"Nitekim kendi içinizden, size ayetlerimizi okuyan, sizi temizleyen, size kitabı ve hikmeti getirip size bilmediklerinizi öğreten bir Resul gönderdik..." (6)

4- Kitabı insanlara açıklamak:

"İnsanlara, kendilerine indirileni açıklaman için sana da bu Kur'an'ı indirdik." (7)

5- Müjdelemek ve uyarmak:

"(Yerine göre) müjdeleyici ve sakındırıcı olarak peygamberler gönderdik ki,

---

1) Hadid Suresi: 25
2) Hadid Suresi: 25
3) Yusuf Suresi: 108
4) Nahl Suresi: 125
5) Bakara Suresi: 129
6) Bakara Suresi: 151
7) Nahl Suresi: 44

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

insanların, peygamberlerden sonra Allah'a karşı bir bahaneleri olmasın!" (1)

Resullerin ve nebilerin, Allah katında birbirlerine üstünlükleri vardır.

Allah Teala şöyle buyurmuştur:

"O peygamberler ki, biz onlardan bir kısmını diğerlerinden üstün kıldık." (2)

"Gerçekten biz nebilerden bazısını, bazısına üstün kıldık..." (3)

Aynı şekilde, peygamberlerin ümmetlerinin de birbirlerine üstünlükleri vardır. Allah, İsrailoğullarını kendi zamanlarındaki diğer milletlere üstün kılmıştır:

"Andolsun biz, İsrailoğullarına, bilerek alemlerin üstünde bir imtiyaz verdik." (4)

Allah Azze ve Celle, Muhammed ümmetini, ümmetlerin hayırlısı kılmıştır:

"Siz, insanlar için ortaya çıkarılan, doğruluğu emreden, fenalıktan alıkoyan, Allah'a inanan hayırlı bir ümmetsiniz..." (5)

Peygamberlerin gönderilişi mükelleflere karşı getirilen bir hüccettir. Böylece mükellefler usül ve füru'u, öğrenirler. Bilerek karşı çıktıkları vakit dünya ve ahirette azabı haketmiş olurlar.

"(Yerine göre) müjdeleyici ve sakındırıcı olarak peygamberler gönderdik ki, insanların, peygamberlerden sonra Allah'a karşı bir bahaneleri olmasın..." (6)

"Biz peygamber göndermedikçe kimseye azab etmeyiz." (7)

"Eğer onları Muhammed'den önce bir azaba uğratarak yok etseydik: "Rabbimiz! Bize bir peygamber gönderseydin de, alçak ve rezil olmazdan önce ayetlerine uysaydık olmaz mıydı?" diyeceklerdi." (8)

Şu ayeti kerimeye de kulak verelim:

"Ey Muhammed! Senden önce de, kendilerine vahyettiğimiz adamlar gönderdik. Bilmiyorsanız kitab ehline sorun. Biz onları yemek yemez birer cesed

---

1) Nisâ Suresi: 165
2) Bakara Suresi: 253
3) İsra Suresi: 55
4) Duhan Suresi: 32
5) Al-i İmran Suresi: 110
6) Nisa Suresi: 165
7) İsra Suresi: 15
8) Tâhâ Suresi: 134

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

kılmadık ve onlar ölümsüz de değillerdir." (1)

Ülema, bunların benzerlerini, peygamberlere caiz olan beşeri davranışların konusu olarak araştırmıştır:

"Ey Muhammed! Senden önce gönderdiğimiz bütün peygamberler de, şüphesiz yemek yerler, sokaklarda gezerlerdi..." (2)

"Andolsun ki, senden önce nice peygamberler gönderdik; onlara eşler ve çocukları da verdik..." (3)

Peygamberlerin daveti tektir: Bu davet; tevhide, ibadete, ubudiyete ve Allah'ın nebilerine vahyettiği konularda O'na itaat ve teslim olmaya davettir.

"Allah, Nuh'a buyurduğu şeyleri size de din olarak buyurmuştur. Ey Muhammed! Sana vahyettik; İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya da buyurduk ki: "Dine bağlı kalın, onda ayrılığa düşmeyin." (4)

"Oysa onlar, doğruya yönelerek, dini yalnız Allah'a has kılarak O'na kulluk etmek, namazı kılmak ve zakatı vermekle emrolunmuşlardı. Dosdoğru olan din de budur." (5)

"Senden önce hiçbir resul göndermedik ki, ona: "Benden başka ilah yoktur; şu halde bana kulluk edin," diye vahyetmiş olmayalım." (6)

"Atalarım İbrahim, İshak ve Yakub'un dinine uydum. Allah'a herhangi bir şeyi ortak koşmamız bize yaraşmaz..." (7)

"Hüküm Allah'tan başkasının değildir. O da kendisinden başkasına ibadet etmememizi emretmiştir. İşte dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu bilmezler." (8)

Fakat Allah'a kulluğun ayrıntısı, şeriattan şeriata değişmiştir. Sonuncu ve kendisine aykırı olan şeyleri neshedici (yürürlükten kaldıran) şeriat, Hz. Muhammed (a.s)'in şeriatıdır:

"Sana da, daha önceki kitabı doğrulamak ve onu korumak üzere kitab'ı (Kur'an'ı) gönderdik. Artık aralarında Allah'ın indirdiği ile hükmet; sana gelen

---

1) Enbiya Suresi: 7 - 8
2) Furkan Suresi: 20
3) Ra'd Suresi: 38
4) Şûrâ Suresi: 13
5) Beyyine Suresi: 5
6) Enbiya Suresi: 25
7) Yusuf Suresi: 38
8) Yusuf Suresi: 40

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

gerçeği bırakıp da onların arzularına uyma..." (1)

İlahi rahmet görüntülerinin en büyüğü, peygamberleri göndermektir. Bu rahmetin verdiği örneklerin en büyüğü de Hz. Muhammed (a.s)'in peygamber olarak gönderilişidir:

"(Resulüm!) Biz seni, ancak alemlere rahmet olarak gönderdik." (2)

İnsanı, Allah'tan başkasına kulluktan kurtarmak bu rahmetin görüntülerindendir. Allah'ın, insanlara birbirlerine nasıl davranacaklarını, onlara hakkı, adaleti ve güzel ahlakı, kendilerinin kar ve zararlarına olan şeyleri tanıtması; insana bulunduğu yeri, varlığın zahirini ve batınını, kendisine görünmeyeni bildirmesi, insanı cennete layık kılacak ve onu cehennem azabından koruyacak şeyleri öğretmesi, insan için en güzel örneğin Hz. Muhammed (a.s)'de bulunduğunu bildirmesi, ilahi rahmetin göstergesidir.

Nebiler ve resullerden bahseden kitap ve sünnet metinleri çoktur. Onlar çeşitli nedenlerle zikrediliyor. Biz, bu konu ile ilgili ayetlerin temel nitelikte olanlarını zikrettik. Şimdi de peygamberler hakkında varit olan sünnet metinlerinden bazılarını sunuyoruz. Diğer metinler de vardır ki, onlar da yeri geldikçe bu kitapta ele alınacaktır.

PEYGAMBERLERLE İLGİLİ RİVAYETLER

٨١٤ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ فَجَلَسْتُ فَقَالَ: «يَا أَبَا ذَرٍّ هَلْ صَلَّيْتَ؟» فَقُلْتُ: لاَ. قَالَ: «قُمْ فَصَلِّ». قَالَ: فَقُمْتُ فَصَلَّيْتُ ثُمَّ جَلَسْتُ. فَقَالَ: «يَا أَبَا ذَرٍّ تَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ شَيَاطِينِ الإِنْسِ وَالْجِنِّ». قَالَ: قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ لِلإِنْسِ شَيَاطِينٌ؟ قَالَ: «نَعَمْ». قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ الصَّلاَةُ؟ قَالَ: «خَيْرٌ مَوْضُوعٌ، مَنْ شَاءَ أَقَلَّ وَمَنْ شَاءَ أَكْثَرَ». قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَالصَّوْمُ؟ قَالَ: «فَرْضٌ مَجْزِئٌ وَعِنْدَاللَّهِ مَزِيدٌ». قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَالصَّدَقَةُ؟ قَالَ: «أَضْعَافٌ مُضَاعَفَةٌ». قَالَ: قُلْتُ: فَأَيُّهَا أَفْضَلُ؟ قَالَ: «جُهْدٌ مِنْ مُقِلٍّ أَوْ سِرٌّ إِلَى فَقِيرٍ». قُلْتُ؟ يَارَسُولَ اللَّهِ: أَيُّ الأَنْبِيَاءِ كَانَ أَوَّلَ؟ قَالَ: «آدَمُ». قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ وَنَبِيٌّ كَانَ؟ قَالَ: «نَعَمْ نَبِيٌّ مُكَلَّمٌ». قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ، كَمِ الْمُرْسَلُونَ؟ قَالَ: «ثَلاَثُمِائَةٍ وَبِضْعَةَ عَشَرَ جَمًّا غَفِيرًا»

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

. أَوْ قَالَ مَرَّةً: «خَمْسَةَ عَشَرَةَ» قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، آدَمُ نَبِيٌّ؟ قَالَ: «نَعَمْ مُكَلَّمٌ» . قَالَ: قُلْتُ يَارَسُولَ اللَّهِ! أَيُّمَا أُنْزِلَ عَلَيْكَ أَعْظَمُ؟ قَالَ: «آيَةُ الكُرْسِيِّ ﴿اَللَّهُ لاَإِلٰهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ القَيُّومُ﴾ ».

814- İmam Ahmed, Ebu Zerr (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ebu Zerr şöyle dedi:

"Hz. Peygamber (as)'e geldim; mesciddeydi. Hemen oracığa oturdum. Hz. Peygamber (a.s):

"Ya Ebu Zerr! Namaz kıldın mı?" buyurdu. Ben de:

"Hayır (kılmadım)" dedim. Hz. Peygamber (a.s):

"O halde kalk ve kıl" buyurdu.

Ebu Zer dedi ki:

"Ben de hemen kalkıp namaz kıldım, sonra oturdum. Hz. Peygamber (a.s):

"Ya Ebu Zer! İnsan ve cin şeytanlarının şerrinden Allah'a sığın" buyurdu.

Ebu Zer dedi ki: "Ben:

"Ya Resulullah! İnsanlardan da mı şeytanlar var?" dedim. Resulullah (a.s):

"Evet, var" buyurdu. Ben yine:

"Ya Resulullah! Namaz(ın durumu) nedir?" dedim. O da:

814- İmam Ahmed (5/178) Bu hadisin baş tarafını Nesai rivayet etmiştir, Nesai (8/275) 50- Kitabu'l-İstiaze 48- İnsan şeytanlarının şerrinden Allah'a sığınma babı.

Mevaridu'z-Zam'ân (508) 34-Kitabu Alâmâti'n-Nübüvvet. 1-Nebilerin ve resullerin, indirilen kitapların sayısı hakkında bir bab.

Bu hadisi uzun olarak Hâkim Müstedrek (2/597)'te rivayet etmiş ve ondan yüz çevirmiştir. Zehebi, onda Sa'di'nin bulunduğunu ve onun da sika olmadığını söylemiştir.

Hakim ve İbni Hibban'ın bu hadisi tahriç etmeleri, hadisi sahih kabul ettikleri anlamına gelir. Fakat Zehebi, Hakim'i muahaze etmiş ve hadisin ravilerinden birinin sika olmadığını zikretmiştir. Ulemadan hadisin zayıf olduğunu kabul edenler olduğu gibi, mevzû (uydurma) olduğunu kabul edenler de vardır. Alimler nezdinde tercih edilen görüş şudur:

Nebilere ve resullere herhangi bir sayı sınırı koymadan iman edilir. Böylece onlardan hiç biri dışarda bırakılmaz veya sınırlama nedeniyle onların arasına biri sokulmaz. Çünkü bu konuda varid olan hadislerin sübûtu, ihtilaflıdır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Konulmuş bir hayırdır. İsteyen (nafile olarak) az kılar, isteyen çok kılar" buyurdu."

Ebu Zer dedi ki: "Ben:

"Ya Resulullah! Oruç (hakkında ne buyurdunuz)?" dedim. O da:

"Mükafatı olan bir farzdır ki, Allah katında fazlasıyla verilmiştir." buyurdu. Ben:

"Ya Resulullah! Zekat(ın durumu nedir?)" dedim. Hz. Peygamber (a.s):

"(Onun da sevabı) kat kattır" buyurdu.

Ebu Zer dedi ki: "Ben:

"Hangisi daha faziletlidir?" dedim. Resulullah (as.):

"Durumuna göre verilen veya fakire gizli olarak verilendir" buyurdu. Ben:

"Ya Resulullah! Nebilerin hangisi daha önceydi?" dedim. O da:

"Adem (Aleyhisselam)dır" dedi. Ben:

"Ya Resulullah! O, nebi midir?" dedim. Hz. Peygamber (a.s):

"Evet, o vahye mazhar olmuş bir nebidir" buyurdu. Ben:

"Ya Resulullah! Peygamberler(in adedi) kaçtır?" dedim.

"Büyük bir topluluk olarak üçyüzon küsürdür" buyurdu. Bir defasında da "on küsür" yerine "onbeş" buyurdu. Ben yine:

"Ya Resulullah! Adem nebi midir?" dedim. O da:

"Evet, o vahye mazhar olmuş bir nebidir" buyurdu.

Ebu Zer dedi ki: "Ben:

"Ya Resulullah! Sana indirilen (ayetler)in hengisi daha büyüktür?" diye sordum. O da:

"Ayetel Kürsi'dir; yani "Allah, kendinden başka hiçbir ilah bulunmayan Allah'tır." (1) buyurdu."

٨١٥ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ رَجُلاً قَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ أَنَبِيًّا كَانَ آدَمُ؟ قَالَ: «نَعَمْ» . قَالَ: كَمْ كَانَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ نُوحٍ؟ قَالَ: «عَشْرَةُ قُرُونٍ» . قَالَ: كَمْ كَانَ

1) Bakara Suresi: 255

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

بَيْنَ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ؟ قَالَ: «عَشَرَةُ قُرُوْنٍ» . قَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ كَمْ كَانَتِ الرُّسُلُ؟ قَالَ: «ثَلاَثُمِائَةٍ وَثَلاَثَةَ عَشَرَ».

815- Tabarani, Ebu Ümame (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Bir adam: "Ya Resulullah! Adem (Aleyhisselam) nebi mi idi?" diye sordu. Resulullah (a.s)

"Evet" buyurdu. Adam:

"Onunla Hz. Nuh (Aleyhisselam)'ın arası ne kadar oldu?" dedi. Resulullah (a.s):

"On karn (kuşak)dır" buyurdu. Adam:

"Hz. Nuh ile Hz. İbrahim (Aleyhisselam)'in arası ne kadar oldu?" dedi. Hz. Peygamber (a.s):

"O da on karn (kuşak)dır" diye cevap verdi. Adam:

"Ya Resulullah! Peyamberlerin sayısı kaçtır?" diye sordu. Hz. Peygamber (a.s) de:

"Üçyüzonüçtür" dedi."

Bir Açıklama

Bu, ahad bir hadistir. Mütevatirin mutlak kıldığını veya sükut ettiğini sınırlandırmak için o yeterli değildir. Bunun, peygamberlerin sayısı veya aralarındaki zaman konusunda olması aynıdır. Hadisin metninde geçen "el-Karn" kelimesi ile, bazan kuşak (nesil), bazan da yüzyıl kasdedilir. Burada "el-Karn" kelimesi ile neslin kasdedildiği aşikardır. Çünkü daha önce de gördüğümüz gibi, insanlar beşeriyet hayatının öncesinde uzun ömür sürüyorlardı. Bunun için akaid alimlerinin imamları -ki onlar bu işin uzmanlarıdır- nın tercih ettiği görüş şudur:

Ne resululer ve ne de nebiler, sayı ile sınırlandırılmazlar. Çünkü biz ahad ha-

---

815- Mu'cemu'l-Kebir (8/139)

Mecmau'z-Zevaid (8/210) Haysemi: "Onun ricali, Ahmed bin Huleyd'in dışında -ki o da sikadır- Sahih'in ricâlidir" demiştir.

Onu İbni Hibban (2085) da rivayet etmiştir. Hafız İbni Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye'de (1/101) "Bu, Müslim'in şartı üzeredir, ama onu tahric etmemiştir. Haysemi de, Mecmau'z-Zevaid (1/196)'de, onu Evsat'a nisbet ettikten sonra "Onun ricali Sahih'in ricalidir" demiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

dis nedeniyle peygamberlerden olmadığı halde, herhangi birini onların arasına katmak veya onlardan olduğu halde herhangi birini aralarından çıkarmak gibi bir hatayı işleyemeyiz. Bazan ahad hadisin ravisi, vehme kapılabilir veya unutabilir. Ahad hadis hakkında muhtemel olan diğer şeyleri de, buna ilave edebiliriz.

٨١٦ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ أَبِي مُوسَى رَفَعَهُ: «لَمَّا أَخْرَجَ اللَّهُ آدَمَ مِنَ الْجَنَّةِ زَوَّدَهُ مِنْ ثِمَارِ الْجَنَّةِ، وَعَلَّمَهُ صَنْعَةَ كُلِّ شَيْءٍ، فَثِمَارُكُمْ هٰذِهِ مِنْ ثِمَارِ الْجَنَّةِ غَيْرَ أَنَّ هٰذِهِ تَغَيَّرَ، وَتِلْكَ لاَتَغَيَّرُ».

816- Bezzar, Ebu Musa (r.a)'dan merfuen şöyle rivayet etmiştir:

"Allah Teala, Hz.Adem (a.s)'i cennetten çıkardığ zaman, ona cennet meyunlarından azık verdi. Ve ona herşeyin sanatını öğretti. Şu meyvalarınız, cennet meyvalarındandır. Ne var ki bunlar değişti, ama onlar değişmez."

٨١٧ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ وَسَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «وَلَدُ نُوحٍ ثَلاَثَةٌ؛ فَسَامٌ أَبُو الْعَرَبِ، وَحَامٌ أَبُو الْحَبَشَةِ، وَيَافِثُ أَبُو الرُّومِ».

817- Tabarani, İmran bin Husayn ve Semure bin Cündeb (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s) şöyle buyurdu:

"Nuh (Aleyhisselam)'ın oğlu üçtür: Sam; Arapların babası, Ham; Habeşliler (zenciler)in babası, Yafis; Rumların babası."

٨١٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اخْتَتَنَ إِبْرَاهِيمُ بِالْقَدُومِ». وَقَالَ بَعْضُهُمْ: مُخَفَّفًا، وَقَالَ أَبُو الزِّنَادِ: «الْقَدُومُ».

818- Buhari ile Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir.

816- Keşfu'l-Estar (3/103), Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (8/197) de onu, Bezzar ve Tabarani'nin rivayet ettiğini ve ricalinin sika olduklarını söylemiştir.

817- Taberani (18/145) Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (1/193)'de, ricalinin mevsuk olduklarını söylemiştir.

Müstedrek (2/546) Hakim: "İsnadı sahih bir hadistir, ama ikisi tahric etmedi" demiştir. Zehebi de onu doğrulamış ve ricalinin bazısını zayıf kabul etmiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Ebu Hureyre şöyle demiştir:

"Resulullah (a.s) :

"İbrahim (a.s) keserle sünnet oldu." buyurdu."

Bazıları "kadum" kelimesini şeddesiz olarak okumuşlardır. Ebu Sinad onu "kaddum" şeklinde şeddeli olarak söylemiştir. O zaman anlamı Şam'da bir yer adı olur. Buna göre de hadisin manası: "*Hz. İbrahim (a.s) Kaddum denen yerde sünnet oldu*" şeklinde olur.

Buhari(1)'nin bir rivayetinde de şu ilave vardır:

"Resulullah buyurdu ki: "İbrahim (a.s) seksen yaşında sünnet oldu."

٨١٩ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ «إِنَّ فِي الْجَنَّةِ قَصْرًا مِنْ دُرَّةٍ، لاَ صَدْعَ فِيهِ وَلاَ وَهَنَ، أَعَدَّهُ اللَّهُ لِخَلِيلِهِ إِبْرَاهِيمَ نُزُلاً».

819- Bezzar, Ebu Hureyre (r.a)'den, o da ref ederek rivayet etmiştir:

"Hakikaten cennette büyük inciden (yapılmış) bir köşk vardır. Onda ne bir çatlaklık, ne de bir zayıflık bulunur. Allah onu dostu İbrahim (a.s) için konak yeri olarak hazırlamıştır."

٨٢٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «إِنَّ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ يَرَى أَبَاهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، عَلَيْهِ الْغَبَرَةُ وَالْقَتَرَةُ».

820- Buhari, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s) şöyle buyurdu:

"İbrahim Aleyhisselam kıyamet günü babası Azer'i, üzeri tozlu ve siyahlı bir halde gördü."

818-Buhari (11/88) 79-Kitabu'l-İsti'zân. 51-Büyüdükten sonra sünnet olmak ve koltuk altlarının kıllarını gidermek babı. Müslim (4/1839) 43-Kitabu'l Fazail. 41-Halil İbrahim (a.s)'in faziletlerinden bir bab.

819-Keşfu'l Estar (3/102) Mecmau'z Zevaid (8/201) Hayseni: "O'nu Taberani Evsat'da Bezzar'da benzerini rivayet etmiştir, her ikisinin ricali de, Sahih'in ricalidir" demiştir.

820-Buhari (8/499) 65-Kitabu't Tefsir. 1-Allah'ın: "Kabirlerinden kaldırılacakları gün beni rüsvay etme" (Şuara Suresi: 87) kavli babı.

1) Buhari (11/88) Yukarıda geçen yer.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Buhari(1)'nin yine Ebu Hureyre (r.a)'den bir rivayetinde Hz. Peygamber (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Kıyamet gününde İbrahim (a.s), kendi babası Azer ile Azer'in yüzünde bir siyahlık ve toztoprak olduğu halde karşılaşır, İbrahim (a.s) babasına:

"Ben sana dünyada iken bana asi olma demedim mi?" der. Babası da ona:

"İşte bugün ben, sana asi olmayacağım!" der. Bunun üzerine İbrahim (a.s):

"Ey Rabbim! Sen bana insanların yeniden dirilecekleri gün, beni rezil ve rüsvay etmeyeceğini va'd etmiştin. Şimdi Allah'ın rahmetinden çok uzak olan babamın vaziyetinden daha arlandırıcı ve utandırıcı hangi rüsvaylık olabilir?" der. Yüce Allah da:

"(Ya İbrahim!) Ben cenneti kafirlere haram kılmışımdır" buyurur. Bundan sonra yüce Allah tarafından:

"Ya İbrahim, şu iki ayağının altındaki nedir?" denilir. İbrahim bakar ve ayakları arasında kana bulanmış bir sırtlan görür (ki, İbrahim (a.s)'in babası bu çirkin surete çevrilmiştir.) Bu çirkin manzara üzerine onun ayaklarından yakalanır ve ateşe (yani cehennemin içine) atılır."

٨٢١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «رَحِمَ اللَّهُ لُوطًا، لَقَدْ كَانَ يَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ، وَلَوْ لَبِثْتُ فِي السِّجْنِ مَا لَبِثَ يُوسُفُ، ثُمَّ أَتَانِي الدَّاعِي، لأَجَبْتُ».

821- Buhari ile **Müslim,** Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) :

"Allah, Lut Peygamber'e rahmet etsin! Yemin olsun ki, o muhakkak çok sarp bir kaleya sığınıyordu. Ve eğer ben zindanda Yusuf (a.s)'un kaldığı kadar uzun zaman tutuklu kalsaydım, sonra bana çıkarmak üzere o davetçi gelseydi, ben hemen ona icabet ederdim."

821-Buhari (6/418) 60-Kitabu Ehadisi'l Enbiya. 19-Allah Teala'nın: "Andolsun ki, Yusuf'un ve kardeşlerinin kıssalarında soranlar için nice ibretler vardır." (Yusuf Suresi: 7) kavli babı. Müslim (1/133) 1-Kitabu'l İman. 69-Delillerin tezahürü ile kalb itminanının artması babı.

1) Buhari (6/387) 60-Kitabu'l Enbiya. 8-Allah Teala'nın: "Allah İbrahim'i dost edindi" kavli babı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Yine Buhari'nin (1) bir rivayetinde Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Allah, Lut Peygamber'i bağışlasın. Muhakkak ki o, çok sağlam bir kaleye sığınmakta idi."

٨٢٢ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ أُعْطِى يُوْسُفُ وَأُمُّهُ ثُلُثَى حُسْنِ النَّاسِ فِى الوَجْهِ وَالبَيَاضِ وَغَيْرِ ذٰلِكَ. فَكَانَتِ المَرْأَةُ إِذَا أَتَتْهُ غَطَّى وَجْهَهُ مَخَافَةَ أَنْ تَفْتَتِنَ.

822- Tabarani, Abdullah bin Mes'ud (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"İbni Mes'ud şöyle dedi:

"Yusuf Aleyhisselam'a ve annesine, insanların yüz güzelliğinin, beyazlığın ve benzerlerinin üçte ikisi verilmişti. Onun yanına bir kadın geldiği zaman, kendisini fitneye düşürmesinden korkarak yüzünü kapatırdı."

٨٢٣ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لَيْسَ الْخَبَرُ كَالْمُعَايَنَةِ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَخْبَرَ مُوْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ بِمَا صَنَعَ قَوْمُهُ فِى الْعِجْلِ فَلَمْ يُلْقِ الْأَلْوَاحَ فَلَمَّا عَايَنَ مَا صَنَعُوا أَلْقَى الْأَلْوَاحَ فَانْكَسَرَتْ».

823- İmam Ahmed, İbni Ömer (r.a)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) buyurdu ki:

"Haber göz ile görmek gibi değildir. Allah Azze ve Celle, Musa (a.s)'ya, kavminin buzağı konusunda ona yaptıklarını haber vermişti de Musa (elindeki) levhaları yere atmadı. Onların yaptığını gözleriyle görünce, levhaları yere attı. Bunun üzerine levhalar kırıldı."

822-Mu'cemu'l Kebir (9/111) Haysemi, Mecmau'z Zevaid (8/203) de: "O'nu mevkuf olarak Taberani rivayet etmiştir. Ricali, Sahih'in ricalidir" demiştir.

823-İmam Ahmed (1/271) Keşfu'l Estar (1/111) Haysemi, Mecmau'z Zevaid (1/153)'de: "O'nu Ahmed, Bezzar ve Taberani Kebir ve Evsat'da rivayet etmişlerdir. Ricali, Sahih'in ricalidir ve İbni Hibban onu sahih kabul etmiştir" demiştir.

1) Buhari (6/415) 60-Kitabu Ehadisi'l Enbiya. 13-Allah Teala'nın: "Lut'a da (peygamberlik verdik) (o zaman kevmine şöyle demişti: "Siz gözünüz göre göre hala o kötülüğü yapacak mısınız?" (Neml Suresi: 54) kavli babı. Tirmizi (5/293)'de onun benzerini rivayet etmiştir. 48-Kitabu Tefsiri'l Kur'an. 13-Yusuf Suresi'nden bir bab.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

٨٢٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لِفَتَاهُ: آتِنَا غَدَاءَنَا. قَالَ: أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهِ إِلاَّ الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ. وَلَمْ يَجِدْ مُوسَى النَّصَبَ حَتَّى جَاوَزَ الْمَكَانَ الَّذِي أَمَرَ اللَّهُ بِهِ».

824- Buhari, Übeyy bin Ka'b (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Übeyy bin Ka'b, Resulullah (a.s)'ı şöyle buyururken işitmiş:

"Musa (a.s) genç hizmetçisine:

"Kuşluk yemeğimizi getir" dedi. Hizmetçisi:

"Ne dersin, taşın dibinde barındığımız zaman balığı unutmuşum. Onu hatırlayıp zikretmemi, şeytandan başkası unutturmadı" dedi. Musa (a.s), Allah'ın emrettiği o yerin ötesine geçmedikçe, yorgunluk duymamıştı..."

٨٢٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أُرْسِلَ مَلَكُ الْمَوْتِ إِلَى مُوسَى، فَلَمَّا جَاءَهُ صَكَّهُ فَفَقَأَ عَيْنَهُ، فَرَجَعَ إِلَى رَبِّهِ، فَقَالَ: أَرْسَلْتَنِي إِلَى عَبْدٍ لاَ يُرِيدُ الْمَوْتَ، فَرَدَّ اللَّهُ إِلَيْهِ عَيْنَهُ، فَقَالَ: ارْجِعْ إِلَيْهِ، فَقُلْ لَهُ: يَضَعْ يَدَهُ عَلَى مَتْنِ ثَوْرٍ فَلَهُ بِكُلِّ مَا غَطَّتْ يَدُهُ مِنْ شَعْرَةٍ سَنَةٌ، قَالَ: أَيْ رَبِّ، ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: ثُمَّ الْمَوتُ، قَالَ: فَالآنَ، فَسَأَلَ اللَّهَ أَنْ يُدْنِيَهُ مِنَ الأَرْضِ الْمُقَدَّسَةِ رَمْيَةً بِحَجَرٍ» . قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ «فَلَوْ كُنْتُ ثَمَّ لأَرَيْتُكُمْ قَبْرَهُ إِلَى جَانِبِ الطَّرِيقِ عِنْدَ الْكَثِيبِ الأَحْمَرِ».

825- Buhari ile **Müslim,** Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) : "Ölüm meleği Musa Peygamber'e gönderildi. Melek, Musa (a.s)'ya gelince, Musa (a.s) meleğe bir tokat vurdu. Melek Rabb'ına döndü

824-Buhari (6/336) 59-Kitabu Bead'i'l Halk. 11-İblis ve askerlerinin sıfatı babı.

825-Buhari (3/206) Kitabu'l Cenaiz. 68-el Arzu'l Mukaddese'de yahut onun gibi yerlerde gömülmeyi arzu eden kimse babı. Müslim (4/1842) 43-Kitabu'l Fazail. 42-Hz. Musa (a.s)'nın faziletlerinden bir bab. Nesai (4/118) 21-Kitabu'l Cenaiz. 121-Diğer bir nevi babı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ve:

"Sen beni ölmek istemeyen bir kula gönderdin" dedi. Allah, meleğe gözünü (yahut eski kudret ve metanetini) iade etti ve tekrar "Musa (a.s)'ya dön de: "Elini bir öküzün sırtına kaymasını ve elinin örttüğü her bir kıla mukabil bir yıl ömür verileceğini söyle" dedi. Musa (a.s) bu ilahi ihsanı duyunca:

"Ya Rabbi! Bundan sonra ne olacak (ölecek miyim, yoksa daha yaşayacak mıyım)?" diye sordu. Allah:

"Sonra öleceksin" buyurdu. Musa (a.s):

"Öyleyse ölüm şimdi gelsin" dedi de Allah'tan bir taş atımı mesafeye kadar kendisini "Arz-ı Mukaddes'e yaklaştırmasını (orada ölüp orada gömülmesini) diledi."

Ebu Hureyre şöyle dedi:

"Resulullah (a.s): "Eğer ben Musa (a.s)'nın gömüldüğü yerde sizinle beraber bulunsaydım, onun yol kenarında olan ve kızıl bir kum tepesinin yanında bulunan kabrini muhakkak sizlere gösterirdim" buyurdu."

Müslim (1)'in rivayetinde de Hz Peygamber (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Ölüm meleği Musa (a.s)'ya gelerek: "Rabbi'ne icabet et!" dedi. Bunun üzerine Musa (a.s) ölüm meleğinin gözüne bir tokat vurarak onu çıkardı..." Sonra Ebu Hureyre yukarıdaki hadisi zikretti.

Bir Açıklama

Hafız İbni Hacer, 'Fethu'l Bari'de şunları kaydetmiştir:

"İbni Huzeyme diyor ki:

"Bazı bid'at fırkaları, bu hadisi inkar etmiş ve şöyle demişlerdir:

"Hz. Musa (a.s) meleği tanıdıysa onu hafife almış olur; eğer tanımadıysa, meleğin gözünü çıkardığından dolayı kısas edilmesi gerekmez mi? Bu sorunun cevabı şöyledir:

"Allah Teala, ölüm meleğini Hz. Musa (a.s)'ya ruhunu kabzetmek için göndermemiş; ancak ve ancak imtihan ve denemek için göndermiştir. Hz. Musa (a.s)'da, ölüm meleğini evine izinsiz giren bir adam sandığı ve onun ölüm meleği olduğunu bilmediği için tokatlanmıştır. Şeriat koyucu, izinsiz olarak müslümanın evine bakan kişinin gözünü çıkarmayı mübah kılmıştır."

---

1) Müslim (4/1942) 43-Kitabu'l Fazail. 42-Hz. Musa (a.s)'nın faziletlerinden bir bab.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Konuyla ilgili daha fazla bilgi için Fethu'l Bari'de İbni Hacer'in açıklamalarına bakmak gerekiyor.

٨٢٦ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّمَا سُمِّيَ الْخَضِرُ، لأَنَّهُ جَلَسَ عَلَى فَرْوَةٍ بَيْضَاءَ، فَإِذَا هِيَ تَهْتَزُّ مِنْ خَلْفِهِ خَضْرَاءَ.

826- Buhari, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s): "Hıza'a, Hızır (Hadır) denilmesinin sebebi şudur: Hızır, otsuz kuru bir yere oturduğu zaman, ansızın o otsuz yer Hızır'ın arkasından yeşillenip dalgalanırdı" buyurmuştur."

Bir Açıklama

Bazıları Hızır (a.s)'ın nebi olduğu fikrine sahip oldukları için bu rivayeti burada zikrettik. Halbuki onun hakkındaki ihtilaf bilinmektedir. Hızır (a.s)'ın veli olduğunu tercih edenler de vardır, nebi olduğunu tercih edenler de vardır. Yine onun hala hayatta olduğu görüşünü savunanlar olduğu gibi, bu iddianın doğru olmadığı görüşünde olanlar da vardır. Buhari, bu sonuncu görüşü tercih edenlerdendir. Bu düşünce, Resulullah (a.s)'ın sınırlandırdığı bir dönemden sonra yeryüzünde hiç kimsenin baki olmadığını reddeden genel nasların bir kısmı üzerine bine edilmiştir.

٨٢٧ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا ذَكَرَ دَاوُدَ ﷺ قَالَ: «كَانَ أَعْبَدَ الْبَشَرِ».

827- Bezzar, Ebu Derda (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ebu Derda şöyle demiştir:

"Resulullah (a.s), Hz. Davud (a.s)'u zikrettiği vakit: "O, beşerin en çok ibadet edeniydi" buyurmuştur."

٨٢٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «خُفِّفَ عَلَى دَاوُدَ الْقُرْآنُ، فَكَانَ يَأْمُرُ بِدَوَابِّهِ أَنْ تُسْرَجَ، فَيَقْرَؤُهُ قَبْلَ أَنْ تُسْرَجَ دَوَابُّهُ،

826-Buhari (6/433) 60-Kitabu Ehadisi'l Enbiya. 27-Hızırla Ilz. Musa (a.s) hadisi babı. Tirmizi (5/313) 48-Kitabu Tefsiri'l Kur'an. 19-Kelf Suresinden bir bab.

827-Mecmau'z Zevaid (8/206) Heysemi "Bezzar onu Sahih'in bir kaç içinde rivayet etmiştir ve isnadı da hasendir" demiştir.

Dersaadet Yayınları - Kitap Satış Sitesi - www.dersaadetyayinlari.com

وَلاَ يَأْكُلُ إِلاَّ مِنْ عَمَلِ يَدَيْهِ».

828- Buhari, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s): "Davud (a.s)'a Kur'an (okumak) kolaylaştırıldı. Davud (a.s) kendisinin binek hayvanlarının sefere hazırlanmasını emrederdi de onlar eğerlenirdi. Bunlar eğerlenmezden önce Zebur'u okurdu. Davud (a.s) yalnız kendi elinin emeğinden yer idi."

Buhari (1)'in bir rivayetinde de kısaltılarak Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Muhakkak Davud (a.s) yalnız kendi elinin emeğinden yer idi."

Bir Açıklama

Hadisi Şerifte geçen *"Davud (a.s)'a Kur'an kolaylaştırıldı"* sözü hakkında İbni Hacer şunları söylemiştir:

"Hadis'te geçen "Kur'an" kelimesi ile kıraat, yani okumak kasdedildiği söylenmiştir. Bu lafızda asıl olan, cem'etmek yani toplamaktır. "Her şeyi topladım" sözündeki mana; onları okudum, demek olur. Burada "Zebur" kasdedilmiştir, denildiği gibi, Tevrat'ın da kastedildiği söylenmiştir.

Her nebinin kıraatı, kendisine vahyedilen kitaba aittir. Ancak onlar Zebur ve Tevrat arasında tereddüt etmişlerdir. Çünkü Zebur, tümüyle öğüt verici şeylerle doludur. Onlar, ahkamı Tevrattan alıyorlardı.

Katade demiştir ki:

"Biz Zebur'un yüzelli sure olduğunu ve tüm surelerin övgü ve öğüt verici şeyler içerdiğini söylerdik. Onda helal, haram, farzlar ve cezalar yoktur."

Bu konularda o, Tevrat'a atıfta bulunmaktadır. Bu rivayeti İbni Ebu Hatim ve diğerleri tercih etmiştir. Hadis-i şerifte, bereketin bazen kolay zamanda meydana geldiği, hatta o zaman içinde çok iş ortaya çıktığına işaret vardır."

Hadis-i şerifte geçen: *"Davud (a.s) kendi elinin emeğinden yer idi"* **sözü, kazançların en üstününün, el emeği olduğuna delildir.**

Hz. Davud (a.s) zırh örer ve onları satardı. Kendisi kralların büyüklerinden olmakla birlikte, sattıklarının parasıyla geçinirdi.

828-Buhari (6/435) 60-Kitabu'l Enbiya. 37-Yüce Allah'ın şu kavli babı: "Ve Davud'a Zebur'u verdik." (Nisa Suresi: 63)

1) Buhari (4/303) 34-Kitabu'l Büyu. 13-Kişinin kazancı ve elinin emeği babı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

٨٢٩ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لأَصْحَابِهِ: «لَقَدْ قَبَضَ اللَّهُ رُوحَ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ مِنْ بَيْنِ أَصْحَابِهِ فَمَا فُتِنُوا وَلاَ بَدَّلُوا وَلَقَدْ مَكَثَ أَصْحَابُ الْمَسِيحِ عَلَى سُنَنِهِ وَهَدْيِهِ مِائَتَيْ سَنَةٍ».

829- Taberani, Ebu Derda (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) ashabına: "Allah Teala Davud (a.s)'un ruhunu, ashabının arasında kabzetmişti. Onlar ne dinlerinden vaz geçirildiler, ne de dinlerini değiştirdiler. Mesih (a.s)'ın ashabı da, onun sünnetleri ve yolu üzerinde ikiyüz yıl geçirdi" buyurmuştur."

Bir Açıklama

"Ashabının arasından" sözü, Hz. Davud (a.s)'un ruhunun kabzedilişi sırasında, ashabının onun etrafında olmasını gerektirmez. Aksine, Hz. Davud (a.s) onların arasından kabzedildikten sonra, ashabının değişmediği anlamına gelir.

"Mesih -İsa- (a.s)'ın ashabı, onun sünnetleri ve yolu üzerinde ikiyüz yıl geçirdi" sözü, şunu ifade ediyor: Hz. Mesih (a.s)'ın getirdiği gerçek dinin, hıristiyanların üzerindeki hakimiyeti, onun göğe yükseltilmesinden sonra ikiyüz yıl sürdü. Ondan sonra Hz. İsa (a.s)'ın dinini tahrif eden Pavlus'un ekolü, üstünlük kazandı ve o günden bu güne kadar üstünlük Pavlos ekolünde kalmaya devam etti.

Bu ekolün muhalifleri, onlara katıldılar. Onların görüşlerine katılmayan çok az kişi kaldı. Selmani Farisi (r.a) Medene-i Münevvere'ye gelmeden önce onların sonuncusuna rastlamıştı.

٨٣٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «كَانَتِ امْرَأَتَانِ مَعَهُمَا ابْنَاهُمَا، جَاءَ الذِّئْبُ فَذَهَبَ بِابْنِ إِحْدَاهُمَا، فَقَالَتْ هٰذِهِ لِصَاحِبَتِهَا: إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكِ. وَقَالَتِ الأُخْرَى: إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكِ. فَتَحَاكَمَتَا إِلَى دَاوُدَ، فَقَضَى بِهِ لِلْكُبْرَى، فَخَرَجَتَا عَلَى سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ، فَأَخْبَرَتَاهُ، فَقَالَ: ائْتُونِي بِالسِّكِّينِ أَشُقُّهُ بَيْنَهُمَا. فَقَالَتِ الصُّغْرَى: لاَتَفْعَلْ رَحِمَكَ اللَّهُ، هُوَ ابْنُهَا. فَقَضَى بِهِ لِلصُّغْرَى».

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

830- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Ebu Hureyre Resulullah (a.s)'ı şöyle buyururken işitmiştir:

"İki kadın ve beraberlerinde onların iki oğlan çocukları vardı. (Bunlar yolda giderken) kurt geldi, bunlardan birisinin çocuğunu kapıp gitti. Bunun üzerine (çocuğunu kurt kapan büyük) kadın, arkadaşı küçük kadına:

"Kurt senin çocuğunu götürdü," dedi. Diğer kadın da:

"Hayır, senin çocuğunu götürdü," dedi. Nihayet bu iki kadın meselelerini Hz. Davud (a.s)'a arzettiler. O da büyük kadının lehine hükmetti. Bunlar mahkemeden çıkıp Hz. Davud (a.s)'un oğlu Süleyman (a.s)'a gittiler. Ve babasının hükmünü yeniden ona bildirdiler. O da:

"Bana bir bıçak getirin de çocuğu iki kadın arasında paylaştırayım" dedi. Bunun üzerine küçük kadın:

"Aman öyle yapma! Allah sana merhamet etsin! Çocuk bu kadınındır" dedi. Süleyman (a.s) da bu söz üzerine çocuğun küçük kadına ait olduğuna hükmetti." Ebu Hureyre:

"Vallahi ben "Sikkin" sözünü o güne kadar hiç işitmemiştim; biz bıçağa sadece "Müdye" diyorduk" demiştir."

٨٣١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: لاَيَنْبَغِي لِعَبْدٍ لِي» ــ وَفِي رِوَايَةٍ: «لِعَبْدِي أَنْ يَقُولَ: أَنَا خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى».

831- Buhari ile Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Allah Teala: "Hiç bir kulum için: "Ben muhakkak Yunus bin Metta'dan hayırlıyım" demesi yakışmaz" buyurdu."

Buhari'nin bir başka rivayetinde de Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

830-Buhari (6/458) 60-Kitabu'l Enbiya. 40-Yüce Allah'ın: "Biz Davud'a, oğlu Süleyman'ı ihsan ettik" (Sad Suresi: 30) kavli babı. Müslim (3/1344) 30-Kitabu'l Akdiye. 10-Müctehitlerin ihtilaf etmesinin beyanı babı. Nesai (8/234) 49-Kitabu'l Kudat. 14-Hakim'in bildiği ile hükmetmesi babı.

831-Buhari (6/451) 60-Kitabu Ehadisi'l Enbiya. 35-Allah Teala'nın: "Muhakkak Yunus da peygamberlerdendir" kavli babı. Müslim (4/1846) 43-Kitabu'l Fezail. 43-Hz. Yunus (a.s)'un zikri babı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Kim: "Ben Yunus bin Metta'dan hayırlıyım" derse, o yalan söylemiştir." (1)

Bir Açıklama

İbni Kesir, Tefsirinde Allah Teala'nın: *"O Peygamberler ki, biz onlardan bir kısmını, diğerlerinden üstün kıldık..."* (2) sözü ile ilgili olarak şunları söylemiştir:

"Bu ayet, Allah Teala'nın peygamberlerden bir kısmını, diğerlerine üstün kıldığını haber veriyor. Nitekim yüce Allah şu ayeti kerimede de şöyle buyurmuştur:

"Gerçekten biz peygamberlerden bir kısmını, diğerlerine üstün kıldık; Davud'a da Zebur'u verdik." (3)

Allah Teala: "O peygamberler ki, biz onlardan bir kısmını diğerlerinden üstün kıldık. Allah'ın kendisi ile konuştuğu onlardandır..." diye buyururken Hz. Musa (a.s) ile, Hz. Muhammed (a.s)'i kasdetmiştir.

İbni Hibban'ın Sahih'inde Ebu Zerr (r.a)'den rivayet edilen hadisi şerifte varid olduğu gibi Hz. Adem (a.s) de öyledir.

Yine Cenab-ı Hak:

"...(O peygamberlerden) bazısının derecelerini yükselttik..."(4) buyurmuştur. Nitekim İsra hadisi'nde sabit olduğu gibi Hz.Peygamber (a.s), enbiyayı göklerde gördüğünde, onların Allah katındaki derecelerinin farklı olduğuna şahit olmuştur. Bu ayeti kerime ile Sahihayn'da sabit olan ve Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet edilen şu hadisi şerifin arası nasıl cem edilir? Hadisi şerif şöyledir:

"Ebu Hureyre (r.a) şöyle demiştir:

"Müslümanlardan bir adam ile yahudilerden bir adam birbirleriyle sövüştü. Müslüman yemin etmekte olduğu bir yemin içinde:

"Muhammed'i, alemler üzerine tercih ve ihtiyar eden Allah'a yemin ederim ki," demişti. Yahudi de müslümana karşı:

"Musa (a.s)'yı, alemler üzerine tercih ve ihtiyar eden Allah'a yemin ederim ki," dedi. Bu sırada müslüman elini kaldırıp yahudinin yüzüne bir tokat yapıştırdı. Bunun üzerine yahudi, Hz. Peygamber (a.s)'e geldi ve müslümanı

---

1) Buhari (8/267) 65-Kitabu't Tefsir, 26-"Biz sana vahyettik..." kavli babı.
2) Bakara Suresi: 253
3) İsra Suresi: 55
4) Bakara Suresi: 253

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ona şikayet etti. Bunun üzerine Resulullah (a.s)

"Beni Musa (a.s)'ya üstün tutmayınız! Muhakkak insanlar, kıyamet günü bayılacaklar. Fakat ilk ayılan ben olacağım. O anda Musa (a.s)'yı arş'ın bir tarafına sıkıca tutunmuş bulacağım. Musa (a.s) Turu Sina günündaki çarpılması ile mükafatlandırıldı mı, yoksa benden evvel mi ayıldı? bilmiyorum. Bundan ötürü beni diğer peygamberlere üstün tutmayınız."

Bir diğer rivayette, Hz. Peygamber (a.s):

"Peygamberler arasında tafdil (birini diğerine üstün kılma) yapmayınız..." buyurmuştur.

Yukarıdaki sorunun cevabı bir kaç yönden verilir:

Birincisi: *Bu hadisi şerif tafdil bildirmeden önce buyrulmuştur. Bu konuda ihtilaf vardır.*

İkincisi: *Resulullah (a.s) bu hadisi tevazu ve alçak gönüllülüğünden dolayı söylemiştir.*

Üçüncüsü: *Bu hadis, anlaşmazlık ve tartışma sırasında kişilerin mahkemeleştikleri böyle durumlarda bir kısmını diğerine üstün tutmaktan nehyetmektedir.*

Dördüncüsü: *Sırf düşünce ve asabiyet sebebiyle birini diğerine üstün tutmayınız, demektir.*

Beşincisi: *Üstün kılma makamı size değil, yalnızca Allah'a aittir. Size, Allah'a teslim olmak, emirlerine boyun eğmek ve O'na iman etmek düşer..."*

٨٣٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: بَيْنَمَا يَهُودِيٌّ يَعْرِضُ سِلْعَتَهُ أُعْطِيَ بِهَا شَيْئًا كَرِهَهُ، فَقَالَ: لاَ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْبَشَرِ. فَسَمِعَهُ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَامَ فَلَطَمَ وَجْهَهُ، وَقَالَ: تَقُولُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْبَشَرِ، وَالنَّبِيُّ ﷺ بَيْنَ أَظْهُرِنَا؟ فَذَهَبَ إِلَيْهِ فَقَالَ: يَا أَبَا الْقَاسِمِ: إِنَّ لِي ذِمَّةً وَعَهْدًا، فَمَا بَالُ فُلاَنٍ لَطَمَنِي؟ فَقَالَ: «لِمَ لَطَمْتَ وَجْهَهُ» ؟ فَذَكَرَهُ، فَغَضِبَ ﷺ حَتَّى رُئِيَ فِي وَجْهِهِ، ثُمَّ قَالَ: «لاَ تُفَضِّلُوا بَيْنَ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ، فَإِنَّهُ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَيُصْعَقُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلاَّ مَنْ شَاءَ اللَّهُ، ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ أُخْرَى، فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُبْعَثُ، فَإِذَا مُوسَى آخِذٌ بِالْعَرْشِ، فَلاَ أَدْرِي أُحُوسِبَ بِصَعْقَةِ الطُّورِ أَمْ بُعِثَ قَبْلِي؟ وَلاَ أَقُولُ إِنَّ أَحَدًا

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

أَفْضَلُ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى».

832- Buhari ile **Müslim,** Ebu Hureyre (r.a)'nin şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

"Bir yahudi, kendisine ait bir ticaret eşyasını satışa sunarken, bu eşyaya mukabil hoşlanmadığı yahut razı olmadığı bir şey verilmişti. Bunun üzerine yahudi:

"Musa (a.s)'yı beşer üzerine tercih ve ihtiyar eden Allah'a yemin ederim ki, hayır," dedi. Bu sözü Ensar'dan bir kimse işitti. Kalkıp yahudinin yüzüne bir tokat vurdu ve:

"Allah'ın Resulü aramızda bulunduğu halde, sen "Musa (a.s)'yı beşer üzerine tercih eden Allah'a yemin ederim" diyorsun, öyle mi?" dedi. Bunun üzerine yahudi, Resulullah (a.s)'a gitti ve:

"Ya Ebu Kasım! Muhakkak ki, benim için bir zimmet ve ahd vardır. Falan kimse yüzüme bir tokat attı," dedi ve olayı anlattı. Bunun üzerine Resulullah (a.s) öyle öfkelendi ki, öfkesi yüzünde görüldü ve:

"Allah'ın peygamberleri arasında tafdil yapmayınız. Muhakkak ki, sura üfürülmüş, artık Allah'ın dilediklerı müstesna hepsi düşüp ölmüştür. Sonra ona bir daha üfürülmüştür, ben ilk diriltilen kişi olacağım. O anda bir de bakacağım ki, Musa (a.s), arş'a sıkıca tutunmuş bulunacak. Musa (a.s), Turu Sina günündeki çarpılması ile muhasebe mi olundu, yoksa benden evvel mi diriltildi? bilmiyorum. Ve ben: "Muhakkak bir kimse Yunus bin Metta (a.s)'dan daha faziletlidir" sözünü söylemem."

Bir Açıklama

İbni Kesir, Nihaye'de şöyle demiştir

"Turu Sina günündeki çarpılması ile mükafatlandırıldı mı veya muhasebe mi olundu" -ki bizim metnimizde: muhasebe mi olundu? şeklindedir- sözü, kıyamet günü insanların başına gelen ölüm halidir. Onun sebebi de yüce Rabbimizin muhakeme etmek için kullarına tecelli etmesidir. Bunun üzerine insanlar, azamet ve celalden ötürü çarpılırlar. Nitekim Hz. Musa (a.s):

"Rabbi, o dağa tecelli edince, onu paramparça etti, Musa da baygın düş-

---

832-Buhari (11367) 81-Kitabu'r Rıkak. 43-Sûra üfürme babı. Müslim (4/1844) 43-Kitabu'l Fezail. 42-Hz. Musa (a.s)'nın faziletlerinden bir bab. Ebu Davud (4/217) Kitabu's Sünnet. Enbiya arasında tercih yapma hakkında bir bab. Tirmizi (5/373) 48-Kitabu't Tefsir. 41-Zümer suresinden bir bab.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

tü..."(1) ayeti kerimesinde belirtildiği gibi Rabbini görmek isteyince, Turu Sina günü çarpılıp baygın düştü. Hz. Musa (a.s), kıyamet günü insanlar baygın düşünce, ya bu birinci baygınlık ile mükafatlandırıldı da bu tecelli sırasında daha bayılmadı, ya da baygınlığı diğerlerinden daha hafif oldu da insanların tümünden önce ayıldı. Doğrusunu Allah bilir."

٨٣٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «بَيْنَمَا أَيُّوبُ يَغْتَسِلُ عُرْيَانًا خَرَّ عَلَيْهِ رِجْلُ جَرَادٍ مِنْ ذَهَبٍ، فَجَعَلَ يَحْثِى فِى ثَوْبِهِ، فَنَادَاهُ رَبُّهُ: يَا أَيُّوبُ، أَلَمْ أَكُنْ أَغْنَيْتُكَ عَمَّا تَرَى؟ قَالَ: بَلَى يَارَبِّ، وَلٰكِنْ لاَغِنَى لِى عَنْ بَرَكَتِكَ».

833- Buhari, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Ebu Hureyre şöyle demiştir:

"Resulullah (a.s) buyurdu ki:

"Eyyub (a.s), mucizeli suda soyunmuş olarak yıkandığı sırada üzerine altından düşürülmüş bir sürü çekirge düştü. Eyyub (a.s) bunları hemen toplayıp elbisesine doldurmaya başladı. Bunun üzerine Rabb'i:

"Ya Eyyub! Ben seni görmekte olduğun bu altın çekirgelerden yana zengin kılmadın mı?" diye nida etti. Eyyub (a.s):

"Evet Rabbim, beni o suretle zengin kıldın. Fakat senin hayır ve bereketinden benim için müstağni olmak yoktur" dedi."

٨٣٤ــ رَوَى الْبَزَّارُ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ اِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّ نَبِىَّ اللَّهِ أَيُّوبَ كَانَ فِى بَلاَئِهِ ثَمَانِىَ عَشْرَةَ سَنَةً فَرَفَضَهُ الْقَرِيبُ وَالْبَعِيدُ إِلاَّ رَجُلاَنِ مِنْ اِخْوَانِهِ كَانَا يَغْدُوَانِ إِلَيْهِ وَيَرُوحَانِ إِلَيْهِ. فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ: تَعْلَمْ وَاللَّهِ لَقَدْ أَذْنَبَ ذَنْبًا مَا أَذْنَبَهُ أَحَدٌ. قَالَ صَاحِبُهُ وَمَا ذَاكَ؟ قَالَ: مُنْذُ ثَمَانِىَ عَشْرَةَ سَنَةً لَمْ يَرْحَمْهُ اللَّهُ فَيَكْشِفَ اللَّهُ عَنْهُ. فَلَمَّا رَاحَا إِلَيْهِ لَمْ يَصْبِرِ الرَّجُلُ حَتَّى ذَكَرَ ذٰلِكَ لَهُ. قَالَ أَيُّوبُ: مَا أَدْرِى

833-Buhari (6/420) 6-Kitabu'l Enbiya. 20-Allah Teala'nın: "Eyyub'u da (hatırla). Hani o Rabbi'ne nida etti..." babı. Nesai (1/201) 4-Kitabu'l Gusl. 7-Gusledrken örtünmek babı.

1) Araf Suresi: 143

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

مَا تَقُولُ إِلاَّ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ كُنْتُ أَمُرُّ عَلَى الرَّجُلَيْنِ يَتَنَازَعَانِ فَيَذْكُرَانِ اللَّهَ فَأَرْجِعُ إِلَى بَيْتِي فَأُكَفِّرُ عَنْهُمَا كَرَاهِيَةَ أَنْ يُذْكَرَ اللَّهُ إِلاَّ فِي حَقٍّ» . قَالَ: : «وَكَانَ يَخْرُجُ إِلَى حَاجَتِهِ فَإِذَا قَضَى حَاجَتَهُ أَمْسَكَتِ امْرَأَتُهُ بِيَدِهِ حَتَّى يَبْلُغَ. فَلَمَّا كَانَ ذَاتَ يَوْمٍ أَبْطَأَ عَلَيْهَا وَأُوحِيَ إِلَى أَيُّوبَ فِي مَكَانِهِ أَنْ ﴿ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ﴾ فَاسْتَبْطَأَتْهُ فَتَلَقَّتْهُ تَنْظُرُ وَأَقْبَلَ عَلَيْهَا قَدْ أَذْهَبَ اللَّهُ مَا بِهِ مِنَ الْبَلاَءِ وَهُوَ عَلَى أَحْسَنِ مَا كَانَ، فَلَمَّا رَأَتْهُ قَالَتْ: أَيْ بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ هَلْ رَأَيْتَ نَبِيَّ اللَّهِ هَذَا الْمُبْتَلَى، وَاللَّهِ عَلَى ذَلِكَ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَشْبَهَ بِهِ مُذْ كَانَ صَحِيحًا مِنْكَ. قَالَ: فَإِنِّي أَنَا هُوَ. وَكَانَ لَهُ أَنْدَرَانِ أَنْدَرُ الْقَمْحِ وَأَنْدَرُ الشَّعِيرِ، فَبَعَثَ اللَّهُ سَحَابَتَيْنِ فَلَمَّا كَانَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى أَنْدَرِ الْقَمْحِ فَرَّغَتْ فِيهِ الذَّهَبَ حَتَّى فَاضَ وَأَفْرَغَتِ الأُخْرَى عَلَى أَنْدَرِ الشَّعِيرِ الْوَرِقَ حَتَّى فَاضَ».

834- Bezzar, Enes bin Malik (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Allah'ın peygamberi Eyyub (a.s), mübtela kılındığı musibetler içinde onsekiz yıl kaldı. Yakını ve uzağı onu reddetti. Ancak onun kardeşlerinden iki kişi vardı ki, onlar, sabah akşam ona gelip giderlerdi. Onlardan birisi diğerine:

"Allah"a yemin olsun ki, Eyyub, alemlerden hiç kimsenin bilmediği bir günah işlemiştir, biliyor musun?" dedi. Diğeri:

"O da nedir ki?" diye sordu. Birincisi:

"Onsekiz yıldan beri Allah ona merhamet edip içinde bulunduğu durumdan onu kurtarmıştır (daha ne olsun?)" dedi. Eyyub (a.s)'un yanına geldiklerinde, ikincileri sabredemeyip bunu Eyyub (a.s)'a söyledi. Eyyub (a.s):

"Ne söylediğini bilmiyorum. Ancak Allah biliyor ki ben, çekişen ve çekişmeleri sırasında Allah'ı anan iki kişiye uğrardım da evime döndüğümde Allah'ı ancak bir hak için anmış olabilecekleri korkusuyla onların yerine keffaret verirdim" dedi."

Ravi devamla şöyle anlatır:

834-Keşfu'l Estar (3/107) Mecmau'z Zevaid (8/208) Hayşemi: "Onu Ebu Ya'la ve Bezzar rivayet etmiştir. Bezzar'ın ricali, Sahih'in ricalidir" demiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Hz. Eyyub (a.s), def-i hacet için çıktığı zamanlarda işini bitirdiğinde karısı onun elinden tutar ve eski yerine gelmesine yardımı ederdi. Bir gün Hz. Eyyub (a.s)'un def-i hacetten sonra eşini çağırmakta geciktiği görüldü. Allah Teala, Hz. Eyyub (a.s)'a:

"Vur ayağını yere. İşte yıkanacak ve içilecek soğuk bir su." diye vahyetmişti. Hanımının gelmekte gecikmesini istedi. Hanımı da onu beklemeye başladı. Bir de karısının yanına geldi ki Allah Teala ondaki bütün hastalıkları gidermiş, en güzel şekliyle karşısında duruyor. Hanımı onu görünce:

"Allah seni mübarek kılsın, şu musibete uğramış Allah'ın peygamberini gördün mü? Sıhhatli olduğu zamanda Allah'a yemin ederim ki, senden daha çok ona benzeyen birini görmedim" dedi. Hz. Eyyub (a.s)'un, birisi buğday, diğeri de arpa için olan iki anbarı vardı. Allah Teala iki bulut gönderdi. Bunlardan birisi buğday deposunun üzerine gelince depoya taşırıncaya kadar altın boşalttı. Diğeri de arpa anbarına yine taşırıncaya kadar altın boşalttı."

٨٣٥ــ رَوَى أَبُو دَاوُد عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لاَأَدْرِي: تُبَّعٌ لَعِينٌ هُوَ؟ » ــ وفي نُسْخَةٍ: «اَللَّعِينُ هُوَ ــ أَمْ لاَ؟ وَلاَ أَدْرِي عُزَيْرٌ نَبِيٌّ هُوَ، أَمْ لاَ؟».

835- Ebu Davud, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Bilmiyorum ki; o mel'un gölge mi, değil mi? Bilmiyorum ki, o Üzeyr peygamber mi, değil mi?"

Bir Açıklama

Şu söz İbn'ü-l Esir'in, Cami'inde İbni Abbas (r.a)'a nisbet ettiklerindendir -ki o Allah Celle Celalühu'nun:

"Her millet içinde mutlaka bir uyarıcı (peygamber) bulunmuştur."(1) sözü kapsamına girer-: Muhakkak Farisilerin peygamberleri öldüğünde, İblis onlar için Mecüsilik'i yazıp önlerine koydu.

Ve İbnu'l-Esir bu metni, Cami'inde Ebu Davud için nisbet etmiştir. Açıkçası o, Ebu Davud'un kitabının nüshalarından birinde bulunmaktadır. Ama o,

---

835-Ebu Davud (4/218) Kitabu's Sünnet. Peygamberler arasında tercih yapma hakkında bir bab.

1) Fatır Suresi: 24

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

nüshaların tümünde yoktur.

٨٣٦ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ مَوْلُودٍ إِلاَّ نَخَسَهُ الشَّيْطَانُ حِينَ يُولَدُ، فَيَسْتَهِلُّ صَارِخًا مِنْ نَخْسِهِ إِيَّاهُ، إِلاَّ مَرْيَمَ وَابْنَهَا».

836- Buhari ile Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Ebu Hureyre şöyle demiştir:

"Resulullah (a.s): "Adem çocuklarından doğrulan hiç bir çocuk yoktur ki, doğurulurken şeytan ona dokunmuş olmasın. İşte şeytanın dokunmasından dolayıdır ki, çocuk anasından doğduğunda feryad ederek ağlar. Şeytanın bu dokunmasından, Meryemoğlu ile annesi müstesnadır."

Buhari'nin (1) bir diğer rivayetinde Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"...Ne var ki, çocuk doğurulunca şeytan ona dokunur. Şeytanın bu dokunmasından dolayıdır ki, çocuk anasından doğduğu anda feryad ederek ağlar. Şaytanın bu dokunmasından, Meryemoğlu (İsa) ile annesi müstesnadır."

Sonra Ebu Hureyre: *"Ben onu ve zürriyetini o taşlanmış şeytandan Sana sığındırdım"* (2) ayetini söylerdi.

Buhari'nin (3) bir başka rivayetinde de Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Şeytan, her Adem çocuğunu, doğurulurken parmağı ile yan tarafından dürter, bundan, Meryemoğlu İsa müstesnadır. Şeytan onu dürtmeye gitti ve hicabda (yani cenin içinde bulunduğu dölyatağında) dürttü."

Müslim'in (4) rivayetinde de, Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Ademoğullarının herbiri, anası kendisini doğurduğu gün şeytan ona muhakkak dokunur. Bundan, Meryem ile oğlu müstesnadır."

836-Buhari (6/469) 60-Kitabu'l Enbiya. 44-Yüce Allah'ın şu kavli babı: "Kitab'da Meryem kıssasını da an..." (Meryem Suresi: 16) Müslim (4/1838) 43-Kitabu'l Fazail. 40-Hz. İsa (a.s)'nın faziletleri babı.

1) Buhari (8/212) 65-Kitabu't Tefsir. 2-Ali İmran suresi, yüce Allah'ın: "Ben onu ve zürriyetini..." (Ali İmran Suresi: 36)

2) Ali İmran Suresi: 36

3) Buhari (6/337) 59-Kitabu Bed'i'l Halk. 11-İblis ve ordusunun sıfatı babı.

4) Müslim (4/1838) 43-Kitabu'l Fazail. 40-Hz. İsa (a.s)'nın faziletleri babı.

Kitap Arşivi - http://rahle.org

٨٣٧ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: يُلَقَّى عِيسَى، حُجَّتَهُ، لَقَّاهُ اللَّهُ فِي قَوْلِهِ: ﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَٰهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ : «فَلَقَّاهُ اللَّهُ ﴿سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ﴾ الآية كُلَّهَا.

837- Tirmizi, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Ebu Hureyre dedi ki:

"İsa (a.s)'ya, hücceti telkin ediliyor. Allah (c.c.), şu ayetinde ona (vereceği cevabı) telkin etti:

"Allah o gün, "Ey Meryemoğlu İsa! buyuracak, sen mi insan (Hiristiyan)lara, beni ve annemi Allah'tan başka birer ilah ittihaz edin (edinin) dedin?"(1)

Ebu Hureyre, Hz. Peygamber (a.s)'den rivayet ederek şöyle dedi:

"Allah, şu ayetin tamamını İsa (a.s)'ya telkin etti:

"Seni tenzih ederim, hakkım olmayan bir şeyi söylemek bana yakışmaz..." (2)

٨٣٨ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ؛ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «حِينَ أُسْرِيَ بِي لَقِيتُ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ» فَنَعَتَهُ النَّبِيُّ ﷺ : «فَإِذَا رَجُلٌ» حَسِبْتُهُ قَالَ: «مُضْطَرِبٌ رَجِلُ الرَّأْسِ. كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ» . قَالَ: «وَلَقِيتُ عِيسَى» فَنَعَتَهُ النَّبِيُّ ﷺ «فَإِذَا رَبْعَةٌ أَحْمَرُ كَأَنَّمَا خَرَجَ مِنْ دِيمَاسٍ» (يَعْنِي حَمَّامًا) قَالَ: «وَرَأَيْتُ إِبْرَاهِيمَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ. وَأَنَا أَشْبَهُ وَلَدِهِ بِهِ» . قَالَ: «فَأُتِيتُ بِإِنَاءَيْنِ فِي أَحَدِهِمَا لَبَنٌ وَفِي الْآخَرِ خَمْرٌ. فَقِيلَ لِي: خُذْ أَيَّهُمَا شِئْتَ. فَأَخَذْتُ اللَّبَنَ فَشَرِبْتُهُ. فَقَالَ: هُدِيتَ الْفِطْرَةَ» أَوْ «أَصَبْتَ الْفِطْرَةَ، أَمَا إِنَّكَ لَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ».

838- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

837-Tirmizi (5/260) 48-Kitabu't Tefsir. 6-Maide Suresinden bir bab.

838-Müslim (1/154) 1-Kitabu'l İman. 74-Resulullah (a.s)'ın geceleyin semalara yürütülmesi babı.

1) Maide Suresi: 116

2) Maide Suresi: 116

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Ebu Hureyre şöyle dedi:

"Hz. Peygamber (a.s) buyurdu ki:

"Geceleyin yürütüldüğüm zaman, Musa Aleyhisselam'a kovuştum. (Peygamber Efendimiz onu tavsif ederek:) Bir de gördüm ki, o, Şenue kabilesi erkeklerinden biri gibi karayağız, uzun boylu, balık etli, düz saçlı bir zattır.

İsa (a.s)'ya da kavuştum. (Hz. Peygamber (a.s) onu da tavsif ederek:) İsa (a.s), orta yapılı, sanki hamamdan çıkmış gibi al çehreliydi.

İbrahim salavatullahi aleyh'i de gördüm. Çocukları içinde ona en çok benzeyeni benim. Sonra bana birinin içinde süt, diğerinde şarap bulunan iki kap getirildi. Ve: "Bunların hangisini dilersen al." denildi. Ben sütü aldım ve onu içtim. Bana: "Fıtrata hidayet olundun, yahut fıtrata isabet ettin. Eğer sen şarabı almış olsaydın, ümmetin azgın olurdu." denildi."

٨٣٩ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لاَوَاللَّهِ، مَاقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِعِيسَى أَحْمَرُ، وَلٰكِنْ قَالَ: «بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ أَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ، فَإِذَا رَجُلٌ آدَمُ سَبْطُ الشَّعَرِ يُهَادَى بَيْنَ رَجُلَيْنِ يَنْطِفُ رَأْسُهُ مَاءً» أَوْ «يُهْرَاقُ رَأْسُهُ مَاءً ــ فَقُلْتُ: مَنْ هٰذَا؟ قَالُوا: ابْنُ مَرْيَمَ. فَذَهَبْتُ فَإِذَا رَجُلٌ أَحْمَرُ جَسِيمٌ جَعْدُ الرَّأْسِ أَعْوَرُ عَيْنِهِ الْيُمْنَى كَأَنَّ عَيْنَهُ عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ، قُلْتُ: مَنْ هٰذَا؟ قَالُوا: هٰذَا الدَّجَّالُ. وَأَقْرَبُ النَّاسِ بِهِ شَبَهًا ابْنُ قَطَنٍ» . قَالَ الزُّهْرِيُّ: رَجُلٌ مِنْ خُزَاعَةَ هَلَكَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ.

839- Buhari ile Müslim, İbni Ömer (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"İbni Ömer şöyle demiştir:

"Hayır vallahi, Hz. Peygamber (a.s), İsa (a.s) için "Kırmızı çehrelidir" demedi. Fakat o şöyle dedi:

"Ben uyumuştum, rüyamda Kabe'yi tavaf ediyordum. O sırada esmer, salıverilmiş düz saçlı bir kişi gördüm, İki kişi arasında onlara dayanarak iki tarafa bocalayarak sevkediliyordu (tavafı böyle yapıyordu), başı da su damlatıyordu, yahut başı su akıtıyordu. Ben:

"Bu kimdir?" diye sordum.

839-Buhari (12/417) 91-Kitabu't Ta'bir. 33-Rü'yada Kabe'yi tavaf etmek babı. Müslim (1/156) 1-Kitabu'l İman. 75-Meryemoğlu Hz. Mesih (a.s) ile Deccal Mesih'in zikri babı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Meryemoğlu İsa'dır." dediler. Ona yönelmek üzere yürüdüğüm sırada bir de kırmızı yüzlü, uzun boylu, başı kıvırcık saçlı, sağ gözü sakat, börtlek; sanki salkımındaki emsalinden dışarı çıkmış iri bir üzüm tanesi. (Orada bulunanlara:)

"Bu kimdir?" diye sordum.

"Bu, Deccal'dir," dediler. Ona benzerlikte insanların en yakın olanı İbni Katan'dır."

Zuhri: *"İbni Katan, Huzaa kabilesinden cahiliyye devrinde helak olmuş bir adamdır,"* demiştir.

Bir Açıklama

İbni Hacer bu hadisin şerhinde şunları söylemiştir:

"Saçı salıverilmiş adam" sözü, yani saçını salıvermişti, demek olur. İmam Malik'in rivayetinde de:

"Tarayarak aşağıya sarkıtılmış saçı vardı ki, su damlatıyordu, diye kastedilmesi muhtemeldir, ki bu da daha önce geçmişti. Yahut da parlaklık kasdedilmiştir. Bunda çok temiz ve parlaklık, kinaye olarak anlatılmıştır. Salim'in ileride rivayetinde Hz. İsa Aleyhisselam'ın vasfı hakkında şu cümle yer almıştır:

"O, esmer, salıverilmiş düz saçlı bir kişiydi." Daha önce geçen hadiste, Hz. İsa (a.s)'ın na'tı hakkında şöyle buyurulmaktadır: "O, kıvırcık saçlı idi."

Hadiste geçen ca'dun, kıvırcık saçlı kelimesinin zıddıdır. Bu durumda ikisinin arasını şu şekilde birleştirmek mümkündür:

O, salıverilmiş uzun ve düz saçlı idi, ama Hz. Peygamber (a.s) onu, saçından değil, cismindeki kıvraklıktan dolayı böyle tasvir etmişir. Bununla da, onun bir araya getirilip demet yapılması kastedilmiştir. Bu ihtilaf, onun esmer veya kırmızı çehreli oluşundaki ihtilafın benzeridir. Araplarca "ahmer-kırmızı" demek, kırmızılıkla beraber çok beyaz demektir. "Adem" esmer demektir. Bu iki vasfın arasını şöyle birleştirmek mümkündür:

Yorgunluk gibi bir sebepten dolayı, onun rengi kırmızıdır, halbuki o, aslında esmerdir.

Ebu Hureyre, Hz. İsa (a.s)'nın kırmızı çehreli olduğunu kabul etmiştir. Öyle ise, başkasının hıfzettiği bir şeyi, İbni Ömer (r.a)'in bilmediği ortaya çıkıyor. Davudi'nin: "Adem" sözünü söyleyen kişinin rivayeti isbat edilmiştir, şeklindeki sözüne gelince; İbni Ömer'in muhalefetine karşılık, Ebu Hureyre ile İbni Abbas'ın ittifak etmeleriyle birlikte bunun, nereden kaynaklandığını bilmiyoruz.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Abdurrahman bin Adem'in, Ebu Hureyre'den rivayetinde, Hz.İsa (a.s)'nın tavsifi hakkında şöyle bir ibare yer almaktadır:

"Resulullah (a.s)'ın tavsifine göre o, orta yapılı, rengi kırmızı ile beyaza benziyordu." Doğrusunu Allah bilir.

"Hayır, vallahi Hz. Peygamber (a.s), Hz. İsa (a.s) için: "Kırmızı çehrelidir," demedi." sözündeki *"Li'iyse"* kelimesinin başıdaki *"lam"*, *"an"* manasınadır. Yüce Allah'ın şu kavlinde de öyledir:

"İnkar edenler, iman edenler için dediler ki: "Bu iş bir hayır olsaydı, onlar bizi geçemezlerdi." (1)

İbni Ömer'in bilmediği ve başkalarının isbat ettiği konunun arasını birleştirme olayı daha önce geçmişti. Onda, galip zan üzere yemin etmenin cevazına işaret vardır. Çünkü İbni Ömer (r.a) tavsifi karıştırmıştır. Halbuki kırmızı olmakla tavsif edilen, Hz. İsa (a.s) değil, Deccal'dır. Oysa her ikisi için de "Mesih" tabiri kullanılmıştır. Bu kelime, Hz. İsa (a.s) için övgü sıfatı, Deccal için yergi sıfatıdır. İbni Ömer, Hz. İsa (a.s)'nın vasfı hakkında, kesin olarak onun esmer olduğunu duymuş, bunun için de, Hz. İsa (a.s)'yı kırmızı çehreli olarak tavsif eden kişinin, galip zannından dolayı yemin etmiştir.

٨٤٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لَقَدْ رَأَيْتُنِي فِي الْحِجْرِ، وَقُرَيْشٌ تَسْأَلُنِي عَنْ مَسْرَايَ، فَسَأَلَتْنِي عَنْ أَشْيَاءَ مِنْ بَيْتِ الْمَقْدِسِ لَمْ أُثْبِتْهَا، فَكُرِبْتُ كُرْبَةً مَا كَرُبْتُ مِثْلَهُ قَطُّ» . قَالَ: «فَرَفَعَهُ اللَّهُ لِي أَنْظُرُ إِلَيْهِ. مَايَسْأَلُونِي عَنْ شَيْءٍ إِلاَّ أَنْبَأْتُهُمْ بِهِ. وَقَدْ رَأَيْتُنِي فِي جَمَاعَةٍ مِنَ الأَنْبِيَاءِ. فَإِذَا مُوسَى قَائِمٌ يُصَلِّي. فَإِذَا رَجُلٌ ضَرْبٌ جَعْدٌ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ وَإِذَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ قَائِمٌ يُصَلِّي. أَقْرَبُ النَّاسِ بِهِ شَبَهًا عُرْوَةُ بْنُ مَسْعُودٍ الثَّقَفِيُّ. وَإِذَا إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ قَائِمٌ يُصَلِّي. أَشْبَهُ النَّاسِ بِهِ صَاحِبُكُمْ» (يَعْنِي نَفْسَهُ) «فَحَانَتِ الصَّلاَةُ فَأَمَمْتُهُمْ. فَلَمَّا فَرَغْتُ مِنَ الصَّلاَةِ قَالَ قَائِلٌ: يَامُحَمَّدُ! هٰذَا مَالِكٌ صَاحِبُ النَّارِ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ. فَالتَفَتُّ إِلَيْهِ فَبَدَأَنِي بِالسَّلاَمِ».

840- Buhari ile Müslim, Ebu Hureyre (r a)'den rivayet etmişlerdir:

840-Buhari (8/391) 65-Kitabu't Tefsir. 3-Yüce Alah'ın "Kulunu bir gece Mescid'i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya götüren..." kavli babı. Müslim (1/156) 1-Kitabu't İman. 75-Meryemoğlu Hz. Mesih (a.s) ile Deccal Mesih'in zikri babı.

1) Ahkaf Suresi: 11

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Ebu Hureyre dedi ki:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Yemin ederim ki, kendimi Hıcr'da buldum. Kureyş bana seyahatımdan soruyordu. Bilhassa Beytu'l-Makdis'e dair öyle şeyler sormuştu ki, ben İsra gecesi, onlarla ilgilenip tesbit etmemiştim. Bundan ötürü o kadar müşkül bir duruma düştüm ki, hiç bir zaman öyle sıkılmamıştım. Bunun üzerine Allah, benimle Beytü'l-Makdis arasında engel olan uzaklığı kaldırdı. Ben orayı görüyor ve ne sorarlarsa muhakkak ona bakarak cevap veriyordum. Ve yine kendimi Peygamberlerden bir cemaat içinde gördüm. Bir de baktım ki, Musa (a.s), dikilmiş namaz kılıyor. O, düz saçlı, Şenüe kabilesi erkeklerinden birine benzer bir erkek tipindedir.

Meryemoğlu İsa (a.s)'yı da dikilmiş, namaz kılarken gördüm. Benzerlikçe insanların ona en yakın olanı, Urve bin Mes'cid Sakafi'dir.

İbrahim (a.s)'ı da ayakta durmuş namaz kılarken gördüm. İnsanların ona en çok benzeyeni, sahibinizdir (kendisini kasdediyor). Derken namaz vakti oldu. Ben onlara imam oldum, namazı bitirince bir sözcü:

"Ya Muhammed! Ateşin (cehennemin) sahibi olan Malik işte budur, ona selam ver," dedi. Ben ona doğru dönmüştüm ki hemen, o bana selam verdi."

٨٤١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ، عَنْ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «رَأَيْتُ عِيسَى وَمُوسَى وَإِبْرَاهِيمَ، فَأَمَّا عِيسَى فَأَحْمَرُ جَعْدٌ عَرِيضُ الصَّدْرِ، وَأَمَّا مُوسَى فَآدَمُ جَسِيمٌ سَبْطٌ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ الزُّطِّ».

841- Buhari ile Müslim, İbni Abbas (r.a)'dan rivayet etmişlerdir:

"İbni Abbas dedi ki:

"Hz. Peygamber (a.s) şöyle buyurdu:

"Ben İsa (a.s)'yı, Musa (a.s)'yı ve İbrahim (a.s)'i gördüm:

Amma İsa (a.s) al çehreli, kıvırcık saçlı, geniş göğüslü idi. Amma Musa (a.s), karayağız, iri, uzun boylu, düz saçlı idi. Sanki Sudanlı erkeklerden birisiydi."

841-Buhari (6/477) 60-Kitabu'l Enbiya. 48-Yüce Allah'ın: "Kitap'ta Meryem kıssasını da an..." kavli babı. Müslim (1/153) 1-Kitabu'l İman. 74-Resulullah (a.s)'ın geceleyin semalara yürütülmesi babı. Müslim'deki bu rivayet ihtilaflıdır. Onda Hz. İsa (a.s)'ın zikri yoktur.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

٨٤٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيُوشِكَنَّ أَنْ يَنْزِلَ فِيكُمُ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا مُقْسِطًا، وَإِمَامًا عَدْلاً، فَيَكْسِرَ الصَّلِيبَ، وَيَقْتُلَ الْخِنْزِيرَ، وَيَضَعَ الْجِزْيَةَ، وَيَفِيضَ الْمَالُ حَتَّى لاَيَقْبَلَهُ أَحَدٌ، وَحَتَّى تَكُونَ السَّجْدَةُ الْوَاحِدَةُ خَيْرًا مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا».

842- Buhari ile Müslim, Ebu Hureyre (ra)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, muhakkak ileride Meryemoğlu İsa (a.s) sizin içinize adaletli bir hakem ve imam olarak inecektir. O zaman o, salibi (haçı) kıracak, domuzu öldürecek, cizye vergisini kaldıracak. Mal o kadar çoğalacak ki, hiçbir kimse mal kabul etmeyecek. Nihayet bir tek secde dünya ve dünyadaki herşeyden daha hayırlı olacaktır."

٨٤٣ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «يَنْزِلُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ فَيَمْكُثُ فِي النَّاسِ أَرْبَعِينَ سَنَةً».

843- Taberani, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Meryemoğlu İsa (a.s) inecek ve insanların içinde kırk yıl geçirecek."

٨٤٤ــ رَوَى أَحْمَدُ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِنِّي لأَرْجُو إِنْ طَالَ بِي عُمُرٌ أَنْ أَلْقَى عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ﷺ فَإِنْ عَجَّلَ بِي مَوْتٌ فَمَنْ لَقِيَهُ مِنْكُمْ فَلْيُقْرِئْهُ مِنِّي السَّلاَمَ».

844- İmam Ahmed, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s) şöyle buyurmuştur:

842-Buhari (4/414) 34-Kitabu'l Büyu. 103-Domuzu öldürmenin meşruluğu babı. Müslim (1/135) 1-Kitabu'l İman. 71-Meryemoğlu Hz. İsa (a.s)'un inmesi babı.

843-Mecmau'z Zevaid (8/205) Haysemi: "Onu Taberani Evsat'ta rivayet etmiştir ve ricali sikadır" demiştir.

844-İmam Ahmed (2/298) Mecmau'z Zevaid (8/205)'de Haysemi: "Onu merfu ve mevkuf olarak İmam Ahmed rivayet etmiştir. Ricali, Salihin ricalidir" demiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi https://ranler.org

"Eğer ömrüm uzun olursa, Meryemoğlu İsa (a.s) ile buluşmayı umut ederim. Şayet ölüm bana mühlet vermez ise, sizden kim ona rastlarsa, benden ona selam söylesin."

٨٤٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِابْنِ مَرْيَمَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، لَيْسَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ نَبِيٌّ، وَالْأَنْبِيَاءُ إِخْوَةٌ، أُبْنَاءُ عَلَاتٍ، أُمَّهَاتُهُمْ شَتَّى وَدِينُهُمْ وَاحِدٌ».

845- Buhari ile **Müslim,** Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

"Ben, Resulullah (a.s)'tan işittim, şöyle buyuruyordu:

"Ben, Meryemoğlu İsa'ya dünya ve ahirette insanların en yakınıyım. Benimle onun arasında başka bir peygamber yoktur. Peygamberler, esasında babaları bir, anaları ayrı ayrı kardeşlerdir. Onların anaları ayrı ayrıdır, halbuki dinleri birdir."

٨٤٦ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَفَعَهُ: «لَاتُخَيِّرُوا بَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ».

846- Buhari ile **Müslim,** Ebu Said (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Ebu Said (Resulullah (a.s) şöyle buyurdu demiş):

"Peygamberler arasında hayır farklı gözetmeyin!"

Bir Açıklama

Hz. Muhammed (a.s)'in nebi ve resullerin faziletlisi olduğu üzerinde icma' edilmiştir. Bu konuda nas çoktur. Kur'an-ı Kerim bazı peygamberlerin, diğerlerine üstün kılındığı konusunu açık seçik belirtmiştir:

"Andolsun ki biz, peygamberleri birbirinden üstün kılmış ve Davud'a Zebur'u vermişizdir." (1)

845-Buhari (6/478) 60-Kitabu'l Enbiya. 48-Yüce Allah'ın: "Kitab'ta Meryem kıssasını da an..." (Meryem Suresi: 16) kavli babı. Müslim (4/1837) 43-Kitabu'l Fazail. 40-Hz. İsa (a.s)'nın faziletleri babı. Ebu Davud. (4/219) Kitabu's Sünnet. Peygamberler arasında tercih yapma hakkında bir bab.

846-Buhari (12/263) 87-Kitabu'd Diyat. 32-Bab: Bir müslüman bir yahudiye tokat attığı takdirde... Müslim (4/1845) 43-Kitabu'l Fazail. 32-Hz. Musa (a.s)'nın faziletlerinden bir bab. Ebu Davud (4/217) Kitabu's Sünnet. Peygamberler arasında tercih yapma hakkında bir bab.

1) İsra Suresi: 55

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bunu yasaklama konusunda gelen rivayetler ise, tevazu ve alçak gönüllülüğe yorumlanmıştır. Ayrıca kendisi üzerine tercih yapılanın, eksik olması şeklinde anlaşılacağına veya kendisine tercihte bulunulan kişi üzerine tercih edilen için, bir tarafgirlik şeklinde anlaşılacağına hamledilmiştir.

٨٤٧ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «الْأَنْبِيَاءُ أَحْيَاءٌ فِي قُبُورِهِمْ يُصَلُّونَ».

847- Bezzar, Enes bin Malik (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Enes demiştir ki:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Peygamberler, kabirlerinde diridirler, onlar namaz kılarlar."

KONUYLA İLGİLİ ÖNEMLİ AÇIKLAMALAR

1. Bazı alimler, risalet makamı ile nübüvveti bir kabul ederler. Onlara göre her nebi resul, her resul de nebidir. Bazıları da risalet vasfını, nübüvvet manası üzerine zaid bir mana kılarlar. Buna göre de nübüvvet, Allah Azze ve Celle'nin peygamberlik görevi için seçtiği insana yalnızca vahyin gelişi ile gerçekleşir. Ve Allah Teala seçtiği bu kişiye, kendisinin nebi olduğunu bildirir.

Risalete gelince, o tebliğ ve uyarı görevi ile olur. Nebiler kendilerine yapılan teklifle yetinirler mi? Bunu caiz görenler vardır. Aynı anda nübüvvet ve risalet vasfını üzerinde taşıyan kişilerin sıfatlarını belirleyen diğer tarifler de bulunmaktadır. Bu anlayışa göre nübüvvet vasfını taşıyan kişi, bir resule tabi olur, kendisine vahiy inse de insanlığa yeni bir tebliğ veya uyarı getirmez. Nebinin görevi, kendinden önceki resulün şeriatı ile amel etmek ve fetva vermektir.

2. Nübüvvetin isbatını sağlayan vahiy, uyanıklık halinde Allah veya melek tarafından doğrudan olan bir hitaptır. Bundan önce görülen rüya veya gelen ilhamlar ile nübüvvet sabit olmaz. Ama nübüvvetten sonraki rü'ya veilhamlar, vahiy cümlesindendir.

3. Peygamberler için vacip, onların hakkında imkansız ve onlara caiz olan şeyler, tevhid alimlerinin konuları arasındadır.

Peygamberler için vecip olan sıfatlar şunlardır:

Sıdk, emanet, tebliğ ve fetanet. Bu sıfatların karşıtları olan: Kizb (yalan

---

847-Keşfu'l Estar (3/100) Metnin Zevaid (8/211) Heysemi: "Onu Ebu Ya'la ile Bezzar rivayet etmiştir, Ebu Ya'la'nın ricali sikadır" demiştir.

Ücretsiz PDF Kitap (8211) https://matbuat.com

söylemek), ma'siyet (Allah'ın emirlerine karşı gelmek), ketmetmek (kendisine tebliğ edilenleri gizlemek), gaflet (unutmaksızın terketmek) ve beladet (akılsızlık, ahmaklık).

Alimler, peygamberler hakkında, bulundukları makamla çelişmeyen, ne insanlığa, ne şeriata muhalif olan şeylerden yüce mertebelerinde bir noksanlığa neden olmayan beşeri arızaları, caiz sıfatlar olarak zikrederler. Peygamberler hakkında yemek, içmek, nikahlı kadınlarıyla ilişkide bulunmak, kalbleriyle değil, gözleriyle uyumak ve nefreti mucip olmayan hastalıklara yakalanmak gibi şeyler caizdir. Anlatılanlardan anlıyoruz ki, emanet ve ismet ile mekruh olarak yasaklansa dahil nehyedilen şeylere bulaşmamak kasdedilmiştir. Peygamberlerin fiilleri, sözleri ve halleri vaciple mendup dairesi içindedir.

Onlar nübüvvet öncesinde de, kendilerinden nefret ettirecek şeylerden masumdurlar; büyük günahlardan ve iğrenç şeylerden korunmuşlardır.

4. Nübüvvet ve risaletin şartları:

Hürriyet: Allah'ın hür olmayan bir peygamber seçip gönderdiği olmamıştır.

Zükuret ve Beşeriyet (Erkek ve insan olmak): Aziz ve Celil olan Allah, ne insanlar için, ne de cinler için cinlerden bir peygamber seçip göndermemiştir. Yine Allah, kendileriyle birlikte yaşamaları için insanlara meleklerden bir peygamber göndermemiştir.

Aynı şekilde nebinin veya resulün nefret edilen hastalıklardan uzak olması da şart koşulmuştur. Çünkü şu, ya da bu hastalığın varlığı, kendisinden faydanmaya veya yanına yaklaşılmasına engel olur. Bu da resuller gönderme ve nebileri seçme hikmeti ile çelişir.

Bir nebinin veya resulün karısının zinaya bulaşması da doğru olmaz. Hz. Eyyub (a.s) hakkında israiliyyat olarak gelen ve onu iğrenç bir hastalıkla tanıtan rivayetler sahih değildir. Bir peygamberin asli veya fer'i bakımdan şer'i hükümleri, gönderildiği insanların tümünden daha iyi bilmesi, risaletin şartlarındandır.

"Ey Yahya! Kitab'a (Tevrat'a) kuvvetle sarıl! (dedik) ve henüz sabi iken ona hikmet verdik." (1)

"(Melekler, Meryem'e hitaben İsa hakkındaki sözlerine devam ettiler:) Allah ona yazmayı, hikmeti, Tevrat'ı ve İncil'i öğretecek." (2)

5. Bir gurubun iddia ettiği gibi peygamberler göndermek, Allah'ın üzerine vacip değildir; diğer bir gurubun iddia ettiği gibi imkansız da değildir. Bilakis

---

1) Meryem Suresi: 12
2) Ali İmran Suresi: 48

caizdir. Allah Teala peygamberler göndermeyi tercih etmiş ve göndermiştir. Artık buna iman etmek vacip olmuştur.

6. Kitap ve Sünnette, Allah Teala'nın, peygamberleri, yaptıkları bazı tasarruflarından veya işledikleri bir takım amellerden dolayı azarlaması hakkında varid olan sözlerinin bazıları peygamberlikten önce olduğu şeklinde yorumlanmış, bir kısmının da 'Ebrar'ın hasenatı, mukarrebinin seyyiatıdır' babından olduğuna hamledilmiştir. Yine bazısı da şu şekilde yorumlamıştır: Bunlar, peygamberler için içtihadın caiz olması nedeniyle, onların içtihatlarıdır, ama onlar Allah katındaki doğruya isabet edememişlerdir, bundan ötürü de Allah Teala, kendi katındaki doğruyu onlara haber vermiştir. Buna göre müslüman, halk içinde yorumlanan manası ile peygamberlerden ma'siyeti reddetmekle ve nasları bu şekilde anlamakla mükelleftir.

7. Bazı peygamberler bazen efdaliyeti gerektirmeyen özellik arzederler. Bazan da efdaliyetle birlikte hususiyet arzederler. Bizim Peygamberimiz (a.s)'in, varlıkların tümünden efdal oluşu, risaletinin ins ve cinni kuşatması, nebilerin ve resullerin sonucusu oluşu, şeriatının, kendi şeriatından önceki şeriatlara hakim ve koruyucu; kendisiyle çelişen her türlü hükmü neshedici olması, kendine has özelliklerdir. Allah Teala'nın O'na yardım etmesi, deve yürüyüşü ile bir aylık yoldan korkusunu düşmanına ulaştırması, yeryüzünü O'na ve ümmetine temiz ve mescid kılması, ümmetine ve O'na ganimetleri helal kılması, kıyamet gününde O'na şefaat-i uzmayı ihsan buyurması, Allah'ın O'nu seçkin kılmasından dolayıdır.

8. Ahir zamanda Hz. İsa (a.s)'nın inmesi, Hz. Muhammed (a.s)'in son peygamber olması ile tezat teşkil etmez. Çünkü Hz. İsa (a.s), Hz. Muhammed (a.s)'in şeriatının bir izleyicisi olarak gelecektir. O, bu bakımdan Hz. Muhammed (a.s)'in ümmetinden bir fert sayılmaktadır.

Ahir zamanda Hz. İsa (a.s)'nın inişi hakkında yazılan kitapların en önemlilerinden biri, Şeyh Enver Keşmiri'nin 'et-Tasrih bi-ma tevatera fi Nüzuli'l-Mesih' adlı kitabıdır. Şeyh bu kitabında, Hz. İsa (a.s)'nın göğe yükseltilmesi ve inişi hakkında 75 adet hadisi toplamıştır. Bu kitabın araştırıcısı Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde, onun kitabına almadığı 10 adet hadis-i şerifi ve 25 tane eseri (sahabe sözünü) de eklemiştir. Hz. İsa (a.s)'nın inişini inkar eden kişi, küfre girmiş olur. Çünkü onun inişi, tevatüren sabittir.

9. Muhakkak resuller ve nebiler meleklerden efdaldir. Meleklerin reisleri diye adlandırılan Cibril (a.s), Mikail (a.s), İsrafil (a.s), Malik ve Rıdvan gibi melekler de buna dahildir.

10. Mucize, peygamberin doğruluğunu isbat eden şeydir. Ülemanın mucize ile ilgili çeşitli tarifleri vardır:

Mucize, harikulade bir olaydır. Muaraza olmakla birlikte, nübüvvet veya risalet davası ile ortaya çıkan kişinin meydan okuması ile bitişiktir.

Sa'düddin Taftazani şöyle demiştir:

"Mucize, münkirlere meydan okuduğu bir sırada, nübüvvet iddia eden bir zatın elinde, tabiat kanunlarına aykırı olan bir olayın benzerini getirmekten münkirleri aciz bırakacak bir şekilde meydana gelmesidir. Mucize göstermenin hakikatı, aczi isbat etmektir."

Şeyh Ebu'l-Hasan da şunları söylüyor:

"Mucize, Allah tarafından yaratılan bir fiil veya fiilin yerine geçen bir şeydir ki, kendisiyle tasdik kasdedilir."

Bu sebepten ötürü büyü, kehanet, gözbağıcılık ve hokkabazlıklar mucizeden ayrılır. Çünkü onlar, sebepler alemindendir. Evliyalara ait keramet, herhangi bir iddia olmaksızın, sıradan mü'minlerden birinin elinden zuhur eden maunet, tanrılık taslayan kafir veya fasığın elinde oluşan istidrac ve ihanet de ondan farklıdır. Nübüvvet davasına uymayan olağanüstü olay (harika) da farklıdır. Hatta bunun batıl olduğu hemen anlaşılır. Tıpkı Deccal olayında olduğu gibi... Çağımız insanlarının en büyük yanlışlarından biri, peygamberlerin dışındaki kişilerin elinden oluşan olayları, mucize olarak vasıflandırmalarıdır.

11. Bizim Peygamberimize ait ana mucize Kur'an-ı Kerimdir. O'na ait diğer bir çok mucize daha vardır. Onların bazıları şunlardır:

Parmaklarının arasından su kaynaması, Ayın ikiye bölünmesi, hurma kütüğünün inlemesi, az yemeği çoğaltması, hasta ve dertlilere çare olması, duasının kabul olması, daha sonra meydana gelmiş bir çok olayı önceden haber vermesi, geceleyin yürütülmesi ve göklere çıkarılması...

Resulullah (a.s)'ın daha bir çok mucizesi vardır. Onların bazısını bu kitabın siyret kısmında ele almıştık. Bir kısmı da, bu kitapta konuların akışı sırasında ifade edilmiştir. Hz. Peygamber (a.s)'in risaletinin delilleri ve nübüvvetinin belirtileri, O'nun tüm işlerinde görülmektedir.

PEYGAMBERLER KISMİ DEĞİLDİR VE BÜTÜN İNSANLARA GÖNDERİLMİŞLERDİR

PEYGAMBERLER KISMİ DEĞİLDİR VE BÜTÜN İNSANLARA GÖNDERİLMİŞLERDİR

Allah Teala şöyle buyuruyor:

"Geçmiş her ümmet içinde de mutlaka bir uyarıcı bulunagelmiştir."(1)

Bu konuya başlangıç olarak aldığımız bu ayet-i kerime, kendilerine özel bir peygamber gönderilmiş hiç bir millet bulunmadığını zikretmiştir. Ve yine Allah Teala şöyle buyurmaktadır:

"Andolsun ki, her her ümmete: "Allah'a kulluk edin, azdırıcılardan kaçının," diyen peygamber göndermişizdir..." (2)

"Kendilerine apaçık anlatabilsin diye, her peygamberi kendi milletinin diliyle gönderdik..." (3)

Bu da gösteriyor ki, aynı dili konuşan millete, o dili konuşan peygamber gönderilmiştir. Sonra Allah Teala, Hz. Muhammed (a.s) ile risalet görevini sona erdirmiştir. Yüce Allah, Hz. Muhammed (a.s)'i, Allah'ın alemlere karşı bir hücceti olsun diye şu eşsiz Kur'an ile tüm insanlara peygamber olarak göndermiştir. Hz. Peygamber (a.s)'in son peygamber oluşu konusunda şöyle buyurulmaktadır:

"O (Muhammed) Allah'ın elçisi ve peygamberlerin sonuncusudur..."(4)

"Elif, Lam, Ra; Ey Muhammed! Bu, Allah'ın izniyle, insanları karanlıklar-

---

1) Fatır Suresi: 24
2) Nahl Suresi: 36
3) İbrahim Suresi: 4
4) Ahzab Suresi: 40

dan aydınlığa, güçlü ve övülmeye layık, göklerde ve yerde olanların sahibi Allah'ın yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz kitab'tır." (1)

Allah Teala bu peygamberlerden bazılarının haberlerini bize anlatmış, bazılarınınkini de anlatmamıştır. Bu konuda Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor:

"Andolsun senden önce de peygamberler gönderdik. Onlardan sana kıssalarını anlattığımız kimseler de var, durumlarını sana bildirmediğimiz kimseler de var.."(2)

Kendilerine peygamberler gönderilen milletler çoktur. Hz. Peygamber (a.s) bu konuda şöyle buyuruyor:

"Siz, ümmetlerden yetmişi tamamlıyorsunuz; siz onların hayırlısı ve Allah katında en şereflisisiniz." (3)

Arkeolojik kazılar, eski tarih araştırmaları ve hala varlığını sürdüren veya tarihe gömülmüş dinler üzerinde yapılan incelemeler, birçok batıl ve sapık unsurların arasına karışan hak din kalıntılarını bizim için ortaya çıkarmıştır.

Tarihe gömülmüş veya hala varlığını sürdüren dinlerdeki hakikat unsurunu araştırıp ortaya koyacağımız Kur'an ve Resulullah (a.s)'ın sünnetinden başka bir ölçü elimizde yoktur. Kur'an-ı Kerim, bizim Peygamberimiz (a.s)'den tevatür yoluyla nakledilmiştir ki, onu bir kuşak diğer kuşaktan aktarmıştır. Allah Teala da onun korumasını bizzat kendi üzerine almıştır. Resulullah (a.s)'ın sünneti de bize kadar, adaletli ve zaptedici bir yolla Resulullah (a.s)'a varan bir sistem içinde nakledilmiştir. Bu, senet ve metni içeren bir dikkatle birlikte kesintiye uğramadan nakledilmiştir. Bunun için sahih hadisi şöyle tanımlamışlardır:

Adalet ve zapt şartlarını haiz ravilerin naklettikleri hadisler, Hz. Peygamber (a.s)'e kadar uzanan muttasıl bir isnadla rivayet ettikleri şaz ve illetten arınmış hadistir.

Şaz, sika bir ravinin kendisinden daha sika olan bir raviye muhalefet etmesidir veya sika bir ravinin, diğer sika ravilerine muhalefet etmesidir.

İllet ise rivayet ilminde uzman birinin anlayacağı gizli ayıb demektir. Diğer din sahiplerinden hiç biri, ellerindeki dini metinlerin ilk kaynağa ulaşan senetlerinin bulunduğunu isbat edemezlerken; naslarının muttasıl senetlerle nakledilmiş ve korunmuş olması nedeniyle Hz. Muhammed (a.s)'in dini tektir. Yahudilerin, kitaplarını Babil esaretinden sonra sözlü rivayetlerden yeniden

---

1) İbrahim Suresi: 1

2) Mü'min Suresi: 78

3) Ahmed., Müsned (3/5) Tirmizi (5/226) 48-Kitabu't Tefsir. 4-Ali İmran Suresi babı. İbni Mace (2/1433) 37-Kitabu'z Zühd. 11z. Muhammed (a.s)'in özellikleri babı. Bu hadis hasendir.

yazdıkları, hıristiyanlarca güvenilir olan İnciller'den hiç birinin Hz. İsa (a.s)'ya varan senedinin bulunmadığı, kabul edilen görüşe göre Buda'nın doğumu M.Ö.560 yılları dolayında olduğu halde, Buda'nın eserlerinin, M.Ö.350 yılı dolaylarında kaydedildiği tarihen bilinmektedir. (1)

Zerdüşt'ün eserlerini Makedonyalı İskender'in yaktığı bilinmektedir. (2)

Brahmanların ellerinde de bir peygambere ulaşan haberler yoktur.

Dinlerden her biri için bunlar geçerlidir. Bundan dolayı diyoruz ki: Elimizde kullanabileceğimiz tek ölçü şudur: Dinlerden herhangi birinde hakikat kırıntısı var ise ondan, Kur'an ve Sünnet-i Nebeviyye bahsetmektedir. Herhangi bir dinde bunlardan bir şeyin var oluşu, mecburen o dinin aslının semavi olduğu anlamına gelmez. Aksine bazen semavi dinden bir şeylerin onun arasına karışmış olması da mümkündür. Yok olmuş veya varlığını sürdüren dini metinlerden bir çoğu üzerinde derinlemesine yapılan incelemelerin, Kur'an ve sünnete uyan taraflarının varlığını isbat ettiğini gözönünde bulundurmak gerekir. Bu da iki hususu kuvvetlendirmektedir:

Birinci husus: Bu dinlerden bazılarının asılları semavidir.

İkinci husus: Her ümmete muhakkak bir peygamber gönderilmiştir. Ancak biz, Kur'an ve sünnet yoluyla bize gelmedikçe, hiçbirinin nübüvvet ve risaletine kesin olarak inanamayız. Zira, bu hakikat artıklarının nisbet edildiği bazı kişilerin, müceddid veya peygamberlerin eserlerinden etkilenen kişilerden ya da eski din artıklarının ve çeşitli fikirlerin karışımı olan dinleri yaşatmaya kalkışan ehl-i batıldan olma ihtimalleri vardır.

Okuyucunun kafasında, bazı kitap ve sünnet metinleri ile uyuşan, yokolmuş veya hala varlığını sürdüren bazı dinlerdeki hakikat kırıntıları hakkında bir fikir oluşması için biz, Mısır, Hint, İran ve Çin dinlerinden bazı nakiller yapacağız. Hıristiyanlık ve yahudiliğe gelince, onların kitaplarından, 'el-Esas fi't-Tefsir' adlı eserimizde bu tür nakilleri yaparak konuyu yeterince ele almış bulunuyoruz.

1- ESKİ MISIR DİNLERİ

Eski Mısır dinlerinde; ruh fikrini, ruhun ebediliğini ve onun ikinci defa cesede döneceği düşüncesini, ahiret günü ve hesab fikrini görüyoruz.

Şu aşağıdaki sözler, Eski Mısır dinleri tarihi araştırmacısı Maspero'ya aittir:

"Mısırlıların tanrısı, bir ve tek, eksiksiz, alim, görücü, duyu ile idrak etmeyen, kendi kendine var olan ve diri bir tanrı idi. Yerlerin ve göklerin hüküm-

---

1) Muhammed Ebu Zehra, Mukarranatül Edyan
2) Dairetü Maarifu'l Bustani

ranlığı ona aittir. Hiç bir şey onu kuşatamaz. O babaların babası, anaların anasıdır. O, asla yok olmaz, kaybolmaz ve dünyayı doldurur. Hiçbir şey onun misli gibi değildir. O, her yerde bulunur." (1)

Eski Mısırlıların nazarında mukaddes kitap olan 'Ölüler Kitabı'nda da şunlar bulunmaktadır:

"...Ben hakikatın taşıyıcısıyım. Ben hiç kimseye hiyanet etmedim. Hiç kimseye zulmetmedim. Yakınlarımdan hiçbirini darlığa düşürmedim. Hakikatın sığınağında alçaklığı ikame etmedim. İşimi şer ile asla karıştırmadım. Zarar ve eziyeti uzaklaştırdım. Aile reisine yakışmayacak bir iş yapmadım. Korkan kişinin korkusuna, darlığa düşenin darlığına, acı çekenin acısına ve yoksulun yoksulluğuna sebep olmadım. Tanrılara layık olmayacak şeye yönelmedim. Hiçbir kimseye acı çektirmedim ve ağlatmadım. Bir canı öldürmedim. Hiçbir kimseyi cinayete veya hinayete yöneltmedim. Asla yalan söylemedim. Mabedlerin saklı eşyalarını, mumyaların yiyeceklerini çalmadım. Bir kahinin kehanetine uygun düşmeyen bir işi işlemedim. Fiatlarda artış yapmadım. Ölçü ve tartıda eksiklik yapmadım. Meralardan hayvan çalmadım. Tanrıların kuşlarını avlamadım. Seller sırasında suyu itmedim. Kanalın mecrasını değiştirmedim. Vaktinde ışığı söndürmedim. Adanmış kurbanlar konusunda tanrılara ihanet etmedim. Ben temiz biriyim, ben temiz biriyim, ben temiz biriyim." (2)

Yukarıda geçen Eski Mısır dini hakkındaki sözlerin bir kısmının kitap ve sünnetle bağdaşmadığında şüphe yoktur. Fakat bazısı mana yönünden kitap ve sünnetin naslarıyla uyuşuyor. Bu da yukarıda zikrettiğimiz konuya delil getirmek için yeterlidir.

Kur'an-ı Kerim bize, Mısırdaki iki risaletten söz etmiştir: Hz. Yusuf (a.s)'un risaleti ve Hz. Musa (a.s)'nın risaleti.

Cenab-ı Hak, Firavun hanedanından bir mü'minin diliyle Hz. Yusuf (a.s) hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Andolsun ki (Musa (a.s)'dan) önce Yusuf (a.s) da size açık burhanlar getirmişti. O vakit de onun size getirdiği şeyler hakkında şüphe edip durmuştunuz. Hatta o vefat edince de: "Allah ondan sonra peygamber göndermez" dediniz..." (3)

Putatapıcılık, şirk ve tanrılık iddiasının başı Mısır yöneticilerinden önce de var olduğu, Kur'an ayetlerinden ortaya çıkmaktadır. Daha önce de naklettiğimiz gibi Eski Mısır dinlerinde şirk ve putatapıcılığın varlığı, tarihi ve arkeolojik in-

1) Muhammed Ebu Zehra, Mukarranatül Edyan
2) Muhammed Ebu Zehra, Mukarranatu'l Edyan
3) Gafir Suresi: 34

celemelerden anlaşılmaktadır. Fakat 'Ahnaton'a nisbet edilen tevhid inancıyla ilgili sözlerde ve Eski Mısır eserlerinde kitap ve sünnetle uyuşan yukarıda zikrettiğimiz konular, Mısırlıların muhatap kılındığı semavi risaletlerin varlığına işaret etmektedir.

2- BAZI HİNT DİNLERİ

Dini metinlere sahip olarak bilinen en eski Hint dini, Brahmanizm'dir. Bu din; M.Ö. 15. yüzyıla kadar uzanır. Brahmanizm'in kitaplarından biri olan Samaveda'da bizim peygamberimiz Hz. Muhammed (a.s)'in geleceğinin müjdesi bulunmaktadır. Bunu Abdulhak Fedyarati 'Evrensel Dini Kitaplarda Muhammed' adlı kitabında incelemiş, ondan da Akkad 'Mitlav'un-Nur' adlı kitabında nakletmiştir. Biz de 'er-Resul' adlı eserimizde konuyu nakletmiştik.

Brahmanizm'i hakkıyla araştıran ve dini metinlerini inceleyenlerin en meşhuru, müslüman tarihçilerden Ebu Reyhan Biruni'dir. O, bu konuda genel kanaat olarak bir hüccettir. Onun Brahmanizm'in temel prensipleri hakkında incelemeleri, Brahmanizm'in başına gelenlerden önceydi.

Brüni, Brahmanizm hakkındaki düşüncelerini şu sözleriyle anlatmıştır:

"Hintlilerin Allah hakkındaki itikadları şöyledir:

O, başlangıcı ve sonu olmayan ezeli birdir. O, fiilinde muhtar, kadir, hakim, diri, dirilten ve işleri yoluna koyandır. O saltanatında eşsiz ve ortaksızdır. Hiç bir şeye benzemez, hiçbir şey de ona benzemez. Anlattığımızın kulaktan dolma birşey olmaması için onların kitaplarından bir olayı nakledelim:

Kitapta soru soran kişi şöyle der:

"Kendisine kulluktan dolayı şer yollarını kapayıp hayırlı yolları açan bu ma'bud kimdir?" Cevap veren kişi de şöyle der:

"Ezeliyyet ve vahdaniyetiyle o, fiilden müstağnidir. Kendisine kulluk edene mutluluk vermesiyle, korkulan ve çekinilen bir musibete karşı huzur vermesi umulur. Yine istenilmeyen karşıtlardan ve istenilen eşlerden münezzehtir. Ebedi olarak zatıyla alimdir. Çünkü olağanüstü ilim, malum olmadıkça meydana gelen ilimdir. Halbuki cehalet bir vakitte veya bir durumda kendisine yönelinen bir şey değildir."

Sonra soru soran şöyle der:

"Zikrettiklerinin dışında onun sıfatları var mı?"

Cevap veren şöyle der:

"O, mekan bakımdan değil de kadrü kıymet bakımından eksiksiz ve yücedir.

Çünkü o, mekan edinmekten münezzehtir. O, her varlığın arzulayıp yöneldiği tam ve saf hayrın kendisidir. Cehalet ve heva kirinden arınmış bir ilimdir."

Soru soran şöyle der:

"Onu kelam sıfatı ile vasıflandırabilir misin, yoksa böyle bir sıfatı yok mu?"

Cevap veren şöyle der:

"O, alim olduğuna göre kelam sıfatı ile muttasıf olmaması imkansızdır."

Soru soran şöyle der:

"O halde ilminden dolayı kelam sıfatına sahip ise ilimlerden dolayı konuşan bilginler ve filozoflar ile onun arasındaki fark nedir?"

Cevap veren de şöyle der:

"Onların arasındaki fark, zamandır. Çünkü onlar alim ve konuşmacı değiller iken, zaman içinde ilimi öğrendiler ve konuştular, bildiklerini başkalarına konuşma sayesinde naklettiler. Onların bu beyan ve konuşmaları bir zaman içindedir. Halbuki ilahi işlerin zamanla ilişkisi yoktur. Buna göre tüm noksanlıklardan münezzeh ve yüce olan Allah, ezelde alimdir ve konuşandır. Çeşitli yerlerdeki ilk Brahmanlara ve diğerlerine konuşan odur. Onlardan kendisine kitap verilen de vardır, kendisine bir vasıta ile kapı açılan ve vahyedilen kişi de vardır. Bunun neticesi olarak da o kişi, düşünce ile kendisine inen şeyi elde eder."

Soru soran kişi der ki:

"Bu ilim ona nereden gelir?"

Cevap veren şöyle der:

"Onun ilmi, bulunduğu hal üzere ezeldedir. Çünkü o asla cahil olmadı ve onun zatı alimdir. O olmayan ilmi kazanmış değildir. Brahmanlara indirilende şöyle denilmektedir: "Buda ilk konuşana hamdediniz ve onu övünüz! O Buda'dan önce idi."

Soru soran yine der ki:

"Dokunmadığın, hissetmediğin şahsa nasıl ibadet ediyorsun?"

Cevap veren der ki:

"Onu isimlendirmek, varlığını isbat eder. Öyle ise haber, ancak birşeyi bildirmektir. İsim, ancak müsemma (isimlendirilen varlık) için olur. O duyu organlarından gizli kalsa da, duyu organları onu idrak edemez. Ancak onu nefs akleder ve düşünce melekesi de onu sıfatları ile kavrayabilir."

İşte bu anlatılanlar, ona halis kulluktur. Buna devam eden mutluluğa erer" (1)

Yukarıda ele aldığımız sözlere itiraz edilebilir. Fakat bunların çoğu, kitap ve sünnete uymaktadır. Yine o sözlerde 'Brahma'ya bir kitap indirildiğine işaret vardır. Eğer bu nakil sahih ise, Brahma bir peygamber olabilir. Buna göre de kavmi onun hakkında aşırı gitmiş ve hıristiyanların, Meryemoğlu Hz. İsa (a.s)'ya yaptıkları gibi onu tanrılaştırmışlardır.

Ferit Vecdi 'Dairetü'l-Maarif'inde aşağıdaki açıklamasını delil göstererek Biruni'nin zikrettiği şeyi destekliyor:

"Bugün Brahmanizmdeki teslis fikri, Brahmanizm'in eski kitaplarında mevcut değildir."

BUDİZM

Eski Hint dinlerinden biri de Budizm'dir. Buduzm'in, Brahmanizm'de meydana gelen sapmaları düzeltmek için geldiği anlaşılıyor. Buda'dan bahsedenler onu, başlangıçta kendisine vahiy inmesi nedeniyle peygamberlerin sıfatı ile vasıflandırırlar. Sonra onu izleyenler, hıristiyanların Hz. İsa (a.s) hakkında aşırıya gittikleri gibi aşırı gitmişlerdir. Hatta Muhammed Ebu Zehra 'Mukaranatu'l-Edyan' adlı eserinde, Budistlerin Buda hakkındaki sözlerinin bir çoğu ile, hıristiyanların Hz. İsa (a.s) hakkındaki sözleri arasındaki uyuşmayı isbat etmiştir.

Biz Buda'dan nakledilen rivayetlere güvenemeyiz. Çünkü, yukarıda da söylediğimiz gibi onlar Buda'nın vefatından uzun bir aradan sonra kaydedilmiştir. Onun durumu hakkında da kesin bir yargıya varamayız. Ama nisbet edilenlerin bir kısmı Aziz ve Celil olan Allah'ın bizim Peygamberimiz (a.s)'e indirdiği vahiy ile uyuşmaktadır. Bu konuda bazı örnekler verelim:

İnsanın aşağıdaki sekiz prensibe bağlanması Buda'nın öğretilerindendir:

a- Doğru yöneliş (niyet): Kişinin istediği herhangi bir işe, şehvet ve zevklerin ve bunları teşvik eden fasit hayal ve kuruntuların baskısından arınmış olarak dosdoğru bir niyet ile yönelmesidir. Kişi herhangi bir işe niyet ettiği zaman iradesini, lezzet veya şehvetlerin şaibesinden ve onları teşvik eden emel ve hayallerden arındırmaya çalışır. Niyet aşamasında nefsini lezzetle ilgili her şeyden temizler.

b- Doğru anlayış: Bu, insanın lezzetlerin şaibesinden kurtulmuş olarak herhangi bir işe yöneldiği sırada, bakış açısını lezzet ve zevklerin kirleri ile bu-

---

1) Muhammed Ebu Zehra, Mukarranatül Edyan

landırmadan, kendisini eşyanın hakikatına ulaştıracak bir aydınlanmanın kaplamasıdır.

c- Doğru düşünme: Akıl, lezzetin bulaşıklarından kurtulur ve doğru aydınlanmaya ererse, kişinin düşünmesi doğrudur demektir. Kişinin bir işi düşünme sırasında yürüttüğü akli faaliyetler doğru olursa, onda herhangi bir arzu eğiliminin, şehvet azgınlığının, gönüldeki hayal ve kuruntuların ıstırabının bir etkisi olmaz.

d- Doğru inanış: Bu geçen üç doğrunun; doğru niyet, doğru anlayış ve doğru düşünmenin dördüncü bir doğruyu gerektirdiğinde şüphe yoktur. O da: Sunulan fikirler, görüşler ve bakış açıları arasından özel düşünceye kalbin ve aklın itminanıdır. Bu da doğru inanıştır. Veya doğru itikaddır. Huzur ve gönül rahatlığı bu itikad ile beraber olur. Kalb, onunla manevi nimetlerin huzur ve sükunu içinde olur.

e- Doğru söz: Yukarıda belirtilen dört konuyu tamamlayan şey, doğru sözdür. Bu da, insanın kafasında oluşan şeyle konuşmasının, inancına ve kendisine huzur veren şeye mutabakat etmesi ile olur. Kalbi de sevinçle dolar.

f- Doğru gidiş: Orta yolda gitmek için mutlaka gereklidir. Doğru gidiş, kalpdeki inançlara göre hareket etmektir. Bu duruma göre amel ilme göre olur, aralarında bir tezat veya ayrılık olmaz. Aksine herbiri diğerini desteklemiş veya tamamlamış olur.

g- Doğru yaşayış: Bunun ölçüsü lezzetlerden tamamen uzaklaşmaktır veya hayatın içinde meydana gelen şeylerin doğru gidişle ve doğru bilgi ile uygunluk göstermesi şeklindedir. Hayatta hiçbir şey, bu gidişin ve bu gidişin kanunlarının gereğine aykırı değildir.

h- Doğru çalışma: Yaşayışın doğru olması için, insanın sarfettiği tüm gayretlerin, gidişin, ilmin ve hakkın gereğine göre seyretmesi, lezzetlerle ilgili olan herşeyi veya onları harekete getiren şeyleri yasaklamasıdır.

Bu konular doğru bir yön üzerinde olursa, şahıs doğru yolda yürür ve elemlerden uzak ve mutlu bir hayata götürecek orta yolu tutmuş olur.

Buda'nın Tavsiyeleri:

1- Hiç bir kimseyi öldürme, hiçbir canlının hayatını sona erdirme.

2- Sana verilmeyen malı sakın alma; hırsızlık etme, gasbetme.

3- Yalan söyleme, gerçek dışı söz söyleme.

4- Şarap içme, sarhoşluk veren şeyi eline alma.

5- Zina etme, haram olduğu takdirde cinsel hayatla ilgili hiç bir işe yaklaşma.

6- Raksetme, raksedilen yerde, şarkılı ve çalgılı toplantıda bulunma.

Ferid Vecdi'nin 'Dairetu'l-Maarif' adlı eserinde naklettiği Buda'nın sözlerinden bazıları şöyledir:

"Prensin vücudu ile fakirin vucudu arasında fark olmadığı gibi, ruhları arasında da fark yoktur. Her ikisi de, hakikatı kavrama ve nefsini arıtmada ondan yararlanma liyakatine sahiptir..."

Buda ile öğrencilerinden biri arasında geçen şu konuşma Budizm'in gerçek özelliğini göstermektedir:

"Onun bu öğrencisi Surunta, Barinta kabilesine gitmek ve onların arasında bir süre kalıp onları Budizm'e davet etmek istiyordu. Buda bu kabilenin kötülük ve hiyanet etmekle meşhur olduğunu öğrenmişti. Öğrencisinin kararlılığını ölçmek istemişti de ona şöyle demişti:

"Aralarında kalmak istediğin bu kabilenin adamları, dikbaşlı, katı yürekli, çabuk öfkelenen, tarafgir ve inkarcı insanlardır. Bu insanlar sana karşı birleşerek, kötü, çirkin ve kaba sözler söyleyip sana öfkelendikleri ve sövdükleri zaman ne diyeceksin?"

Öğrencisi ona şöyle cevap verdi:

"Şüphesiz bu insanların ağır başlı ve iyi insanlar olduklarını söylerim. Çünkü bana el kaldırmamışlar ve beni taşlamamışlardır."

Buda dedi ki:

"Eğer sana el kaldırır ve taş atarlarsa, o zaman ne diyeceksin?" Öğrenci:

"Bana sopa veya kılıç ile vurmadıkları sürece, ben onların iyi ve yumuşak huylu olduklarını söylerim" dedi. Buda:

"Eğer sana sopa veya kılıç ile vururlarsa ne diyeceksin?" diye sordu. Öğrenci:

"Beni sonsuza kadar yaşamaktan mahrum etmedikleri sürece, ben onların iyi ve yumuşak huylu olduklarını söylerim" dedi. Buda:

"Eğer yaşamayı sana haram kılarlarsa ne diyeceksin?" dedi. Öğrenci:

"Ben onlara yine iyi ve yumuşak huylu insanlardır derim; çünkü onlar ruhumu, acı vermeden bu kötü vucut zindanından kurtarmışlardır," dedi. O zaman Buda ona:

"Çok iyisin ey Burina! Sana yapılanlara sabır ve sabatından dolayı, Siruna Barenta kabilesinin yurdunda yaşayabilirsin. Haydi sen onlara git, ey Burina! Sen kurtuluşa erdiğin gibi, onları da kurtar! Sen sahile ulaştığın gibi, onları da yanında götür. Sen katlandığın gibi, onlarla beraber de sabret! Nirvana'ya ulaştığın gibi, onları da kendin gibi oraya ulaştır." dedi. Bunun üzerine Burina onlara gitti. Bunun neticesinde de hepsi Buda'ya iman edip ona tabi oldular."

Budizm dini karışık bir hale geldi. Fakat bu naklettiğimiz şeyler, bu öğretilerin, semavi bir risalet ile ilgisi olduğunu fısıldamaktadır bize.

3- ZERDÜŞTLÜK DİNİ

Ebu'l-Kelam Azad 'Zu'l-Karneyn' adlı kitabında, Zerdüşt'ün Zu'l-Karneyn ile çağdaş olduğunu kabul etmiştir. O aynı zamanda meşhur İranlı Fatih Kuruş'u, Zü'l-Kameyn olarak kabul eder. Ve yine ona göre Kuruş, Zerdüşt'ün dini üzerindeydi. Bu anlayışa göre Zerdüşt'ün doğumu M.Ö. Altıncı yüzyıldadır.

Ebu'l-Kelam Azad Zerdüştlük ile Mecusiliği birbirinden ayırır. Buna göre Mecusilik, Zerdüştlük'ten daha eskidir. Zerdüşt, insanları Mecusilik'in sapıklığından kurtarmak için gelmiştir. Fakat sonunda Mecusilik, Zerdüştlük ile karışmış ve onu bozmuştur.

Ebu'l-Kelam Azad, Zerdüştlük dininin esasını şöyle açıklamaktadır:

"Zerdüşt dininin esası; "Doğru niyet, doğru söz, doğru iş" olarak özetlenebilir." Bu da, Allah'ın, bizim Peygamberimiz Hz. Muhammed (a.s)'e indirdiği vahiy ile uygunluk arzediyor."

Ebu'l-Kelam Azad, Zerdüşt dininde ahirete imanın var olduğunu ifade ediyor. Ve Ebu'l-Kelam Azad, tarihçilerin, Zerdüştlük'ün putatapıcılıktan uzak olduğu konusundaki ifadelerini zikrediyor. Yine Ebu'l-Kelam, Zerdüştlük'ün iki tanrıcılığı kabul etmediğini, aksine Allah'ın uluhiyyetini ve şeytanla mücadeleyi kabul ettiğini kesinlikle beyan ediyor. Putatapıcılığa gelince, o daha sonra Farisi dininin üzerine çökmüştür.

Ebu'l-Kelam, hala bugün var olan ve Kuruş'un halifesi ve amcasının oğlu Darayuş'un kaydettiği taşlara kazılmış kitabelerin bazısını nakletmiştir. Bu kayıt işini yapan Darayuş'un, hakiki Zerdüşt dini üzerinde olduğu zannediliyor. Kitabenin metninde şunlar yer almaktadır:

"Gerçekten yüce ilah, Ahura-Mazda'dır. Yeryüzünü yaratan, göğü yükselten, insana mutluluk yollarını açan odur. Darayuş'u tek başına bir çoklarının üzerine hakim yapan ve onları kanunlar koyucu yapan odur."

Bir başka kitabede de şöyle diyor:

"Darayuş, tüm insanlara ilan eder ki: Ahura-Mazda, mülkü kendi rahmeti ve ihsanı ile bana verdi. Ben de onun tevfiki ile yeryüzünde barış ve güveni sağlamayı başardım. Tanrım Ahura-Mazda'ya, beni, ailemi ve üzerine yöhetici kıldığı tüm ülkeyi koruması için yalvarıyorum. Ya Rabb Ahura-Mazda! Duamı duy ve kabul et!"

Yine melik şöyle diyor:

"Ey insan! Ahura-Mazda sana asla şerre dalmamanı, doğru yoldan ayrılmamanı emretti. Her durumda günaha dikkat et!"

Ebu'l-Kelam 'Zerdüştlük'ün aslının semavi olduğu konusuna şu delili getiriyor:

Müslümanlar, mecusilere kestiklerini yeme ve evlenme konusu hariç, ehl-i kitap muamelesi yapmıştır.

4- ÇİN DİNLERİ

Çin'de başlıca iki ana din vardır: Biri Konfüçyüsçülük, diğeri Taoizm dinidir. Konfüçyüsçülük, Konfüçyüs'e nisbetle bu adı almıştır. Taoizm de, hayatının son yıllarında Konfüçyüs'ün eriştiği Lao-tse nisbetle bu adı almıştır. Bu iki şahsiyetin durumu hakkında her ikisinin de evvelki bir risaletin tabileri midir, yoksa her ikisinin de başka bir görevleri mi vardır? konusuda kesin bir şey söyleyemiyoruz. Fakat sabit olan bir konu vardır ki; o da Konfüçyüs'ten rivayet edilen bir çok şeyin İslami doğrular ile uygunluk göstermesidir. Bunların, Konfüçyüs'ün istifade ettiği semavi bir dinin kalıntısı olup olmadığı konusunda kesin bir şey söyleyemiyoruz.

Onun hayat hikayesinden, da'vetini yaymak için dolaştığı, ibadete sarıldığı, fazilet ve adalet yolunu tuttuğu anlaşılmaktadır... Onun görüşlerini öğrencileri derlemiştir. Senedin muttasıl olup olmadığını, bunların tümünün onun görüşleri olup olmadığını ve dikkatli bir şekilde nakledilip edilmediğini de bilmiyoruz. Görüşlerini derleyip toparlayan kitapların en önemlisi 'Diyaloğ' adı altında arapça'ya tercüme edilmiştir. Bu eseri arapçaya Muhammed Mekin tercüme etmiştir. Konfüçyüs'ün Çin maarifini temsil eden kendinden önceki bir çok kitabı özetlediği bilinmektedir. Konfüçyüs'e nisbet edilen sözlerden bazıları şunlardır:

"İlim öğrenmeye yöneldim. Henüz onbeş yaşında idim. Otumuzda fazilet yolunu tuttum. Kırk yaşımda, içimde eşyanın hakikatı hakkında hiçbir şüphe kalmadı. Elli yaşımda kaza ve kaderi öğrendim. Altmışımda anlamak ve öğrenmek amacıyla kulağımı her türlü hakka açık tuttum. Doğru yolun sınırlarını asla aşmadım ve o sırada yetmiş yaşımda idim..."

"Siyaset ıslahtır. Sen nefsini ıslah etmede, seni izleyenlere örnek olursan, fesat çıkarmaya kim cür'et edebilir?"

"Büyüklerin ahlakı rüzgar gibidir. Büyükleri izyelenlerin ahlakı da ot gibidir. Rüzgar ne tarafa eserse, otlar da o tarafa eğilir."

"Hakkı bilen, onu taleb etmeye yöneltenden daha aşağıdadır. Taleb etmeye yönelten, kalben huzur bulanın altındadır."

Konfüçyüs'e göre mertebeler üç türlüdür:

1. Yalnızca hakkı bilmek.

2- Hakkı istemek ve sevmek,

3- Hak ile amel etmede ve her ne kadar amel sırasında güçlükler ve zorluklar ortaya çıksa da, nefsin amel etmekten hoşlanmasıdır.

Sonra insanlar marifet'e nisbetle dört dereceye ayrılırlar:

***Birinci derece:** Sema'nın kendisine bilgi (marifet) verdiği kişinin derecesidir ve ona ilham verilmiştir. Buda derecelerin en üstünüdür.*

***İkinci derece:** Kendisine ilham verilmemiş, ama zekası olan kişinin derecesidir. Bu kişi zekası sayesinde bilgi edinir ve kendilerine ilham verilmemiş kişilerin öğrendiklerinden daha ötelere ulaşır.*

***Üçüncü derece:** Zekası kıt kişinin derecesidir ki, onda geri zekalılık bulunmaktadır. Bu kişi marifeti ister ve kapasitesi ölçüsünde ondan nasibini alır.*

***Dördüncü derece:** Bu en alt derecedir. Bu derecedeki insan, şaşkın ve zavallıdır, kendisinde geri zekalılık vardır. Ne bilgi sahibi olur, ne de öğrenmeye gayret gösterir.*

"Ahlakı olgun kişi, fazilet ister; ahlakı eksik kişi lezzet peşinde koşar. Ahlakı olgun insan, kötülüklerden kurtulmayı ve ödevlerini yerine getirmeyi düşünür. Ahlakı olgunlaşmamış kişi, çıkar sağlamayı düşünür... Ahlakı olgun kişi, iyilik üzerinde durur; ahlakı olgunlaşmamış kişi de, kazanç (kâr) üzerinde durur."

"Faziletsiz kişi, varlık veya yoksulluk içinde uzun süre kalamaz. Ama faziletli kişi erdemliliği içinde huzurludur ve fazilete karşı çok isteklidir."

"Fazilet sahibi, akan su ile mutlu olur, ulu dağ ile sevinir. Faziletli kişi, çalışkan, ağırbaşlı ve verimlidir. Onun gözünde fazilet; güzel koku ve güzel nimetlerin bulunduğu, huzur ve sükunun merkezi olan bahçedir.

Rezil kişiye gelince o, sıkıntı ve huzursuzluk içindedir. Eliyle işlediklerinin ve nefsinin kazandıklarının karşılığı olarak göğün öfkesi onun üzerine iner. Bu-

nun için o şöyle diyor: İnsan istikamet sahibi olarak doğar, kim istikameti yitirir ve yaşamaya devam ederse ölümden kurtulması onun şansıdır."

"İnsanların amellerine bak o amellerin sebeplerini düşün ve insanların huzur buldukları şeyleri gözet. Bu durumda insanlar, sırlarını nerede saklarlar, sırlarını nerede gizlerler?"

"Talebelerinden biri şöyle dedi: "Halkın işlerini üzerine aldığı vakit hiyanet etti mi? Çalışma sırasında yalan söyledi mi? Öğrendiği ilimle amel etmedi, gaflete düştü mü? diye hergün nefsime soruyor ve onu denetliyorum."

"İlim öğrenen kişi, eski elbiseye ve kuru yiyeceğe karşı koyarak selim fıtrata uygun yolu takib etmek üzere karar verdiği zaman, o münazara edilmeye layık biri değildir."

"...Adabın meyvası, insanlarla güzel geçinmedir. Eskilerin yolu güzel olur. Çünkü büyük ve küçük işlerin tümünde riayet edilen bu vasfı o içermektedir. Fakat fazilet ile zaptedilmeden insanlarla iyi geçinmeye riayet edilirse, işler düzgün gitmez."

"Faziletli insan, işgalci olmaz ve tarafgir davranmaz."

"Çocuğun görevi; evde iken ana ve babasına iyilik etmek, dışarıda da yaşlılara saygı göstermek, doğru sözlü olmak, her türlü fiillerinde insanlara merhametli davranmak, faziletli kişilerin yakınında bulunmak, boş vakti olduğu zaman onu ahlak kitapları arasında geçirmektir."

"İnsanlardan bazısı vardır ki, onlarla ilim konusunda konuşabiliriz. Fakat fıtratın gereği olarak onu bizimle yürümeye yöneltmek mümkün olmaz. Bazıları da vardır ki, fikri sabitleri olmadığı için onlarla birlikte yürüyebiliriz... Bazı insanlar da vardır ki, insani olgunluk ve fıtrata sımsıkı tutunmuş ahlakı düzgün kişilerdir. Ama onlarla, işleri değerlendirme konusunda müşavere etmemiz mümkün değildir."

Öğrencilerinden biri Konfüçyüs'ün görüşlerini ve onların kendindeki etkilerini anlatırken şöyle diyor:

"Üstadın görüşlerine baktığım zaman, onları sandığımdan daha üstün gördüm. Onlar gönlümü doldurmuştu. Beni kuşatıyor ve tüm hissiyatımı kaplıyordu. Üstad, insanları güzel bir irşadla aşamalı olarak irşad ediyor. O, ilimle benim fikir dünyamı genişletmiş ve güzel ahlak ile gidişatımı sağlamlaştırmıştı. Hatta ben onun görüşlerini terk etmek istesem dahi gönlüm buna razı olmaz.

Benim size bir şey gizlediğimi mi zannediyorsunuz? Yaptığım her işte mutlaka sizin yol göstermeniz var. İşte benim terbiyedeki yöntemim budur.

Vahşi hayvanlarla ve kuşlarla yaşamam mümkün değil. Bu milletle yaşamasaydım kiminle yaşardım? Ülkeler adil bir yönetim altında olsaydı, ben onları eski düzenlerine döndürmek için uğraşma ihtiyacında olmazdım.

Millet fertlerinden her birinin ödevi mağaralarda yaşamak olsaydı, şehirleri bayındır hale getirmeye, yeryüzünü sürüp ekmeye, sanat kollarında maharet göstermeye kim kalırdı? İnsanoğlunun soyunu kim devam ettirir ve dünyanın mamur olması için kim çalışırdı? Köşesine çekilip yalnız yaşamak hükemaya ve fudalaya özgü bir durum olsaydı, insanları kim eğitir ve onları kim terbiye ederdi? Onlar, rehbersiz ve öndersiz başıboş bırakılırlardı.

Anlaşmazlığı olan iki insanın arasını bulmak benim dışımdaki herkesin yapacağı iştir. Hikmetli siyaset, yöneltilenlerin ahlakını düzeltmen demektir. Ancak o zaman yargılanma olayı ortadan kalkabilir.

Yönetici, erdemli davranışlara gönül verince, halkından hiç biri ne kendisine, ne de başkasına ihanet etmeye cüret edebilir. Yine yönetici doğru sözlülüğe gönül verince, hiç kimse yalan söylemeye cesaret etmez. Onun bu durumundan dolayı halk çocuklarını sırtlarına alarak ona yönelir.

Başkanın gidişatı düzgün olursa, yönetilenler kendilerine emir verilmeksizin itaat ederler. Eğer gidişatı düzgün değilse, onlara emir bile verse yine ona itaat etmezler...

Sen halkını katı hükümler ve zorlayıcı cezalarla yönettiğin taktirde, muhalefet etmekten çekinmeden onlardan kurtulmaya çalışacaklar. Ama onları faziletlerle yönettiğin ve ahlaki kurallar ile ıslah ettiğin zaman, suç işlemekten çekinirler. Doğru olanı da budur."

Konfüçyüs'ün öğrencilerinden biri kendisine siyasetin şartları konusunda soru sordu. O da şöyle dedi:

"Yeterli vakit, koruyucu savaş malzemesi ve halkın güveni, siyasetin şartlarındandır." Öğrenci:

"Bu üç şeyden birini kaldırma mecburiyetinde olsak, hangisinden kaldırmaya başlarız?" dedi. O da:

"Savaş malzemelerini kaldırınız!" dedi. Öğrenci:

"Geri kalan ikisinden birini kaldırma mecburiyetinde olsak, hangisini önce kaldırmalıyız? Hangisi geri bırakılır?" dedi. Bunun üzerine Konfüçyüs şöyle dedi:

"Vakit şartını kaldırırız! Çünkü ölüm, öteden beri insanın nasibidir. Fakat siyaset, ancak halkın güveni ile ayakta kalır."

Yine öğrencilerinden biri şöyle diyerek bir soru sordu:

"Yönetici halkına nasıl davranmalı ki, kendisinden çekinsinler, samimi olarak ona bağlansınlar ve kendi aralarında birbirlerine iyiliği tavsiye etsinler?" O, bu soruya şu cevabı verdi:

"Onları sükunet ve ağırbaşlılıkla karşıladığı zaman, onlar ona boyun eğerler. Ana-babasına iyilik edip halkına şefkatli davrandığı zaman, ona samimi olarak bağlanırlar. Salih kişileri yücelttiği, ecizlere yardım ettiği takdirde, halk kendi arasında hayrı birbirine tavsiye eder."

Bir emir ona, sözünü kaserek şöyle sordu:

"Halkın itaatı nasıl kazanılır?" O da şu sözü ile cevap verdi:

"Salih kişiler yüceltilir, salih olmayanlar uzaklaştırılırsa, halk itaat eder. Salih kişiler uzaklaştırılır, salih olmayanlar yaklaştırılırsa, halk isyan eder... Devlet işleri bir asır süre ile salih kişilerin eline verilmiş olsaydı, zalimlerin hepsi düzelir, hakimler idam cezası vermeye gerek duymazdı...

Hakka inan, ilmi sev, fıtrata tabi ol! Anarşinin hakim olduğu bir memlekette yaşama! Eğer ülke hikmetli siyasetle yönetiliyorsa, makamı iste! Eğer ülke zalim bir yönetim altında ise uzlete çekil. Ülke adil bir yönetim altında olduğu halde herşeyden uzak durman ve fakirliği seçmen utanılacak bir durumdur. Ülke zalim bir yönetim altında olduğu halde, zengin olman ve kendini şerefli sayman utanılacak bur durumdur...

Düşüncen, makamı elde etmek olmasın, aksine seni bu makama ehil kılacak şey olsun. Seni takdir eden insanların cehaletini benimseme. Seni kendisiyle tanımak istedikleri fazilete önem ver...

Yöneticilere hizmet eden kişi, önce görevini yerine getirmeye gayret etsin. Maaş işi sonra gelir."

Konfüçyüs'ün öğrencilerinden biri ona şunu anlattı:

"Vezirlerden biri, üç defa baş vezirlik görevini üzerine aldı. Hiçbirinde yüzünde memnuniyet belirtisi göstermedi. Üç defa görevinden istifa etti, hiç birinde yüzünde üzüntü belirtmedi. Hatta yeni vezire kendi döneminde meydana gelen herşeyi haber verdi." Bunun üzerine Konfüçyüs şöyle dedi:

"O samimi biriymiş."

Öğrencileri, onunla devlet makamlarını terk edişi konusunda münakaşa ettiler. O da onlara şöyle dedi:

"Niçin üstadınızın makımını kaybetmesi sizi düşündürüyor? Zira ülke uzun

zamandan beri adalet ve istikametten uzaklaşmış. Sema, üstadınızı kendisine çan yapacak..."

Öğrencilerinden biri onun hakkında şunları söyledi:

"Üstad Konfüçyüs'ün konumuna hiç kimsenin ulaşması mümkün değildir. Çünkü hiç kimse göğe ulaşmaz. Üstadın emirlikten veya reislikten bir parça nasibi olsaydı, onun hakkında şöyle diyenin sözü elbette doğru olurdu:

"O, halka kalk komutu verseydi, onlar hemen kalkarlardı. Onlara yolu gösterseydi, onlar da hemen koşuşurlardı. Onlara dinlenme verse, bol gölgeye sığınırlardı. Hayat sürmüş olsaydı, ihtişamlı hayat sürerdi. Ölünce de, ölümü sebebiyle nefisler hüsrana uğrardı. Bu durumda başkası onun mertebesine nasıl ulaşabilir?" (1)

5- MEZOPOTAMYA DİNLERİ

Hz. Nuh (a.s), Fırat ve Dicle arasında kalan yerlere gönderilmişti. Hz. İbrahim (a.s), Mezopotamya beldelerinden Ur kentine gönderilmişti, sonra Suriye'ye hicret etti. Hz. Yunus (a.s) da Mezopotamya beldelerinden Musul'a gönderilmişti. Fırat ve Dicle arasındaki bölgelerde 'Sabie' olarak adlandırılan din sahipleri hala varlıklarını sürdürmektedirler. Onlar kendilerinin Hz. İdris (a.s)'e mensup olduklarını söylemektedirler. Hz. İdris (a.s) de Hz. Nuh (a.s)'dan önceydi. Bundan dolayı onların Hz. İdris (a.s)'e mensup olmalarını kabul etmek mümkün değildir. Kur'an-ı Kerim öncelikle eski Sabiileri semavi din sahipleri içinde zikretmiştir. Bu konuda Cenab-ı Hak şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz inananlar, yahudi olanlar, hıristiyanlar ve sabii'lerden Allah'a ve ahiret gününe inanıp yararlı iş yapanların ecirleri Rablerinin katındadır. Onlar için artık korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir." (2)

Tefsir üleması ayette geçen 'Sabie'den kasdın, sahih din üzerinde bulunan Irak eski Sabiileri mi, yoksa batıl dini terkedip hak dine geçen kişiler mi olduğu konusunda ihtilafa düşmüşlerdir. Belki genel bir kanaat edinmek için Hz. Nuh (a.s)'un risaleti hakkında erkeolojik kazıların nortaya koyduğu bazı bilgileri ve Sabiilik hakkında söylenenlerden bir kısmını zikretmemiz yararlı olur.

1- Arkeolojik kazıların Hz. Nuh (a.s) ve tufan olayı hakkında bazı beyanları:

Eski dini kitapların çoğu Hz. Nuh (a.s) kıssası'ndan ve tufan olayından söz etmiştir. Nitekim tufan olayı, arkeolojik incelemeler sırasında rastlanan tabletle-

1) Muhammed Ebü Zehra, Mukarranatül Edyan
2) Bakara Suresi: 62

rin bir çoğunda zikredilmiştir. Hz. Nuh (a.s)'un gemisinin kalıntılarını bulma çalışmaları, günümüzde de devam etmektedir.

Fakat tufandan bahseden tabletler, tufan olayından binlerce yıl sonra yazılmışlardır. Kazıların, Kral Saragon ile Hz. Nuh (a.s) arasında bazı sülalelerin Mezopotamya'da yirmibeşbin yıl hüküm sürdüklerini isbat ettiğini görüyoruz. Kazılarda çıkarılan tabletlerin bize sunduklarına güvenmemekle beraber, aralarında ortak bir çizgi vardır. Bu çizgi; tufan olayını doğrulamaktadır. Buna bir örnek olması bakımından Akkad'ın 'İbrahim Aleyhisselam' adlı eserinden şu sözlerini alıntılamak istiyoruz:

"Babile mensup tufan kıssası, burçlar hesabına göre oniki kısımdan oluşur. Kıssanın ravisi Esedbar diye isimlendirilmiştir. O, göğe çıkmak için ölüm denizini geçmiştir. Ve tufandan kurtulduktan sonra yükseldiği gökte Zistur'a rastlamıştır. Bu kıssanın tabletlerinden arta kalan, Biritanya Müzesinde bulunmaktadır. Bunlar, kıssayı şu misal üzere hikaya eder:

"Bir ev kur, hayvanları ve bitkileri koruyacak bir gemi yap. Tohumları ve onlarla beraber geminin taşıyacağı her türden hayat tohumlarını depo et. Geminin boyu altıyüz ayak, eni de altmış ayak olsun... Geniye girer ve kapılarını kilitlersin. Ortasına tohumları, çeşitli malları, erzakı, hizmetçileri ve askerleri korsun. Yine aynı şekilde soylarını korumak için vahşi hayvan türlerini de geniye alırsın.

Bir gece Allah şöyle buyurdu:

"Ben gökten sağanak yağmur göndereceğim. O vakit sen gemiye gir ve kapısını üzerine kapat."

Yeryüzü su ile kaplandı. Üzerinde bulunan canlıların tümü öldü. Su fışkırdı da göğe ulaştı. Kardeş kardeşini beklemedi, komşu komşuyu tanımadı. Bu durum altı gece, altı gündüz sürdü. Rüzgar esiyor, sular coşuyordu. Sonra yedinci gün oldu da yağmur kesildi. Zelzele dalgası gibi dalgalanan kasırga sekinleşti. Rüzgar dindi, deniz durulduk ve tufan sona erdi. Bundan sonra deniz çekildi. İnsanlar çamura dönüştü ve onların cesetleri suyun yüzünde kaldı.

Sonra gemi Nizar dağının üzerine kondu... Ben güvercini salıverdim. Gitti ve döndü. Konacak bir yer bulamamıştı. Bunun üzerine serçe kuşunu gönderdim. Geri döndü, o da bir yere konmamıştı. Kargayı gönderdim. Suyun üzerinde kalan cesetleri gagalıyordu ve geri dönmedi. Sonra hayvanları dört bir yana salıverdim. Dağın tepesine bir mezbaha kurdum. Orada kurban kestim. Onu yedi kaba parçaladım ve etrafına reyhan yaydım..."

Araştırmacılar, bu kıssanın, ondan daha eski bir kaynaktan kopya edildiğini inceleyerek ortaya çıkarmışlardır. Bu tabletlerin tarihi, ikibin beşyüz yıldan az

değildir. Kendisinden nakilde bulunduğunuz kaynak, Milattan önce üçbin yılının başlarına kadar dayanmaktadır.

Eski ve Yeni Dünya'da keşfedilen arkeolojik eserlerin tümünde inceleme yapanlar, tufan olayının genel olduğunu, sadece Babil'e has olmadığını ve onun tarihinin de eski olduğunu açıklamışlardır." (1)

2. Sabiilik:

Üstad Abdurrahman Habenneke 'el-Akidetü'l-İslamiyye' adlı eserinde Irak Sabiiliği hakkında bize bir fikir vermekte ve şöyle demektedir:

"Tarihçiler diyorlar ki: Süryaniler, milletlerin en eskisidir. Onların dinleri de Sabiilik'tir. Hz. Şit (a.s)'in oğullarından biri olan Sabi'ye nisbet edilmiştir. Sabiiler, dinlerini Hz. Şit (Şis) ve Hz. İdris peygamberlerden almış olduklarını, Hz. Şit (a.s)'e nisbet ettikleri ve 'Şit'in Sahifeleri' adını verdikleri bir kitapları bulunduğunu belirtiyorlar. Sabiiler'in beyanına göre bu 'Kitab' güzel ahlakı emretmeyi, çirkin şeyleri yasaklamayı içeriyor.

Sabiiler'in dinlerinin aslı; tevhid, aziz ve yüce olan yaratıcı'ya ibadet, dünyadaki salih amel sayesinde ahirette nefisleri azaptan kurtarmak, dünyada zühd hayatı yaşamaya yöneltmek ve adaletle iş görmektir.

Tarihçiler, Sabiiler'in de ibadetleri olduğunu söylemişlerdir. Onlardan bazıları şunlardır:

Gece ve gündüzde yedi kez namaz vardır. Namazların beşi müslümanların namazlarının karşılığıdır. Altıncı namaz kuşluk namazıdır. Yedinci namazın vakti, gecenin altıncı saatindedir. Sabiiler'in namazları, niyet ve ona başka bir şeyi karıştırmama dışında müslümanların namazlarına benzer.

Sabiiler'in rükusuz ve secdesiz cenazı namazları da vardır.

Sabiiler'de yılda bir kez, kameri ayla bir ay oruç ibadeti vardır. Onlar gecenin son dörtte birinden güneşin batışına kadar oruç tutarlar.

Yine onlar, Mekke'deki Beyt'i yüce kabul edip ona saygı duyarlar."

İbn Hazm şöyle der:

"Sabiiler'in benimsedikleri din, yeryüzündeki dinlerin en eskisidir. Onlar, dünyada hadiseler çıkarıncaya kadar, bu din yeryüzene hakim idi." (2)

Akkad, 'Peygamberler Babası İbrahim Aleyhisselam' adlı eserinde Sabii-

---

1) Akkad, Peygamberler babası Hz. İbrahim (a.s)
2) İbni Hazm, Akaidü'l İslamiyye

lik'ten bahsetmiştir. Onun sözlerinden ise şunları nakletmek istiyoruz:

"Aralarında erkek, kadın ve çocuk olmak üzere sayıları altıbine ulaşan bir topluluktur. Sabiilik inançlarını taşımaktadır. Bunların toplam sayısı onbini bulmaz.

Sayıları az olmasına rağmen özel 'mukaddes' bir dile sahiptirler. Onların özel ebced kitabeti vardır. Yine hayata uyguladıkları dini hükümleri vardır. O hükümler, kendi bütünlüğü içinde bir dine benzemez ama bazı kısımlarında her dine benzemektedir.

Bundan dolayı Sabiiliğin dini incelemeler içinde özel bir durumu vardır.

Kitaplı dinlerin tümüne ait eski akideler ile, Hz. İbrahim (a.s)'in dinine ait akideler, şüphesiz ki Sabiiliğin içindedir. Hatta bazı araştırmacıların görüşüne göre Hz. İbrahim (a.s) dönemindeki çeşitli dinlerin artıkları, Sabiiliğin içinde vardır. Çünkü Sabiilik, bazısı bazısına zıt olan çeşitli mezhebleri, özellikle de Yıldızlar ve Putlar mezhebini din haline getirmiştir. Hz. İbrahim (a.s)'in kavmi ile onlara karşı savaşan ve onları kendi ülkelerinden hicrete zorlayan kişiler arasındaki olaylar birbirini izlemiştir."

'Arapça Etüd' adlı eserin sahibi Wright da şöyle diyor:

"Sabiiler'in ebced harfleri, Nebatiler'in harflerine benzer. Dilleri de Babil'de yazılan Talmut'un diline benzemektedir. Onlar önceki dillerinin Süryanice olduğunu söylüyorlar. Çünkü onlar ilk firavunlar döneminde Mısır'da idiler ve önceki dinlerini oradaki hahamlardan aldılar. Sonra halk gerçek dinden uzaklaşınca, hemen onu terkettiler.

Eski köke döndükleri kesindir. Çünkü dini dilleri ve ebced harflerine dayanan yazıları ile bağımsız olmaları, son asırda ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı dinler üzerine araştırma yapanlar, onların dillerini ve yazılarını incelemenin, kendilerini, Hz. İbrahim (a.s)'in davetini yaptığı dönemde Kildaniler'in tarihinden bir çok kapalı yanı aydınlatma sonucuna götüreceği şeklinde anlamışlardır. Bu anlayış, Sabiiler'in, Irak'ın kuzey bölgelerinde yaşadıklarını pekiştiriyor. Eski Ahid'in rivayetine göre Hz. İbrahim Peygamber de orada yaşamıştır. Sabiilerden bir gurub vardır ki, onlar Hz. İbrahim (a.s)'in hicret ettiği Harran'a haccetmeye giderler ve "Harranlı Sabiiler" diye oraya nisbet edilirler.

Sabiiler'in bağımsız dini dili ve yazı harfleri olmakla beraber, bir çok dini prensipte diğer dinlerle ortaktırlar. Sabiiliğin dini prensiplerin herhangi birinde benzerlik göstermeyen hiç bir din yoktur. Sabiilik; yahudilik'e, hıristiyanlık'a, müslümanlık'a veya felsefecilere ve varoluş ile varlıkların yorumunda akılcı ekol sahiplerine benzediği gibi, Brahmanizm'e ve Mecusilik'e de benzemektedir. Herbir dine benzeyen özellikleri bulunmaktadır.

Sabiiler, her dine benzedikleri gibi, her dine de karşıdırlar.

Onlar, Brahmanlar'a şu konularda benzerler:

Onlar kendilerinden olmayanlara dokunmayı haram sayarlar, ibadet halinde iken bir yabancıya dokundukları zaman temizlenirler.

Sabiiler, kitaplarını aşırı derecede gizlediklerinden, ibadetlerde yabancılarla bir arada bulunmadıklarından, ruhi kardeşliğe bir belirti olarak mukaddes ekmeği kendi aralarında paylaştıklarından ve kainatın ve yaratılışın iki olduğuna inandıklarından Urfiler'e benzerler. Onlara göre bu kainatın dışında görünmeyen bir kainat daha vardır. Açıktaki her varlığın gayb aleminde saklı bir sureti vardır... Hatta Adem ve oğulları da buna dahildir. İnsanlardan ehl-i zahir ve ehl-i batın olanlar vardır ki, zahir aleminde yaşayanlar onları görmezler.

Sabiiler'in Mecusilere benzemeleri de şu konulardadır:

Onlar genellikle kuzey kutbuna ve yıldızlara doğru yüzlerini çevirirler. Fakat yıldızlara tapmazlar, aksine onları, açıktan gözükmeyen ruhanilerin görüntüleri olarak kabul ederler.

Onlar vaftizi kabul edip, vaftizci Yahya veya Yuhanna'ya tebcil ettiklerinden ötürü hıristiyanlara benzerler. Fakat onlara göre vaftizleme, hıristiyanlıktaki vaftizlemeden daha geneldir. Onların hergün su ile temizlenmeye ve vaftiz olmaya ihtiyaçları olduğu için nehirlerden uzakta yaşayanları pek nadirdir.

Müslümanlarla da şu bakımlardan benzerlikleri vardır:

Onlar bir günde bir kaç kez namaz kılarlar ve namazın kendilerine yedi vakit olarak farz kılındığını, sonra Yuhanna'nın bunu onlardan kaldırdığını ve bazı vakitleri diğerlerinin içine kattığını, böylece üç vakit ile yetindiğini söylerler. Fakat onlar namazlarında secde etmeyip yalnızca rükü ve kıyamı ile yetinirler.

Sabiiler namazdan önce abdest alırlar, cünüplükten dolayı gusül ederler, abdesti bozan şeyleri bilirler, fakat bu konuda aşırı davranırlar.

Yahudiliğe ise şu konularda benzerler:

Yahudilerde olduğu gibi onlarda da kurban kesme adeti vardır ve yahudilerin günü gibi senenin sonunda da günleri vardır. Fakat onlar sünnet olmayı haram sayarlar; kendileri için ayakta heykel dikmezler, çadır yapar gibi kamıştan heykel yaparlar. Bunu da bayramlarda ihtiyaç anında belirli zamanlarda yaparlar. Sanki bu heykeller, bir kalıntı veya gölge bayramı ya da nekledilir bir heykel içindir.

Sabiiler'den, Pythagoras'ın öğrencilerinin yasakladığı soğan gibi yiyecekleri yasaklayanlar vardır. Onlar soğana, lahana gibi diğer sebze çeşitlerini ve kuyruklu hayvanların etlerini ilave ederler. Çünkü onlar, rüyada gayb bilgisini aldıklarını savunurlar, bu yiyecekler ise onlara göre sadık rüyaya engel olur.

Sabiiler'in Mekke'deki Kabe'ye saygı gösterdikleri bilinmektedir. Onlar Kabe'nin, Hermes'in yahut Hz. İdris (a.s)'in yapısı olduğuna ve gezegenlerin en yücesi olan Zühal (Satürn)'ın evi olduğuna inanırlar.

Yine onların bilginlerinden, kendi kitaplarında Hz. Muhammed (a.s)'in sıfatını okuduklar rivayet edilmiştir. Onlar Hz. Muhammed (a.s)'i "Arab'ın Meliki" olarak adlandırırlar. Onlar hakkında yaygın bir haber de şudur: Sabiiler peygamberlere iman etmezler, ancak Hz. Şit (a.s), Hz. İdris (a.s), Hz. İbrahim (a.s) ve Vaftizci Yahya'yı anan bir gurubları vardır. Onlar sözünü ettiğimiz şahsiyetleri bazen peygamberlerden, bazen de ibadet ve riyazet ile ilham ve kurbiyet makamına ulaşan Allah'ın muhlis kullarından sayarlar.

Araştırmacılar, Kur'an-ı Kerim'in sayılarının azlığı ve durumlarının gizliliğiyle birlikte bu milleti yücelttiğine hayrete düşmüşlerdir. Fakat günümüzde yapılan incelemeler, çağdaş araştırmacılar için tüm dinler hakkında yapılan incelemelerin içinde bu milletin durumunu açıklamıştır. Araştırmacılar onların şimdiki akidelerini ve İslami Davet asrındaki akaidlerini yeniden araştırmaya koyulmuşlardır. Bunun neticesinde, Sabiiler'in Allah'a ve ahiret gününe iman ettikleri, hesap ve cezaya inandıkları, iyilerin öldükten sonra nur alemine, günahkarların da karanlık aleme gideceklerine ve orada günahlarına göre bir süre geçireceklerine, sonra da oradan nur alemine geçeceklerine inandıkları kesinlik kazanmıştır.

Sabiiler'in "Kenze" adını verdikleri bir kitapları vardır. Belki de bu kelime, gizlemek ve kıymetli olmak anlamına gelen "kenz" maddesindendir. Çünkü onlar bu kitabı kutsal bilirler ve onu gizlerler. Bundan ötürü de hiç kimse onun esrarını anlayamaz.

Ancak üzerinde ittifak edilen bir konu vardır: Kenze kitabının ve onlarca mukaddes bilinen diğer kitapların yazıldığı dil, Süryanice'ye yakın, aslı sami olan bir dildir. Terkedilmiş dile ilave olarak çağdaş arapça ile onların dilleri arasındaki bu sağlam bağı kesin olarak söyleyebilmek için, onların ıstılahlarına bir kez bakmak yeterlidir.

Sabiiler'in inançlarının ve prensiplerinin üzerindeki perdeyi kaldırmak günümüze kadar kolay olmamıştır. Çünkü onlar inançlarını gizleyip açığa vurmama, kendini belli etmeme olarak bilinen takiyye yaparlar ve takiyye yapmayı vacip görürler. Bundan dolayı onlar meşhur olduğu için orucu gizli tutmayı haram saymışlar ve orucu açıktan tutmayı yeğlemişlerdir.

İbn-i Nedim, Fihrist'inde, onların yılın aylarına dağıtılmış olarak otuz gün oruç tuttuklarını, 'beş nes' günü orucunu (ertelenmiş beşgün orucunu) nafile olarak tuttuklarını rivayet etmektedir. Yine İbn-i Nedim onların beş hafta oruç tuttuklarını, ama oruç sırasında gece-gündüz yemek yediklerini ve kendilerine mübah olan kuyruksuz hayvanların etlerini yemekten sakındıklarını rivayet etmiştir. Onlardaki her türlü orucun eski olduğu ve Babilliler'in günlerine kadar uzandığı söylenir."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Biz bu bölümü, okuyucunun risalet konusunu kavramada dikkatli olması için ele aldık. Bazı insanlara şu anlayış hakim olmuştur:

Peygamberler yalnızca dünyada belli bölgelere gönderilmiştir. Bu anlayış yanlıştır. Nitekim bazı insanlar vardır ki, inceleme yapmadan, kitap ve sünnet'e başvurmadan herhangi birine risalet ve nübüvvet nisbet etmede bazan acele ederler. Yine bazı insanlar da vardır ki, yanıltıcı konuşma yapıp hata ederler de 'tevhid akidesi'nin bir tekamülün sonucu olduğunu söylerler. Halbuki onlar bununla, Allah'ın ümmetlere peygamberler göndermesini inkar edip ilk peygamberin Hz. Adem (a.s) olduğunu da unuturlar. Gerçekte tevhid daima asıldır, sapma ise sonradan ortaya çıkmıştır.

Bu ve diğer bölümlerde zikredilenlerden, Allah'ın insanlar üzerindeki nimet ve rahmetini anlıyoruz. Zira Cenab-ı Hak, Hz. Muhammed (a.s)'i, bu Kur'an'la, insanların tümünü karanlıklardan aydınlığa çıkaran eksiksiz din ile göndermiştir.

Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"Ey Muhammed! Bu Allah'ın izniyle, insanları karanlıklardan aydınlığa, güçlü ve övülmeye layık, göklerde ve yerde olanların sahibi Allah'ın yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz Kitab'dır. Uğrayacakları çetin azabdan dolayı vay kafirlerin haline! Onlar dünya hayatını ahirete tercih ederler, Allah'ın yolundan alıkoyup onun eğriliğini isterler. İşte onlar, uzak bir sapıklık içindedirler." (1)

Biz daha önce, Allah Azze ve Celle'nin Hz. Muhammed (a.s)'i dünya ehlinin ve diğerlerinin küfür üzere devam etmelerini kırmak için gönderdiğini belirtmiştik. Nitekim bu husus Cenab-ı Hakkın şu kavlinde ifade edilmektedir:

"Kitap ehlinden ve putperestlerden olan inkarcılar, kendilerine apaçık bir belge, içinde kesin ve en doğru hükümlerin bulunduğu arınmış sahifeleri okuyan, Allah katından bir peygamber gelene kadar dinlerinden vazgeçecek de-

gillerdi." (1)

Peygamber göndermek ve bu ebedi mucize Kur'an'ı delil getirmekle birlikte, niceleri, miras aldıkları küfür ve sapıklık üzere devam etmişlerdir. Elbetteki bunun da bir hikmeti vardır. Aziz ve Celil olan Allah'ın, cehennemi ve cehennem ehline yaratması kendi hikmetindendir.

Bu hususta yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Elbette ben cehennemi cin ve insanlarla dolduracağım." (2)

İman ehlinin inceleme ve karşılaştırma yaptığı vakit, Kur'an gerçeklerinin insanları kendi fıtratlarına döndüren hakikatler ve tahrif ve tebdilden önce dinlerin hakikatları olduğunu keşfettikleri zaman imani bilgilerini artırmaları yine O'nun hikmetlerindendir. Fakat küfür ehlinin küfür üzere devam etmelerinde hikmetler bulunması bir husus, bizim hak dine davette Allah'ın hakkını yerine getirmemiz başka bir hususdur. O halde Aziz ve Celil olan bize, dine davet etmemizi ve onu tebliğ etmemizi vacip kılmış ve bize kitap ehlinin kendi işlerinde şüphe içinde bulunduklarını bildirmiştir. Bundan dolayı bize düşen, onları davet etmek ve onlara ikna edici delil getirmektir. Cehenneme karşı cenneti veya cennete karşı cehennemi tercih etmeleri, onların işidir.

Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"Allah, Nuh'a din olarak buyurduğu şeyleri size de din olarak buyurmuştur. Ey Muhammed! Sana vahyettik, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya da buyurduk ki: "Dine bağlı kalın, onda ayrılığa düşmeyin.' Putperestleri çağırdığın şey onların gözünde büyümektedir. Allah dilediğini kendine seçer, kendisine yöneleni de doğru yola eriştirir. Kendilerine ilim geldikten sonra ayrılığa düşmeleri, ancak birbirini çekememekten oldu. Eğer belirli bir süre için Rabbinin verilmiş bir sözü olmasaydı, aralarında hemen hükmedilirdi. Arkalarından Kitab'a varis kılınanlar da ondan şüphe ve endişe içindedirler. Ey Muhammed! Bundan ötürü sen birliğe çağır ve emrolunduğun gibi doğru ol; onların heveslerine uyma ve şöyle söyle:

"Allah'ın indirdiği Kitab'a inandım; aranızda adaletle hükmetmek ile emrolundum; Allah bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbinizdir; bizim işlediklerimiz bize, sizin işlediklerinize kendinizedir. Bizimle sizin aranızda tartışılacak bir şey yoktur. Allah hepimizi bir araya toplar, dönüş O'nadır." (3)

---

1) Beyyine Suresi: 1-3
2) Secde Suresi: 13
3) Şura Suresi: 13-15

ALİMLERİN PEYGAMBER VARİSLİĞİ VE VELİLERİN KERAMETLERİ

KONU İLE İLGİLİ KUR'ANİ NASLAR
KONU İLE İLGİLİ RİVAYETLER

ALİMLERİN PEYGAMBER VARİSLİĞİ VE VELİLERİN KERAMETLERİ

GİRİŞ

Mü'minin kalbinin sürekli bir kararlılık içinde olması gerekmektedir. Yüce Allah, ayeti kerimesinde şöyle buyurmaktadır:

"İnkar edenler 'Kur'an ona bir defada indirilmeliydi' derler. Oysa biz onu böylece senin kalbine yerleştirmek için azar azar indirir ve onu ağır ağır okuruz." (1)

Yine bir başka ayeti kerimede şöyle buyurmaktadır:

"Peygamberlerin başlarından geçenlerden sana anlattığımız her şey, senin gönlünü pekiştirmemizi sağlar." (2)

Mü'minin kalbinin kararlılığı zikirle, yüce Allah'a itaat görevlerini yerine getirmeye devamla, Kur'an-ı Kerim sohbeti ve zikir için toplantılar düzenlemekle, ilim sahibi ve doğru insanlarla bir arada olmakla gekçekleşir. Bu gerçekleşme, insanları doğruya yönelten veli kulların hidayete yöneltme yönündeki çalışmalarından yararlanmakla, veli kulların kerametlerini ve salih kimselerin simalarını görmekle, hak ve adalet üzere olanların aralarına katılmakla veya yüce Allah'ın takva sahibi kullarının gönüllerine sebat katılmakla ve yüce Allah'ın takva sahibi kullarının gönüllerinin sebat üzere kalmalarını sağlamak için sebep kıldığı buna benzer uygulamalarla daha da pekişir.

İnsanların durumlarının düzeltilmesinde ve yüce Allah'ın dininin uygulanmasında en önemli rol sahipleri de peygamberlerin varisleri olan ve kendile-

---

1) Furkan Suresi: 32

2) Hud Suresi: 120

rinde ilim sahipliği, velilik ve irşada yetkili olma sıfatları bulunan kamil kişilerdir.

Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'inde şöyle buyurmaktadır:

"Allah'ın kendisine Kitab'ı, hükmü, peygamberliği verdiği insanoğluna "Allah'ı bırakıp bana kulluk ediniz" demek yaraşmaz. Fakat: "Kitab'ı öğrettiğinize, okuduğumuza göre Rabb'e kul olun" demek yaraşır." (1)

Yine bir başka ayeti kerimede şöyle buyurmaktadır:

"Allah'ın doğru yola eriştirdiği kimse hak yoldadır. Kimi de saptırırsa artık onun için doğru yola götürecek bir rehber bulamazsın." (2)

Bu ayeti kerime insanları hidayete yöneltecek kişi ile kastedilenin *"irşad edici veli (veliyi mürşid)"* olduğunu göstermektedir. Eğer bir peygamberin kamil derecede varisi bulunursa, insanların içinden onun eliyle yetişen üstün meziyetli kimseler çıkabilir. Bunlar ise sıddıklar (doğruluk üzere olanar), şehitler ve salihlerdir. İşte bu ortamda, bazı kimselerde kerametler ve ma'unetler (Yüce Allah'ın yardımı ile bir kulun eli ile ortaya çıkan olağanüstü olaylar) görülebilir.

Yine sözü edilen kişilerin çevrelerinde sade İslami havalar oluşur. Bundan dolayı bir müslümanın en başta elde etmek istediği şey alim, veli ve mürşid sıfatları kazanarak peygamberinin kamil derecede bir varisi olmasıdır. Yine bu derecedeki birinin öğrencisi olmak, onların çevrelerinde yaşamak, onları ve onların Allah yolunda kardeşlerini sevmek de bir müslünanın en fazla elde edeceği şeylerden olmalıdır.

Haysemi'nin hasen olarak gördüğü bir hadisi şerifte şöyle denilmektedir:

"Ya alim ol, ya öğrenci ol, ya bunları dinleyen ol, ya da seven ol. Beşincisi olma. Helake gidersin. Bu da ilme ve ilim sahiplerine kin beslemendir." (3)

Peygamberlik silsilesi artık kesilmiştir. Bundan sonra insanların iyi hale kavuşturulmaları peygamberin varisleri ve veli kulların kerametleri aracılığıyla olacaktır. Ancak bu yolla peygamberlerin ümmete kazandırmış oldukları haller korunabilecektir. Bütün iyilikler buradan doğar. İşlerin düzene konulması da; peygamberlerin varislerinin ümmetin öncülüğünü ve rehberliğini üstlenmeleri, insanlara yüce Allah'ın ayetlerini öğretip anlatmaları, onların gönüllerine hikmeti yerleştirmeleri ve kendilerine Fıkh-ı Kebir ile Fıkhı Ekber'i (insan hayatının düzene konulması ile ilgili fıkıh ilmi ile akaid ile ilgili fıkıh ilmini) öğretmeleri ölçüsünde gerçekleşecektir.

---

1) Ali İmran Suresi: 79
2) Kehf Suresi: 17
3) Mecmau'z-Zevaid (1/122)

Ancak eğer tebliğ, öğretim ve irşad işi, kamil derece peygamber varisi olmayanlara verilirse, o zaman müslümanların işlerinde düzen, söz konusu görevi üstlenenlerin peygamber varisliği konusundaki eksiklikleri ölçüsünde zayıflar. Kamil derecede peygamber varisliği ise, daha önce de işaret ettiğimiz üzere ilim, velayet ve irşada ehil olmakla gerçekleşir.

İslam ümmetinin, hayat düzeni ve kişilerin yaşayış tarzları itibariyle her alanda İslami yönden bir yenilenmeye ihtiyacı vardır. İslami yönden yenilenmenin içine Kur'an-ı Kerim'in taşıdığı anlamlar doğrultusunda yaşayış tarzımızı ve canlılığımızı yenilememiz de girmektedir. Bütün bunların gerçekleştirilmesinde anahtar rolünü oynayacak olan ise, kamil derecede peygamber varisi olan kişidir.

Kur'an-ı Kerim, bize peygamberlerden, resullerden ve onların mucizelerinden söz ettiği gibi, onlara uyanların içindeki seçkin kimselerden de söz etmiştir. Mesela geçmiş ümmetlerin içinde yaşamış olan rabbanilerden (kendilerini hakka vermiş olan zahidlerden), din adamlarından (rabbilerden) ve havarilerden söz etmiştir.

Bunların yanısıra ashabı yeminden (ahirette kitapları sağ yanlarından verilecek olanlardan), sıddıklardan, şehitlerden, salihlerden, insanları doğruya yönelten veli kullardan, veli kulların genelinden, mü'minlerden, takva sahiplerinden, iyilik sahiplerinden ve şükredici kullardan söz etmiştir.

Yine bu gibi insanlar için veya onların elleri ile ortaya çıkan kerametlerden de söz etmiştir. Bunlardan söz edilmesi ile insanlık hayatının, örneklik ve sadeliğin, parlak ve aydınlık bir görünüm kazanması mümkün olur.

"Nice peygamber var ki, kendileri ile beraber pek çok erenler (rabbiler, zahidler) çarpıştılar. Allah yolunda başlarından gelenden yılmadılar. Zayıflık göstermediler. Boyun eğmediler. Allah sabredenleri sever. Sadece şöyle diyorlardı: "Rabbimiz, bizim günahlarımızı ve işlerimizdeki taşkınlığımızı bağışla, ayaklarımızı yolunda sağlam tut. Kafir topluma karşı bize yardım eyle." Allah da onlara hem dünya karşılığının, hem ahiret karşılığının en güzelini verdi. Çünkü Allah güzel davrananları sever." (1)

"Allah'ın kendisine Kitab'ı, hükmü, peygamberliği verdiği insanoğluna "Allah'ı bırakıp bana kulluk edin" demek yaraşmaz. Fakat: 'Kitab'ı öğrettiğinize, okuduğunuza göre Rabb'e kul olun' demek yaraşır." (2)

"Kendilerini Allah'a teslim etmiş peygamberler, yahudi olanlara onunla (yani Tevrat'la) ve kendilerini Rabb'lerine vermiş olanlar, ilim adamları da Al-

1) Ali İmran Suresi: 146 - 148
2) Ali İmran Suresi: 89

lah'ın kitabından elde kalanla hükmederlerdi. Tevrat'a şahittiler." (1)

"Kim Allah'a ve peygambere itaat ederse, işte onlar Allah'ın nimetine eriştirdiği peygamberlerle, dosdoğru olanlar, şehitler ve iyilerle beraberdirler. Onlar ne iyi arkadaştırlar." (2)

"Allah'a ve Resulüne inananlar, işte Rabbleri yanında onlar, sıddikler (doğru olanlar) ve şehitlerdir. Onların mükafatları ve nurları vardır. İnkar edenler ve ayetlerimizi yalanlayanlara gelince, onlar da cehennem halkıdır." (3)

"İman edip salih amel işleyenleri, andolsun onları iyilerin arasına koyarız." (4)

"Allah'ın doğru yola eriştirdiği kimse hak yoldadır. Kimi de saptırırsa onu da doğru yola götürecek bir rehber bulamazsın." (5)

"İyi bilin ki Allah'ın dostlarına korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir. Onlar Allah'a inanmış ve O'na karşı gelmekten sakınmışlardır." (6)

"Allah'ın azabından korunanlar, cennetlerde gözelerin başlarındadırlar. Rabblerinin kendilerine verdiğini alarak. Çünkü onlar bundan önce salih amel işlerlerdi. Geceleri pek az uyurlardı. Seher vakitlerinde Rabblerinden mağfiret dilerlerdi. Mallarında dilenci ve yoksul için bir hak vardı." (7)

"İyilik işlemekte önde olanlar, karşılıklarını almakta da önde olanlardır. Naim cennetlerinde Allah'a en çok yaklaştırılmış olanlar işte bunlardır." (8)

"Eğer ölen o kişi gözdelerden ise rahatlık, hoşluk ve nimet cenneti onundur." (9)

"Rabblerinden korkarak titreyenler, Rabblerinin ayetlerine inananlar, Rablerine ortak koşmayanlar, Rabblerine dönecekleri için kalpleri ürpererek vermeleri gerekeni verenler, işte onlar iyi işlerde yarış edenler, o uğurda ileri geçenlerdir." (10)

"Ey huzur içinde olan can! O senden, sen de O'ndan hoşnut olarak Rabbine

---

1) Maide Suresi: 44
2) Nisa Suresi: 69
3) Hadid Suresi: 19
4) Ankebut Suresi: 9
5) Kehf Suresi: 17
6) Yunus Suresi: 4
7) Zariyat Suresi: 15 - 19
8) Vakıa Suresi: 10 - 12
9) Vakıa Suresi: 88 - 89
10) Mü'minun Suresi: 57 - 61

dön. Ey Can! İyi kullarımın arasına gir, cennetime gir!" (1)

Yukarıdaki ayeti kerimelerin kendilerinden söz etmiş olduğu örnek kişilerin varlığı, İslam'ın ve onun canlılığının görüntülerindendir. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi bunların varlıklarının anahtarı da, kendisinde ilim, velayet ve irşad sıfatları toplanmış olan kamil derecedeki peygamber varisidir. Velayet ve irşad sıfatlarını kazanamamış olan bir ilim sahibinin hukuk bilginlerinden ve çeşitli alanlarda ilim öğretim görevlilerinden fazla bir farkı yoktur. Şu kadar ki, İslami ilme sahip olan kimse iyi niyet sahibi ise bundan dolayı sevap alacaktır. Velayet olmadan da, ilim ve irşad sıfatlarının kazanılmasından bir yarar sağlanır; ancak bununla kalpler diriltilemez. İlimsiz ve velayetsiz irşad ise sapıklık ve saptırmadır. İrşad ile bütünleşmeyen ilim ve velayete sahip birinin, irşadı terketmede mazereti olursa, onun velayeti eksik bir velayet olur. Eğer kişi mazereti olmadan irşad görevini terkederse, o zaman da velayet sıfatını kazanmış sayılmaz.

Velayet makamından Kur'an-ı Kerim'de ve hadisi şeriflerde söz edilmiştir. Bizim de bu makamdan ve -Yüce Allah bize kendileri vasıtası ile yarar sağlasın- veli kullardan, onların keramet lerinden söz etmemiz yerinde olur. Veli kullar, inançlarının düzgünlüğü ile ve sahih ilmin ışığında, sahih bilgiye uyarak salih amel işlemek yoluyla bu dereceyi elde ederler.

Buhari'nin rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifte şöyle buyurulmaktadır:

"(Yüce Allah buyurdu ki): "Kim benim bir dostuma düşmanlık ederse, ben ona karşı savaş ilan ederim. Kulumun bana yaklaşmak için işlediği ameller içinde benim kendisine farz kılmış olduklarımdan daha sevimli olanı yoktur. Kulum nafile ibadetlerle de bana yaklaşmaya devam ederse, ben de onu severim. Onu sevdiğimde de kendisinin duyan kulağı, gören gözü, tutan eli ve yürüyen ayağı olurum. O benden bir şey isterse mutlaka onun istediğini veririm. Bana sığındığında da mutlaka kendisini korurum." (2)

Görünen ve görünmeyen farz amelleri yerine getiren ve çokça nafile amel işleyen kimsenin dualarının kabul edileceği, ihtiyaçlarının da karşılanacağı umulur. Böyle birine sıkıntı veren kimsenin de hem dünyada, hem de ahirette cezalandırılacağına inanılır. Aynı şekilde böyle bir kimsenin ve onun çevresindeki insanların üzerine rahmet ineceği de ümit edilir.

Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'inde şöyle buyurmaktadır:

"Doğrusu Allah'ın rahmeti ihsan sahiplerine (muhsinlere) yakındır." (3)

---

1) Fecr Suresi: 27 - 30

2) Buhari (11/340) 81- Kitabu'l-Rikak, 38-Tevazu babı.

3) A'raf Suresi: 56

"Allah şöyle buyurdu: "Azabıma dilediğim kimseyi uğratırım. Rahmetim de her şeyi kaplamıştır. Bunu Allah'a karşı gelmekten sakınanlara, zekat verenlere, ayetlerimize inanıp, yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları, okuyup yazması olmayan (ümmi) Peygamber Muhammed'e uyanlara yazacağız." (1)

Bu ayeti kerimede kendilerinden söz edilen kimselere bazı müjdeler verilerek lütufta bulunulur ve kendileri, müjdeleyici nitelikteki rüyalarla desteklenirler.

Yine Kur'an-ı Kerim'in bir başka yerinde şöyle buyuruluyor:

"İyi bilin ki, Allah'ın dostlarına korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir. Onlar Allah'a inanmış ve O'na karşı gelmekten sakınmışlardır. Dünya hayatında da, ahirette de müjde onlaradır." (2)

Taberani, Huzeyfe bin Useyyid'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Peygamberlik bitmiştir. Benden sonra peygamberlik yoktur. Sadece müjdeleyici bazı bilgiler gelir: Bu da bir kimsenin gördüğü veya ona gösterilen salih rüyadır." (3)

İbni Mace'nin rivayetine göre de Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Peygamberlik gitmiş ve geriye sadece müjdeleyici bir takım bilgilerin (mübeşşiratın) verilmesi kalmıştır." (4)

Adetüstü bir takım olayları gerçekleştirenlerin ve duaları kabul edilenlerin tümü, veli kullar değildirler. Yerine göre yüce Allah, kafir ve fasık birinin duasını da kabul edebilir. Nitekim ayeti kerimesinde şöyle buyurmaktadır:

"Yoksa darda kalana kendisine yakarışta bulunduğu zaman karşılık veren, başındaki sıkıntıyı gideren ve sizi yeryüzünün sahipleri yapan mı, Allah'ın yanında başka bir tanrı mı?" (5)

"Denizde bir sıkıntıya düştüğünüz zaman Allah'tan başka yalvardıklarınız kaybolup gider. Fakat o sizi karaya çıkararak kurtarınca yüz çevirirsiniz. Zaten

---

1) A'raf Suresi: 156 - 157

2) Yunus Suresi: 62 - 64

3) Mu'cemu'l-Kebir (3/179) Bu hadis hasendir. Mecmau'z-Zevaid (7/173) Müellif: "Bunu Taberani ve Bezzar rivayet etmiştir. Taberani'nin ravileri sikadırlar" demiştir.

4) İbni Mace (2/1283) 35-Kitabu Ta'biri'r-Ru'ya. 1-Müslümanın göreceği veya ona gösterilecek salih rüya babı. İbni Mace, bu hadisi Ummu Kurz'dan rivayet etmiştir.

5) Neml Suresi: 62

insan pek nankördür." (1)

Bu gibi adetüstü olaylar, ancak salih ve istikamet üzere olan kimselerin elinde görüldüğü zaman biz bunu keramet olarak değerlendiririz. Böyle birinin elinde olağanüstü bir durum ortaya çıkar yahut bu gibi biri üstün bir başarı sağlar veya duası kabul edilirse, bu onun hakkında keramet sayılır. Dolayısıyla bir olayın keramet olarak değerlendirilmesi, o olay ile ilgisi bulunan kişinin belli bir takım özellikleri taşıması şartına bağlıdır. Bundan dolayı kerameti şu şekilde tanımlamışlardır:

"Keramet, inancı düzgün, ameli salih olan, Resulullah (a.s)'ın sünnetine uyan ve salih biri olduğu bilinen kimsenin elinde ortaya çıkan olağanüstü durumdur."

Maunet ise, durumu pek bilinmeyen bir kulun ilahi bir destekle üstün bir başarı göstermesi, yahut bir sıkıntıyı gidermesi veya olağanüstü bir şey ortaya koymasıdır. Bu gibi olaylar fasık ya da kafir kimselerin elinde gerçekleşirse, bu onun için istidracdır (Yani fıskında daha da ileri gitmesi için ona yavaş yavaş imkan verilmesidir.) Dolayısıyla olağanüstü olayın mahiyetinin belirlenmesinde, bu olayın kimin tarafından ortaya konduğuna bakılır. Velayet (velilik, Allah dostluğu) konusunda bazı yanlış değerlendirmeler, yanlış anlamaları ortaya çıkmıştır. Bir kimsenin elinde olağanüstü bir hal ortaya çıktığında, bazıları onu veli kul olarak kabul etmektedirler. Bundan hareketle ona günahtan korunmuşluk (ismet) sıfatı verilmekte, sonra ona itaat edilmekte ve şeriat ilkelerine uyup uymadığına yahut şeriat konusunda bilgi sahibi olup olmadığına bakılmadan sözü dinlenilmektedir. Bundan dolayı pek çok kimsenin veli olarak tanınmaya göz diktiklerini ve bu yolla, kendilerine hürmet edilmesini, değer verilmesini ve sözlerinin dinlenilmesini sağlamaya çalıştıklarını görmekteyiz.

Halkın geneli açısından ise konu karışık bir hal almıştır. İşin gerçeği, bir kimse veli derecesini kazandığı halde, her yönden mükemmellik derecesini kazanmış olabileceğidir. Yahut velilik derecesine ulaşır ama ilim yönünden istenilen dereceye ulaşamamış ve kendisine uyulmayı hakedememiş olabilir.

Nitekim İmam Malik (rh.a.) şöyle söylemiştir:

"Şeyhlerimden, kendilerinin hikmetlerine yüce Allah'tan yağmur dileyeceğim, ancak rivayet ettikleri hadisleri kabul edemeyeceğim kimseler vardır."

İbni Ata da şöyle söylemiştir:

"Özel bir derece sahibi olduğu kesinlik kazananların tümü, kendilerinin mükemmel insan olarak kabul edilmesini gerektirecek bir dereceye ulaşmış değillerdir."

---

1) İsra Suresi: 67

Velayetin varlığı Kur'an-ı Kerim ve hadisi şerif metinleri ile sabittir. Ancak veli kul kimdir?

Veli kul, ibadet ve taat ile yüce Allah'ı kendine dost edinen ve işlemesi yerine göre caiz de olsa amellerine masiyet (isyan) karıştırmayan kimsedir. Yüce Allah da, böyle birini korumak ve gözetmek suretiyle kendine dost edinir. Veli kişi, Allah'ı ve O'nun sıfatlarını bilen biridir. Yüce Allah'a itaat türündeki amellere devam eder, masiyet (Allah'a isyan) türündeki amellerden kaçınır. Mubah olan zevklere ve şehevi arzulara da kendini kaptırmaz. Yanılgıya düşerek bir masiyet işlediğinde de hemen tevbe eder.

Kerametin varlığı da Kur'an ve sünnet hükmünce kesindir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de Hz. Meryem (a.s) ile ilgili olarak şöyle denilmektedir:

"Zekeriyya Ma'bed'de, onun yanına her girişinde, yanında bir yiyecek bulurdu. 'Ey Meryem! Bu sana nereden geldi' demiş, o da: 'Bu Allah'ın katındandır' cevabını vermişti. Doğrusu Allah dilediğini hesapsız rızıklandırır." (1)

Yine Hz. Süleyman (a.s)'ın arkadaşının Kur'an-ı Kerim'de geçen hikayesi de bir keramet örneğidir. Bu hikayede bildirildiğine göre söz konusu kişi, Hz. Süleyman (a.s) gözünü açıp kapayıncaya kadar, Belkıs'ın tahtını getirip önüne koymuştur. Yine Ashabı Kehf'in (Mağaraya sığınan arkadaşlar gurubunun) burada uzun süre uyumaları ve yemeden içmeden hayatta kalabilmeleri olayı da Kur'an-ı Kerim'de bildirilmektedir.

Kerametin varlığı sünnet ile sabittir. Hz. Ömer (r.a)'in hutbeden Sariye'ye emir vermesi olayı sünnette bildirilmektedir. Yine Useyd bin Hudayr ile Abbad bin Bişr'in değneklerinin ışık vermesi olayı da sünnette bildirilmektedir. Bunların yanısıra yüce Allah'ın Hubeyb'e, Mekke'de esir olduğu sırada rızık vermesi olayı da sünnette yer alan bir keramet örneğidir. Ancak, kişi istikamet ve doğru çizgi üzere olmadığı sürece, onun gösterdiği olağanüstü olayları keramet olarak değerlendiremeyiz.

Kerametin ve velayetin varlığı kesin olmakla birlikte, bir veliyi, sahip olduğu derecenin ve ehil olduğu durumun üstüne çıkarmayız. Eğer veli imamete (önderliğe) ehil ise öne geçirilir. İlim sahibi bir kimse ise kendisinden ilim alınır. Kendisinde görünen haller ve sahip olduğu kabiliyetler şeriat terazisinde tartılır. Şeriat her türlü hatadan korunmuştur. Peygamberlerin dışında kalan insanlar ise hatadan korunmuş değillerdir.

Yüce Allah, şöyle buyuruyor:

"Sonra ey Muhammed! Seni de din konusunda bir şeriat sahibi kıldık. Ona uy, bilmeyenlerin heveslerine uyma." (2)

---

1) Ali İmran Suresi: 37
2) Casiye Suresi: 18

Hızır (a.s)'ın veli bir kul olduğunu söyleyenlerin görüşlerine göre Hızır (a.s) velayette üstün bir dereceye kavuşmuştu. Ancak önderlik ve peygamberlik Hz. Musa (a.s)'ya verilmiştir. Hz. Musa (a.s)'nın kavminin, Hz. Musa (a.s)'ya uyması, şeriatı ve ilahi hükümleri ondan öğrenmesi istenmiştir. Bu ayrı, veli olduğuna inandığımız; yahut hürmet edilmeye, önünde edeple hareket edilmeye ve değer verilmeye layık gördüğümüz birini öne geçirmemiz ayrıdır. Bu gibi kişiler karşısında edebli olmamızın gerekliliği kesindir ve onlara hürmet etmemiz istenmektedir. Anlayış sahibi bir müslüman, her şeyi yerli yerine oturtur.

Buna göre bir kimsenin veli olduğunu, istikamet üzere olmasından, elinde kerametlerin görülmesinden ve bir de salih kimselerin kendisini sevmelerinden ve ondan övgüyle söz etmelerinden anlarız.

Şimdi, bu kısmın başlangıcında ele almış olduğumuz konuya dönelim. Temelde istenen şey, veliliğin yanısıra ilim ve irşad sıfatlarını da üzerinde taşıyan kamil derecedeki bir peygamber varisinin varlığıdır. Bu kişi peygamberlerin görevlerini üstlenecek ve onun çalışmaları ile hayatı düzene kavuşacaktır.

KONU İLE İLGİLİ RİVAYETLER

٨٤٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِالرَّحْمٰنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا قَالَ: إِنَّ أَصْحَابَ الصُّفَّةِ كَانُوا نَاسًا فُقَرَاءَ، وَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مَرَّةً: «مَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامُ اثْنَيْنِ فَلْيَذْهَبْ بِثَالِثٍ، وَمَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامُ أَرْبَعَةٍ، فَلْيَذْهَبْ بِخَامِسٍ، بِسَادِسٍ» ــ أَوْ كَمَا قَالَ ــ وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ جَاءَ بِثَلاَثَةٍ، وَانْطَلَقَ النَّبِيُّ ﷺ بِعَشَرَةٍ، قَالَ: فَهُوَ أَنَا وَأَبِي وَأُمِّي ــ وَلاَ أَدْرِي هَلْ قَالَ: وَامْرَأَتِي ــ وَخَادِمٌ [بَيْنَ] بَيْتِنَا وَبَيْتِ أَبِي بَكْرٍ، وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ تَعَشَّى عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ، ثُمَّ لَبِثَ حَتَّى صَلَّى الْعِشَاءَ، ثُمَّ رَجَعَ فَلَبِثَ حَتَّى تَعَشَّى رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ ــ وَفِي رِوَايَةٍ: حَتَّى نَعَسَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ ــ فَجَاءَ بَعْدَ مَامَضَى مِنَ اللَّيْلِ مَاشَاءَ اللّٰهُ، قَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ: مَاحَبَسَكَ عَنْ أَضْيَافِكَ ــ أَوْ قَالَتْ: ضَيْفِكَ ــ ؟ فَقَالَ أَوَ مَاعَشَّيْتِيهِمْ؟ قَالَتْ: أَبَوْا حَتَّى تَجِيءَ، وَقَدْ عَرَضُوا عَلَيْهِمْ [فَغَلَبُوهُمْ] . قَالَ: فَذَهَبْتُ أَنَا فَاخْتَبَأْتُ، فَقَالَ: يَاغُنْثَرُ ــ فَجَدَّعَ وَسَبَّ، وَقَالَ: كُلُوا، لاَهَنِيئًا. وَقَالَ: وَاللّٰهِ لاَأُطْعِمُهُ أَبَدًا. قَالَ: وَايْمُ اللّٰهِ، مَا كُنَّا نَأْخُذُ مِنْ لُقْمَةٍ إِلاَّ رَبَا مِنْ أَسْفَلِهَا أَكْثَرَ مِنْهَا، حَتَّى شَبِعُوا، وَصَارَتْ أَكْثَرَ مِمَّا كَانَتْ قَبْلَ ذٰلِكَ، فَنَظَرَ إِلَيْهَا أَبُو بَكْرٍ، فَإِذَا هِيَ كَمَا هِيَ، أَوْ أَكْثَرُ، فَقَالَ لاِمْرَأَتِهِ: يَاأُخْتَ بَنِي فِرَاسٍ، مَاهٰذَا؟ قَالَتْ:

لاَ، وَقُرَّةِ عَيْنِي، لَهِيَ الآنَ أَكْثَرُ مِنْهَا قَبْلَ ذٰلِكَ بِثَلاَثِ مَرَّاتٍ. فَأَكَلَ مِنْهَا أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ: إِنَّمَا كَانَ ذٰلِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ ــ يَعْنِي يَمِينَهُ ــ . ثُمَّ أَكَلَ مِنْهَا لُقْمَةً، ثُمَّ حَمَلَهَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ ، فَأَصْبَحَتْ عِنْدَهُ، قَالَ: وَكَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمٍ عَهْدٌ، فَمَضَى الأَجَلُ فَتَفَرَّقْنَا اثْنَى عَشَرَ رَجُلاً، مَعَ كُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ أُنَاسٌ ــ وَاللَّهِ أَعْلَمُ كُمْ مَعَ كُلِّ رَجُلٍ؟ ــ فَأَكَلُوا مِنْهَا أَجْمَعُونَ. أَوْ كَمَا قَالَ

848- Buhari ve Müslim, Abdurrahman bin Ebi Bekir (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Ashabı Suffa (Mescidi Nebevi'de Suffa diye adlandırılan yerde yatıp kalkan sahabiler-Çeviren) fakir kimselerdi. Resulullah (a.s) bir keresinde şöyle buyurdu:

"Kimin yanında iki kişilik yemek varsa, yanına üçüncü bir kişi alsın. Kimin yanında üç kişilik yemek varsa, dördüncü bir kişiyi yanına alsın. Kimin yanında dört kişilik yemek varsa, beşinci bir kişiyi yanına alsın. Sona altıncıyı alsın" -veya buna benzer bir söz söyledi-. Hz. Ebu Bekir (r.a) üç kişiyi getirdi. "Bizim ev halkı, ben, babam, annem -Ravi dedi ki: "Eşim" deyip demediğini iyi hatırlamıyorum- ve bizimle, Hz. Ebu Bekir (r.a)'in evi arasında hizmetçilik yapan bir şahıstan ibaretti. Hz. Ebu Bekir (r.a), Resulullah (a.s)'ın yanında akşam yemeğini yedi. Sonra bekledi ve ardından yatsı namazını kıldı. Daha sonra Resulullah (a.s) akşam yemeğini yiyinceye kadar oturdu. -Bir rivayette ise "Sonra oturdu ve bu arada Resulullah (a.s) biraz uyukladı" denilmektedir- Ve gecenin Allah'ın dilediği kadar bir süresi geçtikten sonra eve geldi. Geldiğinde hanımı kendisine:

---

848) Buhari (2/75) 9-Kitabu Mevakiti's-Sala. 41-Misafir ile birlikte oturma babı. Müslim (3/1627, 1628) 36-Kitabu'l-Eşribe. 32-Misafire ikramda bulunma ve ona öncelik tanımanın fazileti.

Bizim "nankör adam" olarak tercüme ettiğimiz metindeki "Ğunser" kelimesi hakkında kitabın dipnotunda şöyle bir açıklamada bulunulmaktadır:

Bu kelimenin "ğansere" kökünden türeme olduğu söylenmiştir. Söz konusu kelime ise susamadığı halde su içmek anlamına gelir. Böyle bir iş ise ahmaklıktan ileri gelir. Yine: "Ğanser" kelimesinin, istediği şey olmadığından dolayı içi sıkılan birinin sinirlilik anında söylediği söz olduğu da söylenmiştir. Dilcilerden birisi şöyle söylemiştir: "Bu kelimenin, ağır şişman anlamına geldiğini sanıyorum." Zemahşeri, bu kelimenin "Anter" şeklinde geçtiğini belirtmiştir. Bu kelime ise "mavi sinek" anlamına gelir. Dolayısıyla, Hz. Ebu Bekir (r.a), oğlunu tahkir için onu böyle mavi sineğe benzetmiş olabilir. Kendisine çok sıkıntı çektirmiş olması sebebi ile böyle bir benzetme yapmış olması da mümkündür.

"Niçin misafirlerinin yanına gelmedin?" diye sordu. Hz. Ebu Bekir (r.a):

"Sen onlara akşam yemeği yedirmedin mi?" dedi. Hanımı:

"Sen gelmeyince yemek yemek istemediler. Yemek sunduk ama kabul etmediler" dedi. Ben savuşup saklandım. Hz. Ebu Bekir (r.a) bana: "Bre nankör adam!" diye seslendi ve sövüp saydı. Sonra kızgın halde,

"İçinize sinmez olsun! Yiyiniz! Vallahi, ben bu yemekten asla yemeyeceğim" dedi. Allah'a yemin ederim ki, biz yerken hangi lokmaya el uzatsak altından yemek daha da çoğalıyordu. Sonunda herkes karnını doyurdu. Yemek de, ilk sofraya konduğundan daha fazla olarak duruyordu. Hz. Ebu Bekir (r.a) yemeğe baktı ve bir de gördü ki, yemek olduğu gibi ve hatta artmış bir halde duruyor. Hanımına:

"Bu ne ey Firasoğullarının kızkardeşi?" diye seslendi. O da:

"Hayır. Gözümün nuruna (yani Resulullah (a.s)'a) yemin olsun ki, yemek şu anda önceki halinden üç katı daha fazladır" dedi. Bunun üzerine Hz. Ebu Bekir (r.a) de yemekten yedi. Sonra ettiği yemini kasdederek "Bu şeytandan idi" diye söyledi. Ardından sabaha kadar durdu. Bizimle bir topluluk arasında bir anlaşma vardı. Bu anlaşmanın süresi bitmişti (dolayısıyla ilgili kişiler Medine'ye gelmişlerdi-Çeviren). Biz içlerinden oniki kişiyi ayırdık. Her bir kişi ile belli bir topluluk bulunuyordu. Bunların her biri ile ne kadar insan bulunduğunu Allah bilir. O kişiler de bu yemekten yediler."

Ravi dedi ki: *"Yahut buna benzer sözler söyledi.."*

Bir başka rivayette ise şu şekilde bildirilmektedir:

"Hz. Ebu Bekir (r.a), bir veya bir kaç misafir getirdi. Kendisi de Resulullah (a.s)'ın yanında akşamladı. Geldiğinde annem kendisine:

"Bu gece misafirinin -veya misafirlerinin- yanına gelmedin" diye söyledi. Bunun üzerine Hz. Ebu Bekir (r.a):

"Sen onlara akşam yemeği yedirmedin mi?" diye sordu. Annem:

"Ona -veya onlara- yemek sunduk ama yemek istemedi(ler)" dedi. Hz. Ebu Bekir (r.a) bu duruma çok kızdı ve sövüp, saydı. O yemekten de asla yemeyeceği üzere yemin etti. Ben gizlendim. Bana: "Ey nankör!" diye seslendi. Hanımı da o yemekten yememek üzere yemin etti. Misafir -ya da misafirler- de Hz. Ebu Bekir (r.a) yemedikçe, o yemekten yememek üzere yemin etti(ler). Bunun üzerine Hz. Ebu Bekir (r.a):

"Bu (yani, yaptığımız yemin) şeytandandandır" dedi. Sonra yemeğin getirilmesini istedi. Kendisi yedi ve diğerleri de yediler. Her ne zaman yemekten bir

lokma alsalar, altından daha fazla olaraktan artıyordu. Hz. Ebu Bekir (r.a) bunun üzerine hanımına:

"Bu ne ey Firasoğullarının kızkardeşi?" diye seslendi. O da:

"Hayır. Gözümün nuruna (yani Resulullah (a.s)'a) yemin olsun ki, yemek şu anda öncekinden daha fazladır" dedi. Yemekten oradakiler (doyasıya) yediler. Sonra onu Hz. Ebu Bekir (r.a), Resulullah (a.s)'a gönderdi. Resulullah (as.)'ın da ondan yediği bildirildi." (1)

Bir başka rivayette ise şöyle bildirilmektedir:

"Hz. Ebu Bekir (r.a), bir gurup insanı misafir olarak davet etti. Abdurrahman'a da:

"Misafirlerinle ilgilen. Ben Resulullah (a.s)'ın yanına gidiyorum. Ben gelmeden önce yemeklerini yedir" dedi. Abdurrahman kalkıp, evde bulduklarından yemek hazırlayıp getirdi ve: "Yiyiniz" dedi. Misafirler:

"Evimizin sahibi nerede?" diye sordular. Abdurrahman: "Siz yiyin" dedi. Onlarsa:

"Evimizin sahibi gelmedikçe yemeyiz" dediler. Abdurrahman yine:

"Siz bizim ikramımızı kabul edin. Evin sahibi geldiğinde eğer size yemek vermemiş olursak ondan azar işitiriz" dedi. Ancak misafirler yemek yemekten çekindiler. Abdurrahman dedi ki:

"Ben, (babam) geldiğinde beni suçlayacağını düşündüm, bu yüzden gözden uzak bir yere çekildim. Geldiğinde: "Ne yaptınız?" diye sordu. Kendisine durumu bildirdiler. Bunun üzerine: "Ey Abdurrahman!" diye seslendi. Ben cevap vermedim. Bu kez:

"Ey nankör! Eğer sesimi duyuyor da gelmiyorsan, senin hakkında yemin ediyorum" diye seslendi. Bunun üzerine çıktım ve: "Misafirlerine durumu sor!" dedim. Onlar:

"(Abdurrahman) doğru söylüyor. O bize yemek getirdi" dediler. Hz. Ebu Bekir (r.a) de:

"Siz mutlaka beni beklediniz. Ben, vallahi bu gece yemek yemeyeceğim" dedi. Onun böyle söylemesi üzerine diğerleri de:

"Vallahi, sen yemediğin sürece biz de yemeyeceğiz" dediler. Hz. Ebu Bekir (r.a):

---

1) Buhari (10/535) 78- Kitabu'l-Edeb. 88-Misafirin ev sahibine "Vallahi, sen yemedikçe ben de yemeyeceğim" demesi babı.

"Bu geceki gibi bir fenalık görmüş değilim. Yazık size! Ne oluyor da, bizim ziyafetimizi kabul etmiyorsunuz! Getir yemeğini bakalım!" dedi. Sonra yemeği ortaya koydu. Elini yemeğe götürdü. "Bismillah. Ettiğimiz yemin şeytandan idi" dedi ve yemekten yedi, bunun üzerine diğerleri de yediler." (1)

Bir rivayette de şöyle bir fazlalığa yer verilmişir:

"Sabah olunca (Hz. Ebu Bekir r.a), Resulullah (a.s)'ın yanına gitti ve:

"Ey Allah'ın Resulu! Onlar yeminlerinin gereğini yerine getirdiler, bense yeminimi bozdum" diyerek durumu kendisine bildirdi. Resulullah (a.s) da:

"Bilakis sen, içlerinde yeminine en sadık kalanları ve en seçkinlerisin" diye buyurdu."

Ravi dedi ki:

"Hz. Ebu Bekir (r.a)'in (bu yemininden dolayı) keffaret eda ettiğine dair bana bir haber ulaşmış değildir." (2)

Ebu Davud'un rivayetine göre Abdurrahman bin Ebu Bekir (r.a) şöyle söylemiştir:

"Bize misafirler geldiler. Hz. Ebu Bekir (r.a) de, Resulullah (a.s)'ın yanında sohbet ediyordu. Hz. Ebu Bekir (r.a):

"Sen bu misafirlerin yemeklerini verip, ziyafetini tamamlayıncaya kadar yanına gelmeyeceğim" dedi. (Abdurrahman) misafirlerin yemeklerini getirdi. Ancak onlar:

"Ebu Bekir (r.a) gelmedikçe, biz bu yemeği yemeyiz." dediler. Hz. Ebu Bekir (r.a) geldiğinde:

"Misafirleriniz ne yaptılar, yemeklerini yedirdiniz mi?" diye sordu. Ben kendisine: "Ben onların önlerine yemeklerini koydum ama onlar, "Ebu Bekir (r.a) gelmedikçe ,biz bu yemeği yemeyiz," dediler" dedim. Misafirler de:

"(Abdurrahman) doğru konuştu, o bize yemeği getirdi ama sen gelmedikçe biz yemek istemedik" dediler. Hz. Ebu Bekir (r.a): "Yemenize engel olan neydi?" diye sordu.

"Senin başka yerde olman" dediler. Bunun üzerine Hz. Ebu Bekir (r.a):

"Vallahi, ben bu gece yemek yemeyeceğim" dedi. Onlar da:

"Vallahi, sen yemek yemedikçe, biz de yemeyeceğiz" dediler. Hz. Ebu Bekir (r.a):

---

1) Buhari (10/534) 78-Kitabu'l-Edeb. 87-Misafirin yanında hiddetlenmenin ve kızmanın mekruh olması babı. Müslim (3/1629) 36-Kitabu'l-Eşribe. 32-Misafire ikram babı.

2) Müslim, aynı yer.

"Bu geceki kadar bir fenalık asla görmüş değilim" dedi. Sonra da: "Yemeğinize yaklaşın" dedi ve ardından "Bismillah" deyip yemek yedi, diğerleri de yediler. Bana bildirildiğine göre o gece sabahladı. Ertesi gün olunca Resulullah (a.s)'ın yanına gidip kendisinin ve diğerlerinin yaptıklarını bildirdi. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Bilakis sen onların yeminine en çok uyanları ve en doğru sözlü olanlarısın." (1)

Bir başka rivayette şöyle bir fazlalığa yer verilmiştir:

(Ravi dedi ki:)

"Hz. Ebu Bekir (r.a)'in budan dolayı keffaret eda ettiğine dair bana haber ulaşmış değildir." (2)

SEKİZİNCİ KISIM

HZ. PEYGAMBER (A.S)'İN NAKLETTİĞİ KISSALAR

KISSALARIN MUTLAK MANALARI VE AMAÇLARI
RESULULLAH (A.S)'IN NAKLETTİĞİ KISSALAR
KONU İLE İLGİLİ RİVAYETLER

HZ. PEYGAMBER (A.S)'İN NAKLETTİĞİ KISSALAR

GİRİŞ

Bu bölümün, bir önceki bölümle açık bir ilişkisi bulunmaktadır. Bu bölümün gaybe iman konusu ile ilgisi ise, nebevi yani Hz. Peygamber (a.s)'in nakletmiş olduğu kıssaların, Kur'an-ı Kerim'de yer alan kıssalara benzemesi açısındandır.

Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de Hz. Nuh (a.s)'un kıssası ile ilgili olarak şöyle buyurmaktadır:

"Ey Muhammed! Bunlar sana vahyettiğimiz bilinmeyen olaylardır. Sen de, milletin de daha önce bunları bilmezdiniz." (1)

Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de, Hz. Meryem (a.s)'in bakımını kimin üzerine alacağının belirlenmesi için kur'a çekilmesi olayı ile ilgili olarak da şöyle buyurmaktadır:

"Ey Muhammed! Bu sana vahyettiğimiz gayb haberlerindendir. Meryem'e hangisi kefil olacak diye kalemlerini atarlarken, sen yanlarında değildin. Çekişirlerken de orada bulunmadın." (2)

Yüce Allah'ın, önceki ümmetlerle ilgili olarak naklettiği kıssalara inanılması, gaybe iman konusuna girmektedir. Resulullah (a.s)'ın bize nakletmiş olduğu kıssalar da öyledir. Kur'an-ı Kerim'de yer alan kıssalar, gerçek olmalarının yanısıra, eğitici, inançta kararlılığı sağlayıcı ve örnek niteliğindedirler.

Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruyor:

---

1) Hud Suresi: 49
2) Ali İmran Suresi: 44

"Peygamberlerin başlarından geçenlerden sana anlattığımız her şey, senin gönlünü pekişirmemizi sağlar. Sana bu belgelerle gerçek, inananlara da öğüt ve hatırlatma gelmiştir." (1)

Hz. Peygamber (a.s)'in nakletmiş olduğu kıssalarda da bu özellikler bulunmaktadır.

Biz bu bölümde iki başlığa yer vereceğiz:

Birincisi: Kısasın (kıssaların) mutlak manadaki mahiyetleri ve bunların nakledilmesi ile neyin amaçlandığı hakkındadır.

İkincisi: Hz. Peygamber (a.s)'in nakletmiş olduğu kıssalar (nebevi kıssalar) hakkındadır.

KISSALARIN MUTLAK MANALARI VE AMAÇLARI

Kıssa (kısas) ile bir olay ve bir hikayenin anlatılması anlamı kastedilir. Bu şekilde olayların nakledilmesi ve anlatılmasında herhangi bir mahzur yoktur.

Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruyor:

"Ey Muhammed! Biz bu Kur'an-ı Kerim'i vahyederek sana en güzel kıssaları anlatıyoruz. Oysa daha önce sen bunlardan habersizdin." (1)

Uydurma hikayelerin anlatılmasının caiz olup olmadığı konusunda fıkıhçılar arasında görüş ayrılığı bulunmaktadır.

Hanefi fakihleri mavi sinek masalı ve benzeri türden masalların anlatılmasını caiz görmüşlerdir. Şer'i ıstılahta kıssa kelimesi, yerine göre vaaza, yerine göre mutlak manada yönlendirme ve tebliğ işine, yerine göre cuma hutbesine ve yerine göre de bir konuda fetva vermeye kalkışma işine denilir. Çünkü bunların ardından karşılıklı konuşmalar ve başkalarına nakledilecek bir kıssa halini alan gelişmeler gelir.

Şüphesiz şeriat, yukarıda sayılan dört işle ilgili kıssaların (şer'i uygulamaların), bunlardan doğacak iyi ya da kötü sonuçlar gözönünde bulundurularak belli bir düzene konulmasını istemiştir. Zaman olur bir bid'atçi insanlara vaaz eder, zaman olur bir insan başkalarını fitneye yöneltir ve zaman olur bid'atçi ya

---

1) Yusuf Suresi: 3

***Kısas:** Kıssa kelimesinin çoğuludur. Bu kelime hikaye, masal ve bir olayın anlatılması anlamına geldiği gibi, aşağıda geleceği üzere şer'i ıstılahda değişik anlamlarda kullanılmaktadır. Başkasına haksız bir muamelede bulunan kimseye yaptığının aynısı ile ceza verilmesi demek olan "kısas" kelimesi de bu kökten türemedir. Buradan hareketle "kısas" kelimesi şeriat ıstılahında geniş bir kullanım alanı bulmuş ve devletçe organize edilmesi gereken işlerin yürütülmesi gibi genel bir anlam da kazanmıştır. Aşağıda sözü edilen dört iş için kıssa adının kullanılması, kelimenin bu anlamı itibariyladır. (Çeviren)*

da fitneye çağırıcı bir kimse cuma hutbesi okur. Cuma hutbesini okuyan kişinin kimliği açıklık kzanmayınca, bu durum karışıklığa yol açabilir. Yine fetva vermeye ehil olmayan birinin fetva vermeye kalkışması, insanları sapıklığa götürmesine yol açabilir. Dolayısıyla sayılan bütün olaylarda ihtiyatlı davranılması gerekir. Bu nedenle şeriat, sayılan dört işin, ancak o işi üstlenmeyi hakeden kişilere verilmesini gerekli görmüştür. Bunu hakeden kişi ise ya emirin bizzat kendisi veya onun hakka binaen görevlendirmiş olduğu kişidir.

İslam'a göre emirlikte esas ölçü, fıkıhtır. Yani bir kimsenin emirliğe getirilebilmesi için en başta aranan şart bu makamın gerektirdiği derecede fıkıh bilgisine sahip olmasıdır.

Hz. Ömer (r.a) şöyle söylemiştir:

"Üst mevkilere, yöneticilik görevlerine gelmeden önce fıkıh öğrenin."

Eğer emir (yani devlet başkanı), fıkıh bilgisine sahip değilse, o zaman hüküm yetkisi kimin elinde olacaktır? Fıkıh bilgisine sahip olan ilim adamının mı, yoksa bu bilgiden yoksun cahil veliyyu'l-eminin (devlet başkanının) mi?

İbni Abbas (r.a)'ın görüşüne göre, İslam ümmetinde hüküm yetkisine en layık olanlar fakihlerdir.

Bundan dolayı konu ile ilgisi açısından diyoruz ki: Eğer yöneticilik görevini ilim sahibi, fakih ve adil biri üstlenirse vaaz, yönlendirme, cuma hutbelerinin okunması ve fetva verilmesi işlerini o düzenler. Bu işleri ya bizzat kendisi üstlenir veya başkalarını bu işleri yürütmek üzere görevlendirir. Eğer devlet yönetiminde böyle biri bulunmazsa, o zaman söz konusu işleri bu alanlarda, kendilerini yetişiren şeyhlerinden (alimlerden) icazet (yetki) almış kimselerin yürütmeleri gerekmektedir. İlim adamlarının bu alanlarda icazet (yetki) verme hakları vardır. Bu iş ise kişileri vaaz, yönlendirme, hutbe okuma ve fetva verme konusunda görevlendirme yerine geçer.

Raşid halifeliğin kaybedilmesinden bu yana, bu konuda yetkinin kimin elinde olduğu üzerinde ilim adamları ile yöneticiler arasında tartışma vardır. Yöneticiler kendilerinin yönetim gücünü ellerinde tutmaları sebebiyle söz konusu işlere müdahale etme yetkisini ellerinde bulundurduklarını ileri sürmekte; ilim adamları ise hak kılıcını ellerinde tutmaları sebebiyle bu yetkinin asıl kendi ellerinde olduğunu belirtmektedirler.

Biz şeriatın hükmü açısından, yöneticilerin hak ve adalet ile söz konusu işlere müdahele etmeleri durumunda onların hükümlerinin uygulanacağına inanıyoruz. Onların bu işler için görevlendirdikleri kimseler de Allah katında sevap ve ecir alacaklardır.

Hak ve adalet üzere olan, ilim sahibi ve ilimleri ile amel eden şeyhlerden

icazet almış olan kimselerin önlerine de sözü edilen işlerde görev almak için kapı açılırsa, onların da bu alanlarda görev almaları mümkündür. Onların icazetleri de kendi açılarından, yetkili kişiler tarafından görevlendirilme mahiyeti taşır.

Bundan dolayı hadisi şerifte şöyle buyurulmuştur:

"İnsanlar arasında emir ya da (emirin görevlendirdiği) memur dışında kimse vaaz (kasas) işini yürütemez." (1)

Bir kimse şeyhlerinden icazet aldıktan sonra hem emir, hem de me'mur sıfatlarını kazanmış olur.

Sayılan dört işin dışındaki işler için bizzat şeriat tarafından bütün müslümanlara yetki verilmiştir. Bilakis her müslüman hak bildiğini başkalarına da öğretmekle emrolunmuştur. Her müslüman, bir ayet de olsa, şeriattan bildiğini başkalarına tebliğ etmelidir. Tam bir anlayış içinde (basiretle) başkalarını Allah'a çağırmalıdır. Yine bütün müslümanlar iyiliği emir, kötülükten nehiy ve insanları hayra davetle görevlendirilmişlerdir. Bu sayılan görevlerin tümü, her müslümanın yerine getirmesi istenilen görevlerdir. Bunlar için birinden izin istemeye gerek yoktur.

Yukarıda sözü edilen dört görevle ilgili yetkilerin emir ile memura özel kılınması, İslam toplumunun belli bir düzene kavuşturulması amacını taşıyan uygulamalardandır. Böylelikle kişi, hakkı olmayan bir yetkiyi elde etmeye uğraşamayacak ve böylece toplumun düzenini bozamayacaktır. Her insan ölçüsünü bilecektir. Nefislerin taşkınlıklarının önüne geçilecek ve kişiler arzuları doğrultusunda, gösteriş, kendilerini kabul ettirme tutkusu içinde istedikleri gibi konuşma fırsatı bulamayacaklardır. Bu uygulama ile insanların doğrudan uzak hükümler ortaya atmalarının ve bunları insanların arasında yaymalarının önüne geçilmiş olacaktır.

KONU İLE İLGİLİ RİVAYETLER

٨٤٩ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ الأَشْجَعِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «لاَيَقُصُّ إِلاَّ أَمِيرٌ، أَوْ مَأْمُورٌ، أَوْ مُخْتَالٌ».

849- Ebu Davud, Avf bin Malik, el-Eşcai (r.a.)'den rivayet etmiştir

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

849-Ebu Davud (3/323) Kitabu'l-İlm. Kısas babı. Bu hadis sahihtir.

1) Ebu Davud -(3/323) Kitabu'l-İlm. Kısas babı. İbni Mace (2/1235) 33-Kitabu'l-Edeb. 40-Kısas babı.

"Vaaz (kasas) işini ya emir, ya memur veya kendini bir şey sanan biri yerine getirir."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İbnu'l-Esir şöyle söylemiştir:

"Kasas işini ya emir, ya memur yerine getirir."

Resulullah (a.s) bu hadisi şerifinde kasas ile hutbeleri kasdetmiştir. Şöyle ki: Hutbe okuma işini emirler (yöneticiler) bizzat kendileri üstlenirlerdi. Bu hutbelerde insanlara ibretli olaylar anlatır ve vaaz ederlerdi. Me'mur ise emirin görevlendirmesi ve imamların seçmeleri ile bu iş için tayin edilen kişidir. Bu iş için genellikle insanların kendisinden memnun olduğu ve üstün meziyetli, fazilet sahibi kişileri görevlendirirler. Bunların dışında kalan kimselerden söz konusu görevi yürütmeye kalkanlar ise gösterişçi ve kendilerini bir şey sanan kuruntu içindeki şahıslardan başkaları değildir. Kendini bir şey sanan kuruntu içindeki kişi, yetkililerden biri kendini görevlendirmeden başkanlık arzusu ile, söz konusu görevi yürütmeye kalkar. O bu teşebbüsü ile gösteriş yapmakta ve böbürlenmektedir. Yukarıdaki hadisi şerifte, kasas ile şer'i hükümler konusunda fetva verme anlamının kastedildiği de söylenmiştir."

Yüce Allah, ayeti kerimesinde şöyle buyurmaktadır:

"Mü'minler toptan savaşa çıkmamalıdırlar. Her topluluktan bir taifenin, dini iyi öğrenmek ve milletlerini geri döndüklerinde uyarmak üzere (savaştan) geri kalmaları gerekli olmaz mı?" (1)

Bu ayeti kerime, fıkıh bilgisi elde etmiş olan birinin başkalarına da bu bilgiyi öğretmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu iş için izin alınmasına gerek yoktur. Eş'arilerin İlim cüz'ünde nakletmiş oldukları hadisi şerif de buna işaret etmektedir. Söz konusu hadisi şerifte şöyle denilmektedir:

"Komşularını bilgilendirmeyen kimselere ne oluyor da, bu görevi yerine getirmekten geri kalıyorlar..." (2)

Yüce Allah'ın şu ayeti kerimesi de buna işaret eder:

---

1) Tevbe Suresi: 122

2) Mecmau'z-Zevaid (1/164) Müellif bu hadisle ilgili olarak şöyle bir açıklamada bulunmuştur: "Bunu Taberani, Kebir'de rivayet etmiştir. Ravileri arasında Bukeyr bin Ma'ruf vardır. Buhari "Ona güvenilmez" demiştir. Ahmed bin Hanbel de onu bir rivayetinde sika, bir başka rivayetinde ise zayıf olarak göstermiştir. İbni Adiyy ise: "Sanıyorum ondan hadis rivayet edilmesinde bir mahzur yoktur" demiştir. "La be'se bih" derecesinde bir ravidir. Hadis rivayetinde bir ravi hakkında "la be'se bih" denirse, onun sika ve saduktan sonra geldiği ancak temel konularla ilgili değil de teferruatla ilgili rivayetlerinin değerlendirilebileceği anlaşılır. (Çeviren)

"Allah, kendilerine kitap verilenlerden "onu insanlara açıklayacaksınız ve gizlemeyeceksiniz" diye söz almıştı." (1)

Yüce Allah, alim kişiden bildiğini başkalarına öğretmesi, bilgisiz kişiden de bilmediklerini öğrenmesi üzere söz almıştır. İşte bu öğretme ve öğrenme işinin yürütülmesi için bir kimsenin iznine gerek yoktur. Sadece bu işi yürütecek kişinin güvenilir ve sağlam biri olup olmadığının bilinmesi açısından ilim adamlarından icazet almış olmasına ihtiyaç duyulur. Bununla birlikte bu işe ehil kişiler tarafından ilim öğretimi ve onlardan ilim tahsil edilmesi için kimsenin özel izin gerekmemektedir.

Yüce Allah, ayeti kerimesinde şöyle buyurmaktadır:

"Sizden iyiye çağıran, doğruluğu emreden ve fenalıktan meneden bir cemaat bulunsun." (2)

Resulullah (a.s) da şöyle buyurmuştur:

"Bir ayet de olsa benden duyduğunuzu tebliğ edin." (3)

Bundan dolayı hadisleri şerh eden ilim adamlarının çoğunluğu yukarıdaki hadisi şerifte kestedilen anlamın, cuma hutbesinin okunması veya fetva verme işi olduğunu belirtmişlerdir.

Ancak bu tahsisin de tahsise ihtiyacı var. Yani yukarıdaki hadisi şerifin ortaya koyduğu hükmün belli bir alana özel kılınmasının da ayrıca tahsise ihtiyacı vardır. Çünkü söz konusu uygulama, ancak doğru çizgide, adalet üzere hükmeden ve İslam'ın hükümlerini arı, duru hali ile bütün kitlelere uygulama amacı taşıyan İslami bir yönetimin bulunması halinde mümkün olacaktır. Ama işler karıştığında, (ortada böyle bir yönetim olmadığında) söz konusu yetkinin ilim adamlarından peygamberlerin varisi sıfatı taşıyanlara özel kılınması gerekir. O zaman bu ilim adamlarından icazet alınır ve emir yetkisi de onların eline verilir. Ancak böyle bir uygulama, yerine göre karışıklığa sebep olabilir. Bu itibarla yönetimin temelde iyilik (ma'ruf) sayılan ölçüye uygun olarak verdiği kararı kabul ederiz. Ama içerisinde sapma, batıla yöneliş ve sapıklığa çağrı bulunan kararların alınması durumunda, ilim adamlarının hak olan sözü söylemeleri imkanı olursa, bütün (şer'i) konularda icazet ve emir yetkisi ilim adamlarına verilir.

Biz ilim ve davet çalışmalarında birinin iznine ihtiyaç olmadığı görüşünü taşımakla birlikte, ilim adamlarının icazet uygulamalarına yeniden hayatiyet ka-

1) Ali İmran Suresi: 187

2) Ali İmran Suresi: 104

3) Buhari (6/469) 60-Kitabu'l-Enbiya, 50-İsrailoğullarından nakledilen kıssalarla ilgili bab. Tirmizi (5/40) 42-Kitabu'l-İlm, 13-İsrailoğulları ile ilgili hadisler babı.

zandırılması yolunu tercih ediyoruz. Bu durumda kimse güvenilir bir ilim adamından icazet almadan ilim öğretimi, eğitim, davet, fetva verme ve cuma hutbesi okuma işlerine girişmeyecektir. Bu şekilde izni ve icazeti gerektirecek işlerin içine alelade çıkışlar, olağanüstü durumlar, günübirlik uygulamalar, zorunluluk halleri, iyiliği emir ve kötülükten nehyin vacib olması halleri ve tebliğin vacib olduğu haller girmez. İşlenilmesi vacib olan bir iş için birinin iznine veya icazetine gerek yoktur.

٨٥٠ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ: عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «لاَيَقُصُّ إِلاَّ أَمِيرٌ أَوْ مَأْمُورٌ أَوْ مُتَكَلِّفٌ».

850- Taberani, Ubade bin Samit (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Vaaz (kasas) işini ya emir, ya memur veya kendini bir şey sanıp tekellüfe giren biri yerine getirir."

٨٥١ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عَبْدِالْجَبَّارِ الخَوْلاَنِيِّ، قَالَ: دَخَلَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ المَسْجِدَ فَإِذَا كَعْبٌ يَقُصُّ، قَالَ: : مَنْ هٰذَا؟ قَالُوا: كَعْبٌ يَقُصُّ. قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ يَقُولُ: «لاَيَقُصُّ إِلاَّ أَمِيرٌ أَوْ مَأْمُورٌ أَوْ مُخْتَالٌ» . قَالَ: فَبَلَغَ ذٰلِكَ كَعْبًا فَمَا رُئِيَ بَعْدُ يَقُصُّ.

851- Ahmed, Abdülcebbar Havlani (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın ashabından biri Mescid'e (Mescid-i Nebevi'ye) girdi. O sırada Ka'b içeride vaaz ediyordu. Gelen kişi: "Bu kimdir?" diye sordu. "Ka'b vaaz ediyor" dediler. Bunun üzerine içeri giren sahabi şöyle söyledi:

"Ben Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Vaaz (kasas) işini ya emir, ya memur veya kendini bir şey sanan biri yerine getirir."

Ravi dedi ki:

850-Mecmau'z-Zevid (1/190) Müellif: "Bunu Taberani Kebir'de rivayet etmiştir. İsnadı hasendir" demiştir.

851-Ahmed (4/233) Mecmau'z-Zevaid (1/190) Müellif: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. İsnadı hasendir" demiştir.

"Bunun haberi Ka'b (r.a)'a ulaştı. Bir daha da öyle oturup vaaz ettiği görülmedi."

Bir Açıklama

Ka'b (r.a) alim biri idi. Dolayısıyla vaaz etmek onun hakkıydı. Ancak o insanların meseleyi karıştırabilecekleri korkusu ile kendi içtihadını terketmiştir.

٨٥٢ــ رَوَى ابْنُ مَاجَةَ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: لَمْ يَكُنِ القَصَصُ فِى زَمَنِ رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ وَلاَ زَمَنِ أَبِى بَكْرٍ وَلاَ زَمَنِ عُمَرَ.

852- İbni Mace, Abdullah bin Ömer (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) zamanında da, Hz. Ebu Bekir (r.a) zamanında da, Hz. Ömer (r.a) zamanında da kasas (vaaz) uygulaması yoktu."

Bir Açıklama

Burada kasas ile, vaaz anlamı kastedilmektedir. Yukarıdaki hadisten anlaşıldığına göre, Resulullah (a.s)'ın, Hz. Ebu Bekir (r.a)'in ve Hz.Ömer (r.a)'in zamanlarında vaaz meclisleri oluşturma uygulamaları yoktu. Resulullah (a.s) ve ondan sonraki iki halife, insanları sadece yönlendirmek için konuşmalar yapıyorlardı.

٨٥٣ــ رَوَى البُخَارِىُّ عَنِ ابْنِ عَمْرٍو أَنَّ النَّبِىَّ ﷺ قَالَ: «بَلِّغُوا عَنِّى وَلَوْ آيَةً وَحَدِّثُوا عَنْ بَنِى إِسْرَائِيلَ وَلاَ حَرَجَ، وَمَنْ كَذَبَ عَلَىَّ (مُتَعَمِّدًا) فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ».

853- Buhari, Abdullah bin Ömer (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Benden bir ayet de olsa tebliğ edin. İsrailoğullarından da hikayeler anlatabilirsiniz. Bunda mahzur yoktur. Kim benim hakkımda kasıtlı olarak yalan uydurursa, cehennemden varacağı yere yazırlansın."

854- Taberani, İbni Mes'ud (r.a)'un şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

852-İbni Mace (2/1235) 33-Kitabu'l-Edeb. 40-Kıssalar babı. İsnadı hasendir.

853-Buhari (6/469) 60-Kitabu'l-Enbiya. 50-İsrailoğulları hakkında anlatılanlar babı.

854-Mu'cemu'l-Kebir (9/135) Mecmau'z-Zevaid (1/91) Müellif: "Bunu Taberani, Kebir'de rivayet etmiştir. İsnadı sahihtir" demiştir.

"İnsanları bıktırmayın ki, onlar da zikirden bıkarlar."

٨٥٥ــ رَوَى أَحْمَدُ، عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ: قَالَتْ عَائِشَةُ لِابْنِ أَبِي السَّائِبِ قَاصِّ أَهْلِ الْمَدِينَةِ: ثَلاَثًا لَتُتَابِعَنِّي عَلَيْهِنَّ أَوْ لأُنَاجِزَنَّكَ. قَالَ: وَمَا هُنَّ، بَلْ أُتَابِعُكِ أَنَا يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ. قَالَتْ: اجْتَنِبِ السَّجْعَ فِي الدُّعَاءِ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَأَصْحَابَهُ كَانُوا لاَيَفْعَلُونَ ذٰلِكَ. وَقُصَّ عَلَى النَّاسِ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ مَرَّةً، فَإِنْ أَبَيْتَ فَثِنْتَيْنِ، فَإِنْ أَبَيْتَ فَثَلاَثٍ وَلاَ تُمِلَّنَّ النَّاسَ هٰذَا الْكِتَابَ وَلاَ أُلْفِيَنَّكَ تَأْتِي الْقَوْمَ وَهُمْ فِي حَدِيثٍ فَتَقْطَعَ حَدِيثَهُمْ، وَلٰكِنْ اتْرُكْهُمْ فَإِذَا حَدَوْكَ عَلَيْهِ وَأَمَرُوكَ بِهِ فَحَدِّثْهُمْ.

855- Ahmed, Şa'bi (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Hz. Aişe (r.a), Medine halkına vaaz eden İbni Ebi's-Saib'e şöyle söyledi:

"Üç konuda ya benim dediğimi tutacaksın, ya da ben sana bunları zorla yaptıracağım." İbni Ebi's-Saib:

"Nedir onlar, ben senin dediğini tutarım, ey mü'minlerin annesi." dedi. Hz. Aişe (r.a) de şöyle cevap verdi:

"Duada seci (kafiye) yapmaya çalışma. Resulullah (a.s) ve ashabı bunu yapmazlardı. İnsanlara her cuma günü bir kere vaaz et. Eğer kabul etmezsen iki kere vaaz et. Bunu da kabul etmezsen en fazla üç kere vaaz et. Sakın insanları bu Kitap'tan bıktırma. Kendi aralarında konuşan bir topluluğun arasına girip de onların sözünü keserek konuşmaktan da sakın. Ancak onları kendi hallerine bırak. Eğer sana yönelip senin konuşmanı isterlerse, o zaman konuşmaya başla."

855-Ahmed (6/217) Mecmau'z-Zevaid (1/191) Müellif: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir. Bunun bir benzerini de Ebu Ya'la rivayet etmiştir" demiştir.

RESULULLAH (A.S)'IN NAKLETTİĞİ KISSALAR

٨٥٦ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ يُحَدِّثُنَا عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ حَتَّى يُصْبِحَ، مَا يَقُومُ إِلاَّ إِلَى عُظْمِ صَلاَةٍ.

856- Ebu Davud, Abdullah bin Amr bin As (a.s)'ın şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s), bize sabahlara kadar İsrailoğullarından kıssalar anlatırdı. Bu arada sadece farz namazı için kalktığı olurdu."

٨٥٧ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُحَدِّثُنَا عَامَّةَ لَيْلِهِ عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ لاَيَقُومُ إِلاَّ إِلَى عُظْمِ صَلاَةٍ.

857- Ahmed, İmran bin Husayn (r.a)'ın şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) bize bütün gece boyunca İsrailoğullarından kıssalar anlatırdı. Bu arada sadece farz namaz için kalktığı olurdu."

Bir Açıklama

Bu hadisi İbni Huzayme de rivayet etmiş ve şöyle söylemiştir:

"Anlaşılana göre Resulullah (a.s), bazen yatsı namazından sonra sahabilerine İsrailoğullarının peygamberlerine karşı gelmeleri ve onlara iman etmeme-

---

856-Ebu Davud (3/322) Kitabu'l-İlm. İsrailoğullarından söz edilmesi babı.

857- Ahmed (4/437) Mecmau'z-Zevaid (8/264) Müellif: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. İsnadı hasendir" demiştir.

leri yüzünden dünyada çarptırıldıkları cezalardan ve yüce Allah'ın ahirette onlara ne gibi azaplar hazırladığından öğüt almaları amacıyla onların kıssalarını anlatırdı. Buna göre bir kimsenin, yatsı namazından sonra dinleyicisine dini ile ilgili konularda yarar sağlayacak bilgileri aktarması caizdir. Çünkü Resulullah (a.s), yatsı namazından sonra müslümanların gerek dinle ilgili, gerek dünya ile ilgili meselelerinden herhangi bir mesele üzerinde sohbet ederek, onlara yakın veya uzak zamanda yarar sağlayacak şeyler anlatırdı.

Yine sahabilerinin yararlanmaları için İsrailoğullarının kıssalarını da anlatırdı. Yukarıdaki hadisi şerif, yatsıdan sonra konuşmasının mekruhluğunun gerek din, gerekse dünya için bir yarar sağlamayacak sözler açısından olduğunu ortaya koymaktadır. Benim anladığıma göre Resulullah (a.s) yararsız gece sohbetlerini mekruh görmüştür. Çünkü bu gibi sohbetler, kişiyi gece ibadetinden alıkoyar. Şöyle ki, bir kimse gecenin ilk vakitlerinde uzun sohbetlerde bulunursa, son vaktinde de üzerine uyku ağırlığı basar ve ibadet için uyanamaz, uyanabilse de rahat ve huzurlu bir ibadet yapamaz."

٨٥٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «قَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ: لأَطُوفَنَّ اللَّيْلَةَ بِمَائَةِ امْرَأَةٍ، تَلِدُ كُلُّ امْرَأَةٍ غُلَامًا يُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. فَقَالَ لَهُ الْمَلَكُ: قُلْ إِنْ شَاءَاللَّهُ. فَلَمْ يَقُلْ وَنَسِيَ، فَأَطَافَ بِهِنَّ، وَلَمْ تَلِدْ مِنْهُنَّ إِلاَّ امْرَأَةٌ نِصْفَ إِنْسَانٍ».

858- Buhari, Ebu Hurayre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Davud'un oğlu Süleyman "Ben bu gece yüz kadınla ilişkide bulunacağım ve her biri Allah yolunda savaşacak bir oğlan çocuğu doğuracak" diye söyledi. Bir melek kendisine "İnşallah de" diye hatırlatmada bulundu. Ancak o unuttu ve bunu söylemedi. Sonra söylediği kadar kadınla ilişkide bulundu. Ama bir kadının dışında hiçbiri çocuk doğurmadı. O kadın da yarım (sakat) bir çocuk doğurdu."

Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Eğer "İnşallah" demiş olsaydı, yeminini bozmuş olmazdı (1) ve ihtiyacını

858- Buhari (9/339) 67-Kitabu'n-Nikah. 119-Bir adamın "(hanımlarımı) gezeceğim (yani "onlarla ilişkide bulunacağım") demesi ile ilgili bab.

1) Hadisin başka rivayetlerinden anlaşıldığına göre, Hz. Süleyman, burada yemin ifadesi kullanmıştır. Bundan dolayı onun istediği sonucun ortaya çıkmaması yemini bozması olarak değerlendirilmiştir. (Çeviren)

gidermesi açısından da daha uygun olurdu."

٨٥٩ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ صُهَيْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «كَانَ مَلِكٌ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، وَكَانَ لَهُ سَاحِرٌ، فَلَمَّا كَبِرَ قَالَ لِلْمَلِكِ: إِنِّي قَدْ كَبِرْتُ، فَابْعَثْ إِلَيَّ غُلَامًا أُعَلِّمْهُ السِّحْرَ. فَبَعَثَ إِلَيْهِ غُلَامًا يُعَلِّمُهُ، وَكَانَ فِي طَرِيقِهِ إِذَا سَلَكَ رَاهِبٌ، فَقَعَدَ إِلَيْهِ وَسَمِعَ كَلَامَهُ، فَكَانَ إِذَا أَتَى السَّاحِرَ مَرَّ بِالرَّاهِبِ وَقَعَدَ إِلَيْهِ، فَإِذَا أَتَى السَّاحِرَ ضَرَبَهُ، فَشَكَا ذٰلِكَ إِلَى الرَّاهِبِ، فَقَالَ: إِذَا خَشِيتَ السَّاحِرَ فَقُلْ: حَبَسَنِي أَهْلِي. وَإِذَا خَشِيتَ أَهْلَكَ، فَقُلْ: حَبَسَنِي السَّاحِرُ، فَبَيْنَمَا هُوَ كَذٰلِكَ إِذْ أَتَى عَلَى دَابَّةٍ عَظِيمَةٍ قَدْ حَبَسَتِ النَّاسَ، فَقَالَ: اَلْيَوْمَ أَعْلَمُ: السَّاحِرُ أَفْضَلُ، أَمِ الرَّاهِبُ أَفْضَلُ؟ فَأَخَذَ حَجَرًا، فَقَالَ: اَللَّهُمَّ إِنْ كَانَ أَمْرُ الرَّاهِبِ أَحَبَّ إِلَيْكَ مِنْ أَمْرِ السَّاحِرِ فَاقْتُلْ هٰذِهِ الدَّابَّةَ، حَتَّى يَمْضِيَ النَّاسُ. فَرَمَاهَا، فَقَتَلَهَا، وَمَضَى النَّاسُ، فَأَتَى الرَّاهِبَ فَأَخْبَرَهُ، فَقَالَ لَهُ الرَّاهِبُ: أَيْ بُنَيَّ، أَنْتَ الْيَوْمَ أَفْضَلُ مِنِّي، وَقَدْ بَلَغَ مِنْ أَمْرِكَ مَا أَرَى، وَإِنَّكَ سَتُبْتَلَى، فَإِنِ ابْتُلِيتَ فَلَا تَدُلَّ عَلَيَّ. وَكَانَ الْغُلَامُ يُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ، وَيُدَاوِي النَّاسَ مِنْ سَائِرِ الْأَدْوَاءِ، فَسَمِعَ جَلِيسٌ لِلْمَلِكِ ــ كَانَ قَدْ عَمِيَ ــ فَأَتَاهُ بِهَدَايَا كَثِيرَةٍ، فَقَالَ: مَا هَاهُنَا لَكَ أَجْمَعُ إِنْ أَنْتَ شَفَيْتَنِي. قَالَ: إِنِّي لَا أَشْفِي أَحَدًا، إِنَّمَا يَشْفِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، فَإِنْ آمَنْتَ بِاللَّهِ دَعَوْتُ اللَّهَ فَشَفَاكَ. فَآمَنَ بِهِ، فَشَفَاهُ اللَّهُ، فَأَتَى الْمَلِكَ، فَجَلَسَ إِلَيْهِ كَمَا كَانَ يَجْلِسُ، فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ: مَنْ رَدَّ عَلَيْكَ بَصَرَكَ؟ قَالَ: رَبِّي. قَالَ: وَلَكَ رَبٌّ غَيْرِي؟ قَالَ: رَبِّي وَرَبُّكَ اللَّهُ. فَأَخَذَهُ، فَلَمْ يَزَلْ يُعَذِّبُهُ، حَتَّى دَلَّ عَلَى الْغُلَامِ، فَجِيءَ بِالْغُلَامِ، قَالَ: رَبِّي وَرَبُّكَ اللَّهُ. فَأَخَذَهُ، فَلَمْ يَزَلْ يُعَذِّبُهُ، حَتَّى دَلَّ عَلَى الرَّاهِبِ، فَجِيءَ بِالرَّاهِبِ، فَقِيلَ لَهُ: ارْجِعْ عَنْ دِينِكَ. فَأَبَى، فَدَعَا بِالْمِنْشَارِ، فَوَضَعَ الْمِنْشَارَ عَلَى مَفْرِقِ رَأْسِهِ، فَشَقَّهُ بِهِ حَتَّى وَقَعَ شِقَّاهُ، ثُمَّ جِيءَ بِجَلِيسِ الْمَلِكِ، فَقِيلَ لَهُ: ارْجِعْ عَنْ دِينِكَ. فَأَبَى، فَوَضَعَ الْمِنْشَارَ فِي مَفْرِقِ رَأْسِهِ، فَشَقَّهُ بِهِ حَتَّى وَقَعَ شِقَّاهُ ثُمَّ جِيءَ بِالْغُلَامِ، فَقِيلَ لَهُ: ارْجِعْ عَنْ دِينِكَ، فَأَبَى، فَدَفَعَهُ إِلَى نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِهِ، فَقَالَ:

اذْهَبُوا بِهِ إِلَى جَبَلِ كَذَا وَكَذَا، فَاصْعَدُوا بِهِ الْجَبَلَ، فَإِذَا بَلَغْتُمْ ذِرْوَتَهُ، فَإِنْ رَجَعَ عَنْ دِينِهِ، وَإِلاَّ فَاطْرَحُوهُ. فَذَهَبُوا بِهِ، فَصَعِدُوا بِهِ الْجَبَلَ، فَقَالَ: اَللَّهُمَّ اكْفِنِيهِمْ بِمَا شِئْتَ، فَرَجَفَ بِهِمُ الْجَبَلُ فَسَقَطُوا، وَجَاءَ يَمْشِي إِلَى الْمَلِكِ، فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ: مَافَعَلَ أَصْحَابُكَ؟ قَالَ: كَفَانِيهِمُ اللَّهُ. فَدَفَعَهُ إِلَى نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِهِ، فَقَالَ: اذْهَبُوا بِهِ فَاحْمِلُوهُ فِي قُرْقُورٍ، وَتَوَسَّطُوا بِهِ الْبَحْرَ، فَإِنْ رَجَعَ عَنْ دِينِهِ، وَإِلاَّ فَاقْذِفُوهُ. فَذَهَبُوا بِهِ، فَقَالَ: اَللَّهُمَّ اكْفِنِيهِمْ بِمَا شِئْتَ. فَانْكَفَأَتْ بِهِمُ السَّفِينَةُ، فَغَرِقُوا، وَجَاءَ يَمْشِي إِلَى الْمَلِكِ، فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ: مَا فَعَلَ أَصْحَابُكَ؟ قَالَ: كَفَانِيهِمُ اللَّهُ. فَقَالَ لِلْمَلِكِ: إِنَّكَ لَسْتَ بِقَاتِلِي حَتَّى تَفْعَلَ مَا آمُرُكَ بِهِ. قَالَ: مَا هُوَ؟ قَالَ: تَجْمَعُ النَّاسَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ، وَتَصْلُبُنِي عَلَى جِذْعٍ، ثُمَّ خُذْ سَهْمًا مِنْ كِنَانَتِي، ثُمَّ ضَعِ السَّهْمَ فِي كَبِدِ الْقَوْسِ، ثُمَّ قُلْ: بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْغُلاَمِ، ثُمَّ ارْمِ، فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ قَتَلْتَنِي. فَجَمَعَ النَّاسَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ، وَصَلَبَهُ عَلَى جِذْعٍ، وَأَخَذَ سَهْمًا مِنْ كِنَانَتِهِ، ثُمَّ وَضَعَ السَّهْمَ فِي كَبِدِ الْقَوْسِ، ثُمَّ قَالَ: بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْغُلاَمِ. ثُمَّ رَمَاهُ، فَوَقَعَ السَّهْمُ فِي صُدْغِهِ، فَوَضَعَ يَدَهُ فِي صُدْغِهِ، فِي مَوْضِعِ السَّهْمِ، فَمَاتَ فَقَالَ النَّاسُ: آمَنَّا بِرَبِّ الْغُلاَمِ. آمَنَّا بِرَبِّ الْغُلاَمِ، آمَنَّا بِرَبِّ الْغُلاَمِ، فَأُتِيَ الْمَلِكَ، فَقِيلَ لَهُ: أَرَأَيْتَ مَا كُنْتَ تَحْذَرُ؟ قَدْ وَاللَّهِ نَزَلَ بِكَ حَذَرُكَ، قَدْ آمَنَ النَّاسُ. فَأَمَرَ بِالأُخْدُودِ بِأَفْوَاهِ السِّكَكِ، فَخُدَّتْ، وَأُضْرِمَ فِيهَا النِّيرَانَ، وَقَالَ: مَنْ لَمْ يَرْجِعْ عَنْ دِينِهِ فَأَقْحِمُوهُ فِيهَا ــ أَوْ قِيلَ لَهُ: اقْتَحِمْ. فَفَعَلُوا، حَتَّى جَاءَتِ امْرَأَةٌ، وَمَعَهَا صَبِيٌّ لَهَا، فَتَقَاعَسَتْ أَنْ تَقَعَ فِيهَا، فَقَالَ لَهَا الْغُلاَمُ: يَا أُمَّهْ، اصْبِرِي، فَإِنَّكِ عَلَى الْحَقِّ».

859- Müslim, Suheyb (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Sizden öncekilerde bir kral vardı. Onun bir de sihirbazı vardı. Bu sihirbaz yaşlanınca krala:

"Ben artık yaşlandım, bana bir genç gönder de kendisine sihir öğreteyim" dedi. Kral da ona, kendisine sihir öğretmesi üzere bir genç gönderdi. Bu gencin

859-Müslim (4/2299) 53-Kitabu'z-Zuhd ve'r-Rikak. 17-Uhdud ashabının hikayesi babı.

sihirbaza gitmek için geçtiği yolun üzerinde bir rahib vardı. Genç, bu rahibe uğradı ve onun konuşmalarını dinledi. Genç bundan sonra sihirbaza giderken bu rahibe uğrar ve yanında otururdu. Sihirbazın yanına vardığında da sihirbaz kendisini döverdi. Genç bu durumu rahibe bildirdi. Rahib de:

"Sihirbazdan korktuğun zaman "ailem geç kalmama sebep oldu" de. Ailenden korktuğun zaman da "Sihirbaz geç kalmama sebeb oldu" de" diye söyledi. O böyle gidip gelmeye devam ederken, bir gün insanların önünü kesmiş büyük bir hayvanla karşılaştı. Genç bunu görünce: "Sihirbazın mı, yoksa rahibin mi daha üstün olduğunu bugün göreceğim" dedi ve eline bir taş alarak şöyle söyledi:

"Ey Allah'ım, eğer rahibin uygulaması senin katında sihirbazın uygulamasından daha üstün ise şu hayvanı öldür de insanlar geçsinler." Sonra taşı attı ve hayvanı öldürdü. İnsanlar da geçtiler. Sonra rahibin yanına geldi ve olayı kendisine bildirdi. Rahib de kendisine şöyle söyledi:

"Ey yavrum! Bugün sen benden üstünsün. Senin başına benim düşündüğüm bazı şeyler gelecek. Sen bazı zorluklarla karşılaşacaksın. Bir zorlukla karşılaşırsan benim yerimi seni zorlayanlara öğretme."

Bu genç, anadan doğma körleri ve ala (baras) hastalığına yakalanmış olanları iyileştirirdi. Yine diğer hastalıklara yakalanmış olanları iyileştirirdi. Yine diğer hastalıklara yakalanmış insanları da tedavi ederdi. Kralın dostlarından gözleri kör olmuş biri bunu duydu ve pek çok hediye ile gelerek:

"Eğer beni iyileştirirsen, buradaki hediyelerin tümü senin olacak" diye söyledi. Genç de:

"Ben kimseye şifa veremem. Şifayı ancak Allah verir. Eğer Allah'a inanırsan O'na dua ederim. O da sana şifa verir" dedi. Adam iman etti ve Allah da ona şifa verdi. Sonra adam kralın yanına gitti ve eskiden oturduğu gibi yanına oturdu. Kral:

"Senin tekrar görmeni kim sağladı?" diye sordu. O da "Rabbim" diye cevap verdi. Bunun üzerine kral:

"Senin benden başka Rabbin mi var?" diye sordu. Adam da:

"Benim Rabbim de, senin Rabbin de Allah'tır" dedi. Böyle deyince kral onu tutup işkence etmeye başladı ve kendisine yardımcı olan gencin adını söyleyinceye kadar işkenceye devam etti. Bunun üzerine bu genç getirildi. Kral gence:

"Ey oğlum! Sen sihrini körleri ve ala (baras) hastalığına yakalanmış olanları iyileştirecek kadar ilerlettin mi?" diye sordu. Genç:

"Ben kimseye şifa veremem, şifayı ancak Allah verir" diye cevap verdi. Bu-

nun üzerine kral onu da tutup işkence etmeye başladı ve rahibin yerini öğretinceye kadar işkenceye devam etti. Sonra rahib getirildi ve kendisine: "Dininden dön" denildi. Rahib kabul etmedi. Bu sefer, kral bir testere istedi ve testereyi başının tepe noktasına koydu. Buradan kafasını biçerek ikiye ayırdı.

Sonra kralın yakın arkadaşı getirildi. Ona da: "Dininden dön" denildi. O da kabul etmedi. Kral onun da tepe noktasından aşağıya başını testere ile biçerek ikiye ayırdı.

Sonra genç getirildi. Ona da: "Dininden dön" denildi. O da kabul etmedi. Kral bunun üzerine genci adamlarından bir guruba teslim etti ve:

"Siz bu genci filanca dağın yanına götürün. Dağın üstüne doğru çıkarın. Dağın tam tepesine vardığınızda kendisine dininden dönmesini teklif edin. Eğer dönmezse oradan aşağıya yuvarlayın" dedi. Adamlar genci alıp götürdüler, onu dağın tepesine çıkardılar. Genç:

"Ey Allah'ım, beni onların elinden dilediğin şekilde kurtar!" diye dua etti. Ardından dağ titredi, kralın adamları yuvarlandılar ve genç yürüyerek kralın yanına geldi. Kral genci görünce: "Arkadaşların ne oldu?" diye sordu. Genç: "Allah beni onların elinden kurtardı" dedi. Bunun üzerine kral, genci adamlarından bir başka guruba teslim etti ve:

"Bunu bir sandala bindirin. Denizin tam ortasına kadar götürün. Eğer dininden dönerse döner, aksi halde denizin içine atın" dedi. Adamlar genci alıp götürdüler. Genç yine:

"Ey Allah'ım, beni onların elinden dilediğin şekilde kurtar!" diye dua etti. Bunun üzerine sandal sallandı, adamlar denize düşüp boğuldular ve genç yürüyerek kralın yanına geldi. Kral genci görünce:

"Arkadaşların ne oldu?" diye sordu. Genç:

"Allah beni onların elinden kurtardı" dedi. Sonra krala:

"Sen benim söylediğimi yapmadan beni öldüremezsin" dedi. Kral:

"Peki ne yapmam gerekir?" diye sordu. Genç şöyle söyledi:

"İnsanları düz bir alanın üzerinde toplayacaksın. Sonra beni bir kütüğe bağlayacaksın. Sonra benim ok torbamdan bir ok alıp onu yayın içine yerleştireceksin. Sonra da "Şu gencin Rabbi olan Allah'ın adıyla deyip" oku atacaksın. Sen eğer böyle yaparsan beni öldürebilirsin."

Kral bunu öğrenince, insanları düz bir alanın üzerinde topladı. Genci de bir kütüğe bağladı. Ardından gencin ok torbasından bir ok aldı ve "Şu gencin Rabbi olan Allah'ın adıyla'" diyerek attı. Ok gencin tam şakağına geldi. Genç de

elini şakağının üzerine, okun isabet ettiği yere koyup öldü. İnsanlar bu manzarayı görünce:

"Gencin Rabbine iman ettik, gencin Rabbine iman ettik, gencin Rabbine iman ettik" dediler. Bunun üzerine kralın yanına gidilerek:

"Gördün mü, sakındığın neydi? Vallahi, koktuğun başına geldi! İnsanlar iman ettiler" denildi. Bu kez kral yolların kenarlarına kuyular (uhdud) kazılmasını emretti. Kralın emri üzerine kuyular kazıldı. İçerisinde ateşler yakıldı. Kral adamlarına:

"Kim dininden dönmezse, onu bu ateşlerin içine atın" dedi. Adamları da onun söylediğini yaptılar. Bu arada bir kadın getirildi. Kadının kucağında da küçük bir çocuk vardı. Kadın kuyunun içine düşmekten çekindi ve biraz tereddüt gösterdi. O sırada çocuğu kendisine:

"Anneceğim, sabret! Sen hak üzeresin" diye seslendi."

Tirmizi'nin rivayetine göre de ravi şöyle söylemiştir:

"Resulullah (a.s), ikindi namazını kıldığında sessizce bir şeyler söyledi. Kendisine:

"Ey Allah'ın Resulu! Sen ikindi namazını kıldığında sessizce bir şeyler söyledin!" denildi. O da şöyle buyurdu:

"Peygamberlerden birisi ümmetinin çokluğu ile ucba kapıldı ve "Kim bunlara karşı durabilir?" dedi. Yüce Allah da: "Onlardan, benim kendilerini cezalandırmam ile, başlarına bir düşman musallat etmem arasında bir tercih yapmalarını iste" diye vahyetti. Onlar da Allah'ın cezasını tercih ettiler. Yüce Allah da onların başına ölümü musallet etti ve bir günde yetmiş bin kişi öldü."

Ravi bu hadisi rivayet ettiğinde şu ikinci hadisi de rivayet ederdi. Bu hadiste bildirildiğine göre Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Eski krallardan bir kral ve bu kralın kendisi için kehanette bulunan bir kahini vardı. Kahin:

"Bana anlayışlı -yahut 'kavrayışlı' dedi- ve zeki bir genç bulun da kendisine şu bildiğim ilmi öğreteyim. Ben öleceğim ve sizin içinizde bu ilmi bilen birinin bulunmaması sebebiyle bu ilmi kaybedeceğinizden endişe ediyorum" dedi. Sonra onun için söylediği özelliklere sahip bir genç buldular. Ona söz konusu kahinin yanına gitmesini ve kendisinden sahip olduğu ilmi almasını emrettiler. Genç o kahinden sahip olduğu ilmi almaya başladı. Bu gencin izlediği yolun üzerinde de bir havraya (mabede) çekilmiş bir rahip bulunuyordu. -Hadisin ravilerinden olan Ma'mer şöyle söylemiştir: "Sanıyorum o zamanın havra (mabed) görevlileri müslüman oluyorlardı"- Genç, bu rahibin yanından her geçişinde ona bir

şeyler soruyor ve bu yüzden kahinin yanına geç gidiyordu. Bundan dolayı kahin gencin ailesine:

"Sizin çocuğunuz benim yanıma çoğu zaman gelmiyor" diye haber gönderdi. Genç de olayı rahibe bildirdi. Rahib kendisine:

"Eğer sana kahin "Nerede kaldın?" diye sorarsa ,"Ailemin yanında idim" de, ailen "Nerede kaldın" diye sorarsa, o zaman da kendilerine kahinin yanında olduğunu bildir" diye söyledi. Genç böyle gelip giderken, önlerini bir hayvan kesmiş olan kalabalık bir insan topluluğuna rastladı. -Bazıları bu hayvanın aslan olduğunu söylemişlerdir- Genç eline bir taş alarak:

"Ey Allah'ım! Eğer rahibin dediği doğru ise senden şu hayvanı öldürmeni diliyorum" dedi ve taşı attı. Böylece hayvanı öldürdü. İnsanlar: "Bu hayvanı kim öldürdü?" diye sordular. Sonra: "Şu genç" dediler. İnsanlar duruma hayret ederek:

"Bu genç kimsenin bilmediği bir ilme sahiptir mutlaka" diye konuştular. Bu olayı kör biri duydu ve gencin yanına gelerek:

"Eğer sen benim gözümü açarsan, sana şöyle şöyle şeyler vereceğim" dedi. Genç:

"Senden bunları istemiyorum. Ama eğer, sen yeniden görmeye başlarsan, görmeni sağlayana iman edecek misin?" diye sordu. Adam: "Evet" dedi. Bunun üzerine genç, Allah'a dua etti. Allah da onun görmesini sağladı. Bu kör adam da Allah'a iman etti. Bu olayın haberi krala ulaştı. Bunların tümü kralın yanına götürüldüler. Kral kendilerine:

"Sizin her birinizi ayrı bir öldürüş şekli ile öldüreceğim" dedi. Rahibi ve daha önce kör olan adamı yanına çağırdı. Bunların birinin kafasına tepe noktasından testere koyup kafasını biçerek öldürdü. Diğerini daha farklı bir öldürüş şekli ile öldürdü. Sonra gencin getirilmesini emretti ve:

"Bunu şöyle şöyle dağın tapesine götürüp aradan başının üstüne atın" dedi. Kralın adamları genci alıp tarif ettiği dağa doğru götürdüler. Tam onun istediği yere vardıklarında dağdan aşağıya doğru yuvarlanmaya başladılar. Söz konusu gencin dışında hiç kimse kalmaksızın o adamların hepsi dağdan aşağıya yuvarlandı. Genç daha sonra geri döndü.

Bu kez kral, onu denizin ortasına götürülüp denize atılmasını emretti. Kralın adamları genci denize götürdüler. Yüce Allah, gençle birlikte bulunanları boğdu ve genci kurtardı. Bunun üzerine genç, krala şöyle söyledi:

"Sen beni bir yere bağlayıp üzerime ok atmadan ve okunu atarken de "Gencin Rabbi olan Allah'ın adıyla" demeden beni öldüremezsin" dedi. Kral da,

onun bir yere bağlanılmasını emretti ve sonra da: "Gencin Rabbi olan Allah'ın adıyla" diyerek üzerine ok attı. Ok isabet edince genç elini şakağına götürdü ve sonra öldü. İnsanlar da:

"Bu genç kimsenin bilmediği bir ilme sahipti. Biz bu gencin Rabbine inanıyoruz" dediler. Bunun üzerine krala:

"Sen üç kişinin, sana muhalefet etmesinden mi korkuyordun? Bak şimdi bütün insanlar sana muhalefet ediyor!" denildi. Kral da kuyular eştirdi ve içerisine odun ve ateş attırdı. Daha sonra insanları toplatıp:

"Kim dininden dönerse onu bırakırız, kim de dönmezse onu ateşin içine atarız" dedi ve insanları bir bir bu ateş kuyularının içine atmaya başladı."

Resulullah (a.s) daha sonra şöyle buyurdu:

"Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Hazırladıkları hendekleri, tutuşturulmuş ateşle doldurarak onun çevresinde oturup iman etmiş kimseleri dinlerinden döndürmek için yaptıkları işkenceleri seyredenlerin canı çıksın. Bu inkarcıların iman edenlere kızmaları, sadece onların, göklerin ve yerin hükümranlığı kendisinin elinde bulunan ve övünmeye layık ve güçlü olan Allah'a iman etmiş olmalarındandı." (1)

Resulullah (a.s): "Sözü edilen genç ise toprağa gömüldü" diye buyurdu."

Ravi dedi ki:

"Bu gencin Hz. Ömer (r.a) zamanında, öldürüldüğü zaman koyduğu gibi, parmağı şakağında olarak çıkarıldığı söylenmiştir." (2)

Bir Açıklama

"Sihirbazdan korktuğun zaman 'ailem geç kalmama sebep oldu' de. Ailenden korktuğun zaman da 'Sihirbaz geç kalmama sebep oldu' de" sözü, zorluk ve zulüm dönemlerinde, kişinin kendini koruyabilmesi için sözle ilgili cevazların oldukçe geniş tutulabileceğine işaret etmektedir.

"Rahibin yerini öğretinceye kadar işkenceye devam etti" ifadesinden şu anlaşılmaktadır: Hadiste kendisinden söz edilen gencin, rahibin yerini öğretmemesi üzere tavsiyede bulunmasına rağmen, onun yine de rahibin yerini öğretmesi gösteriyor ki, kendisine en çok güvenilen oldukça sadık ve samimi kişiler bile, işkence ve baskı altında veli kulların öldürülmesine yol açabilecek sırları açığa vurabilirler. Ancak söz konusu gencin, rahibin sırrını açığa vurduğu halde, onun Allah katındaki derecesi düşmemiş ve onun bu olaydan sonra da

1) Buruc Suresi: 4 - 8

2) Tirmizi (5/437) 48-Kitabu't-Tefsir. 77-Buruc suresi babı.

kerametler göstermeye devam etmiştir. Bu şartlar altında sırları açığa vuranın, mazur olduğuna bu olayda işaret edilmektedir.

Hadisi şerifte, davet fıkhı açısından büyük önem arzeden pek çok ibret bulunmaktadır. Bu ibretler, özellikle, günümüzde pek çok İslam ülkesinde yaşanan şartlar açısından önemli ipuçları vermektedir.

٨٦٠ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ «لَمْ يَتَكَلَّمْ فِي الْمَهْدِ إِلاَّ ثَلاَثَةٌ: عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ، وَصَاحِبُ جُرَيْجٍ، وَكَانَ جُرَيْجٌ رَجُلاً عَابِدًا، فَاتَّخَذَ صَوْمَعَةً، فَكَانَ فِيهَا، فَأَتَتْهُ أُمُّهُ وَهُوَ يُصَلِّي، فَقَالَتْ: يَا جُرَيْجُ. فَقَالَ: يَارَبِّ، أُمِّي وَصَلاَتِي. فَأَقْبَلَ عَلَى صَلاَتِهِ، فَانْصَرَفَتْ، فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ، أَتَتْهُ وَهُوَ يُصَلِّي، فَقَالَتْ: يَا جُرَيْجُ. فَقَالَ: يَارَبِّ، أُمِّي وَصَلاَتِي. فَأَقْبَلَ عَلَى صَلاَتِهِ، فَانْصَرَفَتْ، فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ أَتَتْهُ وَهُوَ يُصَلِّي، فَقَالَتْ: يَاجُرَيْجُ. فَقَالَ: يَارَبِّ، أُمِّي وَصَلاَتِي. فَأَقْبَلَ عَلَى صَلاَتِهِ، فَقَالَتْ: اَللَّهُمَّ لاَتُمِتْهُ حَتَّى يَنْظُرَ إِلَى وُجُوهِ الْمُومِسَاتِ. فَتَذَاكَرَ بَنُو إِسْرَائِيلَ جُرَيْجًا وَعِبَادَتَهُ، وَكَانَتِ امْرَأَةٌ بَغِيٌّ يُتَمَثَّلُ بِحُسْنِهَا، فَقَالَتْ: إِنْ شِئْتُمْ لأَفْتِنَنَّهُ [لَكُمْ] » . قَالَ: «فَتَعَرَّضَتْ لَهُ، فَلَمْ يَلْتَفِتْ إِلَيْهَا، فَأَتَتْ رَاعِيًا كَانَ يَأْوِي إِلَى صَوْمَعَتِهِ، فَأَمْكَنَتْهُ مِنْ نَفْسِهَا، فَوَقَعَ عَلَيْهَا، فَحَمَلَتْ، فَلَمَّا وَلَدَتْ قَالَتْ: هُوَ مِنْ جُرَيْجٍ. فَأَتَوْهُ، فَاسْتَنْزَلُوهُ، وَهَدَمُوا صَوْمَعَتَهُ، وَجَعَلُوا يَضْرِبُونَهُ، فَقَالَ: مَا شَأْنُكُمْ؟ قَالُوا: زَنَيْتَ بِهَذِهِ الْبَغِيِّ، فَوَلَدَتْ مِنْكَ. فَقَالَ: أَيْنَ الصَّبِيُّ؟ فَجَاءُوا بِهِ، فَقَالَ: دَعُونِي أُصَلِّي. فَصَلَّى، فَلَمَّا انْصَرَفَ أَتَى الصَّبِيَّ فَطَعَنَ فِي بَطْنِهِ، وَقَالَ: يَا غُلاَمُ، مَنْ أَبُوكَ؟ فَقَالَ: فُلاَنٌ الرَّاعِي. قَالَ: «فَأَقْبَلُوا عَلَى جُرَيْجٍ يُقَبِّلُونَهُ، وَيَتَمَسَّحُونَ بِهِ، وَقَالُوا: نَبْنِي صَوْمَعَتَكَ مِنْ ذَهَبٍ. قَالَ: لاَ، أَعِيدُوهَا مِنْ لَبِنٍ كَمَا كَانَتْ. فَفَعَلُوا وَبَيْنَا صَبِيٌّ يَرْضَعُ مِنْ أُمِّهِ، فَمَرَّ رَجُلٌ رَاكِبٌ عَلَى دَابَّةٍ فَارِهَةٍ وَشَارَةٍ حَسَنَةٍ، فَقَالَتْ أُمُّهُ: اَللَّهُمَّ اجْعَلِ ابْنِي مِثْلَ هٰذَا. فَتَرَكَ الثَّدْيَ وَأَقْبَلَ إِلَيْهِ، فَنَظَرَ إِلَيْهِ، فَقَالَ: اَللَّهُمَّ لاَتَجْعَلْنِي مِثْلَهُ. ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى ثَدْيِهِ، فَجَعَلَ يَرْتَضِعُ» ــ قَالَ: فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يَحْكِي ارْتِضَاعَهُ بِإِصْبَعِهِ السَّبَّابَةِ فِي فِيهِ، فَجَعَلَ يَمُصُّهَا قَالَ: «وَمَرُّوا بِجَارِيَةٍ وَهُمْ يَضْرِبُونَهَا، وَيَقُولُونَ: زَنَيْتِ، سَرَقْتِ.

وَهْيَ تَقُولُ: حَسْبِيَ اللَّهُ، وَنِعْمَ الوَكِيلُ. فَقَالَتْ أُمُّهُ: اَللَّهُمَّ لاَتَجْعَلِ ابْنِي مِثْلَهَا. فترك الرِّضَاعَ وَنَظَرَ إِلَيْهَا، فَقَالَ: اَللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِثْلَهَا. فَهُنَاكَ تَرَاجَعَا الْحَدِيثَ، فَقَالَتْ: خَلْقِي! مَرَّ رَجُلٌ رَجُلٌ حَسَنٌ الْهَيْئَةِ، فَقُلْتُ: اَللَّهُمَّ اجْعَلِ ابْنِي مِثْلَهُ. فَقُلْتُ: اَللَّهُمَّ لاَتَجْعَلْنِي مِثْلَهُ. وَمَرُّوا بِهٰذِهِ الأَمَةِ وَهُمْ يَضْرِبُونَهَا، وَيَقُولُونَ: زَنَيْتِ، سَرَقْتِ، فَقُلْتُ: اَللَّهُمَّ لاَتَجْعَلِ ابْنِي مِثْلَهَا. فَقُلْتَ: اَللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِثْلَهَا! فَقَالَ: إِنَّ ذٰلِكَ الرَّجُلَ كَانَ جَبَّارًا، فَقُلْتُ: اَللَّهُمَّ لاَتَجْعَلْنِي مِثْلَهُ. وَإِنَّ هٰذِهِ يَقُولُونَ لَهَا: زَنَيْتِ، وَلَمْ تَزْنِ. وَسَرَقْتِ، وَلَمْ تَسْرِقْ. فَقُلْتُ: اَللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِثْلَهَا».

860- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Üç kişinin dışında beşikte iken konuşabilen olmamıştır. Bunlardan birisi Meryem oğlu İsa (a.s)'dır. Biri de Cureyc'e nisbet edilen bebektir. Cureyc ibadete düşkün bir adamdı. Kendisi için bir mabed edinmişti. Orada bulunuyordu. Bir keresinde namaz kıldığı sırada annesi yanına geldi ve: "Ey Cureyc!" diye seslendi. Cureyc:

"Ey Rabbim! Biri annem, biri namazım (yani "ikisinden birini tercih etmek dumundayım -Çeviren)" dedi ve sonra namazına devam etti. Sonra annesi gitti. Ertesi gün olunca annesi yine geldi ve: "Ey Cureyc!" diye seslendi. Cureyc:

"Ey Rabb'im! Biri annem, biri namazım" dedi ve sonra namazına devam etti. Annesi yine çekilip gitti. Ertesi gün olunca annesi yine geldi ve: "Ey Cureyc!" diye seslendi. Cureyc:

"Ey Rabbim! Biri annem, biri namazım" dedi ve sonra namazına devam etti. Bunun üzerine annesi:

"Ey Allahım! Fahişe kadınların yüzlerini görmeden onun canını alma" dedi. İsrailoğulları Cureyc'i ve ibadete düşkünlüğünü aralarında konuşur oldular. Onların aralarında güzelliği ile tanınan fahişe bir kadın vardı. Bir kadın:

"İsterseniz ben onu yoldan çıkarırım" dedi. Kadın Cureyc'in yanına gitti, ama Cureyc kendisi ile ilgilenmedi. Kadın bunun üzerine, onun mabedinde yatıp kalkan bir çobanın yanına gitti ve onun kendisi ile ilişki kurmasını sağladı. Çoban da onunla ilişkide bulundu ve kadın hamile kaldı. Çocuğu doğu-

---

860-Müslim (4/1976) 45-Kitabu'l-Birr ve's-Sıla. 2-Anne babaya itaate, nafile ibadetten çok önem verilmesinin gerektiği babı.

runca da "Bu çocuk Cureyc'dendir" dedi. Adamlar Cureyc'in yanına gelip onu mabedinden indirdiler. Mabedi de yıktılar ve kendisini dövmeye başladılar. Cureyc: "Size ne oluyor?" dedi. Adamlar:

"Sen şu fahişe ile zina etmişsin. O da senden çocuk doğurdu" dediler. Cureyc: "Bebek nerede?" diye sordu. Bebeği getirdiler. Cureyc:

"Beni bırakın bir namaz kılayım" dedi. Namazını kıldı. Namazını bitirince, babeğin yanına geldi ve karnına vurup: "Ey oğlancık! Senin baban kimdir?" dedi. Bebek de "Filanca çobandır" diye söyledi. Bunun üzerine Cureyc'in başına toplanmış olanlar onu öpmeye, okşamaya başladılar ve:

"Senin için altından bir mabed inşa edeceğiz" dediler. O da:

"Hayır. Önceden olduğu gibi kerpiçten inşa edin" dedi. Onlar da o şekilde inşa ettiler.

Bir keresinde de bir bebek annesinin göğsünden süt emerken, yanlarından gösterişli bir atın üzerinde güzel giyimli, yakışıklı bir adam geçti. Bebeğin annesi bu adamı görünce:

"Ey Allah'ım! Benim oğlumu da şu adam gibi eyle" diye dua etti. Bunun üzerine çocuk süt emmeyi bırakıp adama doğru döndü, ona baktı ve:

"Ey Allah'ım! Beni onun gibi eyleme!" dedi. Sonra yeniden annesinin memesine dönerek emmeye devam etti."

Ravi dedi ki:

"Resulullah (a.s)'ın, bunu anlatırken, çocuğun nasıl emdiğini göstermek için şehadet parmağını ağzına götürmesini şu an görüyor gibiyim. Resulullah (a.s) bu şekilde ağzına şehadet parmağını götürüp emmeye başlamıştı."

Ravi daha sonra Resulullah (a.s)'ın söylediklerini aktarmaya devam ederek şöyle bildirdi:

"Sonra bir cariyeyi döverek oradan geçirdiler. Etrafındakiler kadını bir yandan dövüyor, bir yandan da: "Zina ettin, hırsızlık yaptın" diye söylüyorlardı. Kadın ise sadece:

"Allah bana yeter, o ne güzel vekildir (hasbine'llahu ve ni'me'l-vekil)" diyordu. Bebeğin annesi bu manzarayı görünce, "Ey Allah'ım, benim oğlumu bunun gibi eyleme" diye dua etti. Bebek tekrar emmeyi bırakıp dövülen kadına doğru baktı ve:

"Ey Allah'ım! Beni bunun gibi eyle!" dedi. Bunun üzerine aralarında konuşma başladı. Annesi:

"Hayret doğrusu! Güzel görünümlü bir adam geçti. Ben: "Ey Allah'ım! Be-

nim oğlumu da şu adam gibi eyle" dedim. Sense: "Ey Allah'ım! Beni onun gibi eyleme!" dedin. Sonra şu cariyeyi döverek ve "Zina ettin, hırsızlık yaptın" diyerek getirdiler. Ben: "Ey Allah'ım, benim oğlumu bunun gibi eyleme" dedim. Sense: "Ey Allah'ım! Beni bunu gibi eyle!" dedin" diye konuştu. Çocuk da şöyle söyledi:

"O gördüğün adam baskıcı, zalim biriydi. Bu yüzden: "Ey Allah'ım! Beni onun gibi eyleme!" dedim. Kendisine "Zina ettin, hırsızlık yaptın" dedikleri şu kadın ise, zina etmemiş, hırsızlık yapmamıştı. Bu yüzden: "Ey Allah'ım! Beni bunun gibi eyle!" dedim."

٨٦١ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «كَانَ بِنِي إِسْرَائِيلَ تَاجِرٌ وَكَانَ يَنْقُصُ مَرَّةً وَيَزِيدُ أُخْرَى، فَقَالَ: مَا فِي هٰذِهِ التِّجَارَةِ خَيْرٌ، لَأَلْتَمِسَنَّ تِجَارَةً هِيَ خَيْرٌ مِنْ هٰذِهِ. فَبَنَى صَوْمَعَةً وَتَرَهَّبَ فِيهَا».

861- Ahmed, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İsrailoğullarının içinde bir tüccar vardı. Bu tüccar bazen eksik, bazen fazla verirdi. Sonra: "Bu ticaretin içinde bir hayır yok. Ben bundan daha hayırlı bir ticarete başlayacağım" dedi ve kendisi için bir mabed yaptırarak orada rahibliğe başladı."

٨٦٢ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ أَبِي وَائِلٍ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ رَجُلٍ مِنْ رَبِيعَةَ ــ وَهُوَ الْحَارِثُ بْنُ يَزِيدَ الْبَكْرِيُّ ــ قَالَ: قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ، فَدَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَالْمَسْجِدُ غَاصٌّ بِأَهْلِهِ، وَإِذَا رَايَاتٌ سُودٌ تَخْفِقُ، وَإِذَا بِلَالٌ مُتَقَلِّدٌ السَّيْفَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقُلْتُ: مَا شَأْنُ النَّاسِ؟ قَالُوا: رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُرِيدُ أَنْ يَبْعَثَ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ نَحْوَ رَبِيعَةَ، فَقُلْتُ: أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ وَافِدِ عَادٍ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «وَمَا وَافِدُ عَادٍ؟» فَقُلْتُ: عَلَى الْخَبِيرِ سَقَطْتَ، إِنَّ عَادًا لَمَّا أُقْحِطَتْ بَعَثَتْ قَيْلاً يَسْتَسْقِي لَهَا، فَنَزَلَ عَلَى بَكْرِ ابْنِ مُعَاوِيَةَ، فَسَقَاهُ الْخَمْرَ، وَغَنَّتْهُ الْجَرَادَتَانِ، ثُمَّ خَرَجَ يُرِيدُ جِبَالَ مَهْرَةَ، فَقَالَ: اللَّهُمَّ إِنِّي لَمْ آتِكَ لِمَرَضٍ فَأُدَاوِيَهُ، وَلاَ لأَسِيرٍ فَأُفَادِيَهُ

861-Ahmed (21434) Mecmau'z-Zevaid (10/286)

فَاسْقِ عَبْدَكَ مَا كُنْتَ مُسْقِيَهُ، وَاسْقِ مَعَهُ بَكْرَ ابْنَ مُعَاوِيَةَ ــ يَشْكُرُ لَهُ الْخَمْرَ الَّذِى سَقَاهُ ــ . فَرُفِعَ لَهُ ثَلاَثُ سَحَائِبَ: حَمْرَاءَ وَبَيْضَاءَ، وَسَوْدَاءَ، فَقِيلَ لَهُ: اخْتَرْ إِحْدَاهُنَّ، فَاخْتَارَ السَّوْدَاءَ مِنْهُنَّ، فَقِيلَ لَهُ: خُذْهَا رَمَادًا رِمْدِدًا لاَتَذَرُ مِنْ عَادٍ أَحَدًا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنَّهُ لَمْ يُرْسَلْ [مِنَ الرِّيحِ] إِلاَّ مِقْدَارُ هٰذِهِ الْحَلَقَةِ» يَعْنِى حَلَقَةَ الْخَاتَمِ. ثُمَّ قَرَأَ: ﴿وَفِى عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ۝ مَا تَذَرُ مِنْ شَىْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ﴾ الآية.

862- Tirmizi, Ebu Vail (r.a)'den rivayet etmiştir. O da Rebi'a'dan (yani Rabi'aoğulları kabilesinden) Haris bin Yezid el-Bekri'nin şöyle söylediğini bildirmiştir:

"Medine'ye geldim ve Resulullah (a.s)'ın yanına gittim. Vardığımda Mescid (Mescidi Nebevi) O'nun adamları ile dolmuştu. Siyah bayraklar sallantyordu. Bilal (r.a), Resulullah (a.s)'ın önünde kılıç sallıyordu.

"Bu insanların meselesi nedir?" dedim.

"Resulullah (a.s), Amr bin As (r.a)'ı Rabi'a tarafına göndermek istiyor" dediler. Ben de:

"Ad toplumunun elçisi gibi olmaktan Allah'a sığınırım" dedim. Resulullah (a.s):

"Ad toplumunun elçisi nedir?" diye sordu. Ben:

"Bilen birine rastladın" diyerek şöyle cevap verdim: "Ad toplumunda kıtlık baş gösterince, başvezirlerini yağmur duasında bulunması üzere gönderdiler. Bu başvezir Bekr bin Muaviye'nin yanında misafir oldu. Bu adam ona şarap içirdi ve iki şarkıcı kadına onun karşısında şarkı söylettirdi. Daha sonra söz konusu başvezir Mehre dağlarına gitmek üzere yola çıktı. Buraya varınca:

"Ey Allah'ım! Ben tedavi etmekte olduğum bir hasta için veya feda etmek istediğim bir esir için gelmedim. Kulunu dilediğin şekilde sula! Onunla birlikte Bekr bin Muaviye'yi sula! Ki bu kul, onun içirdiği şaraptan dolayı ona teşekker etmektedir" diye dua etti. Bundan sonra biri kırmızı, biri beyaz, biri siyah üç bulut ortaya çıktı. Kendisine "Şu bulutlardan dilediğini seç!" denildi. O da siyah bulutu seçti. Bunun üzerine ona: "Götür bu incecik helak edici tozları ki, bunlar Ad toplumundan kimseyi sağ bırakmayacaktır" denildi."

Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

862-Tirmizi (5/391) 48-Kitabu't-Tefsir. 52-Zariyat suresi babı. Bu hadis hasendir.

"Onun üzerine gönderilen rüzgar, şu halkadan -yani yüzük halkasından- daha fazla değildi."

Resulullah (a.s) daha sonra şu ayeti kerimeyi okudu:

"Ad kavminde de ibret alınacak şeyler vardır. Onlara köklerini kesen bir rüzgar gönderdik. Üzerinden geçtiği hiç bir şeyi bırakmıyor, onu çürütüp kül gibi ediyordu." (1)

٨٦٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَكَرَ رَجُلاً مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ، سَأَلَ بَعْضَ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنْ يُسْلِفَهُ أَلْفَ دِينَارٍ، فَقَالَ: ائْتِنِي بِالشُّهَدَاءِ أُشْهِدُهُمْ. فَقَالَ: كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا. قَالَ: فَائْتِنِي بِالْكَفِيلِ. قَالَ: كَفَى بِاللَّهِ كَفِيلاً. قَالَ: صَدَقْتَ. فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى، فَخَرَجَ فِي الْبَحْرِ، فَقَضَى حَاجَتَهُ، ثُمَّ الْتَمَسَ مَرْكَبًا يَرْكَبُهُ يَقْدُمُ عَلَيْهِ لِلأَجَلِ الَّذِي أَجَّلَهُ، فَلَمْ يَجِدْ مَرْكَبًا، فَاتَّخَذَ خَشَبَةً فَنَقَرَهَا، فَأَدْخَلَ فِيهَا أَلْفَ دِينَارٍ، وَصَحِيفَةً مِنْهُ إِلَى صَاحِبِهِ، ثُمَّ زَجَّجَ مَوْضِعَهَا، ثُمَّ أَتَى بِهَا الْبَحْرَ، فَقَالَ: اَللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنِّي تَسَلَّفْتُ فُلاَنًا أَلْفَ دِينَارٍ، فَسَأَلَنِي كَفِيلاً. فَقُلْتُ: كَفَى بِاللَّهِ كَفِيلاً، فَرَضِيَ بِكَ، وَسَأَلَنِي شَهِيدًا. فَقُلْتُ: كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا، فَرَضِيَ بِكَ، وَإِنِّي جَهِدْتُ أَنْ أَجِدَ مَرْكَبًا أَبْعَثُ إِلَيْهِ الَّذِي لَهُ، فَلَمْ أَقْدِرْ، وَإِنِّي اسْتَوْدَعْتُكَهَا. فَرَمَى بِهَا فِي الْبَحْرِ حَتَّى وَلَجَتْ فِيهِ، ثُمَّ انْصَرَفَ، وَهُوَ فِي ذَلِكَ يَلْتَمِسُ مَرْكَبًا يَخْرُجُ إِلَى بَلَدِهِ، فَخَرَجَ الرَّجُلُ الَّذِي كَانَ أَسْلَفَهُ يَنْظُرُ لَعَلَّ مَرْكَبًا قَدْ جَاءَ بِمَالِهِ، فَإِذَا بِالْخَشَبَةِ الَّتِي فِيهَا الْمَالُ، فَأَخَذَهَا لأَهْلِهِ حَطَبًا، فَلَمَّا نَشَرَهَا وَجَدَ الْمَالَ وَالصَّحِيفَةَ، ثُمَّ قَدِمَ الَّذِي كَانَ أَسْلَفَهُ، وَأَتَى بِأَلْفِ دِينَارٍ، فَقَالَ: وَاللَّهِ مَازِلْتُ جَاهِدًا فِي طَلَبِ مَرْكَبٍ لآتِيَكَ بِمَالِكَ، فَمَا وَجَدْتُ مَرْكَبًا قَبْلَ الَّذِي جِئْتُ بِهِ. قَالَ: فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ أَدَّى عَنْكَ الَّذِي بَعَثْتَهُ فِي الْخَشَبَةِ، فَانْصَرِفْ بِالأَلْفِ دِينَارٍ رَاشِدًا.

863- Buhari, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın bildirdiğine göre, İsrailoğullarından bir adam, yine İsrailoğullarından birinden bin dinar istedi. Adam:

863-Buhari (4/469) 39-Kitabu'l-Kefale. 1-Borç için kefil tutulması babı.
1) Zariyat Suresi: 41 - 42

"Kendilerini bu işe şahit tutacağım bazı şahitler getir" dedi. Para isteyen kişi ise:

"Şahit olarak yüce Allah yeter" diye söyledi. Bu kez adam:

"Öyleyse kefil getir" dedi. Para isteyen yine:

"Kefil olarak da Allah yeter" diye konuştu. Adam:

"Doğru söyledin" dedi ve istediği miktarda parayı belli bir süre için bu adama verdi. Parayı alan adam deniz yolculuğuna çıktı, ihtiyacını gördü. Sonra borcunu belirlemiş oldukları tarihte alacaklısına ulaştırmak amacıyla bir binek aracı aradı, ama bulamadı. Bu kez bir tahta buldu. Tahtanın içini oydu. Bu oyuk yere bin dinarı yerleştirdi, bir de alacaklısına bir mektup yazıp koydu. Sonra o oyuğun üzerini kapatıp, düzledi ve bu tahtayı denizin yanına getirdi. Ardından da şöyle söyledi:

"Ey Allah'ım biliyorsun ki, ben filancadan borç para istemiştim, o da benden kefil istemişti ama ben "Kefil olarak Allah yeter" demiştim. O da bunu kabul etmişti. Yine benden şahit istemişti. Ama ben "Şahit olarak Allah yeter" demiştim ve o bunu da kabul etmişti. Ben bu adamın borcunu vaktinde eline ulaştırmak için araç aradım ama bulamadım. Şimdi bu parayı sana emanet ediyorum."

Bunu söyledikten sonra tahtayı denizin içine attı ve kendisi, memleketine gidebilmek için bir binek aracı araştırmak üzere oradan ayrıldı. Buna borç vermiş olan adam da, kendisine alacağını getiren bir araç olabileceği beklentisi ile çıkmıştı. O sırada alacağı parayı içinde taşıyan tahta önüne geldi. Adam bu tahtayı odun olarak kullanmaları için ailesine götürmek üzere aldı. Sonra tahtayı biçti ve içinden para ile mektup çıktı. Daha sonra borç para almış olan adam bin dinar para ile birlikte geldi ve:

"Vallahi, senin borcunu vaktinde ulaştırmak için ne kadar uğraştım. Ama şu beni getiren araçtan önce bir araç bulmam mümkün olmadı" diye söyledi. Borç vermiş olan adam da:

"Yüce Allah, senin tahtanın içine koyup göndermiş olduğun parayı bana ulaştırdı. Sen o elindeki bin dinarını gönlün rahat bir şekilde al götür" dedi."

٨٦٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «انْطَلَقَ ثَلاَثَةُ نَفَرٍ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، حَتَّى آوَاهُمُ الْمَبِيتُ إِلَى غَارٍ، فَدَخَلُوهُ، فَانْحَدَرَتْ صَخْرَةٌ مِنَ الْجَبَلِ، فَسَدَّتْ عَلَيْهِمُ الْغَارَ، فَقَالُوا: إِنَّهُ لاَيُنْجِيكُمْ مِنْ هٰذِهِ الصَّخْرَةِ إِلاَّ أَنْ تَدْعُوا اللَّهَ بِصَالِحِ أَعْمَالِكُمْ. قَالَ رَجُلٌ مِنْهُمْ: اَللّٰهُمَّ كَانَ

لِي أَبَوَانِ شَيْخَانِ كَبِيرَانِ، وَكُنْتُ لاَأَغْبِقُ قَبْلَهُمَا أَهْلاً وَلاَ مَالاً، فَنَأَى بِي طَلَبُ شَجَرٍ يَوْمًا، فَلَمْ أُرِحْ عَلَيْهِمَا حَتَّى نَامَا، فَحَلَبْتُ لَهُمَا غَبُوقَهُمَا، فَوَجَدْتُهُمَا نَائِمَيْنِ، فَكَرِهْتُ أَنْ أَغْبِقَ قَبْلَهُمَا أَهْلاً أَوْ مَالاً، فَلَبِثْتُ وَالْقَدَحُ عَلَى يَدِي أَنْتَظِرُ اسْتِيقَاظَهُمَا، حَتَّى بَرَقَ الْفَجْرُ» ــ زَادَ بَعْضُ الرُّوَاةِ: «وَالصِّبْيَةُ يَتَضَاغَوْنَ عِنْدَ قَدَمَيَّ ــ فَاسْتَيْقَظَا فَشَرِبَا غَبُوقَهُمَا، اَللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ فَعَلْتُ ذٰلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ، فَفَرِّجْ عَنَّا مَا نَحْنُ فِيهِ مِنْ هٰذِهِ الصَّخْرَةِ. فَانْفَرَجَتْ شَيْئًا لاَيَسْتَطِيعُونَ الْخُرُوجَ» . قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «قَالَ الْآخَرُ: اَللَّهُمَّ كَانَتْ لِي ابْنَةُ عَمٍّ، كَانَتْ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَيَّ فَأَرَدْتُهَا عَلَى نَفْسِهَا، وَامْتَنَعَتْ مِنِّي، حَتَّى أَلَمَّتْ بِهَا سَنَةٌ مِنَ السِّنِينِ، فَجَاءَتْنِي فَأَعْطَيْتُهَا عِشْرِينَ وَمِائَةَ دِينَارٍ، عَلَى أَنْ تُخَلِّيَ بَيْنِي وَبَيْنَ نَفْسِهَا، فَفَعَلَتْ حَتَّى إِذَا قَدَرْتُ عَلَيْهَا، قَالَتْ: لاَأُحِلُّ لَكَ أَنْ تَفُضَّ الْخَاتَمَ إِلاَّ بِحَقِّهِ. فَتَحَرَّجْتُ مِنَ الْوُقُوعِ عَلَيْهَا، فَانْصَرَفْتُ عَنْهَا وَهِيَ أَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ وَتَرَكْتُ الذَّهَبَ الَّذِي أَعْطَيْتُهَا، اَللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ فَعَلْتُ ذٰلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ عَنَّا مَا نَحْنُ فِيهِ. فَانْفَرَجَتِ الصَّخْرَةُ، غَيْرَ أَنَّهُمْ لاَيَسْتَطِيعُونَ الْخُرُوجَ مِنْهَا» . قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «وَقَالَ الثَّالِثُ: اَللَّهُمَّ اسْتَأْجَرْتُ أُجَرَاءَ، وَأَعْطَيْتُهُمْ أَجْرَهُمْ، غَيْرَ رَجُلٍ وَاحِدٍ، تَرَكَ الَّذِي لَهُ وَذَهَبَ، فَثَمَّرْتُ أَجْرَهُ حَتَّى كَثُرَتْ مِنْهُ الْأَمْوَالَ، فَجَاءَنِي بَعْدَ حِينٍ فَقَالَ: يَا عَبْدَاللّٰهِ، أَدِّ إِلَيَّ أَجْرِي. فَقُلْتُ: كُلُّ مَا تَرَى مِنْ أَجْرِكَ، مِنَ الْإِبِلِ، وَالْبَقَرِ، وَالْغَنَمِ، وَالرَّقِيقِ. فَقَالَ: يَا عَبْدَاللّٰهِ، لاَتَسْتَهْزِئُ بِي فَقُلْتُ: إِنِّي لاَ أَسْتَهْزِئُ بِكَ. فَأَخَذَهُ كُلَّهُ، فَاسْتَاقَهُ، فَلَمْ يَتْرُكْ مِنْهُ شَيْئًا، اَللَّهُمَّ فَإِنْ كُنْتُ فَعَلْتُ ذٰلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ عَنَّا مَا نَحْنُ فِيهِ. فَانْفَرَجَتِ الصَّخْرَةُ، فَخَرَجُوا يَمْشُونَ».

864- Buhari ve Müslim, Abdullah bin Ömer (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Sizden öncekilerden üç kişilik bir topluluk yola çıktı. Gecelemek arzusu ile bir mağaraya çekildiler. Onlar mağarada iken dağdan kopan büyük bir kaya parçası mağaranın önüne düşerek ağzını kapattı. Birbirlerine:

864-Buhari (4/449) 37-Kitabu'l-İcare 13-Ücretle adam tutma babı. Müslim (4/2099) 48-Kitabu'z-Zikr ve'd-Dua. 27-Mağaraya sığınan üç kişinin hikayesi babı.

"Sizi bu kayadan, ancak iyi işlerinizle dua etmeniz kurtarabilir" dediler. İçlerinden biri dedi ki:

"Ey Allah'ım! Benim yaşlı annem ve babam vardı. Akşam olunca ben onlardan evvel gerek çoluk çocuğumdan ve gerekse kölelerimden birine bir şey içirmezdim. Bir gün hayvanlarımı otlatacak ağaçlık bir yer arama arzusu beni uzaklara götürdü. Onlar uyuyuncaya kadar geri dönemedim. Onların akşam sütlerini sağdım ama eve vardığımda kendilerinin uyumuş olduklarını gördüm. Kendilerini uyandırmayı ve onlardan evvel çoluk çocuk ve kölelerime akşam sütü içirmeyi hoş görmedim. Çocuklarım ayaklarımın etrafında ağlaşırken, ben süt bardağı elimde olarak onların uyanmalarını gözeterek şafak sökünceye kadar bekledim. Sonunda uyandılar ve akşam sütlerini içtiler. Ey Allah'ım! Ben şu yaptığımı senin rızan için yapmış isem, şu kayanın üzerimize kapanmasından dolayı içine düşmüş olduğumuz sıkıntıdan bizi kurtar."

Bu dua ile birlikte kaya biraz aralandı. Ancak henüz çıkmaya güç yetiremiyorlardı. İkincisi şöyle dedi:

"Ey Allah'ım! Benim amcamın bir kızı vardı. O bana insanların en sevimlisi idi. Ona yaklaşmak istedim. Fakat o benden çekindi. Sonunda kıtlığın ortaya çıktığı yıllardan birinde o kendiliğinden bana geldi. Kendisini bana teslim etmesi şartı ile ona yüzyirmi altın verdim. İstediğimi yaptı. Ona karşı arzumu gerçekleştirmeye imkan bulduğumda, "Ben, senin haksız bir şekilde bekaretimi bozmana müsaade etmiyorum" dedi. O bana kadınların en sevimlisi olduğu halde kendisi ile ilişkide bulunmadım, ondan uzaklaştım ve vermiş olduğum altınları da kendisine bıraktım. Ey Allah'ım! Eğer ben şu işimi senin rızan için yapmış isem, bizi içinde bulunduğumuz sıkıntıdan kurtar!"

Bu dua ile kaya biraz daha aralandı. Fakat henüz o aralıktan dışarı çıkmaya güç yetiremiyorlardı. Üçüncüsü de şöyle dua etti:

"Ey Allah'ım! Bir takım ücretliler tutmuştum. Birisi dışında tümünün ücretlerini ödedim. O bir kişi ise hakkını almadan çekip gitti. Onun parasını çalıştırıp çoğalttım. Öyle ki onunla bir hayli mal birikti. Bir zaman sonra bana geldi ve: "Ey Abdullah (veya "Ey Allah'ın kulu!") bana ücretimi ver" dedi. Ben de: "Şu gördüğün deve, sığır, koyun ve kölelerin tümü senindir" dedim. O: "Ey Abdullah (veya "Ey Allah'ın kulu!") benimle alay etme!" dedi. Ben: "Seninle alay etmiyorum" dedim. Bunun üzerine onlardan bir şey bırakmaksızın mallarının hepsini alıp sürdü, götürdü. Ey Allah'ım! Eğer ben şu yaptığımı senin rızan için yaptı isem, içinde bulunduğumuz şu sıkıntıdan bizi kurtar."

Bundan sonra kaya tamamen açıldı ve o üç kişi de mağaradan yürüyerek çıktı."

Bir başka rivayette bildirildiğine göre Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Sizden öncekilerden üç kişi yolda yürürlerken üzerlerine yağmur bastırdı. Bundan dolayı bir mağaraya sığındılar. Onlar içerde iken mağaranın ağzı üzerlerine kapandı. Birbirlerine:

"Sizi şu içine düşmüş olduğunuz durumdan ancak sadakat kurtarır. Her bir kişi daha önce sadakatle işlemiş olduğu bir işle dua etsin dediler." Birisi şöyle dua etti:

"Ey Allah'ım! Bilirsin ki, benim kendisiyle bir ferak (elli kg. kadar) pirinç karşılığında çalışması üzere anlaşmış olduğum ücretli bir işçim vardı. Bu işçi hakkını almadan çekip gitmişti. Ben bu elli kilo pirinci alıp ektim. Bu o kadar gelir sağladı ki, onunla sığırlar aldım. Bu işçi daha sonra ücretini almak üzere yanıma geldi. Ben: "Şu sığırları al götür" dedim. Adam: "Benim sende sadece bir ferak pirinç alacağım var" dedi. Ben: "Al şu sığırları götür. Bunlar o bir ferak pirincin geliri ile alındı" dedim. Adam da bunları alıp götürdü. Eğer ben bu işi senin korkunla yaptı isem, bizi içinde bulunduğumuz durumdan kurtar."

Bunun üzerine (mağaranın ağzına düşmüş olan) kaya açıldı."

Hadisin kalan kısmı anlam itibariyle yukarıda verilmiş olan rivayete yakındır. (1)

Buhari ve Müslim, bu hadisi daha değişik şekilleri ile de rivayet etmişlerdir.

Bu hadisi, Ebu Davud da, daha kısa bir şekilde rivayet etmiştir. Onun rivayetinin metni şöyledir:

"Ravi (Abdullah bin Ömer r.a) şöyle söyledi:

"Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Kim, üzerinde başkasının bir ferak (elli kilo kadar) pirinç hakkı kalmış adam gibi olabilirse, öyle olsun." Yanındakiler:

"Üzerinde başkasının bir ferak pirinç hakkı kalmış olan adam kimdir, ey Allah'ın Resulu?" diye sordular..."

Bunun arkasından sığındıkları mağaranın ağzına, dağdan kaya düşen kişilerle ilgili hadis nakledilmektedir. Orada bildirildiğine göre:

"Mağaraya sığınan kişilerin her biri "İşlemiş olduğunuz amellerin en güzel olanını anın" diye söyledi." Üçüncü kişi de şöyle söyledi:

"Ey Allah'ım! Biliyorsin ki, ben bir ferak pirinç ücret vermek üzere birini işçi olarak tutmuştum. Akşam olunca ücretini kendisine sundum ama almak is-

1) Buhari (6/505) 60-Kitabu'l-Enbiya. 53-Mağaraya sığınmış olan kişilerle ilgili hadisi şerif babı.

temedi ve çekip gitti. Ben onun ücretini değerlendirdim. Hatta onunla sığırlar biriktirdim ve başlarına da çobanlar koydum. Sonra adam benimle karşılaştı ve: "Hakkımı ver" dedi. Ben de "Şu sığırların ve çobanların yanına git ve onları al" dedim. O da gidip aldı, götürdü." (1)

٨٦٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّ ثَلاَثَةً مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ: أَبْرَصَ، وَأَقْرَعَ، وَأَعْمَى، فَأَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَبْتَلِيَهُمْ، فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ مَلَكًا، فَأَتَى الأَبْرَصَ، فَقَالَ: أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: لَوْنٌ حَسَنٌ، وَجِلْدٌ حَسَنٌ، وَيَذْهَبُ عَنِّي الَّذِي قَدْ قَذِرَنِي النَّاسُ» . قَالَ: «فَمَسَحَهُ فَذَهَبَ عَنْهُ قَذَرُهُ، وَأُعْطِيَ لَوْنًا حَسَنًا، وَجِلْدًا حَسَنًا. قَالَ: فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: الإِبِلُ» ــ أَوْ قَالَ: «الْبَقَرُ» شَكَّ إِسْحَاقُ؛ إِلاَّ أَنَّ الأَبْرَصَ وَالأَقْرَعَ قَالَ أَحَدُهُمَا: الإِبِلُ. وَقَالَ الآخَرُ: الْبَقَرُ ــ قَالَ: «فَأُعْطِيَ نَاقَةً عُشَرَاءَ، فَقَالَ: بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِيهَا» . قَالَ: «فَأَتَى الأَقْرَعَ، فَقَالَ: أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: شَعْرٌ حَسَنٌ، وَيَذْهَبُ عَنِّي هَذَا الَّذِي قَدْ قَذِرَنِي النَّاسُ». قَالَ: «فَمَسَحَهُ فَذَهَبَ عَنْهُ» . قَالَ: «وَأُعْطِيَ شَعْرًا حَسَنًا، قَالَ: فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: الْبَقَرُ. فَأُعْطِيَ بَقَرَةً حَامِلاً، قَالَ: بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِيهَا» . قَالَ: «فَأَتَى الأَعْمَى فَقَالَ: أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: أَنْ يَرُدَّ اللَّهُ إِلَيَّ بَصَرِي فَأُبْصِرَ بِهِ النَّاسَ» . قَالَ: «فَمَسَحَهُ فَرَدَّ اللَّهُ إِلَيْهِ بَصَرَهُ، قَالَ: فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: الْغَنَمُ. فَأُعْطِيَ شَاةً وَالِدًا، فَأُنْتِجَ هَذَانِ، وَوَلَّدَ هَذَا، فَكَانَ لِهَذَا وَادٍ مِنَ الإِبِلِ، وَلِهَذَا وَادٍ مِنَ الْبَقَرِ، وَلِهَذَا وَادٍ مِنَ الْغَنَمِ» . قَالَ: «ثُمَّ إِنَّهُ أَتَى الأَبْرَصَ فِي صُورَتِهِ وَهَيْئَتِهِ، فَقَالَ: رَجُلٌ مِسْكِينٌ، قَدْ انْقَطَعَتْ بِيَ الْحِبَالُ، فِي سَفَرِي، فَلاَ بَلاَغَ لِيَ الْيَوْمَ إِلاَّ بِاللَّهِ ثُمَّ بِكَ، أَسْأَلُكَ بِالَّذِي أَعْطَاكَ اللَّوْنَ الْحَسَنَ، وَالْجِلْدَ الْحَسَنَ، وَالْمَالَ، بَعِيرًا أَتَبَلَّغُ بِهِ فِي سَفَرِي. فَقَالَ: الْحُقُوقُ كَثِيرَةٌ. فَقَالَ لَهُ: كَأَنِّي أَعْرِفُكَ، أَلَمْ تَكُنْ أَبْرَصَ يَقْذَرُكَ النَّاسُ، فَقِيرًا فَأَعْطَاكَ اللَّهُ؟ فَقَالَ: إِنَّمَا وَرِثْتُ هَذَا الْمَالَ كَابِرًا عَنْ كَابِرٍ. فَقَالَ: إِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فَصَيَّرَكَ اللَّهُ إِلَى مَا كُنْتَ» . قَالَ: «وَأَتَى الأَقْرَعَ فِي صُورَتِهِ، فَقَالَ لَهُ مِثْلَمَا قَالَ لِهَذَا،

1) Ebu Davud (3/256) Kitabu'l-Buyu. Bir kimsenin başka birinin malı ile (onun adına) ticarette bulunması babı. Ebu Davud'un verdiği metin daha kısa (muhtasar)dır.

فَرَدَّ عَلَيْهِ مِثْلَ مَارَدَّ عَلَى هٰذَا، فَقَالَ: إِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فَصَيَّرَكَ اللّٰهُ إِلَى مَا كُنْتَ» .
قَالَ: «وَأَتَى الأَعْمَى فِي صُورَتِهِ وَهَيْئَتِهِ، فَقَالَ: رَجُلٌ مِسْكِينٌ، وَابْنُ سَبِيلٍ، انْقَطَعَتْ
بِيَ الْحِبَالُ فِي سَفَرِي، فَلاَ بَلاَغَ لِيَ الْيَوْمَ إِلاَّ بِاللّٰهِ، ثُمَّ بِكَ، أَسْأَلُكَ بِالَّذِي رَدَّ عَلَيْكَ
بَصَرَكَ شَاةً أَتَبَلَّغُ بِهَا فِي سَفَرِي. فَقَالَ: قَدْ كُنْتُ أَعْمَى فَرَدَّ اللّٰهُ إِلَيَّ بَصَرِي، فَخُذْ
مَا شِئْتَ، وَدَعْ مَاشِئْتَ، فَوَاللّٰهِ لاَأَجْهَدُكَ الْيَوْمَ بِشَيْءٍ أَخَذْتَهُ لِلّٰهِ. فَقَالَ: أَمْسِكْ مَالَكَ،
فَإِنَّمَا ابْتُلِيتُمْ، فَقَدْ رُضِيَ عَنْكَ، وَسُخِطَ عَلَى صَاحِبَيْكَ».

865- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İsrailoğullarından biri, ala (baras) (1) hastalığına yakalanmış, biri kel, biri de kör üç adam vardı. Yüce Allah, onları imtihan etmek istedi. Kendilerine bir melek gönderdi. Melek baras (ala) hastalığına yakalanmış olan adama gelerek:

"Senin için en sevimli olan şey nedir?" diye sordu.

"Güzel bir rengimin, güzel bir derimin olması ve insanların beni çirkin görmelerine sebep olan şu durumumun benden gitmesi" diye söyledi. Melek bu adamı okşadı, üzerindeki çirkinlikler gitti ve kendisine güzel bir deri verildi. Bundan sonra melek adama:

"Senin için malların en sevimlisi hangisidir?" diye sordu. Adam: "Deve" diye cevap verdi. -yahut: "Sığır" diye cevap verdi. Burada tereddüt eden kişi, hadisin ravilerinden İshak'tır. (2) Ancak ala hastalığına yakalanmış olan kişi ile kel olan adamdan birisi kendisi için en sevimli olan malın deve, diğeri de sığır olduğunu söylemiştir- Bu adama (yahut söz konusu iki kişiden deve isteyene - Çeviren) on aylık gebe bir deve verildi. Sonra melek onun için:

"Yüce Allah bu deveyi sana bereketli kılsın" diye dua etti. Daha sonra melek başı kel olan adamın yanına vardı. Ona da:

"Senin için en sevimli olan şey nedir?" diye sordu. O da:

865-Buhari (6/500) 53-Kitabu'l-Enbiya. 51-Baraslı, kör ve kel adamla ilgili hadis babı. Müslim (4/2275)-53-Kitabu'z-Zuhd. 10-Şeyban bin Ferruh'un rivayeti babı.

1) Baras hastalığı: İnsanın derisi üzerinde bazı beyazlıkların ortaya çıkmasına sebep olan bir hastalıktır. (Çeviren)

2) Burada İshak diye kastedilen kişi Abdurrahman bin Ebu Amre'den rivayet eden İshak bin Abdullah Ebu Talha'dır. İshak hadisin baştan ve sondan üçüncü ravisidir. İshak'ın kendisinden bu hadisi almış olduğu Abdurrahman ise Ebu Hureyre (r.a)'den rivayette bulunan ravidir. (Çeviren)

"Güzel bir saçımın olması ve insanların beni çirkin görmelerine neden olan şu kelliğin benden gitmesi" diye cevap verdi. Bunun üzerine melek adamın başını sıvazladı ve adamdan kellik gitti. Kendisine güzel bir saç verildi. Melek:

"Senin için en sevimli olan mal nedir?" diye sordu. O da: "Sığır" dedi. Adama gebe bir inek verildi. Melek:

"Yüce Allah bunu senin için bereketli kılsın" diye dua etti. Sonra kör olan adamın yanına gitti ve:

"Senin için en sevimli olan şey nedir?" diye sordu O da:

"Yüce Allah'ın bana gözlerimi vermesi ve benim onlarla insanları görmem" diye cevap verdi. Sonra melek ona:

"Senin için en sevimli olan mal hangisidir?" diye sordu. O da: "Koyun" diye cevap verdi. Melek bu adama doğurgan bir koyun verdi. Bir müddet sonra deve ve sığır sahiplerinin devesi ve sığırı yavruladı. Koyun sahibinin de koyunu kuzuladı. Bu suretle deve sahibinin bir vadi dolusu devesi, sığır sahibinin bir vadi dolusu sığırı, koyun sahibinin de bir vadi dolusu koyunu oldu. Daha sonra aynı melek, ala (baras) hastalığından kurtarılmış olan adama ilk zamanki hali ve görünüşü (yani adamın hastalıktan iyileşmeden önceki hali - Çeviren) üzere gelip göründü ve: "Ben fakir ve garip bir kişiyim. Memleketime ulaşma imkanlarım kesildi ve yolda kaldım. Artık bu imkanları elde etmem ve yoluma devam edebilmem önce Allah'ın, sonra senin yardımın ile mümkün olabilecektir. Şimdi ben, sana güzel bir renk, güzel bir vücut ve bir çok malı veren Allah rızası için, üzerine binip yoluma devam edebilmek amacıyla, senden bir deve istiyorum" dedi. Bunun üzerine eskiden ala (baras) hastalığına yakalanmış olan bu adam ona:

"Dağıtılacak hak çoktur (öyle her gelene bir deve veremem)" dedi. Melek de ona:

"Ben seni tanıyor gibiyim. Sen daha önce insanların kendisinden tiksindikleri baras hastalığına yakalanmış adam değil misin? Sen fakirdin ve Allah sana bu kadar mal verdi" dedi. Eskiden ala (baras) olan bu adam da meleğe:

"Ben bu mala atadan ataya intikal ile varis oldum" dedi. Melek de ona:

"Eğer sen bu sözünde yalancı isen, Allah seni eski haline çevirsin" dedi.

Daha sonra melek, ilk zamanki görüntüsü ile (yani adamın iyileşmeden önceki görüntüsü üzere) kel adamın yanına vardı. Ona da ala tenli adama söylediği şeyleri söyledi. Bu adam da birincisi gibi karşılık verdi. Melek:

"Bu sözünde yalancı isen, Allah seni önceki haline çevirsin" dedi.

En son da, eski görünüş ve hali üzere eskiden kör olan adama geldi:

"Ben yoksul bir adamım. Yolcuyum. Memleketime ulaşma imkanlarım kesildi ve yolda kaldım. Artık bu imkanları elde etmem ve yoluma devam edebilmem önce Allah'ın, sonra senin yardımın ile mümkün olabilecektir. Şimdi ben, sana gözlerini geri verip görmeni sağlayan Allahın rızası için, kendisinden yararlanıp yoluma devam edebilmek amacıyla, senden bir koyun istiyorum." dedi. Önce kör olan adam da şöyle söyledi:

"Ben önceden kör idim. Yüce Allah bana gözlerimi verip görmemi sağladı. Sen dilediğini al, dilediğini bırak. Allah'a andolsun ki, şanı yüce olan ulu Allah hakkı için, bugün aldığın hiç bir şeyde sana zorluk çıkarmayacağım." Melek de:

"Malın senin olsun. Siz bir imtihandan geçirildiniz. Allah senden razı oldu. İki arkadaşına da gadab etti." dedi."

٨٦٦ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «اشْتَرَى رَجُلٌ مِنْ رَجُلٍ عَقَارًا لَهُ، فَوَجَدَ الرَّجُلُ الَّذِي اشْتَرَى الْعَقَارَ فِي عَقَارِهِ جَرَّةً فِيهَا ذَهَبٌ؛ فَقَالَ لَهُ الَّذِي اشْتَرَى الْعَقَارَ: خُذْ ذَهَبَكَ مِنِّي، إِنَّمَا اشْتَرَيْتُ مِنْكَ الأَرْضَ وَلَمْ أَبْتَعْ مِنْكَ الذَّهَبَ. وَقَالَ الَّذِي لَهُ الأَرْضُ: إِنَّمَا بِعْتُكَ الأَرْضَ وَمَا فِيهَا. فَتَحَاكَمَا إِلَى رَجُلٍ، فَقَالَ الَّذِي تَحَاكَمَا إِلَيْهِ: أَلَكُمَا وَلَدٌ؟ قَالَ أَحَدُهُمَا: لِي غُلاَمٌ. وَقَالَ الآخَرُ: لِي جَارِيَةٌ. قَالَ: أَنْكِحُوا الْغُلاَمَ الجَارِيَةَ، وَأَنْفِقُوا عَلَى أَنْفُسِهِمَا مِنْهُ، وَتَصَدَّقَا».

866- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Bir adam başka birinden bir arazi satın aldı. Araziyi satın alan adam bu satın almış olduğu arazide, içinde altın olan bir küp buldu. Kendisinden araziyi satın almış olduğu adama:

"Benden şu altınını al. Ben senden sadece araziyi satın aldım, yoksa altını satın almış değilim" dedi. Araziyi satan adam da:

"Ben sana araziyi de, içindekileri de sattım" dedi. Bunun üzerine bir adamın hakemliğine başvurdular. Hakemlik yapan adam:

"Sizin çocuklarınız var mı?" diye sordu. Biri:

866-Buhari (6/512) 60-Kitabu'l-Enbiya. 54-Ebu'l-Yeman'ın rivayet etmiş olduğu hadis babı. Müslim (3/1345) 30-Kitabu'l-Akdiye. 11-Hakemin birbirleri ile münakaşaya giren iki kişinin arasını buluşturmasının müstehab olduğu babı. İbni Mace (2/839) 18-Kitabu'l-Lukata. 4-Bir hazineye rastlayanın ne yapması gerektiği ile ilgili bab.

"Benim bir oğlum var" dedi. Diğeri de:

"Benim bir kızım var" dedi. Hakemlik eden adam da:

"Oğlanla kızı evlendirin, bu bulduğunuz altından onlar için harcamada bulunun. Bir kısmını da sadaka olarak dağıtın" diye söyledi."

٨٦٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «فُقِدَتْ أُمَّةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ، لاَيُدْرَى مَا فَعَلَتْ؟ وَإِنِّي لاَأُرَاهَا إِلاَّ الفَأْرَ، أَلاَّ تَرَوْنَهَا إِذَا وُضِعَ لَهَا أَلْبَانُ الإِبِلِ لَمْ تَشْرَبْ، وَإِذَا وُضِعَ لَهَا أَلْبَانُ الشَّاءِ شَرِبَتْ؟» قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: فَحَدَّثْتُ كَعْبًا بِهَذَا، فَقَالَ: أَنْتَ سَمِعْتَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُهُ؟ قُلْتُ: نَعَمْ. فَقَالَ لِي مِرَارًا، فَقُلْتُ: أَأَقْرَأُ التَّوْرَاةَ؟

867- Buhari ve **Müslim,** Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İsrailoğullarından bir topluluk kayboldu. Bunların nereye gittikleri bilinmiyor. Ben bunların fareden başka bir şey olduklarını sanmıyorum. Görmüyor musunuz, bunlara deve sütü verildiğinde içmiyor ama koyun sütü verildiğinde içiyorlar."

Ebu Hureyre (r.a) dedi ki:

"Ben bu hadisi Ka'b (r.a)'a rivayet ettim. "Sen bunu Resulullah (a.s)'tan duydun mu?" diye sordu. Ben: "Evet" dedim. O bana birkaç söz söyledi. Ben de: "Tevratı'ı okuyayım mı?" diye söyledim."

Bir Açıklama

İbni Hacer şöyle söylemiştir:

"Ben bunların fareden başka bir şey olduklarını sanmıyorum":

Bu kısmı İbni Sirin daha değişik bir ibare ile rivayet etmiştir. Onun rivayetindeki ifade şöyledir:

"Fareler (yahudilerden) çevrilmişlerdir (mesholunmuşlardır.) Bunun işareti, önlerine koyun sütü konulduğunda içmelerine rağmen, deve sütü konulduğunda içmemeleridir."

867-Buhari (6/350) 59-Kitabu Bed'i'l-Halk. 15-Müslümanın malının en hayırlısının ganimet yoluyla elde edilen mal olduğu babı. Müslim (4/2294) 53-Kitabu'z-Zuhd ve'r-Rekaik. 11-Fareler ve onların (insanlardan) meshedilme oldukları babı.

"Sen bunu Resulullah (a.s)'tan duydun mu?" diye sordu:"

Müslim'in rivayetinde "Ka'b (r.a), Ebu Hureyre (r.a)'ye "Sen bunu Resulullah (a.s)'tan duydun mu?" diye sordu" şeklinde geçmektedir.

"Tevrat'ı okuyayım mı?":

Bu, muhataba karşı çıkmak amacıyla sorulmuş olan bir sorudur. Müslim'in rivayetinde: "Tevrat, benim üzerime mi indirildi?" diye geçmektedir. Orada bildirildiğine göre Ebu Hureyre (r.a), ehli kitaptan rivayet nakletmezdi. Bu şekilde ehli kitaptan rivayet nakletmeyen bir sahabi, kişisel düşünce ve içtihad ile bilinemeyecek bir şey söylediğinde, onun bu sözünün merfu hadis olduğuna hükmedilir. Ka'b (r.a)'ın, Ebu Hureyre (r.a)'nin rivayetine itiraz etmemesi, onun vera sahibi olduğunu göstermektedir. Bunun yanısıra bu iki sahabiden hiç birine İbni Mes'ud (r.a)'un rivayet etmiş olduğu hadisi şerifin ulaşmamış olduğu anlaşılmaktadır.

İbnu Mes'ud (r.a) şöyle söylemiştir:

"Resulullah (a.s)'ın yanında maymunlardan ve domuzlardan söz edildi. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Yüce Allah, insanlardan hayvanlara dönüştürülmüş olanların nesillerini devam ettirmemiştir. Onların soyları tamamen kesilmiştir. (İnsanlardan dönüştürülme) maymunlar ve domuzlar bundan önceki zamanlarda yaşamışlardı."

Resulullah (a.s)"ın: "Ben bunların fareden başka bir şey olduklarını sanmıyorum" sözü de bu hadisi şerifin ifade ettiği anlam çerçevesinde yorumlanabilir. Şöyle ki, Resulullah (a.s)'ın, önceleri bu farelerin yahudilerden dönüştürülme olduklarını sandığı, ancak daha sonra öyle olmadıklarını öğrenmiş olduğu söylenebilir.

İbni Mes'ud'un rivayet etmiş olduğu hadisi şerif sahihtir. Yüce Allah, herhangi toplumu başka bir şekle dönüştürdü ise, daha sonra o toplumu yok etmiştir. Dünyada yaşayan hayvan türlerinin herbinin müstakil soyları vardır ve bu türlerin hiçbiri, başka canlılardan dönüştürülme değildir. Bu hususun Resulullah (a.s) tarafından bildirildiği anlaşıldıktan sonra, ona gerek farelerin ve gerekse diğer canlıların başka canlılardan dönüştürülme olmadıklarına dair kesin bilgi (ilmi yakin) gelmiş olduğu ortaya çıkmıştır. Çünkü O'nun bu yöndeki açıklaması, temelde kıyasa dayanmaktadır. Resulullah (a.s) bu yöndeki açıklamasını kendi kişisel içtihadına dayandırmıştır."

٨٦٨ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «انْتَسَبَ رَجُلاَنِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى عَهْدِ مُوسَى ﷺ أَحَدُهُمَا مُسْلِمٌ وَالآخَرُ مُشْرِكٌ، فَانْتَسَبَ الْمُشْرِكُ

فَقَالَ: أَنَا فُلاَنُ بْنُ فُلاَنٍ. حَتَّى عَدَّ تِسْعَةَ آبَاءٍ، ثُمَّ قَالَ لِصَاحِبِهِ: انْتَسِبْ لاَأُمَّ لَكَ. فَقَالَ: أَنَا فُلاَنُ بْنُ فُلاَنٍ وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا وَرَاءَ ذٰلِكَ. فَنَادى مُوسَى فِي النَّاسِ فَجَمَعَهُمْ ثُمَّ قَالَ: قَدْ قُضِيَ بَيْنَكُمَا، أَمَّا أَنْتَ الَّذِي انْتَسَبْتَ إِلَى تِسْعَةِ آبَاءٍ فَإِنَّكَ تُوفِيهِمُ الْعَاشِرَ فِي النَّارِ، وَأَمَّا أَنْتَ الَّذِي انْتَسَبَ إِلَى أَبَوَيْهِ فَأَنْتَ امْرُؤٌ مِنْ أَهْلِ الإِسْلاَمِ».

868- Ahmed, Muaz bin Cebel (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Hz. Musa (a.s) zamanında birisi müşrik, diğeri müslüman olan iki adam neseplerini saydılar. Müşrik olan adam, nesebini saymaya başlayıp:

"Ben filan oğlu filanım" diyerek dokuz dedesini sıraladı. Sonra da arkadaşına: "Sen de nesebini say bakalım, annesi olmayan" dedi. Bu adam da:

"Ben filanoğlu filanım. Bunlardan öncekilerden ise uzağım" dedi. Hz. Musa (a.s) insanların arasından seslenerek onları bir yere topladı. Sonra da şöyle söyledi:

"Sizin ikinizin arasında hüküm verilmiştir. Dokuz dedesine varıncaya kadar sayan kişi: Sen cehennemde onların onuncusu olacaksın. Ve sadece kendi anası ile babasını söylemekle yetinen kişi, sen de; İslam ehlinden bir kimsesin."

٨٦٩ــ رَوَى عَبْدُاللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ قَالَ: انْتَسَبَ رَجُلاَنِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَحَدُهُمَا: أَنَا فُلاَنُ بْنُ فَلاَنٍ فَمَنْ أَنْتَ لاَأُمَّ لَكَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «انْتَسَبَ رَجُلاَنِ عَلَى عَهْدِ مُوسَى ﷺ فَقَالَ أَحَدُهُمَا: أَنَا فُلاَنُ بْنُ فُلاَنٍ ــ حَتَّى عَدَّ تِسْعَةً ــ فَمَنْ أَنْتَ لاَ أُمَّ لَكَ؟ فَقَالَ: أَنَا فُلاَنُ بْنُ فُلاَنٍ ابْنُ الإِسْلاَمِ» قَالَ: «فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى مُوسَى ﷺ : إِنَّ هٰذَيْنِ الْمُنْتَسِبَيْنِ أَمَّا أَنْتَ أَيُّهَا الْمُنْتَمِي أَوِ الْمُنْتَسِبُ إِلَى تِسْعَةٍ فِي النَّارِ فَأَنْتَ عَاشِرُهُمْ، وَأَمَّا أَنْتَ يَا هٰذَا الْمُنْتَسِبُ إِلَى اثْنَيْنِ فِي الْجَنَّةِ فَأَنْتَ ثَالِثُهُمَا فِي الْجَنَّةِ».

869- Abdullah bin Ahmed, Ubeyy bin Ka'b (r.a)'den rivayet etmiştir:

868-Ahmed (5/241) Mu'cemu'l-Kebir (20/139) Mecmau'z-Zevaid (8/85) Müellif: "Bunu Taberani ve Mu'az'dan mevkuf olarak Ahmed rivayet etmiştir. Taberani'nin isnadlarından birindeki raviler, Sahih'te isimleri bulanan ravilerdir. Ahmed'in ravileri de öyledir" demiştir.

"Resulullah (a.s) zamanında iki adam (birbirlerine karşı) neseblerini saydılar. (Yani biri birine karşı nesebi ile övünmeye kalkıştı.) Bunlardan birisi:

"Ben filan oğlu filanım. Ey annesi olmayan adam sen kimsin?" dedi. Bunun üzerine Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Hz. Musa (a.s) zamanında iki adam neseplerini saydılar (birbirlerine karşı nesepleri ile övünmeye kalktılar.) Adamlardan birisi "Ben filan oğlu filanım" diyerek dokuz dedesini sıraladı. Sonra da arkadaşına: "Sen kimsin ey annesi olmayan kişi?" dedi. Bu adam da: "Ben İslam dininden olan filanın oğlu filanım" diye söyledi. Bunun üzerine yüce Allah, Hz. Musa (a.s)'ya şöyle vahyetti:

"Şu birbirlerine karşı neseplerini sayan iki kişi var ya, o dokuz dedesine varıncaya kadar sayan kişiye (de ki): "Cehennemde onların onuncusu olacaksın". Cennete girmiş iki kişiye kendini nisbet edene (de de ki): "Sen cennette onların üçüncüsü olacaksın."

٨٧٠ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «كَانَ رَجُلاَنِ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ مُتَوَاخِيَانِ، وَكَانَ أَحَدُهُمَا مُذْنِبًا، وَالآخَرُ مُجْتَهِدًا فِي الْعِبَادَةِ، وَكَانَ لاَيَزَالُ الْمَجْتَهِدُ يَرَى الآخَرَ عَلَى الذَّنْبِ، فَيَقُولُ: أَقْصِرْ. فَوَجَدَهُ يَوْمًا عَلَى ذَنْبٍ، فَقَالَ لَهُ: أَقْصِرْ. فَقَالَ: خَلِّنِي وَرَبِّي، أَبُعِثْتَ عَلَيَّ رَقِيبًا؟ ! فَقَالَ: وَاللَّهِ لاَيَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ، أَوْ لاَيُدْخِلُكَ اللَّهُ الْجَنَّةَ. فَقُبِضَ رُوحُهُمَا، فَاجْتَمَعَا عِنْدَ رَبِّ الْعَالَمِينَ، فَقَالَ لِهٰذَا الْمُجْتَهِدِ: أَكُنْتَ بِي عَالِمًا، أَوْ كُنْتَ عَلَى مَا فِي يَدِي قَادِرًا؟ ! وَقَالَ لِلْمُذْنِبِ: اذْهَبْ فَادْخُلِ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِي، وَقَالَ لِلآخَرِ: اذْهَبُوا بِهِ إِلَى النَّارِ».

870- Ahmed, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İsrailoğullarından birbirleri ile kardeşleşmiş iki adam vardı. Bunlardan birisi günahkardı. Diğeri ise ibadete düşkün biriydi. İbadete düşkün kişi arkadaşını sürekli günahta görürdü ve: "Günahlarını biraz azalt" derdi. Bir gün, gene günahını işlerken gördü ve:

869-Ahmed (5/128) Mecmau'z-Zevaid (8/85) Müellif: "Bunu Abdullah bin Ahmed rivayet etmiştir. Ravilerinin Yezid bin Ziyad bin Ebi'l-Ca'd dışında kalan ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

870-Ebu Davud (2/323) Ebu Davud (4/275) Kitabu'l-Adab, Taşkınlıktan alıkoyma babı. Bu hadis sahihtir.

"Şu günahını biraz azalt (Günah işlemekten artık vazgeç)" dedi. Bunun üzerine günahkar adam diğerine:

"Beni Rabbimle başbaşa bırak. Sen benim üzerime gözetici olarak mı gönderildin?" dedi. Onun böyle söylemesi üzerine uyarıda bulunan adam:

"Vallahi, Allah seni bağışlamaz. -yahut "Allah seni cennete sokmaz"- dedi. Daha sonra her ikisinin de canları alındı ve alemlerin Rabbinin huzurunda biraraya geldiler. (Yüce Allah), o ibadete düşkün olan adama:

"Sen benim ne yapacağımı biliyor muydun, yoksa benim elimde olanın üzerinde tasarrufta bulunma gücüne mi sahiptin?" diye buyurdu. Günahkara da:

"Git, benim rahmetimle cennete gir" diye buyurdu. Diğeri için ise "Onu cehenneme götürün" diye buyurdu."

Bir Açıklama

İbadete düşkün kişi, yüce Allah hakkında kendi kafasına göre hüküm vermeye kalkıştığından dolayı azaba çarptırılmıştır, yoksa günahkara karşı çıkmasından dolayı değil. Günahkara karşı çıkılması vaciptir. Bu olaydan bizim çıkaracağımız edep ölçüsü ise şudur: Günah işleyenlerin böyle günah işlemelerine karşı duracağız, ancak yüce Allah'ın onlara nasıl muamelede bulunacağı konusunda kafamızdan hüküm vermeyeceğiz.

٨٧١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ خَبَّابٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «كَانَ الرَّجُلُ قَبْلَكُمْ يُؤْخَذُ فَيُحْفَرُ لَهُ فِي الْأَرْضِ، فَيُجْعَلُ فِيهِ، فَيُجَاءُ بِالْمِنْشَارِ فَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ، فَيُشَقُّ بِاثْنَتَيْنِ، مَا يَصُدُّهُ ذٰلِكَ عَنْ دِينِهِ، وَيُمْشَطُ بِأَمْشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُوْنَ لَحْمِهِ مِنْ عَظْمٍ أَوْ عَصَبٍ، مَا يَصُدُّهُ ذٰلِكَ عَنْ دِينِهِ، وَاللَّهِ لَيُتِمَّنَّ اللَّهُ هٰذَا الْأَمْرَ، حَتَّى يَسِيرَ الرَّاكِبُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى حَضْرَمَوْتَ، لَايَخَافُ إِلاَّ اللَّهَ، وَالذِّئْبَ عَلَى غَنَمِهِ، وَلٰكِنَّكُمْ تَسْتَعْجِلُونَ».

871- Buhari, Habbab (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Sizden önceki dönemlerde bir adam alınır, onun için yerde bir kuyu kazılırdı ve adam bu kuyunun içine konurdu. Sonra testere getirilerek başının

---

871-Buhari (6/619) 61-Kitabu'l-Menakıb. 25-Peygamberliğin alemetleri babı. Ahmed (5/109)

üstüne konur ve başı bununla ikiye ayrılırdı. Ancak bu uygulama onu dininden döndüremezdi. Yine demirden taraklarla bir adamın kemiklerine ve sinirlerine varıncaya kadar üzerindeki bütün etleri taranırdı, ancak bu uygulama onu dininden döndüremezdi. Vallahi, yüce Allah bu dini tamama (kemale) erdirecektir. Öyle ki, San'a'dan bineği üzerinde yola çıkan bir adam, yüce Allah'tan ve koyunlarına kurt düşmesinden başka hiç bir şeyden korkmaksızın Hadramevt'e kadar ulaşabilecektir. Ancak sizler acele ediyorsunuz."

٨٧٢ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَجُلاً لَمْ يَعْمَلْ مِنَ الْخَيْرِ شَيْئًا قَطُّ إِلاَّ التَّوْحِيدَ فَلَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ قَالَ لأَهْلِهِ: إِذَا أَنَا مِتُّ فَخُذُونِي فَأَحْرِقُونِي حَتَّى تَدَعُونِي حُمَمَةً ثُمَّ اطْحَنُونِي ثُمَّ ذُرُّونِي فِي الْبَحْرِ فِي يَوْمٍ رَاحٍ. قَالَ: فَفَعَلُوا بِهِ ذٰلِكَ، فَإِذَا هُوَ فِي قَبْضَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ. قَالَ: مَخَافَتُكَ. قَالَ: فَغَفَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ.

872- Ahmed, Abdullah bin Mes'ud (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Tevhid inancına sahip olmak dışında hiçbir iyilik işlememiş olan bir adam vardı. Kendisine ölüm gelince, ailesine:

"Beni alın ve siyah kömür halini alıncaya kadar cesedimi yakın. Sonra bu cesedimi öğütün ve cesedimin tozlarını rüzgarlı bir günde denize savurun" diye söyledi. Ailesi de onun söylediğini yaptı. Sonra kendini yüce Allah'ın kabzasında (huzurunda, hükmü altında) buldu. Yüce Allah ona:

"Seni böyle bir şeyi yaptırmaya yönelten neydi?" diye sordu. Adam da:

"Senin korkun" diye cevap verdi. Bunun üzerine yüce Allah onu bağışladı."

Bir Açıklama

Bu hadisin değişik rivayetleri vardır. Bazı rivayetleri Sahihi Müslim'de mevcuttur. İlim adamları bu hadisle ilgili olarak değişik görüşler ortaya atmışlardır. İfadeden anlaşıldığına göre, bu hadiste kendisinden söz edilen adama, peygamberlerin hidayetleri hakkında yeterli hüccet olabilecek derecede tam ve mükemmel bir bilgi ulaşmamıştı. Sadece peygamberlerin getirdiği hidayetlerin kalıntılarından, yüce Allah hakkında tam anlamıyla doğru olmayan bazı inançlar edinmesini sağlayacak miktarda bir şeyler ulaşmıştı. Ancak Allah'a imanın temeline sahipti.

872-Ahmed (1/398) Mecmau'z-Zevaid (10/194) Müellif: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir ve İbni Mes'ud (r.a)'a dayandırılan rivayet sahihtir" demiştir.

Kişiyi peygamberlerin tebliğlerinden habersiz kalması durumunda, şirkten ve küfürden kurtarmaya yetecek olan inanç, Allah'ın birliği ve varlıklar aleminin tek yaratıcısı olduğu inancına sahipti. Yüce Allah da, onun Allah'tan korkma konusunda iyi niyet taşıması ve kendisine sağlıklı bir yolla, ilahi şeriat hakkında yeterli bilginin ulaşmış olmaması dolayısıyla, doğrudan uzak evhamların inancına karışmasını bağışlamıştır. En doğrusunu ise ancak yüce Allah bilir. Hadisin bazı rivayetlerinde, onun inancına evham karıştığını gösteren bir ifade yer almaktadır. Bu rivayetlerin açıklanması konusunda herhangi bir problem söz konusu değildir.

٨٧٣ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى عَنْ عَبْدِاللَّهِ قَالَ: كَانَ رَجُلٌ كَثِيرَ الْمَالِ لَمَّا حَضَرَهُ الْمَوْتُ قَالَ لأَهْلِهِ: إِنْ فَعَلْتُمْ مَا أَمَرْتُكُمْ بِهِ أَوْرَثْتُكُمْ مَالاً كَثِيرًا. قَالُوا: نَعَمْ. قَالَ: إِذَا مِتُّ فَاحْرِقُونِي ثُمَّ اطْحَنُونِي، فَإِذَا كَانَ يَوْمُ رِيحٍ فَارْتَقُوا فَوْقَ قُلَّةِ جَبَلٍ فَاذْرُونِي، فَإِنَّ اللَّهَ إِنْ قَدَرَ عَلَيَّ لَمْ يَغْفِرْ لِي. فَفُعِلَ ذٰلِكَ بِهِ، فَاجْتَمَعَ فِي يَدَيِ اللَّهِ فَقَالَ: مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ. قَالَ: يَارَبِّ مَخَافَتُكَ. قَالَ: فَاذْهَبْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكَ. وَفِي رِوَايَةٍ: كَانَ الرَّجُلُ نَبَّاشًا فَغُفِرَ لَهُ لِخَوْفِهِ.

873- Ebu Ya'la, Abdullah (r.a)'ın şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Malı çok olan bir adam vardı. Kendisine ölüm gelince ailesine:

"Eğer benim söyleyeceğimi yapmayı kabul ederseniz, ben de size çok miktarda malı miras olarak bırakırım" dedi. Ailesi "Evet, kabul ederiz" dediler. O da şöyle söyledi:

"Ben öldüğümde beni yakın. Sonra cesedimi öğütün. Sonra rüzgarlı bir gün olunca, bu kül parçalarını bir dağın tepesine çıkarıp oradan aşağıya savurun. Eğer Allah beni eline alabilirse, beni bağışlamaz."

Adamın söyledikleri yapıldı. Ancak daha sonra vücudunun parçaları Allah'ın huzurunda toplandı. Yüce Allah, adama: "Seni böyle yaptırmaya yönelten neydi?" diye buyurdu. Adam:

"Senin korkun, ey Rabbim!" diye cevap verdi. Yüce Allah da: "Git. Seni bağışladım" diye buyurdu."

873-Mecmau'z-Zevaid (10/194) Müellif: "Bunu Ebu Ya'la iki ayrı senetle rivayet etmiştir. Her ikisinin de ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir. Ahmed (5/383) Ahmed, bunu Muaviye bin Hayde'den rivayet etmiştir. Ravileri sikadırlar.

Bir rivayette şöyle denilmiştir:

"Adam mezar kazıyıcısı idi (yani mezarları kazıp, içlerindeki ölülerle birlikte konulan malları çalardı.) Allah'tan korkması ile bağışlandı."

Bir Açıklama

Adamın sözü ve yaptığı iş yüce Allah'ı hakkıyla bilemediğini göstermektedir. Olur ki, bu adam, sahih bir dinden bazı kalıntıların devam ettiği bir fetret döneminde (vahyin kesilmiş olduğu bir dönemde) yaşamıştır. Yüce Allah da, bu kişinin, hak dinden geriye kalan bazı şeylere sahip olması ve şanı yüce olan Allah'tan korkması nedeniyle onu bağışlamıştır.

٨٧٤ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ : «إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ اسْتَخْلَفُوا خَلِيفَةً عَلَيْهِمْ بَعْدَ مُوسَى ﷺ فَقَامَ يُصَلِّي ذَاتَ لَيْلَةٍ فَوْقَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ فِي الْقَمَرِ، فَذَكَرَ أُمُورًا كَانَ صَنَعَهَا، فَخَرَّ فَتَدَلَّى بِسَبَبٍ، فَأَصْبَحَ السَّبَبُ مُعَلَّقًا فِي الْمَسْجِدِ وَقَدْ ذَهَبَ» . قَالَ: «فَانْطَلَقَ حَتَّى أَتَى قَوْمًا عَلَى شَطِّ الْبَحْرِ، فَوَجَدَهُمْ يَضْرِبُونَ لَبِنًا، فَسَأَلَهُمْ: كَيْفَ تَأْخُذُونَ عَلَى هٰذَا اللَّبِنِ؟ » قَالَ: «فَأَخْبَرُوهُ فَلَبَّنَ مَعَهُمْ، فَكَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ، فَإِذَا كَانَ حِينَ الصَّلَاةِ قَامَ يُصَلِّي، فَرَفَعَ ذٰلِكَ الْعُمَّالُ إِلَى دُهْقَانِهِمْ، أَنَّ فِينَا رَجُلاً يَفْعَلُ كَذَا وَكَذَا، فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ، فَأَبَى أَنْ يَأْتِيَهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ إِنَّهُ جَاءَ» [أَيْ: الدُّهْقَانُ] «يَسِيرُ عَلَى دَابَّتِهِ، فَلَمَّا رَآهُ فَرَّ» [أَيْ: الْمَلِكُ] «فَاتَّبَعَهُ فَسَبَقَهُ، فَقَالَ: أَنْظِرْنِي أُكَلِّمْكَ» . قَالَ: «فَقَامَ حَتَّى كَلَّمَهُ. فَأَخْبَرَهُ خَبَرَهُ، فَلَمَّا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ كَانَ مَلِكًا وَأَنَّهُ فَرَّ مِنْ رَهْبَةِ رَبِّهِ قَالَ: إِنِّي لَأَظُنُّنِي لَاحِقًا بِكَ» . قَالَ: «فَاتَّبَعَهُ، فَعَبَدَا اللَّهَ، حَتَّى مَاتَا بِرُمَيْلَةِ مِصْرَ» . قَالَ عَبْدُاللَّهِ: لَوْ أَنِّي كُنْتُ ثَمَّ لَاهْتَدَيْتُ إِلَى قَبْرَيْهِمَا بِصِفَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الَّتِي وَصَفَ لَنَا.

874- Bezzar, Abdullah bin Mes'ud (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İsrailoğulları, Hz. Musa (r.a)'dan sonra başlarına birini halife olarak tayin ettiler. Bu kişi bir gece, ay ışığında, Beyti Makdis'in (Mescidi Aksa'nın) üzerin-

874-Keşfu'l-Estar (4/267) Mu'cemu'l-Kebir (10/216) Mecmau'z-Zevaid (10/218) Müellif: "Bunu Bezzar ve Kebir ile Evsat'ta Taberani rivayet etmiştir. İsnadı hasendir" demiştir.

de namaz kılmaya durdu. Daha önce yapmış olduğu işleri hatırladı. Sonra çıktı ve ip ile aşağıya sarktı. İp Mescid'e asılı olarak kaldı, adam ise gitti. Daha sonra yola çıktı ve denizin kenarında bulunan bir topluluğun yanına geldi. Bu insanlar kerpiç döküyorlardı. Onlara "Bu kerpici nasıl döküyorsunuz?" diye sordu. Onlar da öğrettiler ve bu adam oradaki insanlarla birlikte kerpiç döktü.

Bu kişi elinin emeği ile kazandığını yerdi. Namaz vakti gelince de namazını kılardı. Orada bulunan insanlar başkanlarına, "Bizim içimizde şöyle şöyle bir kişi var" diye haber götürdüler. Başkan bu kişiye adam gönderdi. Ama bu kişi başkanın yanına gitmek istemedi. Böyle üç kere haber gönderdi. Sonunda başkan kendisi, bineğinin üzerinde geldi. İsrailoğullarının halifesi, başkanı görünce kaçtı. Başkan da onu takib etti ve arkasından yetişti. Kendisine:

"Beni bekle, seninle biraz konuşmak istiyorum" dedi. (Halife olan) adam durdu. Başkan kendisi ile konuştu. Beriki de kendisinin durumunu bildirdi ve kendisinin daha önce kral olduğunu, ancak Rabb'inin korkusu ile kaçtığını söyledi. Bunun üzerine başkan: "Sanıyorum, ben de sana uyacağım" dedi. Ardından başkan da ona uydu ve birlikte Allah'a ibadet ettiler. Sonunda Mısır'ın Rumeyle semtinde vefat ettiler."

Abdullah (r.a) şöyle söyledi:

"Eğer ben orada olsaydım, Resulullah (a.s)'ın tarifi üzere bu iki kişinin mezarını bulabilirdim."

٨٧٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَجُلٌ قَتَلَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ إِنْسَانًا، ثُمَّ خَرَجَ يَسْأَلُ، فَأَتَى رَاهِبًا فَسَأَلَهُ، فَقَالَ لَهُ: أَلِي تَوْبَةٌ؟ قَالَ: لاَ. فَقَتَلَهُ، فَجَعَلَ يَسْأَلُ، فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: ائْتِ قَرْيَةَ كَذَا وَكَذَا، فَأَدْرَكَهُ الْمَوْتُ فَنَأَى بِصَدْرِهِ نَحْوَهَا، فَاخْتَصَمَتْ فِيهِ مَلاَئِكَةُ الرَّحْمَةِ، وَمَلاَئِكَةُ الْعَذَابِ، فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى هٰذِهِ: أَنْ تَقَرَّبِي، وَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى هٰذِهِ: أَنْ تَبَاعَدِي، وَقَالَ: قِيسُوا مَا بَيْنَهُمَا، فَوَجَدَاهُ إِلَى هٰذِهِ أَقْرَبُ بِشِبْرٍ، فَغُفِرَ لَهُ.

875- Buhari ve Müslim, Ebu Said Hudri (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İsrailoğullarının içinde doksandokuz adam öldürmüş biri vardı. Sonra (durumunu) soruşturmak için yola çıktı. Bir rahibin yanına gitti ve ona "Benim için

875-Buhari (6/512) 60-Kitabu'l-Enbiya. 54-Ebu'l-Yeman'ın rivayeti babı. Müslim (4/2119) 49-Kitabu't-Tevbe. 8-Adam öldürenin tevbesinin kabul edilmesi babı.

tevbe imkanı var mıdır?" diye sordu. O da: "Hayır" cevabını verdi. Adam bu rahibi de öldürdü. Sonra soruşturmaya devam etti. Bir adam kendisine: "Şöyle şöyle bir köye git" dedi. Yolda kendisine ölüm geldi. Göğsünü gitmek istediği yöne çevirdi. Azap melekleri ile rahmet melekleri onun hakkında tartışmaya girdiler. Yüce Allah, berikilere: "Siz yaklaşın", ötekilere de "Siz de uzaklaşın" diye vahyetti. Sonra "Aradaki mesafeyi ölçün" diye buyurdu. Adamın gitmek istediği yöne (diğer tarafa göre) bir karış daha yakın olduğunu gördüler. Bu yüzden adamın günahları bağışlandı."

٨٧٦ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي عَبْدِ رَبِّ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ عَلَى الْمِنْبَرِ يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّ رَجُلاً أَسْرَفَ عَلَى نَفْسِهِ فَلَقِيَ رَجُلاً فَقَالَ: إِنَّ الآخَرَ قَتَلَ تِسْعًا وَتِسْعِينَ نَفْسًا كُلَّهُمْ ظُلْمًا فَهَلْ لِي مِنْ تَوْبَةٍ؟ قَالَ: لاَ. فَقَتَلَهُ وَأَتَى آخَرَ فَقَالَ: إِنَّ الآخَرَ قَتَلَ مِائَةَ نَفْسٍ كُلَّهَا ظُلْمًا فَهَلْ تَجِدُ لِي مِنْ تَوْبَةٍ؟ فَقَالَ: إِنْ حَدَّثْتُكَ عَلَى أَنَّ اللَّهَ لاَيَتُوبُ عَلَى مَنْ تَابَ كَذَبْتُكَ. هٰهُنَا قَوْمٌ يَتَعَبَّدُونَ فَائْتِهِمْ تَعْبُدُ اللَّهَ مَعَهُمْ. فَتَوَجَّهَ إِلَيْهِمْ فَمَاتَ عَلَى ذٰلِكَ. فَاجْتَمَعَتْ مَلاَئِكَةُ الرَّحْمَةِ وَمَلاَئِكَةُ الْعَذَابِ، فَبَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهِمْ مَلَكًا فَقَالَ: قِيسُوا مَا بَيْنَ الْمَكَانَيْنِ فَأَيُّهُمْ كَانَ أَقْرَبَ فَهُوَ مِنْهُمْ. فَوَجَدُوهُ أَقْرَبَ إِلَى دَيْرِ التَّوَّابِينَ بِأُنْمُلَةٍ فَغُفِرَ لَهُ».

876- Taberani, Ebu Abdi Rabb (r.a)'den rivayet etmişir. **O da, Muaviye bin** Ebu Süfyan'ın hutbede şu hadisi naklettiğini bildirmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Bir adam kendi nefsi hakkında fazla ileri gitmişti (yani çok günah işlemişti.) Bu kişi bir adamla karşılaştı ve: "Şu değeri (yani senin muhatabın olan şu kişi) doksandokuz adamı ve tümünü de haksız olarak öldürdü. Şimdi benim için bir tevbe imkanı var mı?" diye sordu. Adam "Hayır" dedi. Bunun üzerine soru soran adam onu da öldürdü ve sonra bir başkasının yanına gitti. Ona da:

"Şu diğeri (yani senin muhatabın olan şu kişi) doksandokuz adamı öldürdü ve tümünü de haksız olarak öldürdü. Şimdi benim için bir tevbe imkanı bulabilir misin?" diye sordu. Adam:

876-Mecmau'z-Zevaid (10/211) Müellif: "Bunu Taberani iki ayrı isnadla rivayet etmiştir. Birisinin Ebu Abdi Rabb dışında kalan ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir. Söz konusu kişi ise sikadır. Ebu Ya'la da benzer bir metinle bu hadisi rivayet etmiştir" demiştir.

"Ben eğer sana "Yüce Allah, kendisine tevbe edenlerin tevbesini kabul etmez" dersem, yalan söylemiş olurum. Şöyle bir yerde Allah'a ibadet eden bir topluluk var. Sen de onların yanına git ve onlarla birlikte Allah'a ibadet et" dedi. Adam onların yanlarına gitmek üzere yola çıktı ve giderken yolda öldü. Rahmet melekleri ile azap melekleri başında toplandılar. Yüce Allah, onlara bir melek gönderdi. Melek:

"İki yer arasındaki mesafeyi ölçün. Adam hangi tarafa daha yakınsa o taraftan demektir" diye söyledi. Ölçtüler ve adamı tevbe edenlerin köylerine birkaç karınca boyu mesafe daha yakın buldular. Bundan dolayı günahları bağışlandı."

Bir Açıklama

Her halükarda müslümanın, Allah için kardeşleri olmalıdır. Bunun yanısıra müslümanın, ilim adamlarıyla ve sadakat sahibi veli kullarla bağlantısı olmalıdır. Böylece kişi, Allah için samimi kardeşlik ilişkisi kurmanın ve Allah dostları ile birlikte olmanın faziletine kavuşur. Buna fenalığın yaygınlık kazandığı ve fitnelerin çoğaldığı dönemlerde daha çok ihtiyaç duyulur.

Müslüman bu gibi dönemlerde ibadet düşkünü fazilet sahibi insanlarla bir arada bulunmaya çalışmalıdır. Allah'dan sonra kişiyi fenalıklara düşmekten koruyacak olan budur. Bununla birlikte görünüşe aldanıp ibadet düşkünü ve salih olduklarını sandığı, ancak gerçekte itikadları düzgün olmayan, bozuk bir inanca sahip olan yahud bid'at amelleri işleyen kimselerden de uzak durmalıdır.

Yine ibadetlerini hakkıyla yerine getirmeyen, dilleriyle bazı iddialarda bulunmalarına rağmen işlemekte oldukları amelleri bu iddialarını yalanlayan kimselerden de uzak olmaya çalışmalıdır.

DOKUZUNCU KISIM

KIYAMET GÜNÜNE İMAN

KIYAMET ÖNCESİNDE GERÇEKLEŞECEK OLAYLAR

KIYAMET GÜNÜNE İMAN

GİRİŞ

İslam'da, furuat (teferruatla ilgili ilkeler) temel ilkelere dayanır. Bu temel ilkeler de daha genel nitelikteki temellere dayanır. Bu şekilde İslam'ın bütün ilkelerinin dönüş ve dayanağı iki şehadet kelimesidir. Bu iki şehadet kelimesinde İslam'ın bütün temelleri toplanır ve bütün ilkeler, bu kaynaktan doğar.

İslam ve imanın özünü de Allah'a ve ahiret gününe iman temelinin üzerine oturtabiliriz. Allah'ı tanıyan, O'nun adil olduğunu bilir. Allah'ın adaletinin mükemmel derecede olması da bir ahiret gününün bulunmasını gerektirir. Yine yüce Allah'ın adaletinin mükemmelliği, kimseyi önceden insanlara bildirmemiş ve duyurmamış olduğu bir prensibe göre hesaba çekmemesini ve cezalandırmamasını gerektirir. Bu da kişiyi, vahye ve risalete (peygamber gönderilmesine) imana götürmektedir. Vahiy ve peygamberlere tebliğ edilen hükümler de melekler tarafından indirilmektedir.

Bu şekilde İslam'ın furuata ait ilkelerinin, özlü bir takım temel ilkelere dayandığını görüyoruz. Ancak bu temel ilkelerden furuattan veya furuatın dayandırıldığı ana hükümlerden sayamacağımız bazı esaslar da çıkarılmaktadır. İmanın Allah'a ve ahiret gününe inanç şeklinde özetlenmesi, iman, takva, ihsan, şükür ve amel kapısını açmaktadır. Söz konusu iki temel ilke, gelmiş geçmiş bütün peygamberlerin insanlara tebliğ etmiş olduğu inanç ilkelerinin özüdür. Bu yüzden kitap ve sünnette bu iki temel ilkeden sıkça söz edilmiştir. Oysaki günümüzde insanlar arasında, bu iki ilkeden çok az söz edilmektedir. Bu eksikliğin mutlaka giderilmesi gerekmektedir.

Allah'a ve ahiret gününe imandan, ihlas, tevekkül (Allah'a güven), zühd, Allah sevgisi ve doğruluk (sıdk) doğar. Bunun yanısıra ahiret gününe iman, kişinin kendi kendini hesaba çekmesini, düşünmeyi, tefekkürü, olanlardan ibret

almayı, Allah'tan korkmayı ve O'nun hakkında ümitli olmayı (havf ve recayı) gerektirir.

Allah'tan ve ahiret gününden habersizlik de, küfür, nifak (münafıklık), günahkarlık, hainlik, kıskançlık (hased), kendini beğenmişlik, büyüklenme ve gösteriş gibi bütün çirkinliklerin ana kaynağıdır.

Kur'an-ı hakim üzerinde güzelce düşündüğümüzde, onun hiç bir sahifesinde şanı yüce olan Allah'tan ve ahiret gününden söz edilmeden geçildiğini göremeyiz. Yine sünnet nasslarını (metinlerini) incelediğimiz zaman da, Allah inancı veya ahiret inancı ile ilgisi bulunan çok sayıda sünnet (hadis) metni ile karşılaşırız. Çünkü bu iki temel ilke, peygamberlik (risalet) müessesesinin eksenini oluşturmaktadır.

Yüce Allah, ayeti kerimesinde şöyle buyuruyor:

"Medyen halkına, kardeşi Şuayb'ı gönderdik. O "Ey milletim, Allah'a kulluk edin, ahiret gününe umut besleyin, yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın" dedi." (1)

"Ey iman edenler! Andolsun ki, sizin için, Allah'ı ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok anan kimseler için Resulullah (a.s) en güzel örnektir." (2)

Peygamberlerin, kendilerine vahyedileni tebliğ ederken izledikleri temel yol da, insanları müjdelemek ve korkutmaktır yani tebşir ve inzardır.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"(Bu peygamberleri) müjdeleyici ve korkutucu elçiler olarak gönderdik ki, peygamberler geldikten sonra insanların Allah'a karşı bahaneleri kalmasın. Allah üstündür. Hikmet sahibidir." (3)

Müjdeleme ve korkutma (tebşir ve inzar) ile kastedilen ise insanların Allah'ın rızasına kavuşmalarının getireceği sonuç ve buna kavuşanların cennete girecekleri ile müjdelenmeleri; öte yandan Allah'ın gadabı ile karşı karşıya gelmenin getireceği sonuç ve buna maruz kalanların cehennemi hakedecekleri ile korkutulmalarıdır. Gerek temel metinlerin, gerekse insanlık gerçeğinin incelenmesi durumunda, insanlık hayatının düzene kavuştururulmasının Allah ve ahiret inancına kavuşulması ve bu inancın meyvesinin de yaşayış tarzında kendisini göstermesi dışında bir yolla mümkün olamıyacağı görülür.

Aşağıdaki ayeti kerime metinleri üzerinde iyice düşünmemiz gerekiyor:

---

1) Ankebut Suresi: 36

"Ey Muhammed! Dini yalan sayanı gördün mü? Öksüzü kakıştıran, yoksulu doyurmaya yanaşmayan kimse işte odur." (1)

"Allah ve ahiret gününe imen eden bir toplumun, babaları, oğulları, kardeşleri yahut akrabaları da olsa, Allah'a ve Resulüne düşman olanlarla dostluk ettiğini görmezsin." (2)

"Allah'ın mescidlerini sadece Allah ve ahiret gününe iman eden, namaz kılan, zekat veren ve ancak Allah'tan korkan kimseler onarır. İşte onlar doğru yolda bulunanlardan olabilirler." (3)

"Allah'a ve ahiret gününe iman edenler, mallarıyla, canlarıyla savaşmak istediklerinden ötürü geri kalmak için senden izin istemezler. Allah, takva sahiplerini bilir." (4)

"Bu indirdiğimiz, kendinden öncekileri doğrulayan, Mekkelileri ve etrafındakileri uyaran mübarek kitaptır. Ahirete inananlar buna inanırlar. Namazlarına da devam ederler." (5)

"Ey Muhammed! Güçlü ve anlayışlı olan kullarımız İbrahim, İshak ve Ya'kub'u da an. Biz onları ahiret yurdunu düşünen içten bağlı kimseler kıldık." (6)

Ahiret gününe imanın etrafında, bu imanla doğrudan veya dolaylı ilgisi bulunan bir çok konu toplanmaktadır. Bu konulardan bazıları:

Ölüme ve ondan sonra Berzah hayatının geleceğine inanılması, kıyametin kopacağına ve bu olayın öncesinde bazı alametlerinin ortaya çıkacağına inanılması, kıyametin kopmasının ardından, insanların yeniden diriltilip hesap için bir yerde toplatılacaklarına inanılması, cennet ve cehenneme inanılması vs.

Bütün bu konuların ayrıntılarına giren değişik konular vardır ki, bunların tümü gaybe (görünmeyene) iman ile ilgilidir.

Kur'an-ı Kerim'de ahiret gününü inkar edenlere ve bunun hakkında tereddüt edenlere yeterli cevap verilmektedir. Buna ilave yapılmasına hiç gerek yoktur. Mü'min için yapılması gereken, Allah'ın kitabını incelemediği bir gün geçirmemektir. Bu yolla kalbini arındırmaya, kalbinin kesin bilgi ile dolmasını sağlamaya çalışmalı ve ahiret gününden söz eden ayeti kerimelerin geçtiği yer-

1) Ma'un Suresi: 1 -3
2) Mücadele Suresi: 22
3) Tevbe Suresi: 18
4) Tevbe Suresi: 44
5) En'am Suresi: 92
6) Sad Suresi: 45 - 46

lerde etraflıca düşünmeli ve oralarda tasavvur edilenleri zihninden geçirmelidir. Kur'an-ı Kerim, ahiret inancının kesinlik kazanmasını ve zihinlere iyi yerleşmesini sağlamak amacıyla bu günden sıkça söz etmektedir. Kur'an-ı Kerim, bir metod olarak, çok önemli konuları arzederken, insan kalbinin ihtiyaç duyacağı ölçüde bu konuları tekrar etmektedir.

Ahiret günü konusuna da insan kalbinin çokça ihtiyacı vardır. Bundan dolayı Kur'an-ı Kerim, tamamı ahiret gününü anlatan bir kitap sayılacak ölçüde bu günden söz etmektedir. Hatta bazıları *"Bu, kıyametin kopacağını gösterir bir ilimdir" (1)* mealindeki ayeti kerimede "Bu" zamiri ile kastedilenin Kur'an-ı Kerim olduğunu söylemişlerdir. Yani Kur'an-ı Kerim, kıyamet günü hakkında bilgi veren bir kitaptır.

Allah'ın varlığına işaret eden ayetler sayılamıyacak kadar çoktur. Allah'ı tanıyan biri, O'nun ulu sıfatlarını ve güzel isimlerini de tanır. Bu itibarla ahiret gününe de inanır ve o günün varlığının gerçekliğini anlar, inkar edilmesini de garipser. Allah'ın gücünü tanıyan kişi, O'nun bir kıyamet olayını gerçekleştireceği ve insanı ve diğer varlıklardan dilediklerini yeniden var edeceği inancını garipsemez. Allah'ın ilmini tanıyan kimse, O'nun dağılmış parçalarını yeniden biraraya getireceği inancını garipsemez. Allah'ın adaletini tanıyan kimse de, insanların yaptıklarından dolayı hesaba çekileceklerini ve karşılık görecekleri bir günün ve yurdun varlığı konusunda bildirilenlere inanır.

Peygamberleri (a.s.), onların doğruluklarını, üstün özelliklere sahip olduklarını, mucizelerini, onların ilahi kaynaktan haber getirdiklerini, insanları ahiret günü hakkında müjdelediklerini ve korkuttuklarını bilen biri, bu konuda kesin bilgiye ulaşır.

Kur'an-ı Kerim'in insanların ortaya koyamayacağı nitelikte bir kitap olduğunu ve içindeki bilgilerin mucize özelliği taşıdığını bilen ve bu Kur'an-ı Kerim'in kıyamet gününden, ondan sonra gelecek yeniden diriliş ve hesap için toplanma olaylarından söz ettiğini bilen bir kimse, ahiret gününün varlığına kesin şekilde inanır.

Resulullah (a.s)'ın kendinden sonra ortaya çıkan yüzlerce olaydan söz ettiğini, bunların büyük bir kısmının şimdiye kadar ortaya çıkmış olduğunu bilen biri, şu ana kadar ortaya çıkmamış olanların da mutlaka gelecekte ortaya çıkacağına inanır. Bu, kıyamet saatinin öncesinde ortaya çıkacağı bildirilen olaylar için de, bu saatten sonra ortaya çıkacağı bildirilen olaylar için de söz konusudur.

Ashabı Kehf (Mağara arkadaşları) hikayesini bilen ve yüce Allah'ın onlarla

---

1) Zuhruf Suresi: 61

ilgili muamelesindeki hikmetin yeniden dirilişin varlığının isbatı olduğunu düşünen kimsenin, ahirete olan inancı daha da kesinlik kazanır.

Geçmiş peygamberlerden bize nakledilen vahiy kalıntılarının içinde, bunların üzerinde gerekleştirilen değiştirmelere ve tahrifatlara rağmen, çok sayıda müjdeleyici ve korkutucu haberin bulunduğunu bilen kişi, ahiret günü ile ilgili müjdeleyici ve korkutucu haberlerin bütün peygamberlerin hidayet çizgisinin ortak unsuru olduğunu anlar.

Kur'an-ı Kerim'deki rum suresi üzerinde düşündüğümüzde, orada yüce Allah'ın rumların, farisileri yeneceği yolundaki haberinin doğruluğunu, ahiret gününün geleceği hakkındaki haberinin de doğruluğuna delil gösterdiğini görürüz. Bu husus Resulullah (a.s)'ın kendisinden sonra gerçekleşeceğini bildirdiği olayların gerçekleşmesinin, bizim açımızdan ne derece önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu, ister kıyamet saati öncesinde, isterse sonrasında ortaya çıkacağı bildirilmiş olsun Resulullah (a.s)'ın gerçekleşeceğini bildirdiği her şeyin mutlaka gerçekleşeği sonucuna götürür.

Bundan dolayı bu bölümün ilk konusu, Resulullah (a.s)'ın kıyamet saatinden önce ortaya çıkacağını bildirmiş olduğu olaylardan bazıları ile ilgili olacaktır. Ancak bunların gerçekleşecekleri, ya Allah'ın Kitab'ında, ya Resulullah (a.s)'ın sünnetinde, ya da hem kitapta, hem sünnette bildirildiğinden dolayı bu olaylar da mutlaka gerçekleşecektir.

Bu bölümün ikinci konusu ölüm ve Berzah hayatı ile ilgili olacaktır.

Üçüncü konu ise kıyamet saati ve ondan sonra meydana gelecek olaylarla ilgili olacaktır.

KIYAMETİN ÖNCESİNDE GERÇEKLEŞECEK OLAYLAR

GİRİŞ

Resulullah (a.s.), kıyamet kopmadan önce meydana gelecek bazı büyük olaylardan ve bunların yanısıra küçük ama önemli bazı olaylardan söz etmiştir. Resulullah (a.s)'ın verdiği bu bilgiler, O'nun asırlar boyunca yenilenen ve devam edegiden mucizeleridir. Resulullah (a.s.)'ın gaybden bildirdiği ve bu ümmetin de doğruluğunu gördüğü haberlerde bildirilen olaylardan herhangi birinin ortaya çıkmadığı asır, hemen hemen yok gibidir. Bu olayların ortaya çıkması, Resulullah (a.s.) için bir mucizedir. Aynı zamanda bunlar, imanın yenilenmesini, kesin bilginin kuvvetlenmesini ve gönüllerinin kararlılığa kavuşmasını sağlayıcı bir unsur olmaktadır.

İnsanlık tarihinde gerçekleşmiş ve gerçekleşecek olan bazı olaylar vardır ki, dehşet ve korkunçluk yönünden kalpleri sarsmaktadır. Müslüman bunlardan önceden haberdar olunca, o olayı kesin bir bilgi ile karşılar. Bu olaylar, bu kesin bilgilin sarsılmasına neden olan bir unsur değildir.

Bazı olayların hatırlanması da, bir bakıma, müslümanın o olayları hazırlıklı olarak karşılamasına neden olabilir. Ayrıca gerçekleştirileceği bildirilen bu olayların bazıları ile ilgili özel şer'i hükümler bulunmaktadır. Dolayısıyla bunlar hakkında bilgi verilmesi gerekmektedir.

Öte yandan, haklarında özel hükümler bulunan olaylara benzer olaylar, onlara kıyaslanarak onlar hakkındaki hükümlerden diğer olaylarla ilgili olarak da hükümler çıkarılabilmektedir. Bu yolla hükümler çıkarılması ise, şeriatın zenginleştirilmesi ve müslümanın daha da aydınlatılması için bir vesiledir.

Bu arada dinden dönmüş, inkarcı veya sapık kişilerin ortaya atmış oldukları bazı inkarcı ve sapık iddialar bulunmaktadır. Bu iddialar, onların kendi kafalarındaki şüphelerden kaynaklanmaktadır. Bu gibi iddiaları ortaya atanlar hak-

kında naslar bulunması, hidayet üzere olan ve insaf sahibi kimseler açısından, o iddialardan kaynaklanan tereddütlerin tamamen silinip atılmasına birer vesiledir.

Çoğu zamanlarda haksızca ve karanlıklar oluşturucu uygulamalar ortaya çıkmaktadır. İnsanlar bu uygulamaların sürekli devam edeceğini sanmaktadırlar. Ancak onların gerçek yönleri hakkında bilgi veren ve bu uygulamaların ne kadar sürebileceğini bildiren nasları (metinleri) öğrenince, insanda bir ümit doğmakta ve insan bu ümit doğrultusunda çalışmaya başlamaktadır.

Bazı iddiaların önünü kapatan bir takım durumlar vardır. Mesela uzun süre yaşamış olanlardan birisi Resulullah (a.s.)'ı gördüğünü iddia ediyor. Bu konu ile ilgili belli hükümler ve ölçüler var. İşte bazı nasslar, Resulullah (a.s.) ile birlikte yaşamış ve onu görmüş olan neslin ömrünü ortaya koymaktadır.

Sonra, dünyadaki şu düzenin bozulmasına sebep olacak kıyametin kopması, bu alemin yaratılışından sonra en büyük olaydır. Bu kıyamet olayından önce ortaya çıkacak büyük ve küçük alametler nelerdir? Müslüman bunları bilmeli, ona göre gerekli olanı yapmalıdır.

Bunlar, kıyamet saatinden önce gerçekleşecek olaylar hakkında vahiy yoluyla bilgi verilmesinin hikmetlerinden bazılarıdır.

Kıyamet saati öncesinde gerçekleşecek olaylardan söz edilen naslar, değişik guruplara ayrılmaktadır: Bunlardan bazıları İslam ümmeti içinde ortaya çıkacak bid'atçi ya da dinden uzak fırkalarla ve inkarcı ve sapık iddialarla ilgilidir.

Söz konusu nasların bazıları da bu ümmet için müjde niteliği taşıyan ve bu ümmetin gerçekleştireceği zaferlerden söz eden haberlerdir.

Bazı naslar da bu ümmetin başına gelecek zayıflama ve gevşeme durumların-dan söz etmektedir.

Bazıları ise, bu ümmetin bazı nesillerinde ortaya çıkacak yaygın hastalıklar hakkında bilgi vermektedir.

Bazı naslarda da, bu ümmetin içinde gireceği ve başarılı olabileceği veya olamıyacağı çeşitli çarpışmalardan söz edilmektedir.

Yine bazı naslar da, bizzet belli şahıslar veya belli olaylarla ilgilidir.

Bazı naslarda ise kıyamet kopmadan kısa süre önce ortaya çıkacak, kıyametin büyük alametlerinden bahsedilmektedir.

Sözü edilen konulardan bazıları hakkında daha önce açıklamada bulunmuştuk. Yine bu kitabın diğer konuları ile ilgileri açısından yeri geldikçe bunlardan bazılarından söz edilecektir.

Kitabın "Siret" bölümünde, Resulullah (a.s)'ın bildirdiği gaybi haberlerden şimdiye kadar gerçekleşmiş olanlarla ilgili bir bölüme yer vermiştik.

Yine İslam ümmeti içinde ortaya çıkmış olan fırkalarla ilgili bölümde de bu konuyla ilgisi bulunan bilgilere yer verilmişti.

Yine sahabilerle ilgili kısımda, Resulullah (a.s)'ın bildirmiş olduğu bu gibi haberlerden gerçekleşmiş olanların çoğundan söz edilmişti.

Mekke ve Medine'den bahsedilirken de bu konuyla ilgili bazı naslara yer verilecektir.

Yine hilafet konusunda da bu naslardan bazıları geçecektir. Bu konuları ele alırken bazı şeyleri tekrar etmek zorunda kalmaktayız. "Er Resul" adlı kitabımızda, Resulullah (a.s)'ın kendinden sonra ortaya çıkacağını bildirdiği olaylardan ve bunların şimdiye kadar ortaya çıkmış olanlarından söz etmiştik. Yine bu kitapta, Resulullah (a.s)'ın gerçekleşeceğini bildirdiği olaylardan, çağımızda gerçekleşenleri hakında da bilgi vermiştik. Daha fazla bilgi için oraya başvurulabilir.

Resulullah (a.s), yüce Allah'tan kendisine vahyedildiği üzere, kendinden sonra ortaya çıkacak gelişmelerden bazıları üzerinde özellikle durmuştur. Bu itibarla, İslam ümmetinin mensupları arasında ortaya çıkacak aynlıklardan, görüş farklılıklarından (ihtilaflardan), kavgalardan, çarpışmalardan ve fitnelerden özellikle söz etmiştir. Resulullah (a.s) müslümanların bunları bilmeleri ve hatalı işlere karışmamaları, karışmaları durumunda ise hemen tevbe etmeleri, olanlardan ibret alarak bir daha aynı hatalara düşmekten çekinmeleri için bu gelişmeler üzerinde genişçe durmuştur.

Resulullah (a.s), müslümanların fetih hareketlerine katılmalarını sağlamak amacıyla da kendisinden sonra gerçekleştirilecek fetihlerin müjdelerini vermiştir. Yine bu fetih haberlerini, müslümanların, gerçekleştirecekleri fetihlerin Allah katından olduğunu bilmeleri, O'na şükretmeleri; herhangi bir gerilemenin ortaya çıkması durumunda ümitsizliğe düşmemeleri ve küfre teslim olmamaları için vermiştir.

Resulullah (a.s), müslümanların uyanık olmalarını ve sapık yollara düşmekten çekinmelerini sağlamak amacıyla gerek yalan yere peygamberlik iddiasında bulunulması ve gerekse sapık davalara çağırılması gibi kendinden sonra ortaya çıkan sapık iddialar üzerinde de özellikle durmuştur.

Yine müslümanların bazılarının içine düşecekleri, dine bağlılıkta zayıflık ve sapma durumlarından da bilhassa söz etme gereği duymuştur. Bunlardan söz ederken de salih kişilerin dikkatini çekmek ve hem kendilerinin bu gibi hallerden uzak kalmalarını, hem de bu gibi durumları düzeltmek için üzerlerine dü-

şeni yerine getirmelerini, sözü edilen bozulma durumlarından etkilenenlere karşı tutumlarında da sağlıklı bir yol izlemelerini sağlamak istemiştir.

Resulullah (a.s.) bunların yanısıra, müslümanların içerisinde bulundukları merhalenin hangi merhale olduğu konusunda fikir sahibi olmaları için kıyametin küçük alametlerinden söz etmiştir.

Resulullah (a.s)'ın şu ana kadar gerçekleşmemiş olaylarla ilgili olarak verdiği bilgilerin ışığında müslümanlar, bir takım planlar yapıp çalışmalarda bulunabilirler. Temelde ise, Resulullah (a.s) bizi, yarın sabah veya akşam kıyamet kopacağını bilsek bile yine de çalışmak ve amel etmek üzere eğitmiştir.

Resulullah (a.s), dünyadaki mevcut yapının değişmesinden önce gerçekleşecek olan önemli olaylardan ve kıyametin büyük alametlerinden de söz etmiştir.

Bunların yanısıra Resulullah (a.s), müslümanın kendi üstünlüğünü ve varlığının değerini bilmesi için, kıyametin insanların fenalarının üzerine kopacağını bildirmiştir. Yeryüzünde salih bir müslüman bulunduğu sürece kıyamet kopmayacaktır. Müslümanın varlığı bütün dünya halkı açısından bir güvencedir.

Biz bu konuyu şu başlıklar altında ele alacağız:

Birinci başlık: Resulullah (a.s)'ın kıyamet öncesinde gerçekleşecek olaylardan söz etmesi.

İkinci başlık: Kıyametin nisbi yönden yakınlığı.

Üçüncü başlık: Nübüvvet çağının süresi.

Dördüncü başlık: Resulullah (a.s)'ın kıyamet öncesinde gerçekleşeceğini bildirmiş olduğu olaylardan raşid halifeler döneminde ve Emeviler döneminde ortaya çıkmış olanların bazıları.

Beşinci başlık: Cami hadisi.

Altıncı başlık: Birinci Konstantiniyye (İstanbul) fethi.

Yedinci başlık: İslam'dan önce Türkler'in Tatar'ların, ve Moğollar'ın savaşları.

Sekizinci başlık: İslam ümmetinin parçalanması ve aralarında çarpışmalar çıkması.

Dokuzuncu başlık: Yenilik (reform) ve yenilikçiler (reformcular)

Onuncu başlık: Hicaz'da ortaya çıkacak olan ateş.

Onbirinci başlık: İslam beldelerinin birbirlerinden ayrı bağımsız beldeler haline gelmeleri ve böylelikle İslam birliğinin bozulması.

Onikinci başlık: İslam'ın garip oluşu.

Onüçüncü başlık: Peygamberlik iddiasında bulunanlar ve Deccallar.

Ondördüncü başlık: Kıyamet öncesindeki gelişmelerin alametleri ve özellikleri ve bunların ortaya çıkmış olduğu.

Onbeşinci başlık: Henüz ortaya çıkmamış olan küçük alametler.

Onaltıncı başlık: Fırat nehrinin, altından bir dağa çekileceği.

Onyedinci başlık: Kıyametin büyük alametleri.

Onsekizinci başlık: Mehdi (a.s.)

Ondokuzuncu başlık: Deccal.

Yirminci başlık: Meryem oğlu Mesih (a.s)'in özelliği ve yeryüzüne inmesi.

Yirmibirinci başlık: Ye'cuc ve Me'cuc.

Yirmiikinci başlık: Kıyametin ancak insanların fenalarının üzerine kopacağı.

Yirmiüçüncü başlık: Aden eteşi.

RESULULLAH (A.S)'IN KIYAMET ÖNCESİNDE GERÇEKLEŞECEK OLAYLARDAN SÖZ ETMESİ

٨٧٧ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَخْطَبَ الأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا الْفَجْرَ، وَصَعِدَ عَلَى الْمِنْبَرِ، فَخَطَبَنَا حَتَّى حَضَرَتِ الظُّهْرُ، فَنَزَلَ فَصَلَّى، ثُمَّ صَعِدَ الْمِنْبَرَ، فَخَطَبَنَا حَتَّى حَضَرَتِ الْعَصْرُ، ثُمَّ نَزَلَ فَصَلَّى، ثُمَّ صَعِدَ الْمِنْبَرَ حَتَّى غَرَبَتِ الشَّمْسُ، فَأَخْبَرَنَا بِمَا [كَانَ، وَبِمَا] هُوَ كَائِنٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، قَالَ: فَأَعْلَمُنَا أَحْفَظُنَا.

877- Müslim, Amr bin Ahtab Ensari (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) bir gün sabah namazını kıldı, sonra minberin üstüne çıktı ve öğle vaktine kadar oradan bize konuşma yaptı. Sonra minberden indi, namazı kıldı ve tekrar minbere çıktı. Bu kez ikindi oluncaya kadar bize konuşma yaptı. Sonra indi, namazı kıldı ve tekrar minbere çıktı. Bu çıkışında da güneş batıncaya kadar bize konuşma yaptı. Bu konuşmalarında bize kıyamet öncesinde olmuş ve olacak olaylardan haber verdi. İçimizde en bilgili olanımız, bu söylenenleri en iyi hafızasında tutanımızdır."

٨٧٨ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: وَاللَّهِ مَا أَدْرِي أَنَسِيَ أَصْحَابِي، أَمْ تَنَاسَوْا؟ وَاللَّهِ مَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ قَائِدِ فِتْنَةٍ إِلَى

877-Müslim (4/2217) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 6-Resulullah (a.s)'ın kıyametin kopacağı vakte kadar olacakları bildirmesi babı.

انْقِضَاءِ الدُّنْيَا، يَبْلُغُ مَنْ مَعَهُ ثَلاَثَمِائَةٍ فَصَاعِدًا، إِلاَّ قَدْ سَمَّاهُ لَنَا بِاسْمِهِ وَاسْمِ أَبِيهِ وَاسْمِ قَبِيلَتِهِ.

878- Ebu Davud, Huzeyfe bin Yeman (r.a)'danşu şekilde rivayet etmiştir:

"Vallahi, arkadaşlarım unuttular mı, yoksa unutmuş gibi mi görünüyorlar bilmiyorum. Vallahi Resulullah (a.s), şu dünyanın sonu gelinceye kadar ortaya çıkacak ve yanlarına üçyüz veya daha fazla insan toplayacak olan bütün fitne öncülerinden söz etti. Bunlardan hiçbirini bırakmaksızın hepsinin adını, babasının adını ve mensup olduğu kabilenin adını bize bildirdi."

٨٧٩ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلاَنِيِّ قَالَ: قَالَ حُذَيْفَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: وَاللَّهِ إِنِّي لأَعْلَمُ النَّاسِ بِكُلِّ فِتْنَةٍ هِيَ كَائِنَةٌ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَ السَّاعَةِ، وَمَا بِي أَنْ يَكُونَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَسَرَّ إِلَيَّ فِي ذٰلِكَ شَيْئًا لَمْ يُحَدِّثْهُ غَيْرِي، وَلٰكِنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ يَوْمًا ــ وَهُوَ فِي مَجْلِسٍ يَتَحَدَّثُ فِيهِ عَنِ الْفِتَنِ وَيَعُدُّهُنَّ ــ : «مِنْهَا ثَلاَثٌ لاَيَكَدْنَ يَذَرْنَ شَيْئًا، وَمِنْهَا فِتَنٌ كَرِيَاحِ الصَّيْفِ، مِنْهَا صِغَارٌ، وَمِنْهَا كِبَارٌ» فَذَهَبَ أُولٰئِكَ الرَّهْطُ الَّذِينَ سَمِعُوهُ مَعِي كُلُّهُمْ غَيْرِي.

879- Müslim, Ebu İdris Havlani (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Hz. Huzeyfe (r.a) şöyle söyledi:

"Vallahi, yaşadığım zaman ile kıyamet arasında ortaya çıkacak bütün fitneler hakkında insanların en bilgilisi benim. Benim bu konudaki bilgimin fazla olması, Resulullah (a.s)'ın başkalarına sözünü etmediği bazı olaylar hakkında bana özel olarak bilgi vermiş olması sebebiyledir. Ancak Resulullah (a.s), bir gün fitnelerden söz ederken ve onları sıralarken şöyle buyurdu:

"Bunlardan üç tanesi vardır ki, neredeyse hiç bir şeyi bırakmazlar. Bazı fitneler vardır ki, yaz rüzgarları gibidirler. Bazıları küçük, bazıları ise büyüktür."

Bu hadisi şerifi benimle birlikte dinlemiş olanlardan benim dışımda kalanların hepsi gitti."

878-Ebu Davud (4/95) Kitabu'l-Fiten, Fitnelerin ve bunların alametlerinin hatırlatılması babı. İsnadı hasendir.

879-Müslim (4/2217) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 6-Resulullah (a.s)'ın kıyametin kopacağı vakte kadar olacakları bildirmesi babı.

"Bazı fitneler vardır ki, yaz rüzgarları gibidirler": Bu ifade ile bazı fitnelerin biraz etkili oldukları anlamı kastedilmiştir. Burada özellikle "yaz rüzgarları gibi" denilmiştir. Çünkü kış rüzgarları daha güçlü ve daha etkilidir.

KIYAMETİN NİSBİ YÖNDEN YAKINLIĞI

٨٨٠ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ فِي الثَّلاَثَةِ عَنْ ابْنِ عَمْرَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّمَا أَجَلُكُمْ فِيمَا خَلاَ مِنَ الأُمَمِ كَمَا بَيْنَ صَلاَةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغْرِبِ الشَّمْسِ».

880- Taberani, her üç Mu'cem'inde de, İbni İmran (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Sizin, diğer ümmetlere göre varlığını sürdüreceği süre, bir günün ikindi vaktinden akşam güneşinin batmasına kadar olan süre kadardır."

٨٨١ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِنِّي لأَرْجُو أَنْ يُعْجِزَ اللَّهُ أُمَّتِي عِنْدَ رَبِّهَا: أَنْ يُؤَخِّرَهُمْ نِصْفَ يَوْمٍ».

880-Mu'cemu'l-Kebir (12/338) Ravdu'd-Dani ile'l-Mu'cemi's-Sağir li't-Taberani (1/54) Mecmau'z-Zevaid (10/311) Müellif Haysemi bu hadis hakkında şöyle bir açıklamada bulunmuştur: "Bunu Taberani üç Mu'cem'inde de rivayet etmişir. Ancak Mu'cemu'l-Kebir'deki rivayette şöyle denilmektedir:

"Resulullah (as)'ın yanında oturuyorduk. Güneş de ikindiden sonra Ku'ayka'an'ın üzerine varmıştı. Resulullah (a.s) bu sırada şöyle buyurdu: "Sizin (yani bu ümmetin) ömrü, diğer ümmetlerin ömürlerine kıyasla, günün geçmiş olan vaktine kıyasla şu andan sonra kalan vakti kadardır." Mu'cemu's-Sağir ile Mu'cemu'l-Kebir'deki rivayetlerin ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir. Mu'cemu'l-Kebir'deki iki isnadın birinde Şerik'in adı geçmektedir. Bu kişi sika görülmüştür. Bu senedin de kalan ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir."

Ku'aykı'an: Mekke'de bir dağdır. Cürhümlülerin çarpışmları sırasında bu dağın üzerinde çok silah sesleri (ka'ka'a) duyulduğundan dolayı bu şekilde adlandırılmıştır.

881- Ebu Davud, Sa'd bin Ebi Vakkas (r.a)'tan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ben yüce Allah'ın ümmetimi yarım gün geciktirmekle Rabbleri katında (yani kendi ilahi huzurunda) zor durumda bırakmayacağını umuyorum."

"Sa'd (r.a)'a: "Yarım gün ne kadardır?" diye soruldu. O da: "Beş yüz yıl" cevabını verdi."

Bir Açıklama

Bu hadisi şerif, Resulullah (a.s)'ın kıyametin kopacağı vakti kesin bir şekilde bilmediğine işaret etmektedir. Ancak kopacağı vaktin yaklaştığını biliyordu. Bundan dolayı hadiste belirtilen süreyi ümit etmiştir. Ancak Resulullah (a.s)'a uyanların artması için yüce Allah bu ümmetin ömrüne bereket vermiştir. Umarız ki, gelecek zaman da bu ümmet için bereket getirecektir. Resulullah (a.s)'ın kıyamet öncesinde gerçekleşeceğini bildirmiş olduğu olayların bir çoğu henüz gerçekleşmemiştir.

٨٨٢ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَلاَ تَزْدَادُ مِنْهُمْ إِلاَّ بُعْدًا».

882- Taberani, Abdullah bin Mes'ud (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıyametin kopacağı vakit yaklaştı. Ancak bu sadece insanların uzaklaşmada ileri gitmelerini sağlamaktadır."

"Ancak bu sadece insanların uzaklaşmada ileri gitmelerini sağlamaktadır" sözü, insanların kıyamet yaklaştıkça, onun hakkındaki gafletlerinin arttığına işaret etmektedir.

٨٨٣ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ بُرَيْدَةَ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: «بُعِثْتُ أَنَا والسَّاعَةُ جَمِيعًا إِنْ كَادَتْ لَتَسْبِقُنِي».

881-Ebu Davud (4/125) Kitabu'l-Melahim. Kıyametin kopması babı. İsnadı sahihtir.

882- Mu'cemu'l-Kebir (10/15) Mecmau'z-Zevaid (10/311) Müellif: "Bunu Taberani rivayet etmiştir. Taberani'nin kendisinden hadis almış olduğu kişi (yani Taberani'nin şeyhi) dışında kalan ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir. Söz konusu kişi ise sika, sağlam bir ravidir" demiştir.

883- Ahmed, Bureyde (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ben kıyamet saatine çok yakın bir zamanda gönderildim. Öyle ki, nerdeyse kıyamet benim gönderilmemden önce gelecek gibiydi."

٨٨٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «مَثَلُ الْمُسْلِمِينَ وَالْيَهُودَ وَالنَّصَارَى، كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَأْجَرَ قَوْمًا يَعْمَلُونَ لَهُ عَمَلاً إِلَى اللَّيْلِ عَلَى أَجْرٍ مَعْلُومٍ، فَعَمِلُوا لَهُ إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ، فَقَالُوا: لاَحَاجَةَ لَنَا إِلَى أَجْرِكَ الَّذِي اشْتَرَطْتَ لَنَا، وَمَا عَمِلْنَا بَاطِلاً فَقَالَ: لاَتَفْعَلُوا، أَكْمِلُوا بَقِيَّةَ عَمَلِكُمْ، وَخُذُوا أَجْرَكُمْ كَامِلاً. فَأَبَوْا وَتَرَكُوا، وَاسْتَأْجَرَ آخَرِينَ بَعْدَهُمْ، فَقَالَ: أَكْمِلُوا بَقِيَّةَ يَوْمِكُمْ، وَلَكُمُ الَّذِي شَرَطْتُ لَهُمْ مِنَ الأَجْرِ. فَعَمِلُوا حَتَّى إِذَا كَانَ حِينَ صَلاَةِ الْعَصْرِ، قَالُوا: لَكَ مَا عَمِلْنَا بَاطِلٌ، وَلَكَ الأَجْرُ الَّذِي جَعَلْتَ لَنَا. فَقَالَ: أَكْمِلُوا بَقِيَّةَ عَمَلِكُمْ، فَإِنَّ مَا بَقِيَ مِنَ النَّهَارِ شَيْءٌ يَسِيرٌ، فَأَبَوْا، فَاسْتَأْجَرَ قَوْمًا أَنْ يَعْمَلُوا بَقِيَّةَ يَوْمِهِمْ، فَعَمِلُوا بَقِيَّةَ يَوْمِهِمْ، حَتَّى غَابَتِ الشَّمْسُ، فَاسْتَكْمَلُوا أَجْرَ الْفَرِيقَيْنِ كِلَيْهِمَا، فَذَلِكَ مَثَلُهُمْ وَمَثَلُ مَا قَبِلُوا مِنْ هٰذَا النُّورِ».

884- Buhari, Ebu Musa el-Eş'ari (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Müslümanların, yahudilerin ve hıristiyanların durumu şöyle bir adamın durumuna benzemektedir: Bu adam, belli bir ücret karşılığında çalışmaları üzere bazı kimseleri tutuyor. Bunlar öğleye kadar çalışıp;

"Senin bizim için belirlemiş olduğun ücrete ihtiyacımız yok. Şu ana kadar çalıştığımız da boşa gitsin" diyorlar. İşin sahibi:

883- Ahmed bin Hanbel'in Müsned'i (5/348) Mecmau'z-Zevaid (10/311) Müellif bu hadisle ilgili olarak şu açıklamada bulunmuştur: "Bunu Ahmed ve Bezzar rivayet etmiştir. Ancak Bezzar'ın rivayetinde şöyle denilmektedir: "Resulullah (a.s) şöyle buyurdu: "Benim gönderildiğim vakit ile kıyamet saati şunun gibidir." Resulullah (a.s) bunu söylerken şehadet parmağı ile orta parmağını birbirine yapıştırdı." Ahmed'in ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir."

884-Buhari (4/477) 37-Kitabu'l-İcare. 11-İkindi vaktinden akşam vaktine kadar birini ücretle tutma babı.

"Yapmayın, işinizin kalan kısmını da tamamlayıp ücretinizi eksiksiz alın" diyor ama onlar kabul etmiyor ve işi bırakıp gidiyorlar. Bu kez iş sahibi ikinci bir gurubu tutuyor ve:

"Günün kalan vaktinde çalışın, öncekiler için belirlemiş olduğum ücreti size vereceğim" diyor. Bunlar da ikindi oluncaya kadar çalışıp, "Çalıştığımız sana olsun, senden bir şey istemiyoruz. Bizim için belirlemiş olduğun ücret de sana olsun" diyorlar. İşin sahibi:

"İşinizin kalan kısmını tamamlayın. Günün çok az bir vakti kaldı" diyor ama onlar kabul etmiyorlar. Bu kez iş sahibi günün kalan vaktinde çalışmaları üzere bir başka gurubu tutuyor. Onlar da günün kalan vaktinde güneş batıncaya kadar çalışıyorlar ve kendilerinden önceki her iki gurup için de belirlenmiş olan ücretin tamamını alıyorlar. İşte bu örnek, onların (yahudiler ile hıristiyanların) bu nurun ne kadarını kabul ettiklerini ortaya koyan bir örnektir."

٨٨٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَبْدِاللّٰهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ وَهُوَ قَائِمٌ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ: «إِنَّمَا بَقَاؤُكُمْ فِيمَنْ سَلَفَ قَبْلَكُمْ مِنَ الْأُمَمِ، كَمَا بَيْنَ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى غُرُوبِ الشَّمْسِ، أُوتِيَ أَهْلُ التَّوْرَاةِ التَّوْرَاةَ فَعَمِلُوا بِهَا حَتَّى انْتَصَفَ النَّهَارُ، ثُمَّ عَجَزُوا، فَأُعْطُوا قِيرَاطًا قِيرَاطًا. ثُمَّ أُوتِيَ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ الْإِنْجِيلَ، فَعَمِلُوا إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ فَعَجَزُوا، فَأُعْطُوا قِيرَاطًا قِيرَاطًا. ثُمَّ أُوتِينَا الْقُرْآنَ، فَعَمِلْنَا إِلَى غُرُوبِ الشَّمْسِ، فَأُعْطِينَا قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ. فَقَالَ أَهْلُ الْكِتَابَيْنِ: أَيْ رَبَّنَا أَعْطَيْتَ هٰؤُلَاءِ قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ، وَأَعْطَيْتَنَا قِيرَاطًا قِيرَاطًا، وَنَحْنُ كُنَّا أَكْثَرَ عَمَلًا؟ ! قَالَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ: هَلْ ظَلَمْتُكُمْ مِنْ أَجْرِكُمْ مِنْ شَيْءٍ؟ قَالُوا: لَا. قَالَ: فَهُوَ فَضْلِي أُوتِيهِ مَنْ أَشَاءُ».

885- Buhari, Abdullah bin Ömer (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın minberin üstünde durarak şöyle buyurduğunu duydum:

"Geçmiş ümmetlerin yaşamış oldukları süreye nisbetle sizin dünyada kalacağınız süre, (günün tamamına nisbetle) ikindi namazından sonra güneşin batış vaktine kadar olan süre kadardır. Tevrat ehline, Tevrat verildi. Bunlar günün öğle vaktine kadar onunla amel ettiler. Sonra acze düştüler ve karşılıkları birer kırat (birer ölçek) olarak verildi. Daha sonra İncil ehline, İncil verildi. Bunlar da ikindi namazı vaktine kadar emel ettiler. Bunlara da karşılıkları birer kırat (birer ölçek) olarak verildi. Daha sonra bize Kur'an-ı Kerim verildi. Biz de

885-Buhari (13/446) 97-Kitabu't-Tevhid. 31-İstek (meşi'et) ve irade babı.

güneşin batış vaktine kadar bununla amel ederiz. Bize de karşılığımız ikişer kırat (ikişer ölçek) olarak verilir. Bunun üzerine önceki iki kitap ehli:

"Ey Rabbimiz! Şunlara karşılıklarını ikişer kırat (ikişer ölçek) olarak verdin, bize ise birer kırat (birer ölçek) olarak verdin. Oysa biz daha çok amel etmiştik" derler. Yüce Allah da şöyle buyurur:

"Size verdiğim karşılık konusunda herhangi bir haksızlık yaptım mı?" Onlar: "Hayır" derler. Yüce Allah da:

"İşte bu benim ihsanımdır, istediğime veririm" diye buyurur."

Bir başka rivayette şöyle bildirilmiştir:

"Resulullah (as) şöyle buyurdu:

"Sizin ve sizden önceki iki kitap ehlinin durumu, bazı kimseleri ücretle tutan şu adamın durumuna benzemektedir. Bu adam:

"Benim için sabah vaktinden öğleye kadar, karşılığında bir kırat (bir ölçek) ücret almak üzere kim çalışır?" diye soruyor, Yahudiler çalışmayı kabul ediyorlar. Sonra: "Benim için öğle vaktinden ikindiye kadar, karşılığında bir kırat (bir ölçek) ücret almak üzere kim çalışır?" diye soruyor. Bu şartla çalışmayı da hıristiyanlar kabul ediyorlar. Sonra da:

"Benim için ikindi vaktinden akşam güneş batıncaya kadar, karşılığında iki kırat (iki ölçek) ücret almak üzere kim çalışır?" diye soruyor. İşte bu şartla çalışmayı da siz kabul ediyorsunuz. Bu duruma yahudiler ve hıristiyanlar kızıyorlar ve:

"Neden bize çok iş yaptırıldığı halde az karşılık veriliyor?" diyorlar. İşin sahibi de:

"Sizin hakkınızdan herhangi bir şeyi eksik olarak verdim mi?" diye soruyor. Onlar "Hayır" diyorlar. Bunun üzerine işin sahibi de:

"İşte bu da benim ihsanımdır, dilediğime veririm" diyor." (1)

Bir başka rivayette bildirildiğine göre de Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Geçmiş ümmetlerin yaşamış oldukları sürelere nisbetle sizin yaşayacağınız süre (günün tamamına nisbetle), bir günün ikindi vaktinden akşam güneşinin batmasına kadar olan süre kadardır. Sizin ve yahudiler ile hıristiyanların örneği ise kendisi için işçiler tutan şöyle bir adamın örneği gibidir. Bu adam:

"Kim benim için öğle vaktine kadar, karşılığında birer kırat (ölçek) ücret al-

1) Buhari (4/445) 37-Kitabu'l-İcare. 11-İkindi vaktinden akşam vaktine kadar birini ücretle tutma babı.

mak üzere çalışın" diyor..."

Hadisin devamı yukarıdaki gibidir. Hadisin sonu ise şöyledir:

"Bakın, işte siz ikindi vaktinden güneşin batma vaktine kadar çalışan kimselersiniz. Bakın size iki kere karşılık verilecektir. Buna da yahudiler ve hıristiyanlar kızmışlardır (veya "kızarlar")"

Sonra yukarıdaki rivayette geçen ifadelerin benzeri ifadelere yer verilmekte dir. (1)

NÜBÜVVET ÇAĞININ SÜRESİ

٨٨٦ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ ــ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ بِشَهْرٍ ــ: «تَسْأَلُونِي عَنِ السَّاعَةِ؟ وَإِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَاللَّهِ، وَأُقْسِمُ بِاللَّهِ مَاعَلَى الْأَرْضِ مِنْ نَفْسٍ مَنْفُوسَةٍ الْيَوْمَ يَأْتِي عَلَيْهَا مِائَةُ سَنَةٍ وَهِيَ حَيَّةٌ يَوْمَئِذٍ» . قَالَ: فَسَّرَهَا عَبْدُالرَّحْمٰنِ صَاحِبُ السِّقَايَةِ، قَالَ بَعْضُهُمْ: هُوَ نَقْصُ الْعُمُرِ.

886- Müslim, Ebu Zubeyr (r.a)'den rivayet etmiştir. O da, Cabir (r.a)'in şöyle söylediğini bildirmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın, vefatından bir ay önce şöyle buyurduğunu duydum":

"Siz bana kıyametin ne zaman kopacağını soruyorsunuz. Onun bilgisi Allah katındadır. Ancak Allah'a yemin ederim ki, şu an yeryüzünde bulunan anasından doğmuş bir kişinin üzerine, o sağ olaraktan ancak yüz yıl gelecektir."

Sikaya müellifi Abdurrahman, bu hadisi:*"Burada kastedilen şey, ömrün azalmasıdır"* şeklinde açıklamıştır.

Tirmizi'nin rivayetinde şöyle denilmektedir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Şu an, anasından doğmuş olanlardan yüz yıl ömüre ulaşacak yoktur."

Salim bin Ebi'l-Ca'd şöyle söyledi:

"Biz bunu aramızda müzakere ettik. (Bizim "yeni doğmuş" olarak tercüme ettiğimiz) hadisin metnindeki "nefsin menfuse" ibaresi ile kastedilen "yeni ya-

---

886-Müslim (4/1966) 44-Kitabu Fedaili's-Sahabe, 53-"O gün anasından doğmuş birinin yüz yıl ömüre ulaşamayacağı" babı.

ratılmış olan kimse"dir." (1)

Müslim, Tirmizi, Buhari ve Ebu Davud, Abdullah bin Ömer (r.a)'den buradakine benzer bir rivayet daha nakletmişlerdir. Orada şöyle denilmektedir:

"Resulullah (a.s) bu sözü ile, içinde bulunduğu asrın neslinin ulaşabileceği en son zamanı kasdetmiştir." (2)

٨٨٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: كَانَ الأَعْرَابُ إِذَا قَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سَأَلُوهُ عَنِ السَّاعَةِ، مَتَى السَّاعَةُ؟ فَيَنْظُرُ إِلَى أَحْدَثِ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ، فَيَقُولُ: «إِنْ يَعِشْ هٰذَا: لَمْ يُدْرِكْهُ الْهَرَمُ، حَتَّى قَامَتْ عَلَيْكُمُ السَّاعَةُ». قَالَ هِشَامٌ: يَعْنِي مَوْتَهُمْ.

887- Buhari ve Müslim, Hz. Aişe (r.a)'den rivayet şu şekilde etmişlerdir:

"Bedeviler Resulullah (a.s)'ın yanına geldiklerinde kendisine kıyamet vakti hakkında soru sorarlar ve "Kıyamet ne zamandır?" derlerdi. Resulullah (a.s) da onların en gençlerine bakarak şöyle buyurdu:

"Eğer şu yaşarsa, daha ona ihtiyarlık gelmeden üzerinize kıyamet kopar."

Hişam şöyle söylemiştir:

"Burada, onların ölümlerini kasdetmiştir."

٨٨٨ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ : مَتَى السَّاعَةُ؟ فَسَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُنَيْهَةً، ثُمَّ نَظَرَ إِلَى غُلاَمٍ يَيْنَ يَدَيْهِ مِنْ أَزْدِ شَنُوءَةَ، فَقَالَ: «إِنْ عُمُرَ هٰذَا الْغُلاَمِ: لَمْ يُدْرِكْهُ الْهَرَمُ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ». قَالَ أَنَسٌ: وَذٰلِكَ الْغُلاَمُ مِنْ أَتْرَابِي يَوْمَئِذٍ.

887- Buhari (11/361) 81-Kitabu'r-Rikak. 42-Ölüm sarsıntıları (sekeratu'l-mevt) babı. Müslim (4/2269) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 27-Kıyamet vaktinin yakın olduğu babı.

1) Tirmizi (4/520) 34-Kitabu'l-Fiten, 64-Hennad'ın rivayeti babı. Tirmizi, bu hadisin hasen olduğunu söylemiştir.

2) Müslim (4/1965) Aynı kitap ve aynı bab. Tirmizi, aynı yer. Buhari (2/74) 9-Kitabu Mevakiti's-Sala. 40-Fıkhi konularla ve hayırlı işlerle ilgili olarak gece yatsıdan sonra sohbet edilmesi babı. Ebu Davud (4/125) Kitabu'l-Melahim. Kıyametin kapması babı.

***Nefsun menfuse:** Anasından doğmuş biri anlamınadır. Hadisin ifade ettiği anlam ise şudur: "Şu an yaşamakta olanların tümü, sözü edilen süre geçinceye kadar ölmüş olacaklardır. Onlardan yeryüzünde kimse kalmamış olacaktır. Dolayısıyla o asrın insanlarının kıyameti böylece kopmuş olacaktır."*

888- Müslim, Enes bin Malik (r.a)'ten rivayet etmiştir:

"Bir adam Resulullah (a.s)'a: "Kıyamet ne zamandır?" diye sordu. Resulullah (a.s) bir süre sustu, sonra adamın önündeki Ezdi Şenu'e'den olan çocuğa baktı ve şöyle buyurdu:

"Eğer bu yaşarsa, daha ona ihtiyarlık gelmeden kıyamet kopar."

Enes (r.a) şöyle söyledi:

"Ben de o zaman, söz konusu çocukla yaşıt durumdaydım."

Bir başka rivayette ise şöyle denilmektedir:

"Adamın yanında ensardan Muhammed adında bir çocuk vardı..." Hadisin kalan kısmı yukarıdaki gibidir. (1)

Bir Açıklama

"Eğer bu yaşarsa, daha ona ihtiyarlık gelmeden kıyamet kopar" sözü ile, bu söze muhatab olanların kıyametleri yani ölümleri kastedilmiştir. Bu ifade ise, muhatab olan kişinin kendi kıyametine daha çok önem vermesi gerektiğini hatırlatmak amacıyla kullanılmıştır.

İbni Kesir, Nihaye'de şöyle söylemiştir:

"Buna göre, bir kimse öldüğünde ona göre kıyamet kopmuş demektir. Berzah alemi, kıyamet alemine yakındır. O hayatta dünyadan da bazı şeyler vardır ama ahiret hayatına daha çok benzemektedir. Sonra, dünya için belirlenmiş olan süre bittiğinde yüce Allah, kıyametin kopması üzere emrini verecektir. Bunun ardından öncekiler de, sonrakiler de belirli günde toplanmak üzere biraraya geleceklerdir.

888-Müslim (4/2270) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 27-Kıyamet vaktinin yakın olduğu babı.

1) Müslim (4/2269) Ayrı yer.

RESULULLAH (A.S)'IN KIYAMET ÖNCESİNDE GEKÇEKLEŞECEĞİNİ BİLDİRDİĞİ OLAYLAR

Resulullah (a.s)'ın haber verdiği olaylardan bazıları, raşid halifeler döneminde ve Emeviler döneminde ortaya çıkmıştır.

٨٨٩ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: كُنَّا عِنْدَ عُمَرَ، فَقَالَ: أَيُّكُمْ يَحْفَظُ حَدِيثَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الْفِتْنَةِ؟ فَقُلْتُ: أَنَا أَحْفَظُهُ كَمَا قَالَ. قَالَ: هَاتِ، إِنَّكَ لَجَرِيءٌ، وَكَيْفَ قَالَ؟ قُلْتُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَنَفْسِهِ وَوَلَدِهِ وَجَارِهِ، يُكَفِّرُهَا الصِّيَامُ وَالصَّلَاةُ وَالصَّدَقَةُ، وَالأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ» . فَقَالَ عُمَرُ: لَيْسَ هٰذَا أُرِيدُ، إِنَّمَا أُرِيدُ الَّتِي تَمُوجُ كَمَوْجِ الْبَحْرِ. قَالَ قُلْتُ: مَالَكَ وَلَهَا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؟ إِنَّ بَيْنَكَ وَبَيْنَهَا بَابًا مُغْلَقًا. قَالَ: فَيُكْسَرُ الْبَابُ أَوْ يُفْتَحُ؟ قَالَ: قُلْتُ: لاَ، بَلْ يُكْسَرُ، قَالَ: ذَاكَ أَحْرَى أَنْ لاَيُغْلَقَ أَبَدًا. قَالَ: فَقُلْنَا لِحُذَيْفَةَ: هَلْ كَانَ عُمَرُ يَعْلَمُ مَنِ الْبَابُ؟ قَالَ: نَعَمْ، كَمَا يَعْلَمُ أَنَّ دُونَ غَدِ اللَّيْلَةَ، إِنِّي حَدَّثْتُهُ حَدِيثًا لَيْسَ بِالأَغَالِيطِ. قَالَ: فَهِبْنَا أَنْ نَسْأَلَ حُذَيْفَةَ: مَنِ الْبَابُ؟ فَقُلْنَا لِمَسْرُوقٍ: سَلْهُ. فَسَأَلَهُ، فَقَالَ: عُمَرُ.

889- Buhari ve **Müslim,** Huzeyfe bin Yeman (r.a)'ın şöyle söylediğini ri-

889-Buhari (2/8) 9-Kitabu Mevakiti's-Sala. 4-Keffaret niyetiyle namaz kılınması babı. Müslim (1/128) 1-Kitabu'l-İman. 65-İslam'ın garip olarak başladığı ve garip olarak döneceğini bildiren rivayetlerle ilgili bab.

vayet etmişlerdir:

"Hz. Ömer (r.a)'in yanında bulunuyorduk. Hz. Ömer (r.a):

"Hanginiz Resulullah (a.s)'ın fitne ile ilgili hadisini ezberinde tutuyor?" diye sordu. Ben:

"Ben aynen söylemiş olduğu gibi ezberimde tutuyorum" dedim.

"Hadi söyle bakalım, sen epey cür'etlisin. Resulullah (a.s) ne buyurdu?" dedi. Ben de şöyle söyledim:

"Ben, Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Bir adamın fitneye düşmesi ya ailesi, ya malı, ya kendi nefsi, ya çocukları ya da komşusu sebebi ile olur. Bunun keffareti ise oruç, namaz, sadaka ve iyiliği emir, kötülükten nehiydir." Bunu rivayet ettikten sonra Hz. Ömer (r.a):

"Benim kasdettiğim bu değildi. Bu denizin dalgaları gibi dalgalanacak olan fitneyi kasdetmiştim" diye söyledi. Ben de şöyle söyledim:

"Senin onunla meşgul olmanın sebebi nedir, ey Ömer? Seninle onun arasında kapalı bir kapı vardır." Hz. Ömer (r.a):

"Bu kapı kırılacak mı, yoksa açılacak mı?" diye sordu. Ben de: "Bilakis kırılacak" dedim. Hz. Ömer (r.a) de:

"Öyleyse bu kapı bir daha asla kapanmayacak demektir" dedi. Ben de: "Evet" dedim ve ona, yarından önce bir gecenin geleceğini bildiği gibi, içerisinde karışıklıklar bulunan bir hadis naklettim. (Hadisi nakledenler dediler ki):

"Biz Huzeyfe (r.a)'ye bu kapının kim olduğunu sormaktan çekindik. Mesruk'a "Sen sor" dedik. O sordu. "Ömer (r.a)'dir" diye cevap verdi."

Tirmizi, bu hadisin *"Bilakis kırılacaktır"* ifadesine kadar olan kısmını aynen rivayet etmiştir. Tirmizi'nin rivayetinin kalan kısmı ise şöyledir:

"(Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a): "Öyleyse artık kıyamet gününe kadar kopanmayacak demektir" diye söyledi. Ebu Vail şöyle söyledi:

"Ben Mesruk'a, "Huzeyfe (r.a.)'ye kapının kim olduğunu sor?" dedim. O da sordu ve Huzeyfe (r.a): "Ömer (r.a)'dir" cevabını verdi." (1)

Bir Açıklama

Bu hadisi şerif, Resulullah (a.s)'ın mucizelerinden biridir. Çünkü bu hadisi

1) Tirmizi (4\524) 34-Kitabu'l-Fiten, 71-Mahmud bin Gaylan'ın rivayeti babı. Tirmizi, bu hadisin sahih olduğunu söylemiştir.

şerifte, Hz. Ömer (r.a)'in şehid edilmesinin ardından bazı fitnelerin ortaya çıkacağına işaret edilmektedir.

٨٩٠ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِذَا افْتَتَحْتُمْ مِصْرَ فَاسْتَوْصُوا بِالْقِبْطِ» . وَفِي رِوَايَةٍ: «فَاسْتَوْصُوا بِأَهْلِهَا خَيْرًا فَإِنَّ لَهُمْ ذِمَّةً وَرَحِمًا».

890- Hakim, Ka'b bin Malik (r.a)'ten şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Mısır'ı fethettiğimiz zaman, kıptilere iyilikle muamele edin."

Bir başka rivayette de şöyle denilmektedir:

"Oranın halkına iyilikle muamele edin. Onların bir zimmet hakları ve yakınlıkları bulunmaktadır."

٨٩١ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي ذَرٍّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ : «إِنَّكُمْ سَتَفْتَحُونَ أَرْضًا يُذْكَرُ فِيهَا الْقِيرَاطُ فَاسْتَوْصُوا بِأَهْلِهَا خَيْرًا فَإِنَّ لَهُمْ ذِمَّةً وَرَحِمًا».

891- Müslim, Ebu Zer (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Siz, içinde kıratdan söz edilen bir toprak fethedeceksiniz. Oranın halkına iyi muamele edin. Onların bir zimmet hakları ve yakınlıkları bulunmaktadır."

Sahih Buhari ve Sahihi Müslim'de geçen bir rivayette de şöyle denilmektedir:

"Kayser öldüğünde, onun ardından Kayser gelmeyecektir. Yine Kisra öldüğünde, onun ardından Kisra gelmeyecektir. Canım elinde olana yemin ederim ki, siz onların hazinelerini Allah yolunda harcayacaksınız." (1)

890-Mustedrek (2/553) Müellif (Neysaburi: "Bu hadis Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir" demiştir. Mecmau'z-Zevaid (10/63) Müellif Haysemi: "Bunu Taberani iki ayrı isnadla rivayet etmiştir. Bunlardan bir tanesinin ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

Mısır'ı, Hz. Ömer (r.a)'in hilafatte olduğu dönemde, Amr bin As (r.a) fethetmiştir.

891-Müslim (4/1970) 44-Kitabu Fedaili's-Sahebe. 56-Resulullah (a.s)'ın Mısır halkı ile ilgili tavesiyesi babı.

1) Buhari (6/625) 61-Kitabu'l-Menakıb. 25-İslam'da peygamberliğin alametleri babı. Müslim (4/2236) 53-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 17-Kıyamet kopmadan ortaya çıkacak olaylar babı.

Bir Açıklama

Kisraların yönetimine hicri 32 yılında son verilmiştir. Bir daha da bu yönetim geri dönmemiştir ve Allah'ın izniyle geri dönmeyecektir. Kayserlerin yönetimine de Fatih Sultan Muhammed (rh.a)'in eliyle İstanbul'un fethedilmesiyle son verilmiştir. Kisra'nın düşmesinin ardından bir daha başka bir Kisra ortaya çıkmadığı gibi, Kayser'in düşmesinden sonra da başka bir Kayser ortaya çıkmamıştır.

٨٩٢ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ: كَتَبْتُ إِلَى جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ مَعَ غُلاَمِي نَافِعٍ: أَنْ أَخْبِرْنِي بِشَيْءٍ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ . فَكَتَبَ إِلَيَّ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ جُمُعَةٍ، عَشِيَّةَ رُجِمَ الأَسْلَمِيُّ، قَالَ: «لاَيَزَالُ الدِّيْنُ قَائِمًا حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ، أَوْ يَكُونَ عَلَيْكُمُ اثْنَا عَشَرَ خَلِيفَةً؛ كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ» . وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: «عُصَيْبَةٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يَفْتَتِحُونَ الْبَيْتَ الأَبْيَضَ: بَيْتَ كِسْرَى ــ أَوْ آلِ كِسْرَى». وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: «إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ كَذَّابِينَ، فَاحْذَرُوهُمْ». وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: «إِذَا أَعْطَى اللَّهُ أَحَدَكُمْ خَيْرًا فَلْيَبْدَأْ بِنَفْسِهِ وَأَهْلِ بَيْتِهِ». وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: «أَنَا الْفَرَطُ عَلَى الْحَوْضِ».

892- **Müslim,** Amir bin Sa'd bin Ebi Vakkas (r.a)'ın şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Oğlum Nafi ile birlikte Cabir bin Semure (r.a)'ye "Resulullah (a.s)'tan duymuş olduğun bir şeyi bana bildir" diye mektup gönderdim. O da bana şöyle cevap yazdı:

"Ben, Resulullah (a.s)'ın, Eslem kabilesinden olan adamın recm edildiği cuma gününün akşamında şöyle buyurduğunu duydum:

"Kıyamet kopuncaya kadar, din varlığını korur. Yahut sizin başınıza tümü Kureyş'ten olan oniki halife gelir."

Resulullah (a.s)'ın yine şöyle buyurduğunu duydum:

"Müslümanlardan bir gurup, Kisra'nın veya Kisra ailesinin sarayı olan Beyaz Sarayı'ı fethederler."

Bundan başka Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Kıyamet kopmadan önce, bazı yalancılar ortaya çıkacaktır. Onlardan sakının."

892- Müslim (3/1453) 33-Kitabu'l-İmarat. 1-İnsanların Kureyş'e uyacakları babı.

Resulullah (a.s)'ın yine şöyle buyurduğunu duydum:

"Allah birinize bir hayır verirse (bir ihsanda bulunursa), (onu dağıtırken) önce kendinden ve ailesinden başlasın."

Resulullah (a.s)'ın ayrıca şöyle buyurduğunu duydum:

"Ben, Havz'ın (Havz-ı Kevser'in) başına ilk önce gidecek olanımızım."

Simak bin Harb'ın Cabir bin Semure (r.a)'den rivayetine göre de Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Müslümanlardan veya mü'minlerden bir gurup, Kisra ailesinin Beyaz Saray'da bulunan hazinelerini ele geçirecektir." (1)

Bir başka rivayette bildirildiğine göre de Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıyamet kopuncaya kadar, bu din için mücadele eden (çarpışan) bir gurup bulunacaktır." (2)

Bir Açıklama

Resulullah (a.s)'ın ümmetinin halifeleri içinde Kureyş kabilesine mensup pek çok kimse vardır. Raşid halifelerin, Emevi halifelerinin ve Abbasi halifelerinin tümü Kureyş'tendir. Bununla birlikte Kureyş'ten özellikle oniki halifeden söz edilmesi, dinin uygulanması yönünden özel bir durumu olacak dönemlerde yönetime gelecek halifelere işaret içindir. Buna göre, hadisi şerifte sözü edilen oniki halife ile, İslam tarihinin ilk oniki halifesinden bahsedilmiş olması mümkündür. Bu oniki halifenin sonuncusu da Ömer bin Abdulaziz (rh.a)'dir.

Bununla, dönemlerinde sahabenin ve tabi'ilerin ileri gelenlerinin kesin bir güç sahibi olmaları nedeniyle dinin uygulanmasına özen gösterilmiştir. Yukarıdaki hadisi şerif, bir çok yönden mucize niteliği taşımaktadır. Medain'in Fethi gibi bu hadisi şerifin bildirdiği olayların bazıları gerçekleşmiştir. Kıyamete kadar bu dini ayakta tutan bir topluluğun bulunması gibi haberleri de gerçekleşmeye devam etmektedir.

٨٩٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَقْتَتِلَ فِئَتَانِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ، فَيَكُونَ بَيْنَهُمَا مَقْتَلَةٌ عَظِيمَةٌ دَعْوَاهُمَا وَاحِدَةٌ».

---

1) Müslim (3/2237) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 18-Bir adam bir mezarın yanından geçerken, içinde bulunduğu sıkıntı dolayısıyla "Keşke şu kabrin içindeki kişi ben olsaydım" demeden kıyametin kopmayacağı babı.

2) Müslim (3/1524) 33-Kitabu'l-İmare. 53-Resulullah (a.s)'ın: "Ümmetimden hak üzere üstünlük sağlayan bir topluluk sürekli bulunacaktır" sözü ile ilgili bab.

893- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Müslümanlardan iki gurup arasında çarpışma olacaktır. Her iki gurup da aynı dava için çarpışacaktır."

Bir Açıklama

Hadisin zahirinden anlaşıldığına göre, burada Hz. Ali (r.a) ile Hz. Aişe (r.a), Hz. Talha (r.a) ve Hz. Zubeyr (r.a) arasında gerçekleşen çarpışma kastedilmiştir. Bu çarpışmada her iki taraf da, hakkı hakim kılmak için savaşıyordu. Her iki tarafın da kendilerine göre içtihadları vardı. Doğru içtihad üzere olan ise Hz. Ali (r.a) idi. Hadisi Şerifte kastedilen çarpışma Hz. Ali ile Hz. Muaviye (r.a) arasında meydana gelmiş olan çarpışma da olabilir. Bu çarpışmada da, bütün taraflar hakka yardım amacı güdüyorlardı. Ancak bu çarpışmada da hak üzere olan Hz. Ali (r.a) idi. Hz. Ali (r.a) ile diğer taraflar arasında meydana gelen çarpışmalarla ilgili pek çok hadisi şerif nakledilmiştir. Bütün bu hadisi şerifler Resulullah (a.s)'ın mucizelerindendir. Söz konusu hadislere bu kitabın birinci bölümünde yer vermiştik.

٨٩٤ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ اليَمَانِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لاَ تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَقْتُلُوا إِمَامَكُمْ، وَتَجْتَلِدُوا بِأَسْيَافِكُمْ، وَيَرِثَ دُنْيَاكُمْ شِرَارُكُمْ».

894- Tirmizi, Huzeyfe bin Yeman (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Canım elinde olana yemin ederim ki, imamınızı (devlet başkanınızı) öldürmeden ve birbirlerinize karşı kılıçlarınızı çekmeden kıyamet kopmaz. Sizin dünyanıza da fenalarınız varis olur."

Bir Açıklama

Bu hadisi şerif, Hz. Osman (r.a)'ın öldürülmesi olayına işaret etmektedir. Bu olayla ilgili kitabın birinci bölümünde zikretmiş olduğumuz açık ifadeler taşı-

---

893-Buhari (13/81) 92-Kitabu'l-Fiten. 25-Musedded'in Yahya'dan rivayeti babı. Müslim (3/2237) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 4-İki müslümanın birbirlerine karşı kılıç çekmeleri durumu ile ilgili bab.

894-Tirmizi (4/468) 34-Kitabu'l-Fiten. 9-İyilikle emir ve kötülükten nehiy hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi, bu hadisin hasen olduğunu söylemiştir.
İbni Mace (2/1342) 39-Kitabu'l-Fiten. 25-Kıyametin alametleri babı.

yan hadisi şerif (nasslar) nakledilmiştir. Bunların tümü de Resulullah (a.s)'ın mucizeleridir.

٨٩٥ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَذَكَرَ فِتْنَةً عَظَّمَ أَمْرَهَا، فَقُلْنَا ــ أَوْ قَالُوا ــ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَئِنْ أَدْرَكَتْنَا هٰذِهِ لَنَهْلِكَنَّ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «كَلاَّ إِنَّ بِحَسْبِكُمُ الْقَتْلَ».

895- Ebu Davud, Said bin Zeyd (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın yanında bulunuyorduk. Bir fitneden söz etti ve bunun oldukça büyük bir sarsıntısının olacağına dikkat çekti. Biz -ya da orada bulunanlar- "Ey Allah'ın Resulu! Bu fitne bize ulaşırsa, biz helak olacak mıyız?" diye sorduk -veya sordular-. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Hayır, kesinlikle. Size dokunacak kadar olanı ölümdür."

Said dedi ki: "Ben kardeşlerimin öldürüldüklerini gördüm."

٨٩٦ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى عَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «تَزْعُمُونَ أَنِّي مِنْ آخِرِكُمْ وَفَاةً أَلاَ وَأَنِّي مِنْ أَوَّلِكُمْ وَفَاةً وَلَتَتَّبِعُنِي أَفْنَادًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ».

896- Ebu Ya'la, Muaviye (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Siz benim en son ölecek kişi olduğumu sanıyorsunuz. Oysa ben en önce ölecek olanınızım. Benden sonra birbirlerinin boyunlarını vuran topluluklar geleceklerdir."

Taberani'nin, Muaviye bin Ebi Süfyan (r.a)'dan rivayetine göre de Muaviye (r.a) şöyle söylemiştir:

"Biz Mescid'de oturuyorduk. O sırada Resulullah (a.s) yanımıza çıktı ve şöyle buyurdu:

"Siz, benim en son ölecek kişi olacağımı söylüyorsunuz. Oysa ki ben, en önce ölecek olanınızım. Benden sonra birbirlerini öldüren topluluklar geleceklerdir."

895-Ebu Davud (4/105) Kitabu'l-Fiten ve'l-Melahim. Öldürme konusunda beklenenler babı. İsnadı sahihtir.

896-Mecmau'z-Zevaid (7/306) Müellif: "Bunu Ebu Ya'la ve, Evsat ile Kebir'de Taberani rivayet etmiştir. Taberani'nin naklettmiş olduğu metin Muaviye (r.a)'den rivayet edilmiştir. Her ikisinin de ravileri sikadırlar" demiştir.

Resulullah (a.s) daha sonra şu ayeti kerimeyi okudu:

"De ki: "Üstünüzden ve altınızdan size azap göndermeye, sizi fırka fırka yapıp kiminize kiminizin hıncını tattırmaya kadir olan O'dur. Anlasınlar diye ayetleri nasıl yerli yerince açıkladığımıza bak. Ey Muhammed! Gerçekten senin milletin Kur'an-ı Kerim'i yalanladı. "Cezanızı ben verecek değilim" de. Her haberin gerçekleşeeceği bir zaman vardır ki, siz onu yakında bileceksiniz." (1)

Bunu okuduktan sonra da şöyle buyurdu:

"Ümmetimden hak üzere çarpışarak üstün gelen, kendilerini basite alanların bu tutumlarına ve kendilerine muhalefet edenlerin muhalefetlerine aldırmayan bir topluluk sürekli bulunacaktır. Bu topluluk, bu konuda Allah'ın emri gelinceye kadar varlığını sürdürecektir."

Resulullah (a.s) daha sonra da şu ayeti kerimeyi okudu:

"Allah demişti ki: "Ey İsa! Ben seni eceline yetireceğim. Seni kendime yükselteceğim. İnkar edenlerden seni tertemiz beri kılacağım. Sana uyanları kıyamet gününe kadar inkar edenlerin üstünde tutacağım. Sonra dönüşünüz banadır. Ayrılığa düştüğünüz hususlarda aranızda hükmedeceğim." (2)

٨٩٧ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ نَافِعِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «تَغْزُونَ جَزِيرَةَ الْعَرَبِ فَيَفْتَحُهَا اللَّهُ ثُمَّ فَارِسَ فَيَفْتَحُهَا اللَّهُ ثُمَّ تَغْزُونَ الرُّومَ فَيَفْتَحُهَا اللَّهُ ثُمَّ تَغْزُونَ الدَّجَّالَ فَيَفْتَحُهُ اللَّهُ».

897- Müslim, Nafi' bin Utbe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Arap yarımadasının üzerine savaş açarsınız ve yüce Allah, buranın fethini size nasib eder. Sonra fars topraklarının üzerine savaş yaparsınız ve yüce Allah buraların fethini de nasib eder. Ardından rum topraklarının üzerine savaş açarsınız, yüce Allah buraların fethini de nasib eder. Sonra Deccal'a karşı savaşırsınız ve Allah ona karşı da fethi (zaferi) nasib eder."

Bu hadisi şerifte bir çok mucize bulunmaktadır. Bu mucizelerden biri de Kıbrıs'ın fethedileceğine işaret etmesidir. Bu fetih gerçekleşmiştir. Müslümanlar burayı Hz. Osman (r.a) zamanında fethetmişlerdir.

897-Müslim (4/2225) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 12-Müslümanların Deccal'dan önce gerçekleştirecekleri fetihler babı.

1) En'am Suresi: 65-67

2) Ali İmran Suresi: 55

٨٩٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ: وَقَعَتِ الْفِتْنَةُ الأُولَى ــ يَعْنِي مَقْتَلَ عُثْمَانَ ــ فَلَمْ يَبْقَ مِنْ أَصْحَابِ بَدْرٍ أَحَدٌ، ثُمَّ وَقَعَتِ الْفِتْنَةُ الثَّانِيَةُ ــ يَعْنِي الْحَرَّةَ ــ فَلَمْ يَبْقَ مِنْ أَصْحَابِ الْحُدَيْبِيَةِ أَحَدٌ، ثُمَّ وَقَعَتِ الْفِتْنَةُ الثَّالِثَةُ، فَلَمْ تَرْتَفِعْ وَبِالنَّاسِ طَبَاخٌ.

898- Buhari, Sa'id bin Museyyeb (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"İlk fitne olayı -yani Hz. Osman (r.a)'ın öldürülmesi olayı- gerçekleşti. Bu olaydan sonra Bedir Savaşı'na katılmış olanlardan kimse sağ kalmadı. Sonra ikinci fitne olayı -yani Harra olayı- gerçekleşti ve Hudeybiye anlaşmasına katılmış olanlardan kimse sağ kalmadı. Sonra üçüncü fitne olayı gerçekleşti. Bu olaydan sonra da sahabilerden kimse kalmadı."

٨٩٩ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «تَدُورُ رَحَى الإِسْلاَمِ لِخَمْسٍ وَثَلاَثِينَ ــ أَوْ سِتٍّ وَثَلاَثِينَ، أَوْ سَبْعٍ وَثَلاَثِينَ ــ فَإِنْ يَهْلِكُوا فَسَبِيلُ مَنْ هَلَكَ، وَإِنْ يَقُمْ لَهُمْ دِينُهُمْ: يَقُمْ لَهُمْ سَبْعِينَ عَامًا» . قَالَ: قُلْتُ: أَمِمَّا بَقِيَ، أَوْ مِمَّا مَضَى؟ قَالَ: «مِمَّا مَضَى».

899- Ahmed, Abdullah bin Mes'ud (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İslam'ın değirmeni otuzbeş -veya otuzaltı-, -ya da otuzyedi- yıl daha dönecektir. Eğer helak olurlarsa, daha önce helak olanların yolunu tutarlar. Eğer dinleri ayakta durursa, yetmiş yıl ayakta durur."

Ravi dedi ki:

"Ben geçen yıllardan mı, yoksa gelecek yıllardan mı?" diye sordum. "Geçen yıllardan" diye buyurdu."

898-Buhari (7/323) 64-Kitabu'l-Meğazi. 12-Halife'nin Muhammed bin Abdullah Ensari'den rivayeti babı.

899-Ahmed (1/390) Ebu Davud (4/98) Kitabu'l-Fiten ve'l-Melahim. Fitneler ve onlara işaret eden gelişmelerin bilinmesi babı. İsnadı sahihtir. İbni Hibban (8/231) (Hakim Neysaburi) bu hadisi Mustedrek (4/521)'de sahih olarak bildirmiştir. Müellif (Neysaburi): "Bu hadisin isnadı sahihtir" demiş, Zehebi de onun bu açıklamasını doğrulamıştır.

Bir Açıklama

İbnu'l-Esir bu hadisle ilgili olarak şöyle söylemiştir:

"İslam'ın değirmeni döner:"

"Bir savaş, belli merkez üzere devam ederse, "savaşın değirmeni dönüyor" denir. Buna göre yukarıdaki hadisin anlamı da şudur: İslam'ın hükümleri, usulüne uygun olarak belirtilen zaman içinde uygulanacaktır. Bu sürenin bitimine kadar ancak haksızlık edenlerin uygulamalarından uzak kalınabilecektir. Bu süre de otuzbeş yıldır. Burada Resulullah (a.s)'ın ömründen kalan süre de hesaba katılarak böyle denilmiş olabilir. Bu hadisin söylenildiği tarihte, Resulullah (a.s)'ın ömründen beş veya altı yıl kalmış ise, bu süre raşid halifeler dönemine eklenince otuzbeş veya otuzaltı yıl olmaktadır. Raşid halifeler dönemi de otuz yıl sürmüştür. Eğer bu rakam ile hicretin otuzbeşinci yılı kastedilmiş ise, bu yılda Mısırlılar ayaklanma için yola çıkarak Hz. Osman (r.a')'ı kuşatmaya almışlardır. Yukarıdaki hadiste hicretin otuzaltıncı yılı kastedilmiş ise, bu yılda da, Cemal olayı meydana gelmiştir. Burada hicretin otuzyedinci yılı kastedilmiş ise, bu yılda da Sıffin olayı meydana gelmiştir.

"Yetmiş yıl uygulanır" denirken dinin usulüne uygun şekilde, mükemmel olarak uygulanması anlamı kastedilmiştir. Yani bu süre içinde hak çizgi üzere olanlar, sapıklığa düşenlere ve bid'atçilere üstün gelirler. Böylece sapıkların ve yoldan çıkmışların çoğuna karşı hüccet (kesin delil) ortaya konur ve hak dinin devamını sağlayan temeller ayakta tutulur."

٩٠٠ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ رَأْسِ السَّبْعِينَ وَمِنْ إِمَارَةِ الصِّبْيَانِ» . وَقَالَ: «لَا تَذْهَبُ الدُّنْيَا حَتَّى تَصِيرَ لِلْكَعِ ابْنِ لُكَعٍ» . .

900- Ahmed, Ebu Hureyre (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Yetmişin (veya yetmişli yılın) başından ve çocukların emirliğe (yönetime) gelmelerinden Allah'a sığının."

900-Ahmed (2/326) Ahmed'in, Kamil bin Ala dışında kalan ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir. Bu kişi ise sikadır. Takrib'de bu ravinin bazen hata edebilen saduk bir ravi olduğu söylenmiştir. Keşfu'l-Estar (4/126) Mecmau'z-Zevaid (7/220) Müellif Haysemi, bu hadisle ilgili olarak şöyle bir açıklamada bulunmuştur: "Bunu Ahmed ve Bezzar rivayet etmiştir. Ahmed'in Kamil bin Ala dışında kalan ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir. Bu kişi ise sikadır. Takrib'de ise bu kişinin bazen hata edebilen saduk bir ravi olduğu söylenmiştir."

Ve yine şöyle buyurdu:

"Dünya, ahmak oğlu ahmakın eline kalmadıkça gitmez."

Bir Açıklama

Ebu Hureyre (r.a), altmış yılına ulaşmaktan ve çocukların yönetime gelmelerini görmekten Allah'a sığınırdı. Altmış yılının başında Yezid bin Muaviye emirliğe gelmiştir. Yezid, kendisinin ölümünden sonra oğlu Muaviye'nin emirliğe getirilmesini vasiyet etti. Bu ikinci Muaviye çocuk yaştaydı. Ancak o görevinden istifa etti ve uzlet hayatına çekildi. Daha sonra fitneler ortaya çıktı ve Emeviler ile Abdullah bin Zubeyr (r.a) arasında çarpışma oldu. Bu itibarla yetmiş yılından önce çocukların emirliğe gelmeleri olayı başlamış oldu.

٩٠١ــ رَوَى ابْنُ مَاجَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى؛ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنَّ بَيْنَ يَدَى السَّاعَةِ لَهَرْجًا» . قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا الْهَرْجُ؟ قَالَ: «الْقَتْلُ» . فَقَالَ بَعْضُ الْمُسْلِمِينَ: يَارَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا نَقْتُلُ الآنَ فِي الْعَامِ الْوَاحِدِ مِنَ الْمُشْرِكِينَ كَذَا وَكَذَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لَيْسَ بِقَتْلِ الْمُشْرِكِينَ وَلٰكِنْ يَقْتُلُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا، حَتَّى يَقْتُلَ الرَّجُلُ جَارَهُ وَابْنَ عَمِّهِ وَذَا قَرَابَتِهِ» . فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ : يَارَسُولَ اللَّهِ، وَمَعَنَا عُقُولُنَا، ذٰلِكَ الْيَوْمَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لاَ. تُنْزَعُ عُقُولُ أَكْثَرِ ذٰلِكَ الزَّمَانِ. وَيَخْلُفُ لَهُ هَبَاءٌ مِنَ النَّاسِ لاَعُقُولَ لَهُمْ».

901- İbni Mace, Ebu Musa (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıyametin öncesinde kargaşalar ortaya çıkacaktır."

Ebu Musa (r.a) dedi ki:

901-İbni Mace (2/1309) 36-Kitabu'l-Fiten. 10-Fitenin içine iyice düşme babı. Hadis sahihtir. Ahmed de, bunun bir benzerini (2/294) rivayet etmiştir.

***Şu anki düşünce anlayışlarınızın çoğusu gider:** Yani şu an sahip olduğunuz akıl ve anlayışla o işleri yapmazsınız. Bilakis o zamanın insanlarının içine düşecekleri aşırı hırs ve cehalet yüzünden, akıllarının çoğusu gider ve bu yüzden sözü edilen işleri yapmaya cüret ederler.*

"İnsanların döküntüleri" olarak tercüme ettiğimiz hadisin metninde geçen "husale" kelimesi hakkında şöyle açıklamada bulunulmaktadır: Bununla, insanların kafaları çalışmayan alt kesimi kastedilmektedir.

"Ben, "Ey Allah'ın Resulu! Kargaşa nedir?" diye sordum. Resulullah (a.s) da: "Öldürme" diye buyurdu. Müslümanlardan bazıları:

"Ey Allah'ın Resulu! Biz bugün bir yılda müşriklerden şu kadar kimseyi öldürüyoruz" dediler. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Burada kastedilen, müşrikleri öldürmeniz değildir. Ancak birbirinizi öldürürsünüz. Hatta bir adam kendi komşusunu, amcasının oğlunu ve yakın akrabasını öldürür." Bazı kimseler:

"Ey Allah'ın Resulü! Şu anki düşüncelerimiz, anlayışlarımız aynen devam ederken mi bunları yapacağız?" diye sordular. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Hayır. Şu anki düşünce va anlayışlarınızın çoğusu gider (yahut "Şu an taşıdığınız anlayışa sahip olan insanların çoğusu bu dünyadan göçer"- Çeviren) Onların yerlerine insanların döküntülerinden kafaları çalışmayan bir takım kimseler söz sahibi olurlar."

Ebu Musa el-Eş'ari (r.a) daha sonra şöyle söyledi:

"Allah'a yemin ederim, bu gelişmeleri ben ve siz görürüz. Allah'a yemin ederim ki, ne ben, ne de siz bundan kurtulabilirsiniz. Bu gelişmeleri peygamberimizin bize bildirdiği zaman ve şartlar içinde görürüz. Bu olayların içinden çıkmamız da ancak girdiğimiz şekilde mümkün olabilir."

Bu hadiste, Harra olayına ve bu olaydan sonra gelen körü körüne yönetimi ele geçirme kavgalarına ve kavmiyetçi mücadelelere işaret edilmektedir.

٩٠٢ــ رَوَى ابْنُ مَاجَةَ عَنْ أَبِي ذَرٍّ؛ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «كَيْفَ أَنْتَ يَا أَبَا ذَرٍّ، وَمَوْتًا يُصِيبُ النَّاسَ حَتَّى يُقَوَّمَ الْبَيْتُ بِالْوَصِيفِ؟» . (يَعْنِي الْقَبْرَ).قُلْتُ: مَا خَارَ اللَّهُ لِي وَرَسُولُهُ. (أَوْ قَالَ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ) . قَالَ: «تَصَبَّرْ» . قَالَ: «كَيْفَ أَنْتَ وَجُوعًا يُصِيبُ النَّاسَ حَتَّى تَأْتِيَ مَسْجِدَكَ فَلاَ تَسْتَطِيعَ أَنْ تَرْجِعَ إِلَى فِرَاشِكَ، وَلاَ تَسْتَطِيعَ أَنْ تَقُومَ مِنْ فِرَاشِكَ إِلَى مَسْجِدِكَ؟» قَالَ: قُلْتُ: اَللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. (أَوْ مَا خَارَ اللَّهُ لِي وَرَسُولُهُ) . قَالَ: «عَلَيْكَ بِالْعِفَّةِ» قُلْتُ: «كَيْفَ أَنْتَ وَقَتْلاً يُصِيبُ النَّاسَ حَتَّى تُغْرَقَ حِجَارَةُ الزَّيْتِ بِالدَّمِ؟» قُلْتُ: مَا خَارَ اللَّهُ لِي وَرَسُولُهُ. قَالَ: «الْحَقْ بِمَنْ أَنْتَ مِنْهُ» . قَالَ: قُلْتُ : يَارَسُولَ اللَّهِ، أَفَلاَ آخُذُ بِسَيْفِي فَأَضْرِبُ بِهِ مَنْ فَعَلَ ذٰلِكَ؟ قَالَ: «شَارَكْتَ الْقَوْمَ إِذًا. وَلٰكِنِ ادْخُلْ بَيْتَكَ» قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ! فَإِنْ دُخِلَ

بَيْتِي؟ قَالَ: «إِنْ خَشِيتَ أَنْ يَبْهَرَكَ شُعَاعُ السَّيْفِ، فَأَلْقِ طَرَفَ رِدَائِكَ عَلَى وَجْهِكَ فَيَبُوءَ بِإِثْمِهِ وَإِثْمِكَ، فَيَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ».

902- İbni Mace, Ebu Zer (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ey Ebu Zer, evlerin köle fiyatına gideceği (veya kabirlerin fiyatlarının bir köle fiyatını bulacağı) zamanda sen ne yapacaksın?" Ben:

"Allah'ın ve Resulünün benim için uygun gördüğünü yaparım" dedim. (Yahut: "Ben: "Allah ve Resulu, daha iyi bilir" dedim, diye söyledi.)

Resulullah (a.s): "Sabretmeye çalış" dedi ve sonra da şöyle buyurdu:

"İnsanlar, büyük bir açlık felaketi ile karşı karşıya gelirler de, sen bu yüzden Mescid'ine geldiğinde yatağına dönmeye, yatağına dönebildiğin zaman ise Mescid'e gelmeye takat bulamayacak kadar bitkin duruma düşersen ne yaparsın?" Ben:

"Allah ve Resulu, daha iyi bilir" dedim. '(Yahut: "Ben: "Allah'ın ve Resulünün benim için uygun gördüğünü yaparım" dedim, diye söyledi.)

902-İbni Mace (2/1309) 36-Kitabu'l-Fiten. 10-Fitnenin içine iyice düşme babı. Ebu Davud (4/101) Kitabu'l-Fiten ve'l-Melahim. Fitne için çaba harcamaktan nehiy babı. Bu hadis hasendir.

***"Evlerin köle fiyatına gideceği (veya kabirlerin fiyatlarının bir köle fiyatını bulacağı) zamanda sen ne yapacaksın?":** Bu ifadenin metninde geçen "beyt" kelimesi ile evin kastedilmiş olması da, kabrin kastedilmiş olması da mümkündür. Kabiranlamına alınması durumunda ifade şu anlama gelir: O zamanda o kadar çok ölü olur ki, kabir bulmakta zorluk çekilir ve bu yüzden bir kabir, bir köle fiyatından satılır.*

Buradaki "beyt" kelimesinin "ev" anlamına alınması durumunda da ifadenin anlamı şu olur: O zaman ölüm çok olacağından ve evlerde oturacak insan az bulunacağından, yani boş ev sayısı çok olacağından, bir köle fiyatına bir ev satılır.

Hicaretu'z-Zeyt: Medine'de Harra taraflarında bir yer. Bu yerin taşlarının siyah olması dolayısıyla böyle adlandırılmıştır. Yani bu bölgede taşlar zeytin gibi etrafa yayılmış durumdadır.

Hicaretu'z-Zeyt kana boyanacak: Bu yer, kanın içinde kalacak derecede büyük bir çarpışma ve kan dökme olayı yaşanacaktır. Bu hadis, Yezid zamanında gerçekleşmiş olan Harra olayına işaret etmektedir.

***"Eğer kılıç parıltılarının gözlerini kamaştıracağından korkarsan, ridanın bir yanı ile yüzünü kapat":** Kılıç darbelerinin oluşturduğu ışınlar senin gözlerini kamaştıracak dereceye varırsa, yüzünü üstündeki ridanın (paltonun) bir yanı ile ört, o kılıç sallayan adam seni öldürsün. Bu zaman, o seni öldüren kişi kendi günahını da senin günahını da üzerine almış olur.*

Resulullah (a.s): "İffetini koru" dedi ve sonra da şöyle buyurdu:

"İnsanlar, Hicaretu'z-Zeyt kana boyanacak derecede büyük bir öldürme (çarpışma) olayı ile karşı karşıya gelirlerse ne yaparsın?"

Bir Açıklama

Bu hadisi şerifte, Suriye, Filistin ve Ürdün diyarında sahabe ordusunun karşı karşıya gelmiş olduğu Taun (veba) felaketine işaret edilmektedir. Bu hadisi şerifte aynı zamanda Hz. Ömer (r.a) zamanında meydana gelen açlık felaketine de işaret edilmektedir. Bu açlık felaketinin yaşandığı yıl "helak yılı (amu'r-remade)" olarak adlandırılmıştır

Hadisi şerifte bir de Harra olayına işaret edilmektedir. Bu olayların tümü gerçekleşmiştir. Bu hadiste çeşitli mucizeler bulunmaktadır. Aşağıdaki hadiste de, yukarıda verilen hadiste işaret edilen olaylardan söz edilmektedir.

٩٠٣ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ أَبِي ذَرٍّ الغِفَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَا أَبَا ذَرٍّ» . قُلْتُ: لَبَّيْكَ يَارَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ ... فَذَكَرَ الحَدِيثَ. كَذَا قَالَ أَبُو دَاوُدَ، وَلَمْ يَذْكُرْ لَفْظَهُ، وَقَالَ فِيهِ: «كَيْفَ أَنْتَ إِذَا أَصَابَ النَّاسَ مَوْتٌ يَكُونُ الْبَيْتُ فِيهِ بِالوَصِيفِ؟» قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ ــ أَوْ قَالَ: مَا خَارَ اللَّهُ لِي وَرَسُولُهُ ــ قَالَ: «عَلَيْكَ بِالصَّبْرِ» ــ أَوْ قَالَ: «تَصْبِرُ» ــ ثُمَّ قَالَ لِي: «يَا أَبَا ذَرٍّ» . قُلْتُ: لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ. قَالَ: «كَيْفَ أَنْتَ إِذَا رَأَيْتَ أَحْجَارَ الزَّيْتِ قَدْ غَرِقَتْ بِالدَّمِ؟» قُلْتُ: مَا خَارَ اللَّهُ لِي وَرَسُولُهُ. قَالَ: «عَلَيْكَ بِمَنْ أَنْتَ مِنْهُ» . قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ، أَفَلَا آخُذُ سَيْفِي فَأَضَعُهُ عَلَى عَاتِقِي؟ قَالَ: «شَارَكْتَ القَوْمَ إِذًا» . قُلْتُ: فَمَا تَأْمُرُنِي؟ قَالَ: «تَلْزَمُ بَيْتَكَ» . قُلْتُ: فَإِنْ دُخِلَ عَلَيَّ بَيْتِي؟ قَالَ: «إِنْ خَشِيتَ أَنْ يَبْهَرَكَ شُعَاعُ السَّيْفِ، فَأَلْقِ ثَوْبَكَ عَلَى وَجْهِكَ، يَبُوءُ بِإِثْمِكَ وَإِثْمِهِ».

903- Ebu Davud, Ebu Zer Gıfari (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) "Ey Ebu Zer!" diye seslendi. "Buyur ve emret, ey Allah'ın Resulu!" dedim..." Bundan sonra hadisi nakletmiştir.

Ebu Davud böyle söylemiş ve bu hadisin bu aradaki lafzını vermemiştir.

903-Ebu Davud (4/101) Kitabu'l-Fiten ve'l-Melahim. Fitne için çaba harcamaktan nehiy babı. Bu hadis hasendir.

Ebu Davud'un rivayatinde şöyle denilmektedir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Evlerin köle fiyatına gideceği (veya kabirlerin fiyatlarının bir köle fiyatını bulacağı) zamanda sen ne yapacaksın?" Ben:

"Allah ve Resulu, daha iyi bilir" dedim. (Yahut: "Ben: "Allah'ın ve Resulunün benim için uygun gördüğünü yaparım" dedim, diye söyledi.) Resulullah (a.s): "Senin için uygun olan sabırdır" veya "Sabretmeye çalış" diye buyurdu ve yine "Ey Ebu Zer!" diye seslendi. "Buyur ve emret, ey Allah'ın Resulu!" dedim. Bunun üzerine Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ahcaru'z-Zeyt'in kana bulandığını görürsen ne yaparsın?" Ben: "Allah'ın ve Resulü'nün benim için uygun gördüğünü yaparım" dedim. Resulullah (a.s):

"Senin kendilerine ait olduğun topluluğun içinden (akraba ve yakınlarının yanlarından) ayrılma" diye buyurdu. Ben:

"Ey Allah'ın Resulu! Kılıcımı elime alıp bu olaya sebep olanların boyunlarını vurmayayım mı?" diye sordum. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"O zaman sen de onların günahlarına ortak olursun. Sen iyisi evinde otur." Bu kez:

"Eğer bu olaylar benim evimin içine de girerse!" dedim. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Eğer kılıç parıltılarının gözlerini kamaştıracağından korkarsan, elbiseni yüzüne at. O zaman sana kılıç vuran, senin günahını da, kendi günahını da üstlenmiş olur."

٩٠٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ، قَالَ: كُنْتُ مَعَ مَرْوَانَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ فِي مَسْجِدِ النَّبِيِّ ﷺ ، فَسَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: سَمِعْتُ الصَّادِقَ الْمَصْدُوقَ يَقُولُ: «هَلَاكُ أُمَّتِي عَلَى يَدَيْ أُغَيْلِمَةٍ مِنْ قُرَيْشٍ» . فَقَالَ مَرْوَانُ: غِلْمَةٌ. قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: إِنْ شِئْتَ أَنْ أُسَمِّيَهُمْ بَنِي فُلَانٍ وَبَنِي فُلَانٍ.

904- Buhari, Said bin Amr bin Said bin As (r.a)'ın şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın Mescid'inde (Mescidi Nebevi'de) Mervan ve Ebu Hu-

---

904-Buhari (6/612) 61-Kitabu'l-Menakıb. 25-İslam'da peygamberliğin alametleri babı.
"Ben doğru sözlü ve sözü doğrulanan": Sözünde doğru konuşan ve kendisine vahiy ile bildirilmiş olanlar da doğrulanmış olan.

reyre (r.a) ile birlikte bulunuyordum. Orada Ebu Hureyre (r.a)'nin şöyle söylediğini duydum:

"Ben doğru sözlü ve sözü doğrulananın (Resulullah (a.s)'ın) şöyle söylediğini duydum:

"Ümmetimin helaki, Kureyş'ten bazı çocukların eliyle olacaktır."

Mervan: "Çocuklar mı?" diye sordu. Ebu Hureyre (r.a) de şöyle söyledi:

"İstersen onları "filancanın oğulları ve filancanın oğulları" diye adlarıyla söylerim."

Bir başka rivayette de şöyle denilmektedir:

"Amr bin Yahya bin Sa'id, dedesinin şöyle söylediğini bildirmiştir:

"Medine'de, Resulullah (a.s)'ın Mescid'inde (Mescidi Nebevi'de) Ebu Hureyre (r.a) ile birlikte oturuyordum. Yanımızda Mervan da vardı. Ebu Hureyre (r.a) şöyle söyledi:

"Ben doğru sözlü ve sözü doğrulananın (Resulullah (a.s)'ın) şöyle söylediğini duydum:

"Ümmetimin helaki, Kureyş'ten bazı çocukların eliyle olacaktır."

Mervan: "Allah'ın laneti bu çocukların üzerine olsun öyle mi?" dedi. Ebu Hureyre (r.a) de şöyle söyledi:

"Benim, bunları "filancanın oğulları" diye isimleri ile vermemi istersen, yaparım."

Amr bin Yahya dedi ki:

"Mervan'ın oğullarının Şam yönetimini ele geçirdikleri sırada, dedem Said ile birlikte Şam tarafına doğru yola çıktım. Dedem, bu yönetimi ellerinde tutanların daha genç yaşta olduklarını görünce şöyle söyledi:

"Olabilir ki, Ebu Hureyre (r.a)'nin kasdetmiş olduğu kişiler bunlardır." Ben de: "Sen daha iyi bilirsin" dedim." (1)

٩٠٥ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عُمَيْرِ بْنِ سَعِيدٍ، قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا مَعَ ابْنِ مَسْعُودٍ، وَأَبُو مُوسَى عِنْدَهُ، وَأَخَذَ الوَالِيَ رَجُلاً فَضَرَبَهُ وَحَمَلَهُ عَلَى جَمَلٍ. فَجَعَلَ النَّاسُ يَقُولُونَ

---

1) Buhari (13/9) 92-Kitabu'l-Fiten. 3-Resulullah (a.s)'ın: "Benim ümmetimin helaki, kafaları çalışmayan bir takım oğlancıkların eliyle olur" sözü ile ilgili bab.

الْجَمَلُ الْجَمَلُ. فَقَالَ رَجُلٌ: يَا أَبَا عَبْدِالرَّحْمٰنِ هٰذَا الجَمَلُ الَّذِى كُنَّا نَسْمَعُ. قَالَ: فَأَيْنَ البَارِقَةُ.

905- Taberani, Umeyr bin Said (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"İbni Mes'ud (r.a)'un yanında oturuyorduk. Ebu Musa (r.a) da oradaydı. Vali bir adamı tutup dövdü ve sonra deveye bindirdi. İnsanlar da: "Deve, deve" diye bağırmaya başladılar. Bu sırada bir adam:

"Ey Ebu Abdurrahman! İşte bizim daha önce duymakta olduğumuz deve budur" dedi. O da: "Kılıçlar nerede?" diye sordu."

Bir Açıklama

Bu rivayet gösteriyor ki, sahabiler, peygamberlerinin kendilerine öğretmesi ile ileride yöneticilerin uyguladıkları bazı ceza uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmuşlardı. Bu cezalandırmalardan biri de, cezalandırılan kişinin deveye bindirilerek insanlara gösterilmesi idi.

٩٠٦ــ رَوَى التِّرمِذِىُّ عَنْ عَبْدِاللّٰهِ بْنِ عُمَرَ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : «فِى ثَقِيفٍ كَذَّابٌ وَمُبِيرٌ».

906- Tirmizi, Abdullah bin Ömer (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Sakiften bir yalancı ve bir de helak edici çıkacaktır."

Tirmizi şöyle söylemiştir:

"Yalancının Muhtar bin Ebu Ubeyd, helak edicinin ise Haccac bin Yusuf olduğu söylenmiştir."

٩٠٧ــ رَوَى الْبُخَارِىُّ عَنْ الزُّبَيْرِ بْنِ عَدِىٍّ، قَالَ: دَخَلْنَا عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ فَشَكَوْنَا إِلَيْهِ مَا نَلْقَى مِنَ الحَجَّاجِ، فَقَالَ: «اصْبِرُوا، لاَيَأْتِى عَلَيْكُمْ زَمَانٌ إِلاَّ الَّذِى بَعْدَهُ شَرٌّ مِنْهُ، حَتَّى تَلْقَوا رَبَّكُمْ». سَمِعْتُ هٰذَا مِنْ نَبِيِّكُمْ.

905-Mecmau'z-Zevaid (7/237) Müellif: "Bunu Taberani rivayet etmiştir. Ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

906-Tirmizi (4/499) 34-Kitabu'l-Fiten. 44-Sakif kabilesinin içinden bir yalancı, bir de helak edicinin çıkacağı hakkında gelen rivayetler babı. Bu hadis sahihtir.

907- Buhari, Zubeyr bin Adiy (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Enes bin Malik (r.a)'in yanına gittik ve Haccac'dan çektiklerimizden ötürü ona şikayetçi olduk. O da şöyle söyledi:

"Sabredin. Üzerinize herhangi bir zaman gelse, mutlaka öncesinden daha fena bir zaman olur. Rabbinize kavuşuncaya kadar bu böyle devam eder."Ben bu sözü peygamberinizden duydum..."

Bir Açıklama

"Rabbinize kavuşuncaya kadar bu böyle devam eder" sözü ile acaba sadece sahabe nesli mi, yoksa genelde tüm İslam ümmeti mi kastedilmektedir? Hasen olarak rivayet edilen bir başka hadisin ortaya koyduğu anlama göre birincinin yani 'sahabe neslinin' kastediliyor olması daha kuvvetli ihtimaldir. Söz konusu hadiste şöyle denilmektedir:

"Ümmetim yağmur gibidir. Öncesi mi daha hayırlıdır, yoksa sonrası mı bilinmez."

Bazıları bu ifade ile genelin kastedildiğini söylemişlerdir. Bu yorumlamaya göre, değişik çağlarda meydana gelen yenileme ve diriliş hareketlerinin, İslam için gerçekleştirilen zaferlerin yukarıdaki hadisin mutlak anlamda alınmasına ters düşmeyeceği ileri sürülmektedir. Hadis, ilk dönemden sonra hayırlı bir dönemin daha gelmeyeceği anlamına değildir. Ancak burada hayır, nisbi mahiyettedir ve bütün itibariyle geçen zamana nisbetle, gelen zamanda daha da azalmaktadar. Ancak tercihe uygun görülene göre hadisteki anlam, sahabe nesline özeldir.

٩٠٨ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَاللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ وَهُوَ مُسْتَنِدٌ إِلَى الْكَعْبَةِ، وَهُوَ يَقُولُ: وَرَبِّ هٰذِهِ الْكَعْبَةِ لَقَدْ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فُلَانًا وَمَا وُلِدَ مِنْ صُلْبِهِ.

908- Ahmed, Şa'bi (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

907-Buhari (13/19) 92-Kitabu'l-Fiten. 6-Gelen her zamanın öncesinden daha fena olacağı babı. Tirmizi (4/492) 34-Kitabu'l-Fiten. 35. bab. Tirmizi, bu hadisin hasen, sahih olduğunu söylemiştir.

908-Ahmed (4/5) Keşfu'l-Estar (2/947) Mu'cemu'l-Kebir (4/481) Mecmau'z-Zevaid (5/241) Müellif bu hadisle ilgili olarak şöyle bir açıklamada bulunmuştur: "Bunu Ahmed ve Bezzar rivayet etmiştir. Ancak Bezzar'ın rivayetinde şöyle denilmektedir: "Yüce Allah, Hakem'i ve onun soyundan gelenleri Peygamberinin dili ile lanetlemiştir." Bunun bir benzerini Taberani de rivayet etmiştir. Taberani'nin rivayeti, Ahmed'in rivayeti gibidir. Ahmed'in ravileri ise Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir."

"Abdullah bin Zubeyr (r.a)'in Kabe'ye dayanmış olarak şöyle söylediğini duydum:

"Şu Kabe'nin Rabbine yemin olsun ki, Resulullah (a.s) filancayı ve onun soyundan gelenleri lanetledi."

Bir Açıklama

Lanet, yönetimi elinde tutanların çocuklarından kafir olanlara yöneltilebilir. Bu şakilde laneti, onların kafir olan çocuklarına özel kılmak şarttır. Çünkü yönetimi ellerinde tutanların müslüman çocuklarına lanette bulunulamaz. Sadece kalplerinde nifak taşıyanlar veya lanetlenmelerini hakettirecek bir amel işleyenler lanetlenebilir.

٩٠٩ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ الْبَهِيِّ مَوْلَى الزُّبَيْرِ قَالَ: كُنْتُ فِي الْمَسْجِدِ وَمَرْوَانُ يَخْطُبُ فَقَالَ عَبْدُالرَّحْمٰنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ: وَاللَّهِ مَا اسْتُخْلِفَ [أَيْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ] أَحَدًا مِنْ أَهْلِهِ. فَقَالَ مَرْوَانُ: أَنْتَ الَّذِي نَزَلَتْ فِيكَ: ﴿وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ أُفٍّ لَكُمَا﴾ فَقَالَ عَبْدُالرَّحْمٰنِ: كَذَبْتَ وَلٰكِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَعَنَ أَبَاكَ.

909- Bezzar, Zübeyr'in mevlası (azatlısı) Abdullah Behi (r.a)nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Mescid'de (Nescidi Nebevi'de) bulunuyordum. Mervan da konuşma yapıyordu. Bu sırada Abdurrahman bin Ebi Bekir (r.a) şöyle söyledi:

"Vallahi (Resulullah a.s) yakınlarıdan kimseyi yerine halife olarak tayin etmedi." Bunun üzerine Mervan, Abdurrahman'a:

"Sen, hakkında yüce Allah'ın "Annesine babasına, "Uf size! Benden önce nice nesiller gelip geçmişken beni tekrar diriltilmemle mi tehdit ediyorsunuz" diyen kimseye, annesi babası Allah'a sığınarak "Sana yazıklar olsun! İman et! Doğrusu Allah'ın sözü gerçektir" dediler" (1) ayeti kerimesini indirdiği kimsesin" diye söyledi. Abdurrahman da:

"Yalan söyledin. Ancak Resulullah (a.s) senin babanı lanetledi" diye konuştu."

٩١٠ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ وَقَدْ

909-Kesfu'l-Estar (2/247) Mecmau'z-Zevaid (5/241) Müellif: "Bunu Bezzar rivayet etmiştir. İsnadı hasendir" demiştir.

1) Ahkaf Suresi: 17

ذَهَبَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِي يَلْبَسُ ثِيَابَهُ لِيَلْحَقَنِي فَقَالَ وَنَحْنُ عِنْدَهُ: «لَيَدْخُلَنَّ عَلَيْكُمْ رَجُلٌ لَعِينٌ» . فَوَاللَّهِ مَازِلْتُ وَجِلاً أَتَشَوَّفُ خَارِجًا وَدَاخِلاً حَتَّى دَخَلَ فُلاَنٌ (يَعْنِي الْحَكَمَ).

910- Ahmed, Abdullah bin Amr (r.a)'ın şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın yanında oturuyorduk. O sırada Amr bin el-As da elbiselerini giyip benim yanıma gelmek için çıkmıştı. O şekilde Resulullah (a.s)'ın yanında otururken, Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Şimdi yanınıza lanetlenmiş bir adam gelecek."

Bu söz üzerine ben korktum ve sürekli içeri dışarı girip çıkmaya başladım. Sonunda içeriye filanca girdi. (Burada Hakem'i kasdetmiştir.)"

Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Resulullah (.as) rüyasında, Hakem'in oğullarının, minberinin üzerine atlayıp indiklerini gördü. Bu rüya üzerine biraz kızgın bir şekilde uyandı ve şöyle buyurdu:

"Ne oluyor? Hakem'in oğullarının benim minberimin üzsünde maymunlar gibi sıçradıklarını görüyorum."

Ebu Hureyre (r.a) dedi ki:

"Ben Resulullah (a.s)'ı bundan sonra vefatına kadar hiç rahat ve güler halde görmedim." (1)

٩١١ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ، قَالَ: أُحْصِيَ مَا قَتَلَ الْحَجَّاجُ صَبْرًا، فَوُجِدَ مِائَةَ أَلْفٍ وَعِشْرِينَ أَلْفًا.

911- Tirmizi, Hişam bin Hassan (r.a)'ın şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

910-Ahmed (2/163) Keşfu'l-Estar (2/247) Mecmau'z-Zevaid (5/241) Müellif Haysemi, bu hadisle ilgili olarak şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bu hadisi Ahmed ve Bezzar rivayet etmiştir. Ancak Bezzar'ın rivayetinde "Hakem bin Ebi'l-As içeri girdi" denilmiştir. Bu hadisi Taberani de, Evsat'ta rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir."

911-Tirmizi (4/499) 34-Kitabu'l-Fiten. 44-Sakiften bir yalancı ve bir helak edici çıkacağı hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi'nin Hişam bin Hassan'a kadar olan isnadı sahihtir.

1) Mecmau'z-Zevaid (5/243) Müellif: "Bunu Ebu Ya'la rivayet etmiştir. Mus'ab bin Abdullah bin Zubeyr dışında kalan ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir. Bu kişi ise sikadır" demiştir.

"Haccac'ın hapse atarak veya işkence ile yahut idam ettirerek öldürdükleri sayıldı; bu yolla yüzyirmibin kişiyi öldürmüş olduğu ortaya çıktı."

٩١٢ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عُمَرِ بْنِ الخَطَّابِ قَالَ: وُلِدَ لأُخِي أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجُ النَّبِيِّ ﷺ غُلاَمٌ فَسَمَّوْهُ الوَلِيدَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «سَمَّيْتُمُوهُ بِاسْمِ فَرَاعِنَتِكُمْ لَيَكُونَنَّ فِي هٰذِهِ الأُمَّةِ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ الوَلِيدُ لَهُوَ أَشَرُّ عَلَى هٰذِهِ الأُمَّةِ مِنْ فِرْعَونَ لِقَوْمِهِ».

912- Ahmed, Hz. Ömer bin Hattab (r.a)'ın şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın hanımı Ümmü Seleme'nin kardeşinin, bir oğlan çocuğu dünyaya geldi. Adını Velid koydular. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Siz ona firavununuzun adını taktınız. Bu ümmetin içinde adına Velid denilen bir adam çıkar kı, o, bu ümmete Firavun'un kendi toplumuna verdiği zarardan daha çok zarar verir."

Bir Açıklama

Bu hadiste kastedilen kişinin Velid bin Yezid bin Abdulmelik olması mümkündür. Bu kişi, eğlencelere dalmış ve kendisinde büyüklenme (ceberut) özellikleri görünmeye başlamıştı. Onu en son Ümeyyeoğulları (emeviler) öldürmüşlerdir.

Evzai bu hadisi, daha önce İbni Hacer Askalani'nin 'Feth' adlı kitabından naklederek vermiş olduğu şekilde açıklamıştır. İbni Hacer, bu hadisin Ümmü Seleme'den rivayet edilmiş olan ve İbrahim Harbi'nin 'Garibu'l-Hadis' adlı eserinde yer alan bir şahidini de zikretmiştir. Bu ikinci hadis, Muhammed bin İshak'ın Muhammed bin Amr'dan, onun Ata'dan, onun Ümmü Seleme (r.a)'nin kızı Zeyneb'den, onun da annesinin rivayeti tarikıyla nakledilmiştir. Bu rivayete göre Ümmü Seleme (r.a) şöyle söylemiştir:

"Resulullah (a.s) yanıma geldi. Benim yanımda da Muğire ailesinden Velid adında bir çocuk vardı. Resulullah (a.s): "Bu kimdir?" diye sordu. Ben: "Velid" dedim.

"Siz Velid'in sevgisini gönlünüze yerleştirdiniz. Onun adını değiştirin. Bu ümmetin içinde bir firavun ortaya çıkacak, adı Velid olacaktır." (1)

٩١٣ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ بُرْدَةَ؛ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ مَسْلَمَةَ فَقَالَ: إِنَّ

912-Ahmed (1/18) Mecmau'z-Zevaid (7/313) Müellif: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri sikadırlar" demiştir.

1) Bkz. Fethu'l-Bari (10/580, 581)

رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّهَا سَتَكُونُ فِتْنَةٌ وَفُرْقَةٌ وَاخْتِلاَفٌ. فَإِذَا كَانَ كَذٰلِكَ. فَأْتِ بِسَيْفِكَ أُحُدًا، فَاضْرِبْهُ حَتَّى يَنْقَطِعَ. ثُمَّ اجْلِسْ فِي بَيْتِكَ حَتَّى تَأْتِيَكَ يَدٌ خَاطِئَةٌ، أَوْ مَنِيَّةٌ قَاضِيَةٌ».

913- Ahmed, Ebu Burde (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Muhammed bin Mesleme'nin yanına gittim. Şöyle söyledi:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Fitneler, ayrılmalar ve görüş farklılıkları (ihtilaflar) ortaya çıkacak. Bunlar ortaya çıktığında, kılıcını Uhud Dağı'na götür. Burada kırılıncaya kadar yerlere çarp. Sonra günahkar bir el veya bu dünyadan göçmene neden olacak ölüm sana ulaşıncaya kadar evinde otur."

Söz konusu olaylar meydana geldi, ben de Resulullah (a.s)'ın söylediğini yaptım." -

Bir Açıklama

Resulullah (a.s)'ın sözünü ettiği olaylar meydana geldi ve bazı sahabiler çeşitli içtihadlarda bulunarak çarpışmalara katıldılar. Bazıları ise olaylardan uzak durdular. Olaylardan uzak duranların arasında Muhammed bin Mesleme (r.a) de bulunuyordu. Bu gibi rivayetlerin bulunmasına rağmen diğer sahabilerin tümünün, neden olaylardan uzak kalmadıkları sorulabilir. Bu soruya cevap olarak, bu gibi rivayetlerin belli bir takım kişiler için verilmiş özel fetvalar niteliğinde olduğunu söylemek mümkündür.

٩١٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ: «أَلاَ إِنَّ الْفِتْنَةَ هَاهُنَا» يُشِيرُ إِلَى الْمَشْرِقِ. «مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ» وَفِي رِوَايَةٍ قَالَ ــ وَهُوَ مُسْتَقْبِلُ الْمَشْرِقَ ــ «هَا، إِنَّ الْفِتْنَةَ هَاهُنَا» ثَلاَثًا ــ وَذَكَرَهُ. وَفِي أُخْرَى أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ ــ وَهُوَ مُسْتَقْبِلُ الْمَشْرِقِ ــ يَقُولُ: «أَلاَ إِنَّ الْفِتْنَةَ هَاهُنَا مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ».

914- Buhari ve Müslim, Abdullah bin Ömer (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

913-Ahmed (3/493) İbni Mace (2/1310) 36-Kitabu'l-Fiten. 10-Fitneye düşme babı. Bu hadis sahihtir.

914-Buhari (13/45) 92-Kitabu'l-Fiten. 16-Resulullah (a.s)'ın "Fitne doğu tarafından gelir" sözü ile ilgili bab. Müslim (4/2228) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 16-Fitnenin doğu tarafından geleceği babı.

"Resulullah (a.s) minberden doğu tarafına işaret ederek şöyle söyledi:

"Bakın! Fitne bu taraftan gelecektir. Şeytanın boynuzunun ortaya çıktığı taraftan gelecektir."

Bir başka rivayette bildirildiğine göre de, Resulullah (a.s) yönünü doğu tarafına çevirerek şöyle seslendi:

"İşte, fitne bu yönden gelecektir."

Resulullah (a.s) bu sözü üç kez tekrar etti."

Yine bir başka rivayette geçtiğine göre Abdullah bin Ömer (r.a) şöyle bildirmiştir

"Resulullah (a.s) doğu tarafına yönelerek şöyle buyurdu:

"İşte, fitne bu taraftan, şeytanın boynuzunun ortaya çıktığı taraftan gelecektir." (1)

Buhari'nin rivayetine göre de Abdullah bin Ömer (r.a) şöyle söylemiştir:

"Resulullah (a.s) hutbede konuşmaya durdu. Hz. Aişe (r.a)'nin odasının tarafını işaret ederek şöyle buyurdu:

"Fitne bu yönden gelecektir -bu sözü üç kez tekrar etti (ve sonra şöyle devam etti)- Şeytanın boynuzunun ortaya çıktığı yönden." (2)

Buhari'nin baş tarafında fazlalık bulunan bir başka rivayetine göre de Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ey Allah'ım! Bizim için Şam'ımıza bereket ver! Ey Allah'ım! Bizim için Yemenimize bereket ver!" Orada bulunanlar: "Ncd'imize de" diye söylediler. Resulullah (a.s) yine:

"Ey Allah'ım! Bizim için Şam'ımıza bereket ver! Ey Allah'ım! Bizim için Yemenimize bereket ver!" diye buyurdu. Orada bulunanlar tekrar: "Necd'imize de" dediler. (Ravi dedi ki) "Sanıyorum Resulullah (a.s) üçüncüsünde şöyle söyledi:

"Burada sarsıntılar ve fitneler olacak. Şeytanın boynuzu da buradan ortaya çıkacak."

Bu hadisin rivayetinde İbni Avn konusunda ihtilafa düşülmüştür. Ondan müs-

---

1) Buhari (13/45) 92-Kitabu'l-Fiten. 16-Resulullah (a.s)'ın "Fitne doğu tarafından gelir" sözü ile ilgili bab.

2) Buhari (6/210) 57-Kitabu Farzi'l-Humus. 4-Resulullah (a.s)'ın hanımlarının evleri hakkında gelen rivayetler babı.

ned olarak da rivayet edilmiş, İbni Ömer (r.a)'e mevkuf olarak, onun ağzıyla da rivayet edilmiştir. (1)

Yine Buhari'nin bir başka rivayetine göre Abdullah bin Ömer (r.a) şöyle söylemiştir:

"Resulullah (a.s)'ın doğu tarafına işaret ederek şöyle buyurduğunu duydum:

"Bakın! Fitne bu tarafta, şeytanın boynuzunun çıkacağı taraftadır." (2)

Müslim'in rivayetine göre de (Abdullah bin Ömer r.a) şöyle söylemiştir:

"Resulullah (a.s), Hz. Aişe (r.a)'nin evinden çıktı ve şöyle buyurdu:

"Küfürün başı bu yandan, şeytanın boynuzunun doğduğu yandandır." (3)

Yine Müslim'in Salim (r.a)'den naklettiği bir rivayete göre de Salim şöyle söylemiştir: (4)

"Ey Irak halkı! Sizi küçük şey isteyip de büyük şeyin içine düşüren nedir! Ben, babam Abdullah bin Ömer (r.a)'in şöyle söylediğini duydum:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Fitne bu taraftan gelir." -Resulullah (a.s) bunu söylerken, eliyle doğu tarafına işaret etti- (Sonra sözüne şöyle devam etti):

"Şeytanın boynuzunun çıktığı yerden gelir."

Siz ise birbirinizin boynunu vuruyorsunuz. Hz. Musa (a.s), Firavun ailesinden olan o kişiyi yanlışlıkla öldürmüştü de, yüce Allah onun hakkında şöyle buyurmuştu:

"Sen bir cana kıymıştın da, seni üzüntüden kurtarmış ve seni bir çok musibetle denemiştik." (5)

Yine Müslim'in bir başka rivayetinde bildirildiğine göre Resulullah (a.s), Hz. Hafsa (r.a)'nın kapısında durdu: -Bazı raviler Hz. Aişe (r.a)'nin kapısında durduğunu söylemişlerdir- Sonra eli ile doğu tarafını göstererek şöyle buyurdu:

"Fitne bu yandan, şeytanın boynuzunun doğduğu yandan gelir."

---

1) Buhari (13/45) 92-Kitabu'l-Fiten. 16-Resulullah (a.s)'ın "Fitne doğru tarafından gelir" sözü ile ilgili bab.

2) Buhari (6/3367 59-Kitabu'l-Halk. 11-İblisin ve askerlerinin özellikleri babı.

3) Müslim (4/2229) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 16-Fitnenin doğu tarafından, şeytanın boynuzunun çıkacağı taraftan geleceği babı.

4) Müslim, aynı yer.

5) Taha Suresi: 40

Resulullah (a.s) bu sözü iki vaya üç kez tekrar etti." (1)

٩١٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «رَأْسُ الكُفْرِ نَحْوَ المَشْرِقِ، وَالفَخْرُ وَالْخُيَلاَءُ فِي أَهْلِ الخَيْلِ وَالإِبِلِ: الفَدَّادِينَ أَهْلِ الْوَبَرِ، وَالسَّكِينَةُ فِي أَهْلِ الْغَنَمِ».

915- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Küfrün başı, doğu tarafındadır. Övünme ve kendini beğenmişlik at ve deve sahiplerinde, sesleri çok çıkan çobanlarda ve kıllarla uğraşanlardadır. Sakinet (gönül rahatlığı) ise koyun sahiplerindedir."

Müslim'in bir rivayetine göre de Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"İman berekettir. Küfür doğu tarafındadır. Sekinet (gönül rahatlığı) koyun sahiplerinde, övünme, gösteriş ise at ve kıllı hayvan sahiplerindedir." (2)

٩١٦ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ البَدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «مِنْ هَاهُنَا جَاءَتِ الْفِتَنُ نَحْوَ المَشْرِقِ، وَالجَفَاءُ وَالقَسْوَةُ وَغِلَظُ القُلُوبِ فِي الفَدَّادِينَ، أَهْلِ الوَبَرِ عِنْدَ أُصُولِ أَذْنَابِ الإِبِلِ وَالْبَقَرِ، فِي رَبِيعَةَ وَمُضَرَ».

916- Buhari, Ebu Mes'ud Bedri (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Bu taraflardan, doğu tarafından fitneler gelir. Kabalık, katılık ve kalp sertliği, sesleri çok çıkan çobanlarda, develerin ve sığırların kuyruklarının diplerinde duran, kıllı hayvan sahiplerinde (yani) Rabi'a ve Mudar kabilelerindedir."

Bir Açıklama

Yukarıda verilen hadislerde doğudan mutlak anlamda söz edilmektedir. Bu

---

915-Buhari (6/350) 59-Kitabu Bed'i'l-Halk. 15-Müslümanın malının hayırlı olanının dağların yüksek tepelerine çıkarak elde ettiği ganimet malı olduğu babı. Müslim (1/72) 1-Kitabu'l-İman. 21-İman sahiplerinin birbirlerine üstlünlüğü babı. Muvatta (2/970) 54-Kitabu'l-İsti'zan. 6-Ganimetler konusunda gelen rivayetler babı.

916-Buhari (6/526) 61-Kitabu'l-Menakıb. 1-Yüce Allah'ın: "Ey insanlar biz sizi bir kadınla bir erkekten yarattık" sözü ile ilgili bab.

1) Müslim, aynı yer.

2) Müslim (1/72) 1-Kitabu'l-İman. 21-İman sahiplerinin birbirlerine üstünlüğü babı.

arada özellikle Necd ve Irak'ın adı geçmektedir. Eğer Necd ile bilinen Necd bölgesi kastediliyorsa, hadisi şerifte, Museylemetu'l-Kezzab (Yalancı Peygamber) olayına, Karmatiler olayına ve buna benzer olaylara işaret ediliyor demektir. Her halükarda bu hadisler, mucize niteliğindedir ve buralarda bildirilen olaylar gerçekleşmiştir.

Resulullah (a.s)'tan sonra; gerek sahabe döneminde, gerek raşid halifeler döneminde ve gerekse Emeviler döneminde ortaya çıkacak gelişmelerden söz eden çok sayıda hadisi şerif bulunmaktadır. Bu hadisleri incelediğimiz zaman, Resulullah (a.s)'ın böyle gelecekte olacak bir çok olaydan haber verdiğini ve bunların fiilen gerçekleştiğini görmekle yüzlerce mucize ile karşılaşırız.

Kitabın İslam Akaidi bölümü içinde, itikadi fırkalardan, fitnelerden ve özellikle de Hariciler fitnesinden söz ederken, bu hadislerin çoğunu vermiştik. Ancak bu tür hadislerin önemli bir kısmına, Siretun Nebeviyye bölümünde, Resulullah (a.s)'ın gelecekle ilgili haberleri, Resulullah (a.s)'ın hanımlarının, yakınlarının, raşid halifelerin ve bazı sahabilerin hayatları ile ilgili konuların içerisinde yer vermiştik. Oralarda verilen söz konusu hadisi şerifler, bu konunun da içeriğine girmektedir. Dolayasıyla adı geçen konulara başvurulması yerinde olur.

Eğer bu tür hadislerin tümü bir kitapta toplansaydı, Resulullah (a.s)'ın hak peygamber olduğunu göstermek için delil olarak yeterdi. Böyleyken ve Resulullah (a.s)'ın peygamberliğine işaret eden unsurlar, insanın kafasının alamayacağı kadar çokken, inkar etmek nasıl mümkün olur?

GENEL BİR HADİS

٩١٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقْتَتِلَ فِئَتَانِ عَظِيمَتَانِ، يَكُونُ بَيْنَهُمَا مَقْتَلَةٌ عَظِيمَةٌ دَعْوَاهُمَا وَاحِدَةٌ، وَحَتَّى يُبْعَثَ دَجَّالُونَ كَذَّابُونَ، قَرِيبٌ مِنْ ثَلاَثِينَ، كُلُّهُمْ يَزْعُمُ أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ، وَحَتَّى يُقْبَضَ العِلْمُ، وَتَكْثُرَ الزَّلاَزِلُ، وَيَتَقَارَبَ الزَّمَانُ، وَتَظْهَرَ الفِتَنُ، وَيَكْثُرَ الهَرْجُ» ــ وَهُوَ القَتْلُ القَتْلُ ــ «وَحَتَّى يَكْثُرَ فِيكُمُ الْمَالُ فَيَفِيضَ حَتَّى يُهِمَّ رَبَّ المَالِ مَنْ يَقْبَلُ صَدَقَتَهُ، وَحَتَّى يَعْرِضَهُ، فَيَقُولَ الَّذِي عَرَضَهُ عَلَيْهِ: لاَأَرَبَ لِي فِيهِ، وَحَتَّى يَتَطَاوَلَ النَّاسُ فِي البُنْيَانِ، وَحَتَّى يَمُرَّ الرَّجُلُ بِقَبْرِ الرَّجُلِ، فَيَقُولُ: يَالَيْتَنِي مَكَانَهُ. وَحَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا، فَإِذَا طَلَعَتْ وَرَآهَا النَّاسُ آمَنُوا أَجْمَعُونَ، فَذٰلِكَ حِينَ لاَيَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ، أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا، وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ نَشَرَ الرَّجُلاَنِ ثَوْبَهُمَا بَيْنَهُمَا، فَلاَ يَتَبَايَعَانِهِ، وَلاَ يَطْوِيَانِهِ، وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ انْصَرَفَ الرَّجُلُ بِلَبَنِ لِقْحَتِهِ، فَلاَ يَطْعَمُهُ، وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَهُوَ يَلِيطُ حَوْضَهُ فَلاَ يَسْقِي فِيهِ. وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ رَفَعَ أُكْلَتَهُ إِلَى فِيهِ، فَلاَ يَطْعَمُهَا».

917- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

917-Buhari (6/616) 61-Kitabu'l-Menakıb. 25-Peygamberliğin alametleri babı
Müslim (4/2214) 52-Kitabu'l-Fiten. 4-İki müslümanın kılıçları ile birbirlerine karşı gelmeleri babı.

"İki büyük gurup birbiri ile çarpışmadıkça kıyamet kopmaz. Bu iki gurup arasında büyük bir çarpışma meydana gelir. Davaları ise birdir. Bu arada otuza yakın yalancı Deccal ortaya çıkarılır. Bunların her biri kendisinin Allah'ın peygamberi olduğunu ileri sürer. İlim alınır. Sarsıntılar çoğalır. Zaman yakınlaşır. (Kıyamet yaklaşır veya zaman çabuk geçer.) Fitneler ortaya çıkar, kargaşa -ki bu öldürmedir- çoğalır.

O zamanlarda mallarınız o kadar çoğalır ki, mal sahibi, zekatını kimin kabul edeceği konusunda düşünmeye başlar. Hatta zekatını birine arzeder de, o arzettiği kişi "Benim ona ihtiyacım yok" der.

İnsanlar o zamanda yüksek binalar yapmakta birbirleri ile yarışırlar. O zamanda bir kimse bir kabrin yanından geçerken "keşke şu kabrin içindeki ben olsaydım" der.

Güneş batı tarafından doğar. Güneşi böyle batıdan doğmuş olarak gören insanların tümü, iman ederler. Ancak daha önce iman etmiş veya imanı üzere bir iyilik yapmış olmadıktan sonra bu vakit, kişiye imanın bir yarar sağlamayacağı vakittir.

Kıyamet iki kişinin (alış-veriş için) elbiselerini aralarına sermiş olduğu bir sırada kopacaktır. Öyle ki, bu iki kişi, o elbiseleri alıp satmaya, hatta dürmeye bile fırsat bulamayacaklar. Yine, adamın yeni doğmuş devesinin sütünü alıp götürdüğü bir sırada kıyamet koyacaktır ve o adam bu sütü içmeye fırsat bulamayacaktır. Adamın birinin havuzunu sıvamakta olduğu bir bırada kıyamet kopacak, bu adam oradan su içmeye fırsat bulamayacak. Bir başkasının ağzına yemeğini götürdüğü sırada kıyamet kopacak ve adam bu yemeğini yemeye fırsat bulamayacak."

Müslim'in bir başka rivayetine göre de Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Otuz kadar yalancı Deccal ortaya çıkmadan kıyamet kopmaz. Bunların tümü de kendilerinin peygamber olduklarını ileri sürerler. Yine güneş batı tarafından doğmadan kıyamet kopmaz. O zaman bütün insanlar iman ederler. Ancak bir kimse daha önce iman etmiş veya imanı ile bir iyilik (sevap) kazanmış olmazsa, o günde iman etmesi bir kimseye yarar sağlamaz.

Siz yahudilerle savaşmadan kıyamet kopmaz. O savaşta bir yahudi, bir taşın arkasına sığınır da o taş: "Ey Allah'ın kulu! Ey müslüman, şu arkamdaki bir yahudidir" diye seslenir. Yine ayakkabıları (nalinleri) kıl olan bir toplulukla çarpışmadığınız sürece kıyamet kopmaz." (1)

Yine Müslim'in bir başka rivayetinde bildirildiğine göre Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

---

1) Müslim (4/2240) 52-Kitabu'l-Fiten. 18-Bir adam, bir kabrin yanından geçerken "Keşke bunun içindeki ben olsaydım" demedikçe kıyametin kopmayacağı babı.

"Sizde mal iyice çoğalıp taşmadıkça kıyamet kopmaz. Hatta bir adam malının zekatını çıkarır da onu kendisinden kabul edecek birini bulamaz. O zamanda Arap toprakları otlaklarla (veya bahçelerle) ve ırmaklarla dolu bir hale dönüşür." (1)

Müslim'in bir başka rivayetinde de şöyle bildirilmektedir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Sizde mal iyice çoğalıp taşmadıkça kıyamet kopmaz. Hatta bir adamı malının zekatını kabul edecek birini bulma konusu düşündürmeye başlar. Bir adama malının zekatını teklif eder, o da: "Benim buna ihtiyacım yok" cevabını verir." (2)

Bir Açıklama

Bu hadislerde bir çok mucize bulunmaktadır. Buralarda bildirilenlerin bazılarını bu ümmet daha önce gördü. Bazılarını ise şu an görmekteyiz. Resulullah (a.s)'ın *"O zaman Arap toprakları otlaklarla (veya bahçelerle) ve ırmaklarla dolu bir hale dönüşür"* sözünde bildirilen durumun başlangıcını ise şu an görmekteyiz. Şu sıralarda bu yönde gelişmeler başlamış durumdadır.

Resulullah (a.s)'ın sözünde 'dönüşür' ifadesinin kullanılması, bu beldelerin daha önce de böyle olduğuna işaret etmektedir. Nitekim son zamanlarda yapılan araştırmalar ve buralardan petrol çıkması da bunun gerçekliğine işaret etmektedir. Dolayısıyla sadece bu ibarede bile Resulullah (a.s)'ın iki ayrı mucizesi görülmektedir.

Çağımız büyük sarsıntılara şahid olmaktadır. İki büyük dünya savaşına şahid olunmuştur. Bu çağda öldürme olayları da sıkça görülmektedir. Yine çağımızda insanlar, geçmiş çağların hiçbirinde görülmemiş şekilde yüksek binalar yapmakta ve birbirleri ile yarış etmektedirler.

---

1) Müslim (2/701) 12-Kitabu'z-Zekat. 18-Zekatı alacak birinin bulunmayacağı zaman gelmeden önce zekatı vermeye teşvik babı.

2) Müslim, aynı yer.

BİRİNCİ İSTANBUL FETHİ

٩١٨ــ رَوَى الدَّارِمِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ العَاصِ قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ نَكْتُبُ، إِذْ سُئِلَ: أَيُّ المَدِينَتَيْنِ تُفْتَحُ أَوَّلاً: قُسْطَنْطِينِيَّةَ أَوْ رُومِيَةَ؟ فَقَالَ: «لاَ بَلْ مَدِينَةُ هِرَقْلَ أَوَّلاً».

918- Darimi, Abdullah bin Amr bin As (r.a)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın yanında yazı yazmakta olduğumuz sırada, bir ara "Acaba şu iki şehirden hangisi daha önce fethedilir: Konstantiniyye mi, yoksa Rumiyye (Roma) mı?" diye sordu. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Bilakis Hirakl önce fethedilir."

Bir Açıklama

Bu hadisi şerifte iki müjde bulunmaktadır. Birisi Konstantiniyye'nin (İstanbul'un) fethedileceği, diğeri ise Roma'nın fethedileceği müjdesidir. Konstantiniyye'yi fethettik, ancak Roma'yı henüz fethetmiş değiliz. Bu da içinde bulunduğumuz zaman ile kıyamet arasında uzun bir süre olduğunu göstermektedir.

Resulullah (a.s)'ın kıyamet kopmadan önce gerçekleşeceğini bildirmiş olduğu olaylardan henüz gerçekleşmemiş olan daha başka olaylar da bulunmaktadır. Bunlardan birisi de İslam'ın bütün dünya üzerinde hakimiyet kurmasıdır. Bu husus ise Resulullah (a.s)'ın şu hadisi şerifinde bildirilmektedir:

٩١٩ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنِ المِقْدَادِ بْنِ الأَسْوَدِ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ:

918-Darimi (1/126) Mukaddime. 42-İlmin yazılmasına cevaz verenlerle ilgili bab. Bu hadis sahihtir.

«لاَيَبْقَى عَلَى ظَهْرِ الأَرْضِ بَيْتُ مَدَرٍ وَلاَ وَبَرٍ إِلاَّ أَدْخَلَهُ اللَّهُ كَلِمَةَ الإِسْلاَمِ بِعِزِّ عَزِيزٍ أَوْ ذُلِّ ذَلِيلٍ إِمَّا يُعِزُّهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فَيَجْعَلَهُمْ مِنْ أَهْلِهَا أَوْ يُذِلُّهُمْ فَيَدِينُونَ لَهَا».

919- Ahmed, Mikdad bin Esved (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Gerek çamurdan, gerek kıldan yeryüzünde hiçbir ev kalmaksızın, yüce Allah hepsinin içine İslam'ı sokar. İslam ya izzeti ile bir eve girerek o evin halkını kendi mensuplarından eyleyerek onlara da izzet kazandırır, yahut gücü ile girerek o insanları hakimiyetine alır ve onlar da İslam'ın gücüne boyun eğerler."

Yine Ahmed'in Temim ed-Dari'den naklettiği bir başka rivayetine göre de, Temim ed-Dari şöyle söylemiştir:

"Ben Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Bu din, gece ile gündüzün ulaştığı her yere ulaşacaktır. Gerek çamurdan, gerek kıldan yeryüzünde hiçbir ev bırakmaksızın yüce Allah oraya bu dini sokacaktır. Bu din, ya girdiği eve izzeti ile girerek o evin halkını da izzete kavuşturacaktır, ya da gücü ile girerek o evin halkını hakimiyeti altına sokacaktır. İzzet yoluyla Allah, İslam'ı izzete kavuşturacak, güç yoluyla da küfrü zillete düşürecektir."

Temim ed-Dari şöyle söylemiştir:

"Ben bunu kendi yakınlarımda müşahede ettim. Yakınlarımdan İslam'ı kabul edenler iyilik, şeref ve izzete kavuştular. İçlerinden kafir olanlar ise aşağılık küçüklük ve cizye ile karşı karşıya geldiler." (1)

Bir Açıklama

Bu hadisi şerif, sözü edilen gelişmenin Hz. Mesih (a.s)'in inmesinden önce gerçekleşeceğini göstermektedir. Çünkü Hz. Mesih (a.s) cizyeyi kabul etmez. İleride Konstantiniyye'nin, Deccal'ın çıkışından hemen önce gerçekleştirilecek ikinci bir fethinden söz eden hadisler bulunduğunu göreceğiz. Bu hadislerde, söz konusu ikinci fethi gerçekleştirecek olanların arapların olmayacakları belirtilmektedir.

Yine Deccal'in ortaya çıkacağı zamanda arapların sayıca az olacaklarından söz eden hadislerin bulunduğunu göreceğiz. Deccal ortaya çıkacak ve Hz. Mesih İsa bin Meryem (a.s)'in ineceği vakitlerde İslam hilafet merkezi Kudüs ola-

---

919-Ahmed, Müsned (6/4) Bu hadis sahihtir.
1) Ahmed, Müsned (4/103)

caktır. İlim adamlarının meşhur olan görüşlerine göre Mehdi (a.s), Hz. İsa (a.s)-'nın indiği vakitlerde bulunacaktır. Bütün bunlar bizim yaşadığımız zamanla kıyametin büyük alametlerinin ortaya çıkma vakti arasında bilirsiz bir sürenin bulunduğunu göstermektedir. En doğrusunu ise ancak yüce Allah bilir.

Bu hadis metinleri zımnen, çok sayıdaki hadis metinlerinin içerisine serpilmiş işaretlerden anlıyoruz ki, bugün Filistin topraklarına yığılmış ve bu topraklar üzerinde devlet kurmuş olan yahudiler, müslümanların kendileri ile çarpışacakları yahudiler değildir. Söz konusu yahudiler, Deccal Mesih'in arkasına toplanacak olan yahudilerdir. O zamanda hilafet merkezi Kudüs olacaktır. Bu olaydan önce de, dünya çapında bir İslam devleti kurulacaktır. Bütün bunlar, yahudilerin şu an Filistin toprakları üzerinde kurmuş oldukları hakimiyetlerinin kalıcı olmadığını göstermektedir.

İSLAMA GİRMEDEN ÖNCEKİ TÜRK, TATAR VE MOĞALLAR'IN SAVAŞLARI

٩٢٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا قَوْمًا نِعَالُهُمْ الشَّعَرُ، وَلاَ تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا قَوْمًا كَأَنَّ وُجُوهَهُمْ الْمَجَانُّ الْمُطْرَقَةُ».

920- Buhari ve **Müslim,** Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Siz ayakkabıları kıldan olan bir toplulukla savaşmadıkça kıyamet kopmaz. Ve yine yüzleri enli tokmak gibi olan bir toplulukla savaşmadığınız sürece kıyamet kopmaz."

Sufyan şöyle söyledi:

"Bir rivayette şöyle bir ilavede bulunulmuştur:

"Küçük gözlü, basık burunlu, yüzleri enli tokmak gibi olan (bir toplulukla savaşmadığınız sürece kıyamet kopmaz.)" (1)

Bir başka rivayette de şöyle bildirilmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıyametin kopmasından önce ayakkabıları kıldan olan bir toplulukla savaşırsınız. Bunların yüzleri enli tokmaklar gibi ve kırmızıdır; gözleri de küçü ktür."(2)

920-Buhari (6/104) 56-Kitabu'l-Cihad. 96-Kıldan ayakkabı giyenlerle savaşılacağı babı. Müslim (4/2233) 52-Kitabu'l-Fiten. 18-Bir adam bir kabrin yanından geçerken "keşke bunun içindeki ben olsaydım" demedikçe kıyametin kopmayacağı babı.

1) Buhari, aynı yer.

2) Müslim (4/2234) Aynı yer.

Buhari'nin bir rivayetine göre Kays bin Ebi Hazim (r.a) şöyle söylemiştir:

"Ebu Hureyre (r.a)'nin yanına gittik. Bize şöyle söyledi:

"Resulullah (a.s) ile üç yıl birlikte bulundum. Benim yaşımda, Resulullah (a.s)'ın hadisini ezberlemeye benden daha gayretli kimse yoktu. (Bir keresinde) Resulullah (a.s)'ın -eliyle şöyle yaparak- şunları söylediğini duydum:

"Kıyamet öncesinde ayakkabıları kıldan olan bir toplulukla savaşırsınız. Bunlar (Müslümanlara) karşı açıkça savaşa dururlar."

Sufyan bir keresinde: *"Bunlar şu pazarcılardır"* diye söyledi. Burada pazarcılar denilirken kastedilenler ise, farisilerdir. Bunların dillerinde pazar kelimesi kullanıldığından dolayı kendilerine böyle denilmiştir. (1)

Yine Buhari'nin bir başka rivayetinde, hadisin sonunda şöyle bir ilaveye yer verilmiştir:

"İnsanların en üstünlerinin (hayırlılarının) bu inancı benimsemeden önceki dönemlerinde, bu inançtan en çok nefret eden kimseler olduklarını görürsün. İnsanlar maden gibidirler. Cahiliye çağlarında önde olanlar, eğer dini iyi öğrenirlerse İslam'da da önde olurlar. Sizden birinin üzerine öyle zaman gelecektir ki, beni görmek onun, mevcut ailesi ve malı kadar bir daha kendisine verilmesinden daha sevimli olacaktır." (2)

Yine Buhari'nin bir başka rivayetinde şöyle denilmektedir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Acemlerden (veya arap olmayan toplumlardan) Huz ve Kerman halkları ile savaşmadığınız sürece kıyamet kopmaz. Bunlar kırmızı yüzlü, basık burunlu, küçük gözlü insanlardır. Yüzleri enli tokmak gibidir. Ayakkabıları kıldandır." (3)

Müslim'in bir rivayetine göre Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Müslümanlar Türklere karşı savaşmadıkları sürece kıyamet kopmaz. Bunlar yüzleri enli tokmak gibi olan insanlardır. Kıl giyer ve kıl üzerinde yürürler (ayakkabıları da kıldandır.)" (4)

Bir Açıklama

Burada Türk denilirken kastedilen kitle, bilinen Türk halkından daha geniş

---

1) Buhari (6/604) 61-Kitabu'l-Menakıb. 25-İslam'da peygamberliğin alametleri babı.

2) Buhari, aynı yer.

3) Buhari, aynı yer.

4) Müslim (4/2233) Aynı yer.

***Bazir:** Onların fuhuş ticareti yaptıkları pazarları.*

bir kitledir. Bunu hadiste anılan özelliklerden anlamaktayız. Anlaşıldığına göre burada kastedilenler, Türkler, Moğollar ve Tatarlar gibi Türklerin yaşadıkları bölgelerin arkalarında kalan halklardır. Çünkü hadiste zikredilen özellikler bunlara da uymaktadır.

٩٢١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَمْرِو بْنِ تَغْلِبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ: أَنْ تُقَاتِلُوا قَوْمًا يَنْتَعِلُونَ نِعَالَ الشَّعَرِ، وَإِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ: أَنْ تُقَاتِلُوا قَوْمًا عِرَاضَ الْوُجُوهِ، كَأَنَّ وُجُوهَهُمُ الْمَجَانُّ الْمُطْرَقَةُ»..

921- Buhari, Amr bin Tağleb (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıyametin alametlerinden biri de, kıldan ayakkabı giyen bir toplumla savaşmanızdır. Bir diğer kıyamet alameti de geniş yüzlü insanların oluşturduğu bir halkla savaşmanızdır. Bu insanların yüzleri enli tokmak gibidir."

Bir Açıklama

Fethde, *"kıldan ayakkabı giyerler"* sözü ile ilgili şu açıklamada bulunulmuştur:

"Hadisteki ifadeden çıkan anlama göre, bununla kastedilenler Türklerden başkalarıdır. İsmaili'nin rivayetine göre Muhammed bin Abbad şöyle söylemiştir:

"Bana bildiriliğine göre, Babek halkının ayakkabıları kıldan olurdu."

İbni Hacer şöyle der:

"Babeklilere hurrami denilirdi. Bunlar zındıklardandı. Kendileri ile evlenilmesi haram kılınan kadınlarla evlenmeyi caiz görürlerdi. Bu insanlar Me'mun zamanlarında büyük bir güç oluşturdular. Farisi beldelerinden Taberistan ve Rey gibi bir çok beldeyi ele geçirdiler. Mu'tasım döneminde adı geçen Babek öldürülünceye kadar, söz konusu kitle gücünü ve hakimiyetini korudu. Babek'in ortaya çıkışı hicri 201 yılında veya daha önce oldu. Öldürülmesi olayı ise hicri 222 yılında gerçekleştirildi.."

Müslümanlar, Fars topraklarında ortaya çıkmış çeşitli zındık kitlelere karşı savaş vermişlerdir. Yine Türk topraklarından harekete geçmiş olan bazı gruplara karşı da savaşmışlardır. Türklerin İslam'a girmelerinden önce onlara karşı da savaşmışlardır. Ayrıca Türk beldelerinin arkalarında kalan topraklardan ha-

921-Buhari (6/103-104) 56-Kitabu'l-Cihad. 95-Türklerle savaşılacağı babı.

rekete geçen Moğol ve Tatar yığınlarına karşı da savaşmışlardır. İşte bu bölümde verilen hadisi şeriflerde, sözü edilen bu savaşların tümüne işaret edilmektedir. Bunlar da Resulullah (a.s)'ın mucizelerindendir.

٩٢٢ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ بُرَيْدَةَ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَسَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّ أُمَّتِي يَسُوقُهَا قَوْمٌ عِرَاضُ الْوُجُوهِ صِغَارُ الأَعْيُنِ كَأَنَّ وُجُوهَهُمُ الْجُحَفُ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ حَتَّى يُلْحِقُوكُمْ بِجَزِيرَةِ الْعَرَبِ؛ أَمَّا السَّائِقَةُ الأُولَى فَيَنْجُو مَنْ هَرَبَ مِنْهُمْ، وَأَمَّا الثَّانِيَةَ فَيَنْجُو بَعْضٌ وَيَهْلِكُ بَعْضٌ، وَأَمَّا الثَّالِثَةُ فَيَصْطَلِمُونَ مَنْ بَقِيَ مِنْهُمْ» . قَالُوا: يَارَسُولَ اللَّهِ مَنْ هُمْ؟ قَالَ: «التُّرْكُ، أَمَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيَرْبُطُنَّ خُيُولَهُمْ إِلَى سَوَارِيَ مَسَاجِدِ الْمُسْلِمِينَ» . قَالَ: وَكَانَ بُرَيْدَةُ لاَيُفَارِقُهُ بَعِيرَانِ أَوْ ثَلاَثَةٌ وَمَتَاعُ السَّفَرِ وَالأَسْقِيَةُ، يُعِدُّ ذٰلِكَ لِلْهَرَبِ مِمَّا سَمِعَ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ مِنَ الْبَلاَءِ مِنَ التُّرْكِ..

922- Ahmed, Bureyde (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın yanında oturuyordum. Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Benim ümmetimi, yüzleri geniş, gözleri küçük, yüzleri adeta tokmak gibi olan insanların oluşturduğu bir kavim (toplum) üç kere sürecektir (yani "bu toplumla benim ümmetim üç kez karşı karşıya gelecektir." Çeviren) öyle ki, bunlar, sizinle Arap yarımadasında çarpışacaktır. Birinci sürmede (çarpışmada) onlardan kaçanlar kurtulacaktır. İkinci sürmede (çarpışmada) bazıları öldürülecek, bazıları kalacaktır. Üçüncü sürmede (çarpışmada) ise, onlardan geriye kalanların tümü sökülüp çıkarılacaklardır."

Orada bulunanlar: "Ey Allah'ın Resulu! Bunlar kimlerdir?" diye sordular. Resulullah (a.s) şöyle cevap verdi:

"Bunlar Türklerdir. Bunlar atlarını sizin Mescid'lerinizin direklerine bağlayacaklardır."

Hadisi Bureyde (r.a)'den nakleden ravi dedi ki:

"Bureyde (r.a), Türklerin gerçekleştirecekleri saldırılar konusunda Resulullah (a.s)'dan duymuş olduğu şeyler dolayısıyla, bu saldırılarla karşı karşıya

---

922-Ahmed (5/348) Keşfu'l-Estar (4/128) Mecmau'z-Zevaid (7/311) Müellif: "Bunu Ahmed ve muhtasar bir şekilde Bezzar rivayet etmiştir. Bezzar'ın ravileri, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir" demiştir.

gelmesi durumunda kaçabilmek için iki deve ile yol azığını ve su kaplarını hiç yanından ayırmazdı."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Bu hadisi şerifte kastedilen saldırıların Moğol ve Tatar saldırıları olması muhtemeldir. Hadis metinlerinde Türk ismi ile kastedilenlerin, bilinen Türk halkından daha geniş bir kitleyi içine aldığı anlaşılmaktadır. Bundan dolayı hadislerin açıklamalarını yapan ilim adamları, bu bölümdeki hadisi şeriflerde işaret edilen olayların, müslümanların Moğol ve Tatar saldırıları dolayısıyla karşı karşıya geldikleri sıkıntılar olduğunu söylemişlerdir.

Süneni Ebu Davud'un şerhi olan 'Avnu'l-Ma'bud'un 4. cildinde şöyle denilmektedir:

"İmam Nevevi şöyle söylemiştir:

"Kıl giyerler" sözünün anlamı, hadisin diğer rivayetlerinden de anlaşılacağı üzere "ayakkabıları kıldan olur"dur. Böyleleri zamanımızda da bulunmaktadır.

Müslim'in rivayatinde ifade: "Kıl giyer ve kıl üstünde yürürler" şeklindedir. Bu ifade açıkça onların elbiselerinin de kıldan olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanısıra onların ayakkabıları da kıldan olur. İbni Dihye'nin ve daha başkalarının söylediklerine göre bu halkların ülkelerinde çok kar yağması nedeniyle bu tür giysiler giymek zorunda kalırlar.

Kurtubi, Tezkire'de şöyle söylemiştir:

"Birinci hadis, yani Ahmed bin Hanbel'in rivayet etmiş olduğu hadis, sözü edilen insanların sefere çıkıp müslümanlarla savaşacaklarını ve müslümanları öldüreceklerini bildirmektedir. Bu olay, Resulullah (a.s)'ın bildirdiğine yakın bir şekilde gerçekleşti. O zamanda, sözü edilen halklardan, sayılarını ancak Allah'ın bilebileceği ve kendilerini müslümanların başından ancak Allah'ın uzaklaştırabileceği kalabalık bir topluluk saldırıda bulundu.

Bunlar Ye'cuc ve Me'cuc gibi bir kalabalık oluşturuyordu. Hicri 617 yılının cemaziyelevvel ayında, Türklerden, kendilerine Tatar denilen kalabalık bir topluluk müslümanların üzerlerine saldırıya geçti. Bunlar, önlerine geleni yakıp yıktılar. Müslümanlardan istedikleri kadar insan öldürdüler. Maveraunnehr'in çevresindeki Horasan beldelerinde yaşayan insanların tümünün canlarına kıydılar. Sasanoğullarının hakimiyetlerine son verdiler. Nişaver (Peşaver) şehrini tamamen yıktılar. Bu şehri ateşlere verdiler. Havarizm (Harezm) halkından önlerine kim çıktıysa öldürdüler. Bu halktan mağaralara ve kuytu yerlere sığınanların dışında kimse canını kurtaramadı. Hatta insanların sığınmış oldukları sığınaklara bile ulaştılar ve buralara sığınanları da öldürdü veya esir ettiler. Binaları yıktılar.

Ceyhan ırmağından şehirlere su akıttılar. Rey, Kazvin, Erdebil, Azerbaycan beldelerinin merkezi durumundaki Merağa şehirlerini ve daha başka şehirleri tamamen yerle bir ettiler. Bu beldelerin bilginlerinden ve ileri gelenlerinden kendilerine bir destek buldular; kadınların öldürülmesini ve çocukların kesilmesini de caiz gördüler.

Sonra ikinci Irak'a ulaştılar. Buranın en büyük şehri Isfahan'dı. Bu şehrin etrafı surlarla çevriliydi ve surların uzunluğu kırk bin zira'ı buluyordu. Surlar oldukça yüksek ve büyük bir özenle inşa edilmişti. Şehrin halkı da hadis ilmi ile uğraşıyordu. Yüce Allah, kendi ihsanı ile bu insanlara destek verdi. Bu şehrin halkı, gelen saldırganları göğüsleri ile karşıladılar. Burada o saldırganları karşılayanlar gerçekten cesur insanlardı. Onlar, kendileri hakkında söylenilen, bu beldenin kahraman insanların beldesi olduğu yolundaki haberin doğruluğunu gösterdiler. Burada yüzbin insan toplanarak Tatar (Moğol) saldırılarına karşı durdu. Saldırgan Moğollardan çoğu öldürüldü. Bunlar orada kendileri için belirlenmiş olan kesin kaderlerine kavuştular. Moğollar, Isfahan'dan okun yaydan çıkması gibi kaçtılar. O zaman onların Isfahan'dan kaçmaları, Bedir Savaşı'nda şeytanın kuyruğunu toplayıp savaş meydanından kaçmasına benziyordu. Moğollar da, direnmeleri durumunda helakten kurtulamayacaklarını anlamışlardı. Bunlar Erbid Dağlarına çıkıncaya kadar geri kaçmaya devam ettiler. Buralarda buldukları bütün salih müslümanları öldürdüler. Oraların bütün güzel bahçelerini ve bostanlarını da yakıp harap ettiler. Saldırgan Moğollar, Yukarı Doğu'nun (Maşrıkı A'la'nın) üçte ikilik kısmına kadar ulaşmışlardı. Buralarda sayılamayacak kadar cana kıydılar. İkinci Irak'ta da sayılamayacak kadar çok insan öldürdüler.

Bu Moğol saldırganları, onların çıkışlarından söz eden hadisi şeriflerde ifade edildiği üzere, atlarını, camilerin ve mescidlerin direklerine bağladılar.. Yolları kestiler, insanları tehdid ettiler, evlerin aralarında dolaşarak terör estirdiler. Bütün müslümanların kalplerinde korku saldılar. Baskı ve zulüm uygulamalarını her tarafta hissettirdiler.

Hadiste, saldırı düzenleyecekleri bildirilen topluluğun bunlar olduğunda şüphe yoktur. Hadiste bunların üç saldırı hareketi gerçekleştirecekleri ve üçüncüde tamamen İslam beldelerinden çıkarılıp atılacakları bildirilmiştir."

Kurtubi şöyle söylemiştir:

"Allah'ın izniyle onların üç çıkışları da tamamlanmış ve katillerinden de, saldırganlıklarından da geriye bir şey kalmamıştır. Daha önce söylediğimiz üzere, Birinci Irak'tan da, İkinci Irak'tan da çıkmışlardır. Bunun ardından da Üçüncü Irak olan Bağdat'ın ve bu şehir ile bağlantısı olan diğer beldelerin üzerine saldırıya geçmişler, bu beldelerde bulunan insanların tümünü öldürüp buraları bomboş hale ve viraneye çevirmişlerdir. Ardından çok kısa bir süre

Şam beldelerini (Suriye ve civarını) da hakimiyetlerine geçirmişlerdir. Buralarda insanların kafalarını ve kafataslarını kılıçlarına geçirerek havaya dikmişlerdir.

Onların korkusu Mısır beldelerine de ulaşmıştır. Onların böyle her tarafa korku salmaları üzerine Zafer lakabıyla bilinen başarılı sultan -Allah kendisinden razı olsun- beraberindeki bütün askerlerle birlikte Mısır'dan çıkmıştır.

Korkudan insanların yürekleri ağızlarına gelmişti. Ayni Calut deniler yerde, bu saldırgan Moğol askerleri ile karşı karşıya gelinceye kadar ilerlediler. Yüce Allah, adeta Talut için mukadder kıldığı gibi, bu ordu için de zafer ve başarıyı mukadder kılmıştı. Bu savaşta Moğollardan çok sayıda asker öldürüldü. Bu yenilgi üzerine hemen Şam (Suriye) topraklarını terkedip kaçtılar. O topraklar eskiden olduğu gibi yeniden İslam'ın hakimiyetine geçti. Moğollar da yenilmiş bir halde Fırat'ın arkasına çekildiler. Bunlar, uzun zamandan beri uğramadıkları bir yenilgi ile karşı karşıya gelmişlerdi. Bu yüzden yenilmiş, perişan olmuş, aşağılanmış ve yüzleri yerlere sürtülmüş olarak geri dönmek zorunda kalmışlardır."

İmam İbnu'l-Esir de, 'el-Kamil fi't-Tarih' adı eserinde şu bilgileri vermiştir:

"Tatar (Moğol) saldırısı olayı, büyük olaylardan ve şiddetli musibetlerden biridir. Çağlar boyunca bu olayın bir benzeri yaşanmış değildir. Bu musibet, genelde bütün halkları etkilemiş olmakla birlikte, özelde müslümanları sarsmıştır. Bir kimse "İnsanlık, yüce Allah'ın bu alami yarattığından beri bu olayın bir benzerine şahit olmuş değildir" dese, doğru konuşmuş olur. Çünkü tarihi kaynaklarda bu olayın bir benzerine rastlamak mümkün değildir..."

Zehebi de şöyle söylemiştir:

"Bu olay, İslam'ın, bir benzerine şahit olmadığı büyük bir musibettir."

İmam Nevevi ise, Sahihi Müslim Şerhi'nde şu bilgilere yer vermiştir:

"Bütün bu hadisi şeriflerde bildirilenler, Resulullah (a.s)'ın mucizelerindendir. Türkler (Moğollar) ile müslümanlar arasında aynen Resulullah (a.s)'ın anlattığı şekilde çarpışmalar meydana gelmiştir. Bunlar, aynı özellikleri ile bugün de varlıklarını sürdürmektedirler ve müslümanlar bunlarla bir çok kez savaşa girmişlerdir. Yüce Allah'tan sonucu müslümanlar için hayırlı kılmasını diliyoruz.."

Huz, Kerman ve Türk toplumlarından söz eden hadislerde, aynı toplumlara ait özelliklerin ele alındığını görmekteyiz. Bu özellikler ise Moğol ve Tatar toplumlarına ait özelliklerdir. Bu halklardan Türk olarak söz edilmesi ise, Kafkas dağlarının arkasında oturan halkların tümünün Türk olarak adlandırılması sebe-

biyledir. Müslümanlar, bu halklardan bazıları ile kendi topraklarında çarpışmışlardır. Bu halklardan Osmanoğulları gibi bazıları da müslüman olmaları sebebiyle Tatar ve Moğol dalgalarının önünden kaçarak batı taraflarına yerleşmişlerdir.

Bu itibarla, hadis metinlerinde İslam beldelerine saldıracakları bildirilen ve kendilerinden Huz, Kerman ve Türk kavimleri olarak söz edilen kavimlerin, Moğol ve Tatar kavimleri oldukları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte ileride de geleceği üzere, İbni Kesir, 'Nihaye' adlı eserinde Ye'cuc ve Me'cuc kavimlerinin Türkler olduğunu ileri sürmektedir. Bu iddia ise ifade ettiğimiz üzere daha önce işaret ettiğimiz ıstılahlara dayandırılmaktadır.

İbni Kesir 'Nihaye' adlı kitabının bir bölümünde, Türklerle yapılacak savaştan söz ederken ve Huz ile Kerman kavimleri ile bunların özellikleri hakkında bilgi veren üç nass (hadis metni) vermektedir. Bu naslar mutlak ifadeler içermekte ve söz konusu kavimlerin özelliklerinden genel bir biçimde söz etmektedir. İbni Kesir daha sonra bu naslardan (hadislerden) hareketle, buralarda kendilerinden söz edilen kavimlerin tümünün Türklere olduklarını ileri sürmektedir.

Bu ilim adamları o zaman Türk derken Kafkas dağlarının arkasında oturan bütün halkları kasdetmektedirler. Oysa bu bölgede o zamanlarda çok değişik halklar yaşamaktaydı. Hadislerde zikredilen özelliklere uygun olan halklar ise Moğol ve Tatar halklarıdır. Bu halklar, müslümanlara yaptıklarını yapmışlardır. Öte yandan kendilerine Türk denilen diğer toplumların İslamiyeti kabul ettiklerini ve bu dini geniş alanlara yaydıklarını görmekteyiz. Müslümanların başlangıçta bu halklarla savaşmış oldukları doğrudur. Ancak bu çarpışmalar uzun sürmemiştir.

İbni Kesir'in 'Nihaye' adlı eserinde yaptığı açıklamaları da bu bilgilerin ışığında anlamamız ve değerlendirmemiz gerekmektedir. İbni Kesir'in konuyla ilgili açıklamalarını burada nakletmekteki amacımız da biraz önce söylediklerimizi açıklamak içindir.

İbni Kesir, 'Nihaye'de şöyle söylemiştir:

"Ebu Hureyre (r.a)'nin şöyle söylediği rivayet edilmiştir:

"Acemlerden (Arap olmayanlardan) Huz ve Kerman kavimleri ile savaşmadığınız sürece kıyamet kopmaz. Bunlar kırmızı yüzlü, basık burunlu insanlardırlar. Yüzleri adeta enli tokmaklar gibidir. Ayakkabıları kıldandır."

Bu hadis, Süneni Nesai dışındaki muteber hadis kaynaklarının hepsinde rivayet edilmiştir.

Ebu Hureyre (r.a)'den bunun bir benzeri hadis daha rivayet edilmiştir. Suf-

yan bin Uyeyne şöyle söylemiştir:

"Bunlar, Bariz ahalisidir." Sufyan bunu bildirdikten sonra şöyle söyledi:

"Sanıyorum, bariz onların fuhuş pazarıdır."

Ahmed bin Hanbel dedi ki:

"Affan'ın, Cerir bin Hazim'den, onun Hasanı Basri'den, onun da Amr bin Sa'leb (r.a)'den rivayetine göre Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Kıyametin alametlerinden biri de, enli yüzlü bir takım insanlarla savaşmanızdır. Bunların yüzleri adeta enli tokmaklar gibidir."

Bunu Buhari de, Cerir bin Hazim'den rivayetle vermiştir. Burada kastedilenler Türklerdir. Sahabiler onlarla savaşmış, onları yenmiş, mallarını ganimet olarak almış, kadınlarını ve çocuklarını esir etmişlerdir.

Bu hadisi şerifin zahirinden anlaşılana göre Türklerle çarpışma olayının kıyamet alametlerinden sayıl-ması gerekmektedir. Ancak eğer kıyamet alametleri, kıyametin kapmasından çok kısa süre önce ortaya çıkacaksa, ileride müslümanlarla Türkler arasında büyük bir çarpışmanın daha meydana gelmesi gerekir. Ta ki, bu çarpışmanın arkasından Ye'cuc ve Me'cuc'un çıkması söz konusu olabilsin.

Ye'cuc ve Me'cuc hakkında ileride bilgi verilecektir. Ancak eğer kıyamet alametleri, hemen kıyametin kopma vakti öncesinde değil de, kıyametten önce herhangi bir vakitte ortaya çıkacaksa, o zaman, çok uzun süre önce ortaya çıkmış olsa da Resulullah (a.s)'ın yaşadığı dönemden sonra ortaya çıkmış olayları (hadislerde bildirilen özellikleri taşıması durumunda) kıyamet alametlerinden sayabiliriz. Bu bölümdeki hadislerin üzerinde düşünülmesi sonucunda, bu ikinci durumun daha kuvvetli bir ihtimal olduğu ortaya çıkmaktadır."

MÜSLÜMANLARIN PARÇALANMASI VE BİRBİRLERİYLE SAVAŞMALARI

٩٢٣ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ عَنْ خَبَّابِ بْنِ الأَرَتِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلاَةً فَأَطَالَهَا، فَقَالُوا: يَارَسُولَ اللَّهِ، صَلَّيْتَ صَلاَةً لَمْ تَكُنْ تُصَلِّيهَا؟ قَالَ: «أَجَلْ؛ إِنَّهَا صَلاَةُ رَغْبَةٍ وَرَهْبَةٍ، إِنِّي سَأَلْتُ اللَّهَ فِيهَا ثَلاَثًا، فَأَعْطَانِي اثْنَتَيْنِ، وَمَنَعَنِي وَاحِدَةً، سَأَلْتُهُ أَنَّهُ لاَيُهْلِكُ أُمَّتِي بِسَنَةٍ، فَأَعْطَانِيهَا، وَسَأَلْتُهُ أَنْ لاَ يُسَلِّطَ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا مِنْ غَيْرِهِمْ، فَأَعْطَانِيهَا، وَسَأَلْتُهُ أَنْ لاَيُذِيقَ بَعْضَهُمْ بَأْسَ بَعْضٍ، فَمَنَعَنِيهَا».

923- Tirmizi, Habbab bin Eret (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) bize bir namaz kıldırdı ve namazı uzun tuttu. Cemaatte bulunanlar; "Ey Allah'ın Resulu! Daha önce kıldırmamış olduğun tarzda bir namaz kıldırdın!" dediler. Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Evet. O, korku ve ümit namazıydı. Ben bu namazda yüce Allah'tan üç şey istedim. İkisini verdi, birini vermedi. Allah'tan ümmetimi toplu bir felaketle helak etmemesini diledim, bu dileğimi kabul etti. Kendi dışlarından bir düşmanı başlarına musallat etmemesini diledim, bunu da kabul etti. Birbirlerine, birbirlerinin acılarını tattırmamasını diledim, bu dileğimi kabul etmedi."

Nesai'nin rivayetinde de şöyle bildirilmektedir:

"Habbab (r.a) bir gece Resulullah (a.s)'ın namaz kılmasını gözledi. Resulullah (a.s) namazını bitirince Habbab (r.a) yanına gitti ve:

923-Tirmizi (4/471) 34-Kitabu'l-Fiten. 14-Resulullah (a.s)'ın ümmeti için üç şeyi istemesi ile ilgili bab. Tirmizi, bu hadisin hasen, sahih olduğunu söylemiştir. Cami'in tahkikçisi de, hadisin Tirmizi'nin söylediği gibi olduğunu ifade etmiştir.

"Ey Allah'ın Resulü! Anam babam sana feda olsun. Bu gece öyle bir namaz kıldın ki, bundan önce senin öyle bir namaz kıldığını görmüş değildim" diye söyledi. Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Evet. O, korku ve ümit namazıydı. Ben bu namazda yüce Allah'tan üç hususu istedim. İkisini verdi, birini vermedi. Allah'tan ümmetimi daha önceki ümmetleri helak ettiği şeylerle helak etmemesini diledim, bu dileğimi kabul etti. Bizim üzerimize kendi dışımızdan bir düşmanı musallat etmemesini diledim, bunu da kabul etti. Rabbimden bir de bizi değişik fırkalara ayırmamasını diledim, bu dileğimi kabul etmedi." (1)

Bir Açıklama

Müslümanlar arasında çarpışmalar, Hz. Osman (r.a) zamanında ortaya çıkan büyük fitne ile birlikte başlamıştır. Bu fitne, Hz. Osman (r.a)'ın öldürülmesi sonucunu doğurdu. İşte o tarihten bu yana, müslümanlar arasında kavgalar, sürtüşmeler devam ederek geldi. Çağımızda bu kavgaların ve sürtüşmelerin en şiddetli bir şekilde sürdüğünü görüyoruz. Bu itibarla, bu bölümde verilen hadisi şeriflerde yer alan bilgiler, Resulullah (a.s)'ın peygamberlik alametlerindendir.

٩٢٤ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ نَافِعِ بْنِ خَالِدٍ الخُزَاعِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا صَلَّى وَالنَّاسُ حَوْلَهُ صَلَّى صَلاَةً خَفِيفَةً تَامَّةَ الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ، فَجَلَسَ يَوْمًا فَأَطَالَ السُّجُودَ حَتَّى أَوْمَأَ بَعْضُنَا إِلَى بَعْضٍ أَنِ اسْكُتُوا فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُوحَى إِلَيْهِ. فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ بَعْضُ القَوْمِ: يَارَسُولَ اللَّهِ أَطَلْتَ الْجُلُوسَ حَتَّى أَوْمَأَ بَعْضُنَا إِلَى بَعْضٍ أَنَّهُ يُنْزَلُ عَلَيْكَ. قَالَ: «لاَ، وَلَكِنَّهَا صَلاَةُ رَغْبَةٍ وَرَهْبَةٍ سَأَلْتُ اللَّهَ فِيهَا ثَلاَثًا فَأَعْطَانِي اثْنَتَيْنِ وَمَنَعَنِي وَاحِدَةً؛ سَأَلْتُهُ أَنْ لاَيُعَذِّبَكُمْ بِعَذَابٍ عَذَّبَ بِهِ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، وَسَأَلْتُهُ أَنْ لاَيُسَلِّطَ عَلَى عَامَّتِكُمْ عَدُوًّا يَسْتَبِيحُهَا فَأَعْطَانِيهِمَا، وَسَأَلْتُهُ أَنْ لاَيُلْبِسَكُمْ شِيَعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ فَمَنَعَنِيهَا». قُلْتُ لَهُ: أَبُوكَ سَمِعَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ . قَالَ: نَعَمْ، سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّهُ سَمِعَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَدَدَ أَصَابِعِي هٰذِهِ الْعَشْرِ الأَصَابِعِ.

924- Taberani, Nafi bin Halid el-Huza'i (r.a)'den rivayet etmiş, o da babası-

1) Nesai (3/216) 20-Kitabu Kıyami'l-Leyl ve Tatavvu'u'n-Nehar. 16-Gecenin ibadetle geçirilmesi babı.

nın şöyle söylediğini bildirmiştir:

"Resulullah (a.s) arkasında cemaat olarak namaz kıldığında rüku ve secdelerini tam yapmakla birlikte, namazı hafif tutardı. Bir gün yine namaz kıldırırken, secdeye vardı ve secdesini hayli uzun tuttu. İnsanlar birbirlerine "Sessiz olun, Resulullah (a.s)'a herhalde vahiy geliyor" diye işaret ettiler. Namaz bitince cemaatte bulunanlardan bazıları:

"Ey Allah'ın Resulu! Oturuşu (secdeyi) hayli uzun tuttun. Bazılarımız birbirlerine, herhalde sana vahiy geliyor diye işarette bulundular" dediler. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Hayır, ancak o korku ve ümit namazıydı. Ben bu namazda yüce Allah'tan üç şey istedim. İkisini verdi, birini vermedi. Allah'tan size önceki ümmetlere azab ettiği şekilde azab etmemesini diledim, bu dileğimi kabul etti. Bunun yanısıra avamınızın üzerine ırzlarını, namuslarını çiğnemekte beis görmeyecek bir düşmanı musallat etmemesini diledim, bunu da kabul etti. Bir de sizi değişik fırkalara ayırıp bazılarınızın acılarını, diğer bazılarınıza tattırmamasını diledim, bu dileğimi kabul etmedi."

Rafi dedi ki:

"(Nafi'ye) baban bunu Resulullah (a.s)'tan duymuş mu?" diye sordum. Şöyle cevap verdi:

"Evet duymuş. Ben onun bu sözü, Resulullah (a.s)'tan şu on parmağının sayısınca duymuş olduğunu söylediğini duydum."

٩٢٥ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ أَبِي وَقَّاصٍ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ أَبِيهِ، أَنَّهُ أَقْبَلَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ مِنَ الْعَالِيَةِ، حَتَّى إِذَا مَرَّ بِمَسْجِدِ بَنِي مُعَاوِيَةَ دَخَلَ فَرَكَعَ فِيهِ رَكْعَتَيْنِ، وَصَلَّيْنَا مَعَهُ، وَدَعَا رَبَّهُ طَوِيلاً، ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَيْنَا، فَقَالَ: «سَأَلْتُ رَبِّي ثَلاثًا، فَأَعْطَانِي اثْنَتَيْنِ، وَمَنَعَنِي وَاحِدَةً، سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ لاَيُهْلِكَ أُمَّتِي بِالسَّنَةِ فَأَعْطَانِيهَا، وَسَأَلْتُهُ أَنْ لاَيُهْلِكَ أُمَّتِي بِالْغَرَقِ فَأَعْطَانِيهَا، وَسَأَلْتُهُ أَنْ لاَيَجْعَلَ بَأْسَهُمْ بَيْنَهُمْ، فَمَنَعَنِيهَا».

924-Mu'cem, (4/193) Kesfu'l-Estar, (4/99) Mecmau'z-Zevaid, (7/222-223) Müellif bu hadisle ilgili olarak şöyle bir açıklamada bulunmuştur: "Bunu Taberani değişik isnadlarla rivayet etmiştir. Bunlardan bazılarının Nafi' bin Halid dışında kalan raviler Sahih'te isimleri geçen raviler dir. Bu hadisi İbni Ebi Hatem de kitabında zikretmiştir. Bu hadisi zayıf sayan çıkmamıştır. Bunu aynı şekilde Bezzar da rivayet etmiştir."

925- Müslim, Amir bin Sa'd bin Ebi Vakkas (r.a)'tan, o da babasından şu şekilde rivayet etmiştir:

"Sa'd bin Ebi Vakkas (r.a), bir gün Resulullah (a.s) ile birlikte Aliye tarafından geliyordu. (Sa'd bin Ebi Vakkas (r.a) dedi ki):

"(Resulullah a.s) Muaviyeoğullarının Mescid'inin yanından geçerken, içeri girip iki rekat namaz kıldı. Biz de onunla birlikte namaz kıldık. Resulullah (a.s) uzun süre Rabbine dua etti. Sonra yanımıza geldi ve şöyle buyurdu:

"Rabbimden üç şey istedim. İkisini verdi, birini vermedi. Rabbimden, ümmetimi toplu bir felaketle helak etmemesini diledim, bu dileğimi kabul etti. Rabbimden yine ümmetimi boğarak helak etmemesini diledim, bunu da kabul etti. Bunlardan başka bir de kendi acı ve felaketlerini, kendi içlerinden eylememesini diledim, bu dileğimi kabul etmedi."

Bir Açıklama

İslam beldelerinde görülebilen kişisel boğulma olayları, bu hadisi şerifte kastedilen boğularak helak etmenin kapsamına girmez. Yine cüz'i (kişisel, ya da bölgesel) açlık felaketine girmez. Bu ümmetin başına gelmeyeceği bildirilen şey, bütün İslam ümmetinin topluca boğulması veya topluca açlık felaketine uğratılarak yok edilmesidir.

Bunun gibi düşmanın bütün İslam ümmetinin başına toptan musallat edilmesi olayının da yaşanmayacağı bildirilmiştir. Ancak ümmetin belli bir bölümünün üzerine düşmanın musallat olması olayının yaşanmayacağı yolunda bir vaad söz konusu değildir.

İslam ümmetinin geçirmiş olduğu en şiddetli zaaf dönemlerinin incelenmesi durumunda, bu dönemlerde bile kafirlerin İslam topraklarının her karışına hakim olamadıkları görülür.

Moğol saldırılarında da Mısır ve daha ilerisi (Mısır'ın batısı ve güneyi) ve Arap yarımadası Moğol işgalinden korunmuştur. Haçlı saldırılarında ise sadece belli bir takım bölgeler işgal edilmiştir. Modern sömürgecilik döneminde ise kafirler, Yemen, Hicaz ve Necd gibi bazı İslam beldelerini sömürge haline getirememişlerdir. Konuyla ilgili hadis metinleri bu bakımdan bazı müjdeler içermektedir. Bu müjdeler de Resulullah (a.s)'ın peygamberliğinin alametlerindendir.

٩٢٦ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنَّ

925-Müslim, (4/2216) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 6-Resulullah (a.s)'ın kıyametin kopmasından önce meydana gelecek olaylar hakkında bilgi vermesi babı.

اللَّهَ زَوَى لِيَ الْأَرْضَ، فَرَأَيْتُ مَشَارِقَهَا وَمَغَارِبَهَا، وَإِنَّ أُمَّتِي سَيَبْلُغُ مُلْكُهَا مَازُوِيَ لِي مِنْهَا، وَأُعْطِيتُ الْكَنْزَيْنِ الْأَحْمَرَ وَالْأَبْيَضَ، وَإِنِّي سَأَلْتُ رَبِّي لِأُمَّتِي؛ أَنْ لَايُهْلِكَهَا بِسَنَةٍ عَامَّةٍ، وَأَنْ لَايُسَلِّطَ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا مِنْ سِوَى أَنْفُسِهِمْ، فَيَسْتَبِيحَ بَيْضَتَهُمْ، وَإِنَّ رَبِّي قَالَ: يَامُحَمَّدُ، إِذَا قَضَيْتُ قَضَاءً فَإِنَّهُ لَايُرَدُّ، وَإِنِّي أَعْطَيْتُكَ لِأُمَّتِكَ: أَنْ لَاأُهْلِكَهُمْ بِسَنَةٍ عَامَّةٍ، وَلَا أُسَلِّطَ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا [مِنْ] سِوَى أَنْفُسِهِمْ يَسْتَبِيحُ بَيْضَتَهُمْ، وَلَوِ اجْتَمَعَ عَلَيْهِمْ مَنْ بِأَقْطَارِهَا ـ أَوْ قَالَ: مَنْ بَيْنَ أَقْطَارِهَا ـ حَتَّى يَكُونَ بَعْضُهُمْ يُهْلِكُ بَعْضًا، وَيَسْبِي بَعْضُهُمْ بَعْضًا.

926- Müslim, Sevban (r.a)'nın şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Yüce Allah benim için yeri dürdü ve doğusunu da batısını da gördüm. Ümmetimin hakimiyeti, yerin benim için dürülmüş olan beldelerine kadar ulaşacaktır. Bana biri kırmızı, biri beyaz iki hazine verildi. Ben Rabbimden ümmetimi toplu bir felaketle helak etmemesini diledim. Bir de ümmetimin başına, kendi dışlarından, ırzlarını ve canlarını hiçe sayıp istediği muameleyi edecek bir düşmanı musallat etmemesini diledim. Rabbim de bana şöyle buyurdu:

"Ey Muhammed! Bir şeye hükmettiğimde (bir şeyi kader olarak belirlediğimde) o geri çevrilemez. Ben senin ümmetine, onları toplu bir felaketle helak etmemek üzere güven verdim. Yine onların başlarına, kendi dışlarından, ırzlarını ve canlarını hiçe sayıp istediği gibi muamele edecek bir düşman musallat etmem. Dünyanın değişik bölgelerinde bulunanlar, onların aleyhlerine toplansalar da, onlar birbirlerini helak etmedikçe ve birbirlerini esir etmedikçe kendi dışlarından düşmanı başlarına musallat etmem."

Bir başka rivayete göre de Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Yüce Allah benim için yeri dürdü ve doğusunu da batısını da gördüm. Allahu Teala bana bir de, biri kırmızı, biri beyaz iki hazine verdi..."

926-Müslim (4/2215) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 5-Bu ümmetin helakinin birbirlerinin elleri ile olacağı babı.

İbnu'l-Esir şöyle söylemiştir: "Resulullah (a.s)'ın: "Ümmetimin hakimiyeti, yerin benim için dürülmüş olan beldelerine kadar ulaşacaktır" sözü, onun açısından bir mucizedir. Çünkü O'nun ümmetinin hakimiyeti doğuda ve batıda çok geniş beldelere ulaşmıştır. Ancak güney ve kuzey cihetlerinde, doğu ve batı cihetlerinde yayıldığı kadar yayılamamıştır. Resulullah (a.s)'ın bu sözü, O'nun gelecekte olacaklarla ilgili bir haberidir."

Daha sonra yukarıdakinin benzeri bir hadis nakledilmiştir. (1)

Ebu Davud şöyle bir fazlalığa yer vermiştir:

"Ümmetim hakkında özellikle sapık öncülerden korkuyorum. Ümmetimin içinde bir kılıç kaldırıldı mı, artık kıyamet gününe kadar hiç indirilmez. Ümmetimden bazı kabileler (guruplar) müşriklere katılmadıkça kıyamet kopmaz. Hatta ümmetimden bazı kabileler (guruplar) putlara bile taparlar. Ümmetimin içinde tümü de peygamberlik iddiasında bulunan otuz yalancı ortaya çıkacaktır. Oysa ben peygamberlerin sonuncusuyum, benden sonra peygamber yoktur. Ümmetimden hak üzere üstünlüğünü koruyan bir gurup sürekli bulunacaktır. Kendilerine muhalefet edenlerin bunlara bir zararı olmayacaktır. Allah'ın emri gelinceye kadar, bunlar varlıklarını koruyacaklardır."(2)

Müslim, bu fazlalığın bir kısmını Sevban'dan rivayetle nakletmiştir. Onun naklettiği kısım: *"Ümmetimden hak üzere üstünlüğünü koruyan bir gurup sürekli bulunacaktır..."* ifadesinden, hadisin sonuna kadar olan kısımdır. (3)

Tirmizi, buradaki fazlalığın tümünü ayrı bir hadis olarak rivayet etmiştir. (4)

Bir Açıklama

Bugün dünyanın en önemli tabii servet kaynakları İslam dünyasının elinde bulunmaktadır. Hadiste buna işaret edilmektedir. Bu da, Resulullah (a.s)'ın peygamberlik alametlerindendir.

Hadiste aynı zamanda, İslam'ın bayraktarlığını yapan bir topluluğun sürekli bulanacağına da işaret edilmektedir. Bu da fiilen gerçekleşmiştir. Bu haber de Resulullah (a.s)'ın peygamberlik alametlerindendir.

Hadisi şerif aynı zamanda İslam'ın sürekli etrafa yayılmaya devam edeceğini müjdelemektedir. Bu da gerçekleşmektedir.

Biz bugün İslam'ın yeni bir uyanış ve yükseliş hareketine şahit olmaktayız. Bu hareketin, İslam'ın bütün dünyaya hakimeyeti sonucuna ulaşacağını ümit ediyoruz. Böyle bir sonuç, yüce Allah'ın şu ayeti kerimesinde müjdelenen durumun gerçekleşmesi olacaktır.

"Puta tapanlar hoşlanmasa da, dinini bütün dinlerden üstün kılmak üzere

---

1) Müslim, aynı yer.

2) Ebu Davud (4/97) Kitabu'l-Fiten ve'l Melahim. Fitneler ve bunlara delalet eden gelişmeler babı.

3) Müslim (3/1723) 33-Kitabu'l-İmare. 53-Resulullah (a.s)'ın: "Ümmetimden hak üzere üstünlük sağlayan bir topluluk sürekli bulunacaktır...." sözü ile ilgili bab.

4) Tirmizi (4/504) 34-Kitabu'l-Fiten. 51-Sapık önderler hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi: "Bu hadis sahihtir" demiştir.

peygamberini doğru yol ve hak dinle gönderen Allah'tır." (1)

Yüce Allah'ın, peygamberine olan müjdelerini gerçekleştirme açısından, bu sonuca ulaştıracağını umuyoruz.

٩٢٧ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ زَوَى لِيَ الْأَرْضَ فَرَأَيْتُ مَشَارِقَهَا وَمَغَارِبَهَا وَإِنِّي أُعْطِيتُ الْكَنْزَيْنِ: الْأَبْيَضَ وَالْأَحْمَرَ، وَإِنِّي سَأَلْتُ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ: أَنْ لَا يُهْلِكَ أُمَّتِي بِسَنَةٍ بِعَامَّةٍ، وَأَنْ لَا يُسَلِّطَ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا فَيُهْلِكَهُمْ بِعَامَّةٍ، وَأَنْ لَا يَلْبِسَهُمْ شِيَعًا وَأَنْ لَا يُذِيقَ بَعْضَهُمْ بَأْسَ بَعْضٍ. فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ! إِنِّي إِذَا قَضَيْتُ قَضَاءً لَا يُرَدُّ، وَإِنِّي قَدْ أَعْطَيْتُكَ لِأُمَّتِكَ أَنْ لَا أُهْلِكَهُمْ بِسَنَةٍ بِعَامَّةٍ، وَأَنْ لَا أُسَلِّطَ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا بِعَامَّةٍ فَيُهْلِكُوهُمْ بِعَامَّةٍ، حَتَّى يَكُونَ بَعْضُهُمْ يُهْلِكُ بَعْضًا وَبَعْضُهُمْ يَقْتُلُ بَعْضًا وَبَعْضُهُمْ يَسْبِي بَعْضًا». قَالَ: وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنِّي لَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي إِلَّا الْأَئِمَّةَ الْمُضِلِّينَ. وَإِذَا وُضِعَ السَّيْفُ فِي أُمَّتِي لَا يُرْفَعُ عَنْهُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ».

927- Ahmed, Şeddad bin Evs (r.a)'ten rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Yüce Allah benim için yeri dürdü ve doğusunu da batısını da gördüm. Bana biri kırmızı, biri beyaz iki hazine verildi. Ben şanı yüce olan Rabbimden, ümmetimi toplu bir felaketle helak etmemesini, üzerlerine kendilerini topluca helak edecek bir düşmanı musallat etmemesini ve kendilerini değişik fırkalara ayırıp birbirlerinin acılarını, birbirlerine tattırmamasını diledim. Rabbim de bana şöyle buyurdu:

"Ey Muhammed! Bir şeye hükmettiğimde, o geri çevrilemez. Ben senin ümmetine, onları topluca bir felaketle helak etmemek üzere güven verdim. Yine onları topluca helak edecek bir düşmanı toplu halde üzerlerine musallat etmem. Onlar birbirlerini helak etmedikçe ve birbirlerini esir etmedikçe, kendi dışlarından düşmanı başlarına musallat etmem."

Ravi dedi ki:

"Resulullah (a.s) sonra şöyle buyurdu:

927-Ahmed (5/284) Keşfu'l-Estar (4/100) Mecmau'z-Zevaid (7/221) Müellif: "Bunu Ahmed ve Bezzar rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir" demiştir.

1) Tevbe Suresi: 33

"Ben, ümmetim açısından sapık öncülerden başkasından korkmuyorum. Ümmetimin içinde bir kılıç kaldırıldı mı, artık kıyamet gününe kadar hiç indirilmez."

٩٢٨ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «سَأَلْتُ رَبِّي لأُمَّتِي أَرْبَعَ خِلاَلٍ فَمَنَعَنِي وَاحِدَةً وَأَعْطَانِي ثَلاَثًا: سَأَلْتُهُ أَنْ لاَتَكْفُرَ أُمَّتِي صَفْقَةً وَاحِدَةً فَأَعْطَانِيهَا، وَسَأَلْتُهُ أَنْ لاَيُسَلِّطَ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا مِنْ غَيْرِهِمْ فَأَعْطَانِيهَا، وَسَأَلْتُهُ أَنْ لاَيُعَذِّبَهُمْ بِمَا عَذَّبَ بِهِ الأُمَمَ قَبْلَهُمْ فَأَعْطَانِيهَا، وَسَأَلْتُهُ أَنْ لاَيَجْعَلَ بَأْسَهُمْ بَيْنَهُمْ فَمَنَعَنِيهَا».

928- Taberani, Ebu Hurayre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Rabbimden dört konuda istekte bulundum. Bunlardan üçünü verdi, birini ise vermedi. Ümmetimin bir defada (toplu halde) küfre düşmemesini istedim. Bu isteğimi kabul etti. Üzerlerine, kendi dışlarından düşman musallat etmemesini istedim, bunu da kabul etti. Bunun yanısıra önceki ümmetlere azab ettiği şekilde bu ümmete azab etmemesini istedim, bunu da kabul etti. Sıkıntılarını zorlukları-nı kendi içlerinden eylememesini istedim, bu isteğimi kabul etmedi."

٩٢٩ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ: خَرَجْتُ مِنْ عِنْدِ عُبَيْدِاللَّهِ بْنِ زِيَادٍ فَرَأَيْتُهُ يُعَاقِبُ عُقُوبَةً شَدِيدَةً، فَجَلَسْتُ إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «عُقُوبَةُ هٰذِهِ الأُمَّةِ بِالسَّيْفِ».

929- Taberani, Ebu Burde (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Ubeydullah bin Ziyad'ın yanından çıktım. Onun, insanları çok acı şekilde cezalandırdığını gördüm. Sonra Resulullah (as)'ın ashabından bir kişinin yanına vardım. Bana şöyle söyledi:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Bu ümmetin cezası, kılıç ile olacaktır."

928-Mecmau'z-Zevaid (7/222) Müellif bu hadis hakkında şöyle bir açıklamada bulunmuştur: "Bunu Taberani, Evsat'ta rivayet etmiştir ve ravileri sikadırlar. Bunu Bezzar da rivayet etmiştir. Ancak onun rivayetinde "Rabbimden üç şey istedim" denilmektedir." Keşfu'l-Estar (4/99)

929-Mecmau'z-Zevaid (7/225) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Taberani rivayet etmiştir. Ravileri, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir."

٩٣٠ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لَنْ يَجْمَعَ اللَّهُ عَلَى هٰذِهِ الأُمَّةِ سَيْفَيْنِ: سَيْفًا مِنْهَا، وَسَيْفًا مِنْ عَدُوِّهَا».

930- Ebu Davud, Avf bin Malik (r.a)'ten rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Yüce Allah bu ümmet üzerinde iki kılıcı biraraya getirmeyecektir: Kendi içinden gelen kılıç ve düşman tarafından gelen kılıç."

Bir Açıklama

Bu hadiste, bir işaret ve bir müjde bulunmaktadır. Müslümanlar, düşman karşısında cihad ettikleri veya üzerlerine düşmanları saldırıda bulunduğunda, birlik içinde olurlar ve başkalarına karşı cihad etme konusunda kalpleri birlik içinde olur. Ancak Allah düşmanlarına karşı cihadda gevşeklik göstermeleri durumunda, kendi içlerinde kavga ve çatışmalara girerler.

Hz. Ebu Bekir (r.a) dinden dönenlere karşı savaşı tamamladıktan sonra, kendi fikhi anlayışı ile, müslümanları derhal Farisiler ve Rumlar üzerine cihada yöneltmiştir. Hz. Ömer (r.a.) de böyle yapmıştır. Ancak Hz. Osman (r.a) zamanında çok sayıda fetih gerçekleştirilmesine rağmen, insanların cihada iştiraklerinin zayıflaması üzerine fitneler ortaya çıkmıştır.

930-Ebu Davud (4/112) Kitabu'l-Melahim. Savaşlarda fitneler çıkması babı. Bu hadisin isnadı hasendir.

٩٣١ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ لِهٰذِهِ الأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ كُلِّ مِائَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا».

931- Ebu Davud, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Yüce Allah, her yüzyılın başında, bu ümmet için dinini yenileyen (yani insanlara dinleri konusunda yeni bir canlılık, güç kazandıran müceddid) gönderir."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İbnu'l-Esir şöyle söylemiştir:

"İlim adamları bu hadisin açıklanması konusunda değişik yorumlarda bulunmuşlardır. Bunların her biri kendi zamanlarına göre yorumlar getirmişler ve her yüzyılın başında insanların dinlerini (yani dini anlayış ve canlılıklarını) yenileyecek bir yenileyicinin (müceddidin) ortaya çıktığına dikkat çekmişlerdir. Her yorumcunun kendi açıklamasını daha tutarlı gördüğü ve hadisi şerifte kimlerin kastedildiği konusunda kendi tesbitlerini daha yerinde bulduğu görülmüştür. En uygun olanı ise, hadisi şerife genel bir anlam verilmesidir. Resulullah (a.s)'ın: "Yüce Allah, her yüzyılın başında bu ümmet için dinini yenileyen (müceddid) gönderir" sözü, her yüzyılın başında sadece bir tek yenileyicinin ortaya çıkmasını gerektirmez. Bir tek yenileyici de çıkabilir, birden fazla da

---

931-Ebu Davud (4/109) Kitabu'l-Melahim. Her yüzyılda olacakla ilgili bab. İsnadı sahihtir. Mustedrek (4/522) Hakim, bunun sahih olduğunu söylemiştir. Zehebi de Hakimin açıklamasını doğrulamıştır.

çıkabilir. Hadis metninde geçen "men" bağlacı, tekil için de, çoğul için de kullanılır.

Bunun yanısıra bu hadisi şerifte kastedilen yenileyicilerin, bazı ilim adamlarının ileri sürdükleri gibi sadece fıkıhçılardan olmaları da gerekmez. Ümmetin dini konularda fıkıhçılardan yararlanması genel bir şekilde olmakla birlikte, bunların yanısıra yöneticilerden, hadisçilerden, kıraat alimlerinden (Kur'an-ı Kerim'in okunuşu ile ilgilenen ilim adamlarından, kurralardan), vaizlerden, zahidlerin bazı guruplarından (vs.) da yararlanılacaktır. Bunların her biri, başkalarının sağlayamayacağı bir yarar sağlamaktadırlar.

Dinin korunmasında esas olan ise, siyasetin korunması, adaletin ve insanlar arasında merhametin yaygınlaştırılması, kan dökülmesinin önlenmesi ve şeriat kanunlarının uygulanması için gerekli şartların oluşturulmasıdır.

Bu itibarla hadisçiler de, şeriat kanunlarının belirlenmesinde esas alınan hadisleri korumak ve kayda geçmekle hizmet vermektedirler.

Kıraat alimleri de Kur'an-ı Kerim'in okunuşu ile ilgili rivayetleri tesbit ederek, Kur'an-ı Kerim'in doğru okunuş şeklini öğreterek hizmet verirler.

Zahidler ise öğütlerde bulunarak, insanları takva kurallarına uymaya ve dünyaya rağbet etmemeye teşvik ederek hizmet verirler. Netice itibariyle bunların herbiri, diğerinin girmediği bir alanda hizmet vermektedir. Ancak her yüzyılın başında gönderilen yenileyicinin (müceddidin) tanınan, ünlü bir adam olması gerekir. Bu sayılan alanların tümünde parmakla gösterilen biri olmalıdır. Eğer hadisi şerif böyle bir anlama alınırsa, daha yerinde ve hikmete daha uygun olur.

İmamların (din önderlerinin) görüş ayrılığına düşmeleri rahmettir. Müçtehidlerin yorumları ve açıklamaları belirlidir. Biz hadisi şerifi herhangi bir müçtehidin görüşüne göre açıklar ve sadece bu görüşe özel kılarsak, o zaman diğer müçtehidlerin görüşlerini de hadisi şerifin ortaya koyduğu anlama uygun düşebileceği ihtimalini kaldırmış oluruz. Bu ise hatalı bir iddia olur.

Şu halde en uygun ve en yerinde olan, bu hadisi şerifi ümmetin içinde her yüzyılın başında, insanların dinlerini yenileyecek, onların müçtehidlerini ve imamlarını taklidde izledikleri mezheplerini koruyacak tanınmış büyük kişilerin ortaya çıkacağına yormaktır."

Bir yüzyılın başı, ilk dönemidir. Hadisten anlaşılan anlama göre, her çağda yenileme (tecdid) işini gerçekleştirecek bir tek kişi bulunacaktır. İlim adamlarının çoğunluğu da bu yönde görüş belirtmişlerdir. Ancak İbni'l-Esir'in bu konudaki açıklaması da yerinde bir açıklamadır.

Konunun bir de gelişmelere (vakıaya) bakılarak incelenmesine ihtiyacı vardır. Bu alan, üzerinde özel bir çalışma yapılmasını gerektirecek bir alandır. Hi-

dayet çizgisi üzere ve hidayete yönelterek yenilikler gerçekleştirip İslam tarihinde önemli eserler meydana getirmiş olan büyüklerin yenilikleri, ümmetin eline, örneklik ve öncülük yönünden büyük servetler bırakmıştır. Yenilikçiler (müceddidler) konusunda pek çok görüş ayrılıkları olduğundan, burada bir sınır konulması uygun değildir. Biz sadece şu noktaya dikkat çekmekle yetiniyoruz:

İslami yaşayışta yenilik (tecdid) bundan önce de gerçekliştirilmiş, halen de devam etmektedir. Bize bu dinin arı-duru bir şekilde ulaşmış olması ve sıkıntıların, düşmanların çokluğuna rağmen İslam'ın enine-boyuna oldukça geniş alanlara yayılması bunu gösteriyor. Bu noktada bu asırdaki yenilik çalışmalarına katkıda bulunma arzusu taşıyanlar için şu mülahazaları burada vermeyi uygun görüyoruz:

Allah yoluna davet işi ile meşgul olmak isteyenlerin, her çağın ne gibi yeniliklere ihtiyacının olduğunu tesbite çalışması gerekmektedir. Her çağdaki yenilik, o çağın ihtiyaçlarına uygun bir şekilde gerçekleştirilebilir. Her çağda, kendine göre ve kendisi ile uyumla çalışmalar isteyen bir takım yenilikler ve yeni gelişmeler olur. Bir yandan da İslami faaliyetlere, anlayışlara ve değerlere canlılık kazandırılması için yapılacak çalışma metodlarında yenilik yapılmasına ihtiyaç vardır.

Bunların yanısıra çağın getirdiği yenilikler doğrultusunda bir takım yeni düzenlemelere ihtiyaç olacaktır. Mesela çağımızda cihad görevinin yerine getirilebilmesi için metod ve araçlarda, bu çağda gerçekleştirilmiş olan yeniliklere uygun bir takım yeni düzenlemeler yapılması şarttır.

Farzı ayn ve farzı kifaye olan görevlerin yerine getirilmesinde başvurulan araç ve metodlarda, bu yolda başvurulan gayretlerde, çağdaş yeniliklerden yararlanılması için seferber olunması gerekir.

İnsanların çoğu, zamanda, mekanda ve çevre şartlarında meydana gelen değişiklere ve yeniliklere bakmadan; yeni imkan ve şartları göz önünde bulundurmadan insan psikolojilerindeki değişimlere itibar etmeden geçmiş çağlarda yaşamış olan yenilikçilerin (müceddidlerin) koymuş oldukları işaretlere bakarak ilerlemeye çalışmaktadırlar.

Bu konulara dikkat çektikten sonra, yukarıdaki hadisi şerifte büyük bir mucizesinin bulunudğuna da işaret etmemiz gerekiyor. Her asrın başında İslami hayata canlılık getiren diriliş hareketleri, İslam'a yardım ve destek amacı taşıyan mücadeleler ve İslami hareketler mutlaka ortaya çıkmışır. Bu hareketler, hakka destek vermiş, batıl çizgide olanlara karşı çıkmış ve onları zayıf düşürmüşlerdir. Bu açıkça görülen bir gerçektir. Bu gibi İslami diriliş hareketleri çokça ortaya çıktığından, ilim adamları, her çağın birinci derecede, yahut en güçlü veya çağında tek sayılabilecek yenilikçisinin kim olduğu konusunda görüş ay-

nlığına düşmüşlerdir. Buradaki görüş ayrılıkları, sadece birden çok yenilik (diriliş) hareketinin ortaya çıkması sebebiyledir. İbnu'l-Esir'in ortaya attığı görüşü ile bu görüş, ayrılıkları en aza indirmiştir.

HİCAZ ATEŞİ

٩٣٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَخْرُجَ نَارٌ مِنْ أَرْضِ الْحِجَازِ، تُضِيءُ أَعْنَاقَ الْإِبِلِ بِبُصْرَى».

932- Buhari ve **Müslim**, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Hicaz'dan bir ateş çıkmadıkça kıyamet kopmaz. Bu ateş, Busra'daki develerin boyunlarını aydınlatır."

Bir Açıklama

Hafız İbni Hacer bu hadisle ilgili olarak şöyle bir açıklamada bulunmuştur:

"Resulullah (a.s)'ın "Hicaz'dan bir ateş çıkmadıkça kıyamet kopmaz" sözü hakkında Kurtubi, Tezkire'de şunları söylemiştir:

"Hicaz'da, Medine'de bir ateş ortaya çıktı. Bu ateşin ilk ortaya çıkışında büyük bir sarsıntı olmuştu. Bu sarsıntı (deprem) Hicri 634 yılının, Cemaziyelahir ayının üçüne rastlayan çarşamba günü, gecenin üçte biri geçtikten sonra başlamış ve cuma günü kuşluk saatine kadar devam etmiş, sonra sakinleşmişti. Bu olaydan sonra da ateş Harra tarafında Kurayza'da ortaya çıkmıştı. Etrafında surlar, surlarında gözetleme kuleleri, burçlar ve minareler bulunan bir büyük şehir şeklinde görünüyordu. Bu ateşin önünden bazı adamların gittikleri

---

932-Buhari (13/78) 92-Kitabu'l-Fiten. 24-Ateşin çıkması babı. Müslim (4/2227) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 14-Hicaz topraklarında bir ateş çıkmadıkça kıyametin kopmayacağı babı.

gözleniyordu. Ateş herhangi bir dağın üzerinden geçse, o dağı yerle bir ediyor ve eritiyordu. Bunların altlarından, kırmızı ve mavi renkte sel çıkıyor ve bu seller gök görültüsü gibi sesler çıkarıyordu. Bu seller, önlerine çıkın taşları toplayıp sürüklüyordu. Bu sellerin getirdiği yığınlar, Rekbi Iraki denilen düzlüğe birikti. Burada büyük bir dağ gibi kocaman bir yığın oluştu. Ateş daha sonra Medine'nin yakınına kadar ulaştı. Bununla birlikte Medine'nin üzerine serin bir rüzgar esiyordu. Bu ateşin, denizin galeyena gelmesi anında oluşturduğu büyük dalgalar gibi alevler çıkardığı görülüyordu. Bazı arkadaşlarım bana, "Biz bu ateşin beş gün kadar havada yükseldiğini gördük" diye söylediler. Bu ateşin Mekke'den ve Busra dağlarından da görüldüğünü duydum."

Nevevi de şöyle söylemiştir:

"Sözü edilen ateşin ortaya çıktığı konusunda Şam halkının tümü arasında dolaşan mütevatir bir ilim oluşmuştur. Ebu Şame, 'Zeylu'r-Ravdateyn' adlı kitabında bu konuda şunları bildirmiştir:

"Hicri 654 yılının Şa'ban ayında Medineyi Şerife'den, Sahihi Buhari ve Sahihi Müslim'de yer alan rivayetin doğruluğunu ortaya koyan ve Medine'de meydana gelmiş olan büyük bir olaydan söz eden bazı yazılar alındı."

(Ebu Şame) daha sonra bu hadisi şerifi zikretmiş ve ardından da şöyle söylemiştir:

"Olaya şahit olanlardan kendisine güvenebileceğim birisi, kendisine söylenildiğine göre, çölde o ateşin ışığında yazılar yazılabildiğini bana bildirdi..." Daha sonra yukarıda anlatılanlara benzer şeyler nakletmiştir.

Bunun yanısıra benzeri kitaplarda da şöyle denilmektedir.

"Cemaziyelahir ayının ilk cuma günü, Medine'nin doğu taraflarında büyük bir ateş ortaya çıktı. Bu ateş yerden çıktı ve bunun etrafa yayılması ile ateşten bir vadi oluştu. Bu ateş vadisinin yüksekliği, Uhud Dağı'nın yüksekliği kadar olmuştu."

Bir başka kitapta şöyle denilmektedir:

"Harra taraflarından yer, büyük bir ateş çıkardı. Büyüklüğü, Medine Mescidi (Mescidi Nebevi) kadardı. Bu ateş, Medine'den gözle görülebiliyordu. Bu ateşten uzunluğu dört fersahı, genişliği ise dört mili bulan bir vadi oluştu. Bu vadi etrafa doğru yayılıyor ve altından tepeler, küçük dağlar çıkıyordu."

Yine bir kitapta bu konuda şu bilgilere yer verilmektedir:

"Burada çıkan ateşin ışığı, etrafa o kadar yayıldı ki, Mekke'de bulunanlar bile gördüler. Büyüklüğünü anlatmaya güç yetiremem. Bu ateş, aynı zamanda ses çıkarıyordu."

Ebu Şame: "İnsanlar bu konuda şiirler dizmişlerdir. Ateş bir kaç ay devam etti, sonra tamamen söndü" demiştir.

Benim anladığım kadarıyla bu babda verilen hadisi şerifte sözü edilen ateş, Kurtubi'nin ve daha başkalarının da ifade ettikleri ve Medine taraflarında ortaya çıkmış olan ateştir. İnsanları belli bir yere doğru sürecek olan ateş ise başka bir ateştir. Hicaz beldelerinde, Halid bin Sinan Abesi zamanlarında, bu Medine yakınlarında ortaya çıkmış olan ateşe benzer bir ateş ortaya çıkmıştı. Adı geçen kişi, bu ateşi söndürmek için uğraşmış, sonunda söndürmüş ve bu olaydan sonra da ölmüştür. Onun ölümü ile ilgili hikayeye Ebu Ubeyde Mu'ammer Musenna, 'Kitabu'l-Cemacim' adlı eserinde yer vermiştir.

Bu hikayeyi Hakim Neysaburi de, 'Mustedrek' adlı eserinde, Ya'la bin Mehdi'nin Ebu Avane'den, onun Ebu Yunus'tan, onun İkrime'den, onun da İbni Abbas (r.a.)'tan rivayeti tarıkiyla nakletmiştir. Konuyla ilgili rivayette şöyle denilmektedir:

"Abesoğullarından adına Halid bin Sinan denilen bir adam kavmine: "Ben , sizin için Hadsan ateşini söndüreceğim" dedi." Bunun ardından olay anlatılıyor. Bu hikayenin içinde şöyle deniliyor:

"Sonra adam ateşi söndürmek üzere yola çıktı. Ateş Harra taraflarında, adına Harra Eşça' denilen bir dağın yarığından çıkıyordu."

Sonra o adamın dağ yarığına ve ateşin arasına girmesi olayı anlatılıyor. Ateşin adeta bir cehennem dağı gibi olduğu bildirilerek şöyle deniliyor:

"Adam değneği ile ateşe vurdu, sonra geri çekildi"

İbni Hacer diyor ki:

"Bu hikayenin bir bölümünü Sahabiler (r.a) ile ilgili kitabımda adı geçen şahsın hayatı ile ilgili bölümde verdim."

"Bu ateş Busra'daki develerin boyunlarını aydınlatır":

İbni Tin bu konuda şöyle söylemiştir:

"Bu ifade ile, sözü edilen ateşin ışığı-nın Busra'daki develere kadar ulaşabileceği anlamı kastedilmektedir. Busra ise Şam (Suriye) diyarındadır."

Busra, Şam diyarında bir yerdir. Buranın diğer adı Havran'dır.

Ebu'l-Beka şöyle söylemiştir:

"Bu ateş Busra'daki develerin boyunlarını aydınlatır":

Yani söz konusu ateşten gelen ışık, Busra'daki develerin boyunlarına vurur. Burada "develerin boyunları" anlamına gelen "a'nak" kelimesi, merfu (ötreli)

okunsaydı, o zaman ifade "develerin boyunları (bu ışıkla) parıldar" anlamına gelirdi. Nitekim bir başka hadiste,

"O ateşle Şam'ın (Suriye'nin) sarayları aydınlanır" denilmektedir. Yani burada "saraylar" anlamına kelen "kusur" kelimesi, merfu okunmaktadır. Bu durumda bu kelime, "eda'e" fiilinin faili olur.

İbni Adiyy'in 'el-Kamil' adlı eserinde rivayet etmiş olduğu bu ikinci hadiste bir fazlalık da bulunmaktadır. Bu ikinci hadisi İbni Şihab, Ebu Bekr bin Muhammed bin Amr bin Hazm'dan, o babasından rivayet etmiş, o da Hz. Ömer bin Hattab (r.a.)'ın merfu olarak şöyle söylediğini bildirmiştir:

"Hicaz'ın vadilerinden biri ateş ile dolmadıkça kıyamet kopmaz. Bu ateşin ışığı ile Busra'daki develerin boyunları aydınlanır."

Bu hadisin ravilerinden olan Ömer'i, İbni Hibban sika ravilerden saymıştır. İbni Adiyy ve Darekutni ise onun biraz zayıf (leyyin) bir ravi olduğunu söylemişlerdir. Bu ateş hakkında anılanlar ise, yedinci yüzyılda ortaya çıkmış olan ateşin özelliklerine uymaktadır. Taberani, Huzeyfe bin Useyyid'den naklettiği ve daha önce üzerinde durulan hadisin son kısmında da bu konuya işaret edilmektedir. Orada bildirildiğine göre Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Ruman'dan veya Rukube'den bir ateş ortaya çıkmadıkça kıyamet kopmaz. Bu ateşle Busra'daki develerin boyunları aydınlanır."

Rukube, Medine - Şam yolu üzerinde, yüksek ve zor bir geçittir. Resulullah (a.s) Tebük Gazvesi yolculuğunda bu geçitten geçmişti. Rukube hakkında bu bilgileri Bekri vermiştir. Ancak o, Ruman hakkında herhangi bir bilgi vermemiştir. Ama burada Ruman denilirken, Rumetu'l-Bi'r kastedilir olabilir. Burası Medine'de bilinen bir yerdir:

Bu hadisi şerifte, birisi kıyamet vaktinden önce herhangi bir vakitte, diğeri ise, kıyametin kopmasından hemen önce ortaya çıkacak olan iki ateşin ikisinden de söz edilmiştir. İkinci ateşin ortaya çıkması ile kıyametin kopması arasında başka bir olay yaşanmayacaktır. Ancak bu iki ateşten söz edilirken, ikincisinin birincisinden önce anılmış olması mümkündür. En doğrusunu ise ancak yüce Allah bilir. Resulullah (a.s) da haber verdiği her şeyde mutlaka doğruyu söylemiştir."

Resulullah (a.s)'ın haber vermiş olduğu ikinci ateş ile kastedilen, Hadramevt taraflarından çıkacak olan ateştir. Bu ateş hakkında daha ileride bilgi verilecektir.

İSLAM BELDELERİNİN BİRBİRLERİNDEN AYRILMALARI VE İSLAM BİRLİĞİNİN BOZULMASI

٩٣٣ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «مُنِعَتِ الْعِرَاقُ دِرْهَمَهَا وقَفِيزَهَا، وَمُنِعَتِ الشَّامُ مُدْيَهَا وَدِينَارَهَا، وَمُنِعَتْ مِصْرُ إِرْدَبَّهَا وَدِينَارَهَا، وَعُدْتُمْ مِنْ حَيْثُ بَدَأْتُمْ، وَعُدْتُمْ مِنْ حَيْثُ بَدَأْتُمْ، وَعُدْتُمْ مِنْ حَيْثُ بَدَأْتُمْ».

933- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Irak, dirhemini ve kafizini alıkoydu. Şam (Suriye), mudyunu ve dinarını alıkoydu. Mısır, irdebini ve dinarını alıkoydu. Aynı başladığınız noktaya döndünüz. Aynı başladığınız noktaya döndünüz. Aynı başladığınız noktaya döndünüz." (1)

933-Müslim-(4/2220) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 8-Fırat'ın suyu çekilmedikçe kıyametin kopmayacağı babı.

1) Burada geçen kelimeler, çeşitli şeylerin ağırlıklarının ve hacimlerinin belirlenmesinde ölçek olarak kullanılmaktadır. Bu birimlerin miktarları şöyledir:

Mudy: Şam (Suriye) halkı tarafından kullanılan bir ağırlık ölçü birimidir. 45 retle eşittir. Bir mudy aynı zamanda 22.5 sa'dır. Bir sa' da Şafiilerin görüşlerine göre 2751 gramdır. Dolayısıyla bir mudy 61.897 kg'a eşittir.

Kafiz: Irak halkı tarafından kullanılan bir ağırlık ölçü birimidir. Ezheri'nin bildirdiğine göre bir kafiz sekiz mekukdür. Bir mekuk ise 1, 5 sa'dır. Buna göre bir kafiz 12 sa', yani 33.012 kg. etmektedir.

İrdebb: Daha çok Mısırlıların kullandığı bir ölçü birimidir. Bir irdebb, 64 menne yahut 25 sa'a denk gelmektedir. Buna göre bir irdebb 68.775 kg'dır.

Menn: Bir men iki retl'dir. Bir Bağdad retli ise 408 gramdır.

(Ebu Hureyre (r.a) dedi ki):

"Ebu Hureyre (r.a)'nin eti ve kanı, buna aynen şahid oldu."

Ebu Davud'un rivayetinde de şöyle geçmektedir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Irak, kafizini ve dirhemini alıkoydu. Şam (Suriye), mudyunu ve dinarını alıkoydu. Mısır, irdebbini ve dinarını alıkoydu. Sonra başladığınız noktaya döndünüz."

Zuheyr, bu sözü daha üç kere tekrar etti. Buna Ebu Hureyre (r.a)'nin eti ve kanı şahid oldu." (1)

Bir Açıklama

İbnu'l-Esir şöyle söylemiştir:

"Burada "alıkoydu" sözü ile iki ayrı anlam kastediliyor olabilir.

Birinci anlam şudur:

Resulullah (a.s) bu sözü ile, adı geçen beldelerin insanlarının müslüman olacaklarını ve müslüman olmaları nedeniyle üzerlerindeki cizye yükümlülüğünün kalkacağını haber vermiş olmaktadır. Yani onlar müslüman olmak suretiyle kendilerinden alınacak olan şeyleri alıkoymuş olmaktadırlar.

"Alıkoydu" kelimesinin bu anlama geldiğine hadisteki "aynı başladığınız noktaya döndünüz" ifadesi de delil olarak gösterilmiştir. Çünkü onların, yüce Allah'ın ilim, hüküm ve kaderindeki başlangıçları, müslüman olacakları şeklinde idi. Bu itibarla onlar başladıkları noktaya dönmüş olmaktadırlar.

"Alıkoydu" kelimesine verilen ikinci anlama göre ise burada onların itaatı bırakacakları anlamı kastedilmektedir. Bu anlamı Buhari'nin, Sahih'inde Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiş olduğu hadisi şerif de desteklemektedir. Bu rivayette bildirildiğine göre Ebu Hureyre (r.a) "Dinar ve dirhem toplayamadığınız zaman ne yaparsınız?" diye sordu. Kendisine: "Böyle bir şeyin olacağını nasıl görüyorsun?" denildi. O da şöyle söyledi:

"Evet. Canım elinde olana yemin ederim ki, doğru söyleyen ve sözü doğrulananın (yani Resulullah (a.s)'ın) sözünde bu böyle bildirildi." Ebu Hureyre (r.a)'ye: "Bu ne ile olacaktır?" diye soruldu. O da şöyle cevap verdi:

"Yüce Allah'ın koyduğu ölçüler aşılır. Resulullah (a.s)'ın verdiği zimmet bo-

---

1) Ebu Davud (3/166) Kitabu'l-İmare. Savaş yoluyla alınan arazinin ve devlete ait arazinin vakfedilmesi babı.

zulur. Yüce Allah da, ehli zimmetin kalplerine bir tereddüt sokar ve onlar da ellerindekini vermezler."

Hadiste günümüzde yaşanan gelişmelere işaret vardır. Büyük bir dinden dönüş hareketinin yaşanması, müslümanların kendisine itaat edecekleri, etrafında toplanacakları ve kendilerini yönlendirecek hilafet merkezlerini kaybetmelerinin ardından, günümüzde, başlangıçta olduğu gibi yeniden İslam'a davet çalışmaları hız kazanmıştır.

٩٣٤ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: يُوشِكُ أَهْلُ الْعِرَاقِ أَنْ لاَيُجْبَى إِلَيْهِمْ قَفِيزٌ وَلاَ دِرْهَمٌ، قَالَ أَبُو نَضْرَةَ: قُلْنَا: مِنْ أَيْنَ ذَاكَ؟ قَالَ: مِنْ قِبَلِ الْعَجَمِ يَمْنَعُونَ ذَاكَ، ثُمَّ قَالَ: يُوشِكُ أَهْلُ الشَّامِ أَنْ لاَيُجْبَى إِلَيْهِمْ دِينَارٌ وَلاَ مُدْيٌ، قُلْنَا: مِنْ أَيْنَ ذَاكَ؟ قَالَ مِنْ قِبَلِ الرُّوْمِ، ثُمَّ سَكَتَ هُنَيْهَةً، ثُمَّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يَكُونُ فِي آخِرِ أُمَّتِي خَلِيفَةٌ يَحْثِي الْمَالَ حَثْيًا، لاَيَعُدُّهُ عَدًّا» قَالَ: قُلْتُ لأَبِي نَضِرَةَ، وَأَبِي الْعَلاَءِ: أَتُرَيَانِ أَنَّهُ عُمَرُ بْنُ عَبْدِالعَزِيزِ؟ قَالاَ: لاَ..

934- Müslim, Cabir (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Olur ki, Irak halkına dirhem ve kafiz toplanamaz."

Ebu Nadra dedi ki: "Biz; "Bu engelleme ne taraftan olur?" diye sorduk. O da: "Acemlerin (farisilerin) taraflarından bunu engellerler" cevabını verdi. Sonra şöyle söyledi:

"Olur ki, Şam halkına dirhem ve mudy toplanamaz." Biz; "Bu engelleme ne taraftan olur?" diye sorduk. O da: "Rum taraflarından bunu engellerler" cevabını verdi. Daha sonra bir süre sustu ve ardından şöyle söyledi:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ümmetimin son zamanlarında bir halife olur. Bu halife, malları sürekli toplar. Hiç sayımını yapmaz."

Ravi dedi ki:

"Ebu Nadra'ya ve Ebu'l-Ala'ya: "Sizce bu halife Ömer bin Abdulaziz midir?" diye sordum. "Hayır" dediler."

934-Müslim (4/2234) 52-Kitabu'l-Fiten ve Esrati's-Sa'a. 18-Bir adam bir kabrin yanından geçerken "keşke bunun içindeki ben olsaydım" demedikçe kıyametin kopmayacağı babı.

Bir Açıklama

Irak, bir çok kez İslam ümmetinin medeniyet merkezliğini ve İslam devletinin başkentliğini yapmıştır. Bu belde üzerine farisilerin değişik kuvvetleri saldırılar düzenlemişlerdir. Şam (Suriye) da, bir çok kez İslam ümmetinin medeniyet merkezliğini ve İslam devletlerinin başkentliğini yapmıştır. Bu belde üzerine de rumlar ve bu beldenin o zamanlardaki kuzey komşuları, bir çok kez saldırılar düzenlemişlerdir. Bu saldırılarda, bu beldelerin cizye toplaması engellenmiştir. Hadisi şerifte aynı zamanda ortaya çıkacak ve baskıcı saltanat rejiminden sonra gelecek olan raşid halifeliğe işaret edilmektedir. Bunun böyle olacağına daha başka naslarda da işaret edilmiştir.

٩٣٥ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «تَكُونُ النُّبُوَّةُ فِيكُمْ مَاشَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا اللَّهُ إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا، ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةٌ عَلَى مِنْهَاجِ النُّبُوَّةِ، فَتَكُونُ مَاشَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا، ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا عَاضًّا فَيَكُونُ مَاشَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَرْفَعَهَا، ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا جَبْرِيًّا فَتَكُونُ مَاشَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا، ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةٌ عَلَى مِنْهَاجِ النُّبُوَّةِ» ثُمَّ سَكَتَ.

935- Ahmed, Huzeyfe (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Peygamberlik (peygamberliğin hükmü) sizin içinizde yüce Allah'ın dilediği kadar bir süre devam eder.

Sonra yüce Allah, bunu kaldırmayı dilediğinde kaldırır. Sonra peygamberlik çizgisi üzere giden halifelik dönemi gelir. Bu dönem de Allah'ın dilediği kadar bir süre devam eder.

Sonra Allah bunu da kaldırmayı (bu döneme de son vermeyi dilediğinde) kaldırır.

Bunun arkasından ısırıcı saltanat gelir. Bunun hükmü Allah'ın dilediği kadar bir süre devam eder.

935-Ahmed (4/273) Keşfu'l-Esar (2/231) Mecmau'z-Zevaid (5/188) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Ahmed, Nu'man'ın hayatı ile ilgili bölümde rivayet etmiştir. Bezzar da onunkinden daha ayrıntılı bir şekilde rivayet etmiştir. Taberani de bunun bir kısmını Mu'cemu'l-Evsat'ta rivayet etmiştir. Taberani'nin ravileri sikadırlar."

Sonra Allah bu hükmü de kaldırmayı dilediğinde kaldırır. Bunun ardından da baskıcı (cebri) saltanat gelir. Bunun hükmü de yüce Allah'ın dilediği kadar bir süre devam eder.

Sonra Allah bunun da hükmünü kaldırmayı dilediğinde kaldırır.

Sonra da peygamberlik çizgisi üzere giden (Hz. Peygamber (a.s)'in koyduğu ölçülere uyan, O'nun tebliğ etmiş olduğu hükümleri uygulayan) halifelik gelir." Resulullah (a.s) bundan sonra sustu."

Bir Açıklama

Bu konu içinde verilen hadisi şeriflerde, olacağı bildirilen olaylar gerçekleşmiştir. Bu ise Resulullah (a.s)'ın peygamberliğinin alametlerindendir.

Çağımızda İslam beldelerinin birbirlerinden bağımsız hale geldikleri görülmektedir. Bu ise asıl yapıya yakındır. Müslümanların mutlaka birlik oluşturmaları ve başlarına bir halife geçirmeleri şarttır. Müslüman ilim adamlarının da bu amaç doğrultusunda imkan ve güçleri nisbetinde çalışmaları gerekir. Bu ilim adamları, İslam beldeleri arasındaki ilişkilerin daha da geliştirilmesi ve güzelleştirilmesi, kardeşlik ve birlik duygularının daha da güçlendirilmesi için politikalar üretmelidirler. Bu, yaşadığımız çağın en önemli gereklerinden birisidir.

İSLAM GARİP OLARAK GELMİŞ VE GARİP OLARAK GİDECEKTİR

٩٣٦ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّ الإِسْلاَمَ بَدَأَ غَرِيبًا، وَسَيَعُودُ غَرِيبًا كَمَا بَدَأَ، وَهُوَ يَأْرِزُ بَيْنَ الْمَسْجِدَيْنِ كَمَا تَأْرِزُ الْحَيَّةُ فِي جُحْرِهَا».

936- Müslim, Abdullah bin Ömer (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İslam garib olarak başladı ve başladığı gibi garib dönecektir. Bu din, yılanın deliğine çekilmesi gibi, iki Mescid'in arasına çekilecektir."

٩٣٧ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «بَدَأَ الإِسْلاَمُ غَرِيبًا وَسَيَعُودُ غَرِيبًا كَمَا بَدَأَ فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ». قَالُوا يَارَسُولَ اللَّهِ وَمَنِ الْغُرَبَاءُ؟ قَالَ: «الَّذِينَ يُصْلِحُونَ عِنْدَ فَسَادِ النَّاسِ».

937- Taberani, Sehl bin Sa'd bin Sa'idi (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İslam garib olarak başladı ve başladığı gibi garib dönecektir. Gariplere ne

---

936-Müslim (1/131) 1-Kitabu'l-İman. 65-İslam'ın garib başladığının, garib döneceğinin ve iki Mescid'in arasına çekileceğinin açıklanması babı.

937-Mu'cemu'l-Kebir (6/164) Ravdu'd-Dani (1/183) Mecmau'z-Zevaid (7/278) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Taberani her üç Mu'cem'-inde de rivayet etmiştir. Ravilerinin Bikr bin Suleym dışında kalanları, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir. Adı geçen kişi ise sikadır."

mutlu (veya 'gariblere müjde olsun')" Kendisine:

"Ey Allah'ın Resulu! Garipler kimlerdir?" diye soruldu. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Onlar, insanların bozulma içinde oldukları dönemde düzeltmeye çalışanlardır."

٩٣٨ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّ الإِيمَانَ بَدَأَ غَرِيبًا وَسَيَعُودُ غَرِيبًا كَمَا بَدَأَ فَطُوبَى يَوْمَئِذٍ لِلْغُرَبَاءِ إِذْ فَسَدَ النَّاسُ وَالَّذِي نَفْسُ أَبِي الْقَاسِمِ بِيَدِهِ لَيَأْرِزَنَّ الإِيمَانُ إِلَى بَيْنِ هٰذِينِ الْمَسْجِدَيْنِ كَمَا تَأْرِزُ الْحَيَّةُ إِلَى جُحْرِهَا».

938- Ahmed, Sa'd bin Ebi Vakkas (r.a)'tan şu şekilde rivayet etmiştir:

"İman garib olarak başladı ve başladığı gibi garib dönecektir. O gün, insanların bozulma içinde oldukları zamanda, gariplere ne mutlu. Ebu'l-Kasım'ın canı elinde olana yemin olsun ki, yılanın deliğine çekilmesi gibi, iman da şu iki Mescid'in arasına çekilecektir."

٩٣٩ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ (رَفَعَهُ): «إِنَّ الإِسْلاَمَ بَدَأَ غَرِيبًا وَسَيَعُودُ غَرِيبًا كَمَا بَدَأَ فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ».

939- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İslam garib olarak başladı ve başladığı gibi garib dönecektir. Gariplere ne mutlu (veya gariplere müjde olsun.)"

Bir Açıklama

Bu hadişi şerifler de Resulullah (a.s)'ın peygamberlik alametlerindendir. Yaşadığımız çağda ve bundan önceki çağlarda İslam'ın garip hale düştüğüne şahit olundu. İslam'ın garipliği, çeşitli şekillerde kendini gösterdi. Laik ve din

---

938-Ahmed (1/184) Keşfu'l-Estar (4/98) Mecmau'z-Zevaid (7/277) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Ahmed, Bezzar ve Ebu Ya'la rivayet etmiştir. Ahmed ve Ebu Ya'la'nın ravileri, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir."

939-Müslim (1/131) 1-Kitabu'l-İman. 65-İslam'ın garib başladığının, garib döneceğinin ve iki Mescid'in arasına çekildiğinin açıklanması babı. İbni Mace (2/1320) 36-Kitabu'l-Fiten. 15-İslam'ın garip başladığı babı.

düşmanı düşünceler, İslam beldelerinde cirit atmaya başladılar. İnkarcı partiler çoğaldı. Bozguncu felsefeler ve düşünceler yaygınlık kazandı. Küfrü ve şüpheyi yayan çeşitli kuruluşlar ortaya çıktı. Üniversitelerde ve okullarda namaz kılan birine rastlanmadığı, kılanların da kendileriyle alay edilmesi ve akli dengesizliklerinin olduğu iddiasında bulunulması sık sık görünür oldu. Bunun için müslümanlar namazlarını gizlice kılmak zorunda kaldıkları bir takım fetret dönemleri yaşandı.

Bugün, hicri onbeşinci yüzyılın başlangıcı ile birlikte, bazı beldelerde nisbeten iyileşme olduğuna tanık oluyoruz. Diğer bazı beldelerde ise (dinden dönme olayları devam etmektedir. Yüce Allah'ın fazlından ve kereminden, İslam'ın gariplik dönemini sona erdirmesini diliyoruz.

YALANCI PEYGAMBERLER VE DECCALLAR

٩٤٠ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُبْعَثَ كَذَّابُونَ دَجَّالُونَ، قَرِيبًا مِنْ ثَلاَثِينَ، كُلُّهُمْ يَزْعُمُ أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ».

940- Tirmizi, Ebu Hureyre (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Hepsi de kendilerinin Allah'ın peygamberi olduğunu ileri süren otuz kadar yalancı Deccal ortaya çıkarılmadıkça kıyamet kopmaz."

Ebu Davud'un rivayetine göre de Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Hepsi de kendilerinin Allah'ın peygamberi olduğunu ileri süren otuz kadar yalancı Deccal ortaya çıkmadan (kıyamet kopmaz.)" (1)

Bir başka rivayete göre de şöyle buyurmuştur:

"Hepsi de Allah Teala ve peygamberi hakkında yalan söyleyen otuz kadar yalancı Deccal ortaya çıkmadıkça (kıyamet kopmaz.)" (2)

Bu hadisin Abide Selmani'ye dayandırılan bir rivayetinde şöyle denilmektedir:

"Ravi dedi ki:

940-Tirmizi (4/498) 34-Kitabu'l-Fiten. 43-Yalancılar ortaya çıkmadıkça kıyametin kopmayacağı babı. Tirmizi, bu hadisin hasen, sahih olduğunu söylemiştir.

1) Ebu Davud (4/120) Kitabu'l-Melahim. Habr bin Said ile ilgili bab.

2) Ebu Davud, aynı yer.

"Şu kişiyi de (Muhtar es-Sakafi'yi de) onlardan sözü edilen o otuz yalancı Deccal'dan) görüyor musun?" diye sordum. Abide de şu cevabı verdi:

"Şüphesiz o, başta gelenlerindendir." (1)

Bir Açıklama

Cami'in tahkikçisi şöyle söylemiştir:

"Hadisin metninde geçen ba's (ortaya çıkarma, gönderme) ile bunların, peygamberlerin gönderilmesi gibi bir gönderme (irsal) ile gönderilecekleri anlamı kastedilmemiştir. Buradaki ba's (gönderme), yüce Allah'ın şu ayeti kerimesinde ifade edilen göndermeye (irsale) benzemektedir:

"Kafirlerin üstüne onları kışkırtan şeytanlar gönderdiğimi görmüyor musun?" (2)

Burada verilen sayı da peygamberlik iddiasında bulunanların kesin sayılarının bildirilmesi amacıyla verilmiş değildir. Bilakis bunların sayıca çok olmaları nedeniyle sayılmaları bile mümkün değildir. Ancak bunların çoğusu akli dengelerini kaçırmaları veya kendilerini sevdaya (aşka) kaptırmaları nedeniyle bu tür iddialar ortaya atarlar. Bu rakam ile, belli bir güç oluşturanların ve çevrelerinde iddiaları doğrultusunda bazı tereddütler uyandırabilenlerin sayıları kastedilmiş olabilir."

٩٤١ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ كَذَّابِينَ» . وَفِي رِوَايَةٍ: «فَاحْذَرُوهُمْ»..

941- Müslim, Cabir bin Semure (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıyametin öncesinde yalancılar ortaya çıkacaktır."

Bir rivayette şöyle bir fazlalığa yer verilmiştir:

"Onlardan sakınınız!" (3)

٩٤٢ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ حُذَيْفَةَ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «فِي أُمَّتِي كَذَّابُونَ وَدَجَّالُونَ سَبْعَةٌ وَعِشْرُونَ مِنْهُمْ أَرْبَعُ نِسْوَةٍ وَإِنِّي خَاتَمُ النَّبِيِّينَ لَانَبِيَّ بَعْدِي».

941-Müslim (4/2239) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 18-Bir adam bir kabrin yanından geçerken "keşke bunun içindeki ben olsaydım" demedikçe, kıyametin kopmayacağı babı. Ahmed (5/86)

1) Ebu Davud, aynı yer.

2) Meryem Suresi: 83

3) Müslim, aynı yer.

942- Ahmed, Huzeyfe (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ümmetimin içinde sayıları yirmiyediyi bulan yalancılar ve Deccal'lar ortaya çıkacaktır. Bunların dört tanesi kadın olacaktır. (Şunu bilin ki) ben peygamberlerin sonuncusuyum. Benden sonra peygamber yoktur."

٩٤٣ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «سَيَكُونُ فِي آخِرِ أُمَّتِي أُنَاسٌ يُحَدِّثُونَكُمْ بِمَا لَمْ تَسْمَعُوا أَنْتُمْ وَلاَ آبَاؤُكُمْ، فَإِيَّاكُمْ وَإِيَّاهُمْ».

943- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ümmetimin son döneminde, size sizin ve babalarınızın duymamış olduğu şeyleri söyleyecek olan bir takım kimseler ortaya çıkacaktır. Bunlardan son derece sakınınız."

Bir rivayette de şöyle denilmektedir:

"Ahir zamanda (kıyamete yakın zamanda) yalancı Deccal'lar ortaya çıkacaktır. Bunlar sizin ve babalarınızın duymamış olduğu bir takım sözler söylerler. Bunlardan son derece sakınınız ki, sizi sapıtmasınlar ve fitneye düşürmesinler." (1)

٩٤٤ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ: أَكْثَرَ النَّاسُ فِي شَأْنِ مُسَيْلِمَةَ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِيهِ شَيْئًا فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَطِيبًا فَقَالَ: «أَمَّا بَعْدُ فَفِي شَأْنِ هٰذَا الرَّجُلِ الَّذِي قَدْ أَكْثَرْتُمْ فِيهِ وَإِنَّهُ كَذَّابٌ مِنْ ثَلاَثِينَ كَذَّابًا يَخْرُجُونَ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ وَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ بَلَدٍ إِلاَّ يَبْلُغُهَا رُعْبُ الْمَسِيحِ».

942-Ahmed (5/396) Mu'cemu'l-Kebir (3/169) Keşfu'l-Estar (4/132) Mecmau'z-Zevaid (7/332) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Ahmed, Kebir ile Evsat'ta Taberani ve Bezzar rivayet etmiştir. Bezzar'ın rivayetindeki raviler, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir."

943-Müslim (1/12) Mukaddime. 4-Zayıf ravilerden rivayette bulunulmasından nehiy ve onlardan hadis alma konusunda ihtiyatlı davranılmasının gerektiği babı.

1) Müslim, aynı yer.

944- Ahmed, Ebu Bekre (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s), hakkında bir şey söylemeden önce insanlar Museyleme ile ilgili olarak bir hayli söz söylediler. Bir gün Resulullah (a.s) hutbeye çıkarak şöyle buyurdu:

"Bundan sonra! Hakkında bir hayli söz söylediğimiz şu adama gelince; bu adam, kıyamet öncesinde ortaya çıkacak olan otuz yalancıdan bir yalancıdır. Hiçbir belde kalmaksızın hepsine Mesih'in korkusu ulaşacaktır."

Bir Açıklama

Bu hadisi şerifler de Resulullah (a.s)'ın peygamberlik alametlerindendir. Peygamberlik iddiasında bulunanlar silsilesi Museyleme, Secah ve Esved el-Ansi ile başladı. En son olarak da, kendisinin peygamber olduğunu ve Hz. Muhammed (a.s)'in getirmiş olduğu şeriat'ın değiştirilmiş olduğunu ileri süren Gulam Ahmed Kadiyani'nin fitnesi etrafa yayıldı.

٩٤٥ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى عَنْ أَبِي الْجُلاَسِ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ لِعَبْدِاللَّهِ السَّبِيِّ: وَيْلَكَ وَاللَّهِ مَا أَفْضَى إِلَيَّ بِشَيْءٍ كَتَمَهُ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ وَلَكِنْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ: «إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ ثَلاَثِينَ كَذَّابًا» . وَإِنَّكَ لأَحَدُهُمْ.

945- Ebu Ya'la, Ebu'l-Alas (r.a)'ın şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Hz. Ali (r.a.)'nin Abdullah Seyyi'e şöyle söylediğini duydum:

"Yazık sana! Vallahi o (Resulullah a.s) insanlardan birinden gizleyip de bana gizlice bir şey söylemiş değildir. Ancak ben O'nun şöyle buyurduğunu duydum:

"Kıyametten önce otuz yalancı ortaya çıkacaktır."

İşte sen de onlardan birisin."

Bir Açıklama

Abdullah Seyyi', İbni Sevde lakabıyla meşhur olan biridir. Bu kişi yahudi idi. Müslüman olduğunu ileri sürmüş ve sonra Hz. Osman (r.a)'a karşı yapılan düşünce, plan ve hareket yönünden en büyük fitnenin öncülüğünü yapmıştır. O

944-Ahmed (5/41) Mecmau'z-Zevaid (7/332) Müellif bu hadis hakkında şöyle söylemiştir: "Bunu Ahmed ve Taberani rivayet etmiştir. Ahmed'in isnadlarından birinin ve Taberani'nin isnadının ravileri, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir."

945-Mecmau'z-Zevaid (7/333) Müellif bu hadis hakkında şöyle söylemiştir: "Bunu Ebu Ya'la rivayet etmiştir. Ravileri sikadırlar."

küfre götürücü düşüncelerini Hz. Ali (r.a) sevgisi örtüsü altında yaymaya çalışmıştır. Şi'anın taşkınlarının (gulatu'ş-şi'a'nın) ve özellikle onlardan batınilerin inanç ilkeleri, onun düşüncelerinin devamı sayılır. Yukarıda geçen rivayet, Hz. Ali (r.a)'nin bu kişiye karşı tutumunu ortaya koymaktadır. Bu rivayetten anlaşılıyor ki, Hz. Ali (r.a)'nin anlayışına göre bir kimsenin yalancılardan ve Deccal'lardan sayılması için, o kişinin kendisinin peygamber olduğunu ileri sürmesi şart değildir. Son yüzyıllarda da, kendilerinin müslüman olduklarını ileri sürüp de insanları açıkça küfre çağıran nice Deccal'lar ortaya çıkmıştır.

KIYAMET ALAMETLERİ VE BUNLARIN ORTAYA ÇIKMASI

٩٤٦ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ زَيْنَبِ بِنْتِ جَحْشٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لاَإِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ، وَيْلٌ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرٍّ قَدِ اقْتَرَبَ، فُتِحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوْجَ وَمَأْجُوْجَ مِثْلُ هٰذِهِ» وَحَلَّقَ بِإِصْبَعِهِ الإِبْهَامِ وَالَّتِي تَلِيهَا، فَقُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ: أَنَهْلَكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ؟ قَالَ: «نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخَبَثُ».

946- Buhari ve Müslim, Zeyneb bintu Cahş (r.a)'tan şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Allah'tan başka ilah yoktur. Yaklaşan bir fenalıktan dolayı Arapların vay haline! Bugün Ye'cuc ve Me'cuc'un duvarından şu kadar yer açıldı." Resulullah (a.s) bunu söylerken orta parmağı ile onun yanındaki parmağıyla halka yaptı. Ben dedim ki:

"Ey Allah'ın Resulu! İçimizde salihler olduğu halde biz helak olur muyuz?" Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Evet. Eğer pislik çok olursa!"

Bir Açıklama

Burada haberi verilen olay, Tatar ve Moğol dalgalarının etrafa yayılması ile

---

946-Buhari (13/11) 92-Kitabu'l-Fiten. 4-Resulullah (a.s)'ın: "Yaklaşan bir fenalıktan dolayı Arapların vay haline" sözü ile ilgili bab. Müslim (4/220) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 1-Fitnelerin yaklaşması ve Ye'cuc ile Me'cuc'un duvarının açılması babı.

gerçekleşmiştir. Bu yığınlar, genelde İslam topraklarının, özelde ise Arap topraklarının önemli bir bölümünü harabeye çevirmişlerdir. Bağdad felaketi bunlardan birisidir.

٩٤٧ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «فِي هٰذِهِ الأُمَّةِ خَسْفٌ وَمَسْخٌ وَقَذْفٌ» . فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ: يَارَسُولَ اللَّهِ، وَمَتَى ذٰلِكَ؟ قَالَ: «إِذَا ظَهَرَتِ الْقِيَانُ وَالْمَعَازِفُ وَشُرِبَتِ الْخُمُورُ».

947- Tirmizi, İmran bin Husayn (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Bu ümmette yerin dibine geçirilme (hasf), şeklin değiştirilmesi (mesh) ve üstten azap maddeleri yağdırılma (kazf) olayları yaşanacaktır." Müslümanlardan birisi:

"Ey Allah'ın Resulu! Bu ne zaman olacaktır?" diye sordu. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Şarkıcı kadınlar ve çalgı aletleri yaygınlaştığı ve şaraplar içildiği zaman."

٩٤٨ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَكُونُ فِي آخِرِ هٰذِهِ الأُمَّةِ خَسْفٌ وَمَسْخٌ وَقَذْفٌ» قَالَتْ: قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ، أَنَهْلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ؟ قَالَ: «نَعَمْ، إِذَا ظَهَرَ الْخَبَثُ».

948- Tirmizi, Hz. Aişe (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Bu ümmetin son zamanlarında yerin dibine geçirilme (hasf), şeklin değiştirilmesi (mesh) ve üstten azap maddeleri yağdırılma (kazf) olayları yaşanacaktır." Ben:

"Ey Allah'ın Resulu! İçimizde salihler olduğu halde helak edilir miyiz?" diye

---

947-Tirmizi (4/495) 34-Kitau'l-Fiten. 38-İnsanların başka canlılara çevrilmesi ve bazı varlıkların yerin içine batırılmasının alametleri hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi, bu hadisin garib olduğunu söylemiştir. Hadis ise hasendir. Bunu takib eden hadis bunun şahididir.

948-Tirmizi (4/479) 34-Kitabu'l-Fiten. 21-Bazı varlıkların yerin içine batırılması hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi, bu hadisin garib olduğunu söylemiştir. Hadis ise hasendir. Bundan önceki hadis bunun şahididir.

sordum. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Evet. Eğer pislik baskın çıkarsa!"

Bir Açıklama

Bu zikredilen olayların bazıları, bu ümmetin içinde gerçekleşti. Çağımızda yaşanan en ünlü yere geçirilme olayı, Fas'taki bazı ırmakların yere çekilmesi olayıdır. Bu ırmaklar, dört saniye içerisinde yerin içine çekilmişlerdir.

Yine Cazayir'in Putlar (el-Asnam) bölgesinde yaşanan olay da buna örnektir. Ayrıca Yemen'in Zimar bölgesinde yaşanan olay da bir başka örnektir. Çağımızda yaşanan üstten azap maddelerinin yağdırılması olayının en meşhuru ise bazı Türk köylerinde yaşanan olaydır. Bu köylere hem üstlerinden, hem altlarından azap gönderilmiştir.

Manevi yönden meshin yani insandan başka yaratıklara dönüştürülmenin örnekleri ise çoktur. Bir çokları insan görünümünde olsalar da kalpleri şeytanların kalplerinden farksızdır. Yine koyun postuna bürünmüş olarak dolaşan bir hayli kurt vardır. Bütün bu manzaralar, hadisi şerifin işaret etmiş olduğu manzaralardır.

٩٤٩ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ــ عِنْدَ قُرْبِ وَفَاتِهِ ــ : أَلاَ أُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، لاَيُحَدِّثُكُمْ بِهِ أَحَدٌ عَنْهُ بَعْدِي؟ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ ــ أَوْ قَالَ: «إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ ــ : أَنْ يُرْفَعَ الْعِلْمُ، وَيَظْهَرَ الْجَهْلُ، وَيُشْرَبَ الْخَمْرُ، وَيَفْشُو الزِّنَا، وَيَذْهَبَ الرِّجَالُ، وَيَبْقَى النِّسَاءُ حَتَّى يَكُونَ لِخَمْسِينَ امْرَأَةً قَيِّمٌ وَاحِدٌ».

949- Buhari ve Müslim, Enes bin Malik (r.a)'in ölümünün yaklaştığı sırada şöyle söylediğini rivayet etmişlerdir:

"Size, Resulullah (a.s)'tan benden sonra kimsenin rivayet etmeyeceği bir hadis rivayet edeyim mi? Ben Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

949-Buhari (11178) 3-Kitabu'l-İlam. 21-İlmin kaldırılması ve cehaletin yaygınlık kazanması babı. Müslim (4/2056) 47-Kitabu'l-İlm. 5-Ahir zamanda (kıyamete yakın dönemde) ilmin kaldırılması ve cehaletin ve fitnelerin yaygınlık kazanması babı.

Tirmizi (4/491) 34-Kitabu'l-Fiten. 34-Kıyametin alametleri hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi, bu hadisin hasen, sahih olduğunu söylemiştir.

Kadınla ilgilenen (kayyim) denilirken, kastedilen onun kocasıdır. Çünkü kadının işleri ile ilgilenen, onun nafaka vs. gibi ihtiyaçlarını karşılayan kişi, onun kocasıdır.

"Şunlar olmadıkça kıyamet kopmaz -yahut: "Şunlar kıyametin alametlerindendir" diye söyledi- : İlmin alınıp; cehaletin yaygınlık kazanması. Şarabın içilmesi. Zinanın yaygınlık kazanması. Erkeklerin gitmesi, kadınların kalması Hatta elli kadar kadınla ilgilenmek üzere ancak bir erkeğin bulunması."

Bir başka rivayette şöyle denilmektedir:

"Zina yaygınlık kazanır, erkekler azalır, kadınlar çoğalır." (1)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Resulullah (a.s)'ın *"İlmin alınması"* sözünü bir başka hadisi şerif açıklamaktadır. Bunu açıklayan hadisi şerife göre ilmin alınması, alimlerin ölmeleri ile olur. Alimler kalmayınca da insanlar cahil kimseleri başlarına geçirirler. Bunlar da bilgisizce fetvalar verirler; dolayısıyla hem kendileri sapıklığa düşerler, hem de peşlerine takılanları yoldan çıkarırlar.

Bu gibi bir durum, yaşadığımız çağda ortaya çıkmıştır. Hadisi şerifte ilim denilirken, şer'i ilim kastedilmektedir. Ancak bizim, ortaya çıkan durumu telafi etmemize imkan sağlayacak ilmi bir diriliş gerçekleştirmemiz gerekmektedir. Bu durumun başka zamanlarda da ortaya çıkması söz konusudur.

Resulullah (a.s)'ın *"Hatta elli kadar kadınla ilgilenmek üzere ancak bir erkek bulunur"* sözüne gelince: Bu gibi bir durum, birinci dünya savaşı sırasında bazı İslam beldelerinde ortaya çıkmıştır. Bu durumun daha ileride de ortaya çıkması mümkündür.

Bu hadisi şerif münasebeti ile şu hususlara dikkat çekmeyi gerekli görüyoruz:

Bir çok İslam ülkesinde içki içilmesine, yönetimler tarafından resmen izin verilmiştir. Bunun yanısıra bir çok İslam ülkesinin kanunlarında zina üçüncü veya dördüncü dereceden suç sayılır hale gelmiştir. Üstelik karşılıklı rıza ile zina işlenmesine izin verilmekte ve buna sıkça rastlanmaktadır. Hatta zina ticareti alanıyla özel olarak ilgilenenler ve bu alanda ihtisas sahibi olanlar ortaya çıkmıştır.

Birinci dünya savaşı sırasında, İslam beldelerinin çoğunda erkek sayısı oldukça azalmıştı. Çünkü erkeklerin büyük çoğunluğu savaşa gitmek zorunda kalmıştı. Yine bu dönemde ilim sahiplerinin sayısı da oldukça azalmıştı. Hatta bir mahallede iyi yazı yazabilen bir kişi zor bulunabiliyordu. İslam konusundaki bilgisizlik ise devam etmektedir. Zinanın yaygınlığı, şarap içimi, faizin yaygınlığı, bu satırların yazıldığı tarihlerde de karşı karşıya olduğumuz önemli bozulmalar olarak görülüyordu.

---

1) Buhari (12/113-114) 86-Kitabu'l-Hudud. 20-Zina işleyenlerin günahları babı.

٩٥٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ وَأَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالاَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ أَيَّامًا يَنْزِلُ فِيهَا الْجَهْلُ، وَيُرْفَعُ فِيهَا الْعِلْمُ، وَيَكْثُرُ فِيهَا الْهَرْجُ، وَالْهَرْجُ: الْقَتْلُ».

950- Buhari ve **Müslim,** Abdullah bin Mes'ud (r.a) ve Ebu Musa el-Eş'ari (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıyametin öncesinde cehaletin ineceği (cehaletin yaygınlık kazanacağı) ve ilmin kaldırılacağı günler yaşanacaktır. Bu günlerde, öldürme olayları da çok olur."

Buhari'nin bir rivayetine göre de Ebu Musa (r.a), Abdullah (r.a)'a şöyle söylemiştir:

"Sen, Resulullah (a.s)'ın kargaşa (öldürme-herc) günleri olarak andığı günleri biliyor musun?.." Daha sonra yukarıdaki hadisi şerifi vermektedir. Abdullah da *"Ben, Resulullah (a.s)'ın böyle söylediğini duydum.." cevabını verdi."* (1)

Bu hadisi, Tirmizi de, sadece Ebu Musa (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"(Onun rivayetine göre) Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Önünüzde ilmin kaldırılacağı ve kargaşanın (öldürme olaylarının -hercin) çoğalacağı günler bulunmaktadır." Beraberindekiler: "Ey Allah'ın Resulu! Herc nedir?" diye sordular. Resulullah (a.s) da: "Öldürmedir" cevabını verdi." (2)

Bir Açıklama

Resulullah (a.s)'ın *"Öldürme olayları çoğalır"* diye bildirdiği durum ortaya çıkmıştır. Her yıl çok sayıda müslüman öldürülmektedir. Yaşadığımız yüzyılda Cezayir'de bir milyondan fazla müslüman, Fransızlar tarafından şehid edilmiştir. Afganistan'da şehid edilenlerin sayısının ne kadara ulaştığını ise bilmiyoruz. Hama'da ve Suriye'nin daha başka şehirlerinde öldürülen müslümanların, genelde Lübnan'da, özelde ise Trablus şehrinde ve Fas'taki çatışmalarda öldürülen

---

950-Buhari (13/137 92-Kitabu'l-Fiten. 5-Fitnelerin ortaya çıkması babı. Müslim (4/2056) 47-Kitabu'l-İlm. 5-Ahir zamanda ilmin kaldırılması, cehaletin ve fitnelerin yaygınlık kazanması babı.

1) Buhari (13/14) Aynı yer.

2) Tirmizi (4/489) 34-Kitau'l-Fiten. 31-Herc (öldürmenin çoğalması) ve o zamanda ibadet hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi, bu hadisin sahih olduğunu söylemiştir.

müslümanların sayılarını da buna eklediğimizde, karşımıza büyük bir rakam çıkmaktadır. Bunun da öncesinde müslümanların kendi aralarındaki çatışmalarda, Tatarların, haçlıların ve sömürgecilerin saldırılarında da çok sayıda müslüman öldürülmüştür.

٩٥١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يَتَقَارَبَ الزَّمَانُ، وَيَنْقُصَ الْعِلْمُ، وَتَظْهَرَ الْفِتَنُ، وَيُلْقَى الشُّحُّ، وَيَكْثُرَ الْهَرْجُ» قَالُوا: يَارَسُولَ اللَّهِ، وَمَا الْهَرْجُ؟ قَالَ: «الْقَتْلُ الْقَتْلُ».

951- Ruhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Zamanın yakınlaşması (kısalması), ilmin azalması, fitnelerin yaygınlaşması, cimriliğin artması, öldürme olaylarının (hercin) çoğalması kıyamet alametlerindendir." Beraberindekiler: "Ey Allah'ın Resulu! Herc nedir?" diye sordular. Resulullah (a.s) da: "Öldürmedir, öldürme" cevabını verdi."

Bir rivayette de: *"İlmin kaldırılması, cehaletin yerleşmesi -veya: "Cehaletin yaygınlık kazanması"* denilmektedir. (1)

Ebu Davud'un rivayetinde de şöyle denilmektedir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Zaman yakınlaşır (kısalır), ilim azalır, fitneler ortaya çıkar, cimrilik etkinlik kazanır ve herc (öldürme) olayları artar." Resulullah (a.s)'a: "Ey Allah'ın Resulu! O (yani herc) nedir?" diye soruldu. O da:

"Öldürmedir, öldürme" diye buyurdu." (2)

Bir Açıklama

Resulullah (a.s)'ın *"zamanın yakınlaşması (kısalması)"* sözü, ulaşım alanındaki gelişmelere ve hızlı ulaşım araçlarının bulunmasına işaret ediyor olabilir. Çünkü insan bu araçlar olmadan, oldukça uzun bir zamanda ancak gerçekleştirebileceği bir yolculuğu, bu araçlarla çok kısa bir zamanda gerçekleştirebilmektedir.

951-Buhari (2/521) 15-Kitabu'l-İstiska. 27-Zelzeleler ve alametler (kıyamet alametleri) hakkında söylenilenler babı. Müslim (4/2057) 47-Kitabu'l-İlm. 5-Ahir zamanda ilmin kaldırılması ve cehaletin ve fitnelerin yaygınlık kazanması babı.

1) Müslim (4/2056) Aynı yer.

2) Ebu Davud (4/99) Kitabu'l-Fiten ve'l-Melahim. Fitneler ve bunlara delalet eden gelişmeler babı.

٩٥٢ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي أُمَيَّةَ الْجُمَحِيِّ رَفَعَهُ: «إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يُلْتَمَسَ الْعِلْمُ عِنْدَ الأَصَاغِرِ».

952- Taberani, Ebu Umeyye Cumehi (r.a)'nin merfu olarak şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"İlmin küçük yaştaki insanlarda aranması kıyamet alametlerindendir."

Bir Açıklama

Bizim neslimiz garip bir gelişmeye şahit oldu. İlim adamlarının çoğusu kendilerini ümitsizliğe kaptırdılar. Bu yüzden davet, irşad ve tebliğ faaliyetleri ile ilgilerini kestiler. Bunun üzerine davet çalışmalarına daha çok gençler ağırlık verdiler. Gençler, bu sayılan faaliyetlere kendilerini verdiklerinden, bu gençlerin çevresine toplanan çok sayıda insan oldu. Hatta bazı büyük ilim adamları, kendilerini dinleyecek kimse bulamaz oldular. Tabii bu konuda istisnalar da bulunmaktadır.

٩٥٣ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يُوشِكُ إِنْ طَالَتْ بِكَ مُدَّةٌ أَنْ تَرَى قَوْمًا فِي أَيْدِيهِمْ مِثْلُ أَذْنَابِ الْبَقَرِ يَغْدُونَ فِي غَضَبِ اللَّهِ، وَيَرُوحُونَ فِي سَخَطِ اللَّهِ».

953- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Eğer ömrün uzun sürerse, ellerinde ineklerin kuyrukları gibi bir şeyler taşıyan bir takım insanlar görebilirsin. Bunlar Allah'ın gadabı üzere evlerinden çıkar, kızgınlığı (suhtu) üzere dönerler."

Bir başka rivayette şöyle denilmektedir:

"Eğer ömrün uzun sürerse, Allah'ın gadabı üzere evlerinden çıkıp laneti üzere dönen bir takım insanlar göreceksin. Bunların ellerinde ineklerin kuyrukları gibi bir şeyler olacaktır." (1)

952-Mecmau'z-Zevaid (1/135) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Taberani, Evsat ve Kebir'de rivayet etmiştir. Ravileri arasında İbni Luhey'a bulunmaktadır ki bu kişi zayıf biridir."

953-Müslim (4/2193) 51-Kitabu'l-Cenne ve Sıfatu Na'imiha ve Ehliha. 13-Cehenneme zorbaların gireceği, cennete de zayıfların gireceği babı.

1) Müslim (4/2193) Aynı yer.

Pek çok İslam ülkesinde, istihbarat kuruluşlarının uygulamalarını bilenler bu hadisi şerifte işaret edilen hususu daha iyi bilir.

٩٥٤ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ جُلُوسًا فَجَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ: قَدْ أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ، فَقَامَ وَقُمْنَا مَعَهُ فَلَمَّا دَخَلْنَا الْمَسْجِدَ رَأَيْنَا النَّاسَ رُكُوعًا فِي مُقَدَّمِ الْمَسْجِدِ فَكَبَّرَ وَرَكَعَ وَرَكَعْنَا وَمَشَيْنَا وَصَنَعْنَا مِثْلَ الَّذِي صَنَعَ، فَمَرَّ رَجُلٌ يُسْرِعُ فَقَالَ: عَلَيْكَ السَّلَامُ أَبَا عَبْدِالرَّحْمٰنِ فَقَالَ: صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَبَلَّغَتْ رُسُلُهُ. فَلَمَّا صَلَّيْنَا وَرَجَعْنَا وَدَخَلَ إِلَى أَهْلِهِ جَلَسْنَا فَقَالَ بَعْضُنَا: أَمَا سَمِعْتُمْ رَدَّهُ عَلَى الرَّجُلِ: صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُه وَبَلَّغَتْ رُسُلُهُ أَيُّكُمْ يَسْأَلُهُ؟ فَقَالَ طَارِقٌ: أَنَا أَسْأَلُهُ فَسَأَلَهُ حِينَ خَرَجَ، فَذَكَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: «إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ تَسْلِيمَ الخَاصَّةِ وَفُشُوَّ التِّجَارَةِ حِينَ تُعِينُ الْمَرْأَةُ زَوْجَهَا وَقَطْعُ الأَرْحَامِ وَشَهَادَةَ الزُّورِ وَكِتْمَانَ شَهَادَةِ الْحَقِّ وَظُهُورَ الْعِلْمِ».

954- Ahmed, Tarık bin Şihab (r.a)'ın şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Abdullah bin Mes'ud (r.a)'un yanında oturuyorduk. Bir adam geldi ve: "Namaza duruldu" dedi. Bunun üzerine İbni Mes'ud (r.a) kalktı, biz de onunla birlikte kalktık. Mescid'e girdiğimizde, insanların Mescid'in ön tarafında rüku halinde olduklarını gördük. İbni Mes'ud (r.a) tekbir getirip rükuya gitti. Biz de rükuya gittik. Sonra yürüdük. Biz onun yaptıklarını aynen taklid ettik. O sırada bir adam hızla geçti ve: "Aleyke's-selam, Ebu Abdurrahman" dedi. O da:

"Yüce Allah ve Resulu doğru söyledi. Allah'ın peygamberleri de tebliğ ettiler" dedi. Namazı kılıp döndüğümüzde, o ailesinin yanına girdi, biz de oturduk. İçimizden bazıları: "(İbni Mes'ud (r.a)'un) Adama verdiği cevabı duymadınız mı? "Yüce Allah ve Resulu doğru söyledi. Allah'ın peygamberleri de tebliğ ettiler" dedi. Kim bu konuda ona soru sorabilir?" dediler. Tarık: "Ben sorarım" dedi. İbni Mes'ud (r.a) dışarı çıktığında sordu. O da Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu bildirdi:

"Kıyamet öncesinde özel kişilere selam vermeler, bir kadının kendi kocasını görevlendirmesine varacak derecede ticarette azgınlaşma, akraba ile ilişkiyi kesme, yalan yere şahitlik etme, doğru şehadeti gizleme ve ilmin açığa çıkması olayları olur."

954-Ahmed (11407)

Bir başka rivayette bildirildiğine göre Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Bir adamın bir başkasına, sadece onu tanıdığından dolayı selam vermesi kıyamet alemetlerindendir." (1)

Bezzar bu hadisin bir bölümünü rivayet etmiş ve şöyle bir fazlalığa yer vermiştir:

"Kişinin camide dolaşıp da orada namaz kılmaması (kayamet alametlerindendir.)" (2)

Bu hadisi Taberani de rivayet etmiştir. Ancak onun rivayetine göre İbni Mes'ud (r.a) şöyle söylemiştir:

"Ben Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Bir kimsenin, birine, sırf onu tanıdığından dolayı selam vermesi kıyamet alametlerindendir." İşte şu adam da sizin aranızda beni tanıdı ve bu yüzden bana selam verdi. (Resulullah (a.s) hadisi şerifinin devamında şöyle buyurdu):

"Bunun gibi camilerin yol olarak kullanılıp içerisinde Allah'a secde edilmemesi, bir oğlancağızın (gencin) yaşlı bir adamı iki ufuk arasında posta olarak görevlendirmesi, bir tüccarın iki ufuk arasında yol alıp da kazanç sağlayamaması kıyamet alametlerindendir." (3)

Taberani'nin bir başka rivayetinde de şöyle denilmektedir:

"Kadınların ve atların serkeşlik etmesi, sonra yumuşayıp kıyamete kadar hiç serkeşlik etmemesi, kadın ile erkeğin birlikte ticaret yapması (kıyamet öncesinde görülecek gelişmelerdendir.)" (4)

Bir Açıklama

Bu hadisi şeriflerde bir çok mucize bulunmaktadır. Bu mucizelerden birisi *"bir oğlancağızın (gencin) yaşlı bir adamı iki ufuk arasında posta olarak görevlendirmesi"* sözündedir. Burada uçaklara ve küçük yaştakilerin yaşlıları çalıştırmalarına işaret ediliyor olabilir.

---

1) Ahmed, aynı yer.

2) Keşfu'l-Estar (4/147)

3) Mecmau'z-Zevaid (7/329) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. Bezzar da bir bölümünü rivayet etmiştir. Bu hadisi ayrıca Taberani de rivayet etmiş, ancak onun rivayetinde şöyle denilmiştir: "(Ravi dedi ki) "Ben Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duydum: "...olmadan kıyamet kopmaz." Yine Taberani'nin bir rivayetinde "kadınların serkeşlik etmeleri..." denilmektedir. Ahmed ve Bezzar'ın ravileri, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir."

4) Mecmau'z-Zevaid, aynı yer.

Bu hadisi şerifteki mucizelerden bazıları da şu sözlerdedir:

"Bir kadının kendi kocasını görevlendirmesine varacak derecede ticarette azgınlaşma."

"Kadın ile erkeğin birlikte ticaret yapması."

Asrımızda, ticarethanelerin çoğunda, kadınların çalıştırıldıklarını gören kişi, bu hadisi şerifte haber verilenlerin doğruluğunu daha iyi anlar.

٩٥٥ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ ثَوْبَانَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «عِصَابَتَانِ مِنْ أُمَّتِي أَحْرَزَهُمَا اللَّهُ مِنَ النَّارِ عِصَابَةٌ تَغْزُو الهِنْدَ وَعِصَابَةٌ تَكُونُ مَعَ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ».

955- Ahmed, Resulullah (a.s)'ın azatlısı (mevlası) Sevban (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ümmetimden iki gurup vardır ki, yüce Allah bunları cehennemden korumuştur. Bunlardan birisi Hintlilerin üzerine savaş edenlerin, diğeri ise, İsa bin Meryem (a.s) ile bulunanların oluşturduğu guruptur."

Bir Açıklama

Müslümanlar, Hindistan üzerine savaş etmiş ve bu toprakları yaklaşık sekizyüz yıl hakimiyetlerinde tutmuşlardır. Bugünkü Pakistan ve Bangladeş devletleri de Hindistan toprakları üzerindedir. Allah'a hamdolsun Hindistan'da çok sayıda müslüman bulunmaktadır.

٩٥٦ــ رَوَى البَزَّارُ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ سِنِينَ خَدَّاعَةً يُصَدَّقُ فِيهَا الْكَاذِبُ وَيُكَذَّبُ فِيهَا الصَّادِقُ وَيُؤْتَمَنُ فِيهَا الْخَائِنُ وَيُخَوَّنُ فِيهَا الْأَمِينُ وَيَنْطِقُ فِيهَا الرُّوَيْبِضَةُ» قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الرُّوَيْبِضَةُ؟ قَالَ: «الْإِمْرُؤُ التَّافِهُ يَتَكَلَّمُ فِي أَمْرِ الْعَامَّةِ» قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ وَحَدَّثَنِي عَبْدُاللَّهِ بْنُ دِينَارٍ

955-Ahmed (5/278) Nesai (6/42) Kitabu'l-Cihad. 41-Hindistan üzerine savaşılacağı babı. Mecmau'z-Zevaid (5/282) Müellif bu hadis hakkında şöyle söylemiştir: "Bunu Taberani Evsat'ta rivayet etmiştir. Onun bu rivayetinde, tabi'inden olan ravinin adı atlanmıştır. Ancak anlaşılana göre, bunun tabi'inden ravisi Raşid bin Sa'd'dır. Geriye kalan ravileri ise sikadırlar."

عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ بِنَحْوِهِ.

956- Bezzar, Amr bin Avf (r.a)'tan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıyametin öncesinde aldatıcı yıllar bulunmaktadır. Bu yıllarda yalancılar doğrulanır, doğru sözlüler ise yalanlanır. Bu yıllarda hıyanetçilere güvenilir, güvenilir kişiler ise hain olarak gösterilir. O zamanda Ruveybida konuşur." Resulullah (a.s)'a:

"Ey Allah'ın Resulu! Ruvaybida nedir?" diye soruldu: O da şöyle buyurdu:

"Umumun işleri üzerinde konuşan basit bir kimsedir."

İbni İshak şöyle söylemiştir:

"Bana Abdullah bin Dinar, Enes bin Malik (r.a)'ten, o da Resulullah (a.s)'tan bunun bir benzeri hadis rivayet etti:"

Çağımızda yaşanan olaylar, Resulullah (a.s)'ın bildirmiş olduklarının ayrıntıları niteliğindedir.

٩٥٧ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «إِذَا مَشَتْ أُمَّتِي الْمُطَيْطَاءَ وَخَدَمَتْهُمْ فَارِسُ وَالرُّومُ تَسَلَّطَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ».

957- Taberani, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Benim ümmetim gösterişli bir şekilde yürümeye ve Farisiler ile Rumlar onların hizmetinde bulunmaya başladığında, birbirlerine düşerler."

٩٥٨ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ فِتَنًا كَقِطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ يُصْبِحُ الرَّجُلُ فِيهَا مُؤْمِنًا وَيُمْسِي كَافِرًا

956-Keşfu'l-Estar (4/132) Mecmau'z-Zevaid (7/284) Müellif bu hadis hakkında şöyle söylemiştir: "Bunu Bezzar rivayet etmiştir. İbni İshak, hadisi Abdullah bin Dinar-'dan duyduğunu ifade etmiştir. Hadisin geriye kalan ravileri sikadırlar.

957-Mecmau'z-Zevaid (10/237) Müellif bu hadis hakkında şöyle söylemiştir: "Bunu Taberani, Evsat'ta rivayet etmiştir. İsnadı hasendir."

Farisiler ve Rumlar, bu ümmetin hizmetinde bulunmuşlardır. Bu ümmetin kendi içinde de çarpışmalar meydana gelmiştir.

وَيُمْسِي مُؤْمِنًا وَيُصْبِحُ كَافِرًا، اَلْقَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْقَائِمِ وَالْقَائِمُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْمَاشِي، وَالْمَاشِي فِيهَا خَيْرٌ مِنَ السَّاعِي فَكَسِّرُوا قِسِيَّكُمْ وَقَطِّعُوا أَوْتَارَكُمْ وَاضْرِبُوا بِسُيُوفِكُمُ الْحِجَارَةَ فَإِنْ دُخِلَ عَلَى أَحَدِكُمْ فَلْيَكُنْ كَخَيْرِ ابْنَيْ آدَمَ».

958- Ahmed, Ebu Musa el-Eş'ari (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıyametin öncesinde kapkaranlık bir gecenin parçaları gibi fitneler ortaya çıkacaktır. O fitnelerin ortaya çıktığı zamanda bir adam mü'min olarak sabahlar, kafir olarak akşamlar, mü'min olarak akşamlar, kafir olarak sabahlar. O zamanda oturan, ayakta durandan, ayakta duran, yürüyenden, yürüyen, koşandan hayırlıdır. O zamanda oklarınızı kırın, yaylarınızı parçalayın, kılıçlarınızı taşlara vurun. Sizden birinin üzerine saldırılırsa, Hz. Adem (a.s)'in iki oğlundan hayır üzere olanı gibi olsun."

Bir Açıklama

Bu hadisi şerifte, ortaya çıkacak gelişmelerin gayet ince bir şekilde tasvir edilmiş olması tam bir mucizedir. Geçmişte, zındıklar, karmatiler, batıniler gibi sapık yollara çağıranların çok olması nedeniyle, bir adamın mü'min olarak akşamlayıp da kafir olarak sabahladığı dönemler yaşandı. Çağımızda da o zamanlarda hakim olan duruma benzer bir durum ortaya çıkmıştır. Şöyle ki, bu zamanda da, bir adamın müslüman olarak sabahlayıp, kafir bir partinin veya ideolojinin mensubu olarak akşamladığı görülmektedir.

Daha önce, müslüma-nın fitneler karşısında nasıl bir tutum ortaya koyması gerektiği konusu üzerinde durmuştuk. Müslümanın kendini öldürmeye kalkışan kişi karşısında sessiz kalmayı tercih etmesi yahut tam bir uzlet hayatına çekilmesini isteyen hadislerin ortaya koyduğu hükümlere göre amel etmesi, ancak şu durumlarda olabilir: Öldürmeye kalkışanın müslüman olması, bu kişiyi öldürme eylemine, içine düşmüş olduğu fitnenin itmesi gibi belli bir takım şartların bulunması durumunda söz konusu olur.

Ama İslam topraklarının üzerine saldırıda bulunulması durumunda, o zaman müslümanın karşı durması ve çarpışması vacib olur. Her halükarda müslümanın fetvaya ehil kişiler tarafından, bütün şartlar ve durumlar göz önünde bulundurularak basiret ile verilmiş fetvaya göre amel etmesi gerekir. Müslümanın genel hükümler ortaya koyan bir takım naslara dayanarak, fetvaya ehil kişiler

---

958-Ahmed (4/772) Ebu Davud (4/100) Kitabu'l-Fiten ve'l-Melahim. Fitne için çalışmaktan nehiy babı. İbni Mace (2/1310) 36-Kitabu'l-Fiten. 10-Fitneye düşme ile ilgili bab. Mustedrek (4/440) Müellif Neysaburi şöyle söylemiştir: "Bu hadisin isnadı sahihtir. Ancak Buhari ve Müslim bunu Sahih'lerine almamışlardır."

tarafından verilmiş bir fetvanın kendisine yüklediği görevi üzerinden atması uygun değildir.

٩٥٩ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ يَزِيدَ الخَطْمِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «عَذَابُ أُمَّتِي فِي دُنْيَاهَا».

959- Taberani, Abdullah bin Yezid Hatmi (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ümmetimin azabı dünyasındadır."

٩٦٠ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: «مِنِ اقْتِرَابِ السَّاعَةِ أَنْ تُرْفَعَ الْأَشْرَارُ وَيُوْضَعَ الْأَخْيَارُ وَيَقْبُحَ القَوْلُ وَيَخْزُنَ الْعَمَلُ وَتُتْلَى فِي القَوْمِ المَثْنَاةُ» . قُلْتُ: وَمَا المَثْنَاةُ؟ قَالَ: «مَاكُتِبَ سِوَى كِتَابِ اللَّهِ».

960- Taberani, Abdullah bin Amr (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Fenaların üste çıkarılıp, iyilerin aşağı düşürülmesi, sözlerin çirkinleşmesi, amellerin biriktirilmesi ve mesna okunması, kıyametin yaklaştığının işaretlerindendir."

Ravi Abdullah bin Amr (r.a) dedi ki:

"Ben: "Ey Allah'ın Resulu! Mesna nedir?" diye sordum. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Allah'ın kitabı dışındaki yazılmış şeylerdir."

Bir Açıklama

İbnu'l-Esir, 'Nihaye'de şöyle söylemiştir:

"Mesna kelimesi ile, İsrailoğullarının din bilginlerinin Allah'ın kitabından

---

959-Ravdu'd-Dani (2/123) Mustedrek (1/50) Mecmau'z-Zevaid (7/224) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Taberani Sağir ve Evsat'ta rivayet etmiştir. Ravileri sikadırlar."

960-Mecmau'z-Zevaid (7/326) Buradaki metinde ifade şöyle geçmektedir: "...Amel güzelleşir ve halk içinde musaet ortaya çıkar" Ben: "Musaet nedir?" diye sordum. Resulullah (a.s) da: "Allah'ın kitabından başka yazılanlar" diye buyurdu." Müellif bu hadis hakkında şöyle söylemiştir: "Bunu Taberani rivayet etmiştir. Ravileri, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir."

ayrı olarak, kendi kafalarından yazmış oldukları kitapların kastedildiği söylenmiştir."

Bilindiği üzere yahudilerin din bilginlerinin sözlerini ve düşüncelerini içeren çok sayıda kitapları bulunmaktadır. Bu kitapların en ünlüsü ise Talmud'dur.

Akkad, 'İbrahim Aleyhisselam' isimli kitabında, 'Tevrat'tan sonraki İsrailiyyat kaynaklarının en önemlisinin Eski Meşna olduğunu söylemektedir. 'Talmud' adlı kitabın ilk şeklinde de, Meşna kaynak olarak alınmıştır. Meşna kelimesinin kökü ise Şena'dır. Bu da "tekrar etmek" anlamına gelmektedir. Bu kelime, Arapçadaki "Senna" kelimesinin karşılığıdır; senna kelimesi ise Arapçada bir şeyi ikinci kez yapmak, tekrarlamak anlamına gelir. (1)

Bu hadisi şerifte, çağımızda yaşanan bir çok gerçeği, önceden bildirmesi itibariyle çok sayıda mucize bulunmaktadır. Çağımızda fenaların iyilerin üstüne çıktıkları gözlenmektedir. Kendilerini ilerici olarak tanıtanların davalarını bilenler, bu hadisi şeriflerdeki mucizenin de farkına varırlar.

Yine inkarcı partilerin tüzüklerini ve İslam'a karşı savaşan grupların ideolojik yapılarını tanıyan kişi, yukarıdaki hadisi şerifte geçen *"Ben: "Ey Allah'ın Resulu! Mesna nedir?" diye sordum. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu: "Allah"ın kitabı daşındaki yazılmış şeylerdir"* sözlerinin, ne kadar doğru olduğunu anlarlar.

٩٦١ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: ذُكِرَ الدَّجَّالُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: «لأَنَا لِفِتْنَةِ بَعْضِكُمْ أَخْوَفُ عِنْدِي مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ وَلَنْ يَنْجُوا أَحَدٌ مِمَّا قَبْلَهَا إِلاَّ نَجَا مِنْهَا، وَمَا صُنِعَتْ فِتْنَةٌ مُنْذُ كَانَتِ الدُّنْيَا صَغِيرَةٌ وَلاَ كَبِيرَةٌ إِلاَّ لِفِتْنَةِ الدَّجَّالِ».

961- Ahmed, Huzeyfe (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın yanında Deccal'dan söz edildi. O da şöyle buyurdu:

"Ben bazılarınızın fitnelerinden, Deccal'ın fitnesinden endişe duyduğumdan daha çok endişe duyuyorum. Deccal'dan önce olacaklardan kendini koruyan kişi, Deccal'den da muhakkak kendini korur. Dünyanın varolduğundan beri küçük-büyük herhangi bir fitne ortaya çıktı ise, Deccal'ın fitnesi içindir."

٩٦٢ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ سَمُرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ لَنَا: «إِنَّكُمْ تُوشِكُونَ

961-Ahmed (5/389) Keşfu'l-Estar (4/140) Mecmau'z-Zevaid (7/335) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Ahmed ve Bezzar rivayet etmiştir. Bezzar'ın ravileri, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir."

1) Bkz. "İbrahim Ebu'l-Enbiya" adlı eser, sh. 36

أَنْ تَكُونُوا فِي النَّاسِ كَالْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ وَلاَ يَصْلُحُ الطَّعَامُ إِلاَّ بِالْمِلْحِ».

962- Bezzar, Semure (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) bize şöyle buyurdu:

"Siz insanların arasında adeta yemeğin içindeki tuz gibisiniz. Bir yiyecek ancak tuz ile yemeğe elverişli hale gelmektedir."

٩٦٣ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَكُونَ أَسْعَدَ النَّاسِ بِالدُّنْيَا لُكَعُ بْنُ لُكَعٍ».

963- Tirmizi, Huzeyfe bin Yeman (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buiyurdu:

"Aşağlık oğlu aşağılık kişi, dünyanın en mutlu insanı olmadıkça kıyamet kopmaz."

٩٦٤ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «لاَيَزْدَادُ الأَمْرُ إِلاَّ شِدَّةً وَلاَ يَزْدَادُ النَّاسُ إِلاَّ شُحًّا وَلاَ تَقُومُ السَّاعَةُ إِلاَّ عَلَى شِرَارِ النَّاسِ».

964- Taberani, Muaviye (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İş gittikçe sarpa sarar, insanların da gittikçe cimrilikleri ve dünyaya bağlılıkları artar. Kıyamet de ancak insanları fenaları üzerine kopar."

٩٦٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ وَاقِدِ بْنِ مُحَمَّدٍ رَحِمَهُ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ ــ أَوِ ابْنِ عَمْرٍو ــ قَالَ: شَبَّكَ النَّبِيُّ ﷺ أَصَابِعَهُ، وَقَالَ: «كَيْفَ أَنْتَ يَاعَبْدَاللَّهِ بْنَ عَمْرٍو، إِذَا بَقِيتَ فِي حُثَالَةٍ قَدْ مَرِجَتْ عُهُودُهُمْ وَأَمَانَاتُهُمْ، وَاخْتَلَفُوا فَصَارُوا هٰكَذَا»، قَالَ:

962-Keşfu'l-Estar (3/291) Mu'cemu'l-Kebir (7/268) Mecmau'z-Zevaid (10/18) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Bezzar ve Taberani rivayet etmiştir. Taberani'nin isnadı hasendir."

963-Tirmizi (4/493) 34-Kitabu'l-Fiten. 37. bab. Tirmizi, bu hadisin hasen, garib olduğunu söylemiştir.

964-Mecmau'z-Zevaid (8/13-14) Müellif bu hadis hakkında şöyle söylemiştir: "Bunu Taberani rivayet etmiştir. Ravileri, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir."

فَكَيْفَ أَصْنَعُ يَارَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «تَأْخُذُ مَاتَعْرِفُ، وَتَدَعُ مَاتُنْكِرُ، وَتُقْبِلُ عَلَى خَاصِّيَّتِكَ، وَتَدَعُهُمْ وَعَوَامَّهُمْ».

965- Buhari, Vakid bin Muhammed (r.a)'den, o babasından rivayet etmiş, o da Abdullah bin Ömer (r.a)'in -veya Abdullah bin Amr (r.a)'ın- şöyle söylediğini bildirmiştir:

"Resulullah (a.s) parmaklarını birbirine geçirerek şöyle buyurdu:

"Ey Abdullah bin Amr! Sen sözleşmeleri (ahidleri) ve emanetleri birbirine karışmış, aralarında ayrılıklara düşürek şu hale gelen ve insanların döküntülerinin oluşturduğu bir topluluğun içinde kalırsan ne yaparsın?" Ben:

"Ne yapayım, ey Allah'ın Resulu?" diye sordum. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Bildiğin ve tanıdığın şeyi alır, bilmediğini bırakırsın (yani şeriat açısından bir dayanağının olduğunu bildiğin hüküm ve prensibi kabul eder, böyle bir dayanağının olduğuna dair bir şeyi bilmediklerini bırakırsın- Çeviren) Sen kendi özel işlerinle (veya özel çevrenle) ilgilenir, onların genel işlerini de (ya da avamlarını) da kendilerine bırakırsın."

Bir başka rivayete göre de, Asım bin Muhammed bin Zeyd şöyle söylemiştir:

"Bunu ben babamdan duydum, ancak ezberimde tutamadım. Vakid kendi babasından duymuş olduğu şekli ile benim hatamı düzeltti ve şöyle bildirdi:

"Ben babamın şöyle söylediğini duydum:

"Abdullah, Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu bildirdi:

"Ey Abdullah bin Amr (r.a)!..." hadisin devamı yukarıdaki gibidir. (1)

Rezin'in nakletmiş olduğu bir başka rivayete göre de Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

965-Buhari (1/564) 8-Kitabu's-Sala. 88-Camide ve başka yerlerde parmakların birbirine geçirilmesi babı. İbni Hacer şöyle söylemiştir: "Humeyde, bunu Cem' beyne's-Sahihayn'da Ebu Mes'ud'dan rivayetle vermiştir. Onun rivayetinde şöyle bir fazlalığa yer verilmiştir: "Ahidleri ve emanetleri birbirine karışmış, aralarına ihtilaf düşmüş ve şu hale gelmiş insanların oluşturduğu...." Bu fazlalık, bu babın hadislerinde mevcut değildir."

1) Buhari (1/546) Aynı yer. 'el-Cami'in tahkikçisi şöyle söylemiştir: "Hafız İbni Hacer'in söylediğine göre, İbrahim Harbi, 'Garibu'l-Hadis' adlı eserinde bu hadisi tavsil etmiştir (yani kesintisiz, mevsul olan senedini vermiştir.) Musannifin vermiş olduğu metni, Ahmed, Müsned'inde rivayet etmiştir. Onun bu rivayeti ise sahihtir."

"İnsanların elenip, geriye sözleşmeleri ve emanetleri birbirine karışmış ve şu şekilde birbirlerine girmiş döküntülerinin kaldığı zamanda yaşarsanız ne yaparsınız?" -Resulullah (a.s) bunu söylerken parmaklarını birbirine geçirdi- Orada bulunanlar:

"Ne yapmamızı uygun görürsün ey Allah'ın Resulu?" diye sordular. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Bildiğiniz ve tanıdığınız şeyi alır, bilmediğinizi bırakırsınız. Kendi özel işleri-nizle (veya özel çevrenizle) ilgilenir, onların genel işlerini (veya avamlarını) ise bırakırsınız." (1)

Bir başka rivayette ise şöyle denilmektedir:

"Resulullah (a.s)'ın yanında oturmakta olduğumuz bir sırada Resulullah (a.s) fitneden söz etti ve şöyle buyurdu:

"İnsanların sözleşmelerinin birbirine karıştığını, emanetlerinin gizlendiğini ve şöyle olduklarını -Resulullah (a.s) bunu söylerken parmaklarını birbirine geçirdi- görürseniz ne yaparsınız?" Abdullah bin Amr (r.a) dedi ki:

"Ben kalkıp "Allah beni sana feda eylesin, o zamanda ne yapmamı uygun görürsün?" diye sordum. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Evinde otur. Dilini tut. Bilip tanıdığını al, bilip tanımadığını bırak. Kendi özel işlerinle (veya kendi özel çevrenle) ilgilen, onların genel işlerini (veya avamlarını) bırak." (2)

٩٦٦ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ فِي الأَوْسَطِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «كَيْفَ أَنْتَ يَاعَبْدَاللَّهِ بْنَ عَمْرٍو وَإِذَا كُنْتَ فِي حُثَالَةٍ مِنَ النَّاسِ» قَالَ: فَذَاكَ مَاهُوَ يَارَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «ذَاكَ إِذَا مَرِجَتْ أَمَانَاتُهُمْ وَعُهُودُهُمْ فَصَارُوا هٰكَذَا» وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ، قَالَ: كَيْفَ أَصْنَعُ يَارَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «تَعْمَلُ بِمَا تَعْرِفُ وَتَدَعُ مَا تُنْكِرُ وَتَعْمَلُ بِخَاصَّةِ نَفْسِكَ وَتَدَعُ عَوَامَّ النَّاسِ».

---

1) Cami'in tahkikçisi şöyle söylemiştir: "Bu rivayet, İbni Mace'nin Sünen'inde geçmektedir. Bunu aynı zamanda Ahmed, Müsned'inde rivayet etmiştir. Bu hadis sahih bir hadistir."

2) Cami'in tahkikçisi şöyle söylemiştir: "Bu rivayeti Ebu Davud, Ahmed ve Hakim Neysaburi rivayet etmiştir. Hakim sahih olduğunu söylemiş, Zehebi de onun bu açıklamasında muvafakat etmiştir. Hadis de onların söyledikleri gibidir."

966- Taberani, Evsat'ta Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ey Abdullah bin Amr (r.a), insanların döküntüleri arasında kalırsan ne yaparsın?" Abdullah bin Amr (r.a):

"Bunlar da nasıl bir şeyler (yani insanların döküntüleri de ne demek oluyor), ey Allah'ın Resulu?" diye sordu. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Bunlar, sözleşmeleri ve emanetleri birbirine karışmış ve şu hale gelmiş insanlardır." Resulullah (a.s) bunu söylerken, parmaklarını birbirine geçirdi. Bunun üzerine Abdullah bin Amr (r.a):

"Peki ne yapayım, ey Allah'ın Resulu?" diye sordu. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Bildiğinle amel eder, bilmediğini bırakırsın. Kendi özel işinle (veya özel çevrenle) ilgilenir, insanların genel işlerini bırakırsın."

Bir Açıklama

Günümüzde, her parti kendine göre bir ahidde bulunuyor. İslami cemaatlerin liderliklerini üstlenenler ve meşihat makamlarına gelenler de bir takım ahidlerde bulunuyorlar. Her yeni dönemle birlikte, yeni bir ahidde bulunuluyor. Böylece bütün ahidler birbirine karışıyor ve adete ahdin ve söz vermenin bir değeri kalmıyor. Bu itibarla bu konudaki hadisi şerifler, mucize niteliğindedir; haber verdiği gelişmeler de gerçekleşmiş ve gerçekleşmektedir.

İşte bu şartlarda müslümanın ne yapması gerektiği konusunda ona yol gösterilmesi gerekmektedir. Müslüman ilim adamlarının özel ders halkalarını çoğaltmaları, kendi aralarında tavsiyelerde bulunmaları, irtibatlar kurmaları ve usulüne uygun şekilde istişarelerde bulunmaları gerekmektedir.

٩٦٧ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى لاَيُقَالَ فِي الْأَرْضِ اللَّهُ اللَّهُ، وَحَتَّى يُمْطَرَ النَّاسُ مَطَرًا وَلاَ تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَحَتَّى يَكُونَ لِلْخَمْسِينِ امْرَأَةِ الْقَيِّمُ الْوَاحِدُ وَحَتَّى تَمُرَّ الْمَرْأَةُ بِالنَّعْلِ فَتَقُولُ لَقَدْ كَانَ لَهَا مَرَّةً رَجُلٌ».

966-Mecmau'z-Zevaid (7/283) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Taberani, Evsat'ta iki ayrı isnadla rivayet etmiştir. Bunlardan birinde adları geçen ravileri, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir." İbni Mace (2/1307) 36-Kitabu'l-Fiten. 10-Fitneye düşme babı. İbni Mace aynı anlama gelen biraz değişik bir metinle rivayet etmiştir. Değişiklik sadece baş tarafındaki bir iki kelimedir. Kalan kısım buradaki metnin aynısıdır."

967- Bezzar, Enes bin Malik (r.a)'ten rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Yeryüzünde "Allah, Allah denildiği, insanlara yağmur yağdırıldığı ve yer bitki bitirdiği sürece kıyamet kopmaz. Yine elli kadar kadınla ilgilenmek üzere bir tek erkeğin kalacağı zaman gelmedikçe kıyamet kopmaz. Yine bir kadının bir ayakkabıya bakıp da; "Bir zamanlar buna basan bir erkek varmış" diyeceği zaman gelmedikçe kıyamet kopmaz."

Bir Açıklama

Hadisin birinci kısmında bildirilen gelişmeler, Mesih (a.s)'in ve bütün müslümanların vefatından sonra gerçekleşir. Hadisin son kısmında anlatılan durum, birinci dünya savaşından sonra bazı İslam beldelerinde ortaya çıkmıştır. Çünkü bu savaşta erkekler hep savaşa katılmış ve geride sadece kadınlar kalmıştı.

Bir kadının bir ayakkabıya bakıp da, *"Bir zamanlar buna basan bir erkek varmış"* demesi ile kastedilen şudur:

O zamanda kadınlar, erkeklerin ayakkabılarını görecekler, ancak bunların sahiplerini bulamayacaklar. O zaman, bu ayakkabıların önceden sahiplerinin bulunduğu ve gitmiş olduklarını hatırlayacaklar.

٩٦٨ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَيْسَتِ السَّنَةُ بِأَنْ لاَتُمْطَرُوا، وَلٰكِنِ السَّنَةُ أَنْ تُمْطَرُوا وَتُمْطَرُوا، وَلاَ تُنْبِتُ الْأَرْضُ شَيْئًا».

968- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'nin şöyle söyediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıtlık, gökten üzerinize yağmur yağdırılmaması ile olmaz. Asıl kıtlık, gökten üzerinize yağmur yağdırılıp yağdırılıp da yerden bitkinin bitmemesi ile olur."

Bir Açıklama

Bazı yerlerde bolca yağmurun yağmasının ardından, yerde büyük bir çoraklığın olduğu, ardından yine bolca yağmur yağdırılıp yine yerde şiddetli bir ço-

---

967-Kesfu'l-Estar (4/150) Mecmau'z-Zevaid (7/331) Müellif bu hadis hakkında şöyle söylemiştir: "Buhari'nin Sahih'inde bu hadisin bir bölümü rivayet edilmiştir. Bunu tam metni ile Bezzar rivayet etmiştir. Ravileri de Sahih'te isimleri geçen ravilerdir."

968-Müslim (4/2228) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa. 15-Kıyametin kopmasından önce Medine'de oturacak olanlar ve oranın binaları babı.

raklığın meydana geldiği görülmektedir. Bu yağan yağmurlardan, o yağmurların düştüğü yerler gerektiği şekilde istifade edememektedir.

٩٦٩ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ السَّاعَةِ، قَالَ: «عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي وَلاَ يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلاَّ هُوَ وَلٰكِنْ أُخْبِرُكِ بِمَشَارِيطِهَا وَمَا يَكُونُ بَيْنَ يَدَيْهَا إِنَّ بَيْنَ يَدَيْهَا فِتْنَةً وَهَرْجًا» قَالُوا يَارَسُولَ اللَّهِ الْفِتْنَةُ قَدْ عَرَفْنَاهَا فَمَا الْهَرْجُ؟ قَالَ: «بِلِسَانِ الْحَبَشَةِ الْقَتْلُ» قَالَ: «وَيُلْقَى بَيْنَ النَّاسِ التَّنَاكُرُ فَلاَ يَكَادُ أَحَدٌ يَعْرِفُ أَحَدًا».

969- Ahmed, Huzeyfe bin Yeman (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'a kıyamet vakti hakkında soru soruldu. O (a.s) da şöyle buyurdu:

"Onun ne zaman olacağını ancak Rabbim bilir. O, kıyametin ne zaman kopacağına dair ilmi kendi zatına özel kılmıştır. Ancak ben sana onun alametlerini ve öncesinde meydana gelecek gelişmeleri bildirebilirim. Kıyametin öncesinde fitne ve herc meydana gelecektir." Orada bulunanlar:

"Fitnenin ne olduğunu anladık, herc nedir?" diye sordular. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Bu, Habeşlilerin dilinde öldürme demektir." Sonra da şöyle buyurdu:

"İnsanlar arasında bir yabancılık ortaya çıkar. Nerdeyse bir kimse, başka bir kimseyi tanımaz olur."

Bir Açıklama

İnsanlar arasında yabancılık, insanların birbirlerini tanımamaları olaylarına çağımızda sıkça rastlamaktayız. Aynı apartmanda oturan insanlar, birbirlerini tanımamakta, birbirlerini ziyaret etmemektedirler.

٩٧٠ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِالرَّحْمٰنِ بْنِ عَبْدِ رَبِّ الْكَعْبَةِ قَالَ: دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ، فَإِذَا عَبْدُاللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا جَالِسٌ فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ، وَالنَّاسُ مُجْتَمِعُونَ إِلَيْهِ، فَأَتَيْتُهُمْ، فَجَلَسْتُ إِلَيْهِ، فَقَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ، فَنَزَلْنَا مَنْزِلاً، فَمِنَّا مَنْ يُصْلِحُ خِبَاءَهُ، وَمِنَّا مَنْ يَنْتَضِلُ، وَمِنَّا مَنْ هُوَ فِي جَشَرِهِ، إِذْ نَادِي مُنَادِيَ

969-Ahmed (5/389) Mecmau'z-Zevaid (7/309) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir."

رَسُولِ اللَّهِ ﷺ : الصَّلاَةَ جَامِعَةً، فَاجْتَمَعْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَقَالَ: «إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ نَبِيٌّ قَبْلِي، إِلاَّ كَانَ حَقًّا عَلَيْهِ أَنْ يَدُلَّ أُمَّتَهُ عَلَى خَيْرِ مَايَعْلَمُهُ لَهُمْ، وَيُنْذِرَهُمْ شَرَّ مَايَعْلَمُهُ لَهُمْ، وَإِنَّ أُمَّتَكُمْ هٰذِهِ جُعِلَ عَافِيَتُهَا فِي أَوَّلِهَا، وَسَيُصِيبُ آخِرَهَا بَلاَءٌ وَأُمُورٌ تُنْكِرونَهَا، وَتَجِيءُ فِتْنَةٌ فَيُرَقِّقُ بَعْضُهَا بَعْضًا، وَتَجِيءُ الْفِتْنَةُ، فَيَقُولُ الْمُؤْمِنُ: هٰذِهِ مُهْلِكَتِي، ثُمَّ تَنْكَشِفُ، وَتَجِيءُ الْفِتْنَةُ، فَيَقُولُ الْمُؤْمِنُ: هٰذِهِ هٰذِهِ، فَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُزَحْزَحَ عَنِ النَّارِ، وَيُدْخَلَ الْجَنَّةَ، فَلْتَأْتِهِ مَنِيَّتُهُ وَهُوَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ وَالآخِرِ، وَلْيَأْتِ إِلَى النَّاسِ الَّذِي يُحِبُّ أَنْ يُؤْتَى إِلَيْهِ، وَمَنْ بَايَعَ إِمَامًا فَأَعْطَاهُ صَفْقَةَ يَدِهِ وَثَمَرَةَ قَلْبِهِ، فَلْيُطِعْهُ مَا اسْتَطَاعَ، فَإِنْ جَاءَ آخَرُ يُنَازِعُهُ فَاضْرِبُوا عُنُقَ الآخَرِ» قَالَ: فَدَنَوْتُ مِنْهُ، فَقُلْتُ: أَنْشُدُكَ اللَّهَ، أَنْتَ سَمِعْتَ هٰذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ؟ فَأَهْوَى إِلَى أُذُنَيْهِ وَقَلْبِهِ بِيَدَيْهِ، وَقَالَ: سَمِعَتْهُ أُذُنَايَ، وَوَعَاهُ قَلْبِي، فَقُلْتُ لَهُ: هٰذَا ابْنُ عَمِّكَ مُعَاوِيَةَ يَأْمُرُنَا أَنْ نَأْكُلَ أَمْوَالَنَا بَيْنَنَا بِالْبَاطِلِ وَنَقْتُلَ أَنْفُسَنَا، وَاللَّهُ تَعَالَى يَقُولُ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لاَتَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلاَّ أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلاَ تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ [النساء: ٢٩] فَسَكَتَ عَنِّي سَاعَةً، ثُمَّ قَالَ: أُطِعْهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ، وَاعْصِهِ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ.

970- Müslim, Abdurrahman bin Abdurrabbi'l-Ka'be (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Mescid'e (Mescidi Haram'a) girdim. Baktım, Abdullah bin As (r.a) Kabe'nin gölgesinde oturuyordu. İnsanlar da onun etrafına toplanmışlardı. Ben de yanlarına gittim ve oturdum. O sırada Abdullah bin Amr (r.a) şöyle söyledi:

"Bir yolculukta Resulullah (a.s) ile birlikte bulunuyorduk. Bir konak yerinde konakladık. İçimizden kimileri hırkalarının yırtıklarını dikiyor, kimileri ok atma yarışı yapıyor, kimileri de hayvanlarının yanında bulunuyordu. Bu sırada Resulullah (a.s)'ın münadisi: "Cemaatle namaz kılınacak" diye seslendi. Biz de Resulullah (a.s)'ın yanına toplandık ve Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Benden önce herhangi peygamber geldi ise, ümmetine bildiği kadarıyla

---

970-Müslim (3/1473) 33-Kitabu'l-İmare. 10-Halifelere sırasıyla yapılan bey'ata vefa gösterilmesinin vacipliği babı.

hayrı öğretmek, onları hayra yöneltmek ve onları bildiği bütün şerlere karşı uyarmak üzerine bir görevdi. Sizin şu ümmetinizin afiyeti (iyiliği) de başlangıcına (ilk dönemine) verilmiştir. Sonunda (son döneminde) ise bir takım sakıntılar yaşanacak ve sizin bilmediğiniz bazı gelişmelerle karşı karşıya kalınacaktır. O zamanda bir fitne ortaya çıkacak, mü'min kişi bunu görünce "şu beni helake götürür" diyecek, sonra o fitne kaybolacak bir başka fitne gelecek. Mü'min "işte bu, bu beni mahveder" diyecek.

Kim ateşten uzaklaştırılmak ve cennete sokulmak istiyorsa, Allah'a ve ahiret gününe imanının olduğu bir halde kendisine ölüm gelsin (bu inancı koruyaraktan ölsün.) İnsanlara, kendisine yapılmasını arzuladığı şekilde muamele etsin. Kim bir imama (öndere, emiru'l-mü'minine) bey'at ederek ona elini verir, gönlü ile de bağlanırsa, gücü yettiğince ona itaat etsin. Eğer bu imama karşı mücadeleye giren ikinci bir kişi ortaya çıkarsa, bu ikincinin boynunu vurun."

Ravi (Abdurrahman bin Abdurabbi'l-Ka'be) dedi ki:

"Ben Abdullah bin Amr (r.a)'a yaklaşıp,

"Allah için doğru söylemeni istiyorum, sen bunları aynen Resulullah (a.s)'tan duydun mu?" diye sordum. Bunun üzerine elleri ile kulaklarını ve kalbini tutarak:

"Bu sözleri kulaklarım duydu, kalbim de ezberledi" diye söyledi. Bunun üzerine ben de şöyle söyledim:

"Şu amcanın oğlu Muaviye, bize mallarımızı aramızda batıl yollarla yememiz ve birbirimizi öldürmemizi emrediyor. Oysa yüce Allah, ayeti kerimesinde şöyle buyuruyor:

"Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda haksızlıkla değil, karşılıklı rıza üzere yapılan ticaretle yiyin. Haram ile nefsinizi mahvetmeyin. Allah şüphesiz ki, size merhamet eder" (1)

Abdullah bin Amr (r.a) bu söz karşısında bir süre sustu sonra şöyle söyledi:

"Allah'a itaat ettiği yerde, sen de ona itaat et, ama Allah'a karşı geldiği yerde, sen de ona karşı dur."

٩٧١ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ: أُخْبِرْتُ مَنْ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ ــ وَفِي رِوَايَةٍ: حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لَنْ يَهْلِكَ النَّاسُ، أَوْ يُعْذِرُوا مِنْ أَنْفُسِهِمْ».

---

1) Nisa Suresi: 29

971- Ebu Davud, Ebu Bahteri (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'tan duymuş olan bir kişinin bana bildirdiğine göre -Bir başka rivayette "Resulullah (.as)'ın ashabından birinin bana bildirdiğine göre" diye söylediği belirtilmiştir- Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İnsanlar kendi nefisleri hakkında mazeret buldukları sürece helak olmayacaklardır."

٩٧٢ــ رَوَى ابْنُ مَاجَةَ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَنَحْنُ نَذْكُرُ الْفَقْرَ وَنَتَخَوَّفُهُ. فَقَالَ: «أَالْفَقْرَ تَخَافُونَ؟ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتُصَبَّنَّ عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا صَبًّا حَتَّى لَايَزِيغَ قَلْبَ أَحَدِكُمْ إِزَاغَةً إِلاَّ هِيَهْ. وَايْمُ اللَّهِ لَقَدْ تَرَكْتُكُمْ عَلَى مِثْلِ الْبَيْضَاءِ، لَيْلُهَا وَنَهَارُهَا سَوَاءٌ».

972- İbni Mace, Ebu Derda (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Bizim fakirlikten söz etmekte ve ondan dolayı içimizde duyduğumuz endişeyi dile getirmekte olduğumuz sırada Resulullah (a.s) yanımıza geldi ve şöyle buyurdu:

"Fakirlikten mi korkuyorsunuz? Canım elinde olana yemin ederim ki, üzerinize dünya varlıkları bolca akıtılacaktır. Hatta sizden birinin kalbini ondan başka bir şey tereddüde düşürmeyecektir. Ve Allah'a yemin ederim ki, sizi beyaza benzer bir hal üzere bırakıyorum. Gecesi de gündüzü de birdir."

Ebu Derda şöyle söyledi:

"Vallahi, Resulullah (a.s) doğru söyledi. Vallahi, Resulullah (a.s) bizi beyaza benzer bir hal üzere bıraktı, gecesi ile gündüzü birdir."

٩٧٣ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ بُرَيْدَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «مَانَقَضَ قَوْمٌ الْعَهْدَ إِلاَّ كَانَ الْقَتْلُ بَيْنَهُمْ، وَلاَ ظَهَرَتْ فَاحِشَةٌ فِي قَوْمٍ إِلاَّ سَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْمَوْتَ، وَلاَ مَنَعَ قَوْمٌ قَطُّ الزَّكَاةَ إِلاَّ حَبَسَ اللَّهُ عَنْهُمُ الْقَطْرَ».

971-Ebu Davud (4/125) Kitabu'l-Melahim. Emir ve nehiy babı. İsnadı hasendir.

972-İbni Mace (1/4) Mukaddime. 1-Resulullah (a.s)'ın sünnetine uyma babı. "Sizi beyaza benzer bir hal üzere bırakıyorum": "Yani sizi temiz, beyaz, batıla meyletmeye kalpler sahibi olarak bırakıyorum.": Bu kalpler zorlukta da, genişlikte de yüce Allah'a itaat çizgisinden ayrılıp da, başka şeyler meyil göstermez."

973- Bezzar, Bureyde (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Herhangi topluluk ahdini bozarsa, aralarında çarpışma (öldürme) olur. Herhangi topluluğun içinde fuhşiyat yayılırsa, yüce Allah onların üzerlerine ölümü musallat eder. Herhangi topluluk da zekatını vermezse, yüce Allah, onların üzerinden yağmuru engeller (onların üzerlerine yağmur yağdırmaz.)"

٩٧٤ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ سَمُرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يُوشِكُ أَنْ يَمْلأَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَيْدِيَكُمْ مِنَ الْعَجَمِ ثُمَّ يَكُونُونَ أُسْدًا لاَيَفِرُّونَ، فَيَقْتُلُونَ مُقَاتِلَتَكُمْ وَيَأْكُلُونَ فَيْئَكُمْ».

974- Ahmed, Semure (r.a)'nin şu şekilde söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Olur ki, yüce Allah sizin ellerinizi yabancıların malları ile doldurur. Sonra bunlar sizden kaçmayan aslanlar haline gelirler. Savaşçılarınızı öldürür, ganimet mallarınızı yerler."

Bir Açıklama

Bu durum, birbirini izleyen fetih dalgalarından sonra ortaya çıktı. Abdurrahman Gafiki (rh.a)'nin öldürüldüğü Bevatiye savaşında, burada anlatılan durumu görüyoruz. Avrupa'nın Osmanlı hücumları karşısında önce zor durumda kalması, sonra bu hücumlara karşı durulması ve en son bu hücumların tamamen durdurulması; ardından da kafirlerin savunma konumundan saldırı konumuna geçmeleri hep buna örnektir.

Kafirler, böyle savunma konumundan saldırı konumuna geçmelerinin ardından İspanya'yı ele geçirdiler. Yine birbirine takib eden saldırılarla bir çok toprağı ele geçirdiler. Çağımızda ise hadisi şerifte anlatılan durumun pek çok örneğine rastlamaktayız.

٩٧٥ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «بَادِرُوا

973-Keşfu'l-Estar (4/104) Mecmau'z-Zevaid (7/269) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Bezzar rivayet etmiştir. Ravilerinin, Reca bin Muhammed dışında kalanları, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir. Bu şahıs ise sikadır."

974-Ahmed (5/11) Keşfu'l-Estar (4/128) Mecmau'z-Zevaid (7/310) Müellif bu hadis hakkında şöyle söylemiştir: "Bunu Ahmed, Bezzar ve Taberani rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir."

بِالأَعْمَالِ فِتَنًا كَقِطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ، يُصْبِحُ الرَّجُلُ مُؤْمِنًا وَيُمْسِي كَافِرًا، وَيُمْسِي مُؤْمِنًا وَيُصْبِحُ كَافِرًا، يَبِيعُ دِينَهُ بِعَرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا».

975- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Karanlık bir gecenin parçaları gibi olan fitneleri, amellerle karşılayın. O fitnelerin ortaya çıktığı zamanda bir adam mü'min olarak sabahlar, kafir olarak akşamlar. Ve mü'min olarak akşamlar, kafir olarak sabahlar. Herhangi bir dünyalık karşılığında dinini satar."

٩٧٦ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «يَكُونُ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ فِتَنٌ كَقِطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ، يُصْبِحُ الرَّجُلُ مُؤْمِنًا، وَيُمْسِي كَافِرًا، وَيُمْسِي مُؤْمِنًا، وَيُصْبِحُ كَافِرًا، يَبِيعُ أَقْوَامٌ دِينَهُمْ بِعَرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا».

976- Tirmizi, Enes bin Malik (r.a)'ten rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıyamet öncesinde karanlık bir gecenin parçaları gibi fitneler ortaya çıkar. O fitnelerin ortaya çıktığı zamanda bir adam mü'min olarak sabahlar, kafir olarak akşamlar. Ve mü'min olarak akşamlar, kafir olarak sabahlar. Bazı kimseler, dinlerini dünyalık karşılığında satarlar."

Bir Açıklama

Bu iki hadisi şerifte anlatılan durum, yaşadığımız yüzyılda gayet açık bir şekilde ortaya çıkmıştır. Günümüzde bir adamın sabah mü'min iken, akşama komünist, varoluşçu (egzistansiyalist) veya cahiliyet kalıntısı olan kavmiyetçi anlayışı benimsediğine rastlamaktayız. Veya kafir bir partinin saflarına katıldığını ya da herhangi bir kafirin adamlarının arasına girdiğini yahut küfür anlayışı üzere olan guruplardan birine katıldığını görmekteyiz. Bunun gibi bir adamın akşam mü'min iken, sabaha pek fazla değeri olmayan bir çıkar veya dünyalık çıkar için, sayılan hallerden biri üzere olduğunu görebilmekteyiz.

975-Müslim (1/110) 1-Kitabu'l-İman. 51-Fitnelerin ortaya çıkmasından önce amel etmeye teşvik babı. Tirmizi (4/487) 34-Kitabu'l-Fiten. 30-Karanlık gecelerin parçaları gibi fitnelerin olacağı hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi bu hadisin hasen, sahih olduğunu söylemiştir.

976-Tirmizi (4/488) 34-Kitabu'l-Fiten. 30-Karanlık gecelerin parçaları gibi fitnelerin olacağı hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi bu hadisin garib olduğunu söylemiştir.

٩٧٧ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ نَهِيكِ بْنِ صُرَيْمٍ السَّكُونِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لَتُقَاتِلُنَّ الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُقَاتِلَ بَقِيَّتُكُمْ الدَّجَّالَ عَلَى نَهْرِ الأُرْدُنِّ أَنْتُمْ شَرْقِيُّهُ وَهُمْ غَرْبِيُّهُ وَلاَ أَدْرِي أَيْنَ الأُرْدُنُّ يَوْمَئِذٍ».

977- Bezzar, Nehik bin Suraym Sekuni (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Siz müşriklerle öylesine çarpışacaksınız ki, bu çarpışmadan arta kalanlarınız, Ürdün ırmağının kıyısında Deccal'a karşı çarpışacak. Siz bu ırmağın doğu yakasında, onlar (Deccal ve adamları) ise batı yakasında olacak. Ancak ben şu an Ürdün'ün nerede olduğunu bilmiyorum."

Bir Açıklama

Anlaşıldığına göre bu hadisi şerifte kendisinden söz edilen Deccal, Büyük Deccal değildir. Çünkü Büyük Deccal'i Mesih (a.s) yine Filistin'de Ludd kapısı denilen yerde öldürecektir. O zamanda Kudüs İslam hilafetinin başkenti olacaktır. Dolayısıyla o zamanda müslümanların Ürdün ırmağının doğu yakasında, Deccal'in ve adamlarının ise batı yakasında olmaları söz konusu olamaz. Bu hadisi şerifte, müslümanların bugünkü durumlarına işaret vardır. Çünkü bugün, Deccal'ların askerleri olan yahudiler, Filistin topraklarını işgallerine almışlar ve Ürdün ırmağının batı yakasına yerleşmişlerdir. Müslümanlar ise doğu yakasındadırlar.

Yahudiler, Ürdün ırmağını geçtiklerinde, müslümanlar ile yahudiler arasında Kerame savaşı meydana geldi ve bu savaşta yahudiler ağır bir yenilgiye uğratıldılar.

٩٧٨ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يُوشِكُ الأُمَمُ أَنْ تَدَاعَى عَلَيْكُمْ كَمَا تَدَاعَى الأَكَلَةُ إِلَى قَصْعَتِهَا» فَقَالَ قَائِلٌ: وَمِنْ قِلَّةٍ نَحْنُ يَوْمَئِذٍ؟ قَالَ: «بَلْ أَنْتُمْ يَوْمَئِذٍ كَثِيرٌ، وَلَكِنَّكُمْ غُثَاءٌ كَغُثَاءِ السَّيْلِ، وَلَيَنْزِعَنَّ اللَّهُ مِنْ صُدُورِ عَدُوِّكُمْ الْمَهَابَةَ مِنْكُمْ، وَلَيَقْذِفَنَّ فِي قُلُوبِكُمْ الْوَهْنَ» قِيلَ: وَمَا الْوَهْنُ يَارَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «حُبُّ الدُّنْيَا، وَكَرَاهِيَةُ الْمَوْتِ».

977-Keşfu'l-Estar (4/138) Mecmau'z-Zevaid (7/348) Müellif "Bunu Taberani ve Bezzar rivayet etmiştir. Bezzar'ın ravileri sikadırlar" demiştir.

978- Ahmed, Sevban (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Olur ki, yemek yemek için toplananların çanağın başına üşüştükleri gibi, değişik milletler sizin başınıza üşüşeceklerdir." Bir kişi:

"Biz o zamanda azlık olacağımızdan dolayı mı bu durum olacak?" diye sordu. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Hayır. Aksine siz o zaman çokluk olacaksınız. Ancak siz o zaman, selin getirdiği yığınlar halinde olacaksınız. Yüce Allah da, düşmanınızın kalbinden sizin korkunuzu (yani sizden dolayı olan korkuyu) çıkaracaktır. Sizin kalplerinize de bir gevşeklik (vehn) koyacaktır." "Vehn (gevşeklik) nedir, ey Allah'ın Resulu?" denildi. Resulullah (.as) da şöyle cevap verdi:

"Dünya sevgisi ve ölümden hoşlanmama."

٩٧٩ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لِثَوْبَانَ: «كَيْفَ بِكَ يَاثَوْبَانُ إِذَا تَدَاعَتْ عَلَيْكُمُ الْأُمَمُ كَتَدَاعِيكُمْ عَلَى قَصْعَةِ الطَّعَامِ تُصِيبُونَ مِنْهُ» . قَالَ ثَوْبَانُ: بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَارَسُولَ اللَّهِ أَمِنْ قِلَّةٍ بِنَا؟ قَالَ: «لَا أَنْتُمْ يَوْمَئِذٍ كَثِيرٌ وَلَكِنْ يُلْقَى فِي قُلُوبِكُمُ الْوَهْنُ» قَالُوا: وَمَا الْوَهْنُ يَارَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «حُبُّكُمُ الدُّنْيَا وَكَرَاهِيَتُكُمُ الْقِتَالَ».

979- Ahmed, Ebu Hureyre (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın Sevban (r.a)'a şöyle buyurduğunu duydum:

"Ey Sevban! Sizin yemek çanağının başına toplanmanız gibi, bütün milletler sizin başınıza toplanırsa (üşüşürse) ne yaparsınız?" Resulullah (a.s)'ın böyle söylemesi üzerine, Sevban (r.a):

"Anam babam sana feda olsun, ey Allah'ın Resulu! O zaman bizim azlık olmamız sebebiyle mi böyle yapacaklar?" diye sordu. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

978-Ahmed (5/278) Ebu Davud (4/111) Kitabu'l-Melahim. Milletlerin İslam'a karşı birleşmeleri babı. Bu hadis sahihtir.

979-Ahmed (2/359) Mecmau'z-Zevaid (7/287) Müellif bu hadis hakkında "Bunu Ahmed ve buradakine benzer bir metinle, Evsat'ta Taberani rivayet etmiştir. Ahmed'in isnadı ceyyid (iyi)dir."

"Hayır. Siz o zaman çok olacaksınız. Ancak sizin kalbinize bir gevşeklik (vehn) konulur." Orada bulunanlar:

"Vehn (gevşeklik) nedir, (yani bununla ne kastedilmektedir?)" diye sordular. Resulullah (a.s) da:

"Sizin dünyayı sevmeniz ve ölümden hoşlanmamanız" diye buyurdu:"

Bir Açıklama

Bu hadisi şerifte, Resulullah (a.s)'ın mucizelerinden bir büyük mucize bulunmaktadır. İslam aleminin sömürgeci güçlerin pençelerine düşmesinde geçirdiği merhaleleri bilen kimse, bu hadisi şerifteki mucizeyi görür. Bu merhalelerden sonra, pek çok küfür devleti, İslam topraklarında sömürgecilik faaliyetine girişti. Bugün bazı İslam toprakları hala sömürge durumundadır. "Hasta adam davası" olarak tarihe geçen olayda, sömürgeci küfür devletlerinin takınmış oldukları tavırları bilen bir kimse de bu hadisi şerifte bildirilenlerin doğruluğunu görür. O zaman "hasta adam" derken Osmanlı devletini kastediyorlardı.

Hadisi şerif, bu durumdan kurtulmanın reçetesini sunmuştur. Bundan kurtulmanın çaresi, yığınlar olmaktan kurtulmaktır. Bunun için de ilim ve zikir ehli olmak, güzel meziyetler kazanmak ve belli alanlarda kendini yetiştirmek gerekir. Kazanılması gereken meziyetlerin başında ise dünya sevgisinden kendini uzak tutma ve Allah yolunda şehid olmayı sevme gelmektedir.

٩٨٠ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي مُوَيْهِبَةَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: «يَا أَبَا مُوَيْهِبَةَ إِنِّي قَدْ أُمِرْتُ أَنْ أَسْتَغْفِرَ لأَهْلِ الْبَقِيعِ فَانْطَلِقْ مَعِي»، فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ فَلَمَّا وَقَفَ بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ قَالَ: «اَلسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الْمَقَابِرِ لِيَهْنِكُمْ مَا أَصْبَحْتُمْ فِيهِ مِمَّا أَصْبَحَ النَّاسُ فِيهِ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا نَجَّاكُمُ اللَّهُ مِنْهُ، أَقْبَلَتْ الْفِتَنُ كَقِطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ يَتْبَعُ آخِرُهَا أَوَّلَهَا الآخِرَةُ شَرٌّ مِنَ الأُوْلَى» . ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيَّ فَقَالَ: «يَا أَبَا مُوَيْهِبَةَ: إِنِّي قَدْ أُوْتِيتُ خَزَائِنَ الدُّنْيَا وَالخُلْدَ فِيهَا ثُمَّ الجَنَّةَ وَخُيِّرْتُ بَيْنَ ذٰلِكَ وَبَيْنَ لِقَاءِ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ وَالجَنَّةِ» قَالَ: قُلْتُ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي فَخُذْ مَفَاتِيحَ الدُّنْيَا وَالخُلْدَ فِيهَا ثُمَّ الجَنَّةَ قَالَ: «لاَوَاللَّهِ يَا أَبَا مُوَيْهِبَةَ: لَقَدْ اخْتَرْتُ لِقَاءَ رَبِّي ثُمَّ الجَنَّةَ» ثُمَّ اسْتَغْفَرَ لأَهْلِ الْبَقِيعِ ثُمَّ انْصَرَفَ، فَبَدَأَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي وَجَعِهِ الَّذِي قَبَضَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ حِينَ أَصْبَحَ وَفِي رِوَايَةٍ عَنْهُ أَيْضًا قَالَ: أُمِرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى أَهْلِ الْبَقِيعِ فَصَلَّى عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ فَلَمَّا كَانَتِ الثَّالِثَةُ قَالَ: «يَاأَبَا مُوَيْهِبَةَ أُسْرِجَ

لِي دَابَّتِي» قَالَ فَرَكِبَ وَمَشَيْتُ حَتَّى انْتَهَى إِلَيْهِمْ فَنَزَلَ عَنْ دَابَّتِهِ وَأَمْسَكْتُ الدَّابَّةَ.

980- Ahmed, Resulullah (a.s)'ın mevlası (azatlısı) Ebu Muveyhebe (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) beni yanına çağırdı ve şöyle buyurdu:

"Ey Ebu Muveyhebe! Ben, Baki kabristanında yatanlar için mağfiret dilemekle emrolundum. Sen de benimle birlikte gel!" Ben de O'nunla birlikte çıktım. Resulullah (a.s) Baki kabristanında bulunanların arasında durduğunda şöyle buyurdu:

"Es-selamu aleykum, ey kabristan ahalisi! Eğer Allah'ın sizi nelerden koruduğunu bilseydiniz, insanların başlarına gelenlere karşı sizin başınıza geleni çok küçük görürdünüz. İleride, karanlık bir gecenin parçaları gibi fitneler bulunmaktadır. Bunların biri diğerini takib edecektir. Sonuncusu ilkinkinden daha fena olacaktır." Resulullah (a.s) bunu söyledikten sonra bana döndü ve şöyle buyurdu:

"Ey Ebu Muveyhebe! Bana dünyanın hazineleri ve onun içinde sonsuzluğa kavuşma, sonra da cennet verildi ve bununla, Rabbime kavuşma ve cennet arasında muhayyer bırakıldım (yani bu ikisinden birini tercih etmem istendi)" Ben:

"Anam babam sana feda olsun, dünyanın anahtarlarını, orada sonsuzluğu ve sonra cenneti iste" dedim. Resulullah (a.s) ise şöyle buyurdu:

"Hayır vallahi, ey Ebu Muveyhebe! Ben Rabbime kavuşmayı, sonra cenneti tercih ettim."

Resulullah (a.s) daha sonra Baki kabristanında bulunanlar için istiğfar etti ve sonra gitti. Daha sonra Resulullah (a.s)'ta ağrılar başladı ve bu ağrılar O'nun ruhunun kabzedildiği rahatsızlığın ağrıları oldu. Ertesi günün sabahında yüce Allah O'nun ruhunu aldı."

Yine Ebu Muveyhebe (r.a)'den nakledilen bir başka rivayette onun şöyle söylediği bildirilmiştir:

"Resulullah (a.s), Baki kabristanında yatanlara dua etmekle emrolundu. Resulullah (a.s) onlar için üç kere dua etti. Üçüncü duasını bitirince "Ey Ebu Muveyhebe! Bana bineğimi hazırla" diye buyurdu. O bineğe bindi. Ben de yürüdüm. Bu şekilde onların (Baki kabristanında yatanların) yanlarına vardı. Sonra bineğinden indi ve ben bineğini tuttum." (1)

980-Ahmed (3/489)

1) Ahmed, aynı yer. Mecmau'z-Zevaid (9/24) Müellif bu hadis hakkında şöyle açık-

٩٨١ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: أَخْبَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِمَا هُوَ كَائِنٌ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ، فَمَا مِنْهُ شَيْءٌ إِلاَّ وَقَدْ سَأَلْتُهُ إِلاَّ أَنِّي لَمْ أَسْأَلْهُ: مَايُخْرِجُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ مِنَ الْمَدِينَةِ؟.

981-Müslim, Huzeyfe bin Yeman (r.a)'ın şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) bana kıyamet vaktine kadar olacakları bildirdi. Bunların her biri hakkında Resulullah (a.s)'a soru sormuşumdur. Sadece Medine halkını Medine'den çıkaracak şeyin ne olacağı hakkında soru sormuş değilim."

Medine halkı birinci dünya savaşı sırasında oradan çıkarılmıştır.

٩٨٢ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ مَيْمُونَةَ قَالَتْ قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ لَنَا ذَاتَ يَوْمٍ: «مَا أَنْتُمْ إِذَا مَرِجَ الدِّينُ وَسُفِكَ الدِّمَاءُ وَظَهَرَتِ الزِّينَةُ وَشُرُفَ الْبُنْيَانُ وَاخْتَلَفَ الإِخْوَانُ وَحُرِقَ الْبَيْتُ الْعَتِيقُ» وَفِي رِوَايَةٍ: «وَاخْتَلَفَ الأَحْبَارُ» بَدَلَ الإِخْوَانِ.

982- Taberani, Meymune (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) bize bir gün şöyle buyurdu:

"Din bozulduğu, kanlar akıtıldığı, süsler meydana çıktığı, binalar yükseldiği, kardeşler ayrılığa düştüğü ve Eski Eve (Beyti Atik, yani Kabe) yakıldığı zaman siz ne yapacaksınız?"

Bir rivayette kardeşler yerine *"din bilginleri (ahbar)"* denilmektedir.

Bu hadisi şerifte sözü edilen gelişmelerin bazılarını günümüzde açıkça görmekteyiz.

Kabe (Beyti Atik) Haccac'ın, Abdullah bin Zubeyr (r.a)'i kuşatmaya aldığı sırada mancınıkla tahrip edilmiştir.

---

lamada bulunmuştur: "Bunu Ahmed ve iki ayır isnadla Taberani rivayet etmiştir. Taberani'nin isnadlarından birinin ravileri sikadırlar. Ancak birinci isnadı Ubeyd bin Huneyn'in, Abdullah bin Amr bin As (r.a)'dan, onun da Ebu Muveyhibe (r.a)'den rivayeti tarıkıyladır. İkinci isnadı ise Ubeyd bin Huneyn'in Ebu Muveyhebe (r.a)'den rivayeti tarıkıyladır."

981-Müslim (4/2217) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 6-Resulullah (a.s)'ın, kıyametin kopacağı vakte kadar olacakları bildirmesi babı.

982-Mu'cemu'l-Kebir (24/10) Mecmau'z-Zevaid (7/310) Müellif bu hadis hakkında: "Bunu Taberani rivayet etmiştir. Ravileri sikadırlar" demiştir.

٩٨٣ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كُنَّا قُعُودًا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَذَكَرَ الْفِتَنَ، فَأَكْثَرَ فِي ذِكْرِهَا، حَتَّى ذَكَرَ فِتْنَةَ الأَحْلاَسِ، فَقَالَ قَائِلٌ يَارَسُولَ اللَّهِ، وَمَا فِتْنَةُ الأَحْلاَسِ؟ قَالَ «هِيَ هَرَبٌ وَحَرَبٌ، ثُمَّ فِتْنَةُ السَّرَّاءِ، دَخَنُهَا مِنْ تَحْتِ قَدَمَيْ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي، يَزْعُمُ أَنَّهُ مِنِّي، وَلَيْسَ مِنِّي، وَإِنَّمَا أَوْلِيَائِي الْمُتَّقُونَ، ثُمَّ يَصْطَلِحُ النَّاسُ عَلَى رَجُلٍ كَوَرِكٍ عَلَى ضِلَعٍ، ثُمَّ فِتْنَةُ الدُّهَيْمَاءِ، لاَتَدَعُ أَحَدًا مِنْ هٰذِهِ الأُمَّةِ إِلاَّ لَطَمَتْهُ لَطْمَةً، فَإِذَا قِيلَ: انْقَضَتْ تَمَادَتْ، يُصْبِحُ الرَّجُلُ فِيهَا مُؤْمِنًا وَيُمْسِي كَافِرًا، حَتَّى يَصِيرَ النَّاسُ إِلَى فُسْطَاطَيْنِ، فُسْطَاطِ إِيمَانٍ لاَنِفَاقَ فِيهِ وَفُسْطَاطُ نِفَاقٍ لاَإِيمَانَ فِيهِ، فَإِذَا كَانَ ذَاكُمْ فَانْتَظِرُوا الدَّجَّالَ مِنْ يَوْمِهِ، أَوْ مِنْ غَدِهِ».

983- Ebu Davud, Abdullah bin Ömer (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın yanında oturuyorduk. Fitnelerden söz edildi. Bu konuda söz hayli uzadı. Bu arada Ahlas fitnesinden de söz edildi. Bunun üzerine bir kişi: "Ey Allah'ın Resulu! Ahlas fitnesi nedir? diye sordu. Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

983-Ebu Davud (4/94) Kitabu'l-Fiten. Fitneler ve bunlara delalet eden gelişmeler babı.

***Ahlas:** Bu kelime hakkında İbnu'l-Esir şu açıklamayı yapmıştır: "Ahlas kelimesi, hils kelimesinin çoğuludur. Hils ise develere semer vs. altından örtülen örtüdür. Sözü edilen fitnenin süreklilik arzetmesi ve insanları devamlı uğraştırması sebebiyle buna benzetilmiştir."*

***Fitnenin dumanı:** Burada fitnenin yol açacağı sarsıntı ve dalgalanmalar, gittikçe yükselen, yukarıya doğru çıkan dumana benzetilmiştir. Sözü edilen fitnenin dumanının, kastedilen şahsın ayaklarının altından çıkması ile de bu fitnenin ilk ortaya çıkışının o kişiden kaynaklanacağı anlamı kastedilmiştir. Yani sözü edilen fitnenin sebebi ve kaynağı kastedilen şahıs olur.*

***Kaburganın üstündeki şişkinliği benzer fitne:** Yani kaburganın üstündeki şişkinliğin kaburganın yapısına uymaması, ters gelmesi gibi, bu fitne de yönetimle uyuşmaz, onun düzenine uymaz.*

***İnsanların iki çadıra toplanmaları:** Burada kastedilen, insanların iki büyük guruba ayrılmalarıdır. Bu grupların her biri, diğerinden ayrı ve ondan uzak bir topluluk oluşturur. Bir çadırın diğerinden ayrılmasına benzetme yapılmasından dolayı böyle denilmiştir. Yahut bir şehrin diğerinden tümüyle ayrı olmasına benzetme yapılarak böyle denilmiştir. Burada çadır anlamına gelen Fustat kelimesi, aynı zamanda Mısır'da bir şehrin adıdır. Dolayısıyla Fustat ismi, Mısır'daki bu şehre nisbetle bu anlamda kullanılmış olabilir.*

"Bu, kaçış ve yağmadır. Sonra genişlik ve rahatlık fitnesi gelir. Onun dumanı benim akraba çevremden (ehl-i beytimden) bir adamın ayaklarının altından çıkar. Bu adam kendisini benden sonır ama benden değildir. Benim dostlarım takva sahibi kimselerdir. Sonra insanlar, kaburganın üstündeki şişkinliğe benzer bir barış yaparlar. Sonra kalabalıklar, avam (duhayma) fitnesi gelir. Bu fitne, bu ümmetten bir tek kişi bırakmaksızın hepsine bir tokat atar. Onun için "bu artık bitti" denildiğinde, o uzar. O fitne döneminde, bir adam mü'min olarak sabahlar, kafir olarak akşamlar. O zamanda insanlar iki çadıra toplanırlar. Biri, içerisinde nifak bulunmayan nifak çadırıdır. İşte bu olay olduğunda bugün, yarın Deccal ortaya çıkabilir diye Deccal'i bekleyin."

Bir Açıklama

Karanlık (duheyma): Duheyma kelimesi dehma kelimesinin ismi tasğiridir (yani küçültme ismidir.) Dehma kelimesi; avam, halk kitlesi ve kalabalıklar anlamına kullanılır. Avam kelimesi ile dehma kelimesi arasında bir yakınlık vardır. Böyle avam ve kalabalık halk topluluğu için sevad-ı nas tabiri de kullanılmaktadır.

Anlaşıldığına göre dehma (avam, kalabalıklar) fitnesi, şu an içinde bulunduğumuz fitnedir. Bu fitnenin tahribatına uğramayan kimse kalmamıştır. Bu fitne şöyle veya böyle herkesi bir yönden etkilemiştir. Bu fitne, bu ümmetin bu çağda yaşayan fertlerini ya fikri yönden, ya manevi yönden, ya ekonomik yönden, ya siyasi yönden, ya da ahlaki yönden etkilemiştir. Bazıları da zorlanarak bu fitneye bulaşmak durumunda kalmışlardır. Sonuç itibarıyle bu fitneden herkes nasibini almıştır. Ancak bazılarının etkilenmeleri öldürücü olmuştur.

Bazıları yedikleri darbelerin uzun süre etkisinde kalırlar. Bazıları ise çabucak kendilerine gelirler. Bazı seçkin insanların bu fitnenin kısmen etkisinde kaldıklarını, ancak daha sonra kendilerine gelerek, bu fitnenin etkisini üzerlerinden attıklarını bilmekteyiz.

Bolluk ve rahatlık fitnesinin de ortaya çıktığı konusunda kuvvetli belirti olmakla birlikte, biz bu fitnenin üzerinde durmadık. Çünkü bu konuda birbirinden farklı görüşler ileri sürülmektedir. Şeyhimiz Hamid -Allah kendisine rahmet eylesin- bu fitne ile ilgili olarak bazı tesbitlerde bulunmuştu.

٩٨٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «مَاتَرَكْتُ بَعْدِي فِتْنَةً هِيَ أَضَرُّ عَلَى الرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ».

984- Buhari, Usame bin Zeyd (r.a)'den rivayet etmiştir:

984-Buhari (9/137) 64-Kitabu'n-Nikah. 17-Kadının uğursuzluğundan çekinilmesi ve

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Benden sonra, erkekler için kadınlardan daha zararlı bir şey bırakmış değilim."

Bir Açıklama

Kadın fitnesi, günümüzdeki kadar hiç bir dönemde etkili olmamıştır. Hadisi şerifte kendilerinden söz edilen giyinik çıplak, kendileri meyleden (sapan), başkalarını da meylettiren (saptıran) kadınlar, günümüzde bir hayli çoğalmış ve her yanı doldurmuştur. Resulullah (a.s)'ın bu konudaki hadisi şerifi de O'nun peygamberlik alemetlerindendir.

٩٨٥ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «صِنْفَانِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ، لَمْ أَرَهُمَا: قَوْمٌ مَعَهُمْ سِيَاطٌ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ، يَضْرِبُونَ بِهَا النَّاسَ، وَنِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ عَارِيَاتٌ، مُمِيلاَتٌ مَائِلاَتٌ، رُؤُوسُهُنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُخْتِ الْمَائِلَةِ، لاَيَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ، وَلاَ يَجِدْنَ رِيحَهَا، وَإِنَّ رِيحَهَا لَتُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ كَذَا وَكَذَا».

985- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Cehennemliklerden iki gurup vardır ki, ben onları görmedim: Ellerinde ineklerin kuyrukları gibi kamçılar taşıyıp bunlarla insanları dövenlerle; kendileri (haktan) sapan, başkalarını da saptıran, giyinik çıplak kadınlar... Bu kadınların başları develerin hörgüçleri gibidir. Bu kadınlar cennete giremezler, cennetin kokusunu da duyamazlar. Oysaki cennetin kokusu şöyle şöyle bir mesafeden duyulur."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İbnu'l-Esir şöyle söylemiştir:

"Giyinik çıplak kadınlar":

"Bunlar vücutlarının bazı yerlerini gösterirler. Başörtülerini de arkadan (yani başlarını tam kapatmayacak şekilde) bağlarlar. Göğüslerinin bir kısmını

Yüce Allah'ın: "Sizin eşlerinizden ve çocuklarınızdan size düşman olanlar vardır" sözü ile ilgili bab. Müslim (4/2097) 48-Kitabu'z-Zikr ve'd-Du'a ve't-Tevbe ve'l-İstiğfar. 26-Cennet ahalisinin çoğunluğunun fakirlerden olacağı babı.

Tirmizi (5/103) 44-Kitabu'l-Edeb. 31-Kadınların fitnesinden sakınılması konusunda gelen rivayetler babı. Tirmizi bu hadisin hasen, sahih olduğunu söylemiştir.

985-Müslim (3/1680) 37-Kitabu'l-Libas ve'z-Zine. 34-Giyinik, çıplak, kendileri meyleden (sapan) ve başkalarını meylettiren (saptıran) kadınlar babı.

gösterirler. Böylelikle giyik çıplak sayılmaktadırlar. Çünkü vücutlarının bazı kısımları açıktır. Bunların, altını gösteren şeffaf giysiler giyinen kadınlar oldukları da söylenmiştir. Dolayısıyla bunlar görünüşte giyinik olmakla birlikte gerçekte çıplaktırlar.

"Kendileri (haktan) sapan, başkalarını da saptıran":

"Kendileri Allah'a itaattan ve mahrem yerlerini örtmek gibi üzerlerine düşen bir takım görevleri yerine getirmekten kaçınırlar. Ve başkalarını da kendileri gibi hareket etmeye yöneltirler. Bu ifadenin açıklanması konusunda şöyle de denilmiştir:

Meyletmeleri (mailat), yürürken büyüklenmeleri ve gösteriş yapmalarıdır. Meyletmeleri (mumilat) ise, omuz bükmeleri ve gösteriş yapmalarıdır. Meyletlettirmeleri (mumilat) ise, omuz bükmeleri ve sırtlarını kaldırmalarıdır. Yine, bunların meyletmeleri (sapmaları) ise kendilerinin fenalığa yönelmelerinin, meylettirmeleri (saptırmaları) ile de erkekleri fitneye sokmaları anlamının kastedildiği de söylenmiştir.

"Bu kadınların başları develerin hörgüçleri gibidir":

Bu kadınların, başlarının üzerinde saçları, başörtüleri veya başlarına taktıkları başka şeyleri ile tepe gibi bir şey oluşturmaları dolayısıyla böyle bir benzetme yapılmıştır."

Burada, İbnu'l-Esirin hadisi şerifle ilgili bazı açıklamalarını verdik. Ancak hadisi şerifte neyin anlatılmak istendiğini, en güzel şekilde günümüzde görmekteyiz. Günümüzde, gerek Allah'ın yaratıklarına batıl amaçlar dolayısıyla işkence etmeyi kendilerine meslek edinmiş erkeklerin, gerekse Resulullah (a.s)'ın sözünü ettiği özellikleri kendilerinde taşıyan kadınların varlığı, bu hadisi şerifte bildirilenlerin gerçekliğini ortaya koymaktadır. Hatta, günümüzde pek çok kadında gördüğümüz özelliklerin bu hadisi şerifte bu kadar net bir şekilde ortaya konulmuş olması, tek başına, Resulullah (a.s)'ın hak peygamber olduğunu ortaya koymaya yetecek bir mucizedir.

Günümüzde pek çok kadın öyle giysi türleri ortaya çıkarmışlardır ki, bu giysiler, vücutlarının bütün güzelliklerini ortaya koymaktadır. Aynı şekilde saç düzenlemesinde ve değişik saç şekillerinin ortaya çıkarılması konusunda da hayli gelişmeler olmuştur. Hatta günümüzde kafanın üstünde saçların yüksekçe yığın haline getirilmesi yoluyla oluşturulan bazı saç şekilleri "yüksek duvar" diye adlandırılmaktadır. Bu isimlendirme hadisi şerifte, bu kadınların başlarının üstündeki şeylerin develerin hörgüçlerine benzetilmesinin ne kadar yerinde bir benzetme olduğunu ortaya koymaktadır. Bunları çok sayıda kadın yapmakta ve sonra da o görünümleri ile iletişim araçlarının karşısına çıkmaktadırlar.

Kadının vücudunu en çok teşhir eden giysi ise mayodur. Bu giysi, çoğunlukla vücudun, iki kalçanın dışında kalan her yerini açığa çıkarmaktadır. Bu tür mayo giyen kadınların, iletişim araçlarında gösterilmesinde de bir sakınca görülmemektedir. Bu gelişmeler sözle anlatılabilecek gibi değildir. İslam ümmeti bunlardan ötürü çok fena bir durumla karşı karşıya bulunmaktadır.

٩٨٦ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِنَّ الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ، وَإِنَّ اللَّهَ مُسْتَخْلِفُكُمْ فِيهَا فَيَنْظُرُ كَيْفَ تَعْمَلُونَ، فَاتَّقُوا الدُّنْيَا وَاتَّقُوا النِّسَاءَ؛ فَإِنَّ أَوَّلَ فِتْنَةِ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانَتْ فِي النِّسَاءِ».

986- Müslim, Ebu Said el-Hudri (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Dünya tatlı ve hoş görünür. Yüce Allah da, sizi oraya belli bir süre için yerleştirmiştir ve işlediklerinize bakmaktadır. Dünyadan sakının, kadınlardan sakının. İsrailoğullarının içinde ortaya çıkan ilk fitne, kadınların arasında olmuştu."

٩٨٧ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ بُسْرٍ قَالَ: لَقَدْ سَمِعْتُ حَدِيثًا مُنْذُ زَمَانٍ إِذَا كُنْتَ فِي قَوْمٍ عِشْرِينَ رَجُلاً أَوْ أَقَلَّ أَوْ أَكْثَرَ فَتَصَفَّحْتَ وُجُوهَهُمْ فَلَمْ تَرَ فِيهِمْ رَجُلاً يُهَابُ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَاعْلَمْ أَنَّ الأَمْرَ قَدْ رَقَّ.

987- Ahmed, Abdullah bin Busr (r.a)'un şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Bir süre önce ben şöyle bir hadis duymuştum:

"Yirmi kadar adamdan veya bundan daha az ya da daha çok adamdan oluşan bir topluluğun içinde bulunursan ve onların her birinin yüzlerine yüzünü

986-Müslim (4/2098) 48-Kitabu'z-Zikr ve'd-Du'a ve't-Tevbe ve'l-İstiğfar. 26-Cennet halkının çoğunluğunun fakirlerden olacağı babı. İbni Mace (2/1325) 36-Kitabu'l-Fiten. 19-Kadınların fitnesi babı.

987-Ahmed (4/188) Mecmau'z-Zevaid (7/276) Müelllf bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Ahmed ve Taberani rivayet etmiştir. Ahmed'in isnadı ceyid (iyi)'dir."

***"Yüce Allah da, sizi oraya yerleştirmiştir ve işlediklerinize bakmaktadır":** Yüce Allah sizleri önceki nesillerin yerlerine dünyaya yerleşmiştir. Artık sizin orada kendisine itaat mı edeceğinize, yoksa arzularına uyarak isyan mı edeceğinize (günah mı işleyeceğinize) bakmaktadır.*

***"Dünyadan sakının, kadınlardan sakının":** Dünya ve kadın fitnelerinden sakının.*

sürersen (kendileri ile musafaha edersen) de içlerinde Allah için bir heybet gösteren (yani kendisine bakılıp da Allah hatırlanabilecek, başkalarını Allah'tan korkmaya teşvik edecek) birine rastlamazsan bil ki, iş hayli hassas noktaya gelmiştir."

٩٨٨ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لَتَنْتَقِضَنَّ عُرَى الإِسْلاَمِ عُرْوَةً عُرْوَةً فَكُلَّمَا انْتَقَضَتْ عُرْوَةٌ تَشَبَّثَ النَّاسُ بِالَّتِي تَلِيهَا وَأَوَّلُهُنَّ نَقْضًا الْحُكْمُ وَآخِرُهُنَّ الصَّلاَةُ».

988- Ahmed, Ebu Umame Bahili (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İslam'ın kulpları teker teker çözülecektir. Bu kulplardan biri çözülünce, insanlar onu izleyen kulpa sarılacaklar. İslam'ın kulplarının ilk çözülecek olanı hüküm (yargı, Allah'ın hükümleri ile hükmedilmesi), sonuncusu ise namazdır."

٩٨٩ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ نُفَيْلٍ السَّكُونِيِّ قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذْ قَالَ قَائِلٌ: يَارَسُولَ اللَّهِ هَلْ أُتِيتَ بِطَعَامٍ مِنَ السَّمَاءِ؟ قَالَ: «نَعَمْ، أُنْزِلَ عَلَيَّ طَعَامٌ فِي مِسْخَنَةٍ» . قَالَ: فَهَلْ كَانَ فِيهَا فَضْلٌ عَنْكَ؟ قَالَ: «نَعَمْ» . قَالَ: فَمَا فُعِلَ بِهِ قَالَ: «رُفِعَ وَهُوَ يُوحِي إِلَيَّ أَنِّي مَكْفُوتٌ غَيْرُ لاَبِثٍ فِيكُمْ وَلَسْتُمْ لاِبِثِينَ بَعْدِي إِلاَّ قَلِيلاً حَتَّى تَقُولُوا مَتَى وَسَتَأْتُونِي أَفْنَادًا يَفْنِي بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَبَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ مُوتَانٌ شَدِيدٌ وَبَعْدَهُ سَنَوَاتُ الزَّلاَزِلِ».

989- Ahmed, Seleme bin Nufeyl Sekuni (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

988-Ahmed (5/251) Ravileri, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir. Mecmau'z-Zevaid (7/281) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Taberani rivayet etmiştir. Her ikisinin de ravileri, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir. Ancak asıl nüshalarda "Bu hadis Hubeyb bin Süleyman'dan rivayet edilmiş, o da Ebu Umame'den rivayet etmiştir" denilmektedir. Doğrusu ise Süleyman bin Hubeyb el-Muharibi'dir. Bu kişi hadisi Ebu Umame'den rivayet etmiştir. Süleyman bin Hubeyb'den rivayette bulunan ravi ise Abdulaziz bin İsmail bin Ubeydullah'tır."

989-Ahmed (4/104) Müstedrek (4/447) Müellif Neysaburi şöyle söylemiştir: "Bu hadis Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ancak onlar kitaplarına almamışlardır." Zehebi de şöyle söylemiştir: "Buhari ve Müslim bu hadisi ravileri arasında Erte'e'nin bulunması sebebiyle kitaplarına almamışlardır. Bu kişi ise sebettir, yani

"Resulullah (a.s)'ın yanında oturuyorduk. Bir ara birisi "Ey Allah'ın Resulu! Sana gökten yiyecek indirildi mi?" diye sordu. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Evet bana tava içerisinde yiyecek indirildi." Adam "Onun içinde senin yediğinden bir şey arttı mı?" diye sordu. Resulullah (a.s) da "Evet" buyurdu. Adam bu kez: "Peki o ne oldu?" diye sordu. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Göğe yükseltildi ve bu arada bana vahyedildi ki, benim canım alınacak; sizin içinizde artık kalmayacağım. Siz de benden sonra çok beklemeden "nerede?" demeye başlayacaksınız. Bana birbirlerini öldüren guruplar halinde geleceksiniz. Kıyamet öncesinde toplu ölüm olayları yaşanacaktır. Bu olayların ardından da sarsıntı yılları gelecektir."

Bir Açıklama

Resulullah (a.s)'ın: *"Kıyamet öncesinde toplu ölüm olayları yaşanacaktır. Bu olayların ardından da sarsıntı yılları gelecektir"* sözleri, birinci ve ikinci dünya savaşları ve iki dünya savaşının ardından görülen ve birbirini izleyen depremlere işaret olabilir. Neredeyse dünyada depremin yaşanmadığı bir bölge kalmamıştır..

Bununla birlikte bu hadisi şerifte, daha büyük musibetlerle karşılaşılacak ve daha çok insanın öleceği bir başka dünya savaşına da işaret ediliyor olabilir. Kuvvetli bir ihtimale göre üçüncü bir dünya savaşının yaşanması durumunda, yeryüzünde çok az insan sağ kalabilecektir.

٩٩٠ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَتَبَاهَى النَّاسُ فِي الْمَسَاجِدِ».

990- Ahmed, Enes bin Malik (r.a)'ten şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

---

hafızasına güvenilebilecek olan ancak, sika ve saduk ravilerden sonra gelen bir ravidir. Sebet: Hadis rivayetinde zayıfın ve la be'se bih'in üstünde bir derece - Çeviren) Yukarıdaki rivayet, sahih rivayetlerin gariblerindendir (Yani sahih olmakla birlikte garibdir. Garib hadis ise, rivayet silsilesinin herhangi bir yerinde ravi sayısı bire düşen hadisdir -Çeviren)

Mecmau'z-Zevaid (7/306) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Ahmed, Taberani, Bezzar ve Ebu Ya'la rivayet etmiştir. Ravileri sikadırlar."

990-Ahmed (3/134) İbni Mace (1/244) 4-Kitabu'l-Mesacid ve'l-Cema'a. 2-Camilerin sağlamlaştırılması, kuvetli binalar halinde inşa edilmesi babı. Bu sahih hadistir.

"İnsanlar camilerde birbirlerine karşı övünmedikçe kıyamet kopmaz."

٩٩١ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ يَزِيدِ بْنِ عَمِيرَةَ، وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: كَانَ لاَيَجْلِسُ مَجْلِسًا لِلذِّكْرِ، إِلاَّ قَالَ حِينَ يَجْلِسُ: اللَّهُ حَكَمٌ قِسْطٌ، هَلَكَ الْمُرْتَابُونَ، فَقَالَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ يَوْمًا: إِنَّ وَرَاءَكُمْ فِتَنًا يَكْثُرُ فِيهَا الْمَالُ، وَيُفْتَحُ فِيهَا الْقُرْآنُ حَتَّى يَأْخُذَهُ الْمُؤْمِنُ وَالْمُنَافِقُ، وَالرَّجُلُ وَالْمَرْأَةُ، وَالْعَبْدُ وَالْحُرُّ، وَالصَّغِيرُ وَالْكَبِيرُ، فَيُوشِكُ قَائِلٌ أَنْ يَقُولَ: مَالِلنَّاسِ لاَيَتَّبِعُونِي وَقَدْ قَرَأْتُ الْقُرْآنَ؟ وَمَاهُمْ بِمُتَّبِعِيَّ حَتَّى أَبْتَدِعَ لَهُمْ غَيْرَهُ، فَإِيَّاكُمْ وَمَا ابْتَدَعَ، فَإِنَّمَا ابْتَدَعَ ضَلاَلَةً، وَأُحَذِّرُكُمْ زَيْغَةَ الْحَكِيمِ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ يَقُولُ كَلِمَةَ الضَّلاَلَةِ عَلَى لِسَانِ الْحَكِيمِ، وَقَدْ يَقُولُ الْمُنَافِقُ كَلِمَةَ الْحَقِّ، قَالَ: قُلْتُ لِمُعَاذٍ: وَمَائَدْرِي رَحِمَكَ اللَّهُ أَنَّ الْحَكِيمَ قَدْ يَقُولُ كَلِمَةَ الضَّلاَلَةِ، وَأَنَّ الْمُنَافِقَ يَقُولُ كَلِمَةَ الْحَقِّ؟ قَالَ: بَلَى، اجْتَنِبْ مِنْ كَلاَمِ الْحَكِيمِ الْمُشْتَهِرَاتِ الَّتِي يُقَالُ: مَاهٰذِهِ؟ وَلاَ يُثْنِيَنَّكَ ذٰلِكَ عَنْهُ، فَإِنَّهُ لَعَلَّهُ يُرَاجِعُ، وَتَلَقَّ الْحَقَّ إِذَا سَمِعْتَهُ، فَإِنَّ عَلَى الْحَقِّ نُورًا.

991- Ebu Davud, Muaz bin Cebel (r.a)'in dostlarından olan Yezin bin Amire'den rivayet etmiştir:

"Bu kişi, herhangi bir meclise sohbet için otursa, otururken "Allah hakemdir (hüküm sahibidir) adildir. Şüpheye düşenler helak olmuşlardır" derdi. Bir gün Muaz bin Cebel (r.a) şöyle söyledi:

"Önünüzde çeşitli fitneler bulunmaktadır. Bu fitnelerin ortaya çıkacağı zamanda mal-mülk çoğalır. O zamanda mü'minin de, münafığın da, kadının da, erkeğin de, kölenin de, hürün de, büyüğün de, küçüğün de, ondan bir şeyler alması için Kur'anı Kerim açılır. O zamanda bir kimse:

"Şu insanlara ne oluyor da bana uymuyorlar. Oysa ben Kur'an-ı Kerim'i okumaktayım. Herhalde insanlar ben bundan başka bir şey ortaya çıkarmadıkça bana uymazlar" diyebilir. Bu kimsenin Kur'an-ı Kerim'den ayrı olarak ortaya çıkardığı şeyden sakının. Onun ayrı olarak ortaya çıkaracağı bu şey sapıklıktır. Hükmedenin (hüküm verenin, yargıcın veya yöneticinin) sapıtmasından sizi sakındırırım. Şeytan sapıklık sözünü, hüküm veren kişinin (yargıcın veya yöneti-

991-Ebu Davud (4/202) Kitabu's-Sunne. Sünnete bağlanmanın gereği babı.

cinin) dili ile söyletebilir. Bazen münafık da hak söz söyleyebilir."

(Yezid bin Amire) dedi ki:

"Ben Muaz (r.a)'a: "Allah'ın rahmeti üzerine olsun, sen hakimin (hüküm verenin) sapıklık sözünü, münafığın ise hak sözü söyleyebileceğini nereden biliyorsun?" diye sordum. O da şöyle cevap verdi:

"Evet. Bir hakimin (yargıcın, hüküm verenin veya yöneticinin) meşhur olan sözlerinden, hakkında "bu da neyin nesi?" demelerinden kaçın. Ancak bu söz, seni ondan uzaklaştırmasın. Olur ki, bu adam o sözünden dönebilir. Hakkı da duyduğun zaman kabul et. Şüphesiz hakkın bir nuru vardır."

Bir başka rivayette ise Muaz'ın şöyle söylediği bildirilmiştir:

"Evet. Hakimin sözlerinden "Acaba bu kişi, bu sözü ile neyi kasdetmiştir?" diyebileceğin nitelikte ve pek iyi anlayamadığın türden olanlarına karşı dikkatli ol."

٩٩٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي مَجْلِسٍ يُحَدِّثُ الْقَوْمَ، إِذْ جَاءَهُ أَعْرَابِيٌّ، فَقَالَ: مَتَى السَّاعَةُ؟ فَمَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي حَدِيثِهِ، فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ: سَمِعَ مَاقَالَ، فَكَرِهَ مَاقَالَ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ: بَلْ لَمْ يَسْمَعْ، حَتَّى إِذَا قَضَى حَدِيثَهُ، قَالَ: «أَيْنَ السَّائِلُ عَنِ السَّاعَةِ؟» قَالَ: هَاأَنَا ذَا يَارَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «إِذَا ضُيِّعَتِ الْأَمَانَةُ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ» قَالَ: وَكَيْفَ إِضَاعَتُهَا؟ قَالَ: «إِذَا وُسِّدَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ».

992- Buhari, Ebu Hurayre (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın bir topluluk içinde, insanlara bir şey anlatmakta olduğu sırada bir bedevi yanına geldi ve: "Kıyamet ne zamandır?" diye sordu. Resulullah (a.s), sözüne devam etti (yani bedevinin sorusuna cevap vermedi.) Bazıları;

"Resulullah (a.s) adamın söylediğini duydu ama söylediğinden pek hoşlanmadı herhalde" dediler. Bazıları da:

993-Buhari (1/142) 3-Kitabu'l-İlm. 2-Bir kimsenin meşgul olduğu anda bir soruya muhatab olması ile ilgili bab.

"İşler onlardan ehli olmayan kişilere verilerse...": Burada bir işe ehil olmayan insanın etrafındaki insanlarca, o iş için görevlendirilmesi, diğer insanların da onun bu görevi üstlenmesini kabullenmeleri ve onun üstlendiği göreve ehil olmamasına rağmen insanların böyle bir şeye karşı çıkmamaları kastedilmektedir.

"Herhalde Resulullah (a.s) adamın söylediğini duymadı" dediler. Ancak Resulullah (a.s) konuşmasını tamamlayınca: "Az önce soru soran kişi nerede?" diye buyurdu. Soruyu soran adam: "Benim, ey Allah'ın Resulu!" dedi. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Emanet zayi edildiği zaman kıyameti bekle." Adam: "Emanetin zayi edilmesi nasıl olur?" diye sordu. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"İşler, ehli olmayan kişilere verilirse kıyameti bekle."

٩٩٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَبِي مَالِكٍ ــ أَوْ أَبِي عَامِرٍ ــ الأَشْعَرِيِّينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ عَبْدُالرَّحْمٰنِ بْنُ غَنْمٍ الأَشْعَرِيُّ: حَدَّثَنِي أَبُو عَامِرٍ ــ أَوْ أَبُو مَالِكٍ الأَشْعَرِيُّ ــ وَاللَّهِ مَاكَذَبَنِي، سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: «لَيَكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِي أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ الْحِرَّ وَالْحَرِيرَ وَالْخَمْرَ وَالْمَعَازِفَ، وَلَيَنْزِلَنَّ أَقْوَامٌ إِلَى جَنْبِ عَلَمٍ تَرُوحُ عَلَيْهِمْ سَارِحَةٌ لَهُمْ، فَيَأْتِيهِمْ رَجُلٌ لِحَاجَةٍ، فَيَقُولُونَ: ارْجِعْ إِلَيْنَا غَدًا، فَيُبَيِّتُهُمُ اللَّهُ، وَيَضَعُ الْعَلَمَ، وَيَمْسَخُ آخَرِينَ قِرَدَةً وَخَنَازِيرَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ».

993- Buhari, Ebu Malik el-Eş'ari -veya Ebu Amir el-Eş'ari- (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Abdurrahman bin Ğanm el-Eşar'i söyledi: "Bana Ebu Malik el-Eş'ari veya-Ebu Amir el-Eş'ari- (r.a) bildirdi ve vallahi yalan söylemedi:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ümmetimden zinayı, ipek giymeyi, şarabı ve çalgı aletlerini helal gören bazı topluluklar olacaktır. Bazı topluluklar bir dağın eteğine yerleşecekler. Etraflarında da sürüleri dolaşacak. Bir adam bir ihtiyaç için yanlarına gidecek. Ona "Yarın yanımıza gel" diyecekler. Yüce Allah o gece onları (yani o dağın eteğine yerleşmiş olanları-Çeviren) helak eder. Dağı indirir (yerle bir eder-Çeviren) Ötekileri de kıyamet gününe kadar maymunlara ve domuzlara dönüştürür."

Ebu Davud'un rivayetinde ise şöyle denilmektedir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ümmetimden zinayı ve ipek giymeyi helal gören topluluklar bulunacaktır."

Bunun ardından bir söz veriliyor. Sonra Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğu

993-Buhari (10/51) 74-Kitabu'l-Libas. 6-Şarab içmeyi helal gören ve bu içkiyi asıl adından farklı bir adla adlandıran kimse hakkında gelen rivayetler babı.

bildiriliyor:

"Allah, onların diğerlerini de kıyamet gününe kadar maymunlara ve domuzlara dönüştürür." (1)

Bir Açıklama

Bu ümmetin içinde zinayı, ipeği ve çalgı aletlerini caiz görenler bir çok kez ve değişik şekillerde ortaya çıkmışlardır. İnsanın üzerinden yükümlülüğün düştüğünü ileri sürenler ile batınilerin bazı gurupları, bu gibi şeyleri caiz görmüşlerdir. Avamdan olanların çoğu da sözü edilen fiilleri işlemekte bir sakınca görmemektedirler. Hatta bunların bazıları, söz konusu fiilleri işlemeyi caiz görenlerin söyledikleri sözleri söylemektedirler.

Ancak bu gibilerin hayvanlara dönüştürülecekleri yolundaki tehdidin şu ana kadar gerçekleşmiş olduğuna dair bir şey bilmiyoruz. Manevi yönden dönüştürülme ise gerçekleşmiştir.

٩٩٤ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَتَمَنَّوْنَ فِيهِ الدَّجَّالَ» . قُلْتُ يَارَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي وَأُمِّي مِمَّ ذَاكَ قَالَ: «مِمَّا يَلْقَوْنَ مِنَ الْعَنَاءِ وَالْعَنَاءِ».

994- Taberani, Huzeyfe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İnsanların üzerlerine, Deccal'in ortaya çıkmasını isteyecekleri bir zaman gelecektir."

(Huzeyfe (r.a) dedi ki):

"Ben "Ey Allah'ın Resulu! Anam babam sana feda olsun, böyle bir şeyi ne yüzden isteyecekler?" diye sordum. O da şöyle buyurdu:

"Başlarına gelen zorluklar ve sıkıntılar dolayısıyla."

Bir Açıklama

İslam ümmetinin tarihi içinde öyle zamanlar oldu ki, müslüman kişi çektiği

---

994-Mecmau'z-Zevaid (7/284) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Taberani Evsat'ta rivayet etmiştir. Ravileri sikadırlar. Bunun bir benzerini de Bezzar rivayet etmiştir. Onun da ravileri sikadırlar." Keşfu'l-Estar (4/140)

1) Ebu Davud (4/46) Kitabu'l-Libas. İpek hakkında gelen rivayetler babı. Bu sahih bir hadistir. İbni Hazm el-Mahalli ve benzerleri gibi bu hadisi zayıf görenler, görüşlerinde isabet etmiş değillerdir.

sıkıntılar ve karşılaştığı zorluklar nedeniyle kıyametin kopmasını arzular oldu. Hatta bu gibi sakıntılar ve zorluklar hala çekilmektedir. Kıyamet de, Deccal'in ortaya çıkmasından önce kopmayacağından, müslümanlar, Deccal'in ortaya çıkmasını ve onun ortaya çıkmasından önce gerçekleşeceği bildirilen, Mehdi (a.s)'nin ortaya çıkması, Hz. Mesih İsa bin Meryem (a.s)'in inmesi gibi olayların gerçekleşmesini de isteyeceklerdir.

Bugün de çok sayıda müslümanın, bir kurtarıcı olarak Mehdi (a.s)'nin ortaya çıkmasını gözlediğini görüyoruz. Ancak hadisi şerif metinlerinden (naslardan) anlaşılana göre ve ileride de geleceği üzere, yaşadığımız zaman ile Mehdi (a.s)'nin ortaya çakacağı zaman arasında uzun bir süre bulunmaktadır. En doğrusunu ise ancak yüce Allah bilir.

٩٩٥ــ رَوَى ابْنُ مَاجَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِذَا وَقَعَتِ الْمَلاَحِمُ بَعَثَ اللَّهُ مِنَ الْمَوَالِي هُمْ أَكْرَمُ الْعَرَبِ فَرَسًا وَأَجْوَدُهُ سِلاَحًا يُؤَيِّدُ اللَّهُ بِهِمُ الدِّينَ».

995- İbni Mace, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Savaşlar olduğunda, yüce Allah bazı yardımcılar gönderir. Bunlar ata binmede Araplardan daha üstün ve silah kullanmada onlardan daha beceriklidirler. Yüce Allah bunlarla dine güç kazandırır."

Bir Açıklama

Anlaşılana göre, burada savaşlar ile kastedilen, haçlı ve Moğol-Tatar saldırılarıdır. Bu saldırılar yaşandıktan sonra Kürtler, Türkler ve Berberiler gibi Arap olmayan çeşitli toplumlar bu dine destek vermişlerdir. Yusuf ben Taşefin bir Berberidir; Selahaddini Eyyubi Kürttür, Nureddin Şehid ise bir Türktür.

Daha sonra Osmanlı devleti ortaya çıktı ve büyük bir rol üstlendi. Bunlar ve benzerleri, yüce Allah'ın üzerlerindeki haklarını yerine getirdiler. Bunların kurdukları devletlerden bazılarının merkezleri Şam, bazılarının merkezleri ise daha başka yerlerdi.

995-İbni Mace (2/1369) 36-Kitabu'l-Fiten. 35-Savaşlar babı. Mecmau'z-Zevaid'de de bunun hakkında şöyle denilmektedir: "Bu hadisin isnadı hasendir. Hadisin ravilerinden olan Osman bin Ebi Atike hakkında farklı görüşler ileri sürülmüştür." Müstedrek (4/548) Müellif Neysaburi şöyle söylemiştir: "Bu hadis, Buhari'nin şartına göre sahihtir." Zehebi de Müslim'in şartına göre sahih olduğunu söylemiştir. Bazıları ise zayıf olduğunu söylemişlerdir. Hakim Neysaburi'nin rivayetinde: "Dımeşk'ten yardımcılar gurubu gönderir" denilmektedir.

Ayni Calut savaşının kumandanı Kutz'un ve Kölemenlerin yürüttüğü cihad hareketinde büyük rol üstlenmiş olan Baybars'ın hizmetlerini de unutmamak gerekiyor.

Yine Şam'ın Selahaddini Eyyubi, Nureddin Şehid ve Baybars gibi kumandanlar tarafından hareket merkezi edildiğini biliyoruz.

٩٩٦ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «تَبْلُغُ الْمَسَاكِنُ إِهَابَ أَوْ يَهَابَ».

996- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Evler İhab'a veya Yehab'a kadar ulaşır."

Zuheyr dedi ki:

"Süheyl'e "Burası Medine'ye ne kadar uzaklıktadır?" diye sordum. "Yaklaşık şöyle şöyle bir uzaklıktır," cevabını verdi."

٩٩٧ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ مُوسَى بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ الْمُسْتَوْرِدُ الْقُرَشِيُّ عِنْدَ عَمْرِو ابْنِ الْعَاصِ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «تَقُومُ السَّاعَةُ وَالرُّومُ أَكْثَرُ النَّاسِ» فَقَالَ لَهُ عَمْرٌو: أَبْصِرْ مَا تَقُولُ قَالَ: أَقُولُ مَاسَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ : قَالَ لَئِنْ قُلْتَ ذَاكَ فَإِنَّ فِيهِمْ لَخِصَالاً أَرْبَعًا: إِنَّهُمْ لأَحْكَمُ النَّاسِ عِنْدَ فِتْنَةٍ، وَأَسْرَعُهُمْ إِفَاقَةً بَعْدَ مُصِيبَةٍ؛ وَأَوْشَكُهُمْ كَرَّةً بَعْدَ فَرَّةٍ، وَخَيْرُهُمْ لِمِسْكِينٍ وَيَتِيمٍ وَضَعِيفٍ وَخَامِسَةٌ حَسَنَةٌ جَمِيلَةٌ: وَأَمْنَعُهُمْ مِنْ ظُلْمِ الْمُلُوكِ.

997- Müslim, Musa bin Ali (r.a)'den rivayet etmiş, o da babasının şöyle söylediğini bildirmiştir:

"Mustevrid Kureyşi (r.a), Amr bin As (r.a)'ın yanında şöyle söyledi:

996-Müslim (4/2228) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 15-Medine'de oturulması ve kıyametten önce onarılması ile ilgili bab.

997-Müslim (2/2222) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 10-Rumların insanların en kalabalık kitlesi olduğu sırada kıyametin kopacağı babı.

İhab: Medine yakınlarında bulunan bir yerin adı.

Medinei Münevvere'de bugün şehirleşme açısından gerçekleştirilen yapılanmaları ve ilerlemeleri gören kişi, bu hadisi şerifin doğruluğunu daha iyi anlar.

"Kıyamet, Rumların, insanların en kalabalık kitlesi oldukları bir sırada kopar." Bunun üzerine Amr (r.a) ona: "Ne konuştuğuna dikkat et" dedi. O da: "Ben Resulullah (a.s)'tan duyduğumu söylüyorum" diye söyledi. Buna karşılık Amr bin As (r.a) da şöyle söyledi:

"Eğer bu söylediğin gibiyse, onlarda dört özellik var demektir: Onlar insanların fitneye karşı en dayanıklılarıdır. Musibetten sonra en hızlı şekilde kendilerine gelenleridir. Kaçıştan sonra saldırıda en gevşekleridir. Fakire, yetime ve zayıfa karşı en iyi davrananlarıdır. Beşincisi ise gerçekten güzel bir özelliktir: Kıralların zulümlerini önlemede en güçlü olanlarıdırlar."

Bir Açıklama

Rum kelimesi ile bazen hıristiyanların tümü ifade edilir. Bilindiği üzere Rusya, Avrupa, Kuzey ve Güney Amarika ile Avustralya halkları, büyük çoğunlukla hıristiyanlardır. Bu itibarla, eğer Avrupa, Sovyetler Birliği'nin Avrupa tarafında kalan cumhuriyetlerinin halkları hıristiyandır. Ve Kuzey ve Güney Amerika üzerinde yaşayan halkların dünya nüfusu içinde önemli bir oran oluşturduklarını düşünürsek, dünya haritasında (hıristiyanların) çoğunluğu oluşturduklarını görürüz.

KIYAMETİN ORTAYA ÇIKMAMIŞ OLAN KÜÇÜK ALAMETLERİ

٩٩٨ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لاَتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُكَلِّمَ السِّبَاعُ الإِنْسَ، وَحَتَّى تُكَلِّمَ الرَّجُلَ عَذَبَةُ سَوْطِهِ وَشِرَاكُ نَعْلِهِ، وَتُخْبِرُهُ فَخِذُهُ بِمَا اَحْدَثَ أَهْلُهُ بَعْدَهُ».

998- Tirmizi, Ebu Said Hudri (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Canım elinde olana yemin ederim ki, canavarlar insanlarla konuşmadıkça kıyamet kopmaz. Yine bir kimsenin kamçısının tutacağı ve ayakkabısının bağı kendisi ile konuşmadıkça kıyamet kopmaz. Yine bir adamın uyluğu, ailesinin kendinden sonra neler ortaya çıkardığını kendisine haber verir."

Bir Açıklama

Çağımızda teknolojik açıdan gerçekleştirilen buluşlar sonucu üretilen hassas elektronik aletlerle insanların konuştuklarını kaydetmek mümkündür. Bu kayıt cihazlarının büyüklüğü, bir kamçının tutacağı kadar ve hatta ondan küçük olmaktadır.

Yine oldukça hassas araçlardan yararlanılarak kapıların içerisinde ve özel toplantılarda konuşulanları dinlemek mümkündür. Bununla birlikte yukarıdaki hadisi şerifte kastedilenin bu gelişmeler olduğunu söyleyemiyoruz. Çünkü bu ha-

---

998-Tirmizi (4/476) 34-Kitabu'l-Fiten. 19-Canavarların konuşması hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi: "Bu hadis hasen, sahihtir" diye söylemiştir. Hadis de onun söylediği gibidir.

disi şerifte bildirilenler, olağanüstü bir şekilde gerçekleşecektir. En doğru-sunu ise ancak yüce Allah bilir.

٩٩٩ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقُومَ رَجُلٌ مِنْ قَحْطَانَ يَسُوقُ النَّاسَ بِعَصَاهُ».

999- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kahtan'tan bir adam ortaya çıkıp da insanları asası (değneği) ile sürmedikçe kıyamet kopmaz."

Bir Açıklama

Arap soybilimi ile uğraşan ilim adamları, Kürtlerin soylarının, Arapların Kahtan koluna dayandığı konusunda görüş birliği içindedirler. Alim, abid ve mücahid bir kişi olan Selahaddin Eyyubi, Kürtlerin devlet yönetimini eline almış ve etrafında insanları toplamış olanlardandır. Ancak yukarıdaki hadisi şerifte kastedilen kişi bu mu, yoksa bir başkası mı bilemiyoruz. En doğrusunu ancak yüce Allah bilir.

Bazı ilim adamları bu hadisi şerifte bildirilen olayın henüz gerçekleşmediğini, bu olayın kıyametin hemen öncesinde ve Mesih (a.s)'in vefatından sonra gerçekleşeceğini ileri sürmüşlerdir.

١٠٠٠ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لاَتَمُرُّ الدُّنْيَا حَتَّى يَمُرَّ الرَّجُلُ بِالقَبْرِ فَيَتَمَرَّغُ عَلَيْهِ، وَيَقُولُ: يَالَيْتَنِي مَكَانَ صَاحِبِ هٰذَا الْقَبْرِ، وَلَيْسَ بِهِ الدِّيْنُ، مَابِهِ إِلاَّ الْبَلاَءُ».

1000- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

999-Buhari (13/76) 92-Kitabu'l-Fiten. 23-İnsanların putlara tapmasına varacak kadar zamanın değişeceği babı. Müslim (4/2232) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 18-Bir adam bir kabrin yanından geçerken "keşke şurada yatanın yerinde ben olsaydım" demedikçe kıyametin kopmayacağı babı.

1000-Müslim (4/2231) Aynı yer.

İnsanları asası (değneği) ile sürer: Asa (değnek) ile sürer denilirken, bizzat değnek ile itme kastedilmemiştir. Bu ifade ile, adamın insanların sözünü dinlemelerini sağlamak ve onları emrinde tutmak amacıyla onları değneği ile döveceği anlamı kastedilmektedir.

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Canım elinde olana yemin ederim ki, bir adam bir kabrin yanından geçerken onun yanında ah çekerek "keşke şu kabirde yatan kişinin yerinde ben olsaydım" demedikçe dünya göçmez (yani dünya harab olmaz. Bu sözle kıyamet kastedilmektedir-Çeviren) Bu şekilde kabrin yanında ah çeken adam, üzerinde borç yükü olduğundan dolayı değil, başına gelen bela ve sıkıntılardan dolayı böyle konuşur."

Bir başka rivayette ise Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğu bildirilmiştir:

"Bir adam, bir kabrin yanından geçerken "keşke şunun yerinde ben olsaydım" demedikçe kıyamet kopmaz." (1)

١٠٠١ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لاَتَذْهَبُ اللَّيَالِي وَالأَيَّامُ حَتَّى يَمْلِكَ رَجُلٌ مِنَ الْمَوَالِي، يُقَالُ لَهُ: الجَهْجَاهُ» وَفِي نسخة: الجَهْجَلُ.

1001- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Bir adam, kendilerine Cehcah denilen kölelere sahip olmadıkça geceler ve gündüzler gitmez."

Sahihi Müslim'in bir nüshasında söz konusu kölelerin adları Cahcel olarak geçmektedir.

١٠٠٢ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ؛ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «سَمِعْتُمْ بِمَدِينَةٍ جَانِبٌ مِنْهَا فِي الْبَرِّ وَجَانِبٌ مِنْهَا فِي الْبَحْرِ؟» قَالُوا: نَعَمْ. يَارَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَغْزُوَهَا سَبْعُونَ أَلْفًا مِنْ بَنِي إِسْحَاقَ فَإِذَا جَاؤُهَا نَزَلُوا. فَلَمْ يُقَاتِلُوا بِسِلاَحٍ وَلَمْ يَرْمُوا بِسَهْمٍ قَالُوا: لاَإِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ. فَيَسْقُطَ أَحَدُ جَانِبَيْهَا».

1002- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) "Bir tarafı karada, bir tarafı da denizde bulunan bir şehir

1001-Müslim (4/2233) Aynı yer.

1002-Müslim (4/2238) Aynı yer.

1) Buhari (13/74) 92-Kitabu'l-Fiten. 12-İnsanlar kabirlerde olanlara gıbta etmedikçe kıyametin kopmayacağı babı. Müslim (4/2231) Aynı yer.

duydunuz mu?" diye sordu. Oradakiler: "Evet. Ey Allah'ın Resulu!" dediler. Bunun üzerine Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Bu şehre İshakoğullarından yetmişbin kişi bir saldırı düzenlemedikçe kıyamet kopmaz. Onlar buraya (şehrin yakınına) geldiklerinde (bineklerinden) inerler. Bunlar silahla çarpışmaz, ok da atmazlar. "La ilahe illallahu vallahu ekber (Allah'tan başka ilah yoktur, Allah en yücedir)" derler, şehrin iki yakasından biri düşer."

Sevre şöyle söylemiştir:

"Benim bildiğim kadarıyla burada "Şehrin deniz tarafında olan yakası düşer" diye buyurdu. Sonra sözüne şöyle devam etti:

"Sonra ikinci kez "La ilahe illallahu vallahu ekber (Allah'tan başka ilah yoktur. Allah en yücedir)" derler, şehrin öteki yakası da düşer. Sonra üçüncü kez "La ilahe illallahu valahu ekber" derler, önleri açılır. Ardından ganimet toplamak için şehre girerler. Onlar bu topladıkları ganimetleri aralarında paylaşırlarken, biri gelip yüksek sesle: "Deccal ortaya çıktı" diye bağırır. Onlar da her şeyi bırakıp geri dönerler."

Bir Açıklama

Bu hadisi şerifte Konstantiniyye'nin ikinci fethinden söz edilmektedir. Hadisi şerif, bu ikinci fethin olağanüstü bir şekilde gerçekleştirileceğini, fethi gerçekleştireceklerin Arap kökenlilerden değil, İshakoğullarından olacaklarını bildirmektedir. Bilindiği üzere Hz. İshak (a.s)'ın birden çok oğlu vardı. Hz. Yakub (a.s)'un yanısıra, İsrailoğullarının dedesi olan kişi de onun oğludur.

Resulullah (a.s)'ın "İshakoğullarından" sözü ile ilgili olarak Kadı Iyaz şöyle söylemiştir:

"Sahihi Müslim'in bütün asıl nüshalarında bu şekilde "İshakoğullarından" ifadesi geçmektedir. Bazıları: "Bilinen ve ezberde tutulan ifade "İsmailoğullarından şeklindedir" demişlerdir. Hadisin işaret ettiği anlam ve siyakı da böyle olmasını gerektirmektedir. Çünkü burada Araplar kastedilmiştir. Sözü edilen şehir ise Konstantiniyye'dir."

١٠٠٣ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنَّكُمْ سَتَفْتَحُونَ مَدِينَةَ هِرَقْلَ أَوْ قَيْصَرَ وَتَقْتَسِمُونَ أَمْوَالَهَا بِالتُّرْسَةِ وَيُسْمِعُهُمُ الصَّرِيخُ أَنَّ الدَّجَّالَ قَدْ خَلَّفَهُمْ فِي أَهَالِيهِمْ فَيُلْقُونَ مَامَعَهُمْ وَيَخْرُجُونَ فَيُقَاتِلُونَ».

1003- Taberani, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

1003-Mecmau'z-Zevaid (7/349) Müellif bu hadis hakkında "Bunu Taberani, Evsat'ta rivayet etmiştir. Ravileri sikadırlar" demiştir.

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Siz Hirakl veya Kayser şehrini fethedecek ve buradan elde edeceğiniz ganimet mallarını zırhlarla paylaşacaksınız. Bu paylaşma sırasında bir kişi bağırarak orada bulunanlara, arkalarında bırakmış oldukları ailelerinin başlarına Deccal'ın musallat olduğunu bildirecek. Onlar da beraberlerindeki her şeyi atarak çıkacak ve (Deccal'e karşı) savaşacaklardır."

Bir Açıklama

Daha önce, Resulullah (a.s)'ın, Konstantiniyye'nin Roma'dan önce fethedileceğini haber verdiğini belirtmiştik. Bu fetih gerçekleşmiştir. Burada verilen hadisi şerifler ise Konstantiniyye'nin, Deccal'in ortaya çıkmasından hemen önce gerçekleştirilecek diğer bir fethinden söz etmektedir. Bu ise, Mesih Deccal'in ortaya çıkmasından önce dünyanın coğrafi konumunun değişeceğini ifade etmektedir. Bu değişim sırasında Konstantiniyye Dari Küfr olur (Küfür ehlinin eline geçer.) Bugün Konstantiniyye'nin Rumların elinde olmaması, yaşadığımız zaman ile Mehdi (a.s)'nin ortaya çıkacağı zaman arasında epey bir süre olduğuna işaret etmektedir. Çünkü Mehdi (a.s), Mesih İsa bin Meryem (a.s) ile karşılaşacaktır.

١٠٠٤ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَنْزِلَ الرُّومُ بِالأَعْمَاقِ ــ أَوْ بِدَابِقَ ــ فَيَخْرُجُ إِلَيْهِمْ جَيْشٌ مِنَ الْمَدِينَةِ مِنْ خِيَارِ أَهْلِ الأَرْضِ يَوْمَئِذٍ، فَإِذَا تَصَافُّوا، قَالَتِ الرُّومُ: خَلُّوا بَيْنَنَا وَبَيْنَ الَّذِينَ سَبُوا مِنَّا نُقَاتِلُهُمْ، فَيَقُولُ الْمُسْلِمُونَ: لاَوَاللَّهِ، كَيْفَ نُخَلِّي بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ إِخْوَانِنَا، فَيُقَاتِلُونَهُمْ؟ فَيَنْهَزِمُ ثُلُثٌ لاَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَبَدًا، وَيُقْتَلُ ثُلُثُهُمْ أَفْضَلُ الشُّهَدَاءِ عِنْدَ اللَّهِ، وَيَفْتَتِحُ الثُّلُثُ، لاَيُفْتَنُونَ أَبَدًا، فَيَفْتَتِحُونَ قُسْطَنْطِينِيَّةَ، فَبَيْنَمَا هُمْ يَقْتَسِمُونَ الْغَنَائِمَ، قَدْ عَلَّقُوا سُيُوفَهُمْ بِالزَّيْتُونِ، إِذْ صَاحَ فِيهِمُ الشَّيْطَانُ: إِنَّ الْمَسِيحَ الدَّجَّالَ قَدْ خَلَفَكُمْ فِي أَهَالِيكُمْ، فَيَخْرُجُونَ، وَذَلِكَ بَاطِلٌ، فَإِذَا جَاءُوا الشَّامَ خَرَجَ، فَبَيْنَا هُمْ يُعِدُّونَ لِلْقِتَالِ، يُسَوُّونَ صُفُوفَهُمْ، إِذْ أُقِيمَتِ الصَّلاَةُ، فَيَنْزِلُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ، فَأَمَّهُمْ، فَإِذَا رَآهُ عَدُوَّ اللَّهِ ذَابَ كَمَا يَذُوبُ الْمِلْحُ فِي الْمَاءِ فَلَوْ تَرَكَهُ لاَنْذَابَ حَتَّى يَهْلِكَ، وَلَكِنْ يَقْتُلُهُ اللَّهُ بِيَدِهِ ــ يَعْنِي الْمَسِيحُ ــ فَيُرِيهِمْ دَمَهُ فِي حَرْبَتِهِ».

1004- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Rumlar A'mak'a -veya Dabik'e- varmadıkça kıyamet kopmaz. Onlara karşı Medine'den, o zamandaki yeryüzü halkının seçkinlerinin oluşturduğu bir ordu çıkar. Bunlar saf tutunca, Rumlar:

"Bizim adamlarımızı esir edenlerle, bizim aramızdan çekilin, onlara karşı savaşalım" derler. Müslümanlar da:

"Hayır vallahi. Kardeşlerimizle sizin aranızdan nasıl çekiliriz!" derler ve onlara karşı savaşırlar. Bunların (Müslümanların cephesinde bulunanların) üçte biri dağılır. Yüce Allah, bunların tevbelerini asla kabul etmez. Üçte biri öldürülür. Bunlar şehitlerin en üstünlerindendirler. Kalan üçte birlik kesim fethi gerçekleştirir. Bunlar asla fitneye düşmezler. Onlar Konstantiniyye'yi fethedemezler. Kılıçlarını zeytin ağacına asmış halde, elde etmiş oldukları ganimetleri aralarında paylaşırlarken şeytan:

"Geride bıraktığınız ailelerinize Mesih Deccal musallat oldu" diye bağırır. Bu haber üzerine çıkarlar. Ancak bu haber asılsız olur. Şam'a geldiklerinde ise Deccal ortaya çıkar. Onlar Deccal'a karşı savaş hazırlığı yaparlarken ve kılıçlarını bilerlerken namaza durulur. Bu namaz sırasında da İsa bin Meryem (a.s) iner. İsa (a.s) onlara imamlık eder. Allah düşmanı (Deccal) onu gördüğünde, tuzun suyun içinde erimesi gibi erir. Eğer Mesih (a.s) onu kendi haline bırakacak olsa, ölünceye kadar öyle eriyip gider (veya o erime ile ölür gider.) Ancak Allah, İsa (a.s)'nın eli ile onun canını alır. Onlara (Hz. İsa (a.s)'nın etrafında toplananlara) kargısının üstünde onun (Deccal'in) kanını gösterir."

Bir Açıklama

Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde *"Rumlar A'mak'a -veya Dabik'e- varmadıkça kıyamet kopmaz"* sözü ile ilgili olarak şöyle bir açıklamada bulunmuştur:

"A'mak'a mı, yoksa Dabik'e mi varacakları konusundaki tereddüt ravidendir."

Yakut Hamevi'nin 'Mu'cemu'l-Buldan' adlı eserinde şöyle denilmektedir:

"A'mak kelimesi, çoğul sigası ile kullanılmıştır. Burada kastedilen ise el-Amk'dır. Burası ise Dabik yakınında Halep ile Antakya arasında bir nahiyedir. Dabik ise Halep yakınında Azaz'ın kurmuş olduğu köylerden bir köydür. Burası ile Halep arasında dört fersahlık uzaklık vardır."

Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde *"Şam'a geldiklerinde ise Deccal ortaya çıkar"* sözü ile ilgili olarak da şöyle bir açıklamada bulunmuştur:

1004-Müslim (4/2221) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 8-Fırat nehri altından bir dağa dönüşmedikçe kıyametin kopmayacağı babı.

"Yani Konstantiniyye'den Şam diyarına geldiklerinde ve başka bir rivayette bildirildiği üzere Kudüs'e girdiklerinde Mesih Deccal ortaya çıkar."

Resulullah (a.s)'ın *"Kılıçlarını zeytin ağacına asmış halde"* sözünde, kılıçlar ile silahların kastedilmiş olması ihtimali vardır. Burada silahların kastedilmiş olduğu, biraz ileride gelecek olan başka bir nasda ifade edilmektedir.

Bilindiği üzere, günümüzde savaşçıların başta gelen savaş araçlarından olan tüfeklerle birlikte mutlaka, küçük kılıç şeklinde olan kasatura da bulunmaktadır. Bununla birlikte yukarıdaki hadisi şerifte kılıçlarla, bilinen normal kılıçların kasdedilmiş olması da ihtimal dahilindedir. Böyle bir şey ise, ortaya çıkacak bazı olağanüstü durumlar dolayısıyla mevcut teknik şartların kökten değişmesi ve bu yüzden insanların yeniden eski savaş araçlarına dönmeleri durumunda söz konusu olabilir.

Bilindiği üzere pek çok askeri uzman, üçüncü bir dünya savaşının ortaya çıkması durumunda, mevcut medeniyetin tümüyle yok olacağını ve insanlığın yeni bir takım imkanlar geliştirmek zorunda kalacaklarını söylemektedirler.

Yukarıdaki hadisi şerifte özet bilgiler verilmektedir. Bu özet bilgilerin ayrıntısı ise ileride gelecek olan daha başka hadisi şeriflerde bulunmaktadır. Mesih (a.s), Dımeşk'in (Şam'ın) doğusunda kalan Menare Beyda'ya iner, oradan Kudüs'e geçer. Kudüs ise o dönemde İslam hilafetinin başkenti olacaktır. Müslümanlar da, Mesih Deccal ile birlikte gelecek olan yahudileri öldüreceklerdir. Bir hadisi şerifte geçen *"...o zaman taş ve ağaç: "Ey Allah'ın kulu! Ey Rahman'ın kulu! Şu bir yahudidir, gel onu öldür"* diyecektir ifadesi, buna hamledilecektir. Bütün bunlar, yahudilerin mevcut devletlerinin geçici bir süre ayakta kalabileceğini göstermektedir.

١٠٠٥ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ يَسِيْرِ بْنِ جَابِرٍ ــ أَوْ أُسَيْرٍ ــ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: هَاجَتْ رِيحٌ حَمْرَاءُ بِالْكُوْفَةِ، فَجَاءَ رَجُلٌ لَيْسَ لَهُ هِجِّيرَى إِلاَّ: يَاعَبْدَاللَّهِ بْنُ مَسْعُوْدٍ، جَاءَتِ السَّاعَةُ، قَالَ: فَقَعَدَ ــ وَكَانَ مُتَّكِئًا ــ فَقَالَ: إِنَّ السَّاعَةَ لاَتَقُومُ حَتَّى لاَيُقْسَمَ مِيرَاثٌ، وَلاَ يُفْرَحُ بِغَنِيمَةٍ، ثُمَّ قَالَ بِيَدِهِ هٰكَذَا ــ وَنَحَّاهَا نَحْوَ الشَّامِ ــ فَقَالَ: عَدُوٌّ يَجْمَعُونَ لأَهْلِ الإِسْلاَمِ، وَيَجْمَعُ لَهُمْ أَهْلُ الإِسْلاَمِ، قُلْتُ: الرُّوْمَ تَعْنِي؟ قَالَ: نَعَمْ، وَيَكُونُ عِنْدَ ذٰلِكُمُ الْقِتَالِ رِدَّةٌ شَدِيدَةٌ، فَيَشْتَرِطُ الْمُسْلِمُونَ شُرْطَةً لِلْمَوْتِ، لاَتَرْجِعُ إِلاَّ غَالِبَةً، فَيَقْتَتِلُونَ حَتَّى يَحْجُزَ بَيْنَهُمُ اللَّيْلُ، فَيَفِيْءُ هٰؤُلاَءِ وَهٰؤُلاَءِ، كُلٌّ غَيْرُ غَالِبٍ، وَتَفْنَى الشُّرْطَةُ، ثُمَّ يَشْتَرِطُ الْمُسْلِمُونَ شُرْطَةً لِلْمَوْتِ، لاَتَرْجِعُ إِلاَّ غَالِبَةً، فَيَقْتَتِلُونَ حَتَّى يَحْجُزَ

بَيْنَهُمُ اللَّيْلُ، فَيَفِيءُ هٰؤُلاَءِ، وَهٰؤُلاَءِ، كُلٌّ غَيْرُ غَالِبٍ، وَتَفْنَى الشُّرْطَةُ، ثُمَّ يَتَشَرَّطُ الْمُسْلِمُونَ شُرْطَةً لِلْمَوتِ، لاَتَرْجِعُ إِلاَّ غَلِبَةً، فَيَقْتَتِلُونَ حَتَّى يُمْسُوا، فَيَفِيءُ هٰؤُلاَءِ وَهٰؤُلاَءِ، كُلٌّ غَيْرُ غَالِبٍ، وَتَفْنَى الشُّرْطَةُ، فَإِذَا كَانَ الْيَوْمُ الرَّابِعُ نَهَدَ إِلَيْهِمْ بَقِيَّةُ أَهْلِ الإِسْلاَمِ، فَيَجْعَلَ اللَّهُ الدَّائِرَةَ عَلَيْهِمْ، فَيَقْتَتِلُونَ مَقْتَلَةً — إِمَّا قَالَ: لاَيُرَى مِثْلُهَا، وَإِمَّا قَالَ: لَمْ يُرَ مِثْلُهَا — حَتَّى إِنَّ الطَّائِرَ لَيَمُرُّ بِجَنَبَاتِهِمْ، فَمَا يُخَلِّفُهُمْ حَتَّى يَخِرَّ مَيِّتًا، فَيَتَعَادَّ قَالَ: لَمْ يُرَ مِثْلُهَا — حَتَّى إِنَّ الطَّائِرَ لَيَمُرُّ بِجَنَبَاتِهِمْ، فَمَا يُخَلِّفُهُمْ حَتَّى يَخِرَّ مَيِّتًا، فَيَتَعَادَّ بَنُو الأَمِّ كَانُوا مِائَةً فَلاَ يَجِدُونَهُ بَقِيَ مِنْهُمْ إِلاَّ الرَّجُلُ الْوَاحِدُ، فَبِأَيِّ غَنِيمَةٍ يُفْرَحُ، أَوْ أَيِّ مِيرَاثٍ يُقْسَمُ؟ فَبَيْنَمَا هُمْ كَذٰلِكَ إِذْ سَمِعُوا بِبَأْسٍ هُوَ أَكْبَرُ مِنْ ذٰلِكَ، فَجَاءَهُمُ الصَّرِيخُ: إِنَّ الدَّجَّالَ قَدْ خَلَفَهُمْ فِي ذَرَارِيِّهِمْ، فَيَرْفُضُونَ مَابِأَيْدِيهِمْ، وَيُقْبِلُونَ، فَيَبْعَثُونَ عَشَرَةَ فَوَارِسَ طَلِيعَةً، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنِّي لأَعْرِفُ أَسْمَاءَهُمْ وَأَسْمَاءَ آبَائِهِمْ، وَأَلْوَانَ خُيُولِهِمْ، هُمْ خَيْرُ فَوَارِسَ عَلَى ظَهْرِ الأَرْضِ يَوْمَئِذٍ» أَوْ قَالَ: «مِنْ خَيْرِ فَوَارِسَ».

1005- Müslim, Yesir -veya Esir- bin Cabir (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Kufe'de kırmızı (sıcak) bir rüzgar esti. Daha önce geldiği pek görülmemiş bir adam geldi ve: "Ey Abdullah bin Mes'ud! Kıyamet vakit geldi" diye söyledi. Abdullah bin Mes'ud (r.a) bir yere yaslanmış haldeydi, oturdu ve şöyle söyledi:

"Mirasın paylaşılamayacağı ve ganimetler dolayısıyla sevinilemeyecek zaman gelmeden kıyamet kopmaz." Sonra eli ile Şam (Suriye) tarafını göstererek şöyle söyledi:

"Müslümanlara karşı düşmanlar toplanırlar. Müslümanlar da onlara karşı toplanırlar." Ben:

"Burada (düşmanlar derken) Rumları mı kastediyorsun" diye sordum. O da:

"Evet. Bu çarpışmada büyük bir geri çekilme olur. Müslümanlar, içlerinden ölüm fedaisi bir öncü gurubu düşmanların üzerine gönderir. Bunlar, galibiyet elde etmeden dönmezler (Bunlar, galibiyet sağlamadıkça geri dönmemek üzere karar vererek çıkarlar-Çeviren)

Taraflar (müslümanlar ve düşmanları) gece bastırıncaya kadar çarpışmaya devam ederler. Gece bastırınca hiçbir taraf üstünlük sağlayamadan her iki taraf da geri çekilir. Öncü gurup ise tamemen yok olmuştur.

1005-Müslim (4/2223) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 11-Deccal'ın ortaya çıkması sırasında Rumların çok insan öldürmeye kalkışacakları babı.

Sonra müslümanlar kendilerini ölüme atan ikinci bir öncü gurup çıkarır. Bunlar da galibiyet sağlayamadan dönmezler (galibiyet sağlamadan dönmemeye karar vererek harekete geçerler.) Bu kez de gece bastırıncaya kadar çarpışma devam eder. Gece bastırınca hiçbir taraf üstünlük sağlayamadan her iki taraf da geri çekilir. Öncü gurup ise tamemen yok olmuştur.

Sonra müslümanlar kendilerini ölüme atan üçüncü bir gurup çıkarır. Bunlar da galibiyet sağlayamadan dönmezler. Bu kez de akşam oluncaya kadar çarpışırlar. Akşam olunca hiçbir taraf üstünlük sağlayamadan her iki taraf da geri çekilir. Öncü gurup ise tamamen yok olmuştur.

Dördüncü gün olunca, müslümanlar kalan adamları ile bir ordu çıkarırlar. Yüce Allah, üstünlüğü onların tarafına çevirir. Bu kez, müslümanlar güçlü bir hareket gerçekleştiririler. -Burada muhtemelen: "Benzeri görülemeyecek" veya "benzeri görülmemiş bir harekette bulunurlar" diye söyledi- Hatta, bir kuş yakınlarından uçacak olsa, onların bölgesini aşıncaya kadar ölür. Bir ananın yüz çocuğundan geriye kalanları saymaya kalkışırlar da, bir taneden başka geriye kimsenin kalmadığını görürler. Artık hangi ganimete sevinecek, hangi mirası paylaşacaklar?

Onlar bu hal üzereyken, daha büyük bir felaketin haberini alırlar. Birisi:

"Geriye bıraktığınız aile ve çocuklarınızın başlarına Deccal musallat oldu" diye bağırır. Bu haber üzerine onlar, ele geçirdiklerini de bırakır, geriye dönerler. On atlıyı da öncü birlik olarak gönderirler. Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ben onların kendilerinin ve babalarının adlarını ve atlarının renklerini biliyorum. Bunlar o günde yeryüzünde bulunan süvarilerin (atlıların) en üstünleridirler." -Yahut: "En üstünlerindendirler" diye buyurdu."

Bir Açıklama

Bu hadisi şerifte, kıyametin kopmasından önce olacak gelişmelerle ilgili bazı ayrıntılı bilgiler verilmektedir. Resulullah (a.s)'ın döneminde Rum adı, hıristiyanların tümü için kullanılırdı.

Büyük çarpışma müslümanlarla hıristiyanlar arasında olur ve zaferi müslümanlar kazanırlar. Müslümanlar daha sonra zaferlerini sürdürür ve o zaman ikinci kez hıristiyanların eline geçmiş olan Konstantiniyye'yi fethederler. Kaynaklardan anlaşıldığına göre bu ikinci fetih, daha önce sözünü etmiş olduğumuz, dünya çapında İslam devletinin kurulmasından sonra gerçekleştirilecektir. Bundan sonra Deccal ortaya çıkacak, ardından İsa bin Meryem (a.s) inecektir. İsa bin Meryem (a.s), Deccal'i Filistin'de Lüdd'ün Doğu Kapısı'nda (Babu Lüdd eş-Şarki'de) öldürecektir.

١٠٠٦ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِي غَزْوَةِ تَبُوكٍ وَهُوَ فِي قُبَّةٍ أَدَمٍ، فَقَالَ: «اُعْدُدْ سِتًّا بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ: مَوْتِي، ثُمَّ فَتْحُ بَيْتِ الْمَقْدِسِ، ثُمَّ مُوتَانٌ يَأْخُذُ فِيكُمْ، كَقُعَاصِ الْغَنَمِ، ثُمَّ اسْتِفَاضَةُ الْمَالِ، حَتَّى يُعْطَى الرَّجُلُ مِائَةَ دِينَارٍ فَيَظَلُّ سَاخِطًا، ثُمَّ فِتْنَةٌ لَا يَبْقَى بَيْتٌ مِنَ الْعَرَبِ إِلَّا دَخَلَتْهُ، ثُمَّ هُدْنَةٌ تَكُونُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ بَنِي الْأَصْفَرِ، فَيَغْدِرُونَ، فَيَأْتُونَكُمْ تَحْتَ ثَمَانِينَ غَايَةً، تَحْتَ كُلِّ غَايَةٍ اثْنَا عَشَرَ أَلْفًا».

1006- Buhari, Avf bin Malik (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Tebük Gazvesi sırasında Resulullah (a.s)'ın yanına gittim. Resulullah (a.s) o sırada Kubbetu Edem'de bulunuyordu. Şöyle buyurdu:

"Kıyametin kopmasından önce ortaya çıkacak olan şu altı şeyi say (bir bir gözetle):

Ölüler (ölümler); sonra Beyti Makdis'in (Kudüs'ün) fethini; sonra koyunların arasında ortaya çıkan salgın hastalığın koyunları öldürmesi gibi sizi alacak olan ölüm salgınını; sonra mal-mülkün artmasını, öyle ki, bir adama yüz dinar verilir de buna kızar; sonra Arapların içinde hiçbir evi bırakmaksızın her eve girecek olan fitneyi; sonra sizinle Asfar (Sarı) oğulları arasında gerçekleşecek olan barış anlaşmasını, ki onlar bu anlaşmaya ihanet eder ve seksen sancak altında üzerinize yürürler. Bunların her bir sancağının altında onikibin kişi bulunur."

Bir Açıklama

Bu hadisi şerifte bildirilenlerin bazıları daha önce gerçekleşti. Bazıları ise henüz gerçekleşmemiştir. Arapların evlerinden hiç birini bırakmaksızın hepsine girecek olan fitne olayı ve bunun ardından bütün müslümanların sığınacakları adil devletin kurulması henüz gerçekleşmiş değildir. Bu devlet hıristiyanlarla barış yapacaktır. Daha başka bir hadisi şeriften anlaşıldığına göre bu devlet, hıristiyanlarla ortak bir düşmana karşı savaşmak üzere bir anlaşma (pakt) yapacaktır. Müslümanlarla hıristiyanlar, bu ortak düşmana karşı zafer kazanırlar. Sonra hıristiyanlar yaptıkları anlaşmaya ihanet ederler. Sonuçta ise zaferi müslümanlar kazanırlar. Bu zaferin ardından müslümanlar çarpışmaya devam ederek Konstantiniyye'yi ele geçirirler.

1006-Buhari (6/277) 58-Kitabu'l-Cizye ve'l-Muvada'a. 15-Anlaşmaya ihanet etmekten kaçınılması babı.

١٠٠٧ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ. عَنْ نَافِعِ بْنِ عُتْبَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «تَغْزُونَ جَزِيرَةَ الْعَرَبِ، فَيَفْتَحُهَا اللَّهُ ثُمَّ فَارِسَ، فَيَفْتَحُهَا اللَّهُ. ثُمَّ تَغْزُونَ الرُّوْمَ، فَيَفْتَحُهَا اللَّهُ. ثُمَّ تَغْزُونَ الدَّجَّالَ، فَيَفْتَحُهُ اللَّهُ» قَالَ فَقَالَ نَافِعٌ: يَاجَابِرُ لاَتَرَى الدَّجَّالَ يَخْرُجُ حَتَّى تُفْتَحَ الرُّومُ.

1007- Müslim, Cabir bin Semure'den, o da Nafi' bin Utbe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Arap yarımadasının üzerine savaş edersiniz. Yüce Allah size buranın fethini nesib eder.

Sonra farisi topraklarının üzerine savaş edersiniz. Yüce Allah size buraların fethini de nasib eder.

Sonra Rum topraklarının üzerine savaş edersiniz. Yüce Allah size buraların fethini de nasib eder.

Ardından Deccal'a karşı savaş edersiniz. Yüce Allah size ona karşı da zafer nasib eder."

Ravi (Cabir bin Semure) dedi ki:

"Nafi şöyle söyledi:

"Ey Cabir! Rum toprakları fethedilmeden önce, Deccal'in ortaya çıktığını görmeyeceksin."

Bir Açıklama

Bu hadisi şerif, daha önce geçmiş olan bir hadiste bildirilen geriye dönüş (riddet) hareketini müslümanların durduracakları konusunda bir açıklama içermektedir. Bu hareketin önüne geçilmesinde, müslümanların başlarında da halifeleri bulunacaktır. Hadisi şerif metinlerinden, bu halifenin Mehdi (a.s) olacağı anlaşılmaktadır. Yine ileride de geleceği üzere; naslardan anlaşıldığına göre bu olayların yaşanacağı günlerde hilafet merkezi de Kudüs olacaktır.

١٠٠٨ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ ذِي مِخْبَرٍ (رَفَعَهُ) : «سَتُصَالِحُونَ الرُّوْمَ صُلْحًا آمِنًا فَتَغْزُوْنَ أَنْتُمْ وَهُمْ عَدُوًّا مِنْ وَرَائِهِمْ، فَتَسْلَمُونَ وَتَغْنَمُونَ، ثُمَّ تَنْزِلُونَ بِمَرْجٍ ذِي تُلُولٍ

1007-Müslim (4/2225) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 12-Müslümanların Deccal'in ortaya çıkmasından önce gerçekleştirecekleri fetihler babı.

فَيَقُومُ رَجُلٌ مِنَ الرُّومِ فَيَرْفَعُ الصَّلِيبَ، وَيَقُولُ: غَلَبَ الصَّلِيبُ! فَيَقُومُ إِلَيْهِ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَيَقْتُلُهُ، فَيَغْدُرُ الْقَوْمُ، وَتَكُونُ الْمَلاَحِمُ».

1008- Ahmed, Zu Mihber (r.a)'in merfu olarak şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Siz Rumlarla güven veren bir barış yaparsınız. Sonra siz ve onlar birlikte onları arkadan tehdid eden bir düşmanın üzerine saldırı düzenlersiniz. Bu saldırı sonrasında, o düşmanı teslim alır ve ganimetler ele geçirirsiniz. Sonra üzerinde tepeler bulunan bir alana inersiniz. Burada Rumlardan bir adam ayağa kalkıp haç kaldırır ve: "Haç üstün geldi" der. Bunun üzerine müslümanlardan bir adam kalkarak onu öldürür. Ardından hıristiyanlar anlaşmalarına ihanet ederler ve çarpışmalar olur."

Bir başka rivayette şöyle denilmektedir:

"Müslümanlar bu olay üzerine silahlarına sarılırlar. Yüce Allah da bu guruba şehadet lütfeder." (1)

Bir Açıklama

Bu hadisi şerif, daha önce işaret ettiğimiz, müslümanların hıristiyanlarla barış üzere olacaklarını, sonra aralarında ortak bir düşmana karşı anlaşma yapacaklarını, ardından hıristiyanların müslümanlara karşı savaş açacaklarını ve bunu takiben Deccal'in ortaya çıkacağını bildiren hadisi şeriftir.

Daha önce geçen ve Müslim'in rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifteki "kılıçlar" kelimesinin "silahlar" anlamına gelebileceği yolundaki yorumlamamızı da bu hadisi şerife dayandırmıştık. Çünkü bu hadisi şerifte kelime "silahlar" şeklinde geçmektedir.

١٠٠٩ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّ فُسْطَاطَ الْمُسْلِمِينَ يَوْمَ الْمَلْحَمَةِ بِالْغُوطَةِ إِلَى جَانِبِ مَدِينَةٍ يُقَالُ لَهَا دِمَشْقُ مِنْ خَيْرِ مَدَائِنِ الشَّامِ».

1009- Ebu Davud, Ebu Derda (r.a)'dan rivayet etmiştir:

1008-Ahmed (4/91) Ebu Davud (4/109) Kitabu'l-Melahim. Rumlarla yapılacak savaşlar hakkında bildirilenler babı. İbni Mace (2/1369) 36-Kitabu'l Fiten. 35-Savaşlar babı. Bu hadis sahihtir.

1009-Ebu Davud (4/111) Kitabu'l-Melahim. Dehşetli savaşlarla ilgili bab. Bu hadis sahihtir.

1) Ebu Davud (4/110) Aynı yer.

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Savaş gününde (daha önce sözü edilen savaşın meydana geldiği günlerde) müslümanların çadırları (karargahları), adına Dımeşk denilen şehrin yanındaki Gute'dir. Burası Şam diyarındaki şehirlerin en kıymetlilerindendir."

١٠١٠ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يُوشِكُ الْمُسْلِمُونَ أَنْ يُحَاصَرُوا إِلَى الْمَدِينَةِ، حَتَّى يَكُونَ أَبْعَدَ مَسَالِحِهِمْ: سِلاَحٌ» قَالَ الزُّهرِيُّ: سِلاَحٌ قَرِيبٌ مِنْ خَيْبَرَ.

1010- Ebu Davud, Abdullah bin Ömer (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Olur ki, müslümanlar Medine'nin içinde kuşatma altına alınabilirler. Öyle ki, en büyük sığınakları (pusu araçları) olur."

Burada sığınak, silahlarını önlerine pusu aracı gibi yapıp arkasına gizlenilen şeydir. Bunun arkasına gizlenen kişi, düşmanın yaklaştığını görünce bir başka tarafta bulunan arkadaşlarına işaret vererek düşmanın üzerine saldırmak üzere hazırlık yapmasını ister.

١٠١١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أُمِّ عَبْدِاللَّهِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَغْزُو جَيْشٌ الْكَعْبَةَ فَإِذَا كَانُوا بِبَيْدَاءَ مِنَ الأَرْضِ يُخْسَفُ بِأَوَّلِهِمْ وَآخِرِهِمْ». قَالَتْ، قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ، كَيْفَ يُخْسَفُ بِأَوَّلِهِمْ وَآخِرِهِمْ وَفِيهِمْ أَسْوَاقُهُمْ وَمَنْ لَيْسَ مِنْهُمْ! قَالَ: «يُخْسَفُ بِأَوَّلِهِمْ وَآخِرِهِمْ، ثُمَّ يُبْعَثُونَ عَلَى نِيَّاتِهِمْ».

1011- Buhari ve Müslim, Mü'minlerin annesi Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Bir ordu Kabe'nin üzerine saldırıda bulunmak için harekete geçer. Düzlük bir alana geldiklerinde baştan sona hepsi yerin dibine geçirilir."

1010-Ebu Davud, aynı yer. Bu, sahih bir hadistir.

1011-Buhari (4/338) 34-Kitabu'l-Buyu'. 49-Pazarlar hakkında bildirilenler babı. Buradaki metin ona aittir. Müslim (4/2209) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 2-Kabe'yi yıkma amacı taşıyan ordunun yerin dibine geçirilmesi babı.

Hz. Aişe (r.a) dedi ki:

"Ben: "Ey Allah'ın Resulu! Baştan sona hepsi yerin dibine nasıl geçirilir ki, içlerinde ticaret amacıyla onların aralarına katılanlar ve onlardan olmayanlar da bulunmaktadır?" diye sordum. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Baştan sona hepsi yerin dibine geçirilir. Sonra niyetlerine göre diriltilirler."

١٠١٢ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «عِمْرَانُ بَيْتِ الْمَقْدِسِ خَرَابُ يَثْرِبَ، وَخُرُوجَ الْمَلْحَمَةِ فَتْحُ الْقُسْطَنْطِينِيَّةِ؛ وَفَتْحُ الْقُسْطَنْطِينِيَّةِ خُرُوجُ الدَّجَّالِ» قَالَ: ثُمَّ ضَرَبَ بِيَدِهِ عَلَى فَخِذِ الَّذِي حَدَّثَهُ أَوْ مِنْكِبِهِ ثُمَّ قَالَ: «إِنَّ هٰذَا لَحَقٌّ مِثْلُ مَا إِنَّكَ هاهُنَا أَوْ كَمَا أَنَّكَ قَاعِدٌ».

1012- Ebu Davud, Muaz bin Cebel (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Beyti Makdis'in (Kudüs'ün) imar edilmesini, Yesrib'in (Medine'nin) harab edilmesi izleyecektir. Yesrib'in harab edilmesini savaş izleyecektir. Savaşı Konstantiniyye'nin fethi izleyecektir. Konstantiniyye'nin fethini de Deccal'in ortaya çıkması izleyecektir."

Ravi dedi ki:

"Daha sonra Resulullah (a.s), kendisine karşı konuştuğu kişinin uyluğuna veya omuzuna vurarak şöyle söyledi:

"Bu, senin burada bulunman veya oturman gibi gerçektir (mutlaka gerçekleşecektir.)"

١٠١٣ــ رَوَى ابْنُ مَاجَةَ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ؛ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يَدْرُسُ الإِسْلاَمُ كَمَا يَدْرُسُ وَشْيُ الثَّوْبِ. حَتَّى لاَيُدْرَى مَاصِيَامٌ وَلاَ صَلاَةٌ وَلاَ نُسُكٌ وَلاَ صَدَقَةٌ. وَلَيُسْرَى عَلَى كِتَابِ اللَّهِ، عَزَّ وَجَلَّ، فِي لَيْلَةٍ. فَلاَ يَبْقَى فِي الأَرْضِ مِنْهُ آيَةٌ. وَتَبْقَى طَوَائِفُ مِنَ النَّاسِ، الشَّيْخُ الْكَبِيرُ وَالْعَجُوزُ. يَقُولُونَ: أَدْرَكْنَا آبَاءَنَا عَلَى

1012-Ebu Davud (4/110) Kitabu'l-Melahim. Savaşların emareleri babı. Bu hadisi Ebu Davud, Abbas Anberi'nin Ebi'n-Nadr Haşim bin Kasım'dan rivayeti tarıkıyla naklet-miştir. Ebu Davud, bu hadisin isnadının ceyyid (iyi) olduğunu söylemiştir. Hadis ise hasendir.

هٰذِهِ الْكَلِمَةِ: لاَإِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ. فَنَحْنُ نَقُولُهَا، فَقَالَ لَهُ صِلَةُ: مَاتُغْنِي عَنْهُمْ: لاَإِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ، وَهُمْ لاَيَدْرُونَ مَاصَلاَةٌ وَلاَ صِيَامٌ وَلاَ نُسُكٌ وَلاَ صَدَقَةٌ؟ فَأَعْرَضَ عَنْهُ حُذَيْفَةُ، ثُمَّ رَدَّهَا عَلَيْهِ ثَلاثًا. كُلُّ ذٰلِكَ يُعْرِضُ عَنْهُ حُذَيْفَةُ. ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْهِ فِي الثَّالِثَةِ، فَقَالَ: يَاصِلَةُ! تُنْجِيهِمْ مِنَ النَّارِ. ثَلاثًا.

1013- İbni Mace, Huzeyfe bin Yeman (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Elbiselerin üzerindeki nakışların ve işlemelerin eskimesi gibi, İslam eskiyecektir. Hatta namaz nedir, oruç nedir, hac nedir, zekat nedir bilinmez olur. Yüce Allah'ın kitabı bir gecede alınıp (göklere) yükseltilir ve böylece ondan, yeryüzünde bir tek ayeti kerime bile kalmaz. Yeryüzünde değişik insan grupları kalır. Yaşlı adamlarla yaşlı kadınlar bulunur. Bunlar, "Bizim babalarımız, 'la ilahe illallah' derlerdi. Biz de bunu söylüyoruz" derler."

Sıla, Huzeyfe bin Yeman (r.a)'a:

"Onlar namazı, orucu, haccı ve zekatı bilmezken la ilahe illallah demelerinin kendilerine ne yararı olacak?" diye sordu. Huzeyfe bin Yeman (r.a) onun sorusuna kulak asmadı. Fakat bu kişi sorusunu üç kez tekrar etti. Her keresinde Huzeyfe (r.a) duymazlıktan geliyordu. Üçüncü kez tekrar etmesinde ise ona doğru dönerek:

"Ey Sıla! Sen onları ateşten kurtaracak mısın?" diye söyledi ve bu sözünü üç kez tekrar etti."

Anlaşıldığına göre bu olay, Mesih (a.s)'in inmesinden sonra olacaktır.

1013-İbni Mace (2/1344) 36-Kitabu'l-Fiten. 14-Kur'an-ı Kerim'in ve ilmin alınması babı. Mecmau'z-Zevaid'de, "Bu hadisin isnadı sahihtir. Ravileri de sikadırlar" denilmektedir. Mustedrek (4/473) Müellif Neysaburi: "Bu hadisin isnadı, Müslim'in şartına göre sahihtir. Ancak o kitabına almamıştır" diye söylemiş. Zehebi de onun bu görüşünü doğrulamıştır.

FIRAT NEHRİNİN ALTINDAN BİR DAĞ HALİNE GELMESİ

١٠١٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَحْسِرَ الْفُرَاتُ عَنْ جَبَلٍ مِنْ ذَهَبٍ يَقْتَتِلُ النَّاسُ عَلَيْهِ فَيُقْتَلُ مِنْ كُلِّ مِائَةٍ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ، فَيَقُولُ كُلُّ رَجُلٍ مِنْهُمْ: لَعَلِّي أَكُونُ أَنَا أَنْجُو».

1014- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Fırat nehri, altından bir dağa çekilmedikçe (Fırat Nehri'nin suyu çekilerek bununla bir altın dağ oluşmadıkça-Çeviren) kıyamet kopmaz. İnsanlar bunun için birbirleri ile çarpışırlar ve her yüz kişiden, doksandokuz kişi ölür. Onlardan her biri: "Olur ki, bu çarpışmada kurtulan kişi ben olurum" der (bu düşünce ile çarpışmaya girer-Çeviren)"

Bir başka rivayette ise şöyle bildirilmektedir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Fırat nehri, altından bir hazineye çekilebilir (dönüşebilir.) Kim bu olay ile karşılaşırsa, ondan bir şey almasın." (1)

Ebu Davud'un ikinci rivayetteki gibi bir rivayeti bulunmaktadır. Ancak onun rivayetinde *"Altın bir dağa çekilir (dönüşür)"* denilmektedir. (2)

1014-Buhari (13/79) 93-Kitabu'l-Fiten. 24-Ateşin çıkması (yani kıyamet alametlerinden olan ateşin çıkması) babı. Müslim (4/2219) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 8-Fırat nehri altından bir dağa dönüşmedikçe kıyametin kopmayacağı babı.

1) Müslim (4/220) Aynı yer. Ebu Davud (4/111) Kitabu'l-Melahim. Fırat nehrinin hazineye dönüşmesi babı. Tirmizi (4/698) 39-Kitabu Sıfati'l-Cenne. 26-Ebu Saidi'l-Eşacc'ın rivayeti babı. Tirmizi, bu hadisin hasen, sahih olduğunu söylemiştir.

2) Ebu Davud, aynı yer.

١٠١٥ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كُنْتُ وَقِفًا مَعَ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ، فَقَالَ: لَايَزَالُ النَّاسُ مُخْتَلِفَةً أَعْنَاقُهُمْ فِي طَلَبِ الدُّنْيَا، قُلْتُ: أَجَلْ، قَالَ: فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «يُوشِكُ الْفُرَاتُ أَنْ يَحْسِرَ عَنْ جَبَلٍ ذَهَبٍ، فَإِذَا سَمِعَ بِهِ النَّاسُ سَارَوا إِلَيْهِ، فَيَقُولُ مَنْ عِنْدَهُ: لَئِنْ تَرَكْنَا النَّاسَ يَأْخُذُونَ مِنْهُ لَيُذْهَبَنَّ بِهِ كُلِّهِ» قَالَ: «فَيَقْتَتِلُونَ عَلَيْهِ، فَيُقْتَلُ مِنْ كُلِّ مِائَةٍ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ».

1015- Müslim, Abdullah bin Haris bin Nevfel (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Ubey bin Ka'b ile birlikte ayakta duruyordum. Ubey (r.a):

"İnsanlar dünyalık elde etmek için boyunlarını uzatmada farklı konumlarda oluyorlar" diye konuştu. Ben de şöyle söyledim:

"Evet. Ben Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Fırat nehri, altın bir dağa çekilebilir (dönüşebilir.) İnsanlar bunu duyduklarında, oraya (altın dağın bulunduğu yere) koşarlar. Onun civarında bulunanlar da, "Eğer insanların bu altın dağdan istedikleri kadar almalarına izin verirsek, hepsi biter" diyerek o dağ için çarpışırlar. Böylece her yüz kişiden, doksandokuz kişi öldürülür."

Bir rivayette Abdullah bin Haris bin Nevfel (r.a)'in, *"Ben, Ubey bin Ka'b (r.a) ile birlikte Hassan'ın kalesinin (veya evinin) gölgesinde duruyordum"* diye söylediği bildirilmiştir.

Bir Açıklama

Daha önce, büyük çarpışmada müslümanlardan her yüz kişiden, doksandokuz kişinin öldürüleceği bildirilmişti. Buradaki naslar da, Fırat nehrinin altın dağa dönüşmesi sebebiyle bir çarpışmanın meydana geleceğini ve bu çarpışmada her yüz kişiden, doksondokuz kişinin öldürüleceğini bildirmektedir. Fırat nehrinin altını ile hıristiyanların anlaşmalarına ihanet etmelerinin bir ilgisi olacak mıdır acaba? Böyle bir altın dağının ortaya çıkması, hıristiyanların dünyaya tamah etmelerine ve savaşa girmelerine sebep olabilir.

Bununla birlikte müslümanlar, Fırat nehrinin altını yüzünden, kendi aralarında çarpışmaya da girebilir ve birbirlerini yok edebilirler. Bu olay ise söz konusu büyük çarpışma döneminden önce gerçekleşebilir. Topraklarından Fırat nehri geçen ülkeler, ortaya çıkan şeyler nedeniyle aralarında çarpışabilirler.

1015-Müslim, aynı yer.

KIYAMETİN BÜYÜK ALAMETLERİ VE KIYAMET ÖNCESİNDEKİ DİĞER ALAMETLER

Kainatın düzeninin kökünden değiştirilerek yeni bir düzenin oluşturulması, kainatın yeni baştan var edilmesine denk bir olaydır. Bundan ötürü böyle bir değişimin öncesinde çeşitli olağanüstü olaylar yaşanacaktır. Bu olağanüstü olaylar ise sözü edilen o köklü değişimin bir başlangıcı olacaktır. Bu olaylardan birisi, bu dumanın ortaya çıkmasıdır. Bunun hakkında yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

"Göğün açık bir duman getireceği günü gözetle." (1)

Bu olaylardan birisi de Dabbetu'l-Arz denilen bir hayvanın ortaya çıkmasıdır. Yüce Allah bunun hakkında da şöyle buyurmaktadır:

"Kendilerine söylenmiş olan başlarına geldiği zaman yerden bir çeşit hayvan çıkarırız ki, o onlara, insanların ayetlerimize kesin olarak inanmadıklarını söyler." (2)

Bu büyük olaylardan birisi de, Deccal'in ortaya çıkmasıdır. Onun hakkında çok sayıda hadisi şerif rivayet edilmiş olduğundan, bu konuda manen tevatür hasıl olmuştur. Dolayısıyla Deccal'in ortaya çıkacağını inkar edenin küfrüne hükmedilir.

Bir büyük olay da Hz. Mesih (a.s)'in inmesi olacaktır. Onun ineceğine Kur'an-ı Kerim'de üç ayeti kerime işaret etmektedir. Bu ayeti kerimeler şunlardır:

"O kıyametin kopacağını bildiren bir ilimdir." (3)

---

1) Duhan Suresi 10
2) Neml Suresi: 82
3) Zuhruf Suresi: 82

"Kitap ehlinden ölmeden önce İsa'ya inanmayacak yoktur." (1)

"Ey İsa! Ben seni eceline yetireceğim ve kendime yükselteceğim." (2)

Bazı müfessirler, bu ayeti kerimede sözü edilen vefatın (ölümün), Hz. İsa (a.s)'nın göğe yükseltilmesinden ve tekrar yeryüzüne indirilmesinden sonra gerçekleşeceğini bildirmişlerdir.

Hz. İsa (a.s)'nın ineceği konusunda seksen kadar hadisi şerif rivayet edilmiştir. Sahabilerden onunla ilgili olarak rivayet edilen sözlerin (eserlerin) sayısı da kırkı bulmaktadır. Onun ineceği hakkında yazılan kitaplardan birisi 'et-Tasrih bima Tevatere fi Nuzil'l-Mesih' adlı kitaptır. Bu itibarla Hz. İsa (a.s)'nın ineceği konusunda bu kadar çok hadisi şerif ve sahabi sözü bulunduğundan, onun ineceğini inkar edenin de küfrüne hükmedilir.

Kıyametin büyük alemetlerinden biri de Ye'cuc ile Me'cuc'un ortaya çıkmasıdır. Yine bir başka büyük alamet, güneşin batı tarafından doğmasıdır. Bu olaya Kur'an-ı Kerim'in şu ayeti kerimesi işaret etmektedir:

"Rabbinin bir takım mucizeleri geldiği gün, bir kimse daha önce iman etmemişse veya imanı ile bir iyilik kazanmamışsa, o zaman iman etmesinin kendisine bir yararı olmaz." (3)

Kıyamet öncesinde gerçekleşecek olaylar arasında Kabe'nin yıkılması ve taşlarının denize atılması olayı da bulunmaktadır.

Bir başka olay da bütün mü'minlerin canlarını alacak bir rüzgarın esmesidir. Çünkü kıyamet, sadece kafirlerin üzerine kopacaktır.

Kıyametin büyük alametlerinden bazıları da şunlardır:

Aden taraflarından insanları olağanüstü bir şekilde mahşer (toplanma) yerine doğru sürecek olan bir ateşin ortaya çıkması.

Bütün bunlardan önce kutsal topraklarda bir hilafet merkezi oluşacaktır. Müslümanların başkenti böylece Kudüs olur ve Mehdi (a.s) ortaya çıkar. Bütün bunlar büyük olaydan önce gerçekleşir. Büyük olay denilirken kastedilen ise kıyametin kopması, bunun öncesindeki önemli gelişmeler ve kıyameti takib edecek hadiselerdir.

KONU İLE İLGİLİ RİVAYETLER

١٠١٦ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عَبْدِاللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ : «اَلآيَاتُ كَخَرَزَاتٍ مَنْظُومَاتٍ فِي سِلْكٍ فَانْقَطَعَ السِّلْكُ تَتْبَعُ بَعْضُهَا بَعْضًا» . وَقَدْ ضَعَّفَ عَامَّةَ

---

1) Nisa Suresi: 159

2) Ali İmran Suresi: 55

3) En'am Suresi: 158

الْمُحْدِثِينَ عَلِيَّ بْنَ زَيْدٍ إِلاَّ أَنَّ مَعْنَى الحَدِيثِ يَشْهَدُ لَهُ الحَدِيثُ الَّذِي بَعْدَهُ، فَالمَعْنَى صَحِيحٌ.

1016- Ahmed, Abdullah bin Ömer (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıyamet alametleri bir ipe dizilmiş boncuklar gibidirler. İp bir yerinden koptu mu, bu boncuklar peşpeşe dökülür."

Hadisçilerin geneli bu hadisin ravilerinden olan Ali bin Zeyd'i zayıf bir ravi olarak görmüşlerdir. Ancak bu hadise, anlam yönünden şahitlik eden bir başka hadis bulunmaktadır. Dolayısıyla hadis anlam yönünden doğrudur. Bu hadis, bizahiti hasen olmamakla birlikte, şahitleri vasıtasıyla hasen derecesine çıkmaktadır.

١٠١٧ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ فِي الْأَوْسَطِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «خُرُوجُ الْآيَاتِ بَعْضُهَا عَلَى أَثَرِ بَعْضٍ تَتَابَعْنَ كَمَا تَتَابَعُ الْخَرَزُ فِي النِّظَامِ».

1017- Taberani, Evsat'ta Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıyamet alametlerinin ortaya çıkmasında birbirlerini izlemeleri, belli bir şeyin üzerine dizilmiş boncukların birbirlerinin ardından dökülmeleri gibidir."

١٠١٨ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ فِي الْأَوْسَطِ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ أَسِيدٍ (أُرَاهُ رَفَعَهُ) : «تَخْرُجُ الدَّابَّةُ مِنْ أَعْظَمِ الْمَسَاجِدِ، فَبَيْنَمَا هُمْ كَذٰلِكَ إِذْ رَنَتِ الْأَرْضُ، فَبَيْنَمَا هُمْ كَذٰلِكَ إِذْ تَصَدَّعَتْ».

1018- Taberani, Evsat'ta Huzeyfe bin Useyyid (r.a)'den rivayet etmiştir:

1016-Ahmed (2/219) Mecmau'z-Zevaid (7/321) Müellif bu hadis hakkında şöyle söylemiştir: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri arasında Ali bin Zeyd bulunmaktadır. Bu kişi ise hasenu'l-hadistir. (Yani, rivayet ettiği hadisler hasen derecesinde görülmektedir.)"

1017-Mecmau'z-Zevaid (7/321) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Taberani, Evsat'ta rivayet etmiştir. Abdullah bin Ahmed bin Hanbel ile Davud Zehrani dışında kalan ravileri, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir. Adı geçen ravilerin ise her ikisi de sikadır."

1018-Mecmau'z-Zevaid (8/7) Müellif bu hadis hakkında şöyle söylemiştir: "Bunu Taberani, Evsat'ta rivayet etmiştir. Ravileri sikadırlar."

"(Sanıyorum bu söz ondan merfu olarak nakledilmiştir):

"Dabbetu'l-Arz (yer hayvanı), büyük bir camiden çıkar. Onlar bu haldeyken (insanlar bu hayvanın ortaya çıkmasından dolayı bir dehşet içine düşmüşlerken ve henüz bunun dehşetinden kurtulmamışlarken -Çeviren) yer, gür bir ses çıkarır. Onlar bu haldeyken (bunun dehşeti içindeyken) yer yarılır."

İbni Uyeyne şöyle söylemiştir:

"İmam kalabalığın önünden yürürken bu hayvan ortaya çıkar. İmam, hayvanın ortaya çıkıp çıkmadığını insanlara bildirmesi için öne geçirilir.."

١٠١٩ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: حَفِظْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَدِيثًا لَمْ أَنْسَهُ بَعْدُ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّ أَوَّلَ الْآيَاتِ خُرُوجًا: طُلُوعُ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا، وَخُرُوجُ الدَّابَّةِ عَلَى النَّاسِ ضُحًى، وَأَيُّهُمَا مَا كَانَتْ قَبْلَ صَاحِبَتِهَا، فَالْأُخْرَى عَلَى إِثْرِهَا قَرِيبًا».

1019- Müslim, Abdullah bin Amr bin As (a.s)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'tan şu ana kadar unutmadığım bir hadisi şerif ezberledim. Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"İlk ortaya çıkacak olan kıyamet alametleri, güneşin batı tarafından doğması ve bir kuşluk vakti insanların üzerlerine hayvanın (Dabbetu'l-Arz'ın) ortaya çıkmasıdır. Bunlardan hangisi önce çıkarsa, diğeri hemen onu takiben ortaya çıkacaktır."

Bir başka rivayette de şöyle denilmektedir:

"Müslümanlardan üç kişi, Medine'de Mervan bin Hakem'in yanına oturdu. Mervan bin Hakem kıyamet alametlerinden söz ediyor, onlar da onun konuştuklarını dinliyorlardı. Mervan, ilk ortaya çıkacak olan kıyamet alametinin Deccal olduğunu söyledi. Bunun üzerine Abdullah bin Amr (r.a) şöyle söyledi:

"Mervan (uygun) bir şey söylemedi. Ben Resulullah (a.s)'tan, şu ana kadar unutmamış olduğum bir hadis ezberledim. Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

1019-Müslim (4/2260) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 23-Deccal'ın çıkışı ile ilgili bab.

"İlk ortaya çıkacak olan kıyamet alametleri, güneşin batıdan doğması ve bir kuşluk vakti insanların üzerlerine hayvanın (Dabbetu'l-Arz'ın) ortaya çıkmasıdır. Bunlardan hangisi önce çıkarsa, diğeri hemen onu takiben ortaya çıkacaktır." (1)

Ebu Davud, ikinci rivayetin benzeri bir rivayet nakletmiş ve son kısmında şöyle söylemiştir:

"Abdullah (r.a) kitapları okur ve şöyle söylerdi: "Sanıyorum ilk olarak ortaya çıkacak kıyamet alameti, güneşin batı tarafından doğması olacaktır." (2)

١٠٢٠ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ عَنْ أَبِي ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ حِينَ غَابَتِ الشَّمْسُ وَالنَّبِيُّ ﷺ جَالِسٌ، فَقَالَ: «يَا أَبَا ذَرٍّ، أَيْنَ تَذْهَبُ هٰذِهِ؟» قَالَ: قُلْتُ: اَللّٰهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: «فَإِنَّهَا تَذْهَبُ تَسْتَأْذِنُ فِي السُّجُودِ، فَيُؤْذَنُ لَهَا، وَكَأَنَّهَا قَدْ قِيلَ لَهَا: اطْلُعِي مِنْ حَيْثُ جِئْتِ، فَتَطْلُعُ مِنْ مَغْرِبِهَا» قَالَ: ثُمَّ قَرَأَ (وَذٰلِكَ مُسْتَقَرٌّ لَهَا) يس: ٣٨ . وَقَالَ: وَذٰلِكَ فِي قِرَاءَةِ عَبْدِاللّٰهِ بْنِ مَسْعُودٍ.

1020- Tirmizi, Ebu Zer Gifari (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Güneş battıktan sonra Mescid'e (Mescidi Nebevi'ye) girdim. Resulullah (a.s) da içeride oturuyordu. Bana:

"Ey Ebu Zer! Şu (güneş) nereye gidiyor?" diye sordu. Ben: "Allah ve Resulu daha iyi bilir" dedim. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"O, secde etmek için izin istemeye gidiyor. Ona izin verilir. Ona sanki "geldiğin taraftan doğ" diye söylendi gibi geliyor. O da battığı yerden doğacak."

Ebu Zer (r.a) dedi ki:

"Resulullah (a.s) daha sonra şu ayeti kerimeyi okudu:

"Güneş de yörüngesinde yürüyüp gitmektedir. Bu güçlü ve ilim sahibi olan Allah'ın kanunudur." (3)

1020-Tirmizi (5/364) 48-Kitabu Tefsiri'l-Kur'an, 37-Yasin suresi babı. Tirmizi, bu hadisin hasen sahih olduğunu söylemiştir.
İbnu'l-Esir şöyle söylemiştir: "Buhari ve Müslim, bu anlamı taşıyan ve buradaki metinden daha uzun bir hadis rivayet etmişlerdir."

1) Müslim (4/2260) Aynı yer.

2) Ebu Davud (4/114) Kitabu'l-Melahim. Kıyametin alametleri babı.

3) Yasin Suresi: 38

Ebu Zer (r.a): "Bu okunuş tarzı Abdullah bin Mes'ud (r.a)'un kıraatına göredir" demiştir."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Resulullah (a.s)'ın *"Şu nereye gidiyor?"* sözü, insanın ihata edemeyeceği kadar geniş hikmetler taşımaktadır. Bugünki ilmin tesbitine göre güneş kendi ekseninin etrafında dönmektedir. Güneş, gökte belli bir sisteme göre devaran eden çok sayıdaki gök cisminden bir tanesidir. Dönmekte olan bu gök cisimlerinin bir kez dönüşlerini tamamlamaları, uzun yıllar almaktadır. Güneş, güneş sistemine giren yıldızlarla birlikte, sakin haldeki bir yıldıza doğru hızla yol almaktadır.

Eğer bu durum ve Abdullah bin Mes'ud (a.s)'un güneşin batı yandan doğmadan önceki halini açıkladığı kabul edilen *"Güneş de yörüngesinde yürüyüp gitmektedir. Bu güçlü ve ilim sahibi olan Allah'ın kanunudur"* okuyuşu üzerinde düşünürsek, güneşin fezadaki bir noktayı geçemeyeceğine ve bundan sonra geri dönmekle emrolunacağına ihtimal verebiliriz. Bunun ardından da, güneşin batı tarafından doğması sonucuna götürecek büyük hadise gerçekleşebilir. Sonra durum yine eski haline dönebilir.

Bugün dünyanın dönüşü ile ilgili olarak bildiklerimize göre, dünyanın geriye dönmesi ile geçici bir süre için herhangi bir değişiklik ortaya çıkabilir. Böyle bir değişim sonucu, güneş adeta batı tarafından doğuyor gibi gürünüyor. Belli bir süreden sonra da her şey eski haline döner.

Biz bunları günümüzde, dünyanın hem kendi etrafında, hem de güneşin etrafında döndüğüne dair tesbitlere dayanarak söylüyoruz. Ancak naslarda bildirilenlerin dışında hiçbir şeyi kesin bir bilgi olarak ileri sürmüyoruz. Naslarda bildirilenlerin nasıl gerçekleşeceği hakkında kesin bilgi, yüce Allah katındadır. Yani bunu kesin olarak ancak yüce Allah bilir. Bununla birlikte değişik meraklan olan okuyucuların bazı meraklarını gidermede kendilerine yardımcı olmak, meseleleri ele almada onlara yol göstermek amacıyla bazı yorumlarda bulunmak zorunda kalıyoruz.

Bu mesele ile ilgili olarak şunu da bilmeliyiz:

Yer kürenin dönüşünü geriye döndürerek güneşin batı tarafından doğmasını sağlamak, yüce Allah için gayet kolaydır. Ancak biz bir başka ihtimalden de söz ettik. Çünkü bu gelişmeler, sebepler dünyasının içinde gerçekleşecektir. Uzay bilimi ile uğraşan bazı bilim adamları, güneşin ilerleyişi sırasında sakin bir yıldız türünden herhangi bir noktaya çarpıp bundan öteye geçemeyeceği ihtimalinden söz etmektedirler.

Bize, bu naslann açıklanması konusunda böyle yorumlarda bulunma cesare-

tini veren, ilim adamlarının bu nasların açıklanması ile ilgili olarak çok değişik görüşler ortaya atmış olmaları neden oldu.

Bu konuda oldukça farklı görüşlerin ileri sürülmüş olduğu konusunda bilgi vermek amacıyla İmam Nevevi'nin Sahihi Müslim Şerhi'nde söylediklerini buraya almayı uygun görüyoruz.

İmam Nevevi şöyle diyor:

"Güneşin batıdan doğması, müfessirlerin oldukça değişik görüşler ileri sürmüş oldukları bir konudur.

Vahidi'nin dile getirmiş olduğu bir görüşe göre, güneş her gün batışı ile Arş'ın altında belli bir yörüngeye oturur ve bu hal, güneşin batı tarafından doğmasına kadar devam eder.

Katade ve Mukatil şöyle söylemişlerdir:

"Kur'an-ı Kerim'de güneşin de belli bir yörünge üzerinde döndüğünü bildiren ayeti kerimenin anlamı, diğer cisimlerin kendisini aşmamaları için, güneşin belli bir vakte ve ecele (kesin saate) kadar bu yörüngesinde döneceğidir."

Vahidi de bu konuda şöyle söylemiştir:

"Buna göre güneşin istikrar kazanması (sabit bir hal alması ve oturması), ilerleyişinin durmasından ve dünyanın sonunun gelmesinden sonra olacaktır."

Zeccac da bu görüşü tercih etmiştir. Kelbi ise şöyle söylemiştir:

"Güneş, aşamayacağı bir noktaya gelip sabit bir hal alıncaya kadar, yörüngesi üzerinde ilerlemeye devam eder. Söz konusu noktaya gelmesinden sonra ise yeniden geriye doğru dönerek eski yörüngesi üzerinde (geriye doğru) ilerler."

İbni Kuteybe de bu görüşü tercih etmişir. En doğrusunu ise ancak yüce Allah bilir. Güneşin secde etmesi ise, yüce Allah'ın kendi yarattığını farketmesi ve anlamasıdır."

١٠٢١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا، فَإِذَا رَآهَا النَّاسُ آمَنَ مَنْ عَلَيْهَا».

1021- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

1021-Buhari (8/296), 297) 65-Kitabu't-Tefsir. 6-En'am suresi. 9-Yüce Allah'ın: "Şahitlerinizi getirin" sözü ile ilgili bab. Müslim (1/137) 1-Kitabu'l-İman. 72-İmanın kabul edilmeyeceği zamanın hangi zaman olduğu ile ilgili bab. Ebu Davud (4/115) Kitabu'l-Melahim. Kıyamet alemetleri babı.

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Güneş battığı yönden doğmadıkça kıyamet kopmaz. İnsanlar onu gördüklerinde, (dünya) üzerinde olanların tümü iman eder."

Bir rivayette de şöyle denilmektedir:

"Güneş böyle (batı tarafından) doğduğu ve insanlar da onu gördüklerinde, hepsi birden iman ederler. Ancak kişi önceden iman etmiş veya imanı ile bir hayır (sevap) kazanmış olmazsa, bu anda iman edilmesi bir yarar sağlamaz." (1)

١٠٢٢ــ رَوَى ابْنُ مَاجَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَسَّالٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ مِنْ قِبَلِ مَغْرِبِ الشَّمْسِ بَابًا مَفْتُوحًا عَرْضُهُ سَبْعُونَ سَنَةً فَلاَ يَزَالُ ذٰلِكَ الْبَابُ مَفْتُوحًا لِلتَّوْبَةِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ نَحْوِهِ فَإِذَا طَلَعَتْ مِنْ نَحْوِهِ لَمْ يَنْفَعْ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا».

1022- İbni Mace, Safvan bin Assal (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Güneşin battığı yönde genişliği yetmiş yıllık mesafe olan açık bir kapı bulunmaktadır. Bu kapı, güneş bir taraftan doğuncaya kadar tevbe için açık kalacak olan bir kapıdır. Ancak güneş bu yönden doğduğu zaman, kişi eğer önceden iman etmiş veya imanı ile hayır (sevap) kazanmış olmazsa, o andan sonraki imanı kendisine bir yarar sağlamaz."

١٠٢٣ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «بَادِرُوا بِالأَعْمَالِ سِتًّا: طُلُوعَ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا، أَوْ الدُّخَانَ، أَوِ الدَّجَّالَ، أَوِ الدَّابَّةَ، أَوْ خَاصَّةَ أَحَدِكُمْ، أَوْ أَمْرَ الْعَامَّةِ».

1023- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

1022-İbni Mace (2/1353) 36-Kitabu'l-Fiten. 32-Güneşin batıdan doğması babı.

1023-Müslim (4/2267) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 25-Deccal ile ilgili hadisi şeriflerin diğerleri başlıklı bab.

1) Buhari (11/352) 81-Kitabu'r-Rikak. 40-Ebu'l-Yeman'ın rivayeti babı. Müslim aynı yer.

"Şu altı olay olmadan önce amel etmeye çalışın: Güneşin batı tarafından doğmasından, dumanın (kıyamet alametlerinden olan dumanın) ortaya çıkmasından, Deccal'in ortaya çıkmasından, birinizin kendi derdiyle uğraşmak zorunda kalmasından veya işlerin avamın (halk kitlesinin) eline verilmesinden önce..."

Bir başka rivayette yukarıdaki hadisin metninde geçen 'ev' atıf harflerinin yerine 've' atıf harfleri kullanılmaktadır. Bu ikinci rivayette, metindeki "birinin kendine özel işleri" anlamındaki 'hassa' kelimesinin yerine de bunun ismi tasğiri (küçültme ismi) olan 'huveysa' kelimesi kullanılmaktadır. (1)

Bir Açıklama

Resulullah (a.s)'ın *"işlerin avamın (halk kitlesinin) eline verilmesinden önce"* sözüne bakarak, bugün ilim adamlarının halk kitlesinin işleri ile ilgilenmekten, onların işlerini düzene koymaktan alıkonulmalarına ve bütün işlerin avam tarafından düzenlenmesine ve işlerin tamamen avamın eline verilmesini amaçlayan çalışmalar üzerinde düşünürsek, bu sözün ne kadar yerinde söylenmiş bir söz olduğunu daha iyi anlarız.

١٠٢٤ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ أَسِيدٍ الْغِفَارِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: اِطَّلَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَيْنَا وَنَحْنُ نَتَذَاكَرُ، فَقَالَ: «مَاتَذَاكَرُونَ؟» قُلْنَا: نَذْكُرُ السَّاعَةَ. قَالَ: «إِنَّهَا لَنْ تَقُومَ حَتَّى تَرَوْا قَبْلَهَا عَشْرَ آيَاتٍ» فَذَكَرَ الدُّخَانَ، وَالدَّجَّالَ، وَالدَّابَّةَ، وَطُلُوعَ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا، وَنُزُولَ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ، وَيَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ، وَثَلَاثَةَ خُسُوفٍ: خَسْفٌ بِالْمَشْرِقِ وَخَسْفٌ بِالْمَغْرِبِ، وَخَسْفٌ بِجَزِيرَةِ الْعَرَبِ، وَآخِرَ ذَلِكَ: نَارٌ تَطْرُدُ النَّاسَ إِلَى مَحْشَرِهِمْ.

1024- Müslim, Huzeyfe bin Useyyid Gifari (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Bizim aramızda müzakerede bulunduğumuz bir sırada Resulullah (a.s) yanımıza geldi ve "Neyi müzakare ediyorsunuz?" diye sordu. Biz: "Kıyametten söz ediyoruz" dedik. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Kıyamet, onun öncesinde, on alametin ortaya çıktığını görmediğiniz sürece kopmayacaktır."

1024-Müslim (4/2225) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 13-Kıyametten önce görülecek alametler babı.

1) Müslim (4/2267) Aynı yer.

Resulullah (a.s) sonra bu on alametin, duman, Deccal, Dabbe (Dabbetu'l-Arz), güneşin batı tarafından doğması, İsa bin Meryem (a.s)'in inmesi, Yecuc ve Me'cuc'un etrafa yayılması, biri doğuda, biri batıda, biri de Arap yarımadasında olmak üzere üç ayrı bölgede, yerin dibine geçirilme (hasf) olayının görülmesi, son olarak da insanları toplanma yerlerine (mahşerlerine) doğru sürecek bir ateşin ortaya çıkması olduğunu söyledi."

Bir başka rivayette bildirildiğine göre ise ravi Huzeyfe bin Useyyid (r.a) şöyle söylemiştir:

"Resulullah (a.s) bir odada bulunuyordu. Biz de aşağıda idik. Resulullah (a.s) bize doğru baktı...." Devamında yukarıdaki hadisi şerifi zikretmiştir. (1)

Bir başka rivayette ise, onuncu alamet olarak İsa bin Meryem (a.s)'in inmesini; bir başka rivayette de insanları denize atan bir rüzgarın esmesini zikretmiştir. (2)

Ebu Davud'un rivayetine göre ise ravi şöyle söylemiştir:

"Resulullah (a.s)'ın bir odasının gölgesinde oturuyorduk. Kıyametten söz ettik. Seslerimiz yükseldi. Bunun üzerine Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Öncesinde on alamet ortaya çıkmadan kıyamet kopmayacaktır: Güneşin batı tarafından doğması, Hayvanın (Dabbetu'l-Arz'ın) ortaya çıkması, Ye'cuc ve Me'cuc'un çıkması, Deccal'in ortaya çıkması, İsa bin Meryem (a.s)'in inmesi, dumanın görünmesi, üç ayrı yerin dibine geçirilme olayı: Biri batı tarafında, biri doğu tarafında, diğeri de Arap yarımadasında; bu alametlerin sonuncusu da Yemen tarafından çıkacak olan bir ateştir. Aden çukurundan çıkacak olan bu ateş, insanları toplanma yerine (mahşere) doğru sürecektir." (3)

Tirmizi de, birinci metne benzer bir metin rivayet etmiştir. Ancak o ateşle ilgili olarak şöyle bir fazlalığa yer vermiştir:

"Bir de Aden çukurundan çıkacak olan bir ateş. Bu insanları (bir yöne doğru) sürer -veya toplar-. Bu ateş, onların geceledikleri yerde, onlarla birlikte geceler, onların gündüz uykusuna yattıkları yerde, onlarla birlikte gündüz uykusuna yatar (yani onların dinlendikleri yerlerde onları bekler-Çeviren)" (4)

DERSLER VE ÖĞÜTLER

---

1) Müslim (4/2226) Aynı yer.

2) Müslim (4/2226) Aynı yer.

3) Ebu Davud (4/114) Kitabu'l-Melahim. Kıyamet alametleri babı.

4) Tirmizi (4/477) 34-Kitabu'l-Füten. 21-Yerin dibine geçirilme olayları hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi bu hadisin hasen, sahih olduğunu söylemiştir.

Resulullah (a.s)'ın yukarıdaki rivayetlerin tümünde, sözünü etmiş olduğu dumanla ilgili olarak ilim adamları, bu dumanın, kıyametin hemen öncesinde görüleceğini ve kıyametin büyük alametlerinden olacağını söylemişlerdir. Yüce Allah'ın *"Göğün açık bir duman getireceği günü gözetle"* (1) sözünde kastedilen dumanın da bu duman olduğunu ifade etmişlerdir.

Bazı ilim adamlarına göre, kıyametin büyük alametlerinin ilk ortaya çıkacak olanı bu dumandır. Ancak ayeti kerimedeki "duman"ın tefsiri konusunda daha farklı görüşler de ileri sürülmüştür. Bunlardan birisi Buhari'nin İbni Mes'ud (r.a)'dan nakletmiş olduğu görüştür. Onun görüşü şöyledir:

"Kureyşliler, aşırı derecede bir kıtlık ile karşı karşıya kaldı ve açlık çektiler. Bu zamanda bir adam göğe doğru bakar ve açlık dolayısıyla içinde bulunduğu durumdan dolayı kendisine, adeta gök ile arasında duman gibi bir şey varmış gibi görünürdü."

İlim adamlarının tercih ettikleri görüşe göre ise bu duman, kıyametin büyük alametlerinden olan dumandır ve henüz ortaya çıkmış değildir. İfadeden çıkan anlama göre, bu duman bütün alemi kaplayacaktır. Bugünün nükleer silahlarını tanıyan ve bu silahların patlamasının ihtimal dahilinde olduğunu, böyle bir patlama sonucu ortaya çıkacak bulutun ise bütün dünyayı kaplayacağını düşünen bir kimse, yukarıdaki naslarla böyle bir olaya işaret edilmiş olabileceğine ihtimal verir. Ancak naslardan çıkan anlam böyle bir dumanın, insanların üzerlerine doğrudan yüce Allah katından gönderilecek bir ceza olacağını ortaya koymaktadır.

Alusi, bu dumanın kırk gün devam edeceğini bildiren bir hadisi şerif rivayet etmiştir. Bunun mü'min üzerindeki etkisi nezle türü bir rahatsızlığa sebep olmaktan ibaret kalacaktır. Kafirde ise ciddi sarhoşluğa yol açacak ve nefes alıp verirken yuttuğu duman, ağzından, burnundan, kulaklarından ve arkasından çıkacaktır.

İlim adamlarının çoğunluğu, kıyametin büyük alametleri ile ilgili sıranın tesbiti konusunda kesin bir şey söylenilmemesi ve bunun yüce Allah'ın ilmine havale edilmesi görüşünü tercih etmektedirler. Ancak bazı alametlerin önceliği konusunda yakini (kesin bilgi) bulunmaktadır. Bununla birlikte bazı ilim adamları tümevarım metodu ile kıyametin büyük alametlerinin ortaya çıkış sırasının şöyle olacağını ifade etmişlerdir:

Dumanın görülmesi, sonra Deccal'in ortaya çıkması, sonra Dabbetu'l-Arz'ın ortaya çıkması, sonra güneşin batı tarafından doğması, sonra geride yalnız kafirlerin kalması için bütün mü'minlerin canlarını alacak bir rüzgarın esmesi, sonra Aden'den insanların tümünü toplanma (mahşer) yerleri olan Şam toprak-

1) Duhan Suresi: 10

larına doğru sürecek bir ateşin ortaya çıkması... Bu son olayın ardından da kıyamet kopacaktır.

Ancak yere geçirilme olaylarının bunlardan sonra olması gerekmez. Çünkü 've' atıf edatı, mutlak anlamda bir atıf (birliktelik) ifade eder, öncelik veya sonralık bildirmez. Çağımızda, Fas'ta Ağadir şehrinin yerin dibine geçirilmesi olayı yaşandı. Bu şehrin yirmi katlı bir otelinin en üst katına asılı olan panosunun dışında yerin üzerinde hiç bir şeyi kalmadı. Yine asrımızda İran'da da böyle bir yerin dibine geçirilme olayının yaşandığını biliyoruz. Ancak hadisi şerif metinlerinde sözü edilen yerin dibine geçirilme olayları ile kastedilenler, bu olaylar mıdır, yoksa daha başka yerin dibine geçirilme olayları olacak mıdır kesin olarak bilmiyoruz.

Bununla birlikte, kıyametin büyük alametlerinin ortaya çıkış sırası ile ilgili görüşlerin hadisi şerif metinlerindeki sıralamadan çıkarılmadığını burada belirtmeliyiz.

Burada söz konusu alametleri belli bir sıraya koymakla uğraşmış olanlar, yukarıdaki hadisi şeriften hareketle değil de, bu alametlerle ilgili tüm hadisi şerifleri bir arada inceleyerek tümevarım metodu ile bir sonuca ulaşmaya, belli bir sıralama yapmaya çalışmışlardır.

١٠٢٥ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «ثَلَاثٌ إِذَا خَرَجْنَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ: طُلُوعُ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا، وَالدَّجَّالُ، وَدَابَّةُ الْأَرْضِ».

1025- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Şu üç olay (bunlardan herhangi biri) gerçekleştikten sonra, daha önce iman etmiş veya imanı ile bir hayır (sevap) kazanmış olmayan kişiye, iman etmesinin bir yararı olmayacaktır: Güneşin batıdan doğması, Deccal'in ortaya çıkması ve Dabbetu'l-Arz'ın ortaya çıkması..."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Bu hüküm, kendisine ilahi davet ulaşmış olduğu ve kendisi de bu daveti kavrayabilecek kadar akıllı ve bülûğ çağına ermiş olduğu halde küfür yolunu

1025-Müslim (1/138) 1-Kitabu'l-İman. 72-İmanın kabul edilmeyeceği zamanın hangi zaman olduğu ile ilgili bab. Tirmizi (5/264) 48-Kitabu't-Tefsir. 7-En'am suresi babı. Tirmizi bu hadisin hasen, sahih olduğunu söylemiştir.

seçmiş bir kimse açısındandır. Böyle bir kimsenin, sayılan üç alametten birini gördüğünde artık iman etmesinin kendisine bir yararı olmayacaktır. Çünkü onun için artık gaybi olan şey, açıklık kazanmıştır. Yani saklı olan bir gerçek, artık gözlerinin önüne gelmiştir. Bilindiği üzere kendisine ölüm gelen bir kimsenin ruhunun çıkması anında, önüne gaybe ait bir şey gelir de o an tevbe eder veya imana gelirse, bu tevbesinin veya imanının kendisine bir yararı olmayacaktır. İşte sayılan üç alametten birini gözleri ile gören için de aynı durum söz konusu olmaktadır.

Bununla birlikte hadisi şerifin hüküm niteliğinde değil de haber niteliğinde olması da mümkündür. Yani hadisi şerife göre önceden kafir olan bir kimse Deccal veya Dabbetu'l-Arz'ı gördüğünde küfür üzere kalmaya devam edecektir. Müslüman olanların müslümanlıkları kabul edilmeyecektir.

Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Onlar kendilerine meleklerin gelmesini mi, yoksa Rabb'inin gelmesini mi yahut Rabblerinden bir takım mucizelerin gelmesini mi bekliyorlar? Rabbinin bazı mucizeleri geldiği gün, bir kimse daha önce iman etmemişse veya imanı ile bir hayır (sevap) kazanmamışsa imanı ona fayda vermez." (1)

Güneşin batı tarafından doğmasından sonra iman edenin, imanının kendisine bir yarar sağlamayacağı üzerinde şüphe yoktur. Çünkü yüce Allah, ayeti kerimesinde şöyle buyurmaktadır:

"Bir kimse daha önce iman etmemişse veya imanı ile bir hayır (sevap) kazanmamışsa imanı ona fayda vermez."

Hadisi şerifin zahiri anlamından anlaşıldığına göre, Deccal'in ve Dabbetu'l-Arz'ın ortaya çıkmasından sonra iman eden için de aynı durum söz konusudur. Ancak güneşin batıdan doğmasından sonra iman etmenin bir yarar sağlamayacağı konusunda çok nas bulunması ve Deccal ve Dabbetu'l-Arz'ın ortaya çıkmasından sonra da imanın kabul edilmeyeceği konusunda ise az sayıda nassın bulunması nedeniyle yukarıda üzerinde durduğumuz ikinci ihtimal de söz konusu olabilir.

Alusi (r.a), Dabbetu'l-Arz ile Deccal'in ortaya çıkmasının ve güneşin batı tarafından doğmasının, kıyametin büyük alametlerinden olduğunu bildirdikten sonra, bazı ilim adamlarının, *"Rabbinin bazı mucizeleri geldiği gün." (2)* mealindeki ayeti kerimede kastedilen alametlerin, bu sayılan üç alamet olduğunu bildirdiklerine dikkat çekmiştir.

Bu görüşe göre, bu üç alametten biri ortaya çıktıktan sonra, daha önce iman

1) En'am Suresi: 158
2) En'am Suresi: 158

etmemiş veya imanı ile bir hayır (sevap) kazanmamış olan birine, iman etmesinin bir yararı olmayacaktır. Ancak Alusi bu görüşte bazı problemler bulunduğuna işaret etmiştir. Dolayısıyla biz de açıklamamızda bu problemi göz önünde bulundurma gereği duyarak İmam Müslim'in işaret ettiği ikinci ihtimalden de yani yukarıdaki hadisi şerifte yer alan ifadenin hüküm değil de, haber anlamı taşıması ihtimalinden de söz etmiş bulunuyoruz.

Aşağıda Alusi (r.a)'nin konuyla ilgili açıklamalarına yer veriyoruz:

"Yüce Allah'ın "Rabbinin bazı mucizeleri geldiği gün, bir kimse daha önce iman etmemişse veya imanı ile bir hayır (sevap) kazanmamışsa imanı ona fayda vermez" (1) ayeti kerimesinde işaret edilen 'bazı alametler' ile kastedilen alametlerin, Deccal ile Dabbetu'l-Arz'ın ortaya çıkması ve güneşin batı tarafından doğması olduğunu söylemişlerdir.

Müslim, Ahmed, Tirmizi ve daha başkaları, Ebu Hureyre (r.a)'den merfu olarak bu görüşü destekleyen bir rivayet nakletmişlerdir. Ancak bu görüşte bazı problemler bulunmaktadır. Çünkü Hz. İsa (a.s)'nın inmesi, Deccal -Allah'ın laneti üzerine olsun-'in ortaya çıkmasından sonra olacaktır. Hz. İsa (a.s) da insanları imana çağıracak ve bazıları onun bu çağrısını kabul edecektir. Ayrıca onun zamanında gerek dünyevi açıdan ve gerekse uhrevi açıdan (ahiretle ilgili) pek çok hayır ve bereket ortaya çıkacaktır. Ayrıca Hz. İsa (a.s)'nın dualarından gözden uzak tutulmayacak kadarı kabul edilecektir. Bu itibarla yukarıdaki ayeti kerimede "bazı alametler" ile kastedilen, güneşin batı tarafından doğması alameti olabilir."

١٠٢٦ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «تَخْرُجُ الدَّابَّةُ، فَتَسِمُ النَّاسَ عَلَى خَرَاطِيمِهِمْ، ثُمَّ يُعَمَّرُونَ فِيكُمْ، حَتَّى يَشْتَرِيَ الرَّجُلُ الدَّابَّةَ، فَيُقَالُ: مِمَّنِ اشْتَرَيْتَ؟ فَيَقُولُ: مِنَ الرَّجُلِ الْمُخَطَّمِ».

1026- Ahmed, Ebu Umame (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Hayvan (Dabbetu'l-Arz) ortaya çıkar. İnsanların burunları üzerine işaretler koyar. Sonra bunlar aranızda belli bir süre yaşarlar. Hatta bir adam hayvan satın alır. Kendisine: "Bunu kimden satın aldın?" diye sorulur. O da: "Ü-

---

1026-Ahmed (5/268) Mecmau'z-Zevaid (8/6) Müellif bu hadis hakkında şöyle açıklamada bulunmuştur: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. Ravilerinin Ömer bin Abdurrahman bin Atiyye dışında kalanları, Sahih'te isimleri geçen ravilerdir. Söz konusu kişi ise sikadır."

1) En'am Suresi: 158

zerine mühür basılmış (işaret konulmuş) adamdan" cevabını verir."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde, Dabbetu'l-Arz hakkında şu bilgileri vermiştir:

"Bu, Dabbetu'l-Arz denilen hayvan, yüce Allah'ın Neml suresindeki şu ayeti kerimesinde sözü edilen hayvandır:

"Kendilerine söylenmiş olan başlarına geldiği zaman yerden bir çeşit hayvan çıkarırız ki o, onlara insanların ayetlerimize kesin bir şekilde inanmadıklarını söyler." (1)

Hafız İbni Kesir, Tefsir'inde (3/374) de şu bilgileri vermiştir:

"Bu hayvan, ahir zamanda insanların bozuldukları, yüce Allah'ın emirlerini terkettikleri ve hak olan dini diğiştirdikleri dönemde ortaya çıkar. Yüce Allah, o zamanda yerden bir hayvan çıkarır ve bu hayvan, insanlarla bu konuda (onların hak dinden uzaklaştıkları konusunda) konuşur."

Alusi de, Ruhu'l-Meani (6/314)'de şu bilgileri vermektedir:

"Yani bu hayvan, insanlara, yüce Allah'ın kıyametin yaklaştığını bildiren ayetlerini (alametlerini) hakkıyla anlayamadıkalarından yahut söz konusu kıyametin yaklaştığını bildiren ayetleri de içinde olmak üzere yüce Allah'ın ayetlerinden hiç birini anlamadıklarından söz eder.

Bu hayvan hakkında özet olarak söyleyeceğim söz şudur ki, bu hayvan ayakları bulunan büyük bir hayvan olur. Hiçbir yönden insana benzemez. Yüce Allah onu ahir zamanda yerden çıkarır. Bu hayvan, insanların arasında mü'minin de, kafirin de bulunduğu bir zamanda ortaya çıkar.

Böyle bir hayvanın ortaya çıkacağına, Ebu Davud Tayalisi'nin Müsned'inin 334. sahifesinde, Ahmed bin Hanbel'in Müsned'inin 2. cildinin 295 ve 491. sahifelerinde, Tirmizi'nin Sünen'inin 12. cildinin 63. sahifesinde hasen olarak ve İbni Mace'nin Sünen'inin 2. cildinin 1351. sahifesinde rivayet edilen hadisi şerifler işaret etmektedir.

Aşağıda verilen hadisi şerif metni de İbni Mace'nin rivayetidir. Bu rivayete göre Ebu Hureyre (r.a), Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu bildirmiştir:

"Hayvan (Dabbetu'l-Arz) ortaya çıkar. Bunun yanında Davud oğlu Süleyman (a.s)'ın mührü ile Musa bin İmran (a.s)'ın asası (değneği) bulunur. Bu hayvan, asası ile mü'minin yüzünü parlatır -veya nurlandırır yahut beyazlatır- mührü ile de kafirin burnuna mühür basar. -Yani mühür alati ile burnunun üzerine mühür basar ve tanınmasını sağlayacak bir işaret koyar- Hatta bir

---

1) Neml Suresi: 82

çeşmenin etrafındaki mahallede oturanlar bir araya gelirler ve berikine "ey mü'min" diye, diğerine de "ey kafir" diye seslenirler."

Alusi bu rivayeti naklettikten sonra şöyle söylemektedir:

"Bu rivayet, Dabbetu'l-Arz ile ilgili rivayetler içinde en çok kabul edilmiş olanıdır."

Hakim Ebu Abdullah Neysaburi, güneşin batı tarafından doğmasının Dabbetu'l-Arz'ın ortaya çıkmasından önce gerçekleşecek bir olay olduğu yönünde görüş ileri sürmüştür. Onun görüşüne göre Dabbetu'l-Arz da ya güneşin batı tarafından doğduğu gün veya aradan fazla zaman geçmeden bir başka gün ortaya çıkar.

Hafız İbni Hacer, 'Fethu'l-Bari' adlı eserinin, 11. cildinin 304. sahifesinde Hakim Neysaburi'nin bu görüşünü naklettikten sonra şöyle söylemektedir:

"Bundaki hikmet şudur ki; güneşin batı tarafından doğmasından sonra tevbe kapısı kapanır. Bunun üzerine mü'min ile kafiri birbirinden ayıracak olan hayvan (Dabbetu'l-Arz) ortaya çıkar. Böylelikle tevbe kapısının kapanmasındaki asıl amaç da tam olarak ortaya çıkmış olur."

Güneşin batıdan doğması olayı ile Dabbetu'l-Arz'ın ortaya çıkması olayından hangisinin önce gerçekleşeceği meselesinde iki ayrı görüş bulunmaktadır. Hafız İbni Hacer, güneşin batıdan doğması olayının önce gerçekleşeceği görüşünü tercih etmiştir."

Yukarıda, Müslim'in rivayet etmiş olduğu ve Dabbetu'l-Arz'ın ortaya çıkması ve güneşin batı tarafından doğması olaylarından birinin gerçekleşmesinden sonra, bir kimsenin iman etmesinin kendisine herhangi bir yarar sağlamayacağını bildiren hadisi şerif geçmişti. Eğer Dabbetu'l-Arz'ın ortaya çıkması, güneşin batıdan doğması olayından sonra gerçekleşirse, bu konuda herhangi bir problem söz konusu değildir. Ama eğer, Dabbetu'l-Arz'ın ortaya çıkması olayı daha önce gerçekleşirse, bu zaman Müslim'in rivayet etmiş olduğu hadisi şerif açısından yukarıda zikretmiş olduğumuz iki ihtimalden biri söz konusu olabilir.

Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde'nin yukarıda iktibas edilen açıklamasında nakletmiş olduğu hadisin bazı kısımlarının şahitleri bulunmaktadır. Yani bu kısımlarını, mana yönünden destekleyen başka rivayetler bulunmaktadır. Bazı kısımlarını ise hadisçilerden bazıları zayıf görmüşlerdir. Hadisin tümünü ise hasen görenler olduğu gibi, zayıf görenler de vardır.

MEHDİ (A.S)

Peygamber soyundan gelen raşid bir halifenin ortaya çıkacağını müjdeleyen yirmiden fazla rivayet bulunmaktadır. Bu durum bizi, bu konudaki müjdenin anlam yönünden Peygamberimiz (a.s)'e dayandığı konusunda kesin hüküm vermeye götürmektedir.

Baskıcı saltanattan (baskı yönetiminden) sonra raşid halifeliğin geri döneceğini bildiren sahih bir nas bulunmaktadır.

Sahihi Müslim'de, ahir zamanda (kıyamete yakın zamanda), bol bol mal ele geçirecek ve bunları saymayacak bir halifeliğin yönetime geleceğini bildiren bir hadis bulunmaktadır. Bunun yanısıra Peygamber ailesinden gelen bir halifenin yönetime geçeceğini bildiren değişik rivayetler bulunmaktadır.

Halifeliğin kutsal topraklara yerleşmesinden yani kutsal toprakların hilafet merkezi olmasından sonra, sarsıntıların ve fitnelerin ortaya çıkacağı dönemin yaklaşmış olacağını bildiren rivayetler vardır.

Hz. Mesih (a.s)'in, müslümanların Kudüs'te bir imamlarının bulunduğu sırada ineceğini bildiren rivayetler bulunmaktadır. Bu imam acaba Mehdi (a.s) olabilir mi? Bazıları bu yönde görüş ileri sürmektedirler ve böyle bir şeyin olması ihtimal dahilindedir.

Ancak eğer Hz. Mesih (a.s)'in ineceği vakitte, müslümanların halifesi Mehdi (a.s) olacaksa, müslümanların ondan önce halifeleri olmayacak mıdır? Naslardan anlaşıldığına göre Hz. Mesih (a.s)'in ineceği vakitte, müslümanların halifesi eğer Mehdi (a.s) olacaksa, müslümanların ondan önce de halifeleri olacaktır. Çünkü Roma'nın fethedileceğini bildiren ve dünya çapında güce sahip bir İslam devletinin kurulacağına işaret eden hadisi şerifler buna işaret etmektedir.

Bu arada, Hz. Mesih (a.s)'in inmesinden önce kurulacak olan İslam hilafeti, Konstantiniyye'yi ikinci kez fethedecek ve hıristiyanlarla İslam topraklarının

üzerinde şiddetli bir savaşa girecektir. Bazı rivyatlerde bildirildiğine göre bu savaşta müslümanların karargahları Şam yakınlarındaki Gute şehrinde olacaktır. Ancak eğer, Hz. Mesih (a.s)'in ineceği vakitte müslümanların halifesi Mehdi (a.s) olmayacaksa; o zaman Mehdi (a.s) İslam ümmetini zafer, üstünlük ve dünyaya hükmetme yolunda yöneten halifelerin ilki veya bu halifelerden biri olabilir.

Mehdi konusunda müslümanlardan pek çok kimse, çeşitli hataların içine düşmüştür.

İmamiyye şi'ası, Samerra'a'da bir mağraya gizlendiğini ileri sürdükleri Muhammed Hucce'nin Mehdi olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Bazı müslümanlar da, hilafetin yeniden te'sisi için çalışılmasını Mehdi (a.s)-'nin ortaya çıkacağı zamana bırakmışlardır. Oysa müslümanlar için yeniden hilafetin tesis edilmesi yolunda çalışmak, şeriatın farz kıldığı bir görevdir. Dolayısıyla bu görevin yerine getirilmesini herhangi bir şahsın ortaya çıkacağı zamana ertelemek doğru değildir.

Müslümanlardan bazı kimseler de Mehdilik iddiasında bulunmuş ve bazı insanlar da onların peşlerine takılmışlardır. Bugün de zaman zaman bu şekilde Mehdi olduğunu ileri süren kimselerin ortaya çıktığını duymaktayız.

Mehdi (a.s)'nin ortaya çıkacağını bekleyenlerin çoğunluğu, onun Hz. Mesih (a.s)'in ineceği vakitten kısa süre önce ortaya çıkacağı düşüncesindedirler. Bununla birlikte Mehdi (a.s)'nin ortaya çıkacağı vaktin yaklaştığını söylemektedirler. Oysa nasların zahirlerinden, yaşadığımız zaman ile Hz. Mesih (a.s)'in ineceği zaman arasında epey bir süre olduğu anlaşılmaktadır.

Hz. Mesih (a.s)'in ineceği vakitte Filistin toprakları, yahudilerin hakimiyeti altında olmayacaktır. Aksine, daha önce de geçtiği üzere o zaman Filistin topraklarına gelen yahudiler, Deccal ile birlikte buraya geleceklerdir. O zamanda Filistin raşid halifeliğin merkezi olacaktır. Bu, yahudilerin şu anki devletlerinin varlığının son bulacağını ortaya koymaktadır.

Mehdi (a.s)'nin Resulullah (a.s)'ın hadisi şeriflerinde bildirilen özellikleri ile ortaya çıkacağına inanmakla birlikte, ister farzı ayn türünden olsun, ister farzı kifaye türünden olsun bizden istenen bazı görevleri yerine getirmeyi, onun ortaya çıkacağı zamana kadar ertelememiz doğru olamaz. Ancak onun ortaya çıkması ve bizim kendisini özellikleri ile tanımamız durumunda, Allah'ın izniyle onun askerlerinden ve yardımcılarından olmaya niyet ederiz.

Aşağıda Mehdi (a.s) konusu ile ilgisi bulunan bazı nasslara, meselelere ve açıklamalara ve yorumlara yer vereceğiz:

KONU İLE İLGİLİ RİVAYETLER

١٠٢٧ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «اَلْمَهْدِيُّ مِنِّي، أَجْلَى الْجَبْهَةِ، أَقْنَى الْأَنْفِ، يَمْلأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلاً، كَمَا مُلِئَتْ جَوْرًا وَظُلْمًا، وَيَمْلِكُ سَبْعَ سِنِينَ».

1027- Ebu Davud, Ebu Said el-Hudri (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Mehdi (a.s) bendendir. Başının ön kısmındaki saçları dökülmüş olur. Burnu kamburlu olur. O, dünyanın zulüm ve haksızlık ile doldurulmasının ardından, dünyayı adalet ve eşitlik ile doldurur. Yönetimini yedi yıl sürdürür."

Bir başka rivayette şöyle denilmektedir:

Ravi Ebu Said el-Hudri (r.a) şöyle söyledi:

"Peygamberimizden sonra önemli bir olayın meydana gelmesinden korktuk. Bunu Allah'ın peygamberine sorduk. O da şöyle buyurdu:

"Ümmetimin içinde Mehdi (a.s) ortaya çıkacaktır. O beş, yedi, ya da dokuz hüküm sürer." -Buradaki tereddüt hadisin ravilerinden olan Zeyd el-Ammi'den kaynaklanmaktadır-"

Ebu Said el-Hudri (r.a) dedi ki:

"Biz: "Bu rakamla kastedilen nedir?" diye sorduk. O da: "Yıl" diye buyurdu. Sonra şöyle buyurdu:

"Ona bir adam gelerek "Ey Mehdi! Bana ver, ver!" diye söyler. O da, elbisesinin üzerine (burada "eteğine" anlamı kastediliyor olabilir-Çeviren) taşıyabileceği kadar mal döker." (1)

١٠٢٨ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ زُغْبٍ الأَيَادِيِّ قَالَ: نَزَلَ عَلَيَّ عَبْدُاللَّهِ

1027-Ebu Davud (4/107) Kitabu'l-Mehdi. Ömer bin Osman'ın rivayeti babı. Bu hadisin isnadı hasendir.

1) Tirmizi (4/506) 34-Kitabu'l-Fiten. 53-Muhammed bin Beşşar'ın rivayeti babı. Bu hadis, Ahmed'in Müsned'inde (3/21)'de yer almaktadır. İbni Mace (2/1366-1367) 36-Kitabu'l-Fiten. 34-Mehdi'nin çıkması babı. Bu hadisin isnadındaki ravilerin arasında Zeyd bin Huvari Ammi'nin adı geçmektedir. Bu kişi zayıf biridir. Tirmizi: "Bu hadis hasendir" diye söylemiştir. Bu hadis başka bir tarıkla Ebu Said el-Hudri (r.a)'nin Resulullah (a.s)'tan rivayeti ile nakledilmiştir.

بْنِ حَوَالَةَ الأَزْدِيُّ، فَقَالَ لِي: بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِنَغْنَمَ عَلَى أَقْدَامِنَا، فَرَجَعْنَا لَمْ نَغْنَمْ شَيْئًا، وَعَرَفَ الْجَهْدَ فِي وُجُوهِنَا، فَقَامَ فِينَا، فَقَالَ: «اللَّهُمَّ لاَتَكِلْهُمْ إِلَيَّ فَأَضْعُفَ عَنْهُمْ، وَلاَ تَكِلْهُمْ إِلَى أَنْفُسِهِمْ فَيَعْجِزُوا عَنْهَا، وَلاَ تَكِلْهُمْ إِلَى النَّاسِ فَيَسْتَأْثِرُوا عَلَيْهِمْ». ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِي — أَوْ قَالَ: عَلَى هَامَتِي — ثُمَّ قَالَ: «يَا ابْنَ حَوَالَةَ، إِذَا رَأَيْتَ الْخِلاَفَةَ قَدْ نَزَلَتِ الأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ، فَقَدْ دَنَتِ الزَّلاَزِلُ، وَالْبَلاَبِلُ، وَالأُمُورُ الْعِظَامُ، وَالسَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنَ النَّاسِ مِنْ يَدِي هٰذِهِ مِنْ رَأْسِكَ».

1028- Ebu Davud, Abdullah bin Zuğb İyadi (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Abdullah bin Havale Ezdi yanıma geldi ve bana şöyle söyledi:

"Resulullah (a.s), yol boyunca (bazı hücumlarda bulunarak) ganimetler toplamamız için bizi gönderdi, biz ise herhangi bir ganimet elde edemeden geri döndük. Resulullah (a.s) bizim yüzlerimizden sıkıntımızı anladı ve şöyle buyurdu:

"Ey Allah'ım, onları benim başıma bırakma ki, kendilerine karşı zayıflık gösterebilirim (veya "göstermeyeyim") Onları kendi nefislerine de bırakma ki, nefislerine karşı acizlik gösterebilirler. İnsanlara da bırakma ki, insanlar bunlardan intikam almak amacıyla destek toplamaya kalkarlar." Sonra elini başımın -veya tepemin- üzerine koyup şöyle buyurdu:

"Ey İbni Havale! Hilafet merkezinin kutsal topraklarda kurulduğunu görürsen, bil ki sarsıntılar (depremler), karışıklıklar, büyük olaylar yaklaşmış demektir. Kıyamet de o zaman insanlara, benim şu elimin senin başına yakınlığı kadar yakın olur."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Resulullah (a.s)'ın; *"Hilafet merkezinin kutsal topraklara kurulduğunu görürsen bil ki, sarsıntılar (depremler), karışıklıklar büyük olaylar yaklaşmış de-*

1028-Ebu Davud (3/19) Kitabu'l-Cihad. Dünyalık ve ganimet elde etmek amacıyla savaşa katılan bir adamla ilgili bab. Cami'in tahkikçisi şöyle söylemiştir: "Abdullah bin Zağeb İyadi'nin Resulullah (a.s) ile görüşüp görüşmediği konusunda değişik rivayetler bulunmaktadır. Ebu Nu'aym, Taberani'ye dayandırarak ondan Resulullah (a.s)'ın "Kim benim hakkımda yalan uydurursa..." hadisi şerifini nakletmiştir. Ebu Nuaym bu rivayetinde, onun Resulullah (a.s)'tan hadis duyduğunu belirtmiştir. Hafız İbni Hacer, Tehzibu't-Tehzib' adlı eserinde, ondan hadis rivayet edilmesinde bir mahzur olmadığını ifade etmiştir.

mektir. Kıyamet de o zaman insanlara, benim şu elimin senin başına yakınlığı kadar yakın olur" sözü, bu hadisi şerifin, merkezi Kudüs olacak bir hilafetten söz ettiğini ortaya koymaktadır. Hz. Mesih (a.s) de, Şam'a inmesinden sonra Kudüs'e gidecektir. Bu husus Filistin topraklarının o zamanda müslümanların elinde olacağına, mevcut yahudi devletinin de gideceğine ve yok olacağına işaret etmektedir.

Eğer yukarıdaki hadisi şerifte kastedilen, Mehdi (a.s)'nin hilafeti ise ki, ilim adamlarınca kabul edilen kuvvetli görüş de bu yöndedir, o takdirde yaşadığımız zaman ile Mehdi (a.s)'nin geleceği zaman arasında hayli uzun bir sürenin olduğu anlaşılır.

Yukarıdaki hadisi şerifte, Filistin toprakları üzerinde kurulacak ve başkenti Kudüs olacak bir devletten söz edildiğinin delili, Kur'an-ı Kerim'in Filistin topraklarını kutsal topraklar olarak vasfetmesidir. Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de Hz. Musa (a.s)'nın diliyle şöyle buyurmaktadır:

"Ey milletim, Allah'ın size yazdığı kutsal topraklara girin." (1)

Bilindiği üzere İsrailoğullarının içine girmeyi reddettikleri topraklar, Filistin toprakları idi. Hz. Musa (a.s)'nın halifesi, Yuşa bin Nun (a.s) da, işe Hz. Musa (a.s)'nın emrini uygulamakla başlamıştı ki, bu emir de Filistin topraklarına girmekti. Şam (Suriye, Ürdün, Filistin) topraklarının kutsallığı da, Mescidi Aksa-'nın çevresini kuşatmasından ileri gelmektedir.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Kulunu bir gecede Mescidi Haram'dan, kendisine bir kısım ayetlerimizi göstermek üzere çevresini mübarek (kutsal) kıldığımız Mescidi Aksa'ya götüren Allah'ın şanı yücedir." (2)

Bereketin kaynağı Mescidi Aksa'dır. Oraya yakın olan toprakların da, oraya yakınlığı ölçüsünde kutsallığı artmaktadır. Bundan ötürü hadisi şerifte, başkenti Kudüs ve merkezi beldesi Filistin olacak bir hilafetten söz edildiğini söyledik. Böyle bir hilafet henüz kurulmadı. Hadisten de, bunun kurulmasının Hz. Mesih (a.s)'in inmesinden önce gerçekleşeceği anlaşılmaktadır. Çünkü Hz. Mesih (a.s), Kudüs'ün müslümanların elinde olduğu sırada buraya gelecek, oradan Deccal'in üzerine savaşa çıkacak ve onu Babu Lüdd'e öldürecektir.

Sahih bir hadisi şerifin ortaya koyduğuna göre, Deccal'in askerlerinin çoğunluğu da Filistin'e dışarıdan gelen yahudiler olacaklardır. Bu konuyla ilgili hadisi şerifte şöyle buyurulmaktadır:

---

1) Maide Suresi: 21
2) İsra Suresi: 1

"Deccal ile birlikte Isfahan yahudilerinden üzerlerinde yeşil cübbeler bulunan yetmişbin kişi savaşa çıkar."

İşte bu dışarıdan gelen yahudileri, müslümanlar öldürürler. Taşlar ve ağaçlar da bu yahudileri müslümanlara bildirirler. Çünkü o zaman, harikulade olayların ortaya çakacağı ve kıyametin hemen öncesindeki zaman olacaktır.

Bütün bunlar ve daha başka rivayetler, bir çoklarının sandıkları gibi yahudilerin şu anki devletlerinin Hz. Mesih (a.s)'in ineceği vakte kadar ayakta kalamayacağını göstermektedir. Bunun bir başka delili de, Roma'nın fethedileceğini müjdeleyen sahih bir hadisi şeriftir. Roma şu ana kadar fethedilmiş değildir.

Bu hadisi şerif aynı zamanda dünya çapında güce sahip bir İslam devletinin kurulacağına işaret etmektedir. Bu da henüz gerçekleşmemiştir. Dünya çapında güce sahip bir İslam devletinin kurulduğu zamanda ise, İslam ümmetine ait toprakların göbeğinde kurulmuş mevcut yahudi devletinin ayakta kalabilmesi mümkün değildir. Bütün bunlar yüce Allah'ın elindedir. Allah bir şeyi dilediğinde, onun sebeplerini hazırlar. Ancak bunların ne zaman gerçekleşeceğini biz bilemiyoruz. Bunun bilgisi yüce Allah katındadır.

İlim adamlarının çoğunluğunun, Mehdi (a.s)'nin kuracağı devletin başkentinin Kudüs olacağı ve Hz. Mesih (a.s)'in indiği zamanda müslümanların halifelerinin o olacağı görüşünü tercih etmiş olmaları sebebiyle bu hadisi şerifi burada zikretmiş bulunuyoruz.

١٠٢٩ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «اَلْمَهْدِيُّ مِنْ عِتْرَتِي مِنْ وَلَدِ فَاطِمَةَ».

1029- Ebu Davud, Ümmü Seleme (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Mehdi (a.s) benim soyumdan, Fatıma (r.a)'nı n çocuklarının soyundan gelir."

١٠٣٠ــ رَوَى مُسْلِمٌ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَجَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «يَكُونُ خَلِيفَةٌ مِنْ خُلَفَائِكُمْ فِي آخِرِ الزَّمَانِ، يَحْثُو الْمَالَ وَلاَ يَعُدُّهُ».

1030- Müslim, Ebu Said (r.a) ile Cabir (r.a)den rivayet etmiştir:

1029-Ebu Davud (4/107) Kitabu'l-Mehdi. Amr bin Osman'ın rivayeti babı. İsnadı hasendir.

1030-Müslim (4/2235) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 18-Bir adam bir kabrin yanından geçerken "keşke şunun yerinde ben olsaydım" demedikçe kıyametin kopmayacağı babı.

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ahir zamanda, sizin halifelerinizden bir halife olacak ki, bu kişi bolca mal toplayacak ve topladığı malı sayamayacak (Topladığı malın çokluğu sebebiyle sayım yapma gereği duymayacak veya bu kadar malın sayımı kendisine zor gelecek-Çeviren)"

Bir başka rivayette ise şöyle denilmektedir:

"İnsanlara saymadan verecektir." (1)

١٠٣١ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، يَرْفَعُهُ: «لَوْ لَمْ يَبْقَ مِنَ الدُّنْيَا إِلاَّ يَوْمٌ وَاحِدٌ، لَطَوَّلَ اللَّهُ ذٰلِكَ الْيَوْمَ حَتَّى يَبْعَثَ اللَّهُ فِيهِ رَجُلاً مِنِّى أَوْ مِنْ أَهْلِ بَيْتِى يُوَاطِئُ اِسْمُهُ اِسْمِى وَاِسْمُ اَبِيهِ وَاِسْمُ أَبِى، يَمْلأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلاً، كَمَا مُلِئَتْ ظُلْمًا وَجَوْرًا».

1031- Ebu Davud, İbni Mes'ud (r.a)'un merfu olarak şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Şu dünyanın ömründen bir günden fazla zaman kalmamış olsaydı bile, yüce Allah, benden veya benim ehli beytimden (soyumdan, ailemden) olan, benim adımı taşıyan, babasının adı da aynen benim babamın adı olan, yeryüzünün zulüm ve haksızlık ile dolmasından sonra orayı adalet ve eşitlik ile dolduracak bir adam çıkarmak için dünyanın o kalan bir günlük ömrünü uzatırdı."

١٠٣٢ــ رَوَى الطَّبَرَانِىُّ فِى الأَوْسَطِ عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِىِّ ﷺ قَالَ: «يَكُونُ فِى أُمَّتِى الْمَهْدِىُّ إِنْ قَصُرَ فَسَبْعٌ وَإِلاَّ فَثَمَانٌ وَإِلاَّ فَتِسْعٌ تَنْعُمُ أُمَّتِى فِيهَا نِعْمَةً لَمْ يَنْعُمُوا مِثْلَهَا، يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا وَلاَ تَدَّخِرُ الْأَرْضُ شَيْئًا مِنَ النَّبَاتِ وَالْمَالُ كُدُوسٌ يَقُومُ الرَّجُلُ يَقُولُ: يَامَهْدِىُّ أَعْطِنِى فَيَقُولُ خُذْ».

1032- Taberani, Evsat'ta Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

1031-Ebu Davud (4/131) Kitabu'l-Mehdi. Amr bin Osman'ın rivayeti babı. Tirmizi (4/505) 34-Kitabu'l-Fiten. 52-Mehdi hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi, bu hadisin, hasen sahih olduğunu söylemiştir.

1032-Mecmau'z-Zevaid (7/317) Müellif: "Bunu Taberani, Evsat'ta rivayet etmiştir. Ravileri sikadırlar" demiştir.

1) Müslim, aynı yer.

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ümmetimin içinde Mehdi olacaktır. Bunun hakimiyeti kısa sürerse, yedi (yıl), fazla sürerse, sekiz veya dokuz (yıl) sürecektir. Ümmetim onun yönetimi döneminde daha önce benzerine kavuşamamış oldukları nimetlere kavuşacaktır. Gökten bol bol bereket (yağmur) yağacaktır. Yer, bitkilerden ve mallardan içinde bir şey saklamaz (Dışa çıkarıp insanların yararına sunar-Çeviren) O zamanda bir adam kalkar "Ey Mehdi (a.s) bana ver!" der. O da "Al" der."

١٠٣٣ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي نَضْرَةَ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ فَقَالَ: يُوشِكُ أَهْلُ الْعِرَاقِ أَنْ لاَيُجْبَى إِلَيْهِمْ قَفِيزٌ وَلاَ دِرْهَمٌ قُلْنَا: مِنْ أَيْنَ ذَاكَ؟ قَالَ: مِنْ قِبَلِ الْعَجَمِ، يَمْنَعُونَ ذَاكَ. ثُمَّ قَالَ: يُوشِكُ أَهْلُ الشَّامِ أَنْ لاَيُجْبَى إِلَيْهِمْ دِينَارٌ وَلاَ مُدْيٌ قُلْنَا: مِنْ أَيْنَ ذَاكَ؟ قَالَ: مِنْ قِبَلِ الرُّومِ. ثُمَّ سَكَتَ هُنَيَّةً، ثُمَّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَكُونُ فِي آخِرِ أُمَّتِي خَلِيفَةٌ يَحْثِي الْمَالَ حَثْيًا، وَلاَ يَعُدُّهُ عَدَدًا» . قَالَ: قُلْتُ لأَبِي نَضْرَةَ وَأَبِي الْعَلاَءِ: أَتَرَيَانِ أَنَّهُ عُمَرُ بْنُ عَبْدِالعَزِيزِ؟ فَقَالاَ: لاَ.

1033- Müslim, Ebu Nadra (r.a)'nın şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Cabir bin Abdullah (r.a)'ın yanında bulunuyorduk. Bize şöyle söyledi:

"Olur ki, Irak halkına dirhem ve kafiz toplanamaz."

Ebu Nadra dedi ki:

"Biz "Bu engelleme ne taraftan olur?" diye sorduk. O da:

"Acemlerin (farisilerin) taraflarından bunu engellerler" cevabını verdi, sonra şöyle söyledi:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ümmetimin son zamanlarında bir halife olur. Bu halife, malları habire toplar. Hiç sayımını yapmaz."

1033-Müslim (4/2234) 52-Kitabu'l-Fiten ve Eşrati's-Sa'a. 18-Bir adam bir kabrin yanından geçerken "keşke şunun yerinde ben olsaydım" demedikçe kıyametin kopmayacağı babı. Ahmed bin Hanbel'in Müsned'i (3/317)

Mudy: Şam (Suriye ve civarı) ve Mısır diyarında kullanılan bir ağırlık ölçü birimi. Bir mudy 22,5 sa'dır. Bir sa' da İmam Şafii'ye göre 2751 gramdır. İmam Ebu Hanife'ye göre ise 3800 gramdır.

Kafiz: 12 sa'ya denk bir ağırlık ölçü birimidir. Bir kafiz Şafii'ye göre 33012, Ebu Hanife 'ye göre is 45600 gramdır.

Ravi dedi ki:

"Ebu Nadra'ya ve Ebu'l-Ala'ya: "Sizce bu halife Ömer bin Abdulaziz midir?" diye sordum. "Hayır" dediler."

Bir Açıklama

Nevevi şöyle söylemiştir:

"Burada kendisinden söz edilen halifenin habire mal toplaması, o zamanda malların, ganimetlerin ve fetihlerin çok olacağından ötürüdür. Aynı zamanda söz konusu halife, cömert biri olacağından elde ettiği malları dağıtmakta cimri davranmayacaktır."

١٠٣٤ــ رَوَى الحَاكِمُ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «يَخْرُجُ فِي آخِرِ أُمَّتِي الْمَهْدِيُّ يَسْقِيهِ اللَّهُ الغَيْثَ وَتُخْرِجُ الْأَرْضُ نَبَاتَهَا وَيُعْطِي الْمَالَ صَحَاحًا وَتَكْثُرُ الْمَاشِيَةُ وَتَعْظُمُ الأُمَّةُ يَعِيشُ سَبْعًا أَوْ ثَمَانِيًا» يَعْنِي حِجَجًا.

1034- Hakim, Ebu Said el-Hudri (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ümmetimin son zamanında Mehdi (a.s) ortaya çıkar. Yüce Allah ona bol bol yağmur verir. Yer de bitkilerini bitirir. O, insanlara eşit şekilde malı dağıtır. Hayvan sürüleri çoğalır. Ümmetimin mensupları artar. O (yönetime geldikten sonra) yedi ya da sekiz yıl yaşar (yönetimi yedi, ya da sekiz yıl sürer.)"

Ahmed'in Ebu Said (r.a)'den rivayetine göre bir adam Resulullah (a.s)'a hadisi şerifin metninde geçen 'sahahen' kelimesini sorarak *"Sahahen ne demektir"* diye sordu. Resulullah (a.s) da: *"İnsanlar arasında eşit şekilde, demektir"* cevabını verdi. (1)

١٠٣٥ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «يَلِي رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يُوَاطِئُ اسْمُهُ اسْمِي» . قَالَ عَاصِمٌ: أَخْبَرَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: لَوْ لَمْ يَبْقَ مِنَ الدُّنْيَا إِلاَّ يَوْمٌ لَطَوَّلَ اللَّهُ ذٰلِكَ اليَوْمَ حَتَّى يَلِي.

1034-Müstedrek (4/558) Müellif Neysaburi: "Bu hadis isnad yönünden sahihtir. Ancak Buhari ve Müslim kitaplarına almamışlardır" demiştir. Zehebi de sahih olduğunu söylemiştir.

1) Ahmed (3/37)

1035- Tirmizi, Abdullah bin Mes'ud (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Benim ehli beytimden (soyumdan) benim adımı taşıyan bir adam gelecektir."

Asım dedi ki:

"Ebu Salih bize Ebu Hureyre (r.a)'nin şöyle söylediğini bildirdi:

"Eğer dünyanın ömründen bir günden fazla zaman kalmamış olsaydı, Allahu Teala, bu kişinin çıkması (yönetime gelmesi) için dünyanın ömrünü uzatırdı."

١٠٣٦ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لاَتَذْهَبُ الدُّنْيَا حَتَّى يَمْلِكَ الْعَرَبَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يُوَاطِئُ اسْمُهُ اسْمِي».

1036- Tirmizi, Abdullah bin Mes'ud (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Benim ehli beytimden (soyumdan) benim adımı taşıyan bir adam, Arapların yönetimine geçmedikçe dünya yok olmayacaktır."

Bir Açıklama

Resulullah (a.s)'ın *"Arapların yönetimine geçmedikçe dünya yok olmayacaktır"* sözü ile ilgili olarak Tayyibi şöyle söylemiştir:

"Burada Mehdi (a.s)'nin, Arap olmayanların yönetimine geçmesi de söz konusu olduğu halde Resulullah (a.s) onları anmamıştır. Çünkü o Arapların yönetimine geçtiğinde ve onlar da aralarında tam bir birlik oluşturduklarında, diğer bütün milletlere üstün gelirler. Mişkat'ın, ikinci faslında, kıyamet alemetleri ile ilgili babda yer alan ve Ümmü Seleme (r.a)'den rivayet edilen hadis de bunu desteklemektedir. Bu rivayette şöyle denilmektedir:

"O, insanlara karşı tutumunda peygamberlerinin sünnetine uyar. İslam'ı yeryüzünün değişik bölgelerine hakim kılar. Yedi yıl yönetimde kalır. Sonra vefat eder ve üzerine müslümanlar namaz kılarlar."

1035-Tirmizi (4/505) 34-Kitabu'l-Fiten, 52-Mehdi hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi, bu hadisin hasen, sahih olduğunu söylemiştir.

1036-Tirmizi, aynı yer. Tirmizi: "Bu konuda Hz. Ali (r.a), Ebu Said (r.a), Ummu Seleme (r.a) ve Ebu Hureyre (r.a)'den de hadis rivayet edilmiştir. Bu hadis de hasen, sahihtir." demiştir.

١٠٣٧ــ رَوَى الْحَاكِمُ، عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَتَكُونُ فِتْنَةٌ يُحَصَّلُ النَّاسُ مِنْهَا كَمَا يُحَصَّلُ الذَّهَبُ فِي الْمَعْدَنِ فَلاَ تَسُبُّوا أَهْلَ الشَّامِ وَسُبُّوا ظَلَمَتَهُمْ، فَإِنَّ فِيهِمُ الأَبْدَالَ وَسَيُرْسِلُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ سَيْبًا مِنَ السَّمَاءِ فَيُغْرِقُهُمْ حَتَّى لَوْ قَاتَلَهُمُ الثَّعَالِبُ غَلَبَتْهُمْ، ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ عِنْدَ ذَلِكَ رَجُلاً مِنْ عِتْرَةِ الرَّسُولِ ﷺ فِي اثْنَيْ عَشَرَ أَلْفًا إِنْ قَلُّوا أَوْ خَمْسَةَ عَشَرَ أَلْفًا إِنْ كَثُرُوا، أَمَارَتُهُمْ أَوْ عَلاَمَتُهُمْ أُمِتْ أُمِتْ عَلَى ثَلاَثِ رَايَاتٍ يُقَاتِلُهُمْ أَهْلُ سَبْعِ رَايَاتٍ، لَيْسَ مِنْ صَاحِبِ رَايَةٍ إِلاَّ وَهُوَ يَطْمَعُ بِالْمُلْكِ فَيَقْتَتِلُونَ وَيُهْزَمُونَ ثُمَّ يَظْهَرُ الْهَاشِمِيُّ فَيَرُدُّ اللَّهُ إِلَى النَّاسِ أُلْفَتَهُمْ وَنِعْمَتَهُمْ فَيَكُونُونَ عَلَى ذَلِكَ حَتَّى يَخْرُجَ الدَّجَّالُ.

1037- Hakim, Müminlerin emiri Hz. Ali (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Bir fitne ortaya çıkacaktır ki, bu fitnede, altının madeninden arındırılması gibi insanlar arındırılacaklardır. Şam (Suriye ve civarı) halkına sövmeyin, onların zalimlerine sövün. Onların içlerinde abdallar vardır. Yüce Allah onların üzerine gökten bolca yağmur gönderecektir. Bu yağmur onları suya boğacaktır. Öyle ki, o zamanda, onlara tilkiler saldırsa üstün gelir. O zamanda yüce Allah, onların başlarına Resulullah (a.s)'ın soyundan bir adam geçirecektir. Onunla birlikte en az onikibin, en çok onbeşbin kişi bulunur. İşaretleri veya parolaları "öldür, öldür"dür. Bunların üç sancakları olur. Kendilerine karşı yedi sancak taşıyan topluluklar savaş eder. Her bir sancağın sahibi, hakimiyeti ele geçirme amacı taşımaktadır. Bunlar (yani yedi sancaklılar) savaşa girerler ve yenilirler. Sonra haşimi (haşimoğulları soyundan olan kişi) ortaya çıkar. Sonra yüce Allah insanlara yeniden ülfet (birbirlerine karşı sevgi) ve nimet verir. Deccal ortaya çıkıncaya kadar bu hal üzere devam ederler."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Mehdi (a.s) ile ilgili olarak nakledilen hadisler bir hayli çoktur. Bundan ötürü ilim adamlarının çoğunluğu bu konuda tevatür oluştuğunu söylemişlerdir. Aşağıda bazı ilim adamlarının konuyla ilgili açıklamalarından bazılarını veriyoruz:

Allame Şevkani, 'et-Tavdih fi Tevaturi Ma Cae fi'l-Mehdiyyi'l-Muntazar ve'd-Deccal ve'l-Mesih (Beklenen Mehdi Deccal ve Mesih Hakkında Gelen rivayetlerin Tevatür Derecesine Ulaştığının Açıklanması)' adlı kitabında şöyle

1037-Müstedrek (4/558) Müellif Neysaburi: "Bu hadis isnad yönünden sahihtir" demiş, Zehebi de sahih olduğunu söylemiştir.

söylemektedir:

"Mehdi ile ilgili olarak rivayet edilen hadislerin içinde elli kadar üzerinde durulmaya değer rivayet bulunmaktadır. Bunların sahih olanları, hasen olanları ve başka yönlerden desteklenen zayıf olanları bulunmaktadır. Bu konudaki rivayetler, şüphesiz ve tereddütsüz tevatür derecesine ulaşmıştır. Hatta hakkında bundan daha az rivayet bulunan temel ilkelerle ilgili bazı ıstılahlar üzerinde bile tevatürün oluştuğu iddiaları doğrudur. Açıktan Mehdi (a.s)'den söz eden sahabi sözleri ise gayet çoktur. Bu sözlerin tümü de merfu hadis hükmündedir. Çünkü bu gibi konularda içtihadda bulunulmasına imkan yoktur."

Allame Şevkani, konuyla ilgili hadisleri sıraladıktan sonra da şöyle söylemiştir:

"Beklenen Mehdi hakkında rivayet edilen hadislerin tevatür derecesine ulaştığı kesinlik kazanmıştır. Deccal hakkında rivayet edilen hadisler de mütevatirdir. Aynı şekilde Hz. İsa bin Meryem (a.s)'in ineceği hakkındaki hadisler de tevatür derecesine ulaşmıştır."

Hadisçi Ebu Tayyib bin Hasan bin Huseyni Buhari Kannuci de, 'el-İza'a Lima Kane ve Ma Yekunu Beyne Yedeyi's-Sa'a (Kıyametin Kopmasından Önce Olmuş ve Olacak Olayların Bildirilmesi)' adlı kitabında şunları söylemiştir:

"Rivayetlerinin farklılığına rağmen Mehdi (a.s) hakkında varid olan hadisler gerçekten gayet çoktur. Bunlar tevatür derecesine ulaşmaktadır. Bu hadisler Sünen'lerde ve İslam'ın kaynak eserleri arasında yer alan Mu'cem ve Müsned türü hadis kitaplarında yer almaktadır."

Aynı kişi bu konu üzerinde bazı açıklamalarda bulunduktan sonra şöyle söylemiştir:

"Mehdi (a.s) ile ilgili hadislerin bazıları sahihtir, bazıları ise hasendir. Mehdi (a.s) konusu çağlar boyunca müslümanların büyük çoğunluğu arasında meşhur olan bir konudur."

Şeyh Muhammed bin Ca'fer Kettani (r.a) de, 'Nasmu'l-Mutenesir mine'l-Hadisi'l-Mutevatir (Mütevatir Hadisler ile İlgili Derli Toplu Bilgiler)' adlı kitabında şunları söylemiştir:

"İlim adamları efendimiz Hz. İsa (a.s)'nın inişinin kitap, sünnet ve icma ile sabit olduğunu söylemişlerdir... Netice itibariyle beklenen Mehdi (a.s) ile ilgili olarak rivayet edilen hadisler de tevatür derecesine ulaşmıştır. Yine Deccal'in ortaya çıkacağı ve efendimiz Hz. İsa (a.s)'nın ineceği ile ilgili hadisler de mütevatirdir."

Mehdi (a.s)'nin ortaya çıkacağı dönemle ilgili olarak değişik görüşler ortaya

atılmıştır. Bazıları onun Hz. Mesih (a.s)'in inmesinen önce ortaya çıkacağını ve Hz. Mesih (a.s)'in indiği sırada onun müslümanların halifesi olacağını ileri sürmüşlerdir. Bazıları ise Mehdi (a.s)'nin bundan daha önceki bir dönemde ortaya çıkacağını, Hz. Mesih (a.s)'in indiği sırada müslümanların imamlarının (önderlerinin ve halifelerinin) ise salih bir kişinin olacağını söylemişlerdir. Bu görüşe göre, Hz. Mesih (a.s)'in indiği sırada müslümanların halifesi olan kişi, hadisi şeriflerde kendisinden söz edilen Mehdi değil, diğer mehdilerden (insanları doğruya ve hakka yönelten öncülerden) biri olacaktır. Bu görüşlerin her ikisine göre de Hz. Mesih (a.s)'in indiği sırada müslümanların devletlerinin başkenti Kudüs olacaktır.

Bir çok ilim adamı da, Mehdi (a.s)'nin ineceği zamanda İslam hilafetinin olacağını bildiren nasları nakletmiş, ancak kendileri herhangi bir görüş beyan etmemişlerdir. Bu durum da, bir çok ilim adamının zihninde Hz. Mesih (a.s)'in ineceği zamanda müslümanların halifelerinin Mehdi (a.s) olacağı yönünde bir fikir oluşmasına neden olmuştur.

Eğer bu görüş doğru ise, Mehdi (a.s)'nin ortaya çıkacağı zamandan önce Hz. Peygamber (a.s)'in belirlemiş olduğu çizgi üzere ve bütün yeryüzünü kaplayacak bir hilafet tesis edilecek demektir. İslam ümmeti bütün dünyayı fethedecektir. İslam, ya içindekilere izzet kazandırmak suretiyle veya onları zillete düşürmek suretiyle bütün evlere girecektir. Yani insanlar ya İslam'a girerek onun izzetine kavuşacak veya onun hakimiyetini kabul etmek zorunda kalacaklardır. Zilletin kabul edilmesi ise cizye ödemekle olacaktır. Ancak Hz. Mesih (a.s) cizyeyi kabul etmeyecektir.

İleride Hz. İsa (a.s)'dan söz ederken de göreceğimiz üzere, Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde'nin üzerine kritiğini yaptığı 'et-Tasrih bima Tevatere fi Nuzuli'l-Mesih' adlı eserin yazarı Şeyh Muhammed Enver Şah Keşmiri, Hz. Mesih (a.s)'in yeryüzünün tamamında hakimiyet kuramayacağı görüşünü ortaya atmıştır. Çünkü naslarda, onun böyle bir hakimiyet kuracağına dair herhangi bir işaret yoktur. İlim adamlarının epey bir kısmı Mehdi (a.s)'nin, Hz. Mesih (a.s)'in inmesinden hemen önce yönetime geleceği görüşünü benimsemişlerdir. Aşağıda bu konuyla ilgili açıklamalardan bazılarını veriyoruz:

Mubarekfuri, Tirmizi'nin 'el-Cami'u's-Sahih'i ile ilgili 'Tuhfetu'l-Ahvezi' adlı eserin şerhinde şöyle söylemiştir:

"Bil ki, bütün çağlar boyunca müslümanların büyük çoğunluğu arasında bilindiği gibi, ahir zamanda Resulullah (a.s)'ın ehli beytinden (soyundan), dine güç katacak ve adaleti hakim kılacak bir kişi gelecektir. Müslümanlar onun peşinden gidecekler ve bu kişi, bütün İslam topraklarının yönetimini ele geçirecektir.

Bu kişi Mehdi olarak adlandırılır. Deccal'in ortaya çıkması ve sahih rivayetlerde bildirilen buna benzer kıyamet alametleri de onun ardından görülür. Hz. İsa (a.s) da ondan sonar iner ve Deccal'i öldürür. Mehdi (a.s) de onunla birlikte gider ve Deccal'in öldürülmesinde kendisine yardımcı olur. Hz. Mesih (a.s), Mehdi (a.s)'nin arkasında namaz kılar."

Buhari'nin, İsa bin Meryem (a.s)'in inmesi ile ilgili babda rivayet etmiş olduğu ve Resulullah (a.s)'ın: *"İmamınızın sizden olduğu bir sırada, İsa bin Meryem (a.s) inerse ne yaparsınız?"* diye buyurduğuna dair hadisi şerifin şerhi konusunda, İbni Hacer, 'el-Feth', C.6, sh. 491'de şöyle söylemiştir:

"Ahmed'in, Cabir (r.a)'den rivayet etmiş olduğu ve Deccal'in ortaya çıkması ve Hz. İsa (a.s)'nın inmesi olayı ile ilgili bir hadisi şerifte şöyle denilmektedir: "...Onlar bu haldeyken İsa (a.s) yanlarına gelir. Kendisine "İmamete geç, ey Allah'ın ruhu!" denilir. O da: "Sizin imamınız öne geçsin ve namaz kıldırsın" der."

İbni Mace'nin, Ebu Umame (r.a)'den rivayet etmiş olduğu ve Deccal ile ilgili bir hadisi şerifte de şöyle denilmektedir:

"Onların -Müslümanların- tümü Beyti Makdis'te (Mescidi Aksa'da) toplanmış olur. İmamları da salih bir adam olur. Bu adam onlara namaz kılmak için öne geçer. Tam bu sırada Hz. İsa (a.s) iner. Bunun üzerine imam, Hz. İsa (a.s)'nın imamlığa geçmesi için arkaya döner ve geri çekilir. Hz. İsa (a.s) onun iki omuzunun arasında (tam arkasında) durur ve: "Geç, bu namaz için imamete sen geçirildin" der."

Ebu Hasan Hasefi Abidi, 'Menakibu'ş-Şafi'i' adlı eserinde şöyle söylemiştir:

"Mehdi (a.s)'nin bu ümmetten olacağına ve Hz. İsa (a.s)'nın onun arkasında namaz kılacağına dair rivayetler tevatür derecesine ulaşmıştır."

O, bu açıklamayı, İbni Mace'nin, Enes bin Malik (r.a)'e dayandırarak rivayet etmiş olduğu ve: "İsa (a.s)'dan başka Mehdi yoktur" ifadesini taşıyan bir rivayete cevap olarak söylemiştir."

Bu arada, İbni Mace'nin, Mehdi (a.s)'nin geleceğini müjdeleyen bir hayli sahih hadis nakletmiş olduğunu hatırlatalım.

Bu son olarak verdiğimiz cümle, İbni Mace'nin *"İsa (a.s)'dan başka Mehdi yoktur"* şeklindeki rivayetine verilen cevabın son cümlesidir. Bu cümle ile bizzat İbni Mace'nin, Mehdi'nin Hz. İsa (a.s)'dan başka bir zat olduğunu bildiren rivayetler nakletmiş olduğuna dikkat çekilmektedir.

١٠٣٨ــ رَوَى النَّسَائِيُّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَنْ تَهْلِكَ أُمَّةٌ أَنَا فِي أَوَّلِهَا، وَعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ فِي آخِرِهَا، وَالْمَهْدِيُّ فِي وَسَطِهَا».

1038- Nesai, İbni Abbas (r.a)'tan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Başında benim bulunduğum, sonunda İsa bin Meryem (a.s)'in, ortasında Mehdi (a.s)'nin bulunacağı bir ümmet helak olmaz."

Bir Açıklama

Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde bu konuda şunları söylemiştir:

"Burada orta denilirken, sondan öncesi kastedilmektedir. Çünkü Hz. İsa (a.s)'nın Deccal'ı öldürmek için inmesi, Mehdi (a.s) zamanında olur ve değişik rivayetlerde bildirildiği üzere efendimiz Hz. İsa (a.s), Mehdi (a.s)'nin arkasında namaz kılar."

Aşağıda, ilim adamlarının haklarında herhangi bir yorum ve açıklamada bulunmadıkları hadisi şerifleri veriyoruz. Hz. Mesih (a.s)'in, Mehdi (a.s) zamanında ineceğini ifade eden bu hadisi şerifleri, Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde, 'et-Tasrih bima Tevatere fi Nuzuli'l-Mesih' adlı kitabında nakletmiştir.

١٠٣٩ــ رَوَى أَبُو نُعَيْمٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يَنْزِلُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ، فَيَقُولُ أَمِيرُهُمُ الْمَهْدِيُّ: تَعَالَ صَلِّ بِنَا، فَيَقُولُ: لاَ، إِنَّ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ أُمَرَاءُ تَكْرِمَةَ اللَّهِ لِهٰذِهِ الأُمَّةِ».

1039- Ebu Nu'aym, Cabir bin Abdullah (r.a)'tan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İsa bin Meryem (a.s) iner ve (Müslümanların) emirleri Mehdi: "Gel, bize namaz kıldır" der. O da: "Hayır, sizin bazılarınızın, diğer bazılarınıza emir kılınmaları yüce Allah'ın bu ümmete bir lütfudur." der."

١٠٤٠ــ رَوَى أَبُو عَمْرٍو الدَّانِيُّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لاَتَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي تُقَاتِلُ عَلَى الْحَقِّ حَتَّى يَنْزِلَ عِيسَى ابْنُ

1038-Bunu Nesai ve 'Ahbaru'l-Mehdi' (Mehdi ile ilgili rivayetler) adlı eserinde Ebu Nu'aym, rivayet etmiştir. Hakim Neysaburi ile İbni Asakir de Tarih'lerinde rivayet etmişlerdir. Azizi'nin 'es-Seracu'l-Munir bi Şerhi'l-Cami'i's-Sağir' adlı eserinde de bildirildiği üzere bu hadis hasendir.

1039-Bunu Ebu Nu'aym, 'Ahbaru'l-Mehdi' (Mehdi ile ilgili rivayetler) adlı eserinde rivayet etmiştir. Aynı şekilde Suyuti'nin 'el-Havi' adlı eserinde, 'el-Arfu'l-Verdi fi Ahbari'l-Mehdi' adlı risalede (2/64) de yer almaktadır.

مَرْيَمَ عِنْدَ طُلُوعِ الْفَجْرِ بِبَيْتِ الْمَقْدِسِ، يَنْزِلُ عَلَى الْمَهْدِيِّ فَيُقَالُ: تَقَدَّمْ يَانَبِيَّ اللَّهِ فَصَلِّ بِنَا، فَيَقُولُ: هٰذِهِ الأُمَّةُ أُمَرَاءُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ».

1040- Ebu Amre Dani, Cabir bin Abdullah (r.a)'tan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İsa bin Meryem (a.s)'in, sabah şafağının attığı bir sırada Beyti Makdis'e (Mescidi Aksa'ya) ineceği vakte kadar, bu ümmetin içinde hak üzere çarpışan bir topluluk mutlaka bulunur. İse bin Meryem (a.s), Mehdi (a.s)'nin yanına iner. Kendisine : "Geç öne, ey Allah'ın peygamberi! Bize namaz kıldır" denilir. O da: "Bu ümmetin bazıları, diğerlerinin emirleridirler" diye söyler."

١٠٤١ــ رَوَى أَبُو عَمْرٍو الدَّانِيُّ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يَلْتَفِتُ الْمَهْدِيُّ وَقَدْ نَزَلَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ، كَأَنَّمَا يَقْطُرُ مِنْ شَعْرِهِ الْمَاءُ، فَيَقُولُ الْمَهْدِيُّ: تَقَدَّمْ صَلِّ بِالنَّاسِ، فَيَقُولُ عِيسَى: إِنَّمَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ لَكَ فَيُصَلِّي خَلْفَ رَجُلٍ مِنْ وَلَدِي» الحَدِيث.

1041- Ebu Amr Dani, Huzeyfe bin Yeman (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İsa bin Meryem (a.s)'in indiği sırada Mehdi (a.s) ona doğru bakar. (İsa bin Meryem (a.s)'in) saçlarından adeta su damlıyormuş gibi görünür. Mehdi (a.s) kendisine: "Geç, cemaate namaz kıldır:" der. İsa (a.s) da: "Bu namaz için sen öne geçirildin" der. Böylece İsa (a.s) benim soyumdan bir adamın arkasında namaz kılar."

Hadis böyle devam etmektedir.

١٠٤٢ــ رَوَى نَعِيمُ بْنُ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَيْضًا قَالَ: الْمَهْدِيُّ يَنْزِلُ عَلَيْهِ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ، وَيُصَلِّي خَلْفَهُ عِيسَى.

1040-Bunu Ebu Amr Dani, Sünen'inde rivayet etmiştir. Aynı şekilde Suyuti'nin 'el-Havi' adlı eserinde, 'el-Arfu'l-Verdi fi Ahbari'l-Mehdi' adlı risalede (2/83) de yer almaktadır.

1041-Bunu Ebu Amr Dani, Sünen'inde rivayet etmiştir. Aynı şekilde Suyuti'nin 'el-Havi' adlı eserinde, 'el-Arfu'l-Verdi fi Ahbari'l-Mehdi' adlı risalede (2/81) de yer almaktadır.

1042- Nu'aym bin Hammad, Abdullah bin Amr (r.a)'ın benzer şekilde şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Mehdi (a.s)'nin yanına İsa bin Meryem (.as) iner ve İsa (a.s) onun arkasında namaz kılar."

١٠٤٣ــ رَوَى ابْنُ أَبِي شَيْبَةَ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ: الْمَهْدِيُّ هٰذِهِ الْأُمَّةِ وَهُوَ الَّذِي يَؤُمُّ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ.

1043- İbni Ebi Şeybe, İbni Sirin (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Mehdi (a.s) bu ümmettendir ve İsa bin Meryem (a.s)'in arkasından namaz kılacağı kişi işte odur."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Buraya kadar anlatılanlardan, meseleleri derinlemesine inceleyen ilim adamlarının, ahir zamanda, Resulullah (a.s)'ın soyundan (ali beytinden) bir kişinin halifelik yapacağı konusunda herhangi bir görüş ayrılığına düşmedikleri anlaşılmaktadır. Üzerinde ittifak edilen bu gibi rivayetler sebebiyle halkın ve bilgili kişilerin dillerinde, naslarda kastedilen Mehdi (a.s)'nin bu kişi olduğu söylentisi dolaşır olmuştur.

İsnad yönünden incelemeye tabi tutulması gereken bazı naslar sebebiyle ilim adamlarının çoğunluğunun zihinlerine bu fikir yerleşmiştir. Ancak Hz. İsa (a.s)'nın, Mehdi (a.s) zamanında ineceğini bildiren nasların da hayli çok olduğunu bilmeliyiz. Durum böyleyse, çok sayıda olan daha başka naslardan çıkarılan anlamlardan anlaşıldığına göre, Mehdi'nin geleceği zaman ile yaşadığımız zaman arasında uzun bir süre bulunmaktadır. Çünkü Resulullah (a.s)'ın gerçekleşeceğini bildirdiği olaylardan şu ana kadar gerçekleşmemiş olan bir hayli olay vardır.

Örneğin Mesih (a.s)'in inmesinden önce müslümanlar Konstantiniyye'yi ikinci kez fethederler. O zaman da, Konstantiniyye hıristiyanların elinde olur. Şu an ise bu şehir bir İslam şehridir ve müslümanların elindedir.

Roma'nın fethedileceği müjdesi de, anlam itibariyle gerçekleştirilecek dünya

---

1042-Bunu Nuaym bin Hammad, 'el-Fiten' adlı eserinde rivayet etmiştir. Aynı şekilde Suyuti'nin 'el-Havi' adlı eserinde, 'el-Arfu'l-Verdi fi Ahbari'l-Mehdi' adlı risalede (2/78) de yer almaktadır.

1043-Bunu İbni Ebi Şeybe, 'Musannaf' adlı eserinde rivayet etmiştir. Aynı şekilde Suyuti'nin 'el-Havi' adlı eserinde, 'el-Arfu'l-Verdi fi Ahbari'l-Mehdi' adlı risalede (2/65) de yer almaktadır.

çapında fetihlerle bağlantılıdır ve İslam'ın uluslararası bir zafer kazanacağının heberi niteliğindedir.

İleride Şeyh Enver Keşmiri'nin kitabını incelerken de göreceğimiz üzere Mehdi (a.s) ve Mesih (a.s) ile ilgili naslar ise, onların zamanlarında bu tür olayların gerçekleşeceğine herhangi bir işaret yoktur.

Bu yorumlar, Mesih bin Meryem (a.s)'in Mehdi (a.s)'nin mü'minlerin emiri olacağı dönemde ineceği yönündeki görüşün esas alınması itibariyledir. Ancak, Mesih (a.s)'in, Mehdi (a.s) zamanında ineceğini bildiren naslarının da bir incelemeye tabi tutulması gerekmektedir. Aynı şekilde Mehdi (a.s) ile ilgili bazı naslarının da incelemeye tabi tutulması gerekir. Bu konuda zayıf olarak değerlendirilen bazı rivayetlerden Mesih (a.s)'in inmesinin, Mehdi (a.s) ile herhangi bir ilgisinin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Mesih (a.s)'in inmesi ile Mehdi (a.s) arasında herhangi bir ilişki olmadığı yolundaki değerlendirmeye göre Mehdi (a.s)'nin, baskıcı yönetimden sonra gelecek ve Hz. Peygamber (a.s)'in belirlemiş olduğu çizgi üzere hüküm sürecek hilafeti geri getirecek ilk halife veya bu şekilde hüküm sürecek halifelerden biri olacağı anlaşılmaktadır. Baskıcı yönetimden sonra gelecek olan bu hilafet, daha önce geçmiş olan bir çok hadisi şerifte bildirilen, İslam'ın uluslararası zaferini gerçekleştirebilir.

Her halü karda şu noktaları göz önünde bulundurmalıyız:

1. Konuyla ilgili naslar her ne şekilde yorumlanırsa yorumlansın, bu naslar yahudilerin mevcut devletlerinin kesinlikle son bulacağını bildirmektedir. Bu devletin son bulması, Mesih İsa bin Meryem (a.s)'in inmesi ile herhangi bir ilgisi yoktur. Taşın ve ağacın, arkalarına gizlenen yahudileri müslümanlara bildireceğinden söz eden naslarda kastedilen yahudiler ise şu anki yahudiler değildir. Bu naslarda kastedilen yahudiler Deccal ile birlikte Filistin topraklarına gelecek olan yahudilerdir.

2. Raşid halifeliğin yeniden kurulması için çalışmak, İslam şeriatının farz kılmış olduğu bir görevdir. Her müslümanın bu amaç için çalışması gerekmektedir. Yöneticiler, ilim adamları ve davetçiler gibi bu konuda daha çok imkan ve güce sahip olanlar açısından bu farziyet daha da kuvvet kazanmaktadır.

Eğer yöneticileri, alimleri ve davetçileri samimi olurlarsa müslümanlar da, hilafetin yeniden kurulması ve herkesin bunun bereketinden yararlanabilmesi için, çağın gereklerine ve müslümanların içinde bulundukları duruma uygun şartları oluşturmaktan geri kalmayacaklardır. Bu hilafetin kurulmasının kimseye bir zararı olmayacaktır ve bu hilafet, gerçek müslüman olmaları halinde, kimsenin elindeki imkan ve otoriteyi geri almayacaktır.

Şu halde biz, belirli özellikleri üzerinde taşıyan bir halifenin ortaya çıkacağına inanıyor ve ortaya çıkması durumunda onun askerlerinden olmayı arzulu-

yoruz. Yüce Allah'tan niyetimizi hakkıyla ve gereğine uygun bir şekilde yerine getirebilmemiz, tesbiti doğru yapabilmemiz için bize yardımcı olmasını diliyoruz.

Ancak İslam'ın zaferi ve hilafetin yeniden tesisi için çalışmayı da böyle birinin ortaya çıkacağı zamana erteleyemeyiz. Çünkü bu zat belirli özellikleri üzerinde taşıyacak olan halife Mehdi (a.s), İsa bin Meryem (a.s)'in inmesinden belli bir süre önce yönetime gelecek halifelerden biri olacaksa da, bu halifelerin ilki olması şart değildir. Eğer o, Mesih (a.s)'in ineceği zamanda halifelik görevinde bulunan kişi olacaksa, yüce Allah'ın bize bildirmiş olduğu bir olayın gerçekleşmesi beklentisi ile şeriatın bize farz kılmış olduğu bir görevi yerine getirmekten geri kalmamız caiz olmaz. Nasıl namazı vaktinde yerine getirmek zorundaysak ve vaktinden sonraya bırakamazsak, bu görevi de erteleyemeyiz.

Yaşadığımız çağda ortaya çıkan şartların bize yüklediği görevler açısından da aynı durum söz konusudur. Yüce Allah'ın bizi yükümlü tutmuş olmadığı bir takım şeyler için bu görevleri yerine getirmekten geri kalamayız. Farz bir amelin yerine getirilmesi işi herhangi bir şeyin ortaya çıkacağı zamana ertelenemez.

DECCAL

Genel itibariyle insanlık tarihinde, özel olarak da İslam tarihinde ortaya çıkacak bir çok Deccal vardır. Ancak ortaya çıkışı kıyametin büyük alametlerinden sayılan büyük Deccal, yeryüzünde vuku bulacak en büyük fitnedir. Zira bu habis, tanrılık iddiasında bulunur ve elinden insanların pek çoğunu dinden çıkaracak harikuladelikler meydana gelir. Fakat Allah'ın hikmeti, bu habisin sıradan halka (avam), bilgili halka (havas) karşı iddiasında yalancı olduğuna delil olsun diye körlük gibi açık bir eksikliğe sahip olmasını gerektirmiştir. Bilgili insanlar (havas), yalan iddiada bulunduğunu; Allah, Allah'ın sıfatları ve Allah'ın, yaratıkların sıfatlarından uzak (münezzeh) olduğuna dair bilgileriyle Resulullah (a.s)'tan Deccal'ın durumu hakkında almış oldukları bilgileri sayesinde bilirler.

Bazı rivayetlerden, onun şu anki İran bölgesinden çıkacağı anlaşılmaktadır. Nasslar, Isfahan yahudilerinden 70 bininin Deccal'ın peşine düşeceğini zikretmektedir. Açıktır ki, ortaya çıkışı Mehdi'nin halifeliği zamanında ve hilafet merkezi Kudüs iken olacaktır. Yine nasslar, Deccal'ın ortaya çıkışının, Kostantiniyye'nin (İstanbul veya Roma) ikinci defa fethedilmesinden ve Merir'in hıristiyanlarla çarpışmasından sonra olacağını ve Arapların Deccal'ın ortaya çıkışı sırasında az sayıda olacaklarını kaydetmektedir.

İşte bütün bunlar, onunla bizim aramızda uzak bir zaman dilimi olduğuna kalbimizin kanaat etmesine neden olmaktadır. Çağımız ve çağımızdaki mevcud durumlar, ortaya çıkışının yakın olduğuna işaret etmektedir. Zira, şimdilik yahudiler, Filistin'de toplanmışlardır ve orada bir devletleri vardır ve başkentlerinin Kudüs olmasında ısrar etmektedirler. Halbuki nasslar, Deccal'ın ortaya çıkışı sırasında hilafet merkezinin Kudüs olacağını zikretmektedir. Her ne kadar Mesih, Deccal hakkında gelmiş herşeyi bütün bütüne araştırmamışsak da zikredeceğimiz rivayetler bu olayın önemini ve Resulullah (a.s)'ın Deccal'ın durumu hakkında ne kadar çok durduğunu göstermektedir. Tabii bu da alimlere, vaizlere ve İslam tebliğcilerine bu meseleyi açıklamaya gereken önemi vermeleri için büyük bir sorumluluk yüklemektedir.

DECCAL İLE İLGİLİ RİVAYETLER

١٠٤٤ــ رَوَى مُسْلِمٌ، عَنِ النَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الدَّجَّالَ ذَاتَ غَدَاةٍ، فَخَفَّضَ فِيهِ وَرَفَّعَ، حَتَّى ظَنَنَّاهُ فِي طَائِفَةِ النَّخْلِ، فَلَمَّا رُحْنَا إِلَيْهِ عَرَفَ ذٰلِكَ فِينَا، فَقَالَ: «مَا شَأْنُكُمْ؟» قُلْنَا: يَارَسُولَ اللَّهِ، ذَكَرْتَ الدَّجَّالَ الْغَدَاةَ، فَخَفَّضْتَ فِيهِ، وَرَفَّعْتَ، حَتَّى ظَنَنَّاهُ فِي طَائِفَةِ النَّخْلِ، فَقَالَ: «غَيْرُ الدَّجَّالِ أَخْوَفُنِي عَلَيْكُمْ، إِنْ يَخْرُجْ وَأَنَا فِيكُمْ فَأَنَا حَجِيجُهُ دُونَكُمْ، وَإِنْ يَخْرُجْ وَلَسْتُ فِيكُمْ فَامْرُؤٌ حَجِيجُ نَفْسِهِ، وَاللَّهُ خَلِيفَتِي عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ، إِنَّهُ شَابٌّ قَطَطٌ، عَيْنُهُ طَافِئَةٌ، كَأَنِّي أُشَبِّهُهُ بِـ «عَبْدِالْعُزَّى بْنِ قَطَنٍ»، فَمَنْ أَدْرَكَهُ مِنْكُمْ فَلْيَقْرَأْ عَلَيْهِ فَوَاتِحَ (سُوْرَةِ الْكَهْفِ)، إِنَّهُ خَارِجٌ خَلَّةً بَيْنَ الشَّامِ وَالْعِرَاقِ، فَعَاثَ يَمِينًا، وَعَاثَ شِمَالاً، يَاعِبَادَ اللَّهِ، فَاثْبُتُوا» . قُلْنَا: يَارَسُولَ اللَّهِ، وَمَا لَبْثُهُ فِي الْأَرْضِ؟ قَالَ: «أَرْبَعُونَ يَوْمًا: يَوْمٌ كَسَنَةٍ، وَيَوْمٌ كَشَهْرٍ، وَيَوْمٌ كَجُمُعَةٍ، وَسَائِرُ أَيَّامِهِ كَأَيَّامِكُمْ» . قُلْنَا: يَارَسُولَ اللَّهِ، فَذٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَسَنَةٍ: أَتَكْفِينَا فِيهِ صَلاَةُ يَوْمٍ؟ قَالَ: «لاَ، اقْدِرُوا لَهُ قَدْرَهُ» . قُلْنَا يَارَسُولَ اللَّهِ، وَمَا إِسْرَاعُهُ فِي الْأَرْضِ؟ قَالَ: «كَالْغَيْثِ اسْتَدْبَرَتْهُ الرِّيحُ، فَيَأْتِي عَلَى الْقَوْمِ، فَيَدْعُوهُمْ فَيُؤْمِنُونَ بِهِ، وَيَسْتَجِيبُونَ لَهُ، فَيَأْمُرُ السَّمَاءَ فَتُمْطِرُ، وَالْأَرْضَ فَتُنْبِتُ، فَتَرُوحُ عَلَيْهِمْ سَارِحَتُهُمْ أَطْوَلَ مَاكَانَتْ ذُرًا، وَأَسْبَغَهُ ضُرُوعًا، وَأَمَدَّهُ خَوَاصِرَ، ثُمَّ يَأْتِي الْقَوْمَ فَيَدْعُوهُمْ، فَيَرُدُّونَ عَلَيْهِ قَوْلَهُ، فَيَنْصَرِفُ عَنْهُمْ، فَيُصْبِحُونَ مُمْحِلِينَ، لَيْسَ بِأَيْدِيهِمْ شَيْءٌ مِنْ أَمْوَالِهِمْ، وَيَمُرُّ بِالْخَرِبَةِ، فَيَقُولُ لَهَا: أَخْرِجِي كُنُوزَكِ فَتَتْبَعُهُ كُنُوزُهَا كَيَعَاسِيبِ النَّحْلِ، ثُمَّ يَدْعُو رَجُلاً مُمْتَلِئًا شَبَابًا، فَيَضْرِبُهُ بِالسَّيْفِ فَيَقْطَعُهُ جِزْلَتَيْنِ، رَمْيَةَ الْغَرَضِ، ثُمَّ يَدْعُوهُ فَيُقْبِلُ، وَيَتَهَلَّلُ وَجْهُهُ يَضْحَكُ، فَبَيْنَمَا هُوَ كَذٰلِكَ، إِذْ بَعَثَ اللَّهُ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ، فَيَنْزِلُ عِنْدَ الْمَنَارَةِ الْبَيْضَاءِ شَرْقِيَّ دِمَشْقَ، بَيْنَ مَهْرُودَتَيْنِ، وَاضِعًا كَفَّيْهِ عَلَى أَجْنِحَةِ مَلَكَيْنِ، إِذَا طَأْطَأَ رَأْسَهُ قَطَرَ، وَإِذَا رَفَعَهُ تَحَدَّرَ مِنْهُ جُمَانٌ كَاللُّؤْلُؤِ، فَلاَ يَحِلُّ لِكَافِرٍ يَجِدُ رِيحَ نَفَسِهِ إِلاَّ مَاتَ، وَنَفَسُهُ يَنْتَهِي حَيْثُ يَنْتَهِي طَرْفُهُ، فَيَطْلُبُهُ حَتَّى يُدْرِكَهُ بِبَابِ لُدٍّ، فَيَقْتُلَهُ، ثُمَّ يَأْتِي عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ قَوْمٌ قَدْ عَصَمَهُمُ اللَّهُ مِنْهُ،

فَيَمْسَحُ عَنْ وُجُوهِهِمْ، وَيُحَدِّثُهُمْ بِدَرَجَاتِهِمْ فِي الْجَنَّةِ، فَبَيْنَمَا هُوَ كَذٰلِكَ إِذْ أَوْحَى اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ: إِنِّي قَدْ أَخْرَجْتُ عِبَادًا لِي، لاَيَدَانِ لأَحَدٍ بِقِتَالِهِمْ، فَحَرِّزْ عِبَادِيَ إِلَى الطُّورِ، وَيَبْعَثُ اللّٰهُ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ، وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ، فَيَمُرُّ أَوَائِلُهُمْ عَلَى بُحَيْرَةٍ طَبَرِيَّةَ فَيَشْرَبُونَ مَافِيهَا، وَيَمُرُّ آخِرُهُمْ فَيَقُولُونَ: لَقَدْ كَانَ بِهٰذِهِ مَرَّةً مَاءٌ، وَيُحْصَرُ نَبِيُّ اللّٰهِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلاَمُ وَأَصْحَابُهُ حَتَّى يَكُونَ رَأْسُ الثَّوْرِ لأَحَدِهِمْ خَيْرًا مِنْ مِائَةِ دِينَارٍ، فَيَرْغَبُ نَبِيُّ اللّٰهِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلاَمُ وَأَصْحَابُهُ، فَيُرْسِلُ اللّٰهُ عَلَيْهِمُ النَّغَفَ فِي رِقَابِهِمْ، فَيُصْبِحُونَ فَرْسَى، كَمَوْتِ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ، ثُمَّ يَهْبِطُ نَبِيُّ اللّٰهِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلاَمُ وَأَصْحَابُهُ إِلَى الأَرْضِ، فَلاَ يَجِدُونَ فِي الأَرْضِ مَوْضِعَ شِبْرٍ إِلاَّ مَلأَهُ زَهَمُهُمْ وَنَتْنُهُمْ، فَيَرْغَبُ نَبِيُّ اللّٰهِ عِيسَى وَأَصْحَابُهُ إِلَى اللّٰهِ، فَيُرْسِلُ اللّٰهُ طَيْرًا كَأَعْنَاقِ الْبُخْتِ، فَتَحْمِلُهُمْ فَتَطْرَحُهُمْ حَيْثُمَا شَاءَ اللّٰهُ، ثُمَّ يُرْسِلُ اللّٰهُ مَطَرًا لاَيَكُنُّ مِنْهُ بَيْتُ مَدَرٍ وَلاَ وَبَرٍ، فَيَغْسِلُ الأَرْضَ حَتَّى يَتْرُكَهَا كَالزَّلَفَةِ، ثُمَّ يُقَالُ لِلأَرْضِ: أَنْبِتِي ثَمَرَتَكِ، وَرُدِّي بَرَكَتَكِ، فَيَوْمَئِذٍ تَأْكُلُ الْعِصَابَةُ مِنَ الرُّمَّانَةِ، وَيَسْتَظِلُّونَ بِقِحْفِهَا، وَيُبَارَكُ فِي الرِّسْلِ، حَتَّى إِنَّ اللِّقْحَةَ مِنَ الإِبِلِ لَتَكْفِي الْفِئَامَ مِنَ النَّاسِ، وَاللِّقْحَةَ مِنَ الْبَقَرِ لَتَكْفِي الْقَبِيلَةَ مِنَ النَّاسِ، وَاللِّقْحَةَ مِنَ الْغَنَمِ لَتَكْفِي الْفَخِذَ مِنَ النَّاسِ، فَبَيْنَمَا هُمْ كَذٰلِكَ، إِذْ بَعَثَ اللّٰهُ رِيحًا طَيِّبَةً، فَتَأْخُذُهُمْ تَحْتَ آبَاطِهِمْ، فَتَقْبِضُ رُوحَ كُلِّ مُؤْمِنٍ وَمُسْلِمٍ، وَيَبْقَى شِرَارُ النَّاسِ، يَتَهَارَجُونَ فِيهَا تَهَارُجَ الْحُمُرِ، فَعَلَيْهِمْ تَقُومُ السَّاعَةُ».

1044- Müslim, Nüvas bin Sem'an (r.a)'dan şöyle rivayet etmektedir:

"Bir sabah Resulullah (a.s) Deccal'i anlattı da hakkında alçaltma ve yükseltme yaptı. O kadar ki, onu hurma bahçesinde zannettik. (Huzurundan ayrılıp daha sonra akşamleyin yeniden) huzuruna döndüğümüzde Resulullah (a.s) his-

---

1044-Müslim (4/2250-2255) 52-Kitabu'l-fiten. 20-Deccal, özellikleri ve onunla birlikte olanlar babı.

***Tâfi'e:** Körlük şeklinde tercüme ettiğimiz bu kelime üzerinde ulemâ epeyce durmuştur. Üzüm taneleri arasından iriliğinden dolayı ileri fırlamış taneye bu isim verilmektedir. Demek ki, Deccal'in gözü patlak veya ileri fırlamış şeklinde anlaşılmalıdır. Ebu Davud'un büyük şarihlerinden Hattabi, bir zaman bu kelimenin anlamını suya düşüp suyun içine nüfuz etmesi sonucu şişerek su üstüne çıkıp yüzen bir üzüm tanesi şeklinde anladığını, daha kanaatini az önce aktardığımız şekildeki anlayışa dönüştüğünü belirtmiştir.*

settiklerimizi anlayıp:

"Hayrola?" dedi.

"Ey Allah'ın elçisi, sabahleyin Deccal'i anlattın, onun hakkında öylesine yükseltme ve alçaltma yap(ıp detaylı bilgi ver)din ki, adeta onu hurma bahçesinde (imişçesine yakınımızda) zannettik." dedik. Bunun üzerine şöyle buyurdular:

"Sizin için Deccal'dan başka birinden daha çok korkmaktayım. Eğer ben sizin aranızda iken çıkarsa, sizin adınıza ona ben galip gelirim. Şayet ben aranızda yokken çıkarsa, herkes kendi başının çaresine baksın. Allah her müslüman hakkında benim vekilimdir. Bu adam, kıvırcık saçlı bir gençtir. Gözü patlaktır (yani üzüm salkımındaki iri üzüm tanesi gibidir.) Sanki onu Abduluzza bin Katan'a benzetiyor gibiyim. Sizden kim ona erişirse, kendisine karşı Kehf suresinin ilk ayetlerini (baş tarafını) okuyuversin. O, Şam'la Irak arasındaki bir semtten (kumluktan) çıkar ve sağa sola fesad saçar. Ey Allah'ın kulları, (bu mel'una karşı) direnip sebat edin!" Dedik ki:

"Ey Allah'ın Resulü, yeryüzünde ne kadar kalacaktır?"

"Kırk gün. Bir gün, bir sene gibi. Bir gün, bir ay gibi. Bir gün, bir hafta gibi. Diğer günleri de sizin günleriniz gibidir."

"Ya Resulullah (a.s), o bir sene gibi olacak günde, bir günün namazı (yani beş vakit namaz) bize kafi gelecek mi?"

"Hayır... Onun için günün miktarını tayin edin."

"Ya Resulullah (a.s), onun yeryüzündeki sürati nasıl olacaktır?"

"Rüzgarın sürüklediği bulut gibidir. Bir kavme gelir onları (kendisine iman edip tanrı tanımaya) davet eder, onlar da kendisine iman ederler ve olumlu cevap verirler. Bunun üzerine gökyüzüne emreder, yağmur yağdırır, yeryüzüne emreder, ot bitirir. Akşamleyin sürüleri yanlarına alabildiğinde, uzun hörgüçlü ve bol sütlü, memeleri dolu olarak döner.

Sonra bir başka kavme gelerek onları da (kendisine iman edip tanrı tanımaya) davet eder ama onlar onun sözünü reddederler. O da onları bakarıp gider. Hemen ertesi sabah kıtlık içinde sabahlarlar ve ellerinde mallarından birşey kalmaz. O adam bir harabeye uğrar ve ona 'Definelerini çıkar!' der. Bunun

---

Mehrudeteyn: *Hz. İsa(a.s)'nın inzali sırasında üzerinde bulunacak elbiselerin niteliğini ifadede kullanılan bu kelime şu anlamlara gelmektedir: Şayet elbise önce Yemen safranı veya Alaçelhre denilen bitki ile, sonra da Zağferan'la boyanırsa, Nilüfer çiçeği rengini alır. İşte bu elbiseye "mehrud" denilir. Bu kelimenin bir tür kırmızı toprak olan Zerdeçal'la elbise anlamına geldiği söylendiği gibi, onun Hind Safranı olduğu da söylenmiştir.*

üzerine o harabenin hazineleri arı beyleri(ini takip ettikleri) gibi ardına düşerler.

Sonra genç babayiğit bir adamı çağırıp ona kılıcıyla vurup ikiye biçer ve her parçayı bir ok atımı yere fırlatır. Sonra bu adamı çağırır, o da onun yanına gülerek ve yüzü parlar bir halde gelir.

İşte o, bu halde iken Allah Mesih bin Meryem (a.s)'i gönderecektir. Mesih (yani Hz. İsa), Şam'ın doğusundaki Akminare'nin yanına, iki boyalı elbise içinde ellerini iki meleğin kanatlarına koymuş (tutunmuş) olarak inecektir. Başını eğdiği zaman su damlayacak, kaldırdığı zaman ondan inci gibi gümüş taneleri yuvarlanacaktır. Onun nefesinin kokusunu duyan her kafir, mutlaka ölecektir. Nefesi ise gözünün gördüğü yere ulaşacaktır.

Mesih (Hz. İsa) bu adamı arayacak ve sonunda ona Lüd Kapısında ulaşıp hemen öldürecektir. Akabinde Hz. İsa (a.s)'nın yanına Allah'ın kendilerini o adamın şerrinden koruduğu bir kavim gelecek, o da onların yüzlerini silecek (mesh edecek) ve onlara cennetteki derecelerini haber verecektir. O bu halde iken Allah İsa (a.s)'ya:

"Ben kendim için öyle bir takım kullar yarattım ki, onları öldürmeye hiç kimsenin eli kalkamaz. Şimdi sen benim kullarımı Tur'a götürerek koru!" diye vahyedecektir.

Ve Allah, Ye'cüc ve Me'cüc'ü gönderecektir. Bunlar her tepeden süratle sızacaklardır. Derken öncüleri Taberiye Gölü'ne uğrayacak ve içindeki suyu içeceklerdir. Sonradan gelenleri de uğrayıp "Bir zamanlar burada gerçekten bir su vardı" diyeceklerdir.

Allah'ın Peygamberi Hz. İsa (a.s) ve arkadaşları muhasara edilecek, hatta içlerinden birisinin bir öküz başına sahip olması, yüz dinara (altına) sahip olmasından daha hayırlı olacak. Allah Peygamberi Hz. İsa (a.s) ve arkadaşları Allah'a yalvaracaklar, Allah da Ye'cüc ve Me'cüc'e boyunlarına musallat olacak bir deve kurdu gönderecektir. Böylece sanki tek bir kişiymişçesine hepsi helak olarak sabahlayacaklardır.

Sonra Allah'ın Peygamberi Hz. İsa (a.s) ile arkadaşları (Tur'dan) yeryüzüne inecekler. Yeryüzünde onların leş ve pislikleri ile dolmadık bir karış yer bulamayacaklardır. Allah'ın Peygamberi Hz. İsa (a.s) ve arkadaşları yine Allah'a iltica edecekler, Allah da Horasan develerinin boyunları gibi kuşlar gönderecek, bu kuşlar onların cesetlerini yüklenerek Allah'ın dilediği yere atacaklardır. Sonra Allah öyle bir yağmur gönderecek ki, ona ne kerpiç ev, ne de çadır engel alabilecektir. Bu yağmur, yeryüzünü yıkayıp ayna gibi parlatacaktır. Sonra da yeryüzüne:

"Mahsûlünü bitir, bereketini iade et" denilecektir. İşte o gün cemaat nar yiyecek ve kabuğu altında gölgelenecektir. Süte bereket verilecek, hatta yeni yavrulamış bir deve bir çok insan topluluklarına yetecek, yeni yavrulamış bir sığır da insanlardan bir kabileye yetecektir. Yeni kuzulamış bir koyun ise akrabadan bir oymağa kafi gelecektir.

Onlar bu halde iken Allah, güzel bir rüzgar gönderecek, bu rüzgar onları koltuklarının altından yakalayacak, her mü'minin ve müslümanın ruhunu kabzedecek, geride insanların kötüleri kalarak, yeryüzünde eşekler gibi alenen çiftleşeceklerdir. İşte kıyamet bunların üzerine kopacaktır."

Bir rivayette (1) de benzeri anlatılmış, fakat *"Bir zamanlar burada gerçekten su vardı"* sözünden sonra şöyle bir ilavede bulunmuştur:

"Sonra Hamer Dağı'na varıncaya kadar yol alırlar -ki bu dağ Kudüs Dağı'dır- ve "Yeryüzündekileri öldürdük, gelin şimdi de gökyüzündekileri öldürelim" derler. Hemen ardından gökyüzüne ok atarlar. Allah Teala da oklarını kana bulanmış olarak düşürür."

Tirmizi ise (2) :

"Hurma bahçesinin hemen yanındaymış gibi hissettik." ifadesinden sonra şöyle bir ilavede bulunmuştur:

"Ondan sonra Resulullah (a.s)'ın yanından ayrıldık, sonra akşamleyin tekrar yanına geldik."

Ve yine Tirmizi, bu rivayetinde 'tâfi'e' kelimesi yerine 'ayhuhu kâ'ime' kelimesini kullanmış ve 'halle' dememiştir. Ve rivayetine şöyle devam etmiştir:

"Bir kavme gelip onları (kendisini tanrı tanımaya ve itaat etmeye) çağırır, onu yalanlarlar ve lafını ağzına tıkarlar. O da onları bırakıp yürür, bunların malları onu takip eder, ellerinde hiçbir şey kalmaksızın sabahlarlar.

Sonra başka bir kavme gelip onları da (aynı bâtıl şeylere) davet eder. Onlar da derhal olumlu cevap verip kendisini tasdik ederler. İşte o zaman gökyüzüne emreder yağmur yağdırır, yeryüzüne emreder ot bitirir. Akşamleyin sürüleri o (tasdik eden kavmin) yanına hörgüçleri alabildiğine uzun, bol sütlü ve memeleri dolu olarak döner. Sonra bir harabeye gelip: "Defineleri çıkar" der, oradan uzaklaşır. Oranın defineleri de onu arı beyleri(ni takip ettikleri) gibi takip ederler."

İmam Tirmizi, hadisi şuraya kadar Müslim'in rivayetine benzer bir şekilde rivayet etmiştir:

---

1) Müslim (4/2255) Adı geçen yer.

2) Tirmizi (4/510 - 513) 34-Kitabu'l-Fiten. Deccal fitnesi hakkında gelen haberler babı.

"Bir zamanlar burada gerçekten su vardı."

Sonra şu şekilde devam etmiştir:

"Sonra Kudüs Dağı'na gelinceye kadar ilerler ve "Yeryüzündekilere öldürdük, gelin şimdi de gökyüzündekileri öldürelim" derler ve hemen gökyüzüne ok atarlar. Allah da oklarını kana boyanmış olarak düşürür. İsa bin Meryem (a.s)-'le arkadaşlarını kuşatırlar. Hatta o gün bir sığır başına sahiplenmek, onlar için sizin bugün bir dirheme (altına) sahip olmamızdan daha makbul olur."

İmam Tirmizi'nin rivayeti şöylece devam eder:

"İsa (a.s) ve arkadaşları Allah'a yönelirler (dua ederler) de Allah Horasan develerinin boyunları gibi kuşlar gönderir. O kuşlar onları taşıyıp uzak vadilere ve ovalara atarlar. Müslümanlar yedi yıl yaylarını, oklarını ve sadaklarını yakalarlar. Sonra Allah ne bir kerpiç evin, ne de bir çadırın karşı duramayacağı bir yağmur gönderir de yeryüzünü ayna gibi (pırıl pırıl tertemiz) yıkar."

İmam Tirmizi şöyle devam etmiştir:

"Sonra yeryüzüne: "Mahsulünü bitir, bereketini iade et" denilir. İşte o gün cemaat (ki kullanılan Arapça kelime sayılarının kırktan az olacağına işaret etmektedir) nar yer ve kabuğu altında gölgelenir. Süte bereket verilir. Hatta yeni yavrulamış bir deve, bir çok insan topluluklarına yeter (süt verir), yeni buzağılamış bir sığır da insanlardan bir kabileye yeter, yeni kuzulamış bir koyun da akrabadan bir oymağa kâfi gelir.

Onlar bu halde iken Allah ansızın güzel bir rüzgar gönderir de her mü'minin ruhunu kabzeder. Diğer insanlarsa geri kalıp eşeklerin açıkça çiftleştiği gibi çiftleşirler. İşte kıyamet bunların üzerine kopar."

"Onun hakkında yükseltme ve alçaltma yaptı" sözü üzerine Abdülfettah Ebu Gudde şöyle bir açıklama yapmıştır:

"İmam Nevevi, Sahih-i Müslim Şerhi'nde (18/63) "Bunun anlamı hakkında iki görüş vardır" demiş ve şöyle açıklamıştır:

"İlki: "Hakkında alçaltma yaptı" sözünün anlamı, onu tahkir etti, küçümsedi; "Hakkında yükseltme yaptı" sözünün anlamı da onu yüceltti, büyüttü demektir. Allah Resulü'nün "O, patlak gözlüdür", "O, Allah katında daha değersizdir", "Bu adam hariç, o hiç kimseyi öldürmeye güç yetiremez, sonra ondan da aciz olur", "Sonra durumu sona erer ve bundan sonra o öldürülür" sözleri, tahkir türündendir. Allah Resulü'nün "Kıyametten hemen önce Deccal'den daha büyük halk yoktur", "Hiçbir peygamber yoktur ki, ümmetini yalancı körden uyarmış olmasın" sözleri de onun işine önem vermesi ve fitnesinin büyüklüğünü ifade türündendir. İşte Deccal'a ait meydana gelecek harikulade haller bun-

lardır.

İkinci görüş de şudur: "O konuşmada sesini yükseltti ve alçalttı" sözünün anlamı; Deccal'ın durumuna dair uzunca konuşmaktan dolayı sesini alçalttı ve uzunca konuştuktan ve yorulduktan sonra dinlenmek için sesini kıstı, ondan sonra da sesini herkese duyurabilmek için yükseltti demektir."

Kıyamet alemetleri ve alametlerden sonra olacakların yorumu bizzat olayların vukuudur. Zaten Allah Teala:

"İlle onun te'vilini (tefsirini, yorumunu) mi gözetiyorlar. Onun te'vili geldiği (haber verdiği şeyler ortaya çıktığı) gün, önceden onu unutmuş olanlar der ki: "Doğrusu Rabbimizin elçileri gereği getirmiş..." (1)

Bununla birlikte bazı insanlara, bazı nasslar karışık gelmektedir. Dolayısıyla üzerinde durmak gerekir. Nitekim mezkur hadiste geçen şu bölüm bazı insanlara karışık gelen meselelerdendir:

"Dedik ki:

"Ya Resulullah (a.s), yeryüzünde ne kadar kalır?"

"Kırk gün. Bir gün, bir sene gibi, bir gün, bir ay gibi, bir gün de, bir hafta gibi. Diğer günleri de sizin günleriniz gibidir." buyurdu. Bu defa:

"Ya Resulullah! O bir sene gibi olan günde bize bir günlük (beş vakit) namaz yetecek mi?" diye sorduk. Buna da:

"Hayır... Onun için günün miktarını tayin edin" diye cevap verdi."

Karışıklık sebebi şudur: Eğer bir gün bir sene gibiyse bu, -hadisle ilgili olarak zihinlere başka bir yorum gelmediğinde- bir seneye karışlık dünyanın bir başka yerinde uzun bir gece olmasını gerektirir. Malumdur ki, bu durum ancak güneşin batıdan doğması sırasındadır. Dolayısıyla biz bu hadisi şöyle yorumlarız:

O bir sene gibi olacak günden, bir ay gibi olacak bir günden ve bir hafta gibi olacak bir günden maksat, sıkıntı ve mihnet bakımından böyle olmasıdır. Yani normal bir gün insana sıkıntısından ve belasından ötürü bir seneymiş gibi gelecektir. Delilimiz de onun dünyada kalış süresinin 40 yıl olduğunu kaydeden rivayetlerin olmasıdır. O ise ancak sıkıntı ve mihnet yüzünden kırk sene gibidir. Değilse, dünyada kalışı 40 gündür.

Cabir'in rivayetiyle gelen hadiste şöyle geçmektedir:

"Yeryüzünde 40 gün dolaşır. Allah Teala'nın ona (girmeyi) haram kıldığı şu iki belde, Mekke ile Medine hariç ayak basmadık belde bırakmaz. Onun günlerinden bir gün, bir yıl gibi, bir gün, bir ay gibi, bir gün, bir hafta gibi, ge-

1) A'raf Suresi: 53

ri kalan günleri de sizin şu günleriniz gibidir."

Bu hadisi Taberani rivayet etmiş olup, Ahmed bin Hanbel de ceyyid bir senedle benzerini rivayet etmiştir. Lafzı şöyledir:

"Belde-i tayyibe olan yerler hariç, kırk günde yeryüzünde Deccal tarafından ayak basılmadık yer kalmaz..."

Asıl itibariyle hadis Müslim tarafından Nüvvas bin Sem'an'dan şu lafızla rivayet olunmuştur:

"Dedik ki:

"Ya Resulullah (a.s), yeryüzünde ne kadar kalır?"

"Kırk gün" buyurdu. Hadise böyle başlayıp zikreder ve şu eklemde bulunur:

"Dedik ki:

"Ya Resulullah (a.s), şu bir sene gibi olan günde bir günlük namaz bize kâfi gelecek mi?"

"Hayır... Onun için günün miktarını tayin edin."

"Ey Allah'ın Resulü, yeryüzündeki sürati nasıl olacaktır?"

"Rüzgarın önüne kattığı bir bulut gibi olacaktır."

Yine Müslim, Abdullah bin Amr'dan şöyle aktarır:

"Deccal ümmetim arasında çıkar ve kırk kalır. Bilmem ki, kırk gün mü, kırk ay mı, yoksa kırk yıl mı?"

Kırk gün kalacağının kesin oluşu bu tekrarlanan rivayetlerden önce (tercih edilir.)

Ayrıca Taberani, Abdullah bin Ömer'den diğer bir tarikle şöyle rivayet etmiştir:

"Çıkar -yani Deccal çıkar- ve yeryüzünde 40 sabah kalır, o kırk günde Kâbe, Medine ve Beyt-i Makdis hariç her yöreye gelir..."

Semura (r.a)'nın rivayetinde ise şu şekilde geçmektedir:

"Haremeyn (Mekke ile Medine) ve Beyt-i Makdis (Kudüs) hariç, dünyanın her tarafında görünür. Nihayet mü'minleri Kudüs'te kuşatır. Sonra da Allah kendisini helak ediverir."

Hz. Peygamber (a.s)'in *"Mü'minleri Beyt-i Makdis'te kuşatır"* sözü üzerine Abdülfettah Ebu Gudde şöyle not düşmüştür:

"İmam Ahmed'in, Müsned (5/16)'deki rivayetinde böyle olduğu gibi, Hayse-

mi'nin Mecmau'z-Zevaid (7/341)'inde de şöyle geçmektedir:

"Müminler kuşatılırlar. Yani fiilin meçhul sigasıyla ve fiilden sonraki kelimenin merfu haliyle." (1)

Cünade bin Ebi Ümeyye (r.a)'nin rivayetinde ise şöyle anlatılmaktadır:

"Sahabe'den, Ensarlı bir adamın yanına vardık. Dedi ki:

"Resulullah (a.s) ayağa kalkıp: "Sizi Mesih hakkında uyarıyorum..."

Hadis bu şekilde devam etmektedir. Bu rivayette şöyle bir ifade yer almaktadır:

"Yeryüzünde kırk gün kalır. Otoritesi (hükmü) her yere ulaşır. Dört mescide gelemez: Kâbe, Mescid-i Rasul, Mescid-i Aksâ ve Tûr."

Hadisi Ahmed bin Hanbel tahric etmiş olup ravileri sikadır.

Bir sene gibi olan bir günü, sıkıntı bakımından bir sene gibidir şeklinde yorumlamaya bizi sevkeden işte budur. Sahabe, hadisi zahirine göre anlayınca Resulullah (a.s) onlara göndüzün altı ay, gecenin de altı ay olduğu Kuzey ve Güney kutbu günleri gibi, günlerin uzun olduğu durumlara dair fıkhi hükmü vermiştir.

Allah Resulü'nün:

"Sonra yeryüzüne; bereketini geri getir," denilir. İşte o zaman, toplum nar yer ve kabuğunda gölgelenir. Süte de bereket verilir. Hatta yeni yavrulamış bir deve bir çok insan topluluklarına yeter." sözünde, dünyanın ve bereketin başına gelenlerin dünyadaki fesad nedeniyle olduğuna işaret vardır. Zaten ayette de: *"insanların elleriyle kazandıkları yüzünden karalarda ve denizlerde fesad zuhur etti..." (2)* buyurulmaktadır.

Bir kitabın kaydettiğine göre isyanların olmadığı kutup'ta bazı zirai ürünlerin bildiğimiz dünyadakinden kat kat daha fazla çoğaldığı görülmüştür. İşte bu Ademoğullarının isyanlarıyla kirlenmemiş yeryüzünün bereketine bir örnektir.

Abdülfettah Ebu Gudde, hadisin bu bölümü ile ilgili olarak aşağıdaki notları düşmüştür:

"Hafız İbni Kayyim, 'el-Cevabu'l-Kâfî limen se'ele ani'd Deva'iş-Şâfî" adlı eserinin 83 ile 86. sayfaları arasında şöyle demektedir:

"Günah ve isyanlar, yeryüzünde gerek suda, gerek zirai ürünlerde, gerek meyvelerde, gerekse meskenlerde türlü türlü tahribat (fesad) yapar. Allah Teala da şöyle buyurmaktadır:

---

1) et-Tasrih bima tevatera fi nuzûli'l-Mesih'ten.

2) Rum Suresi: 41

"İnsanların elleriyle kazandıkları yüzünden karalarda ve denizlerde fesat çıktı. Belki vazgeçerler diye (Allah, böylece) onlara yaptıklarının bir kısmını tattırıyor."

Selef'ten birisi şöyle demiştir:

"Her günah işleyişinizde, Allah da hükümranlığından sizin için bir ceza hal-keder."

Açıktır ki, -Allah bilir ama- (ayette işaret buyurulan) fesat'tan maksat, günahlar ve onları gerektiren şeylerdir. Nitekim Allah'ın:

"....(Allah) onlara yaptıklarının bir kısmını tattırıyor..." sözü de bunu göstermektedir. İşte durumumuz budur ve ancak yaptıklarımıza karşılık az bir şey tattırılmaktadır. Eğer bütün amellerimizin karşılığını tattırmış olsaydı, yeryüzünde tek bir canlı bırakmazdı. Yeryüzünde Allah Teala'ya isyanın etkilerindendir ki, o isyanlar yüzünden yere batmalar, göçükler ve depremler gibi musibetler ve bereketin yok edilmesi gibi belalar yaşanmaktadır. Resulullah (a.s) Semud kavminin diyarına uğradı da sahabeye onların yurtlarına -ağlayarak girmeleri müstesna- girmeyi, sularından içmeyi ve kuyularından su çekmeyi yasakladı. Hatta isyanın uğursuzluğunun, suya olan etkisinden dolayı, onların sularıyla yoğurulmuş hamurun su taşıyan develere yedirilmemesini emir buyurdu. Günahların etkisinin uğursuzluğu, meyvelerin eksilmesinde ve başa gelen afetler hususunda da böyledir. İmam Ahmed, Müsned'inde (2/29) bir hadisin zımmında şöyle demiştir:

"Emevi halifelerinden birisinin hazinelerinde bir miktar buğday bulundu. Bu buğday tanesi, bir hurma çekirdeği kadardı. Buğdaylar, üzerinde "Bu, adaletle hükmedildiği zamanda yetişmiştir" yazılı bir kese içinde idi.

Allah Teala'nın musibet olarak verdiği afetlerden bir çoğu, kulların işlediği günahlar sebebiyledir. Yaşlı çöl halkından bir gurup, bana onların meyvelerini şimdiki halinden daha büyük olduğu dönemler yaşadıklarını bildirdiler. Ayrıca başlarına gelen daha önce tanımadıkları felaketlerin, ancak yakın zamanlarda vuku bulduğunu haber verdiler."

Günahların görünüşlere ve insanın yaratılışına tesirine gelince, İmam Tirmizi Cami'inde Hz. Peygamber (a.s)'den şöyle rivayet eder:

"Allah Adem'i, boyu gökyüzüne doğru (uzar biçimde) 60 zira olarak yarattı. İnsanlar bugüne kadar durmadan küçüldüler (ya da insanlar küçüle küçüle bugünkü boylarına geldiler.)"

Allah dünyayı zulümden, hiyanetten ve fücurdan temizlemek istediğinde Peygamberinin ehl-i beyti içinden kullarından bir kulu çıkarır da yeryüzünü, nasıl zulümle dolmuşsa öylesine adaletle doldurur, Deccal'ı, yahudileri ve hıristiyan-

ları öldürür. Allah'ın, Rasulünün uğruna gönderdiği dini İslam'ı diriltir, canlandırır. Yeryüzü de bereketini geri getirir, eski haline döner. Hatta insanlardan kırk kişiye yakın bir cemaat nar yer, kabuğunda gölgelenir. Bir üzüm salkımı, tam kapasite bir deve yükü kadar olur. Yani yavrulamış tek bir devenin sütü, insanlardan bir çok cemaate yeter.

Böyle olur. Çünkü dünya, isyanlardan temizlenince yeryüzünde Allah Teala'nın ihsan ettiği bereketin etkileri görülür. Ki, bu bereketi günahlar ve kafirlik yok etmiştir. Allah'ın yeryüzüne indirdiği cezaların etkilerinden arta kalanların yeryüzüne nüfuz ettiğinde şüphe yoktur."

Hafız İbni Kesir, tefsirinde (5/364) Rum suresinde geçmekte olan Allah Teala'nın *"İnsanların elleriyle kazandıkları yüzünden karalarda ve denizlerde fesat çıktı. Belki vazgeçerler diye (Allah, böylece) onlara yaptıklarının bir kısmını tattırıyor."* ayetinin tefsiri sırasında şöyle der:

"Burada 'karalardan' maksat, düz-geniş sahralar, 'denizlerden' maksat ise şehirler ve köylerdir. Allah Teala'nın "İnsanların elleriyle kazandıkları (günahlar) yüzünden karalarda ve denizlerde fesat çıktı..." sözünün anlamı da şudur: Zira ürünlerdeki ve meyvelerdeki eksiklikler, isyanlar yüzündendir."

Ebu Aliye şöyle demiştir:

"Kim yeryüzünde Allah'a isyan ederse, yeryüzünde tahribat yapmış (fesat çıkarmış) olur. Çünkü gerek yeryüzünün, gerekse gökyüzünün salahı yani doğru düzgün olması, Allah'a itaatledir. Bundan dolayı Ebu Davud'un rivayet ettiği hadiste Hz. Peygamber (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Dünyada tatbik edilen bir hadd (İslam'ın koyduğu bir ceza), yeryüzü halkı için 40 gün yağmur yağmasından daha iyidir."

Çünkü hadler uygulandığında insanların bir çoğu, karşılıklı haram işlemekten el çekmiş olurlar. İsyanlar terkedilince de bu, gökyüzü ve yeryüzü bereketlerinin elde edilmesine neden olur.

Onun için İsa bin Meryem (a.s) domuzları öldürmek, haçları kırmak ve cizyeyi kaldırmak suretiyle -ki artık gayri müslimler ya İslam'a girecekler ye da idama razı olacaklardır- bu temiz ve pak şeriatla hükmederek, dünyayı yöneterek âhir zamanda yeryüzüne indiğinde ve Allah, onun döneminde Deccal'ı ve uşaklarını, Ye'cüc'ü ve Me'cüc'ü de yok edince, yeryüzüne:

"Bereketini geri getir" denilir. İşte o vakit insanlardan bir çok cemaat nar yer, kabuğunda gölgelenir ve yeni yavrulamış bir devenin sütü, insanlardan bir çok cemaate yeter."

Bu da ancak Hz. Muhammed (a.s)'in şeriatının uygulanması bereketiyle o-

lur. Adaletin her hakim kılınışında bereketler de, hayır da çoğalır. Bundan dolayıdır ki, Sahih-i Buhari ve Müslim'de şu şekilde bir hadis gelmiştir:

"Facir öldüğünde ondan kullar da, beldeler de, ağaçlar da, hayvanlar da rahat bulur, huzura erer."

İmam Ahmed bin Hanbel, Muhammed ve Hüseyin-Avf isnadıyla Ebu Fahzem'den şöyle rivayet etmiştir:

"Adamın biri Ziyad bin Ebihi'nin (öl: 53 hicri) valiliği döneminde -ya da Ubeydullah bin Ziyad bin Ebihi'nin (öl: 67 hicri) valiliği döneminde- içinde hurma çekirdeği büyüklüğünde hububat, yani buğday taneleri bulunan bir kese buldu. İçinde -Yani kesenin içinde- "Bu, adaletle yönetilen bir dönemde yetiştirilmiştir." yazmaktaydı."

Bu konuda ekleyeceğimiz bir takım konular var:

Daha önce gördüğümüz her mü'minin canını alacak rüzgara işaret eden hadisi okuyanlar, bunun Hz. İsa (a.s) zamanında olacağını zannedebilir. Durum böyle değildir. Bu rüzgar, Hz. İsa (a.s)'nın inişinden sonra, insanlar Hz. İsa (a.s)'nın varlığının, bereketinin etkileri içinde yaşarlarken esecektir.

١٠٤٥ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنِّي حَدَّثْتُكُمْ عَنِ الدَّجَّالِ، حَتَّى خَشِيتُ أَنْ لاَتَعْقِلُوا، إِنَّ الْمَسِيحَ الدَّجَّالَ قَصِيرٌ أَفْحَجُ، جَعْدٌ أَعْوَرُ، مَطْمُوسُ الْعَيْنِ، لَيْسَتْ بِنَاتِئَةٍ وَلاَ جَحْرَاءَ، فَإِنِ الْتَبَسَ عَلَيْكُمْ، فَاعْلَمُوا أَنَّ رَبَّكُمْ لَيْسَ بِأَعْوَرَ».

1045- Ebu Davud, Ubade bin Samit (r.a)'ten şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ben size Deccal'den söz ettim. Sonra da akletmemenizden korktum. Şüphesiz Mesih Deccal; kısa, ayrık bacaklı, kıvırcık saçlı, bir gözü kör, silik gözlü biridir, firlamış veya çukura kaçmış gözlü değildir. Eğer karıştırırsanız bilin ki, Rabbinizin bir gözü kör değildir. (ve zaten yaratıklarına benzemekten de münezzehtir)"

١٠٤٦ــ رَوَى مُسْلِمٌ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ

1045-Ebu Davud (4/116-117) Kitabu'l-Melahim. Deccal'in Çıkışı babı. İsnadı Hasen'dir.

ذَكَرَ الدَّجَّالَ بَيْنَ ظَهْرَانَيِ النَّاسِ، فَقَالَ: «إِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ، أَلاَ إِنَّ الْمَسِيحَ الدَّجَّالَ أَعْوَرُ الْعَيْنِ الْيُمْنَى، كَأَنَّ عَيْنَهُ عِنَبَةٌ طَافِئَةٌ».

1046- Müslim, Abdullah bin Ömer (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) insanlar arasında Deccal'ı anlattı ve şöyle buyurdu:

"Allah'ın bir gözü kör değildir. Dikkat edin, Mesih Deccal'in sağ gözü kördür. Gözü sanki fırlamış bir üzüm tanesi gibidir."

Tirmizi'nin rivayeti (1) ise şöyledir:

"Hz. Peygamber (a.s)'e Deccal hakkında soruldu da:

"Dikkat edin, Rabbinizin gözü kör değildir. Halbuki Deccal'in bir gözü kördür. Sağ gözü sanki üzüm salkımı taneleri arasındaki iri tane gibi ileri fırlamıştır" buyurdu."

Buhari'nin rivayetinde de (2) şöyle geçer:

"İnsanlar arasında Deccal anlatıldı ve Hz. Peygamber (a.s) şöyle buyurdu:

"Allah'ın gözü kör değildir. Dikkat edin Mesih Deccal'ın sağ gözü kördür. Sanki üzüm salkımında, iriliğinden ileri çıkmış tane gibi..."

Hem Buhari'nin, hem de Müslim'in rivayet ettikleri başka bir rivayette (3) ise şöyle anlatılmaktadır:

"Hz. Peygamber (a.s) Deccal'ı anlattı ve:

"Şüphe yok ki, onun sağ gözü kördür; sanki üzüm salkımındaki iri tane gibi." buyurdu."

Ebu Davud'un (4) rivayetinde de ifade şu biçimde geçer:

"Resulullah (a.s) insanlar arasında ayağa dikilerek (hutbe okumaya başlayıp) Allah'a layık olduğu şekilde hamd etti. Sonra Deccal'dan söz açarak:

"Kuşkusuz ben sizi ona karşı uyarıyorum. Hiçbir peygamber yoktur ki, pey-

---

1046-Müslim (4/2247) 52-Kitabu'l-fiten. 20-Deccal, özellikleri ve onunla birlikte olanlar babı.

1) Tirmizi (4/514) 34-Kitabu'l-Fiten. 60-Deccal'ın özellikleri hakkında gelen rivayetler babı.

2) Buhari (13/389) 97-Kitabu't-Tevhid. 17-Allah'ın ... ve'l-tasna' ayni' ayeti hakkındaki bab.

3) Buhari (8/106) 64-Kitabu'l-Meğazi. 77-Veda Haccı babı. Müslim (1/155) 1-Kitabu'l-İman. 75-Mesih bin Meryem'le Mesih Deccal'ın zikredildiği yer.

4) Ebu Davud (4/241) Kitabu's-Sünne. Deccal hakkında bir bab.

gamber gönderildiği toplumu ona karşı uyarmamış olsun. Nitekim Hz. Nuh (a.s) da kavmini ona karşı uyarmıştı. Ama ben size Deccal hakkında hiçbir peygamberin kavmine söylemediği bir söz söyleyeceğim. Haberiniz olsun ki, o kördür, halbuki Allah asla kör değildir."

Tirmizi'nin rivayet ettiği bir başka hadisteki (1) anlatım da şu şekildedir:

"Resulullah (a.s) insanların arasında ayağa kalkarak (hutbeye başladı ve) Allah'a yakışır biçimde hamdetti. (O'nu övdü) Sonra Deccal'den söz açarak:

"Şüphesiz ben sizi ona karşı uyarıyorum. Hiçbir peygamber yoktur ki, peygamber gönderildiği toplumu, ona karşı uyarmamış olsun. Hz. Nuh (a.s) da hakikaten kavmini ona karşı uyarmıştı. Fakat ben size onun hakkında hiç bir peygamberin kavmine söz etmediği bir söz söyleyeceğim: Bilmiş olunuz ki, o kördür, halbuki Allah kesinlikle kör değildir."

İmam Zühri bu konuda şu hadisi aktarmıştır:

"Bana Ömer bin Sabit Ensarî, kendisine Allah Resulü'nün sahabilerinden birisinin şöyle haber verdiğini bildirdi."

Hz. Peygamber (a.s) Deccal'ın fitnesinden çekinmelerini tavsiye ederken sahabiye şöyle seslenmiştir:

"Bilmiş olun ki, sizden hiç kimse ölünceye kadar Rabbini görecek değildir. Ayrıca (yine bilmiş olun ki) onun iki kaşı arasında (Deccal'ın) davranışından hoşlanmayan herkesin okuyacağı (şekilde) "Kafir" yazılıdır."

Bir Açıklama

Hz. Peygamber (a.s)'in *"Şüphesiz onun sağ gözü kördür"* hakkında İmam Nevevi şu açıklamada bulunmuştur:

"Üzüm salkımında diğer tanelerden iri olduğu için ileri fırlamış üzüm tanesi gibi gözü patlaktır" şeklindeki ifadesinde geçen "tâfi'e-tâfiye" kelimesi, hem hemzeli, hem de hemzesiz rivayet edilmiştir. Hemzeyle rivayet edenlere göre anlamı, nuru gitmiştir (görmez olmuştur); hemzesiz rivayet edenlere göre de anlamı, patlak, ileri çıkmış demektir.

Sonra burada sağ gözünün kör olacağı haber verilirken, bir başka rivayette de sol gözünün kör olacağı haber verilmektedir. İmam Müslim her iki rivayeti de 'Kitabu'l-Fiten'in sonunda kaydeder. Her ikisi de sahihtir."

Bu hususta Kadı İyad da şunları söylemiştir:

"Bu harfi, hadis hocalarımızın bir çoğundan hemzesiz olarak rivayet ettik ve

1) Tirmizi (4/508) 34-Kitabu'l-Fiten. 56-Deccal'in alemeti hakkında gelen rivayetler babı.

bu şekil, onların bir çoğunun kabul ettiği şekildir. Ahfeş'in kabul ettiği görüş de budur. Anlamı da üzüm salkımındaki taneler arasından fırlamış iri (fırlak) tane gibidir olur.

Bazı hadis hocalarımız ise hemzeli okumuş, birileri de bunu reddetmişlerdir ama reddedecek bir yön yoktur. Nitekim Hadiste onun silik gözlü olmakla, fırlamış ve çukura kaçmış gözlü olmakla, aksine gözü ışımamakla (gözünün nuru gitmiş ve silinip adete dümdüz olmakla nitelenmiştir. Bu ise suyu gitmiş üzüm tanesinin özelliğidir. Dolayısıyla bu durum, hemzeyle okuyanların rivayetini doğrular. Ancak başka hadislerde yer alan patlak, gözünün karası ağarmış gibi yine bir rivayette yer alan duvara tükürülmüş tükrük (veya balgam) gibi patlak gözbebekli ifadeleri de hemzesiz okunuşu doğrular. Fakat hadislerin arasını bulup bütün rivayetleri doğrulayan izah şudur:

Silinip adeta dümdüz olmuş, silik, ne fırlamış, ne de çukura kaçmış olmayıp suyu kaçmış üzüm tanesi gibi olan gözü, burada da zikredildiği gibi sağ gözüdür. Patlak olan, gözünün karası ağarmış olan ve duvara tükürülmüş balgam gibi olan ve salkımdaki iri üzüm tanesi gibi olan gözü de bir başka rivayette geldiği gibi sol gözüdür. İşte bu izah, "tâfi'e-tâfiye" kelimesini hemzeli veya hemzesiz olarak aktaran ve sağ gözünün ya da sol gözünün kör olduğunu ifade eden hadis ve rivayetlerin arasını bulur ve uyuşturur. Çünkü her iki gözü de kördür. Özellikle göz olmak üzere herşeyin kusurlusuna a'ver (ki burada 'kör' ifadesiyle çevirdik) denilir. Deccal'in her iki gözü de ayıplı ve kusurlu olup kördür: Birisi hiç olmamakla, diğeri de ayıplı olmakla..."

١٠٤٧ ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ، عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ: انْطَلَقْتُ أَنَا وَعُقْبَةُ ابْنُ عَمْرٍو إِلَى حُذَيْفَةَ، فَقَالَ عُقْبَةُ: حَدِّثْنِي بِمَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الدَّجَّالِ، فَقَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: «إِنَّ مَعَ الدَّجَّالِ إِذَا خَرَجَ مَاءً وَنَارًا، فَأَمَّا الَّذِي يَرَى النَّاسُ أَنَّهُ نَارٌ: فَمَاءٌ بَارِدٌ، وَأَمَّا الَّذِي يَرَى النَّاسُ أَنَّهُ مَاءٌ: فَنَارٌ تَحْرِقُ، فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَلْيَقَعْ فِي الَّذِي يَرَى أَنَّهُ نَارٌ، فَإِنَّهُ مَاءٌ عَذْبٌ بَارِدٌ» . قَالَ حُذَيْفَةُ: وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: «إِنَّ رَجُلاً مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ أَتَاهُ الْمَلَكُ لِيَقْبِضَ رُوحَهُ، فَقَالَ: هَلْ عَمِلْتَ مِنْ خَيْرٍ؟ قَالَ: مَا أَعْلَمُ، قِيلَ لَهُ: انْظُرْ، قَالَ: مَا أَعْلَمُ شَيْئًا، غَيْرَ أَنِّي كُنْتُ أُبَايِعُ النَّاسَ فِي الدُّنْيَا، فَأُنْظِرُ الْمُوسِرَ، وَأَتَجَاوَزُ عَنِ الْمُعْسِرِ، فَأَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ» . وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: «إِنَّ رَجُلاً حَضَرَهُ الْمَوْتُ، فَلَمَّا يَئِسَ مِنَ الْحَيَاةِ، أَوْصَى أَهْلَهُ: إِذَا أَنَا مِتُّ فَاجْمَعُوا لِي حَطَبًا كَثِيرًا، جَزْلاً، ثُمَّ أَوْقِدُوا فِيهِ نَارًا حَتَّى إِذَا أَكَلَتْ لَحْمِي، وَخَلُصَتْ إِلَى عَظْمِي، وَامْتُحِشْتُ، فَخُذُوهَا

فَاطْحَنُوهَا، ثُمَّ انْظُرُوا يَوْمًا رَاحًا فَاذْرُوهُ فِي الْيَمِّ، فَفَعَلُوا، فَجَمَعَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ، فَقَالَ: لِمَ فَعَلْتَ ذَلِكَ؟ قَالَ: مِنْ خَشْيَتِكَ» . قَالَ: «فَغَفَرَ اللَّهُ لَهُ» . فَقَالَ عُقْبَةُ: وَأَنَا سَمِعْتُهُ يَقُولُ ذَلِكَ، وَكَانَ نَبَّاشًا.

1047- Buhari ve Müslim, Ribi bin Hiruş (r.a)'tan rivayet etmişlerdir:

"Ben ve Ukbe bin Amr, Huzeyfe'yi ziyarete gittik. Ukbe, Huzeyfe'ye:

"Allah Resulü'nden Deccal hakkında dinlediklerini bana anlat" dedi. Huzeyfe de:

"Onun şöyle anlattığını duydum," diye başladı:

"Ortaya çıktığında Deccal'la birlikte bir su ve bir ateş vardır. İnsanların ateş olarak gördükleri, (buz gibi) soğuk bir sudur. İnsanların su olarak gördükleri de yakıcı bir ateştir. Sizden kim ona erişirse, kendisini ateş olarak gördüğü şeyin içine atsın. Çünkü o, soğuk tatlı (içimi hoş) bir sudur."

Huzeyfe şöyle devam etti:

"Onun şöyle dediğini de işittim:

"Sizden öncekilerden bir adama ölüm meleği ruhunu almak için geldi ve:

"Hiç iyilik yaptın mı?" diye sordu. O da:

"Bilmiyorum" dedi. Kendisine:

"Tekrar düşün" denildi. O da:

"Şundan başka birşey bilmiyorum: Ben dünyada insanlara satış yapardım da ödeyemeyene süre tanır, hiç ödeyemeyenden de para almaz vazgeçerdim" dedi. Bunun üzerine Allah onu cennetine koyuverdi." Huzeyfe:

"Bir de O'nu şöyle derken duydum" dedi:

"Bir adama ölüm gelip çattı. Yaşamaktan umudun kesince, çoluk çocuğuna şöyle vasiyyet etti:

"Ben öldüğümde, benim için çokça odun toplayın (beni üstüne yatırıp) odunu ateşe verin. Ateş etimi yakıp bitirip de kemiklerime ulaşınca (bırakın ateş kemiklerimi de iyice yakıncaya kadar) yanayım. Sonra onları alıp öğütün. Sonra rüzgarlı bir gün gözetip denize savurun."

1047-Buhari (6/494) 60-Kitabu'l-Enbiya. 50-Beni İsrail'e dair anlatılanlar babı.
Müslim (4/2250) 52-Kitabu'l-Fiten. 20-Deccal, özellikleri ve onunla birlikte olanlar babı.

O adamın dediğini yaptılar. Allah (c.c) onu(n kül halinde denizde savrulmuş zerrelerini) bir araya toplayıp (eski haline getirerek):

"Niye böyle yaptın?" diye sordu.

"Senden korktuğum için" diye cevap verdi. Allah da onu bağışladı."

(Huzeyfe böylece anlattıktan sonra) Ukbe:

"Ben de Allah Resulü'nün böylece anlattığını duydum. Bu adam kefen soyucusuydu (ölülerin kefenini çalan hırsız)" dedi."

Bir rivayette (1) ise Huzeyfe'den özetle şöyle aktarılmıştır:

"Resulullah (a.s) Deccal hakkında: "Onunla birlikte bir su ve bir ateş vardır. Ateşi soğuk sudur, suyu da ateş... Sakın ha kendinizi helak etmeyin." diye buyurdu."

Ebu Mes'ud da *"Ben bu hadisi Resulullah (a.s)'tan duydum."* demiştir.

Müslim'in bir rivayetinde (2) ise şöyle anlatılır:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Şüphesiz ben Deccal'in yanındaki şeyleri biliyorum. Onunla birlikte akmakta olan iki ırmak vardır. Görünürde biri beyaz su, diğeri ise görünürde yanan bir ateştir. Eğer bir kimse ona erişirse, ateş gördüğü ırmağa varıp gözünü yumsun, sonra da başını eğip oradan içsin. Zira o soğuk bir sudur. Deccal silik gözlüdür. Gözünün üzerinde beyazını da, siyahını da kaplayan bir deri (zar, yani katarakt gibi birşey) vardır. İki gözünün (kaşının) arasında okuma yazma bilsin bilmesin, her mü'minin okuyacağı (biçimde) "Kafir" yazılıdır."

Yine Müslim'in bir rivayetinde (3) şöyle geçer:

"Resulullah (a.s): "Deccal'in sol gözü kördür. Gür-sık saçlıdır. Yanında bir cennet ve cehennem vardır. Cehennemi cennet, cenneti ise cehennemdir."

Ebu Davud ise (4) şöyle rivayet eder:

"Huzeyfe ile Ebu Mes'ud bir araya geldiler de Huzeyfe:

"Kuşkusuz ben Deccal'ın yanında olanı ondan daha iyi bilirim. Deccal'la beraberlerinde sudan bir denizle, ateşten bir nehir vardır. Ateş gördüğünüz sudur, su gördüğünüzse ateş... Sizden kim ona erişirse, ateş gördüğünden içsin. Onun kesinlikle su olduğunu görecektir." dedi. Ebu Mes'ud da:

---

1) Müslim, aynı yer.

2) Müslim, aynı yer.

3) Müslim, aynı yer.

4) Ebu Davud (4/115, 116), Kitabu'l-Melahim. Deccal'in ortaya çıkışı babı.

"Allah Resulü'nün böyle söylediğini duydum." dedi."

١٠٤٨ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «الدَّجَّالُ مِنْ يَهُودِ أَصْفَهَانَ سَبْعُونَ أَلْفًا عَلَيْهِمُ الطَّيَالِسَةُ».

1048- Müslim, Enes bin Malik (r.a)'ten rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s) şöyle buyurdu:

"İsfahan yahudilerinden üzerlerinde taylasanlar (yeşil şallar ki, eşraf giyer) bulunan 70 bin yahudi Deccal'ın peşinden gider, ardına düşer."

Bir Açıklama

Nevevi, Müslim şerhinde *"Asbahan; İsbahan, Asfahan ve İsfahan olarak okunabilir"* demiştir.

Hadis, çağımızda yaşayanlara birden çok şeyler ifade etmektedir: Deccal'a tabi olarak, ortaya çıkışı sırasında onunla birlikte İslam Hilafeti'nin başkenti olacak Kudüs'e gelecek yahudiler; nassların, Garkad Ağacı hariç, taşların ve ağaçların müslümanlara öldürmesi için onlardan her birinin yerini göstereceğinden söz ettiği yahudilerdir.

O zaman İslam Hilafeti'nin başkentinin Kudüs olması da halihazırdaki yahudi devletinin Filistin'de devam edemeyeceğine işaret etmektedir. Bu kadar çok sayıda yahudinin İsfahan'dan çıkacak olması da yahudilerin yeniden İran beldelerine göçeceklerine işaret etmektedir. Bütün bunlarda ise bizimle Deccal'ın ortaya çıkışı, İsa bin Meryem (a.s)'in inişi ve şayet Mehdi hemen İsa bin Meryem (a.s)'in inişinden önce ortaya çıkacaksa, Mehdi'nin çıkışı arasında nisbi bir uzaklık olduğuna işaret edilmektedir.

١٠٤٩ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ رَحِمَهُ اللَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِاللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: أَخْبَرَتْنِي أُمُّ شَرِيكٍ: أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «لَيَفِرَّنَّ النَّاسُ مِنَ الدَّجَّالِ فِي الْجِبَالِ».

1049- Müslim, Ebu Zübeyr (r.a)'den rivayet etmiş, Ebu Zübeyr ise Cabir bin Abdullah (r.a)'ın şöyle dediğini duymuştur:

1048-Müslim (4/2266) 52-Kitabu'l-Fiten. 35-Deccal hadislerinden geri kalanlar babı.

1049-Müslim, ayne yer. Tirmizi (5/723) 50-Kitabu'l-Menakıb. 70-Arapların fazileti hakkında menkıbeler babı.

"Bana Ümmü Şerik, kendisinin Resulullah (a.s)'ın şöyle dediğini duyduğunu haber verdi:

"İnsanlar, Deccal'dan dağlara kaçacaklar."

Ümmü Şerik şöyle devam etti: "Dedim ki:

"Ya Resulullah (a.s), o gün Araplar nerede olacaklar ki?

"Onlar uzdırlar (güçleri Deccal'a yetmez)" buyurdu."

Bir Açıklama

Bu hadiste de bizimle Deccal'in ortaya çıkışı arasında nisbi bir uzaklık olduğuna işaret vardır. Zira bugün Araplar çokturlar. Bu, bizi Araplar hakkında uluslararası ve bölgesel olayların tehlikesini kavramaya sevkediyor.

١٠٥٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَلاَ أُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا عَنِ الدَّجَّالِ مَاحَدَّثَ بِهِ نَبِيٌّ قَوْمَهُ؟ إِنَّهُ أَعْوَرُ، وَإِنَّهُ يَجِيءُ بِمِثَالِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ، فَالَّتِي يَقُولُ: إِنَّهَا الجَنَّةُ، هِيَ النَّارُ، وَإِنِّي أُنْذِرُكُمْ بِهِ، كَمَا أَنْذَرَ بِهِ نُوحٌ قَوْمَهُ».

1050- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Size Deccal hakkında hiçbir peygamberin kavmine söylemediği bir söz söyleyeyim mi? O kördür ve cennetle cehennemin benzerlerini getirir. Cennet dediği, cehennemin ta kendisidir. Ben sizi ona karşı Nuh (a.s)'un kavmini uyardığı gibi uyarıyorum."

١٠٥١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَدِيثًا طَوِيلاً عَنِ الدَّجَّالِ، فَكَانَ فِيمَا حَدَّثَنَا بِهِ أَنْ قَالَ: «يَأْتِي الدَّجَّالُ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْهِ أَنْ يَدْخُلَ نِقَابَ الْمَدِينَةِ، فَيَنْتَهِي إِلَى بَعْضِ السِّبَاخِ الَّتِي بِالْمَدِينَةِ، فَيَخْرُجُ إِلَيْهِ يَوْمَئِذٍ رَجُلٌ هُوَ خَيْرُ النَّاسِ ــ أَوْ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ ــ فَيَقُولُ:

1050-Buhari (6/370, 371) 60-Kitabu'l-Enbiya. 3-Allah'ın "velakad erselna Nuhan ila kavmihi" ayeti babı.

Müslim (4/2250) 52-Kitabu'l-Fiten. 20-Deccal. özellikleri ve yanında bulunanlar babı.

أَشْهَدُ أَنَّكَ الدَّجَّالُ الَّذِي حَدَّثَنَا عَنْكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَدِيثَهُ. فَيَقُولُ الدَّجَّالُ: أَرَأَيْتُمْ إِنْ قَتَلْتُ هٰذَا، ثُمَّ أَحْيَيْتُهُ، هَلْ تَشُكُّونَ فِي الْأَمْرِ؟ فَيَقُولُونَ: لاَ. فَيَقْتُلُهُ، ثُمَّ يُحْيِيهِ، فَيَقُولُ حِينَ يُحْيِيهِ: وَاللَّهِ مَاكُنْتُ قَطُّ أَشَدَّ بَصِيرَةً مِنِّي الْيَوْمَ. فَيَقُولُ الدَّجَّالُ: اقْتُلْهُ: وَلاَ يُسَلَّطُ عَلَيْهِ».

1051- Buhari ve Müslim, Ebu Sa'id el-Hudri (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) bize Deccal'dan uzun uzun söz etti. Şu da o anlattıklarındandır:

"Deccal gelecek fakat kendisine Medine'nin yollarına girmek haram edilecektir. Ancak Medine'nin dışındaki bazı işlenmedik tarlalara kadar yaklaşacaklar. Ardından kendisine o günün en hayırlı insanı -veya en hayırlı insanlarından- bir adam karşı çıkacak ve ona:

"Şehadet ederim ki, Resulullah (a.s)'ın bize sözünü ettiği Deccal sensin." diyecek. Deccal da:

"Ne dersiniz ben bu adamı öldürsem, sonra diriltsem bu işte şüphe eder misiniz?" diyecek.

"Hayır" diyecekler (oradakiler.) Bunun üzerine Deccal onu öldürüp sonra diriltecek. Dirilttiği anda o adam:

"Vallahi, senin hakkında hiçbir zaman şimdikinden daha kesin kanaat sahibi olmamışımdır" diyecek. O zaman Deccal:

"Öldür" diyecek, ama ona güç yetiremeyecektir."

Yine Müslim'in bir rivayeti (1) de şöyledir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Deccal çıkacak ve mü'minlerden bir zat onun tarafına doğru yönelecektir. Karşısına silahşörler -Deccal'ın silahşörleri, şövalyeleri- çıkacak ve ona:

"Nereye gitmek istiyorsun?" diye soracaklar. O da:

"Şu çıkan adama gitmek istiyorum" diyecek.

1051-Buhari (4/95, 96) 29-Kitabu' Fadili'l-Medine. 9-Deccal'ın Medine'ye girmeyeceği babı.
Müslim (4/2256) 52-Kitabu'l-Fiten. 21-Deccal'in özellikleri ve Medine'ye girişinin haram oluşu babı.

1) Müslim (4/2256, 2257) Aynı yer.

"Sen bizim Rabbimize iman etmiyor musun?" diye soracaklar.

"Bizim Rabbimizde gizlilik yoktur" diye cevap verecek. Silahşörler:

"Öldürün şunu" diyecekler. Fakat birbirlerine:

"Rabbiniz (Deccal) size, ondan başka hiçbirinizin herhangi bir kimseyi öldürmesini yasaklamadı mı?" deyip onu Deccal'e götürecekler. Mü'min onu görünce:

"Ey insanlar, Resulullah (a.s)'ın anlattığı Deccal işte budur" diyecek. Deccal derhal onun hakkında emir vererek hemen yüzükoyun yatırılacaktır. Deccal:

"Onu alın ve başını yarın" diyecek. Dayaktan sırtı ve karnı şişecektir. Derken Deccal:

"Bana iman etmiyor musun?" diyecek. Mü'min de:

"Sen yalancı Mesih'sin" cevabını verecektir. Bunun üzerine mü'min hakkında emir verilecek ve saç ayrımından, ta bacaklarının arasına kadar testere ile kesilecektir. Sonra Deccal iki parçanın arasında yürüyecek ve ona:

"Kalk" diyecek. O da hemen kalkıp doğrulacaktır. Sonra ona:

"Bana (hala) iman etmiyor musun?" diyecek. Mü'min de:

"Senin hakkında ancak basiretim (bilgim ve senin Deccal olduğuna dair kesin kanaatim) arttı," cevabını verecektir. Sonra:

"Ey insanlar, bu adam benden sonra insanlardan hiçbirine bu işi yapamayacaktır" diyecek. Deccal onu kesmek için derhal yakalayacaktır. Fakat mü'minin boynu ile köprücük kemiği arası adeta bakır kesilecek, Deccal onu kesmeye iman bulamayacaktır. Bunun üzerine elleriyle ayaklarından tutarak onu atacak İnsanlar da onun cehenneme atıldığını sanacaklardır. Fakat o ancak cennet konulacaktır." Resulullah (a.s):

"Bu zat, Alemlerin Rabbi katında en büyük şehiddir" buyurdu."

١٠٥٢ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَامِنْ نَبِيٍّ إِلاَّ وَقَدْ أَنْذَرَ أُمَّتَهُ الْأَعْوَرَ الْكَذَّابَ، أَلاَ إِنَّهُ أَعْوَرُ، وَإِنَّ رَبَّكُمْ عَزَّ وَجَلَّ لَيْسَ بِأَعْوَرَ، مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ (ك ف ر)».

1052- Buhari ve Müslim, Enes bin Malik (r.a)'ten şu şekilde rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) buyurdu ki:

"Hiçbir peygamber yoktur ki, ümmetini yalancı köre karşı uyarmamış olsun. Dikkat edin, o kördür. Halbuki Rabbiniz kör değildir. İki gözünün (kaşının) arasında da 'ke fe re' (yani kafir) yazılıdır."

Müslim'in bir başka rivayetinde (1) ise şöyle anlatılır:

"Hz. Peygamber (a.s): "Deccal'in iki kaşı arasında 'ke-fe-re,' yani 'kafir' yazılıdır" buyurdu."

Bir başka rivayette (2) de şöyledir:

"Resulullah (a.s):

"Deccal, silik gözlü, iki kaşının arasında 'kafir' yazılı (bir adamdır)" Sonra kelimeyi (ke-fe-re) diye heceledi ve: "Onu her müslüman okur" buyurdu."

Ebu Davud'un rivayetinde de (3):

"İki gözü arasında kafir yazılıdır..." diye geçmektedir.

Bir diğer rivayette de (4) : "*... onu her müslüman okur...*" şeklinde yer almaktadır.

١٠٥٣ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: كُنَّا نَتَحَدَّثُ عَنْ حَجَّةِ الْوَدَاعِ، وَالنَّبِيُّ ﷺ بَيْنَ أَظْهُرِنَا، وَلاَ نَدْرِي مَاحَجَّةُ الْوَدَاعِ، حَتَّى حَمِدَاللَّهَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَثْنَى عَلَيْهِ، ثُمَّ ذَكَرَ الْمَسِيحَ الدَّجَّالَ، فَأَطْنَبَ فِي ذِكْرِهِ، وَقَالَ: «مَابَعَثَ اللَّهُ مِنْ نَبِيٍّ إِلاَّ أَنْذَرَهُ أُمَّتَهُ: أَنْذَرَهُ نُوحٌ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ بَعْدِهِ، وَإِنَّهُ يَخْرُجُ فِيكُمْ، فَمَا خَفِيَ عَلَيْكُمْ مِنْ شَأْنِهِ فَلَيْسَ يَخْفَى عَلَيْكُمْ، إِنَّ رَبَّكُمْ لَيْسَ بِأَعْوَرَ، إِنَّهُ أَعْوَرُ عَيْنِ الْيُمْنَى، كَأَنَّ عَيْنَهُ عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ، أَلاَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ، كَحُرْمَةِ

1052-Buhari (13/389) 97-Kitau't-Tevhid. 17- Allah'ın "Veletesb'e ala ayni" ayeti babı.
Müslim, (4/2248) 52-Kitabu'l-Fiten. 20-Aynı bab.
Tirmizi (4/516) 34-Kitabu'l-Fiten. 62-İsa bin Meryem'in Deccal'i öldürüşü hakkında gelen rivayetler babı.
Ebu Davud (4/116) Kitabu'l-Melahim. Deccal'in ortaya çıkışı babı.
1) Müslim (4/2248) 52-Aynı yer.
2) Müslim, aynı yer.
3) Ebu Davud (4/116) Aynı yer.
4) Ebu Davud, aynı yer.

يَوْمِكُمْ هٰذَا، فِي بَلَدِكُمْ هٰذَا، أَلاَ هَلْ بَلَّغْتُ؟ » قَالُوا: نَعَمْ. قَالَ: «اَللّٰهُمَّ اشْهَدْ» ثَلاَثًا — «وَيْلَكُمْ» — أَوْ «وَيْحَكُمْ — انْظُرُوا، لاَتَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ».

1053- Buhari, Abdullah bin Ömer (r.a)'den şu şekilde **rivayet etmiştir:**

"Biz Hz. Peygamber (a.s) aramızda iken "Vada Haccı" diyorduk da, Veda Haccı"nın ne demek olduğunu bilmiyorduk. Ta ki Resulullah (a.s) Allah'a hamd ve sena eyledikten sonra: Mesih Deccal'ı anlattı. Anlattı da anlattı ve:

"Allah hiçbir peygamber göndermemiştir ki, ümmetini ona karşı uyarmış olmasın (mutlaka uyarmıştır.) Nitekim hem Nuh (a.s), hem de ondan sonraki peygamberler Deccal'a karşı uyarıda bulunmuşlardır. O sizin aranızda (yani ahir zaman ümmeti olan Muhammed ümmeti arasında) çıkacaktır. Durumuna dair size gizli olan (hiçbir şey), sizce gizli kalacak değildir. Şüphesiz Rabbiniz kör değildir. Halbuki Deccal'in sağ gözü kördür. Sanki gözü üzüm salkımındaki iri tane gibidir. Dikkatli olun, kuşkusuz Allah kanlarınızı ve mallarınızı, şu içinde bulunduğunuz günün hürmeti ve şu içinde bulunduğunuz beldenin hürmeti gibi haram kılmıştır. Tebliğ ettim mi?"

"Evet" dediler. Ondan sonra Efendimiz (a.s) üç defa:

"Ya Allah, şahid ol" buyurdu ve devam ederek dedi ki:

"Vay halinize -veya yazık size- Dikkat edin de benden sonra birbirinin boynunu vuran kafirlere dönmeyin, onlara benzemeyin."

Müslim de aynı hadisi (1) takdim tehirle şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Yazık size -veya vay halinize- benden sonra birbirinin boynunu vuran kafirlere dönmeyin, onlara benzemeyin."

Buhari ise şöyle demiştir (2):

"Hişam bin Ğaz, Nafi-İbni Ömer senediyle rivayet etmiştir:

"(Son haccını yaptığı) hacta Hz. Peygamber (a.s), Kurban Bayramı günü cemreler arasında ayakta durarak:

"Bugün hangi gündür?" buyurdu..." diye başlayıp bir önceki hadiste geçen-

---

1053-Buhari (8/106) 64-Kitabu'l-Meğazi. 77-Veda Haccı Babı.

1) Müslim (1/82) 1-Kitabu'l-İman. 29-Hz. Peygamber (a.s)'in şu sözünün anlamı babı.

2) Buhari (3/574) 25-Kitabu'l-Hacc. 132-Mina günlerindeki hutbe babı.

leri zikrettikten sonra hadise şöyle devam etti: "Sonra şöyle buyurdu:

"Bugün, hacc-ı ekber günüdür." Ondan sonra da Hz. Peygamber (a.s):

"Allah'ım, şahid ol" demeye başladı. Ardından insanlarla vedalaştı. Orada bulunan insanlar: "İşte bu Veda Haccı'dır." dediler."

Bir Açıklama

"Vay halinize -veya yazık size" kelimeleri hakkında Kadı İyad şu açıklamayı yapmıştır:

"Bunlar, Arapların şaşkınlık ve acıma anlamında kullandığı iki kelimedir. Nitekim Sibeveyh; "Bir tehlikeye düşene veyl kelimesi, acımadan dolayı da veh kelimesi kullanılır" demiştir.

Yine Sibeveyh'in, tehlikeyle karşı karşıya olan kimseyi uyarmak için veyh kelimesinin kullanıldığını söylediği de rivayet edilmiştir."

١٠٥٤ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَكَرَ جَهْدًا يَكُونُ بَيْنَ يَدَيِ الدَّجَّالِ فَقَالُوا: أَيُّ الْمَالِ خَيْرٌ يَوْمَئِذٍ؟ قَالَ: «غُلَامٌ شَدِيدٌ يَسْقِي أَهْلَهُ الْمَاءَ وَأَمَّا الطَّعَامُ فَلَيْسَ». قَالُوا: فَمَا طَعَامُ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَئِذٍ؟ قَالَ: «التَّسْبِيحُ وَالتَّكْبِيرُ وَالتَّهْلِيلُ». قَالَتْ عَائِشَةُ: فَأَيْنَ الْعَرَبُ يَوْمَئِذٍ؟ قَالَ: «الْعَرَبُ يَوْمَئِذٍ قَلِيلٌ».

1054- Ahmed, Hz. Aişe (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s), Deccal'dan hemen önce olacak bir sıkıntıdan söz etti ve:

"O gün hangi mal daha hayırlı olacak?" diye sordular.

"Ailesine su içirecek güçlü bir erkek çocuk (veya hizmetçi.) Yiyeceğe gelince, (yiyecek) yoktur (o günde)" buyurdu.

"O halde o gün, mü'minlerin yiyeceği nedir?" diye sordular. Bu defa.

"Tesbih, tekbir ve tehlil (La ilahe illallah)" buyurdu. Hz. Aişe (r.a) de:

"Peki, o gün Araplar nerdedirler ki?" diye sordu. Ona da:

"Araplar o gün azdırlar" diye cevap verdi."

١٠٥٥ــ رَوَى أَحْمَدُ، عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الدَّجَّالُ أَعْوَرُ عَيْنِ الشِّمَالِ بَيْنَ عَيْنَيْهِ مَكْتُوبٌ كَافِرٌ يَقْرَؤُهُ الْأُمِّيُّ وَالْكَاتِبُ».

1054-Ahmed bin Hanbel, Müsned (6/75, 76) Mecmau'z-Zevaid (7/335) Haysemi: "Hadisi, Ahmed ve Ebu Ya'la rivayet etmiştir. Ravileri, Buhari'nin ravileridir." demiştir.

1055- Ahmed, Ebu Bekra (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s): "Deccal'ın sol gözü kördür, okuma yazma bilenin de, bilmeyenin de okuyacağı (şekilde) gözlerinin arasında 'kafir' yazılıdır" buyurdu."

١٠٥٦ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ، عَنْ عِمْرَانِ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَنْ سَمِعَ بِالدَّجَّالِ، فَلْيَنْأَ مِنْهُ، فَوَاللَّهِ: إِنَّ الرَّجُلَ لَيَأْتِيهِ وَهُوَ يَحْسَبُ أَنَّهُ مُؤْمِنٌ، فَيَتَّبِعُهُ، مِمَّا يَبْعَثُ بِهِ مِنَ الشُّبُهَاتِ، أَوْ لِمَا يَبْعَثُ بِهِ مِنَ الشُّبُهَاتِ».

1056- Ebu Davud, İmran bin Husayn (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kim Deccal'i(n çıktığını) duyarsa, ondan uzak dursun. Allah'a yemin olsun ki, herhangi bir insan Deccal'ın yanına mü'min olduğunu söyleyerek gelir de şüphelerin kevketmesinden veya şüphelerin yönlendirmesinden dolayı ona tabi oluverir."

١٠٥٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ، عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: مَاسَأَلَ أَحَدٌ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الدَّجَّالِ أَكْثَرَ مِمَّا سَأَلْتُهُ، وَإِنَّهُ قَالَ لِي: «مَايَضُرُّكَ مِنْهُ؟» قُلْتُ: إِنَّهُمْ يَقُولُونَ؛ إِنَّ مَعَهُ جَبَلَ خُبْزٍ، وَنَهْرَ مَاءٍ. قَالَ: «هُوَ أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ ذَلِكَ».

1057- Buhari ve Müslim, Muğire bin Şu'be (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Hiç kimse Resulullah (a.s)'a Deccal hakkında benden daha çok soru sormamıştır. O bana:

"O, sana zarar veremeyecektir (ne diye sorup duruyorsun)" buyurdu.

"Ya Resulullah (a.s) "yanında bir ekmek dağıyla, bir su ırmağı bulunacağını" söylüyorlar" dedim.

1055-Ahmed bin Hanbel, Müsned (5/38)

Mecmau'z-Zevaid (7/337) Haysemi: "Hadisi, Ahmed rivyaet etmiştir. Ravileri sika-'dır." demiştir.

1056-Ebu Davud (4/116) Kitabu'l-Melahim. Deccal'in ortaya çıkışı babı. Ravileri sikadır.

1057-Buhari (13/89) 92-Kitabu'l-Fiten. 26-Deccal'ın anlatılması babı.

Müslim (4/2258) 52-Kitabu'l-Fiten. 26-Deccal... vs. hakkında bir bab.

"O, Allah katında bundan daha değersizdir" buyurdu."

Bir rivayette de (1) şöyle geçer:

"Evladım, onun hakkında seni bu kadar yorgunluğa iten nedir ki? Şüphesiz o sana zarar veremeyecektir" buyurdu.

"İnsanlar, yanında su ırmakları ve ekmek dağları olacağını iddia ediyorlar" dedim.

"O, Allah katında bundan daha değersizdir" buyurdu."

Bir Açıklama

İbni Hacer, Hz. Peygamber (a.s)'in: *"O, Allah katında daha değersizdir"* sözü hakkında şu notları düşmüştür:

"Kadı İyad demiştir ki:

"Bu sözün anlamı, Allah'ın mü'minleri saptırmak ve yakînî imana sahip olanların gönüllerini şüpheye düşürmek için Deccal'ın elinden yaratacağı (harikulade) şeylerden en değersiz olanıdır. Ama bunların mü'minler nazarında bir kıymeti yoktur. Bilakis iman edenlerin imanlarını artırır, gönülleri hasta olanları ise şüpheye düşürür. Örneğin öldürdüğü mü'minin "Hakkında şimdikinden daha basiretli (kesin kanaat sahibi) değildim," demesi gibi. Değilse, "O, Allah katında daha kıymetsizdir" sözü, bu (söylediklerin), onun yanında olacaklardan değildir anlamına gelmez. Aksine doğru söylediğine delil olsun diye bu türden birşey gekçekleştirmesinden daha değersizdir. Özellikle de Allah Deccal'da yalancılığına ve kafirliğine dair okuma-yazma bilenin de, bilmeyenin de okuyacağı apaçık bir delil yarattıktan sonra. Üstelik sözünde ve eksikliğinde yalancı olduğuna dair başka delillere ek olarak... Bence, bu te'vile götüren, bir diğer merfu' hadiste geçen şu ifadedir:

"...ve onunla ekmekten bir dağ, sudan bir ırmak bulunacakmış..."

Bu hadisi, Ahmed bin Hanbel ve 'Kitabu'l-Ba's'da Beyhaki, Cünade bin Ebu Ümeyye - Mücahid senediyle tahric etmişlerdir: Mücahid şöyle anlatmış:

"Bir Ensarlı'nın yanına gidip: "Bize Resulullah (a.s)'tan dinleyip de bize senden başka hiç kimsenin anlatmayacağı bir şey anlat" dedik.

Ravi hadisi aktardı. Hadiste şunlar yer alır:

"Yeryüzüne yağmur yağar ama ağaç bitmez. Onunla birlikte bir cennet, bir de cehennem vardır. Cehennemi cennettir, cennetiyse cehennem... Ayrıca onunla birlikte ekmekten bir dağ vardır..."

Bu uzunca bir hadistir ve ravileri sika'dır.

---

1) Müslim (4/2257, 2258) Aynı yer.

Yine Ahmed bin Hanbel bir başka senedle Cünade'den bir Ensarlı'nın şöyle anlattığını rivayet eder:

"... yanında ekmek dağı (yani dağ kadar ekmek) ve su nehirleri vardır..."

Ayrıca yine Ahmed bin Hanbel, Cabir (r.a)'in hadisleri cümlesinden şunu rivayet eder:

"Ona uyanlar hariç, insanlar sıkıntı ve yokluk içindeyken, yanında ekmek dağları ve iki nehir bulunur." Hadis devam eder gider.

İşte bu rivayetler "O Allah'a bundan daha değersizdir" sözünden maksadın, hemen ilk bakışta hatıra gelen anlam olmadığı ve Deccal'ın elinden böyle bir şeyin gerçekleşmeyeceği değil, aksine yukarıda geçen te'vil olduğu belli olmaktadır."

١٠٥٨ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «اَلدَّجَّالُ يَخْرُجُ مِنْ أَرْضٍ بِالمَشْرِقِ يُقَالُ لَهَا: خُرَاسَانُ يَتْبَعُهُ أَقْوَامٌ كَأَنَّ وُجُوهَهُمُ المِجَانُّ المُطْرَقَةُ».

1058- Tirmizi, Hz. Ebu Bekir Sıddik (r.a)'tan şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) bize seslenerek dedi ki:

"Deccal, yeryüzünde doğudan Horasan denilen yerden çıkar. Peşine, yüzleri katlanmış veya deri ve sinir kaplanmış kalkan şeklinde yuvarlak, yumru ve katı kavimler düşer."

١٠٥٩ــ رَوَى مُسْلِمٌ، عَنْ عَامِرِ بْنِ شَرَاحِيلَ الشَّعْبِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ، أَنَّهُ سَأَلَ فَاطِمَةَ بِنْتَ قَيْسٍ أُخْتَ الضَّحَّاكِ بْنِ قَيْسٍ ــ وَكَانَتْ مِنَ الْمُهَاجِرَاتِ الأُوَلِ ــ فَقَالَ: حَدِّثِينِي حَدِيثًا سَمِعْتِيهِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، لاَتُسْنِدِيهِ إِلَى أَحَدٍ غَيْرَهُ. فَقَالَتْ: لَئِنْ شِئْتَ لأَفْعَلَنَّ. فَقَالَ: أَجَلْ حَدِّثِينِي. فَقَالَتْ: نَكَحْتُ ابْنَ الْمُغِيرَةِ وَهُوَ مِنْ خِيَارِ شَبَابِ قُرَيْشٍ يَوْمَئِذٍ، فَأُصِيبَ فِي أَوَّلِ الْجِهَادِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَلَمَّا تَأَيَّمْتُ خَطَبَنِي عَبْدُالرَّحْمنِ بْنُ عَوْفٍ فِي نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ ﷺ ، وَخَطَبَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى مَوْلاَهُ

1058-Tirmizi (4/509) 34-Kitabu'l-Fiten. 57-Deccal'in nereden çıkacağına dair hadislerin babı. Bu hadis hasen bir hadistir.

Tirmizi de "Bu, hasen garip bir hadistir" demiştir.

أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ، وَكُنْتُ قَدْ حُدِّثْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَنْ أَحَبَّنِي فَلْيُحِبَّ أُسَامَةَ» . فَلَمَّا كَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قُلْتُ أَمْرِي بِيَدِكَ فَأَنْكِحْنِي مَنْ شِئْتَ. فَقَالَ: «انْتَقِلِي إِلَى أُمِّ شَرِيكٍ» . وَأُمُّ شَرِيكٍ امْرَأَةٌ غَنِيَّةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ، عَظِيمَةُ النَّفَقَةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، يَنْزِلُ عَلَيْهَا الضِّيفَانِ، فَقُلْتُ: سَأَفْعَلُ. قَالَ: «لَاتَفْعَلِي، إِنَّ أُمَّ شَرِيكٍ كَثِيرَةُ الضِّيفَانِ، فَإِنِّي أَكْرَهُ أَنْ يَسْقُطَ عَنْكِ خِمَارُكِ، أَوْ يَنْكَشِفَ الثَّوْبُ عَنْ سَاقَيْكِ، فَيَرَى الْقَوْمُ مِنْكِ بَعْضَ مَاتَكْرَهِينَ، وَلَكِنِ انْتَقِلِي إِلَى ابْنِ عَمِّكِ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ أُمِّ مَكْتُومٍ» . وَهُوَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي فِهْرٍ ــ فِهْرٍ قُرَيْشٍ ــ وَهُوَ مِنَ الْبَطْنِ الَّذِي هِيَ مِنْهُ، فَانْتَقَلْتُ إِلَيْهِ، فَلَمَّا انْقَضَتْ عِدَّتِي سَمِعْتُ نِدَاءَ الْمُنَادِي ــ مُنَادِيَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ــ يُنَادِي: الصَّلَاةَ جَامِعَةً. فَخَرَجْتُ إِلَى الْمَسْجِدِ، فَصَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَكُنْتُ فِي النِّسَاءِ الَّتِي تَلِي ظُهُورَ الْقَوْمِ، فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاتَهُ، جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ وَهُوَ يَضْحَكُ، فَقَالَ: «لِيَلْزَمْ كُلُّ إِنْسَانٍ مُصَلَّاهُ» . ثُمَّ قَالَ: «أَتَدْرُونَ لِمَ جَمَعْتُكُمْ؟» قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: «إِنِّي وَاللَّهِ مَاجَمَعْتُكُمْ لِرَغْبَةٍ، وَلَا لِرَهْبَةٍ، وَلَكِنْ جَمَعْتُكُمْ لِأَنَّ تَمِيمًا الدَّارِيَّ كَانَ رَجُلًا نَصْرَانِيًّا، فَجَاءَ فَبَايَعَ وَأَسْلَمَ، وَحَدَّثَنِي حَدِيثًا وَافَقَ الَّذِي كُنْتُ أُحَدِّثُكُمْ عَنِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ، حَدَّثَنِي أَنَّهُ رَكِبَ فِي سَفِينَةٍ بَحْرِيَّةٍ مَعَ ثَلَاثِينَ رَجُلًا مِنْ لَخْمٍ وَجُذَامٍ، فَلَعِبَ بِهِمُ الْمَوْجُ شَهْرًا فِي الْبَحْرِ، ثُمَّ أَرْفَؤُوا إِلَى جَزِيرَةٍ فِي الْبَحْرِ حَتَّى مَغْرِبِ الشَّمْسِ، فَجَلَسُوا فِي أَقْرُبِ السَّفِينَةِ، فَدَخَلُوا الْجَزِيرَةَ، فَلَقِيَتْهُمْ دَابَّةٌ أَهْلَبُ، كَثِيرُ الشَّعْرِ، لَايَدْرُونَ مَاقُبُلُهُ مِنْ دُبُرِهِ، فَقَالُوا: وَيْلَكِ، مَا أَنْتِ؟ قَالَتْ: أَنَا الْجَسَّاسَةُ. قَالُوا: وَمَا الْجَسَّاسَةُ؟ قَالَتْ: أَيُّهَا الْقَوْمُ: انْطَلِقُوا إِلَى هٰذَا الرَّجُلِ الَّذِي فِي الدَّيْرِ، فَإِنَّهُ إِلَى خَبَرِكُمْ بِالْأَشْوَاقِ. قَالَ: لَمَّا سَمَّتْ لَنَا رَجُلًا، فَرِقْنَا مِنْهَا أَنْ تَكُونَ شَيْطَانَةً. قَالَ: فَانْطَلَقْنَا سِرَاعًا حَتَّى دَخَلْنَا الدَّيْرَ، فَإِذَا فِيهِ أَعْظَمُ إِنْسَانٍ رَأَيْنَاهُ قَطُّ خَلْقًا، وَأَشَدُّهُ وَثَاقًا، مَجْمُوعَةٌ يَدَاهُ إِلَى عُنُقِهِ، مَابَيْنَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى كَعْبَيْهِ بِالْحَدِيدِ قُلْنَا: وَيْلَكَ مَاأَنْتَ؟ قَالَ: قَدْ قَدَرْتُمْ عَلَى خَبَرِي، فَأَخْبِرُونِي: مَا أَنْتُمْ؟ قَالُوا: نَحْنُ أُنَاسٌ مِنَ الْعَرَبِ، رَكِبْنَا فِي سَفِينَةٍ بَحْرِيَّةٍ، فَصَادَفْنَا الْبَحْرَ حِينَ اغْتَلَمَ، فَلَعِبَ بِنَا الْمَوْجُ شَهْرًا، ثُمَّ أَرْفَأْنَا إِلَى جَزِيرَتِكَ

هٰذِهِ، فَجَلَسْنَا فِي أَقْرُبِهَا فَدَخَلْنَا الْجَزِيرَةَ، فَلَقِيَتْنَا دَابَّةٌ أَهْلَبُ، كَثِيرُ الشَّعْرِ، لَا تَدْرِي مَا قُبُلُهُ مِنْ دُبُرِهِ مِنْ كَثْرَةِ الشَّعَرِ، فَقُلْنَا: وَيْلَكِ مَا أَنْتِ؟ فَقَالَتْ: أَنَا الْجَسَّاسَةُ قُلْنَا: وَمَا الْجَسَّاسَةُ؟ قَالَتْ: اعْمِدُوا إِلَى هٰذَا الرَّجُلِ الَّذِي فِي الدَّيْرِ، فَإِنَّهُ إِلَى خَبَرِكُمْ بِالْأَشْوَاقِ. فَأَقْبَلْنَا إِلَيْكَ سِرَاعًا، وَفَزِعْنَا مِنْهَا، وَلَمْ نَأْمَنْ أَنْ تَكُونَ شَيْطَانَةً. فَقَالَ: أَخْبِرُونِي عَنْ نَخْلِ بَيْسَانَ. قُلْنَا: عَنْ أَيِّ شَأْنِهَا تَسْتَخْبِرُ؟ قَالَ: أَسْأَلُكُمْ عَنْ نَخْلِهَا هَلْ يُثْمِرُ؟ قُلْنَا لَهُ: نَعَمْ. قَالَ: أَمَا إِنَّهُ يُوشِكُ أَنْ لَا تُثْمِرَ، قَالَ: أَخْبِرُونِي عَنْ بُحَيْرَةِ الطَّبَرِيَّةِ. قُلْنَا: عَنْ أَيِّ شَأْنِهَا تَسْتَخْبِرُ؟ قَالَ: هَلْ فِيهَا مَاءٌ؟ قَالُوا: هِيَ كَثِيرَةُ الْمَاءِ. قَالَ: أَمَا إِنَّ مَاءَهَا يُوشِكُ أَنْ يَذْهَبَ، قَالَ: أَخْبِرُونِي عَنْ عَيْنِ زُغَرَ. قَالُوا: عَنْ أَيِّ شَأْنِهَا تَسْتَخْبِرُ؟ قَالَ: هَلْ فِي الْعَيْنِ مَاءٌ، وَهَلْ يَزْرَعُ أَهْلُهَا بِمَاءِ الْعَيْنِ؟ قُلْنَا لَهُ: نَعَمْ، هِيَ كَثِيرَةُ الْمَاءِ، وَأَهْلُهَا يَزْرَعُونَ مِنْ مَائِهَا. قَالَ: أَخْبِرُونِي عَنْ نَبِيِّ الْأُمِّيِّينَ، مَا فَعَلَ؟ قَالُوا: قَدْ خَرَجَ مِنْ مَكَّةَ وَنَزَلَ يَثْرِبَ. قَالَ: أَقَاتَلَهُ الْعَرَبُ؟ قُلْنَا: نَعَمْ. قَالَ: كَيْفَ صَنَعَ بِهِمْ؟ فَأَخْبَرْنَاهُ أَنَّهُ قَدْ ظَهَرَ عَلَى مَنْ يَلِيهِ مِنَ الْعَرَبِ، وَأَطَاعُوهُ. قَالَ لَهُمْ: قَدْ كَانَ ذٰلِكَ؟ قُلْنَا: نَعَمْ. قَالَ: أَمَا إِنَّ ذَاكَ خَيْرٌ لَهُمْ أَنْ يُطِيعُوهُ، وَإِنِّي مُخْبِرُكُمْ عَنِّي أَنَا الْمَسِيحُ، وَإِنِّي أُوشِكُ أَنْ يُؤْذَنَ لِي فِي الْخُرُوجِ، فَأَخْرُجَ فَأَسِيرَ فِي الْأَرْضِ، فَلَا أَدَعُ قَرْيَةً إِلَّا هَبَطْتُهَا فِي أَرْبَعِينَ لَيْلَةً، غَيْرَ مَكَّةَ وَطَيْبَةَ، فَهُمَا مُحَرَّمَتَانِ عَلَيَّ كِلْتَاهُمَا، كُلَّمَا أَرَدْتُ أَنْ أَدْخُلَ وَاحِدَةً، أَوْ وَاحِدًا مِنْهُمَا، اسْتَقْبَلَنِي مَلَكٌ بِيَدِهِ السَّيْفُ صَلْتًا يَصُدُّنِي عَنْهَا، وَإِنَّ عَلَى كُلِّ نَقْبٍ مِنْهَا مَلَائِكَةً يَحْرُسُونَهَا». قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ ــ وَطَعَنَ بِمِخْصَرَتِهِ فِي الْمِنْبَرِ ــ : «هٰذِهِ طَيْبَةُ، هٰذِهِ طَيْبَةُ» ــ يَعْنِي: الْمَدِينَةَ ــ «أَلَا هَلْ كُنْتُ حَدَّثْتُكُمْ عَنْ ذٰلِكَ؟» فَقَالَ النَّاسُ: نَعَمْ. قَالَ: «فَإِنَّهُ أَعْجَبَنِي حَدِيثُ تَمِيمٍ: أَنَّهُ وَافَقَ الَّذِي كُنْتُ أُحَدِّثُكُمْ عَنْهُ وَعَنِ الْمَدِينَةِ وَمَكَّةَ، أَلَا إِنَّهُ فِي بَحْرِ الشَّامِ أَوْ بَحْرِ الْيَمَنِ، لَا بَلْ مِنْ قِبَلِ الْمَشْرِقِ، مَا هُوَ مِنْ قِبَلِ الْمَشْرِقِ، مَا هُوَ». وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى الْمَشْرِقِ. قَالَتْ: فَحَفِظْتُ هٰذَا مِنْ رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ

1059- Müslim, Amir bin Şurahil (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Amir, Dahhak bin Kays'ın kızkardeşi Fatıma bin Kays'a -ki ilk hicret eden hanımlardandır- sormuş:

"Bana Resulullah (a.s)'tan dinlediğin O'ndan başka hiç kimseye isnad etmediğin (yani direkt O'ndan dinlediğin) bir hadis anlat!

"İstiyorsan, anlatırım" demiş Fatma. O da:

"Elbette (istiyorum). Hadi anlat" demiş.

"O günlerde Kureyş delikanlılarının en iyilerinden olan İbni Muğire'yle evlendim. Resulullah (a.s)'la birlikte bulunduğu ilk cihadda şehid düştü. Ben dul kalınca, Abdurrahman bin Avf, Resulullah (a.s)'ın ashabından birkaç kişiyle gelerek beni kendine istedi. Resulullah (a.s) da beni azadlısı Üsame bin Zeyd'e istedi. Bana Resulullah (a.s)'ın "Beni kim severse Üsame'yi sevsin" buyurduğu söylenmişti. Allah Resulü (a.s) benimle konuşunca:

"Sen nasıl bilirsen... Beni istediğinle ever" dedim. Bunun üstüne:

"Ümmü Şerîk'in yanına taşın" buyurdu. Ümmü Şerîk, Ensarlı zengin, Allah yolunda çok harcamada bulunan, misafirleri ağırlayan bir hanımdı.

"Taşınacağım" dedim. O zaman:

"Taşınma. Zira Ümmü Şerik, misafirleri çok olan bir kadındır. Ben de senin başörtünün düşüp ve baldırlarından elbisenin açılıp o misafirlerin, hoşlanmadığın bazı yerlerini görmelerini hoş karşalayamam. En iyisi sen, amcaoğlun Abdullah bin Amr bin Ümmü Mektum'un yanına taşın" buyurdu.

Abdullah, Fihroğullarından -Kureyşli Fihr- di ve Fatma'nın oymağındandı. Hemen onun yanına taşındım. İddetim tamamlanınca tellalın -Resulullah (a.s)-'ın tellalının- sesini duydum:

"Haydin toplayıcı olarak namaza" diyordu. Hemen mescide gittim. Resulullah (a.s)'la birlikte namazımı kıldım. Erkek cemaatin arkasına duran kadınlar arasındaydım. Resulullah (a.s) namazını bitirince gülerek minbere oturdu ve:

"Herkes namaz kıldığı yerde kalsın" buyurdu. Sonra:

1059-Müslim (6/2261-2264) 52-Kitabu'l-Fiten. 24-Cessase'nin hikayesi babı.

***Mesih Deccal:** Yalancı. Bütün dinlerde kendisine işaret edilen adamın adıdır. İnsanların zihinlerini ve gönüllerini karıştırdığı için böyle adlandırdığı, söylenmiştir. Karıştırdığında ve hakkı batıla girdirdiğinde decele denilir. Mesih olarak da gözlerinden birisi silik olup onunla göremediği için isimlendirilmiştir. Kör Mesih diye adlandırılır. Hz. İsa (a.s)'ya Mesih denilmesine gelince, Hz. Zekeriya (a.s)'nın onu meshetmesinden dolayıdır denildiği gibi; o, yeryüzünü meshedecek, yani katedecektir; veya hastalıkları meshedip iyileştirecektir diye Mesih denilmiştir şeklinde açıklamalar getirilmiştir. Hz. İsa (a.s)'ya ise Mesih Sıddik denilir.*

"Sizi niye topladığımı biliyor musunuz?" diye sordu.

"Allah ve Resulü bilir" dediler. Buyurdu ki:

"Şüphesiz ben, Allah'a yemin ederim ki, sizi herhangi bir dilek veya korkudan dolayı bir araya getirmedim. Ancak şunun için topladım: Temim-i Dârî hıristiyan bir adamdı. Sonra gelip biat etti ve müslüman oldu. Ayrıca bana, size (daha önce) Mesih Deccal'a dair anlattıklarımla uyuşan birşey anlattı. Bana anlattığına göre, Temim-i Dârî, Lahm ve Cüzam kabilelerinden otuz kişi ile birlikte bir deniz gemisine binmiş, dalga onları bir ay denizde oynatmış. Sonra tâ güneşin battığı yerde denizdeki bir adaya yanaşmışlar (veya demir atmışlar) ve geminin kayıklarına binerek adaya girmişler. Derken gür saçlı, kıllı bir hayvanla karşılaşmışlar. Kılın çokluğundan önünü arkasından ayıramamışlar.

"Yazık... Sen kimsin?" demişler.

"Ben Cessase'yim" demiş.

"Cessase de nedir?" diye sormuşlar.

"Ey cemaat. Şu manastırdaki adama gidin. Çünkü o sizden özlemle haber beklemektedir," demiş. Cessase bir adamın adını söyleyince, onun bir şey-tan olmasından korkmuşlar. Hemen süratle gidip, manastıra girmişler. Bir de ne görseler, orada yaratılış bakımından gördüklerinin en irisi ve en sıkı şekilde bağlanmışı bir insan yok mu? Elleri boynuna, iki dizinin arası da topuklarına demirle bağlanmış.

"Vay sana. Sen kimsin?" dedik.

"Siz benim haberimi almışsınızdır. Şimdi bana söyleyin bakalım siz kimsiniz?" dedi.

"Biz Araplardan bir takım insanlarız" dedik. Bir deniz gemisine bindik de denize coştuğu anda rastladık. Dalgalar bizimle bir ay oynadı. Sonra senin şu adana yanaştık ve geminin kayıklarına binerek adaya girdik. Derken karşımıza kıllı, çok saçlı bir hayvan çıktı. Saçın çokluğundan, önü arkasından ayırdedilemiyordu. "Vay sana, sen kimsin?" dedik. "Ben Cessase'yim" cevabını verdi. "Cessase nedir ki?" diye sorduk. "Şu manastırdaki adama gidin, çünkü o sizden özlemle haber bekliyor" dedi. Biz de koşarak sana geldik. Ondan korkmuştuk. Bir şeytan olmayacağından emin değildik. Bunun üzerine:

"Bana Beysan hurmalığından haber verin," dedi.

"Onun nesinden haber almak istiyorsun?" diye sorduk.

"Size onun hurmasını soruyorum. Yemiş veriyor mu?" dedi.

"Evet" dedik.

"Dikkatinizi çekerim. Yemiş vermemesi yakındır. Bana Taberiye Gölü'nden haber verin," dedi.

"Onun nesinden haber almak istiyorsun?" dedik.

"İçinde hala su var mı?" diye sordu.

"Bol suludur (hala bol ve çok su vardır)" dedik.

"Dikkat edin gerçekten onun suyu çekilmek üzeredir. Bana Zügar Pınarı'ndan haber verin," dedi.

"Onun nesinden haber almak istiyorsun?" dedik.

"Pınarda su var mı? Sahipleri pınarın suyuyla ekip dikiyorlar mı?" dedi.

"Evet, onun suyu boldur. Sahipleri de suyuyla ekip dikiyorlar," dedik.

"Bana ümmilerin peygamberinden haber verin, ne yaptı?" dedi.

"Mekke'den çıktı ve Yesrib'e yerleşti," dedik.

"Araplar onunla savaştılar mı?"' diye sordu.

"Evet," cevabını verdik.

"Onlara ne yaptı?" diye sordu. Ona, Arapların Hz. Peygamber (a.s)'in peşinden geldiğini ve Arapların O'na itaat ettiğini ve diğerlerine karşı üstün geldiğini haber verdik.

"Bu oldu mu?" dedi.

"Evet," dedik.

"Dakkat edin, bu halleri onlar için O'na itaat etmelerinden daha iyidir. Şimdi de size kendimden haber vereyim: Ben Mesih'im (Deccal) Bana çıkış için izin verilmesi yakındır. Çıkıp yeryüzünde gezerim. Mekke ile Taybe'den başka kırk gecede (günde) ayak basmadık belde bırakmam. Bu ikisi, bunların her ikisi de bana haram kılınmıştır. Birisine -veya bunlardan birisine- her girmek isteyişimde, elinde çekilmiş bir kılıç olduğu halde bir melek beni karşılayıp beni ora (ya girmek)ten engelleyecektir. Oranın her yolu üzerinde, orasını koruyacak melekler vardır," dedi."

Fatıma bint Kays gerisini şöyle anlattı:

"Resulullah (a.s) asasıyla minbere vurarak:

"İşte Taybe burasıdır, Taybe burasıdır -yani Medine'dir- Dikkat edin ben daha önce size bundan söz etmemiş miydim?" buyurdu. Sahabe de:

"Evet" cevabını verdi.

"Gerçekten Temim'in anlattıkları hoşuma gitti. Zira benim daha önce Deccal, Mekke ve Medine hakkında anlattıklarımla uyuşmaktadır. Dikkat edin, o ya Şam Denizindedir, ya da Yemen Denizinde... Hayır, doğu tarafından. Evet o, doğu tarafından, evet o doğu tarafından zuhur edecektir," buyurdu. Ve eliyle doğu tarafına işaret etti. Fatma bin Kays:

"Ben bunu Resulullah (a.s)'tan belledim," demiştir."

Bir başka rivayette ise (1) şöyle geçmektedir:

"Sonra dedi ki: "İnsanlar arasında "Toplanmak amacıyla namaza" diye tellal çağrıda bulundu. Ben de koşuşturan insanların arasında koşuşturdum. Kadınların oluşturduğu safların ilkinde hemen erkeklerden sonra gelen saftaydım. Hz. Peygamber (a.s)'i minberin üzerinde hitab ederken dinledim. Şöyle sesleniyordu:

"Temim-i Dari'nin amcaoğulları denize açılmışlar..." diye başlayıp hadisi anlattı. Bu hadiste şöyle geçer:

"Hz. Peygamber (a.s)'i asasıyla yere eğilirken ve Medine'yi kastederek: "İşte Taybe burasıdır," derken görür gibiyim."

Bir rivayet de (2) şöyledir:

"Temim-i Dari, Resulullah (a.s)'a gelerek Allah Resulü (a.s)'ne şöyle haber verdi:

"Kendisi gemiye binmiş ve gemi rotasını şaşırarak bir adaya varmış. Sonra Temim su arayarak adaya çıkmış. Derken saçını sürükleyen bir insana rastlamış..."

Ravi hadisi anlatmış. Hadiste şöyle bir ifade yer almıştır:

"Sonra:

"Dikkat edin, Bana çıkış için izin verilirse, Taybe'den başka bütün beldelere ayak basacağım." Bunun üzerine Resulullah (a.s) Temim'i, halkın huzuruna çıkardı. Temim de onlara (olan biteni) anlattı. Hz. Peygamber (a.s):

"İşte Taybe burası, o da Deccal'dir," buyurdu."

Bir diğerinde ise (3) şöyle geçer:

"Resulullah (a.s) minbere oturup:

"Ey insanlar, Temim-i Dari bana şöyle anlattı:

---

1) Müslim (4/2264, 2265) 52-Kitabu'l-Fiten. 24-Cessase'nin hikayesi babı.

2) Müslim (4/2265) Aynı yer.

3) Müslim, aynı yer.

"Kendi kabilesinden bir takım kimseler, denizde kendilerine ait bir geminin içindelermiş. Derken gemi parçalanmış. Yolculardan bazıları geminin tahtalarından bir tahta üzerine binerek denizde bir adaya çıkmışlar..." Ravi hadisi böylece nakletmeye devam etmiş..."

Ebu Davud'un rivayetinde ise (1) şöyle geçmektedir:

"Fatma bin Kays şöyle anlattı:

"Resulullah (a.s)'ın tellalının "Toplayıcı olarak namaza" diye çağırdığını duydum..." diyerek hadisi Müslim'in "Elleri, boynuna zincirlerle bağlanmıştı" sözüne kadar aynen zikretti. "Sonra dedi ki..." diye başlayıp yine zikretti. Onlara Beysan Hurmalığını, Zügar Pınarını ve ümmi peygamberi sordu. Sonra: "Ben Mesih'im. Bana çıkış için izin verilmesi yakındır" dedi. Hz. Peygamber (a.s):

"Dikkat edin o, Şam Denizindedir yahut Yemen Denizindedir. Hayır. Doğu tarafından. Evet. O, doğu tarafından, evet o doğu tarafından zuhur edecektir" - iki defa- buyurdu. Fatma bin Kays:

"Ben bunu Resulullah (a.s)'tan belledim," dedi" diyerek hadisi nakletmiştir."

Yine Ebu Davud'un bir rivayetinde (2) şöyle anlatılır:

"Şa'bi dedi ki: "Bana Fatma bin Kays şöyle anlattı:

"Resulullah (a.s) öğle namazını kıldırdı, sonra minbere çıktı. Halbuki o günden önce minbere ancak cuma günü çıkarı:..." Hadisi böylece aktardı."

Yine Ebu Davud (3) şöyle rivayet etmektedir:

"Resulullah (a.s) bir gece yatsı namazını kıldırmayı geciktirerek minbere çıktı ve:

"Beni, Temim-i Dari'nin denizdeki adalardan bir adada bulunan bir adama dair anlattığı bir şey (namazı kıldırmaktan) alıkoydu. Ansızın saçlarını sürükleyen bir kadına rastlamış:

"Sen de kimsin?" demiş. O da:

"Ben Cessase'yim. Sen şu köşke git" demiş. (Gerisini Temim-i Dari bana - yani Allah Resulü'ne- şöyle anlattı:)

"Oraya gittim. Bir de ne göreyim, saçlarını sürükleyen bir adam. "Sen kimsin?" dedim. "Ben, Deccal'im. Ümmilerin peygamberi henüz çıkmadı mı?" diye sordu. "Evet" dedim. "O'na itaat mı ettiler, yoksa karşı mı çıktılar?" diye sordu.

---

1) Ebu Davud (4/118, 119) Kitabu'l-Helahım. Cessase'nin hikayesi babı.

2) Ebu Davud (4/119) Aynı yer.

3) Ebu Davud, aynı yer.

"Elbette itaat ettiler" dedim. "Bu onlar için daha hayırlıdır" dedi."

Tirmizi de (1) şu lafızlarla rivayet etmiştir:

"Fatma anlattı: "Allah'ın Peygamber (a.s)'i minbere çıktı, güldü ve:

"Temim-i Dari, bana birşey anlattı da hoşuma gitti. Onu size anlatmak istedim. Filistinli bir takım kimseler bir gemiye binerek denize açılmışlar. Gemi, onları denizdeki adalardan birine atıncaya kadar oynamış. Bir de onlar ne görsünler, saçları dağınık, giyinik bir kadın.

"Sen kimsin?" demişler.

"Ben Cessase'yim" demiş.

"Bize haber ver," demişler.

"Size ne haber veririm, ne de sizden haber isterim ama siz, köyün en uzak mahalline gidin. Size haber verecek ve sizden heber alacak kimse işte ordadır," demiş. (Bundan sonrasını Temim bana şöyle anlattı demiş Resulullah a.s):

"Köyün en uzak bölgesine gittik. Bir de ne görelim, zincirle bağlanmış bir adam. Dedi ki:

"Bana Zûğar Pınarından haber verin."

"Dolu ve gür akıyor" dedik.

"O halde bana Erden'le Filistin arasındaki Beysan Hurmalığından haber verin, halen doyuruyor mu?" dedi.

"Evet," dedik.

"Bana şu malum peygamberden haber verin. Peygamber gönderildi mi?" dedi.

"Evet," dedik.

"Bana heber verin, insanların O'na karşı tutumu nedir?" dedi.

"Koşuşturuyorlar," dedik. Öyle bir sıçradı ki, neredeyse zincirlerinden kurtulacaktı.

"Sen kimsin?" dedik.

"Ben Deccal'im" dedi.

O, Taybe hariç, bütün şehirlere girer. Taybe, Medine'dir."

---

1) Tirmizi (4/521, 522) 34-Kitabu'l-Fiten. 66-Bize Muhammed bin Beşşar rivayet etti ki babı.

Bir Açıklama

Hadiste Deccal'in *"... Bana çıkış için izin verilmesi yakındır. Çıkarım ve yeryüzünü dolaşırım. Mekke ve Taybe'den başka kırk gecede ayak basmadık belde bırakmam..."* şeklinde geçen sözü, onun yeryüzünde normal günlerle kırk gün kalacağına, ancak onun çıkışındaki sıkıntı, çile ve fitne yüzünden sıkıntı bakımından ilk günü insanlara bir sene gibi, ikinci günü bir ay gibi, üçüncü günü de bir hafta gibi gelir anlamı, zikrettiklerimizi destekler. Daha sonra insanlar, olaya alışır ve darbenin sıkıntısı dokunmaz olur. İbni Mace'nin hadisi, bu konudaki görüşümüzü destekleyen hadislerdendir. Ki Deccal'in yeryüzünde kalışının 40 yıl olduğunu zikretmektedir. Bu rivayet, kendisiyle -Deccal'in yeryüzünde kalış süresinin 40 gün olduğunu rivayet eden- sahih rivayetlerin arasını telif edebilir. Hadislerden maksat; sıkıntılı kırk sene, zaman açısından kırk gündür.

١٠٦٠ــ رَوَى مُسْلِمٌ، عَنْ حَمِيدِ بْنِ هِلاَلٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنْ رَهْطٍ ــ مِنْهُمْ أَبُو الدَّهْمَاءِ وَأَبُو قَتَادَةَ ــ قَالُوا: كُنَّا نَمُرُّ عَلَى هِشَامِ بْنِ عَامِرٍ، نَأْتِي عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ، فَقَالَ ذَاتَ يَوْمٍ: إِنَّكُمْ لَتُجَاوِزُونَنِي إِلَى رِجَالٍ مَاكَانُوا بِأَحْضَرَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنِّي، وَلاَ أَعْلَمَ بِحَدِيثِهِ مِنِّي، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «مَابَيْنَ خَلْقِ آدَمَ إِلَى قِيَامِ السَّاعَةِ خَلْقٌ أَكْبَرُ مِنَ الدَّجَّالِ».

1060- Müslim, Hamid bin Hilal (r.a)'den rivayet etmektedir. O da -aralarında Ebu Dehma ve Ebu Katade'nin de bulunduğu bir cemaatten aktarmaktadır. Dediler ki:

"İmran bin Husayn'a gelirken, Hişam bin Amir'e uğradık. Bir gün şunu anlattı:

"Hakikaten sizler beni geçerek bir takım adamlara gidiyorsunuz ki, onlar ne Resulullah (a.s)'ın meclisinde benden daha çok bulunmuşlardır, ne de O'nun hadisini benden iyi bilirler. Ben Allahu Teala'nın:

"Adem'in yaratılışı ile kıyametin kopması arasında Deccal'den daha büyük bir fitne yoktur" buyururken işittim."

Bir rivayette ise (1) şöyle geçer:

"Deccal'dan daha büyük bir şey yokur."

1060-Müslim (4/2266, 2267). 52-Kitabu'l-Fiten. 25-Deccal hadislerinden geri kalanlar babı.

1) Müslim, aynı yer.

١٠٦١ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ، عَنْ مُجَمِّعِ بْنِ جَارِيَةَ الأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «يَقْتُلُ ابْنُ مَرْيَمَ الدَّجَّالَ بِبَابِ لُدٍّ».

1061- Tirmizi, Mücemmi bin Cariye Ensari (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İsa bin Meryem (a.s), Deccal'ı Bab-ı Lüdd'de öldürür."

١٠٦٢ــ رَوَى أَحْمَدُ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ حَوَالَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَنْ نَجَا مِنْ ثَلاَثٍ فَقَدْ نَجَا» ثَلاَثَ مَرَّاتٍ «مَوْتِي وَالدَّجَّالُ وَقَتْلُ خَلِيفَةٍ مُصْطَبِرٍ بِالْحَقِّ يُعْطِيهِ».

1062- Ahmed, Abdullah bin Havale (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kim üç şeyden kurtulursa, kurtuluşa ermiş olur. Bu sözünü üç kez tekrar etti. "Bu üç şey: ölüm, Deccal ve hak üzere sabreden halifeyi öldürmekten..."

Bir Açıklama

Resulullah (a.s)'ın bu sözü, Hz. Osman (r.a)'ın öldürülmesine işaret etmektedir. Onu öldürme işine katılmaktan veya öldürülmesine razı olmaktan kurtulan, tehlikelerden bir tehlikeden kurtulmuş olur.

Bu hadiste, Hz. Peygamber (a.s)'in mucizelerinden bir mucize vardır.

١٠٦٣ــ رَوَى أَحْمَدُ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا أَبْكِي فَقَالَ: «مَايُبْكِيكِ؟» قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ، ذَكَرْتُ الدَّجَّالَ فَبَكَيْتُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنْ يَخْرُجْ وَأَنَا فِيكُمْ كَفِيتُمُوهُ وَإِنْ يَخْرُجْ بَعْدِي فَإِنَّ رَبَّكُمْ عَزَّ وَجَلَّ لَيْسَ بِأَعْوَرَ إِنَّهُ يَخْرُجُ مِنْ يَهُودِيَّةِ أَصْبَهَانَ حَتَّى يَأْتِيَ الْمَدِينَةَ فَيَنْزِلَ نَاحِيَتَهَا وَلَهَا يَوْمَئِذٍ سَبْعَةُ أَبْوَابٍ عَلَى كُلِّ نَقْبٍ مِنْهَا مَلَكَانِ فَيَخْرُجُ إِلَيْهِ شِرَارُ أَهْلِهَا حَتَّى يَأْتِيَ الشَّامَ مَدِينَةَ

1061-Tirmizi (4/515) 34-Kitabu'l-Fiten. 62-İsa bin Meryem'in Deccal'i öldürmesi hakkında gelenler babı. Tirmizi "Bu, hasen -sahih bir hadistir" demiştir.

1062-Ahmed, Müsned (4/110)

Mecmau'z-Zevaid (7/334) Haysemi "Hadisi, Ahmed ve Taberani rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri, Rabia bin Lakit -ki o da sikadır- hariç, Buhari'nin ravileridir."

فِلسْطِينَ بِبَابِ لُدٍّ فَيَنْزِلُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ فَيَقْتُلُهُ وَيَمْكُثُ عِيسَى فِي الأَرْضِ أَرْبَعِينَ سَنَةً إِمَامًا عَدْلاً وَحَكَمًا مُقْسِطًا».

1063- Ahmed bin Hanbel, Hz. Aişe (r.a)'nin şöyle anlattığını rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) ben ağlamaktayken yanıma geldi ve:

"Niye ağlıyorsun?" buyurdu.

"Ya Resulullah, Deccal'i hatırladım da ağladım," dedim. Bunun üzerine Allah Resulü (a.s):

"Şayet ben aranızdayken çıkarsa, ben onun hakkından gelirim. Yok benden sonra çıkarsa, şüphesiz Rabbiniz kör değildir. O İsfahan yahudileri arasından çıkar. Medine'ye kadar gelir. Civarında konaklar. O gün Medine'nin 7 giriş yeri vardır. Her kapısında iki melek nöbet tutar. Derken Medine'nin şerlileri Deccal'ın yanına gider. Sonra Şam bölgesindeki Filistin şehri Lüd kapısına gider. Hemen İsa bin Meryem (a.s) iner ve onu derhal öldürür. İsa (a.s) yeryüzünde adaletli bir yönetici va adil bir idareci olarak 40 yıl durur."

١٠٦٤ــ رَوَى أَحْمَدُ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ فِي الدَّجَّالِ: «أَعْوَرُ هِجَانٌ أَزْهَرُ كَأَنَّ رَأْسَهُ أُصَلَةٌ أَشْبَهُ النَّاسِ بِعَبْدِ الْعُزَّى بْنِ قَطَنٍ فَإِمَّا هَلَكَ الْهُلَّكُ فَإِنَّ رَبَّكُمْ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَيْسَ بِأَعْوَرَ».

1064- Ahmed bin Hanbel, İbni Abbas (r.a)'tan rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s) Deccal hakkında:

"Kör, beyaz, bembeyazdır. Başı sanki (çok hareket ettiğinden) yılan başı gibi (kıpır kıpır)dir. İnsanlardan en çok Abdüluzza bin Katan'a benzer. Helak olanlar (yani cahillikleri sebebiyle ona inanarak sapıtanlar) helak olsalar da (siz bilin ki) Rabbiniz asla kör değildir."

Taberani'deki bir rivayette de (1) şöyle geçer:

1063-Ahmed bin Hanbel, Müsned (6/75) Mecmau'z-Zevaid (7/338) Haysemi: "Hadisi, Ahmed rivayet etmiş olup ravileri, Hadrami bin Lahik hariç -ki o da sikadır- Buhari'nin ravileridir."

1064-Ahmed bin Hanbel, Müsned (1/240) Mu'cemu'l-Kebir (11/337) Mecmau'z-Zevaid (7/337) Haysemi: "Hadisi, Ahmed ve Taberani rivayet etmişlerdir. Her ikisinin ravileri de Buhari'nin ravileridir" demiştir.

"Deccal'i beyaz, iri yarı ve feylemani (iri kıyım) olarak gördüm. Saçları sanki ağaç dalları gibiydi. Kördü. Gözlerinden birisi sanki sabah yıldızı gibiydi. Huza'a kabilesinden bir adam olan Abdüluzza bin Katan'a çok benziyordu."

١٠٦٥ــ رَوَى أَحْمَدُ، عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَكَرَ الدَّجَّالَ فَقَالَ: «إِحْدَى عَيْنَيْهِ كَأَنَّهَا زُجَاجَةٌ خَضْرَاءُ وَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ».

1065- Ahmed, Ubey bin Ka'b (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) Deccaldan söz etti ve şöyle buyurdu:

"Onu iki gözünden biri, adeta yeşil cam gibidir. Bir de kabir azabından Allah'a sığının."

١٠٦٦ــ رَوَى أَحْمَدُ، عَنْ جُنَادَةَ بْنِ أَبِي أُمَيَّةَ قَالَ: أَتَيْنَا رَجُلاً مِنَ الْأَنْصَارِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ فَدَخَلْنَا عَلَيْهِ فَقُلْنَا: حَدِّثْنَا مَاسَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلاَ تُحَدِّثْنَا مَاسَمِعْتَ مِنَ النَّاسِ فَشَدَّدْنَا عَلَيْهِ، فَقَالَ: قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِينَا فَقَالَ: «أُنْذِرُكُمُ الْمَسِيحَ وَهُوَ مَمْسُوحُ الْعَيْنِ» أَحْسَبُهُ قَالَ الْعَيْنَ الْيُسْرَى ــ «تَسِيرُ مَعَهُ جِبَالُ الْخُبْزِ وَأَنْهَارُ الْمَاءِ عَلاَمَتُهُ يَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا، يَبْلُغُ سُلْطَانُهُ كُلَّ مَنْهَلٍ، لاَيَأْتِي أَرْبَعَةَ مَسَاجِدَ الْكَعْبَةِ وَمَسْجِدِ الرَّسُولِ اللَّهِ ﷺ وَالْمَسْجِدِ الأَقْصَى وَالطُّورِ، وَمَهْمَا كَانَ مِنْ ذٰلِكَ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيْسَ بِأَعْوَرَ» قَالَ ابْنُ عَوْنٍ أَحْسَبُهُ قَالَ: «يُسَلَّطُ عَلَى رَجُلٍ فَيَقْتُلُهُ ثُمَّ يُحْيِيهِ وَلاَ يُسَلَّطُ عَلَى غَيْرِهِ».

1066- Ahmed, Cünadi bin Ebi Ümeyye (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Hz. Peygamber (a.s)'in ashabından ensarlı birisine gidip yanına girdik. Sonra da:

"Bize sırf Allah Resulü (a.s)'nden dinlediğin, insanlardan dinlemediğin bir şeyler anlat" dedik ve ısrar ettik. O da:

"Resulullah (a.s) aramızda hutbeye kalkarak şöyle buyurdu:

1065-Ahmed bin Hanbel, Müsned (5/133, 134).

1066-Ahmed bin Hanbel (5/434) Mecmau'z-Zevaid (7/343) Haysemi "Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri, Buhari'nin ravileridir." demiştir.

1) Mucemu'l-Kebir (11/313) Mecmau'z-Zevaid (7/337, 338) Haysemi: "Ravileri, Buhari'nin ravileridir." demiştir.

"Sizi Mesih'e karşı uyarıyorum. Onun gözü siliktir. -Sanırım sol gözü dedi- Onunla birlikte ekmek dağları ve su ırmakları yürür. Alemeti, yeryüzünde 40 sabah kalmasıdır. Otoritesi her yöreye ulaşır. Üç mescide gelemez: Kabe, Mescid-i Resul, Mescid-i Aksa ve Tur. Bunlar ne zaman olursa, biliniz ki, Allah kör değildir." İbni Aven dedi sanıyorum:

"Bir adama musallat kılınır ve onu hemen öldürür ve sonra diriltir. O adamdan başkasına musallat kılınmaz."

Bir Açıklama

Allah Resulü (a.s)'nün *"Yeryüzünde 40 sabah kalır"* sözü, günlerinin normal günler gibi olacağına, ancak bazılarının belanın şiddetinden ve darbenin gücünden dolayı uzun gibi hissedeceklerine dair söylediklerimizi desteklemektedir.

"O adamdan başkasına musallat kılınmaz" sözü, sonra ondan başkasına güç yetiremez anlamınadır.

١٠٦٧ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي قِلاَبَةَ قَالَ: رَأَيْتُ رَجُلاً بِالْمَدِينَةَ قَدْ أَطَافَ النَّاسُ بِهِ وَهُوَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَإِذَا رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ ــ قَالَ: فَسَمِعْتُهُ وَهُوَ يَقُولُ: «إِنَّ بَعْدَكُمُ الكَذَّابَ المُضِلَّ وَإِنَّ رَأْسَهُ مِنْ وَرَائِهِ حُبُكٌ حُبُكٌ حُبُكٌ وَإِنَّهُ سَيَقُولُ: أَنَا رَبُّكُمْ: فَمَنْ قَالَ: لَسْتَ بِرَبِّنَا وَلٰكِنْ رَبُّنَا اللَّهُ عَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْهِ أَنَبْنَا نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّكَ، لَمْ يَكُنْ لَهُ عَلَيْهِ سُلْطَانٌ».

1067- Ahmed bin Hanbel, Ebu Kılabe (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Medine'de insanların etrafını sardığı bir adam gördüm. Şöyle diyordu:

"Resulullah (a.s) buyurdu ki: -Bir de baktım Hz. Peygamber (a.s)'in ashabından birisi değil miymiş- Ebu Kılabe gerisini şöyle anlattı:

"O sahabinin şöyle dediğini duydum:

"Sizden sonra yalancı saptırıcı (dalâlete düşüren) birisi çıkacaktır. Başı arkasından kıvırcık kıvırcık gür saçlıdır. O "Ben sizin Rabbinizim" diyecektir. Kim "Sen bizim Rabbimiz değilsin. Kesinlikle bizim Rabbimiz Allah'tır. Biz O'na güveniriz ve O'na yöneliriz, senin şerrinden de O'na sığınırız" derse, Deccal onu (bunları söyleyeni) otoritesi altına alamaz."

1067-Ahmed, Müsned (5/372)

Mecmau'z-Zevaid (7/343) Haysemi "Hadisi, Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri, Buhari'nin ravileridir" demiştir.

١٠٦٨ــ رَوَى أَحْمَدُ، عَنْ مِحْجَنَ بْنِ الأَدْرَعِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «يَوْمُ الْخَلاَصِ وَمَا يَوْمُ الْخَلاَصِ، يَوْمُ الْخَلاَصِ وَمَا يَوْمُ الْخَلاَصِ» . ثَلاَثًا، فَقِيلَ لَهُ: وَمَا يَوْمُ الْخَلاَصِ؟ قَالَ: «يَجِيءُ الدَّجَّالُ فَيَصْعَدُ أُحُدًا فَيَقُولُ لأَصْحَابِهِ: أَتَرَوْنَ هٰذَا الْقَصْرَ الأَبْيَضَ، هٰذَا مَسْجِدُ أَحْمَدَ ثُمَّ يَأْتِي الْمَدِينَةَ فَيَجِدُ بِكُلِّ نَقْبٍ مِنْهَا مَلَكًا مُصْلِتًا فَيَأْتِي سَبْخَةَ الْجُرُفِ فَيَضْرِبُ رِوَاقَهُ ثُمَّ تَرْجُفُ الْمَدِينَةُ ثَلاَثَ رَجَفَاتٍ فَلاَ يَبْقَى مُنَافِقٌ وَلاَ مُنَافِقَةٌ وَلاَ فَاسِقٌ وَلا فَاسِقَةٌ إِلاَّ خَرَجَ إِلَيْهِ فَذٰلِكَ يَوْمُ الْخَلاَصِ».

1068- Ahmed, Mihcen bin Edra (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kurtuluş günü, nedir kurtuluş günü? Kurtuluş günü, nedir kurtuluş günü?" diye üç defa söyledi. Kendisine:

"Kurtuluş günü nedir?" diye soruldu.

"Deccal gelip Uhud'a çıkar ve adamlarına: "Şu beyaz köşkü görüyor musunuz? İşte o Ahmed'in mescididir" der. Sonra Medine'ye gelir. Fakat her giriş kapısında yalınkılıç bir melekle karşılaşır. Sebhatelcirif'e gelir. Revakına vurur. Sonra Medine üç defa şiddetlice sarsılır. Bunun üzerine ne bir erkek münafik, ne bir kadın münafik, ne bir erkek fasık, ne de bir kadın fasık kalmaz. Hepsi kesinlikle Deccal'ın yanına giderler. İşte o gün kurtuluş günüdür."

١٠٦٩ــ رَوَى الْبَزَّارُ، عَنِ الْفِلْتَانِ بْنِ عَاصِمٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أُرِيتُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ ثُمَّ أُنْسِيتُهَا وَرَأَيْتُ مَسِيحَ الضَّلاَلَةِ فَإِذَا رَجُلاَنِ فِي أُنْدُرٍ فُلاَنٍ يَتَلاَحَيَانِ فَحَجَزْتُ بَيْنَهُمَا، فَأُنْسِيتُهَا، فَاطْلُبُوهَا فِي الْعَشْرِ الأَوَاخِرِ، وَأَمَّا مَسِيحُ الضَّلاَلَةِ فَرَجُلٌ أَجْلَى الْجَبْهَةِ مَمْسُوحُ الْعَيْنِ الْيُسْرَى عَرِيضُ النَّحْرِ كَأَنَّهُ عَبْدُالْعُزَّى بْنُ قَطَنٍ».

1069- Bezzar, Filtan bin Asım (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

1068-Ahmed, Müsned (4/338)

Mecmau'z-Zevaid (3/308) Haysemi: "Hadisi Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri Buhari'nin ravileridir." demiştir.

1069-Keşfu'l-Estar (4/136, 137)

Mecmau'z-Zevaid (7/348) Haysemi "Hadisi Bezzar rivayet etmiş olup, ravileri sikadır" demiştir.

"Bana Kadir Gecesi gösterildi, sonra unutturuldu. Mesih-i Dalaleti de gördüm. Bir de baktım ki, filanın harman yerinde iki adam tartışıyorlar. Aralarına girdim. O arada da unutturuluverdim. Onu (Ramazanın) son ön gününde arayın. Mesih-i Dalalete (Sapıklığın Mesihi'ne) gelince, çok parlak yüzlü (ki bu ifade daha önceki hadislerde geçen beyaz, bembeyaz sözlerini açıklar özelliktedir), sol gözü silik, geniş boyunlu bir adamdır. Sanki o, Abduluzza bin Katan'dır."

١٠٧٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «لَتُقَاتِلُنَّ الْيَهُودَ، فَلَتَقْتُلُنَّهُمْ، حَتَّى يَقُولَ الْحَجَرُ: يَامُسْلِمُ، هٰذَا يَهُودِيُّ فَتَعَالَ فَاقْتُلْهُ».

1070- Buhari ve **Müslim,** Abdullah bin Ömer (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Hz. Peygamber (a.s) şöyle buyurdu:

"Yahudilerle mutlaka savaşacaksınız ve onları (tamamen) öldüreceksiniz. Hatta taşlar "Ey müslüman, işte bu yahudidir. Gel de onu öldür" diyecek."

Bir başka rivayette (1) ise şöyle anlatılır:

"Yahudiler sizinle savaşır ve üzerinize musallat edilirler..." Hadis böylece devam eder.

١٠٧١ــ رَوَى مُسْلِمٌ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لَاتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُقَاتِلَ الْمُسْلِمُونَ الْيَهُودَ، فَيَقْتُلُهُمُ الْمُسْلِمُونَ، حَتَّى يَخْتَبِئَ الْيَهُودِيُّ مِنْ وَرَاءِ الْحَجَرِ وَالشَّجَرِ، فَيَقُولُ الْحَجَرُ أَوِ الشَّجَرُ: يَامُسْلِمُ يَاعَبْدَاللَّهِ، هٰذَا يَهُودِيٌّ خَلْفِي، تَعَالَ فَاقْتُلْهُ. إِلَّا الْغَرْقَدَ، فَإِنَّهُ مِنْ شَجَرِ الْيَهُودِ».

1071- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Müslümanlar yahudilerle savaşmadıkça kıyamet kopmaz. Müslümanlar ya-

---

1070-Buhari (6/103) 56-Kitabu'l-Cihad. 94-Yahudilerle savaş babı.
Müslim (4/2238) 52-Kitabu'l Fiten. 18-Adam uğrayıp almadıkça kıyamet kopmaz babı.
Tirmizi (4/508) 34-Kitabu'l-Fiten 56-Deccal'ın alameti hakkında gelen haberler babı.

1071-Müslim, aynı yer.

1) Müslim (4/2238, 2239) 52-Kitabu'l-Fiten. 18. Aynı yer.

hudileri öldürürler. Hatta bir yahudi bir taşın ya da bir ağacın arkasına saklanır da, o taş veya ağaç "Ey müslüman, ey Allah'ın kulu, işte şu arkamda (durmakta olan) bir yahudidir, gel de onu öldür" der. Ancak Garkad ağacı bunu yapmaz. Zira o, yahudi ağaçlarındandır."

Bir Açıklama

Açıktır ki, bu iki hadis, daha önce gördüğümüz rivayetlerde geçtiği gibi Deccal'la gelecek yahudilerin şimdi Filistin'i işgal eden yahudiler olmadığını göstermektedir. Filistin'i işgal edenler tükenip bitecek ve Filistin'den çıkacaklardır. Şüphesiz en doğrusunu Allah bilir.

١٠٧٢ــ رَوَى أَحْمَدُ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «لَيَنْزِلَنَّ الدَّجَّالُ بِحُورَانَ وَكِرْمَانَ فِي سَبْعِينَ أَلْفًا وُجُوهُهُمْ كَالْمَجَانُّ الْمُطْرَقَةِ».

1072- Ahmed, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ı şöyle derken dinledim:

"Deccal, yüzleri katlanmış veya sinir ve deri kaplanmış kalkan şeklinde yuvarlak, yumru ve katı 70 bin kişinin başında Huran ve Kirman'a inecektir."

١٠٧٣ــ رَوَى أَحْمَدُ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَخْرُجُ الدَّجَّالُ فِي خِفَّةٍ مِنَ الدِّينِ، وَإِدْبَارٍ مِنَ الْعِلْمِ، وَلَهُ أَرْبَعُونَ يَوْمًا يَسِيحُهَا فِي الْأَرْضِ الْيَوْمُ مِنْهَا كَالسَّنَةِ، وَالْيَوْمُ مِنْهَا كَالشَّهْرِ، وَالْيَوْمُ مِنْهَا كَالْجُمُعَةِ، ثُمَّ سَائِرُ أَيَّامِهِ كَأَيَّامِكُمْ هٰذِهِ وَلَهُ حِمَارٌ يَرْكَبُهُ، عَرْضُ مَابَيْنَ أُذُنَيْهِ أَرْبَعُونَ ذِرَاعًا فَيَقُولُ لِلنَّاسِ: أَنَا رَبُّكُمْ. وَهُوَ أَعْوَرُ. وَإِنَّ رَبَّكُمْ لَيْسَ بِأَعْوَرَ. مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ: (كَافِرٌ)، ك ف ر، مُهَجَّاةً، يَقْرَؤُهُ كُلُّ مُؤْمِنٍ كَاتِبٌ وَغَيْرُ كَاتِبٍ يَرِدُ كُلَّ مَاءٍ وَمَنْهَلٍ إِلاَّ الْمَدِينَةَ وَمَكَّةَ حَرَّمَهُمَا اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ، وَقَامَتِ الْمَلَائِكَةُ بِأَبْوَابِهِمَا. وَمَعَهُ جِبَالٌ مِنْ خُبْزٍ، وَالنَّاسُ فِي جَهْدٍ إِلاَّ مَنْ تَبِعَهُ. وَمَعَهُ نَهْرَانِ أَنَا أَعْلَمُ بِهِمَا مِنْهُ. نَهْرٌ يَقُولُ: الْجَنَّةُ. وَنَهْرٌ يَقُولُ:

1072-Ahmed, Müsned (2/337, 338) İbni Kesir: "İsnadı ceyyid, kavi hasendir." demiştir. Mecmau'z-Zevaid (7/345) Haysemi "Hadisi, Ahmed ve Ebu Ya'la rivayet etmişlerdir. Ravileri sikadır. Ancak İbni İshak müdellestir. Bezzar da rivayet etmiştir. Bezzar'ınki etemmdir." demiştir.

النَّارُ. فَمَنْ أُدْخِلَ الَّذِى يُسَمِّيهِ الْجَنَّةَ فَهُوَ النَّارُ، وَمَنْ أُدْخِلَ الَّذِى يُسَمِّيهِ النَّارَ فَهُوَ الْجَنَّةُ وَيَبْعَثُ اللَّهُ مَعَهُ شَيَاطِينَ تُكَلِّمُ النَّاسَ وَمَعَهُ فِتْنَةٌ عَظِيمَةٌ: يَأْمُرُ السَّمَاءَ فَتُمْطِرُ فِيمَا يَرَى النَّاسُ، وَيَقْتُلُ نَفْسًا ثُمَّ يُحْيِيهَا فِيمَا يَرَى النَّاسُ، لاَيُسَلَّطُ عَلَى غَيْرِهَا مِنَ النَّاسِ. وَيَقُولُ: يَاأَيُّهَا النَّاسُ هَلْ يَفْعَلُ مِثْلَ هٰذَا إِلاَّ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ؟ فَيَفِرُّ الْمُسْلِمُونَ إِلَى جَبَلِ الدُّخَانِ بِالشَّامِ، فَيَأْتِيهِمْ فَيُحَاصِرُهُمْ فَيَشْتَدُّ حِصَارُهُمْ، وَيَجْهَدُهُمْ جَهْدًا شَدِيدًا.

1073- Ahmed, Cabir bin Abdullah (r.a)'tan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Deccal, dinin güçsüz, ilmin yetersiz olduğu bir anda ortaya çıkar. 40 günlük ömrü vardır. O kırk günde bütün yeryüzünü gezer. O kırk günden bir gün, bir yıl gibi, bir gün, bir ay gibi, bir gün, bir hafta gibi, diğer günleri de sizin şu günleriniz gibidir. Onun üzerine bindiği bir eşeği vardır. İki kulağının arası 40 zira'dır. Kör olduğu halde insanlara "Ben sizin Rabbinizim" der. Halbuki sizin Rabbiniz kör değildir (ve muhlukata benzemekten de münezzehtir) İki gözünün arasında -heceleyerek- ke-fe-re (yani kafir) yazılıdır. Onu okuma yazma bilsin bilmesin her mü'min okur.

Allah'ın kendisine haram kıldığı Mekke ve Medine hariç, her suya ve her yöreye gelir. Mekke ve Medine'nin kapılarını melekler tutar. Onunla birlikte ekmek dağları vardır ve ona uyanlar hariç, insanlar sıkıntı içindedirler. Ve onun yanında iki de nehir vardır. Ben onları ondan daha iyi bilirim: Bir nehir vardır 'cennettir' der, bir nehir daha vardır 'cehennemdir' der. Cennet dediğine daldırılan (bilsin ki) o cehennemdir, cehennem dediğine daldırılan (bilsin ki) o da cennettir.

Allah onunla beraber insanlara konuşacak şeytanlar gönderir. Ayrıca onunla birlikte büyük bir fitne (imtihan vesilesi) daha vardır. Gökyüzüne emreder insanlara göre güya yağmur yağdırır; bir adamı öldürür ve insanlara göre güya onu diriltir. İnsanlardan o adamdan başkasına güç yetiremeyecektir. Der ki: "Ey insanlar, bunu Rabb'den başkası yapabilir mi?"

Müslümanlar, Şam'daki Duhan Dağına kadar kaçarlar. Peşlerinden gelip

---

1073-Ahmed, Müsned (3/367, 368) Hakim, Müstedrek (4/530) Sahihtir demiştir. Ravileri sikadırlar. Abdulfettah hocaefendi de: "Zehebi, Telhisu'l-Müstedrek'te (4/530) "Hadis, Müslim'in şartlarına uygundur" demektedir. Haysemi de Mecmau'z-Zevaid'de (7/344) zikrederek "Hadisi, Ahmed iki isnadla rivayet etmiştir. İsnadlardan birisinin ravileri, Buhari'nin ravileridir" demişir. Et-Tasrih bilma'tevatera fi nuzuli'l Mesih'tan.

onları kuşatmaya alır. Çok sıkı kuşatır ve onlara çok büyük sıkıntı verir.

Sonra İsa bin Meryem (a.s) sabahtan inip:

"Ey insanlar, sizi yalancı habise karşı çıkmaktan alıkoyan nedir?" der.

"Bu cin gibi bir adamdır," derler. Koşup bakarlar ki, İse bin Meryem (a.s) değil mi? Namaz için kamet getirilir ve Hz. İsa (a.s)'ya:

"Buyur imamete ey Allah'ın Ruhu" derler.

"İmamınız geçsin ve size namaz kıldırsın" der.

Sabah namazını kılınca Deccal'a karşı çıkarlar. Yalancı onu görünce, tuzun suda eridiği gibi erir. Hz. İsa (a.s) da ona doğru yürüyüp onu öldürür. Hatta ağaçlar ve taşlar "Ey Allah'ın ruhu, işte bir yahudi" diye seslenirler. Hz. İsa (a.s), Deccal'a uyanlardan tek bir kimse bırakmamacasına öldürür."

١٠٧٤ــ رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَنَا أَعْلَمُ بِمَا مَعَ الدَّجَّالِ مِنْهُ، مَعَهُ نَهْرَانِ أَحَدُهُمَا: نَارٌ تَأَجَّجُ فِي عَيْنِ مَنْ رَآهُ، وَالْآخَرُ مَاءٌ أَبْيَضُ، فَإِنْ أَدْرَكَهُ أَحَدٌ مِنْكُمْ فَلْيُغَمِّضْ. وَلْيَشْرَبْ مِنَ الَّذِي يَرَاهُ نَارًا فَإِنَّهُ مَاءٌ بَارِدٌ، وَإِيَّاكُمْ وَالْآخَرَ فَإِنَّهُ الْفِتْنَةُ وَاعْلَمُوا أَنَّهُ مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ (كَافِرٌ)، يَقْرَأُهُ مَنْ يَكْتُبُ وَمَنْ لَا يَكْتُبُ، وَإِنَّ إِحْدَى عَيْنَيْهِ، مَمْسُوحَةٌ، عَلَيْهَا ظَفَرَةٌ، إِنَّهُ يَطْلُعُ مِنْ آخِرِ أَمْرِهِ عَلَى بَطْنِ الْأُرْدُنِّ عَلَى ثَنِيَّةٍ أَفِيقٍ، وَكُلُّ وَاحِدٍ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ بِبَطْنِ الْأُرْدُنِّ، وَإِنَّهُ يَقْتُلُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ثُلُثًا، وَيَهْزِمُ ثُلُثًا، وَيُبْقِي ثُلُثًا. وَيَحْجُزُ عَلَيْهِمُ اللَّيْلُ فَيَقُولُ بَعْضُ الْمُؤْمِنِينَ لِلْبَعْضِ: مَاتَنْظِرُونَ أَنْ تَلْحَقُوا بِإِخْوَانِكُمْ فِي مَرْضَاةِ رَبِّكُمْ؟ مَنْ كَانَ عِنْدَهُ فَضْلُ طَعَامٍ فَلْيَعُدْ بِهِ عَلَى أَخِيهِ، صَلُّوا حِينَ يَنْفَجِرُ الْفَجْرُ، وَعَجِّلُوا الصَّلَاةَ ثُمَّ أَقْبِلُوا عَلَى عَدُوِّكُمْ فَلَمَّا قَامُوا يُصَلُّونَ نَزَلَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمَامَهُمْ فَصَلَّى بِهِمْ، فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ: هٰكَذَا أَفْرِجُوا بَيْنِي وَبَيْنَ عَدُوِّ اللَّهِ» . قَالَ أَبُو حَازِمٍ: قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: فَيَذُوبُ كَمَا تَذُوبُ الْإِهَالَةُ فِي الشَّمْسِ. وَقَالَ عَبْدُاللَّهِ بْنُ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: كَمَا يَذُوبُ الْمِلْحُ فِي الْمَاءِ. «وَيُسَلِّطُ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْمُسْلِمِينَ فَيَقْتُلُونَهُمْ، حَتَّى إِنَّ الشَّجَرَ وَالْحَجَرَ لَيُنَادِي: يَاعَبْدَاللَّهِ يَاعَبْدَالرَّحْمٰنِ يَامُسْلِمُ هٰذَا يَهُودِيٌّ فَقْتُلْهُ. فَيُفْنِيهِمُ اللَّهُ تَعَالَى وَيَظْهَرُ الْمُسْلِمُونَ، فَيَكْسِرُونَ الصَّلِيبَ، وَيَقْتُلُونَ الْخِنْزِيرَ،

وَيَضَعُونَ الْجِزْيَةَ فَبَيْنَمَا هُمْ كَذٰلِكَ إِذْ أَخْرَجَ اللَّهُ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ، فَيَشْرَبُ أَوَّلُهُمْ الْبُحَيْرَةَ، وَيَجِيءُ آخِرُهُمْ وَقَدْ انْتَشَفُوهُ فَمَا يَدَعُونَ فِيهِ قَطْرَةً، فَيَقُولُونَ: قَدْ كَانَ هَاهُنَا أَثَرُ مَاءٍ.

1074- Hakim, Huzeyfe bin Yeman (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Allah Resulü (a.s) şöyle buyurdu:

"Ben Deccal'la birlikte bulunanları ondan daha iyi bilirim. Onunla beraber iki nehir vardır: Bakanın gözünde alev alev yanan bir ateş, diğeri de beyaz bir sudur. Sizden birisi ona erişirse, hemen dalsın ve ateş gördüğünden içsin. Zira o, soğuk bir sudur. Diğerinden sakının ve bilin ki, onun iki gözünün arasında, okuma-yazma bilenin de, bilmeyenin de okuyacağı biçimde 'kafir' yazılıdır. Bir gözü siliktir. Gözünün üzerinde beyazını da, siyahını da kaplayan bir deri (zar yani katarakt gibi bir şey) vardır. Allah'a ve ahiret gününe inanan her mü'min, Ürdün'ün ortasına çıkışının sonunda Ürdün'de Efik Tepesi'nde görünür. Müslümanların üçte birini öldürür. Üçte birini de bozguna uğratır. Geriye üçte biri kalır. Gece karanlığı üstlerine çöker. Mü'minler birbirlerine:

"Rabbinizin rızasına ulaşma uğrunda kardeşlerinizle kavuşmaktan (yani şehid olmaktan) niye geri duruyorsunuz? Kimin yanında fazla yiyecek varsa, onu müslüman kardeşine ikram etsin. Fecir vakti girince sabah namazını kılın. Namazı biraz acele kılın. Sonra da düşmanınızın üzerine yürüyün," derler.

Namaz kılmak için ayağa kalktıklarında, İsa bin Meryem (a.s) önlerine iner ve namazı onlarla birlikte (imamlarına uyarak) kılar. Namazdan çıkınca:

"Hadi bakalım, Allah düşmanıyla aramı şöyle bir açın," der."

Ravi Ebu Hazim dedi ki:

"Ebu Hureyre (r.a) şöyle anlattı:

"Katı yağın güneşte eridiği gibi (Hz. İsa (a.s)'yı gören Deccal) erir."

Abdullah bin Amr (r.a) da: "Tuzun suda eridiği gibi erir." dedi.

Allah, müslümanları Deccal'la adamlarının üzerine musallat eder de onları

1074-Hakim Müstedrek (4/490, 492) Ayrıca "Müslim'in şartlarına göre sahihtir" demiştir. İbni Asakir de Kenzü'l-Ummal'daki gibi zikretmiştir.

Müslim de (4/2249) 52-Kitabu'l-Fiten. 25-Deccal, özellikleri ve yanında bulunanlar babı'nda özetle zikretmiştir. İbni Hacer de hadisi Fethu'l-Bari'de sahih olarak nitelemiştir.

öldürürler. Hatta ağaçlar ve taşlar: "Ya Abdullah, ya Abdurrahman, ya Müslim, işte bu bir yahudidir, onu öldür" diye seslenirler. Allah Teala onları tamamen yok eder, müslümanlar galip gelirler. Haçları kırar, domuzları öldürür ve cizyeyi kaldırırlar (o gün ya müslüman olmak ya da İslama razı olmak dışında bir şey yoktur.) Onlar bu halde iken ansızın Allah, Ye'cüc ve Me'cüc'ü çıkarır. Öncüleri gölden (Taberiye) içerler. Sonuncuları da gelir ve suyu son damlasına kadar içip bir damla bile bırakmazlar. Sonra da: "İşte burada (bir zamanlar) su izi varmış" derler.

Allah'ın peygamberi (Hz. İsa (a.s) ve arkadaşları, arkalarısıra gelip Filistin şehirlerinden bir şehre girerler ki, şehrin ismi Lüd'dür. Bu sırada Ye'cüc ve Me'cüc "yeryüzündekileri yendik, gelin şimdi de gökyüzündekilerle savaşalım" derler. Bunun üzerine Peygamberi o onda Allah'a dua eder. Allah da hemen boğazlarına bir yara musallat eder de onlardan bir tek insan bile kalmaz. Kokuları müslümanlara sıkıntı verir. İsa (a.s) derhal onlara beddua eder. Allah da bir rüzgar gönderir, onların hepsini denize savurur."

١٠٧٥ــ رَوَى ابْنُ مَاجَةَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ؛ قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَكَانَ أَكْثَرُ خُطْبَتِهِ حَدِيثًا عَنِ الدَّجَّالِ. وَحَذَّرَنَاهُ. فَكَانَ مِنْ قَوْلِهِ أَنْ قَالَ: «إِنَّهُ لَمْ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ، مُنْذُ ذَرَأَ اللَّهُ ذُرِّيَّةَ آدَمَ، أَعْظَمَ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ. وَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا إِلاَّ حَذَّرَ أُمَّتَهُ الدَّجَّالَ. وَأَنَا آخِرُ الْأَنْبِيَاءِ. وَأَنْتُمْ آخِرُ الْأُمَمِ. وَهُوَ خَارِجٌ فِيكُمْ لاَمَحَالَةَ. وَإِنْ يَخْرُجْ وَأَنَا بَيْنَ ظَهْرَانَيْكُمْ، فَأَنَا حَجِيجٌ لِكُلِّ مُسْلِمٍ. وَإِنْ يَخْرُجْ مِنْ بَعْدِي، فَكُلُّ امْرِئٍ حَجِيجُ نَفْسِهِ. وَاللَّهُ خَلِيفَتِي عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ. وَإِنَّهُ يَخْرُجُ مِنْ خَلَّةٍ بَيْنَ الشَّامِ وَالْعِرَاقِ. فَيَعِيثُ يَمِينًا وَيَعِيثُ شِمَالاً. يَاعِبَادَ اللَّهِ فَاثْبُتُوا. فَإِنِّي سَأَصِفُهُ لَكُمْ صِفَةً لَمْ يَصِفْهَا إِيَّاهُ نَبِيٌّ قَبْلِي. إِنَّهُ يَبْدَأُ فَيَقُولُ: أَنَا نَبِيٌّ وَلاَ نَبِيَّ بَعْدِي. ثُمَّ يُثَنِّي فَيَقُولُ: أَنَا رَبُّكُمْ. وَلاَ تَرَوْنَ رَبَّكُمْ حَتَّى تَمُوتُوا. وَإِنَّهُ أَعْوَرُ. وَإِنَّ رَبَّكُمْ لَيْسَ بِأَعْوَرَ. وَإِنَّهُ مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ: كَافِرٌ. يَقْرَؤُهُ كُلُّ مُؤْمِنٍ، كَاتِبٍ أَوْ غَيْرِ كَاتِبٍ. وَإِنَّ مِنْ فِتْنَتِهِ أَنَّ مَعَهُ جَنَّةً وَنَارًا فَنَارُهُ جَنَّةٌ وَجَنَّتُهُ نَارٌ. فَمَنِ ابْتُلِيَ بِنَارِهِ، فَلْيَسْتَغِثْ بِاللَّهِ وَلْيَقْرَأْ فَوَاتِحَ الْكَهْفِ. فَتَكُونَ عَلَيْهِ بَرْدًا وَسَلاَمًا. كَمَا كَانَتِ النَّارُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ. وَإِنَّ مِنْ فِتْنَتِهِ أَنْ يَقُولَ لأَعْرَابِيٍّ: أَرَأَيْتَ إِنْ بَعَثْتُ لَكَ أَبَاكَ وَأُمَّكَ، أَتَشْهَدُ أَنِّي رَبُّكَ؟ فَيَقُولُ: نَعَمْ. فَيَتَمَثَّلُ لَهُ شَيْطَانَانِ فِي صُورَةِ أَبِيهِ وَأُمِّهِ. فَيَقُولاَنِ: يَابُنَيَّ اتَّبِعْهُ، فَإِنَّهُ رَبُّكَ. وَإِنَّ مِنْ فِتْنَتِهِ أَنْ

يُسَلَّطَ عَلَى نَفْسٍ وَاحِدَةٍ، فَيَقْتُلَهَا، وَيَنْشُرَهَا بِالْمِنْشَارِ، حَتَّى يُلْقَى شِقَّتَيْنِ. ثُمَّ يَقُولُ: انْظُرُوا إِلَى عَبْدِي هٰذَا. فَإِنِّي أَبْعَثُهُ الْآنَ، ثُمَّ يَزْعُمُ أَنَّ لَهُ رَبًّا غَيْرِي. فَيَبْعَثُهُ اللَّهُ. وَيَقُولُ لَهُ الْخَبِيثُ: مَنْ رَبُّكَ؟ فَيَقُولُ: رَبِّيَ اللَّهُ، وَأَنْتَ عَدُوُّ اللَّهِ. أَنْتَ الدَّجَّالُ. وَاللَّهِ مَا كُنْتُ، بَعْدُ، أَشَدَّ بَصِيرَةً بِكَ مِنِّي الْيَوْمَ».

1075- İbni Mace, Ebu Umame Bahili (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) bize hutbe okudu. Bize okuduğu hutbelerinin çoğu Deccal hakkında bize anlatmış olduğu ve bizi ondan sakındırdığı bir konuşmaydı. Şunlar O'nun söylediklerindendi:

"Allah'ın yeryüzüne Adem (a.s)'in zürriyetini ektiği günden bu yana, Deccal fitnesinden daha büyük bir fitne olmamıştır. Allah hiçbir peygamber göndermemiştir ki, ümmettini Deccal'dan sakındırmamış olsun. Ben peygamberlerin sonuncusuyum, siz de ümmetlerin sonuncususunuz. O sizin aranızda çıkacaktır, başka çaresi yok. Ben aranızda iken çıkarsa, ben her müslüman adına onun icabına bakarım. Yok şayet benden sonra çıkarsa, herkes kendi başının çaresine bakacaktır. Her müslüman hususunda Allah benim kefilimdir. (yani koruyacağını bana vadetmiştir) Şam'la Irak arasındaki bir yerden (halle) çıkar, sağa da fitne saçar, sola da fitne saçar. Ey Allah'ın kulları, direnin.

1075-İbni Mace (2/1359-1363) 36-Kitabu'l-Fiten. 33-Deccal fitnesi ve İsa bin Meryem'in çıkışı babı. İsnadı kavidir.

Ebu Davud da senedini -ki sahih bir senettir- Ebu Ümame'ye kadar götürmüştür. O Hz. Peygamber (a.s)'den sonra şöyle dedi diye benzerini aktardı ve manasının benzeri şeklinde namazları zikretti. Yani Nüvvas bin Sem'an'ın hadisi gibi. Nüvvas bin Sem'an'ın hadisini de Ebu Davud (4/117)'da Kitabu'l-Melahim, Deccal'in çıkışı babında zikretmiştir.

İbni Huzeyme de hadisi sahih olarak vasıflandırmıştır.

Hakim, Müstedrek (4/356, 357) Ayrıca "Müslim'in şartına göre sahihtir" demiş, Zehebi de onu onaylamıştır.

İbni Hacer de, Fethu'l-Bari'de şahid erini getirmek suretiyle hadislerin tamamını derlemiştir. Sahih veya Hasen'dirler. Abdülfettah Ebu Gudde der ki: "İbni Kesir tefsirinde (1/581) hadisi İbni Mace'nin rivayetiyle tamamen zikrettikten sonra "Bu, bu vecihten çok garip bir hadistir. Bazısı için diğer hadislerden şahidler vardır. Sonra İbni Kesir (rh.a) bazısının şahidlerini Sahih-i Müslim'den aktarmıştır."

Abdülfettah Ebu Gudde'nin aktardığına göre İbni Hacer, Fethu'l-Bari'de (13/88) Allah Resulü'nün (a.s) Deccal'ın cehenneminin cennet, cennetininse cehennem olduğuna dair sözü hakkında bunun görene göre görülenin farklılığına dayandığını ifade etmekte ve Deccal'in sihirbaz olduğunu, bir şeyi tersi bir görünüşte gösterebileceğinden böyle olacağı gibi, Allah Deccal'in emrine verdiği cennetin içini cehennem, cehennemin içini de cennet yapabileceğini, tercih edilen de bu sonuncu görüş olduğunu belirtmektedir. (Et-Tasrih bima tevatera finn'uzuli'l-Mesih)

Şimdi ben size onun benden önce hiçbir peygamberin anlatmadığı bir özelliğini anlatacağım: O ilk olarak "Ben peygamberim" der. Fakat benden sonra peygamber gelmeyecektir. İkinci olarak "Ben Rabbinizim" der. Halbuki Rabbinizi ölünceye kadar görmeyeceksiniz. Ve o kördür. Halbuki Rabbimiz kör değildir. Ayrıca iki gözünün arasında, okuma yazma bilsin-bilmesin her mü'minin okuyacağı biçimde 'kafir' yazılıdır. Yine onun fitnesinden, yanında bir cennet, bir de cehennem vardır. Cehennemi cennet, cennetiyse cehennemdir. Kim ateşiyle imtihan edilirse, Allah'tan yardım dileyip Kehf Suresinin ilk ayetlerini okusun. O zaman ateşi, İbrahim (a.s)'e karşı olduğu gibi, soğuk ve selametlik oluverir.

Yine onun fitnelerinden bir fitne de şudur: Bir Arab'a:

"Ne dersin babanı ve anneni yeniden diriltsem, benim Rabbin olduğuma inanır mısın?" diyecek. O da:

"Evet," diyecektir. Bunun üzerine hemen iki şeytan o Arap için anne babası kılığına girecek ve:

"Evladım, ona uy! Zira o senin Rabbindir," diyeceklerdir.

Yine şu da onun fitnelerindendir: "Bir insana musallat kılınacak ve onu derhal öldürecektir. Onu iki parça halinde, yere düşürünceye dek testereyle ikiye biçecek sonra da:

"Benim şu kuluma bakın. Şimdi ben onu dirilteceğim. Ondan sonra benden başka bir Rabbi olduğunu söyleyecek" diyecek. Hakikaten Allah onu diriltecek ve o pis ona:

"Rabbin kim?" diye soracak. O da:

"Rabbim Allah'tır. Sen de Allah düşmanısın. Sen Deccal'sın. Allah'a and olsun ki, senin hakkında henüz bugünkünden daha kesin kanaat sehibi değildim" diyecektir."

Ebu Hasan Tanâfisi, Muharibi Ubeydullah bin Velid Vassâfî, Atiyye-Ebu Sa'id senediyle şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Bu adam, cennette, ümmetimin en üst derecede olanıdır." buyurmuşlardır."

Atiyye, Ebu Said'in:

"Vallahi ölünceye kadar o adamın Ömer bin Hattab (r.a)'tan başkası olacağını zannetmiyorduk." dediğini aktarmıştır.

Muharibi devamla:

"Sonra tekrar Ebu Rafi hadisine döndük. Resulullah (a.s) buyurdu ki:

"Yine gökyüzüne emredip yağmur yağdırması, yeryüzüne emredip ot bitirmesi, bir obaya uğrayıp onu inkar etmeleri, bunun üzerine bir tek atları kalmamacasına ölmeleri de onun fitnelerindendir.

Bir obaya uğrayıp onu tasdik etmeleri ve bunun üzerine gökyüzüne yağmur yağdırması için emredip gökyüzünün de yağmur yağdırması, yeryüzüne ot bitir diye emredip ot bitirmesi, hatta sürülerinin hemen o gün eskisinden daha semiz ve etli, uzun hörgüçlü, memeleri süt dolu olarak akşam çadırlarına dönmesi de onun fitnelerindendir.

Yeryüzünde ayak basmadığı ve görünmediği (veya galip gelmediği) yer kalmaz; Mekke ve Medine hariç... Mekke ve Medine'nin girişlerinden her girişe geldiğinde yalınkılıç meleklerle karşılaşır. Sonunda tuzlukların bittiği yerdeki kızıl tepeciklerde konaklar. Medine, içinde bulunanlarla birlikte üç defa şiddetlice sallanır. Hemen ardından erkek ve her kadın münafık, mutlaka Deccal-'in yanına çıkar gider. Demircinin demirin kirini ve pasını giderdiği gibi, Medine de kirini ve pasını giderir. Bu güne, kurtuluş günü denir."

Ümmü Şerik binti Ebu Aker, bunun üzerine şöyle sordu:

"Ya Resulullah, peki o gün Araplar nerededirler?"

"O gün onlar azdırlar, çoğunluğu Kudüs'tedir. İmamları da salih bir insandır. İmamları onlara sabah namazını kıldırmak için öne geçince, yanlarına sabehleyin İsa bin Meryem (a.s) iniverir. O imam gerisin geri dönerek, geri geri yürür ki, Hz. İsa (a.s) öne geçsin de insanlara namazı kıldırsın... Hz. İsa (a.s) ellerini omuzlarına koyar sonra ona:

"Öne geç ve namazı kıldır. Çünkü senin namaz kıldırman için kâmet getirildi" der. Bunun üzerine onlara namazı, imamları kıldırır. Namazı bitirince Hz. İsa (a.s):

"Açın şu kapıyı" der. Açılır. Arkasında Deccal durmaktadır. Yanında da 70 bin yahudi. Hepsi kılıçlı ve yeşil tavlasanlar giyinmiştirler. Deccal, Hz. İsa (a.)'ya bakınca, tuzun suda eridiği gibi erir. Kaçarak koşmaya başlar. Hz. İsa (a.s) da:

"Benim sana bir vuruşum vardır ki, ondan kurtulamayacaksın." der.

Nitekim ona Doğu Lüd Kapısı yanında yetişip hemen öldürecektir. Allah yahudileri mağlup edecek ve Allah'ın yaratıklarından, ardına bir yahudinin gizlendiği hiçbir şey kalmayacaktır ki, Allah o şeyi konuşturmasın; ne bir taş, ne bir ağaç, ne bir duvar, ne de bir hayvan (Tabii Ğarkad Ağacı hariç. Zira o, onların ağacıdır, konuşmaz) kalmayacaktır ki, "Ey Allah'ın kulu, ey müslüman işte bir yahudi, gel de öldür" demesin."

Resulullah (a.s) devamla şöyle buyurdu:

"Onun kalacağı günleri kırk gündür. Sene 6 ay gibi, sene bir ay gibi ve sene bir hafta gibidir. Diğer günleriyse kıvılcım gibidir. Sizden biriniz sabehleyin Medine kapısındayken, diğer kapısına varmadan akşam olur." Kendisine:

"Ya Resulullah (a.s) bu kısa günlerde nasıl namaz kılalım?" denildi de:

"O kısa günlerde de, bu uzun günlerde tayin ettiğiniz vakitler gibi (yani aynen bu günlerdeki gibi) vakit tayin edersiniz. Sonra da (ona göre) namaz kılarsınız" buyurdu. Ve Allah Resulü (a.s) şöyle anlatmaya devam etti:

"İsa bin Meryem (a.s) ümmetim arasında adaletli bir hakem ve adil bir yönetici olur. Haçları kırar, domuzları keser, cizyeyi de kaldırır, (malın çokluğundan ve zenginlikten) zekat almayı bırakır, ne bir koyuna, ne de bir deveye zekat memuru gönderilir. Düşmanlık ve kindarlık kaldırılır. Her zehirli hayvanın ve böceğin zehiri çekilip alınır. Hatta çocuk elini bir yılanın ağzına sokar da ona zarar vermez. Küçücük çocuk aslanı kovalar da zarar vermez. Kurt, koyun sürüsünün arasında, sanki o sürücünün köpeğiymiş gibi olur. Su kabının suyla dolduğu gibi, dünya da barışla, huzurla doldurulur. Söz bir olur, Allah'tan başkasına ibadet edilmez. Savaş silahlarını bırakır. Kureyş hükümdarlığını geri alır. Dünya gümüş bir tabak gibi olur. Bitkilerini Adem (a.s) zamanındaki gibi bitirir. Hatta bir gurup insan bir üzüm salkımının başına toplanır da onları doyurur. Bir gurup insan da bir nar başına toplanır da onları doyurur. Öküz şu şu kadar para ile alınıp satılır. At bir kaç dirheme satılıp alınır."

"Ya Resulullah atı ucuzlatan nedir?" dediler.

"Asla savaşmak için binilmez (de ondan)."

"Peki öküzü pahalılandıran nedir?" dediler.

"Bütün yeryüzü sürülür (de ondan), Deccal'ın çıkışından önce üç sıkıntılı yıl yaşanacaktır. O üç yılda insanlar çok şiddetli bir açlıkla yüzyüze geleceklerdir. İlk yıl Allah gökyüzüne yağmurun üçte birini tutmasını emreder. Yeryüzüne de emreder, ekinin (ve bitkisinin) üçte birini alıkor. İkinci yıl gökyüzüne tekrar emreder yağmurunun üçte ikisini alıkor. Yeryüzüne de emreder, ekinin üçte ikisini alıkor. Sonra Allah üçüncü yılda gökyüzüne emreder, bütün yağmurunu alıkor, bir damla bile damlatmaz. Yeryüzüne de emreder, bütün bitkisini tutar, hiçbir yeşillik bitirmez. Allah'ın kalmasını dilediklerı hariç, hiçbir çift tırnaklı (sığır, ceylan vb.) kalmaz ölür."

"Peki o zamanda insanları yaşatacak şey nedir? (Ne yiyip ne içecekler ki, hayatlarını sürdürebilsinler?)" dediler.

"Tehlil (La ilahe illallah) tekbir (Allahuekber), tesbih (Sübhanallah) ve tah-

mid (Elhamdülillah) ... Bunlar onlar için yiyecek yerine konulur, geçer."

Ebu Abdullah, "Ebu Hasan Tanafisi'yi şöyle derken dinledim" demiştir:

"Abdurrahman bin Muharibi'nin şöyle dediğini duydum:

"Bu hadis, öğretmenler tarafından okullardaki çocuklara öğretilmelidir."

١٠٧٦ــ رَوَى الحَاكِمُ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ أَسِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ أَبُو الطُّفَيْلِ اللَّيْثِيُّ: كُنْتُ بِالكُوفَةِ، فَقِيلَ: قَدْ خَرَجَ الدَّجَّالُ! فَأَتَيْنَا حُذَيْفَةَ بْنَ أَسِيدٍ، فَقُلْتُ: هٰذَا الدَّجَّالُ قَدْ خَرَجَ! فَقَالَ: اجْلِسْ فَجَلَسْتُ، فَنُودِيَ إِنَّهُ كَذِبَةُ صَبَّاغٍ.

1076- Hakim, Huzeyfe bin Esid (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Ebu Tufeyl Leysi şöyle anlatıyor:

"Kufe'deydim. "Deccal çıktı" denildi. Hemen Huzeyfe bin Esid'e geldik.

"Hani, Deccal çıktı mı?" dedim.

"Otur" dedi. Oturdum. Peşinden bunun bir yalancının yalanı olduğu ilan edildi."

Huzeyfe dedi ki: "Resulullah şöyle buyurdu:

"Eğer Deccal sizin zamanınızda çıkarsa, çocuklar küçük taşlarla taşlarlar. O , insanların az olduğu, dinin güçsüz, insanların aralarının bozuk olduğu bir sırada çıkar. Ve her yere gelir. Yeryüzü ayaklarının altında koçun derisinin yünden dürüldüğü gibi dürülür (öylesine hızlı gezer.) Sonunda Medine'ye gelip dış taraflarına yaklaşabilir. İçine girmesi engellenir. Sonra İlya (Kudüs) Dağına gelir ve müslümanlardan bir cemaati kuşatır. Başlarında bulunan zat:

"Şu asi ile savaşmaktan niye geri duruyursunuz? Ya, Allah'a kavuşursunuz, ya da zafere erişirsiniz."

Onunla sabahleyin savaşmayı kararlaştırırlar. İsa bin Meryem (a.s) aralarında olarak sabaha çıkarlar. Hz. İsa (a.s), Deccali öldürür ve adamlarını bozguna uğratır. Hatta bir ağaç, bir taş ve bir kesek "Ey mü'min, işte şu yanımdaki bir yahudidir, hadi onu öldür" der.

Onda üç özellik vardır: Kördür. Halbuki Rabbiniz kör değildir. Gözlerinin arasında 'Kafir' yazılıdır. Onu ümmi olsun, okur-yazar olsun her mü'min okur.

1076-Hakim, Müstedrek (4/529, 530) Ayrıca "Bu, sahihi'l-isnad bir hadistir" demiş, Zehebi de kendisine katılmıştır. Hadis lafız itibariyle mevkuf, hüküm olaraksa merfu'dur.

İlya: Kudüs şehrinin adıdır. Tur Dağı kastedilmektedir.

Eşek hariç, binitlerden hiç bir şey emrine verilmez. O, pislik üstünde pisliktir.

Ben asıl, gerek kendim için, gerekse sizin için Deccal'dan başka birisinden daha çok korkmaktayım" buyurdu:

"O nedir ki?" dediler.

"Karanlık gece kıtaları gibi fitnelerdir" buyurdu. Dedik ki:

"O fitnelerde insanların en şerlisi hangileridir?"

"Hakkı batıl, batılı da hak gösteren, fasih ve beliğ konuşan her hatip (konuşmacı) ve her hızlı sürücü" buyurdu . Dedi ki:

"Peki hangi insanlar en hayırlı olanlarıdır?"

"Fitneye bulaşmaktan uzak, tutumunu gizleyen her kişi" buyurdu. Bu defa ben:

"Ben kendi kendimle meşgul olup insanlarla uğraşmaktan uzak ve tutumunu gizleyebilen bir insan değilim" dedim.

"Süt emmekte olan deve yavrusu gibi ol! Ne sırtına binilir (savaşa gidilir), ne de memesi(nde süt) vardır, sağılır" buyurdu."

١٠٧٧ــ رَوَى الحَاكِمُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، ذُكِرَ عِنْدَهُ الدَّجَّالُ فَقَالَ: يَفْتَرِقُ النَّاسُ عِنْدَ خُرُوجِهِ ثَلاَثَ فِرَقٍ: فِرْقَةٌ تَتْبَعُهُ، وَفِرْقَةٌ تَلْحَقُ بِأَرْضِ آبَائِهَا بِمَنَابِتِ الشِّيحِ، وَفِرقَةٌ تَأْخُذُ شَطَّ الْفُرَاتِ فَيُقَاتِلُهُمْ وَيُقَاتِلُونَهُ حَتَّى يَجْتَمِعَ الْمُؤْمِنُونَ بِقُرَى الشَّامِ، فَيَبْعَثُونَ إِلَيْهِ طَلِيعَةً فِيهِمْ فَارِسٌ عَلَى فَرَسٍ أَشْقَرَ أَوْ أَبْلَقَ، فَيُقْتَلُونَ لاَ يَرْجِعُ مِنْهُمْ أَحَدٌ. ثُمَّ إِنَّ الْمَسِيحَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ يَنْزِلُ فَيَقْتُلُهُ.

1077- Hakim, Abdullah bin Mes'ud (r.a)'dan rivayet etmiştir:

1077-Müstedrek (4/496, 498) Ayrıca "Şeyayn'ın şartlarına göre sahihtir" demiştir. Zehebi ise, hadisin Ebu Za'ra Abdullah bin Hani'nin rivayeti oluşu dışında değerlendirmede bulunmamıştır. Şüphesiz Ebu Za'ra sikadır. Gerek Tehzib'te, gerekse başka eserlerde böyle değerlendirmiştir. Buhari'nin ve Müslim'in ondan hadis almamış olmaları hadisin sıhhatine zarar vermez.

Abdulfettah Ebu Gudde şöyle der:

"Zehebi, Hakim'in bu görüşüne dair notunu, sadece Hakim'in Müstedrek (4/598)-'indeki Kitabu'l Ehval'deki rivayeti üzerine düşmüştür. Ama Hakim, bu hadisi buradan önce yine Ebu Za'ra tarikıyla Kitabu'l Fiten'de -Kitabu'l-Ehval'de (4/496-498) getirdiği gibi Muvattel olarak diye bir de (4/556) muhtasar olarak getirmiştir. Her iki yerde de; "Bu, Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahih bir hadistir. Ama ki-

"Yanında Deccal'ın lafı geçti. O da dedi ki:

"İnsanlar onun çıkışı sırasında üç guruba ayrılırlar: Bir ona uyan gurup, çöl ekinlerinin bittiği yerdeki babalarının arazisine bağlanan bir gurup ve Fırat Nehrinin kenarını tutan bir gurup. Deccal onlarla, onlar da Deccal'la savaşırlar. Nihayet Mü'minler Şam şehirlerinde bir araya gelirler. Aralarında doğu, ya da ala ata binmiş bir süvarinin de bulunduğu bir öncü birliği Deccal'a karşı yollarlar. O öncü birlik öldürülür ve içlerinden biri bile dönmez. Sonra Mesih (a.s) iner ve onu öldürür.

Sonra Ye'cüc ve Me'cüc çıkar. Yeryüzünde dalgalanır ve bozgunculuk yaparlar."

Sonra Abdullah:

"... ve onlar her tepeden saldırırlar..." (1) ayetini okudu.

Sonra Allah onların üzerine devenin burnunda veya kulağında olan kurt gibi bir hayvan yollar, kulaklarına ve burun deliklerine girer. Onun yüzünden ölürler. Dünya onlardan kokar. Yeryüzü halkı Allah'a dua eder de Allah bir su gönderir. Yeryüzünü onlardan temizler. Sonra Allah çok şiddetli soğuk bir rüzgar gönderir de o rüzgar, yeryüzünde hakkından gelmedik mü'min bırakmaz (yani mü'minleri öldürür) ve kıyamet insanların şerlileri üzerine kopar.

Sonra Suru üfleyecek melek, gökyüzüyle yeryüzü arasına dikilir ve sura üfürür. Rabbinin diledikleri hariç, yeryüzünde ve göklerde Allah'ın yaratıklarından hiç kimse kalmaz, ölür. Sonra iki üfleyiş arasında Allah'ın dilediği kadar bir süre olur. Ademoğullarından hiç bir yaratık yoktur, ancak yeryüzünde ondan az birşey vardır. Sonra Allah arşın altından erkeklerin menisi gibi su gönderir de vücutları ve etleri bu sudan, yeryüzünde yağmur suyundan ekin bittiği gibi biter."

Sonra Abdullah şöyle dedi:

---

taplarına almamışlardır." demiştir. Zehebi de bu görüşe katılarak hadisin Şeyhayn'ın şartlarına uygun olduğuna dair rumuzlamıştır. Sanki Zehebi bu iki yerde Ebu Za'ra'nın sika olduğundan hareketle Hakim'i onaylamıştır. Hadis Ebu Za'ra'nın sika oluşu sebebiyle Şeyhayn kitaplarına almamışlarsa da onların şartlarına uygundur.

İbni Hacer, Fethu'l-Bari (11/320)'de Beyhaki'nin Ebu Za'ra tarıkiyla yaptığı rivayetinin bir bölümünü aldıktan sonra "Ravileri sikadır, ancak hadis Mevkuftur" der.

Mucemu'l-Kebir (9/413-416)

Mecmau'z-Zevaid (10/328-330) Ayrıca "Hadisi Taberani rivayet etmiştir. Sahih hadise muhalif bir Mevkuf hadistir. Ki bu sahih hadis 'Ben ilk şefaat edenim" hadisidir. Hadisi İbni Ebi Şeybe, Abd bin Humeyd, İbni Ebi Hatim ve el-Ba's ve'n-Nüşur'da Beyhaki rivayet etmiştir: Ed-Durru'l-Mensur, Kalem suresinin tefsiri (6/257, 258)

1) Enbiya Suresi: 96

"Allah'tır ki, gönderdiği rüzgarlar bir bulut kaldırırlar. Derken biz onu ölü bir ülkeye süreriz, onunla ölümünden sonra yeri diriltiriz. İşte (ölülerin) dirilip kalkma(sı) da böyledir." (1)

Sonra melek surla, gökyüzü ile yeryüzü arasına dikilir ve ona üfler. Her can, kendi vücuduna koşup girer. Ondan sonra hemen Rablerine hürmeten tek bir vücut gibi ayakta oldukları halde ellerini dizlerine korlar. Sonra Allah halka tecelli eder ve onlarla karşılaşır. Halktan, Allah'tan başka bir şeye ibadet eden hiç kimse yoktur. Ki, o şey onun için kaldırılmış olmasın. Yahudilerle karşılaşıp Allah Teala- "Siz neye ibadet ediyorsunuz?" der. "Üzeyr'e ibadet ediyorduk" derler. "Su sizi sevindirir mi?" diye sorar "Evet" derler. Cehennemi onlara serapmış gibi gösterir. (Onu su zannederler) Sonra Abdullah:

"... o gün, cehennemi kafirlere açıkça göstermişizdir..." (2) ayetini okudu.

Sonra hıristiyanlarla karşılaşıp:

"Ya siz kime ibadet ediyorsunuz?" der.

"Mesih (İsa'ya)" derler.

"Su sizi sevindirir mi?" diye sorar.

"Evet" derler. Onlara da cehennemi serap şeklinde gösterir.

Sonra Allah'tan başka bir şeye ibadet eden herkese böyle yapılır."

Sonra Abdullah:

"Durdurun onları. Kuşkusuz onlar sorguya çekileceklerdir." (3) ayetini okudu.

Sonra Allah halka tecelli eder durur da, sonunda müslümanlar kalır. Onlarla da karşılaşıp:

"Kime ibadet ediyorsunuz?" der.

"Allah"a ibadet ediyorduk ve O'na hiçbir şeyi ortak tutmuyorduk" derler. İki veya üç defa azarlayarak (veya peşi peşine) sorar:

"Kime ibadet ediyordunuz?" diye.

"Allah'a ibadet ederiz ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayız" derler. O zaman:

"Rabbinizi tanıyor musunuz?" diye sorar.

"O'nu naksanlıklardan, eksikliklerden tenzih ederiz. Eğer bize kendisini

---

1) Fatır Suresi: 9
2) Kehf Suresi: 100
3) Saffat Suresi: 24

tanıtırsa tanırız" derler. İşte o anda baldırından birazıcık açılır. Derhal, hiçbir mü'min kalmamacasına Allah'a secdeye kapanırlar. Münafıklarsa, sırtları adeta bir tabak gibi şiş varmışçasına kalakalırlar da:

"Medet Rabbimiz" derler. Bunun üzerine Allah (c.c):

"Siz sapasağlamken secdeye davet ediliyordunuz (da icabet etmiyordunuz)" buyurur.

Sonra Allah Teala sırat köpsünün kurulmasını emreder. (Sırat) Cehennemin üstüne kurulur. İnsanlar amellerine göre cemaatler halinde sırattan geçirilirler. İlk geçenler, yıldırım gibi, sonra rüzgar gibi, sonra kuşlar gibi, sonra hayvanların en hızlı koşanları gibi geçerler. Sonra işte böyle geçerler. Nihayet bazı kimseler koşarak, bazı kimselerse yaya yürüyerek geçerler. Nihayet sonuncuları gelir. O, karnı üzerinde sürünen bir adamdır.

"Ya Rabbi beni niye yavaşlattın?" diye sorar.

"Seni ben yavaşlatmadım, seni ancak emelin yavaşlattı" buyurur.

Sonra Allah Teala şefaat edilmesine izin verir. İlk şefaat edecek olan Ruhu'l-Kuds Cebrail (a.s)'dir... Sonra İbrahim Halilullah, sonra Musa (a.s) -veya İsa (a.s) dedi-. Sonra dördüncü olarak sizin peygamberiniz kalkar. Ondan sonra hiç kimse O'nun şefaat ettiği makamda şefaat edemez: Orası Allah'ın "Rabbin seni mutlaka Makam-ı Mahmud'a ulaştıracaktır." (1) ayetinde vaadettiği Makam-ı mahmuddur.

Hiçbir canlı yoktur ki, cennetteki bir eve ve cehennemdeki bir eve bakıyor olmasın. O gün pişmanlık günüdür. Cehennemliklere cennetteki köşkler gösterilir:

"Amel işleseydiniz" denilir kendilerine. Onları bir pişmanlık alır. Cennetliklere de cehennemdeki evleri gösterilir de:

"Ya, Allah size ihsan etmeseydi" denilir. Ondan sonra melekler, peygamberler, şehidler, salihler ve mü'minler şefaat ederler; Allah Teala da şefaatlerini kabul buyurur.

Sonra Allah: "Ben merhametlilerin merhametlisiyim" buyurarak merhametiyle, cehennemden bütün mahlukatın çıkardığından daha çoğunu çıkarır. Hatta orada bir iyilik yapmış bir kimseyi bırakmaz."

Sonra Abdullah:

"Sizi şu yakıcı ateşe ne sürükledi? Derler ki: "Biz namaz kılanlardan olmadık. Yoksula da, yedirmezdik. (Boş şeylere) dalanlarla birlikte dalardık. Din

1) İsra Suresi: 79

(kıyamet, ceza) gününü yalanlardık." (1)

Peşinden Abdullah ellerini bağladı. Ardından:

"Hiç şunlar arasında, bir hayır ve iyilikte bulunan birisini görüyor musunuz? Hayır, orada kendisinde bir hayır ve iyilik bulunan bırakılmaz" dedi.

Allah oradan birisini çıkarmamayı dilediğinde, şefaatçilerin renklerini değiştirir. Mü'minlerden birisi gelir şefaat dilenir. Kendisine:

"Kimi tanıyorsan, seni o çıkarsın" denilir. Adam gelir, bakar, kimseyi tanıyamaz. Bağırıp:

"Ey falan, ben falanım" der. Diğeri ise:

"Ben seni tanımıyorum ki" der. İşte o anda:

"Rabbimiz bizi buradan çıkar. Eğer bir daha (yaptığımız kötü amellere) dönersek, artık (demek ki) biz zalimleriz..." (2) derler. Allah da o zaman:

"Sinin orada, benimle konuşmayın!" (3) buyurur. Allah onlara bunu söyledi mi, üzerlerine kat kat kapanır da artık onlardan hiç kimse çıkamaz."

Bir Açıklama

Abdulfettah Ebu Gudde yukarıdaki hadisle ilgili şu açıklamaları yapmıştır:

"Şih: Çöl'ü kastetmektedir. Zira şih, çölde çıkan bir bitkidir.

Et-talî'a: Öncü birlikler.

Eblak: Siyah ve beyaz renkler bulunan, ala.

Neğaf: Develerin ve koyunların burunlarında bulunan kurt.

Yec'erûn: Allah'a tezarru niyaz eylerler.

Zemherir: Çok soğuk. Soğuk diye nitelendirilmesi, anlamına nazarandır ve gayet soğuk oluşuna işarettir. Hakim'in bir rivayetinde de (4/556) 'zemherir bârid' diye geçmektedir.

Kefe'ethü: Lütuf ve rahatla ölü olarak devirir.

Sur: İsrafil (a.s)'in üfürdüğü boru, boynuz.

"Ademoğullarından yeryüzünde küçük bir şey hariç, herhangi bir mahluk (yaratılmış) yoktur":

Yani Ademoğullarından yeryüzünde ondan geriye kalmış küçük bir parça

1) Müddesir Suresi: 42 - 46
2) Mü'minun Suresi: 107
3) Mü'minun Suresi: 108

hariç, Allah tarafından yaratılmış hiçbir şey yoktur. Bu küçük parça da Süfyanı Sevri'nin dediği gibi 'acbu'z-zenb'dir. Kurtubi'nin Tezkire'sinde de Şa'rani'nin Tezkire'ye yaptığı Muhtasar'ında da (s.40) böyle geçmektedir. Acbu'z-zenb - acmu'z-zeneb' de denilir- kuyruk sokumunda hardal tanesi kadar ince bir kemiktir. Aslu's-sulh iki kalça arasındaki kuyruk sokumudur. Orası dört ayaklı hayvanların kuyruk yeridir. İbni Hacer de Fethu'l-Bârî'de (8/424) böyle açıklamıştır.

Buhari (8/424) ve Müslim (18/92) Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle nakletmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Toprak, ademoğlunun acbe'z-zenebi hariç, her tarafını çürütür. Ademoğlu (yeniden) ondan yaratılır ve insanlar kıyamet günü ondan terkib olunurlar."

İbni Hacer, İbni Ukayl Hanbeli'nin: "Bunda Allah'ın bilmediğimiz bir sırrı vardır. Zira vücudu yoktan var eden, onu üzerine bina edeceği bir şeye ihtiyaç duymaz."

Erkeğin menisi gibi: Yani şekli ve biçimi bakamından, elbette hakikati bakımından değil. Bu sebeple bu suya hayat suyu ve hayat yağmuru denilir.

Feyücebbebune: Ayaktayken ellerini dizlerine korlar. Nihaye'de de böyle geçer.

Serab: Sıcağın şiddetinden yeryüzünde su gibi gördüğün şey."

Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde:

"Kim Allah'tan başka bir şeye ibadet ediyordu ise" sözüne de şu notları düşmüştür:

"Buhari'nin (3/357) ve Müslim'in (3/18) Ebu Hureyre hadisinde Allah Resulü (a.s) şöyle anlatmıştır:

"Allah, kıyamette insanları biraraya toplayıp "Kim neye tapıyordu ise, ona tabi olsun" buyurur. Güneşe tapan, güneşin peşine takılır. Aya tapan, ayın peşine takılır. Tağutlara tapan, tağutların peşine takılır. Ve şefaatçileri aralarında olmak üzere bu ümmet (Muhammed ümmeti) kalır."

Buhari'nin Ebu Said Hudri hadisleri arasında (13/358) Müslim'in (3/26) de zikrettiği hadiste şöyle anlatılır:

"Sonra bir tellal çağrıda bulunur: "Her kavim, taptıkları şeyin yanına gitsin" der. Haça tapanlar, haçlarıyla beraber, putlara tapanlar, putlarıyla beraber, tanrılara tapan herkes, kendi tanrılarıyla gider. Allah'tan başka putlara ve dikilitaşlara tapanlar, bir kişi bile kalmaksızın cehenneme düşerler."

İza taarrafe aleyna arefmahu: Yani yaratıklara benzemez bir tarzda, kendinden başkasına yakışmayan bir saltanat içinde, yaratıklarından hiç bir şeye benzemez bir büyüklük içinde, bize gözükürse, O'nun Rabbimiz olduğunu anlarız. Allah Teala da onlara tecelli eder. Tecelli edince de Allah için secdeye kapanmadık bir mü'min kalmaz."

Sahih-i Müslim (3/27, 28)'de ise Ebu Said Hudri, hadisi şu lafızla anlatılır:

"Bir baldırından birazcık açılır. Bunun üzerine kendiliğinden değil de Allah'ın secdeye izin verdikleri hariç -ona kolaylaştırıp hafifletir- Allah için secdeye kapanmadık kimse kalmaz. Korunmak için ve riyakarca secde eden hiç kimse kalmaz. Korunmak için ve riyakarca secde eden herkesin Allah sırtını bir tabak gibi kılar. Her secde etmek isteyişinde sırtüstü devrilir."

Tabak: Sırttaki omurga tabakalarının çoğulu. Omurgaları dümdüz olur da böylece tek bir omurga gibi bir hal alır. Sırtları bükülmez ve secde de edemezler.

Sefafid: Müfredi seffud'dur. Kebap yapılan şiş.

Ye'murullahu bi's-sırat: Allah Teala cehennem üzerine, mü'minler üzerinden geçerek cennete gitsinler diye cehennemin üstüne sırat köprüsünün kurulmasını emir buyurur.

Buhari (13/359) ve Müslim (3/29)'in Ebu Said Hudri'den yaptıkları rivayet de şöyledir:

"Ya Resulullah (a.s) Sırat köprüsü neye benzer?" dedik.

"Kaygan, sürçülecek bir yerdir -yani ayakların koyacağı ve sürçeceği- bir yerdir. Üzerinde kancalar, çengeller ve eğri-büğrü dikenler vardır.

Müminler onun üzerinden göz açıp kapayıncaya kadar, yıldırım gibi, rüzgar gibi, kuşlar gibi ya da hızlı atlar ve süvariler gibi geçerler. Kurtulan selamete erdirilmiştir. (Çengeller, kancalar ve eğri-büğrü demir dikenler tarafından) tırmalananlar, çizilenler gönderilmiştir- yani azaba uğradıktan sonra azaptan kurtulmuştur- Yığınlanıp harmanlanan da- sürülmüştür, atılmıştır- cehennem ateşindendir."

Üstad Abdülfettah Ebu Gudde;

***"Sonra peygamberiniz dördüncü olarak kalkar"* sözü üzerine de şu notu düşmüştür:**

"Haysemi, Mecmau'z-Zevaid (10/330)'de "Bu, Hz. Peygamber (a.s)'in "Ben ilk şefaat eden ve şefaati kabul olunanım" şeklindeki sahih hadisine muhaliftir." demiştir.

İbni Hacer Fethu'l-Bari (11/369)'de İbni Mesud hadisinin hemen peşinden "Bu hadisin merfu olduğu tasrih olunmamıştır. Üstelik Buhari de bu hadisi zayıf görmüş ve "Meşhur olan Allah Resulü (a.s)'nün "Ben ilk şefaat edenim (veya şefaati ilk kabul edilenim)" sözüdür" demiştir.

İbni Hacer devamla: "Sabit oluşunun takdiri üzerine tariklarında bunun Makam-ı Mahmud olduğuna dair açıklık yoktur." demiştir."

Mezkur anlatımda Makam-ı Mahmudun zikrine dair açıklık vardır. Doğrusu, İmam Buhari'nin ve Haysemi'nin görüşleridir. Abdulfettah Ebu Gudde'nin *"Cehennemliklere cennetteki köşkler gösterilir... Cennetliklere de cehennemdeki evler gösterilir"* sözüne ait açıklaması da şöyledir:

"Ebu Hureyre (r.a.)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Cehennemdeki yeri gösterilmeden hiç kimse cennete giremez. -Kötü ise- şükrü artar. Cennetteki yeri gösterilmeden de hiç kimse cehenneme giremez. -Güzelse- pişmanlığı artar." (1)

"Kendisinde hayır bulunan":

Yani hardal tanesi kadar da olsa iman bulunan. Peygamberlerin, meleklerin ve salihlerin şefaatiyle cehennemde azap gören müminlerin çıkışından sonra-Allah da, cehennemden gönlünde hardal tanesi kadar da olsa Allah'a iman bulunan herkesi çıkarır. Tabii Cehennem azabından nasibi kadarını gördükten sonra..." (2)

İbni Mesud (r.a)'un son hadisinde gelen bazı ifadeler hakkında İbni Hacer'in mülahazalarını ve Abdülfettah Ebu Gudde'nin de ona katıldığını gördük. Hadis genel olarak bize kıyametten önce ve sonra olacaklardan sahneler sunuyor. Sahnelerden çoğu, kıyametten hemen önce ve sonra olacaklara ait, bütün bir çerçeveye oturtulmaya muhtaçtır. Bu bütün çerçeveyi açıklayan bazı haberleri gördük, bazılarını da göreceğiz. Hadisin her cüzünün bu bütün çerçeveye nisbetle yerinin ne olduğunu da öğreneceğiz.

Ulemaca meşhur olan Makam-ı Mahmudun, hitabın faslı için şefaat, sonra sırattı geçmek için şefaat, sonra cennete girmek için şefaat olduğudur. Oysa hadis, Makam-ı Mahmudu bunlar dışında bir anlamda nitelemiştir. Bu, Resulullah (a.s) için genel olarak Makam-ı Mahmuda hamlolunur. Bundan maksat, nasslarda zikredilen özel Makam-ı Mahmud değildir. İlk önce Cebrail (a.s)'in başla-

---

1) Tirmizi (5/264) Kitabu't-Tefsir. 7-En'am Suresi babı.
2) En'am Suresi: 158

yacağı şefaatlerden bir şefaatın daha olmasına da bir mani yoktur. Ki, Peygamberimiz (a.s) bu şefaatte dördüncüdür. Dolayısıyla bu şefaat, Peygamberimizin şefaat edenlerin ilki olacağı şefaatten başka bir şefaattir.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İbni Kesir, 'en Nihaye 'fil-fiten ve'l-Melahim' adlı eserinde şöyle der:

"Birisi bir soru sordu da şöyle cevap verdi:

"Deccal'in bu kadar çok şerrine, facirliğine, haberinin yaygın oluşuna ve tanrılık iddiasında buluşunda açıkça yalancı ve iftiracı olduğu belli olmasının ve bütün peygamberin ondan sakındırmasına rağmen, Kur'an'da zikredilmeyişinin ve ondan sakındırılmayışının, isminin açıklanmayışının ve yalancılığıyla inançlılığına işaret olunmayışının hikmeti nedir? Bu soruya değişik yönlerden cevap verilebilir.

Birincisi: Ona Allah Teala'nın şu ayetinde işaret edilmiştir:

"...Ama Rabbimin bazı (kıyamet) işaretleri geldiği gün, daha önce inanmamış ya da imanında bir hayır kazanmamış olan kimseye..." (1)

Tirmizi, bu ayetin tefsiri sırasında şöyle demiştir:

"Abd bin Humeyd ve Ya'la bin Ubeyd, Fudayl bin Gazvan -Ebu Hazim- Ebu Hureyre senediyle Hz. Peygamber (a.s)'in şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

"Üç şey çıktığında, hiç bir insana daha önce inanmamış ya da imanında bir hayır kazanmamış kimseye iman etmesi fayda etmez: Deccal, Dabbe ve güneşin batıdan-veya battığı yerden- doğması."

İkincisi: İsa bin Meryem (a.s) en yakın gökyüzünden iner ve daha önce geçtiği gibi Deccal'ı öldürür ve ileride geleceği gibi Kur'an onun inişini şu ayette dile getirir:

"Biz Allah'ın Rasulü Meryem oğlu İsa Mesih'i öldürdük" demelerinden ötürü... Oysa onu öldürmemişler de asmamışlardır da. Fakat (İsa) onlara benzer gösterildi. Onun hakkında anlaşmazlığa düşenler, ondan yana tam bir kuşku içindedirler. O hususta bir bilgileri yoktur. Sadece zanna uyuyorlar. Onu yakinen öldürmediler (onu öldürdüklerini kesinlikle bilemediler.) Hayır, Allah onu (İsa (a.s)'yı) kendisine yükseltti. Allah daima üstündür, hikmet sahibidir. Andolsun, ehl-i kitaptan hiç kimse yoktur ki, ölümden önce ona inanacak olmasın. Kıyamet günü de o (İsa), onların aleyhine şahit olacaktır."

Tefsirde Allah'ın ".... ölümünden önce..." sözündeki zamirin Hz. İsa (a.s)'ya ait olmasına karar verdik. Yani Hz. İsa (a.s) yeryüzüne inecek ve zıt bir biçim-

---

1) Nisa Suresi: 157 - 159

de ayrılığa düşen ehl-i kitap da ona iman edecektir. Hıristiyanlar gibi onun tanrı olduğunu iddia edenlerin de, yahudiler gibi onun veled-i zina olduğuna dair hakkında büyük laf edenlerin de kıyametten önce yeryüzüne inince, hakkında iddia ettikleri iftirada kendilerinin yalıncı olduğu ortaya çıkacaktır."

İşte böylece İsa bin Meryem (a.s)'in inişinden söz edilmesi, hidayet Mesih'in zıddı olan, dalaletin önderi Mesih-i Deccal'den söz edilmesine işaret olur. Yerinde mukarrar olduğu gibi, iki zıttan birini zikretmekle yetinip diğerini zikretmemek Arapların adetindendir.

Üçüncüsü: Kur'an'da ismi hakaret olsun diye açıkça zikredilmemiştir. Çünkü tanrılık iddia eder. Bu da Allah'ın yüceliğini, büyüklüğünü, azametini ve naksanlıklardan uzak oluşuna ters değildir. Allah katında Deccal'ın durumu, anılmaktan daha hakir, iddiası, meselesinden bahsetmekten ve sakındırmak-tan daha küçük ve önemsizdir. Ama peygamberler Allah tarafından güç alarak ümmetlerine halini açıklamış ve insanı sapıttıran fitnelerinden ve yok olmaya mahkum harikuladeliklerden de sakındırmışlardır. Dolayısıyla peygamberlerin haber vermeleriyle yetinilmiş ve Allah'ın büyüklüğüne nisbetle önemsiz halinin Kur'an'da zikredilmesi yerine, mesele Ademoğullarının Efendisinden ve muttakilerin önderinden yayılmış ve Deccal'ın durumunun açıklanması konusunda şerefli peygamberler vekil kılınmıştır."

Muğire bin Şu'be'nin hadisini ve orada yer alan *"O Allah'a bundan daha değersizdir."* ifadesini de görmüştük. İbni Kesir, 'Nihaye'de bu hadise dair notlar düşmüş ve Müslim'in rivayetini zikrederek, Buhari'nin da hadisi rivayet ettiğini kaydetmiştir ve şunları söylemiştir:

"Muğire bin Şu'be anlatıyor:

"Hiç kimse, Deccal hakkında benim Hz. Peygamber (a.s)'e sorduğum kadar çok soru sormamıştır. Çok soru sormam üzerine:

"Niye bu kadar çok soruyorsun?" buyurdu. Ben de:

"Onunla birlikte ekmekten ve etten dağlar ile sudan bir nehir olacağını söylüyorlar." dedim.

"O, Allah'a bundan daha değersizdir" buyurdu."

Daha önce Huzeyfe hadisi ve daha başka hadislerde geçtiği gibi onun suyu cehennem, cehenemmi de soğuk bir sudur. Ancak göze farklı gözükür.

İbni Hazm, Tahavi ve daha başkaları gibi alimlerden bir gurup, bu hadise sarılarak Deccal'ın hilebaz ve düzenbaz olduğunu, zamanında şahid olunacak hallerden insanlara gösterdiği şeylerin de gerçek olmadığını iddia etmişlerdir. Hatta bunlara göre bütün bunlar birer hayaldir.

Daha önce geçen hadislerden Allah'ın onunla birlikte, zamanında gözlemlenecek harikuladelikler yaratarak kullarını imtihan edeceği ortaya çıkmaktadır. Nitekim daha önce de geçtiği gibi ona uyanlar için gökyüzüne emredip yağmur yağdırması, yeryüzüne emredip yine onlar için hayvanlarının ve kendilerinin yiyeceği zirai ürünler bitirmesi ve hayvanlarının yanlarına semizlemiş olarak dönmesi; ona uymayıp iddiasını reddedenlerin de kuraklığa, kıtlığa, yokluğa ve muhtaçlığa düşmesi, hayvanlarının ölmesi, mallarının, canlarının ve meyvelerinin eksilmesi gibi olaylar bunlardandır.

Ayrıca yeryüzü definelerinin onu arı beyleri(ni izledikleri gibi) izlemesi, o genci öldürüp sonra diriltmesi...

İşte bütün bunlar, hilebazlık değildir, aksine Allah'ın o zamanda kullarını imtihan edeceği ve bir çoğunun sapıtacağı, bir çoğunun da hidayete ereceği, şüphecilerin kafir olacağı, iman edenlerinse imanlarının artacağı, gerçekliği olan hadiselerdir.

Kadı İyad ve başkaları hadisin anlamını, bu anlama hamletmişlerdir:

Abdulüfettah Ebu Gudde der ki:

"Efendimiz Allah Resulü (a.s), Deccal'ın özelliklerini, tavırlarını ve davranışlarını gerektiği gibi açıklamıştır."

İbni Hacer'in Fethu'l Bari (13/86,89-90)'de zikrettiğine göre bazı hal ve özellikleri büyük sahabi Ebu Said Hudri (r.a)'nin şu rivayetinde de görülmektedir.

"Hz. Peygamber (a.s) şöyle buyurdu:

"O yahudidir. Çocuğu da olmayacaktır. Medine'ye de Mekke'ye de giremeyecektir."

Müslim de Sahihinde (5/18) şu şekilde rivayet eder:

"Onun sağ gözü kördür ve patlaktır. Gizlenemez. Sanki beyaz badana yapılmış duvardaki balğam -sümük- gibidir. Sol gözü de sanki -çok parıldadığından- parlak bir yıldız gibidir. Yanında içinde su akan yeşillikli cennet benzeri birşey, ayrıca bir de siyahımsı cehannem suretinde bir şey vardır."

Ahmed de Müsned (3/79)'inde şöyle rivayet etmiştir:

"Önünde belde haklarını tehdit eden iki adamı vardır. Onlar bir beldeden çıktılar mı, oraya Deccal ordusunun öncüleri girer." Bu hadisi Bezzar ve Ebu Ya'la da rivayet etmiştir.

İbni Hacer çıkış yerini de kaydederek Fethu'l Bari (13/79)'de şunu söyler:

"... Çıkışı da kesinlikle doğudan olacaktır. Sonra bir rivayette onun Horasan'dan çıkacağı rivayet olunmuştur. Bunu Ahmed ve Hakim, Ebu Bekir hadisinden tahric etmişlerdir.

Bir başka rivayete göre ise o, İsfahan'dan çıkar Bu hadisi de Müslim rivayet etmiştir. İlk önce iman ve salah iddiasıyla çıkar, sonra peygamberlik iddiasında bulunur, sonra da tanrılık iddia eder."

Sonra İbni Hacer, yine Fethu'l Bari (13/91-93)'de şöyle der:

"Hattabi, "Allah'ın kafirin eliyle delili nasıl olur? Zira ölüleri diriltme, peygamberlerin delillerinden büyük bir delildir. O halde Deccal, tanrılık iddiasında bulunan yalancı bir iftiracı olduğuna göre, bu delile nasıl erişebilir? diye sorulursa," der ve şöyle cevap verir:

"O, kulları imtihan sadedindedir. Çünkü zaten onların onun iddiasında batıl ve haksız olduğunu gösteren bilgileri vardır. O kördür. Alnında "kafir" yazmaktadır. Onu da her müslüman okur. İddiası; kafirlik alametiyle zatının ve değerinin eksikliğiyle birlikte mesnetsizdir. Zira şayet tanrı olsa, bu yazı yüzünden kaybolurdu. Peygamberlerin delilleri ise tenakuzdan arınmıştır. Dolayısıyla Deccal'ın delili ile peygamberlerin delili birbirine benzemez."

İbni Hacer, Hattabi'nin bu sözünden sonra şöyle devam eder:

Aklı erene, Deccal'da yalancı olduğunu gösteren apaçık bir delil vardır: O bir araya getirilmiş, parçalardan meydana gelmiştir ve Allah'ın yaratma sanatının ondaki görüntüsü açıktır. Üstelik gözünün kör olması gibi bir afet de gözükmektedir. İnsanları kendisini tanrı olarak tanımaya çağırdığında, onu gören akıl sahiplerinin en kötü hali, kendinden böyle bir eksikliği bile giderememişken, kendisinden başka yaratıkları düzeltemeyeceğini, doğrultamayacağını ve güzelleştiremeyeceğini anlamış olurlar. En azından şöyle demesi gerekir:

Ey gökyüzünü ve yeryüzünü yarattığını iddia eden! Kendini şekillendir, düzelt ve hatalı oluşunu gider. Eğer tanrı kendi nefsinde bir şey yapamaz diye iddia edersen, o zaman gözlerinin arasındakini yok et!"

İbni Hacer şöyle anlatmaya şöyle devam eder:

"Kadı İyad der ki:

"Bu hadislerde Deccal'ın varlığının doğruluğuna, onun belli bir kişi olduğuna Allah'ın onunla insanları imtihana çekeceğine ve onu öldürdüğü insanı diriltme, bereket verme, nehirler, cennet ve cehennem gösterme, yeryüzü definelerinin kendisini takibi ve yeryüzünün ekin bitirmesi gibi bazı şeylere muktedir kılmasına dair ehl-i sünnetin delili vardır. Bütün bunlar, Allah'ın dilemesiyledir. Sonra Allah, onu aciz ve çaresiz bırakır da, ne o adamı, ne de bir başkasını

öldürmez. Sonra işini iptal eder ve İsa bin Meryem (a.s) de onu öldürür."

Ebu Bekir bin Arabi de şöyle der:

"Deccal'ın elinden zuhur eden yağmur yağdırma, kendisini tanrı kabul edenlere bereket, kabul etmeyenlere ise kıtlık gösterme, yeryüzü definelerinin peşinden gelmesi, yanında cennet, cehennem ve akmakta olan sular bulunması... Bütün bunlar, Allah'tan bir imtihan ve denemedir; şüpheciler helak olsun, müttekiler kurtulsun diye... Bütün bunlar korkulacak birer durumdur. Bunun için Allah Resulü (a.s) "Deccal fitnesinden büyük fitne yoktur" buyurmuşlardır. Ve Resulullah (a.s), ümmetine dini bir kural olsun diye namazında ondan Allah'a sığınıyordu."

İmam Nevevi (r.a) ise Sahih-i Müslim (18/58-59) şerhinde Deccal hadislerini zikrettikten ve az önce geçen Kadı İyad'ın sözlerini de naklettikten sonra şöyle demektedir:

"İşte bu, hem ehl-i sünnet ve'l cemaatin, hem bütün muhaddis, fukaha ve görüş sahiplerinin mezhebidir; onu inkar ve durumunu iptal eden Haricilerin, Cehmiyye'nin ve bazı Mu'tezililerin aksine..."

Bazı çağdaş ilim adamlarımız da daha önceden hiç kimsenin söylemediği görüşlere kaymışlardır. Deccal hadislerinin batı medeniyetine işaret ettiği te'viline gitmişlerdir. Zira batı medeniyetinin, kör bir medeniyet olduğunu söylemişlerdir. Bu teviller, hiçbir durumda bu te'villere ihtimal vermeyen nasslara inananları küfre kadar götürür. Zira bu nasslar, mütevatirdir ve bu nassların belli bir kişiyi tarif ettiğinde icma edilmiştir. Te'vile ihtimali olanla, te'vile ihtimali olmayanı ayıran bir şey (farik) vardır. Onu da ancak ilimde rüsuh sahibi olanlar bilir.

Kafir olduklarında icma edilen batıni guruplar, şeriatin kesin hükümlerini başka anlamlara çeken fasid tevil sahiplerinden başkaları değildir.

Allame İbni Melek, Resulullah (a.s)'ın *"... bir gün, bir sene gibidir. Bir gün, bir ay gibidir. Bir gün de, bir hafta gibidir"* sözü üzerinde de durmuş ve şöyle demiştir:

"O üç günün uzunluğunun açıklamasına dair bu söz, hakikatine göredir. Bunda imkansızlık yoktur. Zira Allah günün bölümlerinden her bir bölümü bir harikuladelik olacak kadar artırmaya muktedirdir."

Allame Ali el Kari de 'Mirkat fi şerhi'l Mişkaş (5/195)'de İbni Melek'in söz konusu görüşünü naklettikten sonra şöyle demiştir:

"İfade etmiş olduğu bu görüş, ancak İsra olayında olduğu gibi, zamanın yayılmasıyla fayda verir. Üstelik İsra olayında mekan unsuru da vardı."

Ama her namazın farz olmasının sebebi vardır. Tan yerinin ağarması, güneşin zevali ve batması, şafağın kaybolması gibi mukadder vaktin girmesi gerekmektedir. Bu da ancak gerçekten günlerin ve gecelerin birbirinin peşisıra gelmesinin gerçekleşmesiyle olur. Bunda ise sebep ortadan kalkmıştır."

Başarı Allah'tandır. Tahkik de yardım da O'ndandır. Doğru olan ve doğrulanan Hz. Peygamber (a.s)'in haberleriyle bize malum olmuştur ki, Allah Deccal'la birlikte bazı şüpheye (tereddüde) düşürücü ve hakkı batıla karıştıracak türden şeylerin elinden fışkırması gibi şeyler göndermiştir. Bunlar öyle şeylerdir ki, akıl sahiplerinden akıllarını çeker alır, keskin görüş sahiplerinden görüşlerini kapar alır. Şeytanların emrine verilmesi, cennet ve cehennem getirmesi, iddiası üzerine ölüyü diriltmesi, sapıtmak istediğini bazen yağmurla ve bitkiyle, bazen de kriz ve kıtlıkla gıdalandırması (ya da gıdalandırmaması) bunlardandır.

Sonra açıktır ki, o insanların en sihirbazıdır. Ancak şöyle dersek bu sözün tevilini doğru yapabiliriz: O, insanların kulaklarını ve gözlerini alır. Sonunda onlara zamanın bir tek halde devam ettiğini hayal ettirir: Karanlıksız aydınlık ve akşamsız sabah gibi... Gecenin kararmadığı ve güneşin batmadığı sanılır. Zamanın uzamasından hayret ve şaşkınlık içinde kalınır. Geceyle gündüzün birbirini takip etmesindeki açık delillerin gizlenmesiyle içlere şüpheler düşer. İşte Hz. Peygamber (a.s) bu durumlarla mücadele etmekteyken gayret sarf etmelerini ve Allah kendilerinden bu karanlık bulutu dağıtıncaya kadar her namaz için vaktini tayin etmelerini emretmiştir. İşte bizim tevilde ulaştığımız nokta budur. Hakkı bulmada başarılı kılan Allah'tır O bize yeter. O ne güzel vekildir.

Nassları arz ederken kani olduğumuz, ilk günün sıkıntı bakımından bir sene gibi, ikinci günün sıkıntıda bir ay gibi, üçüncü günün de sıkıntıda bir hafta gibi olması şeklindedir.

Abdulfettah Ebu Gudde de bu görüştedir. Onun kelamıyle önünde nassları ya ona, ya buna hamletmemizi mümkün kılan iki yön bulunmaktadır. Tabii bir yönden o günlerdeki, o uzunluğun arkasında bir sebep daha olabilir. Diğer bir yönden de güneşin battığı yerden doğmadan tam bir sene gibi süren bir günün bulunmasıyla birlikte, ondan sonra güneşin battığı yerden doğması garip karşılanmaz. Üstelik şeriati vaz eden Allah, bu mesele üzerine bina edeceği şeyleri bina etmiştir. Sonra mesele hiç bir şeye hamledilmez olursa, kavramaya gücümüz yetmez. Zira bazı insanlar hakkında aydınlatıcı olacak olan bir yıllık bir gün, yeryüzünün oval oluşu nedeniyle diğer bir gurup insan hakkında da karanlık olacaktır. Meselenin oluşumu sırasında bilinecek bir sırrı olması ihtimaliyle birlikte, bu ve benzeri şeyler tevil ve tefsiri gerektirmektedir. Onun için biz her ne kadar bu kanaate varmışsak ve aktardığımızı aktarmışsak da özelikle teslimiyeti tercih ediyoruz. Zaten nassların ifadesi de tevile uygun değildir.

"Son günleri kıvılcım gibidir" sözü (ki bunu İbni Mace, Ebu Ümame'den ri-

vayet etmiştir) hakında da Abdülfettah Ebu Gudde şunları belirtmektedir:

"Bu, Nüvvas bin Sem'an hadisinde geçenlere ters düşüyor. Nüvvas hadisinde "Deccal'in yeryüzünde ikameti kırk gündür. Bir günü, bir sene gibi, bir günü, bir ay gibi, bir günü, bir hafta gibi, diğer günleri de sizin (normal) günleriniz gibidir" şeklinde geçmişti. Bu hadis sahih bir hadistir ve Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, İbni Mace ve İmam Ahmed tahric etmişlerdir.

Ebu Ümame'nin bu hadisi ise -sıhhatine dair- sened hakkında tenkid edilmiş, dolayısıyla senedi hakkında tenkid yapılmamış bir hadisin kendisine tercih edilebileceği bir hadistir."

Açıktır ki, Deccal'in yeryüzünde kalış süresine, o sahih hadisten farklı olarak bu hadiste geçenler, sadece bazı ravilerin meseleyi birbirine karıştırmasından ve tasarruflarından kaynaklıdır. Nitekim 'Feyzu'l Bari ala Sahihi'l Buhari' adlı eserinde görebileceğimiz bir kaidede İmam Keşmiri de bunu takrir etmiştir. (1)

Ayrıca Hakim'in Müstedrek (4/536, 537)'inde Ebu Umame hadisi bulunmaktadır. Bu hadiste de Deccal'in yeryüzünde kalışının sınırlandırılması, Sahih-i Müslim'de geçen habere uygun düşmektedir. Hadisin sözleri şöyledir:

"Onun günleri 40 gündür. Bir günü, bir yıl, bir günü, bir ay, bir günü, bir hafta, bir günü bir kaç gün ve son günleri de serap gibidir. İnsan sabahleyin Medine kapısındayken daha öbür kapıya varmadan akşam olur."

İşte o zaman İbni Mace'nin Sünen'inde geçen rivayette bazı ravilerin karıştırmalarının ve tasarraflarının olduğunu kesinlikle anlamış oluruz.

Hocalarımızın hocası, çağının imamı Keşmiri de -Allah'ın rahmeti ve rızası üzerine olsun- yukarıda işaret olunan kaidesinde aynı şekilde karar vermiştir. Allah, Allame Muhammed Bedralem Hocaefendi'yi de, hocası İmam Keşmiri-'nin kaidesini not düşerek açıkladığı için en güzel şekilde ödüllendirsin.

Deccal'ın yeryüzünde kalış süresini sınırlandırana bu hadisi kabul sadedinde Allame Ali el Kari 'El Merkat fi şerhi'l Mişkat' adlı eserinde (5/211) şöyle der:

"Belki de iki rivayetin arasını bulma kemmiyyet ve keyfiyyet ihtilafına dayanmaktadır. Nitekim Resulullah (a.s)'ın "... bir yıl, bir ay gibidir..." sözü de buna işaret etmektedir. Bu, zamanın geçiş süratine hamlolunur. Nitekim daha önce de "... bir günü, bir yıl gibidir.." şeklindeki ifadesi de gayet uzun olduğuna dair sıkıntıya hamlolunur. Zira farklı olması, kişilerin hem durumlarına, hem de kişilere yani kendilerine göre değişir."

Molla Ali Kari Hocaefendi'nin zikrettiği açıklama, bizim ilk günün, sıkıntı açısından bir yıl gibi, diğerlerinin de işte şöyle şöyle olacağına ait düşüncemizi

1) İmam Keşmiri, Feyzu'l Bari ala Sahih-i Buhari (4/44-47)

doğrulamaktadır. Bilindiği gibi, insanın kendisine vakti unutturacak bir işe dalması, ona vaktin nasıl geçtiğini hissettirmez. Bu nedenle vakti algılama nisbidir ve kişilere göre değişir. Sıkıntıda olan kimse, vakti uzun hisseder, zevkte olan kişi de vakti hissetmez bile. Bir işe dalmış olan kimse, zamanın akıp gittiğini hissedemez. İşte anlatılmak istenen budur.

"Rüzgarın önüne kattığı bir bulut gibi..." ifadesi üzerine de Abdulfettah Ebu Gudde şunları söylemiştir:

"Bir rivayette de (1) "...çok şiddetli bir rüzgarın sürüklediği bulut gibi..." şeklinde geçmektedir. Burada ğays bulut anlamına gelir. Yani yeryüzünde rüzgarın şiddetli ve sert bir biçimde sürüklediği bulutun hızı gibi hızlı hareket eder. Aldanmış akılsızlar; halini, eksikliğinin ve ayıplarının delillerini düşünüp de sahtekarlığı ortaya çıkıp yalancılığı belli olmasın ve onlar nazarındaki yalancı ve batıl iddiaları boşa gitmesin diye bu süratle hareket eder."

Abdulfettah Ebu Gudde açıklamasına şöyle devam eder:

"Allame Seffarani (öl: 1188), 'Levami'u'l esrarı'l Behiyye' adlı akaide ait manzumesinde bazı öğütler eklemiştir. Bu öğütlerinden bazılarına burada yer vermek istiyoruz:

Üçüncü öğüt: Her alimin Deccal'la ilgili hadisleri, çocuklar, kadınlar ve erkekler arasında yayması gerekir. İmam İbni Mace: Tanafisi'nin, "Muharibi'nin şöyle dediğini duydum" dediğini rivayet eder:

"Bu hadisin, yani Deccal hadisinin öğretmene verilmesi gerekir ki, okuldaki çocuklara öğretsin." Kaldı ki, çıkış alametleri arasında, 'adının minberlerde anılmaması' da zikredilmiştir.

İmam Ahmed, İbni Huzeyme, Ebu Ya'la ve Hakim, Cabir bin Abdullah'tan merfu olarak şöyle rivayet etmişlerdir:

"Deccal, dinin güçsüz, ilmin geri olduğu sırada ortaya çıkar."

Öyleyse her alimin, özellikle fitnenin başkaldırdığı, sıkıntıların çoğaldığı, sünnetlerin alametlerinin kalmadığı, sünnetin adeta bid'at gibi olduğu, bid'atlerin de tabi olunacak din haline geldiği şu günümüzde Deccal'i hatırlatması gerekir."

DECCAL'IN ÖZELLİKLERİ

Allame Muhammed Şefi Hocaefendi'nin te'lifi olan 'Tasrih'ten bazı ufak tefek şeyleri ayırarak aktarıyoruz:

---

1) Suyuti, Dürru'l Mansur (4/337)

Deccal'ın Hz. İsa (a.s)'nın inişinden önce ortaya çıkması

*Deccal Şam'la Irak arasından çıkar.

Deccal'ın Alametleri ve Özellikleri

1- Kaşlarının arasında 'ka-fe-re' şeklinde 'kafir' yazılıdır.

2- Sol gözü kördür.

3- Sağ gözünde de ağır bir katarakt vardır.

4- Dünyanın her yöresini dolaşır.

5- Yeryüzünde Mekke ve Medine hariç şerrinden korunmuş bir yer kalmaz.

6- Mekke ve Medine'nin girişlerini melekler korur ve Deccal oralara giremez.

7- Melekler onu Mekke ve Medine'den attıktan sonra kızıl tepeciklerden çorak arazinin bittiği yerde ikamet eder.

8- Medine arazisinde münafıkları çıkaracak depremler olur. Bunun üzerine münafıkların erkekleri ve kadınları Deccal'e katılırlar.

9- Yanında birine cennet, ikincisine cehennem dediği iki nehir vardır. Cennet denilene daldırılan (bilmelidir ki) o cehennemdir. Cehennem denilene daldırılan ise (bilmelidir ki) o cennettir.

10- Kulaklarının arası 40 zira olan bir eşeğe biner.

11- Yanında insanlara konuşacak şeytanlar bulunur.

Büyük Deccal'in Halleri

1- Buluta emreder, yağmur yağdırır.

2- İsterse yeryüzü kuraklaşır, çoraklaşır.

3- Anadan doğma amaları ve baras hastalarını iyileştirir.

4- Yeryüzü definelerine emreder de çıkıp onun peşine takılırlar.

5- Bir genci öldürür. Onu kılıçla ikiye biçer. Sonra çağırır. Ölen genç, dirilerek ve gülerek gelir.

6- Onunla birlikte yetmiş bin yahudi vardır. Hepsinin süslü ve sac ağacından kabzalı kılıçları bulunur.

7- İnsanlar üç guruba ayrılırlar: Ona uyacak bir gurup, babalarının yurduna iltihak edecek olan bir gurup ve onunla Fırat Nehri kıyısında savaşacak bir gurup.

8- Müslümanlar Şam beldelerinde toplanırlar ve ona karşı bir öncü askeri birlik yollarlar.

9- Bu birlikte ala ata binmiş bir süvari vardır. Birliktekilerin hepsi öldürülür, içlerinden biri bile geri gelmez.

10- Deccal, Mesih (a.s)'e baktığında, tuzun suda eridiği gibi erir.

11- İşte o zaman bütün yahudiler bozguna uğrar.

ONUNCU KISIM

HZ. İSA (A.S)'NIN ÖZELLİĞİ VE YERYÜZÜNE İNMESİ

KONU İLE İLGİLİ KUR'ANİ NASLAR
KONU İLE İLGİLİ RİVAYETLER

HZ. İSA (A.S)'NIN ÖZELLİĞİ VE YERYÜZÜNE İNMESİ

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Allah demişti ki: "Ey İsa, ben seni eceline yetireceğim ve seni kendime yükselteceğim." (1)

Burada *"eceline yetirmek"* ruhunu almak anlamınadır. Yani yüce Allah *"Ben senin ruhunu dünyadan alıp kendime yükselteceğim"* diye buyurmuştur. Yüce Allah onu ikinci göğe yükseltmiş ve Resulullah (a.s), İsra ve Mi'rac gecesinde onunla bu gökte karşılaşmıştır. Ayeti kerimedeki *"eceline yetirmek"* ifadesini ölüm olarak açıklayanlar büyük bir hataya düşmektedirler. Çünkü bu tür bir açıklama mütevatir olarak bildirildiği üzere onun yeryüzüne tekrar indirileceği inancına aykırı düşer. Burada *"ecel"* ile kastedilen, onun uykuya daldırılması ya da ruhunun alınmasıdır. Ayeti kerime onun öldürülmekten korunacağına, göğe yükseltileceğine ve tekrar dünyaya indirileceğine işaret etmektedir. Onun ecelinin yetirilmesi, sanıldığı gibi öldürülmek ya da çarmıha gerilmek suretiyle olmamıştır.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Bu (yani bir önceki ayeti kerimede sözü edilen ceza) bir de inkarlarından, Meryem'e büyük bir iftira bulunmalarından ve 'Meryem oğlu İsa'yı öldürdük' demelerinden ötürüdür. Oysa onu öldürmediler ve asmadılar. Fakat onlara öyle göründü. Ayrılığa düştükleri şeyde doğrusu şüphededirler. Bu hususdaki bilgileri ancak zandan ibarettir. Kesin olarak onu öldürmediler, bilakis Allah onu kendi katına yükseltti. Allah güçlüdür, hakimdir. Kitap ehlinden, ölmeden önce, İsa'ya inanmayacak yoktur. O, -gerektiği gibi inanmadıklarından- kıyamet günü onların aleyhine şahid olur." (2)

---

1) Ali İmran Suresi: 55
2) Nisa Suresi: 159

Hz. İsa (a.s)'nın yerine öldürdükleri kişi, ele geçirmiş oldukları ona benzeyen bir adamdı. Hıristiyanların Hz. İsa (a.s)'nın öldürüldüğüne ya da çarmıha gerildiğine dair rivayetleri üzerinde düşünen biri, o gün öldürülmüş kişinin yaptığı işlerin Hz. İsa (a.s)'nın işlemesinin mümkün olmadığı işler olduğunu görecektir. Yüce Allah'ın: *"Kitap ehlinden ölmeden önce, İsa'ya inanmayacak yoktur"* sözü de Hz. Mesih (a.s)'in öldürülmediğine ve ahir zamanda (kıyamete yakın zamanda) yeniden indirileceğine, hıristiyanların da ona inanacaklarına işaret etmektedir.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"O kıyametin kopacağı zamanı gösterir bir ilimdir." (1)

Yukarıdaki ifadede geçen *"ilm"* kelimesi bir kıraatta *"alem (işaret, alamet)"* olarak okunmaktadır. Müfessirlerin çoğu bu ayeti kerimeyi tefsirlerinde, Hz. Mesih (a.s)'in indirilmesinin kıyamet belirtilerinden olduğunu ifade etmişlerdir. Hz. Mesih (a.s)'in ineceği hakkında mütevatir rivayetler bulunmaktadır. Bu rivayetlerin çoğusu, Muhammed Enver Keşmiri'nin 'Mesih (a.s)'in İneceği İle İlgili Mütevatir Nasslar Hakkında Açıklamalar' adlı eserinde bir araya getirilmiştir.

Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde bu kitabı incelemiş, bazı ilave ve açıklamalarda bulunarak zaten büyük olan kıyamet ve derecesini daha da artırmıştır. Söz konusu kitapta Resulullah (a.s)'tan seksenbeş dolayında hadis ve sahabeden çok sayıda eser (rivayet) nakledilmiştir.

Hz. Mesih (a.s)'in ineceği, mütevatir rivayetlere dayanan bir inanç ilkesidir. Bunu reddedenin küfrüne hükmedilir. Hz. Mesih (a.s), Peygamberimiz (a.s)'in şeriatı ile hükmetmesi üzere indirilir. Onun ineceği inancı, peygamberlik silsilesinin kapandığına dair inanç ilkesine de ters düşmez. Hz. Mesih (a.s), Hz. Muhammed (a.s)'e tabi olarak O'nun dinini te'yid için iner. İmam Ahmed'in rivayet ettiğine göre Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Eğer ki, Hz. Musa (a.s) yaşıyor olsaydı, bana uymak dışında tutacağı bir yol olmazdı." (2)

Hz. Mesih (a.s)'in ineceği ile ilgili hadisler, Deccal'in ve Ye'cuc ile Me'cuc'un ortaya çıkacağı hakkındaki hadislerle bağlantılıdır. Söz konusu olaylarla ilgili konularda bu hadislerin çoğunu zikrettik. Bununla birlikte bu konuyu Hz. Mesih (a.s)'in ineceği ile ilgili nasslara ayırdık.

KONU İLE İLGİLİ RİVAYETLER

---

1) Zuhruf Suresi: 65
2) Ahmed, Müsned (3/387)

١٠٧٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَيُوشِكَنَّ أَنْ يُنْزِلَ فِيكُمُ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا مُقْسِطًا، فَيَكْسِرُ الصَّلِيبَ، وَيَقْتُلُ الْخِنْزِيرَ، وَيَضَعُ الْجِزْيَةَ، وَيَفِيضُ الْمَالُ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ».

1078- Buhari ve Müslim Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Canım elinde olana yemin ederim ki, aranıza Meryem'in oğlunun adaletle hükmetmek, haçı kırmak, domuzu öldürmek ve cizyeyi kaldırmak üzere ineceği gün gelecektir. O vakitte mal o kadar artacak ki, kimse ona itibar etmeyecek."

Bir başka rivayette de şu ifade geçmektedir:

"Hatta o zamanda bir secde, dünyadan ve içindekilerden daha hayırlı olacaktır."

Ebu Hureyre (r.a) bunu bildirdikten sonra: *"İsterseniz şu ayeti kerimeyi okuyun"* diyerek aşağıdaki ayeti kerimeyi okumuştur: (1)

"Kitap ehlinden ölmeden önce, İsa'ya inanmayacak yoktur..." (2)

Bir başka rivayette bildirildiğine göre de Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Sizden olan imamınız, Meryem'in oğlu indiğinde ne yaparsınız?" (3)

Yine bir başka rivayette de Resulullah (a.s)'ın *"(Meryem oğlu İsa inip de) size imamet ederse..."* diye buyurduğu bildirilmiştir. (4)

Bir başka rivayette ise *"Sizin içinizden imamlık ederse.."* ifadesi geçmektedir. (5)

İbni Ebi Zi'b de şöyle bir açıklamada bulunmuştur:

"Sen 'sizin içinizden imamlık ederse..' ifadesinin ne anlama geldiğini biliyor musun?" diye sordu. Ben de: "Sen bana bildirirsin" dedim. bunun üzerine:

1078-Buhari (4/414) 34-Kitabu'l Buyu. 102-Domuzun öldürülmesi vs. ile ilgili bab. Müslim (1/135) 1-Kitabu'l İman. 71-İsa bin Meryem (a.s)'in indirilmesi ile ilgili bab.

1) Buhari (6/490, 491) 60-Kitabu'l Enbiya. 49-İsa bin Meryem (a.s)'in inmesi ile ilgili bab. Müslim (1/135, 136) Bir önceki hadisin geçtiği yer.

2) Nisa Suresi: 159

3) Buhari (6/491) 60-Kitabu'l Enbiya, 49-İsa bin Meryem (a.s)'in inmesi ile ilgili bab. Müslim (1/136) Bir önceki hadisin geçtiği yer.

4) Müslim, aynı yer.

5) Müslim (1/137) Bir önceki hadisin geçtiği yer.

"Bunun anlamı: " Sizin Rabbiniz Azze ve Cellenin kitabı Peygamberiniz (a.s)'in sünneti ile sizi yönetir, şekillendirir."

Yine bir rivayette bildirildiğine göre de Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Vallahi İbni Meryem aranızda adaletle hükmetmek üzere inecektir. Haçı kıracak, domuzu öldürecek ve cizyeyi kaldıracaktır. İnsanlar artık genç develer elde etme gayretini bırakacaklar, düşmanlık, kincilik ve hasetçilik ortadan kalkacak, insanlar mal almaya çağrılacaklar ama kimse ona itibar etmeyecek." (1)

Ebu Davud'un bir rivayetine göre de Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Benimle onun -yani Hz. İsa (a.s)'nın- arasında başka peygamber yoktur. O inecektir. Gördüğünüz zaman onu tanıyın. O orta boylu bir adamdır. Ten rengi, kırmızı ile beyaz arasındadır. Üzerinde hafif sarımsı renkli iki elbise olarak iner. Başı ıslak olmadığı halde nemli gibi görünür. O indiği zaman domuzu öldürür, cizyeyi kaldırır. Allahu Teala o zamanda İslam dışındaki bütün milletleri (ümmetleri) helak eder. Mesih (a.s) Deccali yenilgiye uğratıp yok eder, daha sonra yeryüzünde kırk yıl hüküm sürer ve sonra ölür. Üzerine müslümanlar namaz kılarlar." (2)

Bir Açıklama

Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde Hz. Mesih (a.s)'in indiğinde haçı kırması ile ilgili olarak şu açıklamaya yer vermiştir:

"Hafız İbni Hacer, bu konuda diyor ki:

"Hz. Mesih (a.s)'in haçı kırması ile kastedilen anlam, onun hıristiyanlık dinini ortadan kaldırmasıdır. Böylelikle haçı gerçek anlamda kıracak ve hıristiyanların haçı yüceltmeleri yönündeki düşünce ve anlayışlarını yok edecektir."

Hz. Mesih (a.s)'in domuzu öldürmesi konusunda da Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde şöyle bir açıklamada bulunuyor:

"Hafız İbni Hecer Fethu'l Bari (4/343)de bu konuda şu açıklamayı yapmıştır:

"Domuz eti yemenin haramlığını insanlara bildirmede mübalağa için onun öldürülmesini emreder. Bu ifade de aynı zamanda kendilerinin Hz. İsa (a.s)'nın yolunda gittiklerini ileri süren, sonra da domuz etini helal gören ve hatta domuz eti yemeyi önemli bir işmiş gibi övünerek yapan hıristiyanlara yönelik büyük bir tenkid vardır."

---

1) Müslim (1/136) Bir önceki hadisin geçtiği yer.
2) Ebu Davud (4/117) 118-Kitabu'l Melahim. Deccal'in ortaya çıkması ile ilgili bab.

Hz. Mesih (a.s) cizyeyi kaldırmasıyla ehli kitap için müslüman olmak dışında bir şey kabul etmeyecektir. Yani onların üzerinden cizyeyi kaldırıp sadece müslüman olmak yolunu bırakacaktır. Kendilerinden bunun dışında bir şey kabul etmeyecektir. Cizyeyi kaldırmanın anlamı budur.

Hz. Mesih (a.s)'in adil bir yönetici olarak hükmetmesi ile ilgili olarak da Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde şu açıklamaya yer vermiştir:

"Hafız İbni Hacer Fethu'l Bari (6/356)de bu konuda şunları söylemiştir:

"Yani Hz. Mesih (a.s) yeryüzüne İslam şeriatı ile hükmetmek üzere iner. Bu şeriat bir daha neshedilmemek üzere kıyamete kadar yürürlükte kalacaktır. Hz. İsa (a.s) da bu ümmetin şeriatına göre hüküm verecek yargıçlardan bir hakim olacaktır.

İmam Ahmed'in Hz. Aişe (r.a)'den rivayet ettiği bir hadiste bildirildiğine göre de Resulullah (a.s):

"İsa (a.s) yeryüzünde kırk yıl kalır" diye buyurmuştur. Taberani'nin Abdullah bin Muğaffel'den rivayet ettiği bir hadis de şöyledir:

"İsa bin Meryem (a.s), Muhammed (a.s)'i onun milleti (dini) üzere tasdik etmek üzere inecektir."

Kurtubi, 'et Tezkire bi Ahvali'l Ahire' (Ahiret Halleri ile ilgili Hatırlatma) adlı kitabının 678. sahifesinde Hz. İsa (a.s)'nın ahir zamanda inişinin üzerinde dururken şunları söylemiştir:

"Allah kendilerinden razı olsun, ilim adamları şöyle söylemişlerdir:

"Ahir zamanda Hz. İsa (a.s) indiğinde, Hz. Muhammed (a.s)'in şeriatını takrir eder (geçerliliğini kabul eder) ve onu yeniden uygulamaya koyar. Çünkü Hz. Muhammed (a.s)'den sonra O'nun getirdiği şeriattan farklı bir şeriatla hükmedecek bir peygamber gelmeyecektir. Hz. Muhammed (a.s)'in getirmiş olduğu şeriat, şeriatların sonuncusudur. Hz. İsa (a.s) o zamanda adil bir hakim (yönetici ve yargıç) olarak hükmedecektir. Çünkü onun indiği zamanda müslümanların yönetimde bir güçleri, imamları, kadıları ve müftüleri bulunmayacaktır. Allahu Teala ilmi almış ve insanlar da ondan mahrum bir hale gelmiş olacaklardır.

Hz. İsa (a.s), inmeden önce Allahu Teala'nın emri ile Hz. Muhammed (a.s)'in şeriatı ile hükmedebilmek ve kendisi de şahsen bu şariata göre yaşayabilmek için kendisine gerekecek ilmi gökte alır ve ardından yeryüzüne iner. Müslümanlar da onun etrafında toplanır ve onu aralarında hakim (yönetici ve yargıç) seçerler. Çünkü durumlarını düzeltecek ondan başka birisi bulunmaz. Ve bununla birlikte Allahu Teala'nın hükümlerini uygulamadan kaldırmak caiz

olmaz. Dünya hayatının devamı, yükümlülüğün devamı ile bağlantılıdır. Yeryüzünde "Allah, Allah" diyen bir tek kişi bile bulundukça, yükümlülük kalkmaz." (1)

Sahih-i Müslim (15/174)de, Sa'd bin Ebi Vakkas (r.a)'tan şu şekilde rivayet edilmiştir:

"Resulullah (a.s), Hz. Ali bin Ebi Talib (r.a)'e şöyle buyurdu:

"Senin benim yanımdaki mevkin, Harun (a.s)'un, Musa (a.s) yanındaki mevkisi gibidir. Şu kadar ki, benden sonra peygamber gelmeyecektir."

İmam Nevevi, Sahih-i Müslim Şerhi (15/174)'nde bu hadisle ilgili olarak şöyle bir açıklamada bulunmuştur:

"İlim adamları, bu hadisin Hz. İsa bin Meryem (a.s)'in ahir zamanda indiğinde, bu ümmetin hakimlerinden (yönetici ve yargıçlarından) biri olacağı ve Hz. Muhammed (a.s)'in şariatı ile hükmedeceği, Hz. Muhammed (a.s)'den sonra peygamber gelmeyeceği hakkında delil oluşturduğunu ifade etmişlerdir."

Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde, *"Allahu Teala o zamanda İslam dışında bütün milletleri (ümmetleri) helak eder"* sözü ile ilgili şu açıklamada bulunmuştur:

"Bu nas, o zamanda yeryüzünün bütününün küfür ve şirkten temizleneceğine ve yeryüzünün tamamıyle İslam'a açılacağına işaret etmektedir. Bu ifade, müellif Keşmiri'nin 'Feyzu'l Bari' adlı kitabının 3. cildinin 195. sahifesinde ortaya atmış olduğu görüşe terstir. Üzerinde değerlendirme yapmak amacıyla söz konusu ifadeyi burada naklediyoruz:

"Allahu Teala kendisine rahmet eylesin, Keşmiri şöyle diyor:

"İslam'ın, Hz. İsa (a.s) zamanında yeryüzüne yayılacağı ve her tarafa gireceği, Hz. İsa (a.s)'nın inişinden sonra yahudilik ile hıristiyanlığı kabul etmeyeceği, sadece müslüman olanın ancak canını kurtarabileceği, müslüman olmayı kabul etmeyenin ise öldürüleceği yolunda dillerde dolaşan söylentilerin hadislerden dayanakları yoktur. Bu söylenti aynı zamanda Allah'ın peygamberi Hz. İsa (a.s)'yı hedef almaktadır.

Hadislerden çıkarılan neticeye göre ise bugün üç ayrı dinin yaşamasına izin verildiği anlaşılmaktadır. Hz. İsa (a.s) zamanında ise İslam dışında bir din kabul edilmeyecek ve o zamanda din, tamamıyle Allah'ın olacaktır.

Hadislerden çıkarılan bu sonuç meseleye açıklık getirmektedir. Bu, hariçte olanların haber verilmesi değildir. O zamanda da belki küfrün ve kafirlerin

---

1) Şarini, Muhtasaru Tezkiret'il Kurtubi. Kahire, 1308 baskısı.

yaşaması söz konusu olabilecektir. Ancak Hz. İsa (a.s) böylelerine ulaştığında kendilerinden İslam dinine girmeleri dışında herhangi bir şey kabul etmeyecektir. Yani bugün olduğu gibi, onlardan cizye alınarak kendi dinleri üzere kalmalarına izin verilmeyecektir.

Hadislerden çıkarılan anlama göre, o zamanda hakimiyet merkezi Hz. İsa (a.s)'nın da ineceği yer olan Şam ve çevresi olacaktır. Ye'cuc ve Me'cuc fesadının (bozgunculuğunun) ortaya çıkacağı yerin de bu çevrelerde olduğu anlaşılmaktadır. Taberiyye adası da Şam'a yakın bir yerde bulunmaktadır.

Özet olarak belirtelim ki, hadislerde Hz. İsa (a.s)'nın yeryüzünde Deccal gibi dolaşacağına dair herhangi bir ifadeye rastlamadık. Hakimiyet merkezi de ancak Hz. İsa (a.s)'nın ineceği yer olacaktır. Diğer beldeler hakkında ise herhangi bir bilgi verilmemiştir. O zamanda nelerin ortaya çıkacağını en iyi bilen ise ancak Allahu Teala'dır."

Müellif Keşmiri, Feyzu'l Bari (1/172)'de *"Ümmetimden hak üzere kendilerini muhafaza eden bir taife sürekli bulunur. Allah'ın emri gelinceye kadar bu taife hak üzere olmaya devam eder"* hadisi ile ilgili olarak şu açıklamada bulunmuştur:

"Yani hak üzere yürüyen, hakka sahip çıkan bir taifenin bulunmadığı zaman olmayacaktır. Ancak bunun böyle olması, bazılarının sandıkları gibi söz konusu taifenin sürekli çoğunluğu oluşturması ya da kendi dışında kalanların üzerinde hakimiyet kurması anlamında değildir.

Hatta bana göre Hz. İsa (a.s) zamanında dinin üstünlük sağlaması, dillerde dolaşan söylentide ifade edildiği şekilde olmayacaktır. Bilakis burada va'dedilen galibiyet, Hz. İsa (a.s)'nın ortaya çıkacağı bölge ve civarında gerçekleşecektir. Ancak hadisi şerif bunların dışında kalan bölgeler hakkında net bir açıklama ihtiva etmemektedir. Genel ifadeler, kastedilen şeyin ortaya çıkacağı beldeler için kullanılır, buraların dışında kalan beldeleri içine almaz. Bu konularda halkın arasında yaygınlık kazanmış olan söylentiler, hadisleri anlama konusundaki açık yanlışlıklardan ileri gelmektedir."

Şeyh Keşmiri'nin Hz. İsa (a.s)'nın zamanında İslam dışındaki bütün milletlerin (ümmetlerin) yok olacağını bildiren hadisle ilgili açıklamasını doğru kabul edersek, Hz. Mesih (a.s)'in inişinden önce bütün dünyaya hükmedecek bir İslam devletinin kurulacağını düşünmemiz gerekmektedir. Çünkü bunu bildiren değişik hadisler nekledilmiştir. Bu rivayetlere göre söz konusu İslam devletinin kurulmasından sonraki zamanlarda, müslümanlar arasında yeniden bir çöküş başlayacak, hatta bizzat İstanbul'a yeniden hıristiyanlar hükmedeceklerdir. Daha sonra müslümanlar burayı ikinci kez fethedecekler, bu ikinci fetihden sonra Deccal ortaya çıkacak ve o sıralarda Hz. İsa (a.s) inecektir.

Şüphesiz Şeyh Keşmiri'nin, hadislerdeki ifadelerin Hz. İsa (a.s)'nın hakimiyetinin bütün dünyayı kapsayacağına işaret etmediği yolundaki açıklamaları doğrudur. Ancak bütün dünyaya hükmedecek Ye'cüc ile Me'cuc'un o zamanda Hz İsa (a.s)'nın eliyle öldürülecekleri, Hz. İsa (a.s)'nın Deccal'ın yanında yer alacak olan yahudileri öldüreceği, herhangi bir yahudi ya da hıristiyandan cizye kabul etmeyeceği üzerinde düşünülürse, bu konu ile ilgili nasların Hz. Mesih (a.s)'in hakimiyet alanı içine girecek yerlerde İslam dışında kalan milletlerin helake uğratılacakları sonucu çıkarılır. Ancak acaba Hz. İsa (a.s)'nın hakimiyeti bütün dünyayı kapsayacak mıdır, yoksa kapsamayacak mıdır? Bu konuda her ikisinin de ihtimal dahilinde olduğu söylenebilir. Hangisinin doğru olduğu ise ancak olay gerçekleştiğinde anlaşılabilecektir.

"Daha sonra Mesih (a.s) yeryüzünde kırk yıl hüküm sürer" sözü ile ilgili olarak Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde şu açıklamada bulunmuştur:

"Metindeki "daha sonra" ifadesi, söz sıralaması açısından bir atıf ifadesi olarak kullanılmıştır. Yoksa zaman açısından bir sıralamayı ifade amacıyla kullanılmamıştır. Hz. İsa (a.s)'nın yeryüzüne indikten sonra, yeryüzünde kalacağı sürenin tamamı kırk yıldır. Yani inişinden vefatına kadar geçecek süre bu kadar olacaktır. Bu kırk yılın başlangıç noktası, Hz. İsa (a.s)'nın Deccal'ı öldürmesi olayının olmayacaktır. İfadenin zahirinden de bu anlam çıkmaktadır. Bu açıklamayı, Şeyh Naci Ebu Salih -Allah kendisini korusun- yapmıştır."

١٠٧٩ــ رَوَى أَحْمَدُ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يَنْزِلُ ابْنُ مَرْيَمَ إِمَامًا عَادِلاً وَحَكَمًا مُقْسِطًا فَيَكْسِرُ الصَّلِيبَ وَيَقْتُلُ الْخِنْزِيرَ وَيَرْجِعُ السِّلْمَ وَيَتَّخِذُ السُّيُوفَ مَنَاجِلَ وَيُذْهِبُ حُمَةَ كُلِّ ذَاتِ حُمَةٍ، وَيَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقُهَا، وَتَخْرُجُ مِنَ الْأَرْضِ بَرَكَتُهَا، حَتَّى يَلْعَبَ الصَّبِيُّ بِالثُّعْبَانِ وَلاَ يَضُرُّهُ، وَتَرْعَى الْغَنَمُ وَالذِّئْبُ وَلاَ يَضُرُّهَا، وَيَرْعَى الْأَسَدُ وَالْبَقَرُ وَلاَ يَضُرُّهَا».

1079- Ahmed, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İbni Meryem (Meryem'in oğlu) adaletle hükmeden, adaleti hakim kılan biri olarak iner. Haçı kırar, domuzu öldürür, yeniden barışa döner (dünyaya barışı hakim kılar), kılıçları tırpan olarak kullanır. (Dünyaya barışın hakim olması

1079-Ahmed (2/482, 483) İbni Kesir, 'Nihaye' adlı eserinde şu açıklamayı yapmıştır: "Bu hadisi Ahmed'den başka rivayet eden olmamıştır. Ancak isnadı ceyyid, kavi ve sahihtir. (İyi sayılabilecek derecededir)"

sebebiyle silahların bir ehemmiyeti kalmaz -Çeviren) Zehiri olan her şeyin zahirini giderir. Onun rızkı gökten iner, bereketi de yerden çıkar. Hatta çocuklar yılanlarla oynarlar da onların (yılanların) bu çocuklara herhangi bir zararı dokunmaz. Koyunlar, kurtların arasında güdülür de bir zararları dokunmaz. Aynı şekilde aslanların yanında inekler güdülür ve bir zararları dokunmaz."

١٠٨٠ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ عَن مُجَمِّعِ بْنِ جَارِيَةَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «يَقْتُلُ ابْنُ مَرْيَمَ الدَّجَّالَ بِبَابِ لُدٍّ».

1080- Tirmizi, Mucemmi bin Cariye Ensari (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İbni Meryem (Meryem'in oğlu) Deccal'i, Babu Ludde'de (Ludd kapısında) öldürür."

١٠٨١ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ، عَنْ أَوْسِ بْنِ أَوْسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «يَنْزِلُ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ عِنْدَ الْمَنَارَةِ الْبَيْضَاءِ فِي دِمَشْقَ».

1081- Taberani, Evs bin Evs (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İsa bin Meryem (a.s) Dımeşk'de Menaretu'l Beyda'ya iner."

١٠٨٢ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ عَاصِمِ بْنِ عُرْوَةَ بْنِ مَسْعُودٍ الثَّقَفِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَاللَّهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ــ وَجَاءَهُ رَجُلٌ ــ فَقَالَ: مَاهٰذَا الْحَدِيثُ الَّذِي تُحَدِّثُ بِهِ النَّاسَ؟ تَقُولُ: إِنَّ السَّاعَةَ تَقُومُ إِلَى كَذَا وَكَذَا، فَقَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ! ــ أَوْ لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللَّهُ، أَو كَلِمَةً نَحْوَهَا ــ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ لاَأُحَدِّثَ أَحَدًا شَيْئًا أَبَدًا، إِنَّمَا قُلْتُ: إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ بَعْدَ قَلِيلٍ أَمْرًا عَظِيمًا؛ يُحَرَّقُ الْبَيْتُ، وَيَكُونُ وَيَكُونُ. ثُمَّ سَمِعْتُهُ

1080-Tirmizi (4/515) 34-Kitabu'l Fiten. 62-İsa bin Meryem (a.s)'in Deccal'i öldüre- ceği hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi bu hadisin sahih olduğunu söylemiş- tir. Ahmed (3/420) Bazı rivayetlerinde "Babu Ludd'e" yerine ."Babu Ludd'un yanında" ifadesi geçmektedir.

1081-Mu'cemu'l Kebir (1/217) Mecma'u'z-Zevaid (7/205) Müellif: "Bu hadisi, Taberani rivayet etmiştir ve ravileri sikadırlar" demiştir.

يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَخْرُجُ الدَّجَّالُ فِي أُمَّتِي، فَيَمْكُثُ أَرْبَعِينَ». لاَأَدْرِي يَقُولُ: قَالَ ابْنُ عَمْرٍو: لاَأَدْرِي أَرْبَعِينَ يَوْمًا، أَو شَهْرًا، أَو عَامًا — «فَيَبْعَثُ — وَفِي رِوَايَةٍ قَالَ ابْنُ عَمْرٍو: لاَأَدْرِي أَرْبَعِينَ يَوْمًا، أَو شَهْرًا، أَو عَامًا — «فَيَبْعَثُ اللَّهُ عِيسَى بْنَ مَرْيَمَ، كَأَنَّهُ عُرْوَةُ ابْنُ مَسْعُودٍ، فَيَطْلُبُهُ فَيُهْلِكُهُ، ثُمَّ يَمْكُثُ النَّاسُ سَبْعَ سِنِينَ، لَيْسَ بَيْنَ اثْنَيْنِ عَدَاوَةٌ، ثُمَّ يُرْسِلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ رِيحًا بَارِدَةً مِنْ قِبَلِ الشَّامِ، فَلاَ يَبْقَى عَلَى وَجْهِ الأَرْضِ أَحَدٌ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ خَيْرٍ أَوْ إِيمَانٍ إِلاَّ قَبَضَتْهُ، حَتَّى لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ دَخَلَ فِي كَبِدِ جَبَلٍ لَدَخَلَتْ عَلَيْهِ حَتَّى تَقْبِضَهُ». قَالَ: سَمِعْتُهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ. قَالَ: «فَيَبْقَى شِرَارُ النَّاسِ فِي خِفَّةِ الطَّيْرِ، وَأَحْلاَمِ السِّبَاعِ، لاَيَعْرِفُونَ مَعْرُوفًا، وَلاَ يُنْكِرُونَ مُنْكَرًا، فَيَتَمَثَّلُ لَهُمُ الشَّيْطَانُ، فَيَقُولُ: أَلاَ تَسْتَجِيبُونَ؟ فَيَقُولُونَ: فَمَا تَأْمُرُنَا؟ فَيَأْمُرُهُمْ بِعِبَادَةِ الأَوْثَانِ، وَهُمْ فِي ذَلِكَ دَارٌّ رِزْقُهُمْ، حَسَنٌ عَيْشُهُمْ، ثُمَّ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ، فَلاَ يَسْمَعُهُ أَحَدٌ إِلاَّ أَصْغَى لِيتًا، وَرَفَعَ لِيتًا، فَأَوَّلُ مَنْ يَسْمَعُهُ رَجُلٌ يَلُوطُ حَوْضَ إِبِلِهِ» قَالَ: «فَيُصْعَقُ وَيُصْعَقُ النَّاسُ». قَالَ: «ثُمَّ يُرْسِلُ اللَّهُ — أَوْ قَالَ: «يُنْزِلُ اللَّهُ مَطَرًا كَأَنَّهُ الطَّلُّ، أَوِ الظِّلُّ» — نُعْمَانُ [أَحَدُ رُوَاةِ الْحَدِيثِ] يَشُكُّ — «فَيَنْبُتُ مِنْهُ أَجْسَادُ النَّاسِ، ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ، ثُمَّ يُقَالُ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، هَلُمُّوا إِلَى رَبِّكُمْ: ﴿وَقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْؤُولُونَ﴾ ثُمَّ يُقَالُ لَهُمْ: أَخْرِجُوا بَعْثَ النَّارِ، فَيُقَالُ: مِنْ كَمْ؟ فَيُقَالُ: مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَمِائَةٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ» قَالَ: «فَذَاكَ يَوْمَ يَجْعَلُ الْوِلْدَانُ شِيبًا، وَذَلِكَ يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ».

1082- Müslim, Ya'kub bin Asım bin Urve bin Mes'ud es Sakafi (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Abdullah bin Amr (r.a)'dan duydum:

"Bir adam Abdullah bin Amr (r.a)'ın yanına gelerek "Senin insanlara naklettiğin şu hadis de neyin nesi oluyor? 'Kıyamet işte şöyle şöyle durumlardan sonra kopar' diyormuşsun!" dedi. Abdullah bin Amr da :

"Subhanallah" yahut "la ilahe illallah" veya buna benzer bir söz söyledi ve

---

1082-Müslim (4/2258) 52-Kitabu'l Fiten. 23-Deccal'in ortaya çıkması ve yeryüzünde yaşaması ile ilgili bab. Müsned (2/166)

sonra da sözüne şöyle devam etti:

"Artık kimseye bir şey söylememeyi düşünüyorum. Benim size söylediğim şuydu: Siz kısa bir süre sonra büyük bir olayla karşılaşacaksınız; o olayda Beytullah yakılacak, şöyle şöyle olacak."

Abdullah bin Amr (r.a)'ın bu sözünün arkasından şöyle söyle söylediğini duydum:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ümmetimin içinde Deccal ortaya çıkar ve kırk yaşar." Ancak ben bu kırkın ne olduğunu hatırlamıyorum."

Bir başka rivayette bildirildiğine göre Abdullah bin Amr şöyle söylemiştir:

"Kırk gün mü, kırk ay mı, yoksa kırk yıl mı yaşayacağını hatırlamıyorum."

Resulullah (a.s) daha sonra sözüne şöyle devam etti:

"Bundan sonra Allahu Teala, İsa bin Meryem (a.s)'i gönderir. O, tıpkı Urve bin Mes'ud gibidir. İsa (a.s), Deccal'i araştırır ve öldürür. Daha sonra insanlar iki kişi arasında bir düşmanlık olmadan yedi yıl yaşarlar. Daha sonra Allahu Teala Şam tarafından soğuk bir rüzgar gönderir. Kalbinde bir zerre ağırlığınca iyilik ya da iman bulunan tek kişiyi bile yeryüzünde bırakmadan (Allahu Teala, bu rüzgar ile) hepsinin ruhunu alır. Hatta biriniz dağın içine girse bile rüzgar ruhunu almak üzere oraya girer."

Abdullah bin Amr (r.a) dedi ki:

"Daha sonra Resulullah (a.s)'ın şöyle söylediğini duydum:

"Bu olaydan sonra yeryüzünde kuşlar gibi hafif ama canavarların özelliklerine sahip insanlar kalır. Bunlar ne iyiliği kabul eder, ne de fenalığı reddederler. Şeytan insan şekline bürünüp bunların karşısına çıkar ve:

"Benim ardımdan gelmez misiniz?" diye sorar. İnsanlar:

"Sen bize neyi emrediyorsun?" diye sorarlar. Şeytan da onlara putlara ibadeti emreder. Onlar bu halde olarak rızıkları gelir, güzelce hayat sürerler. Sonra sura üflenilir. Bunun sesini her kim duyarsa, boynu inip kalkar. Surun sesini ilk duyacak kişi, develerinin havuzunu düzenleyip temizlemekle meşgul olan bir kişi olacaktır. Bu adam bayılır, ardından diğer insanlar da bayılırlar. Bundan sonra Allahu Teala gökten katı bir sıvı gibi yağmur gönderir. Bu yağmur ile insanların bedenleri yerden biterler. Bundan sonra ikinci kez sura üflenilir ve insanların tümü ayağa kalkıp bakışırlar. Bundan sonra onlara:

"Ey insanlar, Rabb'inize gelin!" denilir. "Onları durdurun, onlar hesaba çekileceklerdir." Daha sonra da :

"Cehenneme gönderilecekleri çıkarın" denilir. "Ne kadarından?" diye sorarlar.

"Her bin kişiden, dokuzyüzdoksandokuz kişiyi" denilir. İşte bugün, çocukların bile saçlarını ağartacak ve baldırın açılacağı gündür."

Bir Açıklama

Kıyametten, alametlerinden ve ondan sonra meydana gelecek olaylardan söz edilirken çoğu zaman raviler, bazı olaylardan söz etmeden geçmektedirler. Yahut bir takım raviler, hadisi nakleden kişinin dinleyip ondan bir anlam çıkarmakta ve çıkardığı anlamı başkalarına kendi ifadesi ile anlatmakta, bu durum da bazı karışıklıklara yol açmaktadır. Mesela yukarıda verilen nasda: Abdullah bin Amr (r.a)'ın:

"Daha sonra insanlar iki kişi arasında bir düşmanlık olmaksızın yedi yıl yaşarlar. Daha sonra Allahu Teala Şam tarafından soğuk bir rüzgar gönderir. Kalbinde bir zerre ağırlığınca iyilik ya da iman bulunan tek kişiyi bile yeryüzünde bırakmadan (Allahu Teala bu rüzgar ile) hepsinin ruhunu alır" dediği bildirilmektedir. Bu ifadeden şu anlaşılmaktadır:

Deccal'in öldürülmesinden yedi yıl sonra Allahu Teala söz konusu rüzgarı gönderecektir. Metinde bu rüzgarın Şam tarafından gönderileceği ifade edilmektedir. Ancak meşhur olan rivayetlere göre Hz. İsa (a.s) yeryüzünde kırk yıl kalacaktır. Onun ölümünden sonra da insanlar belli bir süre hayır üzere yaşamaya devam edeceklerdir. Bundan sonra Yemen tarafından bir rüzgar gelecek ve bu rüzgar, iman sahiplerinin canlarını alacaktır. Bu itibarla yukarıdaki hadis metninin bir değerlendirmeye tabi tutulması gerekmektedir. Bundan dolayı Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde -Allah kendisini korusun- yukarıdaki metinde yer alan *"sonra insanlar yedi yıl yaşarlar"* ifadesinden sonra şöyle bir açıklamaya yer vermektedir:

"Benim başvurduğum değişik zamanlarda basılmış Sahihi Müslim nüshalarının tümünde, ifade aynen böyle geçmektedir. Aynı şekilde 'Müsned', 'Durru'l Mansur' ve 'Müstedrek' nüshalarında da ifade buradaki gibi "sonra insanlar yedi yıl yaşarlar" şeklinde geçmektedir. Metindeki "insanlar"kelimesi, söz konusu kitapların tümünde fail (özne), merfu olarak bulunmaktadır. Bu rivayetin sahih bir rivayet olduğu da açıktır. Allahu Teala en doğrusunu bilir, benim anladığıma göre, bu ifadenin anlamı şudur:

İnsanlar, aralarında herhangi bir düşmanlık bulunmadan sevgi üzere uzun yıllar yaşarlar. Bu süre daha önce geçmiş olan ve Ebu Davud ile Ahmed bin

Hanbel'in rivayet etmiş oldukları hadislerde bildirildiği üzere kırk yıldır. Söz konusu metinde konuyla ilgili ifade şöyledir:

"Daha sonra -efendimiz Hz. İsa (a.s)- yeryüzünde kırk yıl yaşar. Sonra vefat eder ve üzerine müslümanlar cenaze namazı kılarlar."

Yukarıda geçen nastaki yedi yıl ifadesi ise, sürenin çokluğuna işaret amacıyla kullanılmıştır, yoksa söz konusu süreyi yedi yıla hasretmek için değil. Nitekim yüce Allah ayeti kerimesinde şöyle buyuruyor:

"Mallarını Allah yolunda sarfedenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir." (1)

Buradaki rakamlar, verilecek miktarın çokluğunu ifade için kullanılmıştır, yoksa kesin bir sayı bildirmek için değil.

Bir başka ayeti kerimede de yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Eğer yeryüzündeki ağaçlar kalem, denizler mürekkep olsa ve yedi misli deniz de yedekte bulunup yazılsa, yine de Allah'ın sözleri bitmezdi." (2)

Alusi, Tefsir'inin 6. cildinin 486. sahifesinde bu ayeti kerime ile ilgili olarak şu açıklamada bulunuyor:

"Burada yedi rakamı ile kastedilen anlam, çokluktur. Aslında bu rakam yüzbinleri bile içine alır. Ancak söz konusu rakam ile miktarın bilinen yedi sayısına hasredilmesi, söz konusu değildir. Resulullah (a.s)'ın aşağıdaki hadisi şerifinde de rakamların bu şekilde çokluk anlamında kullanıldığını görmekteyiz:

"Müslüman sadece bir bağırsak üzere yer, kafir ise yedi bağırsak üzere yer."

Ancak 'Sahihi Müslim' nüshalarında *"daha sonra (Hz. İsa (a.s) insanların arasında yedi yıl yaşar"* ifadesinin te'vil edilmesine ihtiyaç vardır. Bu ifade, 'Mişkatu'l Mesabih'in Hindistan baskısının 481. sahifesinde, yine Dımeşk baskısının 3. cildinin, 51. sahifesinde, Şeyh Aliyyu'l Kari'nin 'el Mirkat Şerhu'l Mişkat' adlı eserinin 5. cildinin 277. sahifesinde aynen böyle geçmektedir. Söz konusu ifadede geçen "kalır (yemkusu)" fiilindeki zamir, efendimiz Hz. İsa (a.s)'ya işaret etmektedir. Bundan dolayı -Allahu Teala her ikisine de rahmet eylesin- gerek Hafız İbni Kesir ve gerekse Hafız İbni Hacer bu ifade ile ilgili olarak bazı açıklamalarda bulunma gereği duymuşlardır.

Hafız İbni Kesir (r.a) Tefsir'inin 1. cildinin, 583. sahifesinde konuyla ilgili olarak şu açıklamada bulunmuştur:

---

1) Bakara Suresi: 261
2) Lokman Suresi: 27

"Abdurrahman bin Adem'in Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet ettiği ve İmam Ahmed'in nakletmiş olduğu hadiste, Hz. İsa (a.s)'nın yeryüzüne inişinden sonra kırk yıl kalacağı bildirilmiştir. Müslim'in Sahih'inde yer alan ve Abdullah bin Amr (r.a)'dan rivayet edilen hadiste ise, Hz. İsa (a.s)'nın yeryüzünde yedi yıl kalacağı bildirilmiştir. En doğrusunu Allahu Teala bilir. Hz. İsa (a.s)'nın yeryüzünde kırk yıl kalacağını bildiren hadislerde kırk yıl süre ile, Hz. İsa (a.s)'nın göğe yükseltilmeden önce yaşamış olduğu süre, tekrar indirildikten sonra yaşayacağı sürenin toplamı kastedilmiş olabilir. Sahih'te bildirildiğine göre Hz. İsa (a.s) otuzüç yaşında iken göğe yükseltilmiştir."

Ancak Hafız İbni Hacer, İbni Kesir'in bu şekilde iki süreyi toplayıp kırk yıla tamamlamasını yerinde bir açıklama olarak görmemiştir. Bu sebeple kırk yıl ile kastedilen sürenin, Hz. İsa (a.s)'nın yeryüzüne tekrar indirildikten sonra yaşayacağı süre olduğunu ifade etmiştir. İbni Hacer, Hz. İsa (a.)'nın yeryüzünde yedi yıl kalacağına dair rivayeti verdikten sonra, hemen ardından, onun kırk yıl kalacağını ifade eden sahih rivayetleri nakletmiştir. İbni Hacer'in Fethu'l Bari (6/357)'de konuyla ilgili açıklaması şöyledir:

"Müslim, İbni Amr (r.a)'dan, Hz. İsa (a.s)'nın yeryüzüne indikten sonra kalacağı sürenin yedi yıl olduğunu ifade eden hadis nakletmiştir. Bunun yanısıra, Nu'aym bin Hammad, 'Kitabu'l Fiten' adlı eserinde, Abdullah bin Abbas (r.a)'dan, Hz. İsa (a.s)'nın yeryüzüne indikten sonra evleneceğini ve yeryüzünde ondokuz yıl kalacağını bildiren bir hadis nakletmiştir. Yine aynı kitapta, pek tanınmayan bir ravinin Ebu Hureyre (r.a)'den Hz. İsa (a.s)'nın yeryüzünde kırk yıl kalacağını bildiren bir hadis nekletmiştir. Ahmed ve Ebu Davud'un, sahih bir tarıkla (senetle) naklettikleri ve Abdurrahman bin Adem'in, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet ettiği hadiste de Resulullah (a.s)'ın:

"Daha sonra -İsa (a.s)- yeryüzünde kırk yıl yaşar" diye buyurduğu bildirilmiştir. Te'vilde bunun esas alınması yerindedir. En doğrusunu ise ancak Allahu Teala bilir."

١٠٨٣ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «لاَتَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي، يُقَاتِلُونَ عَلَى الْحَقِّ ظَاهِرِينَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ». قَالَ: «فَيَنْزِلُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ فَيَقُولُ أَمِيرُهُمْ: تَعَالَ فَصَلِّ فَيَقُولُ: لاَ، إِنَّ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ أُمَرَاءُ، تَكْرِمَةَ اللَّهِ هٰذِهِ الْأُمَّةَ».

1083-Müslim, Cabir bin Abdullah (r.a)'tan rivayet etmiştir:

1083-Müslim (1/137) 1-Kitabu'l İman. 71-İsa bin Meryem (a.s)'in indirilişi ile ilgili bab. Ahmed (3/384)

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ümmetimin içinde, kıyamete kadar varlığını sürdüren ve hak üzere çarpışan bi taife sürekli bulunur. İsa bin Meryem (a.s) iner, (söz konusu taifenin) emiri ona, "gel, namaz kıldır" der.

(Hz. İsa (a.s) da):

"Hayır, Allahu Teala'nın bu ümmete bir ihsanı olarak siz birbirinizin emiri kılınmışsınızdır" diye cevap verir."

Bir Açıklama

Bazıları *"hak üzere devam eden"* taife ile ilgili hadisleri açıklarken, bu taifenin Şam halkı olduğunu ileri sürmüşlerdir. Katade, bu tür açıklamada bulunanlardandır. Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde, Katade'nin konuyla ilgili açıklamaları hakkında şunları söylemiştir:

"Katade'nin söz konusu taife ile ilgili bu yorumu, konuyla ilgili olarak söylenen on sözden (yorumdan) birini oluşturmaktadır. Bu sözleri (yorumları) şeyhimiz Abdullah Gumari 'İkametu'l Burhan' adlı kitabının 30. sahifesinde özetlemiştir. Orada ifade edildiğine göre İmam Nevevi, Sahihi Müslim Şerhi (1/163)-'nde yaptığı açıklamalarında bu taifenin belli bir bölgeye münhasır olmayıp bütün müslümanların arasına yayılmış bir taife olduğunu ifade etmiştir. Ona göre hadis alimleri, fıkıhçılar, zahidler, Allah yolunda savaşan mücahidler, emri bi'l ma'ruf ve nehyi'l ani'l münker görevini yerine getirenler ve bunların dışında kalan çeşitli guruplar, söz konusu taifenin içine girmektedirler. Bu taifeye mensup olanların tümünün belli bir bölgede toplanmış olmaları gerekmez."

١٠٨٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا نَزَلَ ابْنُ مَرْيَمَ فِيكُمْ وَإِمَامُكُمْ مِنْكُمْ؟» وَفِي رِوَايَةٍ لمسلم: «فَأَمَّكُمْ».

1084- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Sizden imamınız, İsa bin Meryem (a.s) inerse ne yaparsınız?"

Müslim'in bir rivayetinde: *"Size imamlık ederse,"* (1)

1084-Buhari (6/491) 60-Kitabu'l Enbiya, 49-Hz. İsa (a.s)'nın indirilişi babı. Müslim (1/136) 1-Kitabu'l İman, 71-Hz. İsa (a.s)'nın indirilişi babı.

1) Müslim (1/136) Aynı yer.

Bir başka rivayetinde de:

"Sizden imam tayin ederse" ifadesi geçmektedir. (1)

Ahmed'in rivayetinde de: *"İsa bin Meryem (a.s) indiğinde..."* ifadesi geçmektedir. (2)

Bir Açıklama

Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde bu hadisle ilgili olarak şöyle bir açıklamada bulunmuştur:

"Hafız İbni Hacer, Fethu'l Bari (6/358)'de şöyle söylemiştir:

"Ahmed'in, Cabir (r.a)'den rivayet ettiği ve Deccal'ın ortaya çıkması ve Hz. İsa (a.s)'nın inmesi ile ilgili hadiste:

"Onlar İsa (a.s) ile karşılaşırlar, kendisine 'Sen öne (imamlığa) geç, ey Allah'ın ruhu!' derler. O da: 'Sizin imamınız geçip size namaz kıldırsın' diye cevap verir" denilmektedir."

İbni Mace'nin Ebu Umame (r.a)'den rivayet ettiği hadisi şerif ise şöyledir:

"Bütün müslümanlar o zaman Beytülmakdis'te (Kudüs'te) toplanmış olurlar. İmamları (önderleri) de salih bir adam olur. Bu imam, müslümanlara namaz kıldırmak üzere öne geçmişken, İsa (a.s) iner. İmam arkasına dönüp İsa (a.s)'nın geçmesi için geri çekilmek ister. İsa (a.s) imamın tam arkasında durarak: "Sen geç, bu görev sana verildi" der."

Müslim'in Cabir'den rivayet ettiğine göre de:

"Hz. İsa (a.s)'ya, 'bize namaz kıldır' denilir. O da: "Hayır, bu ümmete bir lütuf olarak siz birbirinizin üzerine emir (öncü, yönetici, imam) kılınmışsınızdır" der."

Hafız İbni Hacer bu hadisleri naklettikten sonra şu açıklamaya yer vermektedir:

"Ahir zamanın gelmiş ve kıyamet gününün yaklaşmış olmasına rağmen Hz. İsa (a.s)'nın, bu ümmetten bir kişinin arkasında namaz kılması, yeryüzünde hüccet, sağlam dayanak üzere hareket ederek Allah'ın dinini ayakta tutan bir taifenin sürekli bulunacağına işaret etmektedir. En doğrusunu ise ancak Allahu Teala bilir."

---

1) Müslim (1/137) Aynı yer.

2) Ahmed (2/272) Bu hadisi Beyhaki de, 'el Esma ve's Sıfat' adlı kitabında rivayet etmiş, ancak Buhari ve Müslim bu rivayeti zayıf görmüşlerdir. Oradaki rivayette geçen ifade "Sizden olan imamınız, İsa bin Meryem (a.s) gökten indiğinde..." şeklindedir.

١٠٨٥- رَوَى مُسْلِمٌ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَيُهِلَّنَّ ابْنُ مَرْيَمَ بِفَجِّ الرَّوْحَاءِ حَاجًّا أَوْ مُعْتَمِرًا، أَوْ لَيَثْنِيَنَّهُمَا».

1085- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Canım elinde olana yemin ederim ki, İbni Meryem (a.s) hac ya da umre amacıyla gelip Feccu'r Revha'da (1) telbiyede bulunacak. Yahut hac ile umreyi birleştirerek telbiyesini yapacaktır."

Bu hadisi Ahmed de, Müsned'inde rivayet etmiştir. Onun verdiği metin şöyledir:

"İsa bin Meryem (a.s) iner, domuzu öldürür, haçı parçalar, onun ardında namaz için cemaat oluşturulur. Çevresindekilere o kadar mal dağıtır ki, artık mala itibar edilmez olur. Haracı kaldırır. Revha'ya yerleşir, buradan hacca, ya da umreye gelir veya hacc ile umreyi bir arada eda etmek üzere gelir."

Ebu Hureyre (r.a) bu hadisi naklettikten sonra şu ayeti kerimeyi okudu:

"Kitap ehlinden ölmeden önce, İsa'ya inanmayacak yoktur. O -gereği gibi inanmadıklarından- kıyamet günü onların aleyhine şahid olur." (2)

Hanzala, Ebu Hureyre (r.a)'nin buradaki "ölmeden önce" ifadesinden "Hz. İsa (a.s)'nın ölümünden önce" anlamını çıkardığını ileri sürmüştür. Ancak bunun tümünün Resulullah (a.s)'ın söylemiş olduğu bir hadis mi olduğunu, yoksa bazı ifadelerinin Ebu Hureyre (r.a)'ye ait mi olduğunu bilmiyorum." (3)

Bu hadisi Hakim de rivayet etmiş ve sahih olduğunu ifade etmiştir. 'Durru'l Mensur'da geçtiği üzere Hakim'in rivayet ettiği hadisin metni şöyledir:

"Şüphesiz, İbni Meryem (a.s) adil bir hakim (yargıç) ve hak ehli bir imam (yönetici) olarak inecektir. Hac ya da umre amacıyla yola girecek, benim kabrimi ziyaret edip bana selam verecek, ben de onun selamını alacağım."

Ebu Hureyre (r.a) şöyle söyledi:

1085-Müslim (2/915) 15-Kitabu'l Hacc. 34-Resulullah (a.s)'ın telbiyesi ve kurbanı ile ilgili bab.

1) Feccu'r Revha: Hafız Ebu Bekir el Harisi, buranın Mekke ile Medine arasında bir yer olduğunu söylemiştir. Onun bildirdiğine göre Resulullah (a.s) Bedir'e giderken, Mekke'nin Fethi ve Veda Haccı için Mekke'ye giderken buradan geçmiştir.

2) Nisa Suresi: 159

3) Ahmed (2/290, 291)

"Ey kardeşlerimin oğulları! Eğer onu görürseniz, "Ebu Hureyre sana selam söyledi," deyin." (1)

Bir Açıklama

Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde bu hadisle ilgili olarak şöyle açıklamada bulunmuştur:

" Telbiye ile kastedilen, hac veya umre için ihram giydikten sonra yüksek sesle "Lebbeyk Allahumme lebbeyk..." denilmesidir.

Feccu'r Revha, Resulullah (a.s)'ın Medine'den Bedir'e giderken izlediği yolda bir yerdir. Medine'den altı mil uzaklıkta olduğu söylenilmiştir.

"Arkasında namaz için cemaat oluşturulur." Yani büyük imamlığın (devlet başkanlığının, ümmetin liderliğinin) sorumluluklarını yüklenmenin yanısıra, cemaatle kılınan namazlarda da imamlık görevini alır. Namaz imamlığını üstlenmesi, inişinin hemen erkasından, bir sabah namazında bu ümmetin kıymet ve derecesini izhar için müslümanların imamlarının arkasında namaz kılmasından sonra olur.

Rivayette kendisinden söz edilen Hanzala, Hanzala Eslemi Medeni'dir. Bu kişi tabiündendir. Bu hadisi Ebu Hureyre (ra.)'den rivayet eden odur.

"İleri sürdü" ifadesi, herhangi bir tereddüt ya da şüpheye işaret etmek amacıyla değil de doğru bildiğini söylemek anlamında kullanılmıştır. Genelde bu ifade, doğruluğundan şüphe edilen görüşler ya da iddialar için kullanılır. Ancak yerine göre doğruluğundan şüphe edilmeyen kesin bilgiler için de kullanılır. Buradaki kullanılış amacı bu ikincisidir."

١٠٨٦ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ، عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: لاَوَاللَّهِ مَاقَالَ النَّبِيُّ لِعِيسَى: «أَحْمَرُ» وَلٰكِنْ قَالَ: «بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ أَطُوفُ بِالْبَيْتِ، فَإِذَا رَجُلٌ آدَمُ سَبِطُ الشَّعَرِ، يُهَادَى بَيْنَ رَجُلَيْنِ، يَنْطُفُ رَأْسُهُ مَاءً، أَو «يُهْرَاقُ رَأْسُهُ مَاءً» فَقُلْتُ: مَنْ هٰذَا؟ قَالُوا: ابْنُ مَرْيَمَ، فَذَهَبْتُ أَلْتَفِتُ، فَإِذَا رَجُلٌ أَحْمَرُ جَسِيمٌ جَعْدُ الرَّأْسِ، أَعْوَرُ عَيْنِهِ الْيُمْنَى، كَأَنَّ عَيْنَهُ الْيُمْنَى عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ، قُلْتُ: مَنْ هٰذَا؟ قَالُوا: هٰذَا الدَّجَّالُ، وَأَقْرَبُ النَّاسِ بِهِ شَبَهًا ابْنُ قَطَنٍ». قَالَ الزُّهْرِيُّ: رَجُلٌ مِنْ خُزَاعَةَ هَلَكَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، لَيْسَ عِنْدَ مُسْلِمٍ قَوْلُ الزُّهْرِيِّ.

---

1) Müstedrek (2/595) Müellif, bu hadisin isnadının sahih olduğunu söylemiş, Zehebi de onun bu açıklamasını doğrulamıştır.

1086- Buhari ve Müslim, Abdullah bin Ömer (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmişlerdir:

"Hayır, vallahi. Resulullah (a.s) Hz. İsa (a.s) hakkında "kırmızı" demedi. Ancak şöyle söyledi:

"Rüyada kendimi Beytullah'ı tavaf ederken gördüm. Esmer tenli, yunuşak saçlı, yan taraflarında duran iki adama dayanarak yürüyen, başından sular akan biri, geldi. "Bu kimdir?" dedim. "Meryem'in oğludur" dediler. Yanına gittim. İltifat ettim. O sırada, kırmızı tenli, cüsseli, kıvırcık saçlı, sağ gözü dolgun bir üzüm tanesi gibi görünen ve bu gözü şaşı olan bir adam geldi. "Bu kimdir?" diye sordum. "Bu Deccal'dır. İnsanların içinde buna en çok benzeyen kişi İbni Katan'dır" dediler."

İmam Zühri, *"İbni Katan adındaki kişi, Huza'a kabilesinden olan ve cahiliye döneminde ölmüş olan bir adamdı"* demiştir. Ancak Müslim'in Sahih'inde İmam Zühri'nin bu açıklaması yer almamıştır.

Bir başka rivayette Abdullah bin Ömer (r.a)'in şöyle söylediği bildirilmiştir:

"Resulullah (a.s) insanların arasında Mesih Deccal'dan (İnsanları meshetmek suretiyle bir takım işler yapan Deccal'dan... Deccal'ın bu özelliği sebebiyle çeşitli kaynaklarda onun adı Mesih Deccal olarak geçmektedir. Buradaki Mesih isminin Hz. İsa (a.s)'ya atfedilen Mesih ismi ile bir ilgisi yoktur. -Çeviren) söz etti ve şöyle buyurdu:

"Allah Tebareke ve Teala şaşı değildir. İyi bilin, Deccal Mesih'in sağ gözü şaşıdır. Onun sağ gözü dolgun bir üzüm tanesi gibidir."

Resulullah (a.s) bunu söyledikten sonra şöyle buyurdu:

"Bir gece rüyada kendimi Kabe'de gördüm. O sırada esmer tenli, esmer tenlilerin en güzeli görüntüsünde bir adam geldi. Kulaklarının üzerinden uzanan saçları (kakülleri) omuzlarına iniyordu. Düz saçlı biriydi. Başından sular damlıyordu. Ellerini yanındaki iki adamın omuzlarına koymuş halde yürüyordu. Bu şekilde Beytullah'ı tavaf ediyordu. Ben:

"Bu kimdir?" diye sordum.

"Bu, Mesih bin Meryem'dir" dediler. Onun arkasında da kısa ve kıvırcık saçlı, sağ gözü şaşı bir adam vardı. Bu adam, gördüğüm insanlar içinde İbni Katan'a en çok benzeyen kişiydi. Bu da ellerini yanındaki iki adamın omuz-

---

1086-Buhari (12/417) 91-Kitabu't Ta'bir. 33-Rüyada Ka'be'nin tavaf edilmesi babı. Müslim (1/156) 1-Kitabu'l İman. 75-Mesih bin Meryem hakkında bilgiler babı. Muvatta (2/920) 49-Kitabu'l Sıfati'n Nebiyy (a.s). 2-Hz. İsa (a.s)'nın özellikleri hakkında gelen rivayetler babı.

larına koymuştu. Bu şekilde Beytullah'ı tavaf ediyordu.

"Bu kimdir?" diye sordum.

"Bu, Deccal Mesih'tir" dediler." (1)

Bir başka rivayete göre de Abdullah bin Ömer (r.a) şöyle bildirmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ben, İsa (a.s), Musa (a.s) ve İbrahim (a.s)'i gördüm. İsa (a.s) kırmızı tenli, kıvırcık saçlı, geniş göğüslü biriydi. Musa (a.s) Sudanlılar gibi esmer tenli, cüsseli ve düz saçlı biriydi." (2)

Bir Açıklama

'Cami'in tahkikçisi bu hadisle ilgili olarak şu bilgileri vermiştir:

"İbni Hacer, Feth'de şöyle söylemiştir:

"Hadisi şerifin metninde geçen "li 'İsa" ibaresindeki "li" harfi cerri ,"an" anlamındadır. Bu ifade, yüce Allah'ın şu ayeti kerimesindeki ifadeye benzemektedir:

"Kafirler, mü'minler için 'eğer müslümanlıkta bir hayır olsaydı, bizden öne geçemezlerdi' derler." (3)

Bu hadis, kuvvetli zanna dayanarak yemin etmenin caiz olduğuna işaret etmektedir. Çünkü İbni Ömer (r.a) Hz. İsa (r.a)'nın özelliği hakkında bildirilen şeyin, ravinin karıştırması sebebiyle yanlış aktarıldığını ifade ederek Resulullah (a.s)'ın "kırmızı tenli" olarak vasfettiği kişinin Deccal olduğuna dikkat çekerken yemin ifadesi kullanılmıştır. Böyle bir karıştırmaya belki her ikisinin de "Me-

---

1) Buhari (6/477) 60-Kitabu'l Enbiya. 48-Yüce Allah'ın: "Kitap'ta Meryem'i de an..." ayeti kerimesi ile ilgili bab. Müslim (1/55) Yukarıdaki hadisin geçtiği yer. Muvatta, aynı yer.

2) Buhari (6/477) 60-Kitabu'l Enbiya. 48-Yüce Allah'ın: "Kitap'ta Meryem'i de an..." ayeti kerimesi ile ilgili bab. Buhari'nin Sahih'inde aynen böyle geçmektedir.
"Metinde Hz. İbrahim (a.s) hakkında bilgi yoktur. Bu hadisi Humeydi'nin bildirdiğine göre Burkani de rivayet etmiştir. Oradaki rivayette bildirildiğine göre; "Resulullah (a.s)'a: "Peki İbrahim a.s) nasıldır?" diye soruldu. O da: "Arkadaşınıza benzemektedir" diye buyurdu.
Humeydi, Ebu Mes'ud Dımeşki'nin şöyle söylediğini bildirmiştir: "Buhari'de bu değişik nüshalarda, Mücahid'in İbni Ömer (r.a)'den rivayeti tarıkıyla nakledilen metin böyledir. Hadisçiler, aslında bu hadisi Muhammed bin Kesir'den nakletmişler ve hadisi Mücahid'in İbni Abbas (r.a)'tan rivayet ettiğini ifade etmişlerdir. Ebu Bekr Burkani de onların bu rivayetini esas almış ve İbni Abbas (r.a)'tan rivayet edilen hadisler bölümünde nakletmiştir."

3) Ahkaf Suresi: 11

sih" olarak adlandırılması yol açmış olabilir. "Mesihlik" özelliği Hz. İsa (a.s) için övgüye şayan, Deccal için ise yergiye işaret eden bir özellik durumundadır. İbni Ömer (r.a), Hz. İsa (a.s)'nın esmer olduğunu kesin olarak duymuş olması sebebiyle, bu konuda kuvvetli zannına dayanarak yemin etmekten çekinmiştir. O, Hz. İsa (a.s)'nın kırmızı tenli olarak tarif edilmesinin, bir tereddütten kaynaklandığını düşünüyordu."

Daha önce Hz. İsa (a.s)'yı beyaz ve kırmızı tenli olarak tarif eden değişik rivayetler geçti. İbni Ömer (r.a)'in Hz. Mesih (a.s)'in özelliği ile ilgili olarak söylediği sahih rivayet, doğru olduğunun ifadesidir. Bundan dolayı İbni Hacer, İbni Ömer (r.a)'nin, Hz. İsa (a.s)'nın kırmızı tenli olmayıp esmer tenli olduğunu ifade ederken buna aykırı rivayetleri tereddütle karşıladığına dikkat çekmiştir.

Cami'in tahkikçisi şöyle söylemiştir:

"İbni Katan, Huza'a kabilesinden ve cahiliye döneminde ölmüş olan bir adamdı. Hafız İbni Hacer, Feth'de onunla ilgili olarak şu bilgileri vermiştir:

"Bu kişinin adı Abduluzza bin Katan bir Amr bin Cundeb bin Sa'id bin Aiz bin Malik bin Mustalak'dı. Annesi Hale bintu Huveylid'di. Onun hakkında bu bilgileri Dimyati nakletmiştir.

Rivayete göre (Resulullah (a.s) Eksem bin Ebu'l Cun hakkında da aynı şeyi söylemiştir. Bu kişi, Resulullah (a.s)'a:

"Ey Allah'ın Resulü! Onun bana benzemesinin bana bir zararı olur mu?" diye sordu. Resulullah (a.s) da:

"Hayır, sen müslümansın, o ise kafirdir" diye buyurdu."

Bu rivayet, İbni Sa'd'dan nakledilmiştir.

Bilindiğine göre Resulullah (a.s)'ın Eksem bin Amr bin Luhayy'ı benzettiği kişi, Huza'a kabilesinin dedesi olan kişidir. Yoksa Resulullah (a.s) bu zatı Deccal'a benzetmiş değildir. Ahmed ve daha başkaları da bu şekilde rivayet etmişlerdir. Oradaki rivayetin metninde geçen, Resulullah (a.s)'ın:

"Deccal Mekke ve Medine'ye giremez" sözü, Deccal'ın ortaya çıkmasından sonra buralara giremeyeceğine işaret etmektedir. Yoksa bu söz, Deccal'ın geçmişte buralara girememiş olduğu anlamında değildir."

١٠٨٧ــ رَوَى أَحْمَدُ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِنِّي لَأَرْجُوا إِنْ طَالَ بِي عُمُرٌ أَنْ أَلْقَى عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ﷺ، فَإِنْ عَجَّلَ بِي مَوْتٌ فَمَنْ لَقِيَهُ مِنْكُمْ فَلْيُقْرِئْهُ مِنِّي السَّلَامَ».

1087- Ahmed, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Eğer ömrüm uzun olursa, İsa bin Meryem (a.s) ile karşılaşmayı arzularım. Şayet ölümüm erkenden gelecek olursa, sizden onunla karşılaşan, benden kendisine selam söylesin."

١٠٨٨ــ رَوَى أَبُو سَعِيدِ النَّقَّاشِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «طُوبَى لِعَيْشٍ بَعْدَ الْمَسِيحِ، يُؤْذَنُ لِلسَّمَاءِ فِي الْقَطْرِ، وَيُؤْذَنُ لِلأَرْضِ فِي النَّبَاتِ، حَتَّى لَوْ بَذَرْتَ حَبَّكَ عَلَى الصَّفَا لَنَبَتَ، وَحَتَّى يَمُرَّ الرَّجُلُ عَلَى الأَسَدِ فَلاَ يَضُرُّهُ، وَيَطَأُ عَلَى الْحَيَّةِ فَلاَ تَضُرُّهُ، وَلاَ تَشَاحٌّ، وَلاَ تَحَاسُدَ، وَلاَ تَبَاغُضَ».

1088- Ebu Said en Nukkaş, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Mesih (a.s)'den sonraki yaşayışa (yaşayana) ne mutlu! O zamanda göğe yağmur yağdırması için izin verilir. Yere de bitki bitirmesi için izin verilir. Öyle ki, tohumu kaskatı düz bir taşın üstüne atsan bile, bitki bitirir. O zamanda bir adam aslanın yanından geçer, ama aslan ona bir zarar vermez. Yılanın üstüne basar, bir zararı dokunmaz. O zamanda düşmanlık, hasetçilik ve kincilik yoktur."

Bir Açıklama

Bu hadisi şerif, Hz. İsa (a.s)'nın vefatından sonra da iyilik, barış ve bereketin bir süre devam edeceğine işaret etmektedir. Daha ileride de geçeceği üzere, mü'minlerin ruhlarını alacak olan rüzgarın esmesi olayı, bu sürenin geçmesinden sonra olacaktır. Bu nas, daha önce bizim hakkında bazı açıklamalarda bulunduğumuz, aynı şekilde Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde'nin üzerinde bir takım

---

1087-Ahmed (2/298) Mecma'u'z Zevaid (8/5) Müellif: "Bu hadisi Ahmed iki ayrı isnadla rivayet etmiştir. İsnadlardan biri merfudur. Bu yukarıda verilen rivayettir. Diğeri ise mevkuftur. Orada geçen raviler, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

1088-Fevaidu'l Irakiyyin, Kenzu'l Ummal'da bildirildiğine göre bu hadisi Ebu Said en Nakkaş'dan Ebu Nu'aym rivayet etmiştir. Suyuti, hadisin hasen olabileceği yolunda bir işaret vermiş, Gummari ise isnadı kuvvetlendirmiştir. Munavi de, Fezyu'l Kadir (4/275)'de, Nakkaş'ın rivayetlerinin adil ravilere dayandığının açık olduğunu, ancak bu rivayeti meşhur hadisçilerden herhangi birinin kitaplarına aldıklarına dair bir şey bilmediğini söylemiştir. Ancak Munavi, kendisinin rivayetlerini tesbit edememiştir. Yoksa hadisi Ebu Nu'aym ve Deylemi kitaplarına almışlardır.

yorumlarda bulunmuş olduğu Abdullah bin Amr (r.a)'dan rivayet edilen nasta bazı karışıklıklar yahut atlamalar olduğunu göstermektedir. Bu karıştırma, atlama yahut özetleme işi, hadisi nakleden ravilerden biri tarafından yapılmış olabilir.

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Şeyh Abdulfetteh Ebu Gudde'nin incelemiş olduğu 'et Tasrih bima Tevatere fi Nuzuli'l Mesih' isimli kitap, Hz. Mesih (a.s)'in inişi ile ilgili olarak yazılan kitapların en önemlilerindendir. Kitabın yazarı Şeyh Muhammed Enver Şah Keşmiri, söz konusu kitapta Hz. Mesih (a.s)'in inişi ile ilgili olarak yetmiş altı hadis zikretmiştir. Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde de kendisinin tesbit etmiş olduğu konuyla ilgili on hadisi bunlara ilave etmiştir. Böylece Hz. Mesih (a.s)'in inişi ile ilgili olarak rivayet edilen hadislerin sayısı, seksenaltıya ulaşmıştır.

Şeyh Enver Şah, konuyla ilgili olarak kitabında sahabilerden ve tabiinden yirmibeş eser (rivayet) nakletmiştir. Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde ise buna kendisinin tesbit ettiği, sahabilerden ve tabiinlerden nakledilmiş olan on eseri (rivayeti) ilave etmiştir. Böylece sahabe ve tabiinden Hz. İsa (a.s)'nın inişi ile ilgili olarak nakledilen eserlerin (rivayetlerin) sayısı otuzbeşi bulmuştur. Böylelikle gerek haber (hadis), gerekse eser (sahabi veya tabii sözü rivayeti) niteliğinde Hz. Mesih (a.s)'in inişi hakkında varid olmuş olan rivayetlerin sayısı, yüzyirmibiri bulmaktadır. Bu durum, Hz. Mesih (a.s)'in inişinin, şeriatın kesin olarak bildirdikleri (kat'iyyatı) arasına girdiğine ve bunu inkar edenin küfre düşeceğini işaret etmektedir.

Söz konusu hadisler ve eserler (rivayetler) arasında Deccal, Ye'cuc ve Me'cuc, Mehdi (a.s) ve kıyamet alametleri gibi konular üzerinde duran çeşitli naslar geçmektedir. Bununla birlikte sadece söz konusu konular ya da onlardan herhangi biri üzerinde duran hadisler de rivayet edilmiştir. Bu itibarle Deccal ile ilgili hadisler de mütevatir sayılmaktadır. Yine Mehdi (a.s)'den söz eden hadisler de mütevatir derecesindedir. Bütün bu konuları ele alması itibariyle sözünü ettiğimiz kitap oldukça büyük kıymete sahiptir. Hatta bu kitap, altınla tartılsaydı yine de tam değerini belirlemede yeterli bir ölçek olmazdı.

2. Kur'an-ı Kerim'de Hz. İsa (.as)'nın ahir zamanda ineceğine işaret eden dört ayet bulunmaktadır. Bu ayetler de şunlardır:

1. *"Melekler demişti ki: "Ey Meryem! Allah sana kendinden bir sözü, adı Meryem oğlu İsa olan Mesih'i dünya ve ahirette şerefli ve Allah'a yakın kılınanlardan olarak müjdeler. İnsanlarla beşikte iken de, yetişkin iken de konuşacaktır ve o iyilerdendir." (1)*

---

1) Ali İmran Suresi: 45, 46

2. *"Allah: "Ey Meryem oğlu İsa! Sana ve anana olan nimetimi an" demişti. Seni Ruhu'l Kudüs'le desteklemiştim. Beşikte ve yetişkin iken insanlarla konuşuyordun." (1)*

3. *"Bu, bir de inkarlarından, Meryem'e büyük bir iftirada bulunmalarından ve Meryem oğlu İsa Mesih'i -Allah'ın elçisi- öldürdük demelerinden ötürüdür. Oysa onu öldürmediler ve asmadılar. Fakat onlara öyle göründü. Ayrılığa düştükleri şeyde doğrusu şüphededirler. Bu hususlaki bilgileri ancak zanna uymaktan ibarettir. Kesin olarak onu öldürmediler. Bilakis Allah onu kendi katına yükseltti. Allah güçlüdür, hakimdir. Kitap ehlinden ölmeden önce İsa'ya inanmayacak yoktur. O -gerektiği gibi inanmadıklarından- kıyamet günü onların aleyhine şahid olur."* (32

4. *"Ey Muhammed! Meryem oğlu misal verilince senin milletin buna gülüp geçiverdi."* (3)

"Meryem oğlu ancak kendisine nimet verdiğimiz ve İsrailoğullarına örnek kıldığımız bir kuldur." (4)

"O kıyametin kopacağını bildirir. O saatin geleceğinden şüphe etmeyin, bana uyun. Bu doğru yoldur." (5)

Birinci ve ikinci ayeti kerime Hz. İsa (a.s)'nın yetişkinlikte (kuhulet çağında) insanlarla konuşacağını haber vermesi itibariyle Hz. İsa (a.s)'nın indirileceğine işaret etmektedir. Sahih rivayetlerde bildirildiğine göre Hz. İsa (a.s) otuzüç yaşında göğe yükseltildi. Yetişkinlik (kuhulet) çağı ise bu yaştan sonra gelir.

Üçüncü ayeti kerime de kitap ehlinin, onun ölümünden önce sahih bir imanla Hz. İsa (a.s)'ya inanacaklarını bildirmesi nedeniyle, onun indirileceğine işaret etmektedir. Kitap ehlinin Hz. İsa (a.s)'ya sahih imanla inanmaları ise, onun indirilmesinden sonra olacaktır.

Dördüncü ayeti kerime ise bir kıraata göre, Hz. İsa (a.s)'nın inişinin kıyamet alametlerinden olduğunu, bir başka kıraata göre de kıyameti haber veren bir ilim (bilgi) olduğunu bildirmesi yönünden, Hz. İsa (a.s)'nın ineceğine işaret etmektedir. Her iki kıraata göre de, Hz. İsa (a.s)'nın inişinin, kıyametin yaklaştığını haber veren bir olay olacağı anlaşılmaktadır.

İbni Hibban, İbni Afra'nın azatlısı Ebu Yahya'dan, o da Abdullah bin Abbas

1) Maide Suresi: 110
2) Nisa Suresi: 156-159
3) Zuhruf Suresi: 57
4) Zuhruf Suresi: 59
5) Zuhruf Suresi: 61

(r.a)'tan rivayet etmiştir:

"Bu alamet, İsa (a.s)'nın kıyamet gününden önce inmesidir." (1)

İbni Abbas (r.a)'ın da yüce Allah'ın *"O kıyamet vaktini bildiren bir alemettir"* sözü ile ilgili olarak şöyle söylediği bildirilmişir:

"Burada alamet ile kastedilen şey, Hz. İsa (a.s)'nın kıyamet gününden önce (ortaya) çıkması (inmesi) dir." (2)

Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde bununla ilgili olarak şöyle söylemektedir:

"Yani efendimiz Hz. İsa (a.s)'nın inmesi, kıyametin kopma zamanının yaklaştığına işaret eden bir olay olacaktır. Buna yukarıda zikredilen Zuhruf suresinin 61. ayeti kerimesi işaret etmektedir.

İbni Kesir tefsirininin 4. cildinin 132. sahifesinde ifade edildiği üzere, ayetteki ilgili kelimenin "alem" olarak okunması, İbni Abbas, Ebu Hureyre, Ebu'l Aliye, Ebu Malik, İkrime, Hasan, Katade, Dahhak ve daha başkalarının görüşleridir. Dimyati'nin 'İthafu Fudelai'l Beşer bi'l Kıraati'l Erba'ati aşer' (İnsanlığın faziletlilerinden ondört kıraat üzere ithaf) adlı kitabının 386. sahifesinde ifade edildiğine göre kıraat imamlarından olan A'meşin görüşü de böyledir. Cumhurun (kıraat imamlarının çoğunluğunun) kıraatına göre ise söz konusu kelime "ilm" olarak okunmaktadır. (ve innehu le'ilmun bi's sa'a) Bu kıraatta da (innehu'nun sonundaki) zamir, Hz. İsa (a.s)'ya işaret etmektedir. Bununla kastedilen anlam ise şudur:

"Hz. İsa (a.s)'nın babasız olarak dünyaya gelmesi ve ölüleri diriltmesi, Allah katından peygamberlerin gönderilmesi olayına ve ölümden sonra yeniden dirilişin olacağına yeterli delil oluşturur. O yine kıyametin kopuş zamanı hakkında bir bilgi özelliği taşımaktadır. Onun inişi ile, kıyametin kopacağı vaktin yaklaştığı anlaşılır. Dolayısıyla o, kıyamet vakti için bir emare, bir alemettir."

Zemahşeri, Keşşaf (3/424)'da şöyle söylemiştir:

"O, kıyamet hakkında bir bilgidir, (veya kıyametin geleceğini bildirir)

Yani Hz. İsa (a.s), kıyametin vaktinin yaklaştığına işaret eden alametlerden biridir. Onunla kıyametin yaklaştığı bilinir. Burada onunla bir bilgi oluşacağından dolayı alamet "ilm" olarak adlandırılmıştır." Bu ayeti kerimeyi Ebu Hibban 'el Bahr' adlı tefsirinin 8. cildinin 26. sahifesinde, İbni Kuteybe, 'Garibu'l Kur'an' adlı kitabının 400. sahifesinde aynen ve daha başka müfessirler de

---

1) İhsan bi Tertibi İbni Hibban, Müellif: "Bu hadisi buradakine benzer bir metinle Ahmed ve Taberani rivayet etmiştir" demiştir.

2) Mecmau'z Zevaid (7/104) Müellif: "Bu hadisi buradakine benzer bir metinle Ahmed ve Taberani rivayet etmiştir. Buradaki metini ise İbni Cerir tahric etmiştir" demiştir.

kitaplarında bu şekilde açıklamışlardır.

Ayeti kerime her iki okunuş şekli ile de Hz. İsa (a.s)'nın kıyametin kopma vaktinden önce gökten inmek suretiyle kıyamet vakti hakkında bir alamet ve ilim teşkil edeceğini ortaya koymaktadır."

İbni Cerir, yüce Allah'ın: *"İnsanlarla beşikte iken de, yetişkin iken de konuşacaktır ve o iyilerdendir"* sözü ile ilgili olarak İbni Zeyd'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Hz. İsa (a.s) onlara (insanlara) beşikte konuştu. Aynı şekilde Deccal'i öldürdüğünde de onlarla konuşacaktır ve o zaman yetişkinlik (kuhulet) çağında olacaktır." (1)

Yine İbni Cerir ve İbni Ebi Hatim, İbni Abbas (r.a)'ın, yüce Allah'ın: *"Kitap ehlinden ölmeden önce İsa'ya inanmayacak yokur"* sözü ile ilgili olarak şöyle söylediğini rivayet etmişlerdir:

"Yani Hz. İsa (a.s)'nın ölümünden önce ona inanacaklardır." (2)

3. İlimde rusuh sahibi ilim adamlarının bir bölümü, Hz. İsa (a.s)'nın ineceğine ait rivayetlerin mütevatir olduğunu açıkca ifade etmişlerdir. Allame Seyyid Mahmud Alusi 'Ruhu'l Meani' adlı tefsirinde şöyle söylemiştir:

"Ümmetin Hz. İsa (a.s)'nın ineceği üzerinde icma etmiş olması, peygamberlik silsilesinin son bulduğu inancına aykırı bir şey değildir. Hz. İsa (a.s)'nın ineceği ile ilgili rivayetler oldukça yaygındır. Hatta anlam açısından tevatür derecesine ulaşmış olduğu bile söylenebilir. Bazı görüşlere göre Kur'an-ı Kerim'de de onun ineceğine işaret edilmektedir. Dolayısıyla buna inanmak gerekmektedir.

Filozoflar gibi Hz. İsa (a.s)'nın ahir zamanda ineceğini inkar edenlerin küfürlerine hükmedilir. Çünkü o, Hz. Peygamberimiz (a.s)'in peygamberlikle görevlendirilmesinden önce peygamberdi."

Allame Alusi bu açıklamayı yaptıktan sonra şunları söylemektedir:

"Hz. İsa (a.s) indiğinde, daha önce kendisine verilmiş olan peygamberlik sıfatını üzerinde taşıyarak iner. Bu sıfat, herhangi bir halden dolayı ondan alınmış değildir. Ancak kendisine daha önce verilmiş olan şeriat, gerek kendi şahsı hakkında, gerekse başkaları hakkında neshedilmiş olacağından, o şeriata göre ibadet etmez. Onun temel meselelerde de, furuata dair konularda da

---

1) Durru'l Mensur, Ali İmran Suresi tefsiri (2/25)

2) Durru'l Mensur, Nisa Suresi tefsiri (2/241) İbni Hacer de, bu hadisten söz etmiştir. Fethu'l Bari (6/492) 60-Kitabu'l Enbiya, 49-Hz. İsa (a.s)'nın inişi babında bu hadisin isnadının sahih olduğu ifade edilmiştir.

yükümlülükleri bu şeriata göre olacaktır. Hz. İsa (a.s)'nın inişinden sonra kendisine vahiy inmeyecek ve yeni hükümler ortaya koyulmayacaktır. Bilakis o, Resulullah (a.s)'ın bir halifesi, onun ümmetinden olan hakimlerden bir hakim (yargıç) olacak ve bazı rivayetlerde bildirildiği üzere, kendisine yere inişinden önce gökte Hz. Muhammed (a.s)'in şeriatı hakkında öğretilen bilgilere göre hükmedecektir."

Hafız İmaduddin İbni Kesir de bu yönde görüş beyen etmektedir. O, tefsirinde, yüce Allah'ın, Zuhruf suresinde geçen, *"O kıyameti bildiren bir bilgi (ilim)dir"* sözü ile ilgili olarak şöyle söylemiştir:

"Resulullah (.as)'ın, Hz. İsa (a.s)'nın kıyamet gününden önce ineceğini bildirdiğine dair tevatür derecesine varacak miktarda hadis rivayet edilmiştir. Resulullah (a.s)'ın bildirdiğine göre Hz. İsa (a.s), adil bir yönetici ve hakka göre hükmeden bir hakim olarak inecektir."

İbni Kesir, Nisa suresi tefsirinde de bu yönde görüşler beyan etmiştir.

Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde şöyle söylemiştir:

"İmam İbni Cerir, Taberi Tefsir'inin 3. cildinin 203. sahifesinde yüce Allah'ın "Ben senin ecelini yetirecek ve seni kendime yükselteceğim" sözünün tefsirin yaparken "ecelini yetirmek (teveffi)" ile ilgili rivayetleri aktardıktan sonra şöyle söylemektedir:

"Bu rivayetler içerisinde bize göre en sıhhatli olanı Resulullah (a.s)'ın bu sözün; "Ben seni yeryüzünden alacak ve kendime yükselteceğim" anlamında olduğunu bildirdiğine dair rivayettir. Çünkü Resulullah (a.s)'ın: "İsa bin Meryem (a.s) iner ve Deccal'i öldürür." diye buyurduğuna dair tevatür derecesinde rivayetler bulunmaktadır.

Şeyhimiz İmam Kevseri (r.a) de: 'Nazratun 'Abire fi Meza'imi men Yunkiru Nuzule 'İsa aleyhisselam Kable'l Ahire' (Hz. İsa (a.s)'nın Kıyamet Gününden önce ineceğini İnkar Edenin İddialarına Genel Bir Bakış) adlı kitabının 31. sahifesinde şöyle söylemektedir:

"İmam Cerir Taberi'nin 'Bu rivayetler içerisinde bize göre en sıhhatli olanı Resulullah (a.s)'ın, bu sözün, "Ben seni yeryüzünden alacak ve kendime yükselteceğim" anlamında olduğunu bildirdiğine dair rivayettir' sözü, bu anlamdaki rivayetlerin tümünün asıl itibariyle aynı derecede sahih olduklarını göstermez. Çünkü bunların içerisinde, hıristiyanlara bile nisbet edilenler bulunmaktadır. Bu türden bir rivayetin onun nazarında sahih kabul edileceği düşünülemez. Bilakis onun bu sözü: "Filanca, eşekten daha zeki, duvardan daha anlayışlıdır" sözlerine benzer bir sözdür.

İbni Cerir'in, Tefsir'inde, farklı rivayetleri naklettikten sonra ilmi değerine pek bakmadan bu türden ifadeleri sıkça kullandığı görülür. Bazen bu tür sözlerinde esas aldığı rivayetlerin içinde kesinlikte yanlış (asılsız) olan da bulunur. Dolayısıyla, bir kimsenin kabul edilmemiş, reddedilmiş rivayetleri kuvvetli göstermek için İmam Cerir Taberi'nin bu tür sözlerini dayanak göstermesi doğru değildir."

Bu açıklama, İbni Cerir Taberi'nin tefsirini anlamada yararlanılacak bir kural ve önemli bir açıklamadır. Bunu bilmeli ve aklımızda tutmalıyız. Bu konu gizli kalmış bilgilerdendir.

Tefsirci İmam İbni Atiyye el Gırnati Endülüsi de, Tefsir'inde şöyle söylemiştir:

"Ümmet, mütevatir hadislerin ifade ettiği anlama göre Hz. İsa (a.s)'nın gökte yaşamakta olduğu, ahir zamanda inip domuzu öldüreceği, haçı kıracağı, Deccal'i öldüreceği ve her tarafa adaleti yayacağı, onunla Hz. Muhammed (a.s) ümmetinin üstünlük sağlayacağı, kendisinin de Mekke'ye hac ve umre ziyareti yapacağı üzerinde icma etmiş ve görüş birliğine varmıştır."

Allame Şevkani Yumna da, 'et Tavdih Fi Tevaturi ma Cae fi'l Muntazari ve'd Deccal ve'l Mesih' (Beklenen Mehdi, Deccal ve Mesih (a.s) ile ilgili Rivayetlerin Tevatür Derecesinde Olduğunun Açıklanması) adlı kitabında konuyla ilgili rivayetleri naklettikten sonra şöyle söylemektedir:

"Beklenen Mehdi ile ilgili rivayetlerin mütevatir olduğu ortaya çıkmıştır. Yine Deccal'le ilgili rivayetlerin de, İsa bin Meryem (a.s)'in ineceğine dair rivayetlerin de tevatür derecesine ulaştığı belli olmuştur."

Bu sözü ondan, Üstadımız Allame Şeyh Abdullah bin Sıddık Gumari -Allah kendisine rahatlık versin- 'Akidetu Ehli'l İslam fu Nuzuli 'İsa aleyhisselam' (Hz. İsa (a.s)'nın ineceği konusunda müslümanların inançları) adlı kitabının 11. sahifesinde nakletmiştir.

Şeyhlerimizin şeyhi Allame muhaddis Şerif Seydi Muhammed bin Ca'fer Kettani (r.a) "Nazmu'l Mutenasir mine'l Hadisi'l Mütevatir' (Mütevatir hadislerden dağınık olanların bir araya toplanması) adlı kitabının 147. sahifesinde şöyle söylemiştir:

"İlim adamlarımız, efendimiz Hz. İsa (as)'nın ineceğinin kitap, sünnet ve icma ile sabit olduğunu ifade etmişlerdir. Rivayetlerin incelenmesinden çıkarılan sonuca göre, beklenen Mehdi ile ilgili rivayetler de mütevatirdir. Yine Deccal'in ortaya çıkacağı ve İsa bin Meryem (a.s)'in ineceği hakkındaki rivayetler de aynı derecededir ve mütevatirdir."

4. Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde şöyle diyor:

"Efendimiz Hz. İsa (a.s)'nın inişi ile ilgili mütevatir rivayetler değişik kaynaklarda bildirilmiş, ancak onun ne vakit ineceği ile ilgili olarak herhangi bir bilgi verilmemiştir. Onun ineceği zaman konusunda belki bazı işaretlere ve belli anlamlar ortaya koyan emarelere bakılarak fikir edinmek mümkün olabilir.

İmam İbni Cerir, Taberi Tefsir'inin Mukaddime (1/74 ve 92)'sinde şöyle söylemiştir:

"Kur'an-ı Kerim'de yer alan ve te'vile ihtiyaç gösteren ifadeler farklı türde olabilir: Bunların, kesin anlamına ulaşılması mümkün olmayan te'vili yalnız tek ve mutlak güç sahibi (kahhar) Allah Teala tarafından bilinen ifadelerdir. Allahu Teala bu ifadelerin ilmini (bilgisini) kendine özel kılmış ve bütün yaratıklarından gizlemiştir. Olacak şeylerin kesin vakitleri, gelecek zamanlar ile ilgili haberler de bunların içindedir. Mesela kıyamet gününün kopma vakti, sura üflenme vakti, İsa bin Meryem (a.s)'in ineceği zaman, güneşin batı yönünden doğacağı vakit ve buna benzer olayların gerçekleşeceği vakitler hakkındaki bilgiler, Allahu Teala'nın kendi zatına has kıldığı bilgilerdir."

Bu olayların gerçekleşecekleri vakitleri kesin bir şekilde kimse bilemez ve bu konuda herhangi bir te'vilde bulunma imkanı da yoktur. Ancak olaylarla ilgili belirtilerden söz eden haberlere dayanarak bir fikir edinilmesi mümkündür. Çünkü bu olayların gerçekleşeceği vakitlerle ilgili ilmi, yaratıklarından saklayıp kendi zatına özel kılmıştır. Yüce Allah da, doğruluğunda tereddüt bulunmayan kitabında bunu bildirmekte ve şöyle buyurmaktadır:

"Ey Muhammed! Sana kıyamet saatinin ne zaman gelip çatacağını soruyorlar. De ki: "Onu ancak Rabb'im bilir. Onun (kıyametin) vaktini O'ndan başka belirtecek yoktur. Göklerin ve yerin ağırlığını kaldıramayacağı o saat, sizlere ansızın gelecektir. Sen sanki öğrenmişsin gibi sana soruyorlar. De ki: "Onu bilmek ancak Allah'a mahsustur. Ama insanların çoğu bu gerçeği bilmezler." (1)

Peygamberimiz Hz. Muhammed (a.s) de, sözünü ettiğimiz şeyler üzerinde durduğu zaman sadece bunların belirtileri hakkında bilgi vermekle kalırdı. Nitekim Resulullah (a.s)'ın ashabına Deccal'den söz ederken şöyle buyurduğu bildirilmiştir:

"Ben sizin içinizde iken (Deccal) ortaya çıkarsa, ona karşı ben mücadele ederim. Benden sonra ortaya çıkarsa, Allahu Teala sizin üzerinizde koruyucudur."

Buna benzer bir çok rivayetten, Resulullah (a.s)'ın, sözü edilen olayların

---

1) Araf Suresi: 187

gerçekleşeceği vakit konusunda yıl ve gün olarak herhangi bir bilgiye sahip olmadığı anlaşılmaktadır. Şanı yüce Allahu Teala Hz. Peygamber (a.s)'e belli bir takım alamet ve emareleri bildirmek suretiyle söz konusu olayların gerçekleşecekleri vakitler hakkında bir takım bilgiler sunmuştur."

5. Aşağıda, Pakistan Müftüsü doğruyu bulma konusunda dikkatli ve kıymetli bir ilim adamı olan Şeyh Muhammed Şefi -Allah kendisini korusun-'nin konuyla ilgili olarak yazmış olduğu bir kitaptan, kitap ve sünnette Hz. İsa (a.s)'nın inişine delil oluşturan nasların genel bir listesini, kitaptaki bazı bilgileri çıkarmak suretiyle naklediyoruz:

"Hz. Mesih (a.s)'in kıymetli ismi İsa (a.s)'dır. İsminin böyle olduğuna ayet ve hadislerden sayılamayacak kadar delil bulunmaktadır.

Künyesi 'İbnu Meryem'dir.

"Bu, İsa bin Meryem'dir" (1)

Lakabı; Mesih, Kelimetu'llah (Allah'ın kelimesi) ve Ruhun minhu (Allah'ın ruhu)'dur.

"Meryem oğlu İsa Mesih, Allah'ın paygamberi, Meryem'e ulaştırdığı kelimesi ve kendinden bir ruhtur." (2)

Annesi Meryem'dir. Buna da gerek ayetlerden, gereksa hadislerden sayılamayacak kadar çok delil bulunmaktadır.

Babası bulunmamaktadır. Hz. İsa (a.s) tamamen Allahu Teala'nın ilahi kudreti ile babasız olarak dünyaya gelmiştir.

Annesinin babasının adı 'İmran'dır.

"... Ve 'İmran kızı Meryem..." (3)

Dayısı Hz. Harun (a.s)'dur.

"Ey Harun'un kızkardeşi!..." (4)

Anesinin annesi, İmran'ın hanımı Hanna'dır.

"İmran'ın karısı: "Ey Rabb'im! Karnımda olanı sadece sana hizmet etmek için adadım..." demişti." (5)

---

1) Meryem Suresi: 34
2) Nisa Suresi: 171
3) Tahrim Suresi: 12
4) Meryem Suresi: 28
5) Ali İmran Suresi: 35

Annesi hamileliğinde karnında taşıdığı çocuğu Beyti'l Maktis'e (Kudüs'teki Ma'bed'e -Mescid-i Aksa'ya) adamıştı.

"Karnımda olanı sadece sana hizmet etmek için adadım..." demişti" (1)

Daha sonra (Mescid-i Aksa'ya adanan) çocuk kız olarak dünyaya geldi.

"Onu doğurduğunda -Allah onun ne doğurduğunu bilirken-: "Ey Rabb'im! Ben kız doğurdum.. "dedi." (2)

Meryem'in annesi, karnında taşıdığı çocuğu Mescid-i Aksa'nın hizmetine adadığına dair adağını yerine getirmemesine mazeret olarak onun kız doğmasını göstermiştir. Çünkü kız çocuk Beyt-i Makdis'in hizmetinde görev alabilecek durumda değildi.

"Ey Rabb'im! Ben kız doğurdum. Erkek, kız gibi değildir.." dedi." (3)

Daha sonra annesi bu çocuğu Meryem olarak adlandırmıştır.

"Ben onu adını Meryem koydum...." (4)

Hz. İse (a.s)'nın özellikleri ve halleri hakkında bilgi veren metinlerden bazıları:

Annesinin onu şeytanın dokunmasından Allah'a sığındırması:

"(Annesi): "Ben onu da, soyunu da kovulmuş şeytandan sana sığındırırım," dedi." (5)

Buhari ve Müslim'in Sahih'lerinde yer alan bir hadiste bildirildiğine göre Resulullah (a.s), Allahu Teala'nın bu özelliği sadece Hz. Meryem (a.s)'e özel kıldığını bildirmiştir.

Mescid-i Aksa'nın etrafında oturanların Hz. Meryem (a.s)'in eğitimini kimin üstleneceği konusunda aralarında tartışmaları ve Hz. Zekeriya (a.s)'nın onun bakım ve eğitimini üstlenmesi:

"Ey Muhammed! Bu sana vahyettiğimiz gayb haberlerindendir. Meryem'e hangisi kefil olacak diye kalemlerini atarlarken sen yanlarında değildin. Çekişirlerken de orada değildin." (6)

Hz. Meryem'in mihraba yerleştirilmesi ve orada kendisine gaybden rızık

---

1) Ali İmran Suresi: 35
2) Ali İmran Suresi: 36
3) Ali İmran Suresi: 36
4) Ali İmran Suresi: 36
5) Ali İmran Suresi: 36
6) Ali İmran Suresi: 44

gönderilmesi:

"Zekeriyya ma'bedde onun yanına her girişinde, yanında bir yiyecek bulurdu. "Ey Meryem! Bu sana nereden geldi" diye sormuş, o da: "Bu Allah'ın katındandır," cevabını vermişti. Doğrusu Allah dilediğini hesapsız rızıklandırır." (1)

Hz. Zekeriyya (a.s)'nın, Meryem'e kendisine rızkın nereden geldiğini sorması:

"Ey Meryem! Bu sana nereden geldi" diye sormuş, o da: "Bu Allah'ın katındandır" cevabını vermişti." (2)

Meleklerin Hz. Meryem ile konuşmaları:

"Melekler şöyle demişti: "Ey Meryem! Allah seni seçip temizledi, dünyaların kadınlarından seni üstün tuttu." (3)

Hz. Meryem'in hayızdan (adet görmekten) temiz kılınması:

"Allah seni seçip temizledi." (4)

Çağının bütün kadınlarından üstün kılınması:

"Dünyaların kadınlarından seni üstün tuttu." (5)

Hz. Meryem'in kenar bir yerde bir zaviyeye çekilmesi:

"Ey Muhammed! Kitapta Meryem'i de an. O, ailesinden ayrılarak doğu yönünde bir yere çekilmişti." (6)

İnsanlardan gizlenmek için çekildiği yerin önüne bir perde germesi:

"Sonra insanlardan gizlenmek için bir perde germişti." (7)

Daha sonra Hz. Meryem'in yanına meleğin insan şeklinde gelmesi:

"Sonra biz ruhumuzu (Cebrail (a.s)'i) göndermiştik de, ona tam bir insan olarak görünmüştü." (8)

Hz. Meryem'in insan şeklinde kendisine gelen bu melekten Allah'a sığınması:

---

1) Ali İmran Suresi: 37
2) Ali İmran Suresi: 37
3) Ali İmran Suresi: 42
4) Ali İmran Suresi: 42
5) Ali İmran Suresi: 42
6) Meryem Suresi: 16
7) Meryem Suresi: 17
8) Meryem Suresi: 17

"Meryem: "Allah'tan sakınan bir kimse isen, senden Rahman'a sığınırım" dedi." (1)

Sonra meleğin, Hz. Meryem'e, Hz. İsa (a.s)'yı doğuracağı müjdesini vermesi:

"(Melek ona): "Ben temiz bir oğlan bağışlamak için, Rabb'inin sana gönderdiği elçiden başkası değilim" dedi." (2)

Hz. Meryem'in bu haberi hayretle karşılaması:

"Meryem: "Bana bir insan temas etmemişken, ben kötü kadın da olmadığım halde nasıl oğlum olabilir?" dedi." (3)

Meleğin, Hz. Meryem'e babasız çocuk dünyaya getirmenin Allah için zor bir iş olmadığını bildirmesi:

"Cebrail: "Bu böyledir, çünkü Rabb'in "Bu bana kolaydır, onu insanlar için bir mucize ve katımızdan da bir rahmet kılacağız, hem bu önceden kararlaştırılmış bir iştir" diyor" dedi." (4)

Hz. Meryem'in kendisine herhangi bir erkek dokunmadan, sadece Allahu Teala'nın ilahi kudredi ile Hz. İsa (a.s)'ya hamile kalması:

"Meryem çocuğa gebe kaldı." (5)

Hz. Meryem'in doğum sancıları duyması üzerine hurma ağacının kütüğünün yanına gitmesi:

"Doğum sancısı onu bir hurma ağacının dibine gitmeye mecbur etti." (6)

İlim adamları şöyle söylemişlerdir: Hz. Meryem (a.s)'de görülen bütün harikulade olaylar, Hz. İsa (a.s)'nın peygamber olacağını müjdeleyen mucizelerdi (İrhaslardı.) (7)

Hz. İsa (a.s)'nın doğum yeri ve bu doğumun mahiyeti:

Hz. İsa (a.s), meskun yere uzak bir bahçenin kenarında dünyaya gelmiştir.

"Meryem çocuğa gebe kaldı; o haliyle uzak bir yere çekildi." (8)

---

1) Meryem Suresi: 18
2) Meryem Suresi: 19
3) Meryem Suresi: 20
4) Meryem Suresi: 21
5) Meryem Suresi: 22
6) Meryem Suresi: 23
7) İrhas: Peygamberlerden, peygamberlik öncesinde zuhur eden harikulade işler.
8) Meryem Suresi: 22

Hz. Meryem bir hurma kütüğüne dayanarak doğum yapmıştır.

"Doğum sancısı onu bir hurma ağacının dibine gitmeye mecbur etti." (1)

Hz. Meryem'in doğum yaptıktan sonra başından geçen olaylar:

Utangaçlık ve insanların kendini töhmet altında bırakmalarından korkması sebebiyle sıkıntı içine düşmesi:

"Keşke ben bundan önce ölmüş olsaydım da unutulup gitseydim," dedi." (2)

Meleğin, ağacın altından Hz. Meryem (a.s)'e "Üzülme Allahu Teala sana, insanların ileri gelenlerinden olan bir çocuk bahşetti" diye seslenmesi:

"Onun (ağacın) altından bir ses kendine şöyle seslendi: "Sakın üzülme, Rabb'in içinde bulunanı şerefli kılmıştır." (3)

Allahu Teala'nın Hz. Meryem (a.s)'i taze hurma ile rızıklandırması:

"(Melek) şöyle söyledi: "Hurma ağacını kendine doğru silkele, üstüne taze hurma dökülsün." (4)

Hz. Meryem (a.s)'in, Hz. İsa (a.s)'yı kundak içinde kavmine (mensubu bulunduğu kavme) götürmesi:

"(Meryem) çocuğu alıp kavmine getirdi." (5)

Kavminin, Hz. Meryem (a.s)'i fenalıkla itham etmesi:

"Kavmi (Meryem'e): "Ey Meryem! Utanılacak bir şey yaptın. Ey Harun'un kızkardeşi! Baban kötü bir kimse değildi, annen de iffetsiz değildi," dediler." (6)

Efendimiz Hz. İsa (a.s)'nın kundakta iken konuşması:

"Çocuk: "Ben şüphesiz Allah'ın kuluyum. Bana kitap verdi ve beni peygamber yaptı..." dedi." (7)

Hz. İsa (a.s)'nın saygın biri olması:

"Melekler demişti ki: "Ey Meryem! Allah sana, kendinden bir sözü, adı Meryem oğlu İsa olan Mesih'i dünya ve ahirette şerefli (saygın) ve Allah'a yakın kılınanlardan olarak müjdeler." (8)

---

1) Meryem Suresi: 23
2) Meryem Suresi: 23
3) Meryem Suresi: 24
4) Meryem Suresi: 25
5) Meryem Suresi: 27
6) Meryem Suresi: 27
7) Meryem Suresi: 30
8) Ali İmran Suresi: 45

Hz. İsa (a.s) orta boylu biri idi.

Teni hafif kırmızıya yakın beyaz bir renkteydi.

Saçları omuzlarını örtecek şekilde uzundu.

Saçları, siyah renkli ve ıslak olmadığı halde ıslak gibi görünen bir şekildeydi. Saçları bazı rivayelere göre kıvırcık, bazı rivayetlere göre ise düzdü. Bu rivayetlerdeki farklılık, onun saçlarının değişik zamanlarda değişik şekillerde olmasından ileri gelebilir.

Dış görünüş itibariyle ona en çok benzeyen kişi, sahabeden Urve bin Mes'ud (r.a)'du.

Mesih Hz. İsa (a.s)'nın özellikleri:

Allah'ın izni ile ölüleri diriltmesi:

"Allah'ın izniyle ölüleri dirilteceğim." (1)

Allah'ın izniyle anadan doğma körleri iyileştirmesi:

"Anadan doğma körleri iyileştireceğim." (2)

Allah'ın izniyle alacalıları (ebras hastalığına yakalananları) iyileştirmesi:

"Anadan doğma körleri, alacalıları iyileştiririm." (3)

Çamurdan kuş şeklinde bir şey yapıp ona üfleyerek kuş haline getirmesi:

"Ben size Rabb'inizden bir ayet getirdim. Ben size çamurdan kuş gibi bir şey yapıp ona üfleyeceğim. Allah'ın izniyle hemen kuş olacaktır..." (4)

İnsanların yediklerini ve evlerinde sakladıklarını haber vermesi:

"Yediklerinizi ve evlerinizde sakladıklarınızı da size haber vereceğim." (5)

İsrailoğullarının onu öldürmeye karar vermeleri ve Allahu Teala'nın onu İsrailoğullarının şerrinden koruması:

"Fakat hile yaptılar, Allah da onları cezalandırdı. Allah hile yapanların cezasını en iyi verendir." (6)

Allahu Teala'nın onu diri bir halde göğe, kendine yükseltmesi:

---

1) Ali İmran Suresi: 49
2) Ali İmran Suresi: 49
3) Ali İmran Suresi: 49
4) Ali İmran Suresi: 49
5) Ali İmran Suresi: 49
6) Ali İmran Suresi: 54

"Allah demişti ki: "Ey İsa! Ben senin ecelini yetireceğim, seni kendime yükselteceğim." (1)

Kıyamete yakın zamanda dünyaya ikinci kez inmesi.

"Hz. İsa (a.s)'nın dünyaya ikinci kez inişinde sahip olacağı özellikler:

Sarı renkli bir elbise giyer.

Başına uzun bir taç (kalansuva) giyer.

Zırh giyer.

Dünyaya inişinde ve sonrasında meydana gelecek gelişmeler:

Ellerini meleklerin kanatlarına koymuş olarak dünyaya iner.

Elinde bir kalkan bulunur. Bununla Deccal'i öldürür.

Herhangi bir kafir, onun nefes kokusunu duysa ölür.

Gözünün görebildiği mesafeye kadar nefesi ulaşır.

İneceği yer ve vakit:

Şam (Suriye ve civarı) diyarına iner.

Dımeşk'in (bugünkü Şam'ın) doğu yanına iner.

Menareyi beyza'ya iner.

İneceği vakit sabah namazı vaktidir.

Hz. İsa (a.s)'nın inişi vaktinde mescid'de (camide) bulunacak olanların durumları:

Hz. İsa (a.s)'nın inişi vaktinde (onun indiği camide) Deccal'i öldürmek üzere Mehdi'nin etrafında toplanmış bir cemaat bulunacaktır.

Bu camaatın imamı İmam Mehdi olacaktır.

Hz. İsa (a.s)'nın inişinden sonra meydana gelecek bazı gelişmeler:

Mehdi, onu (Hz. İsa (a.s)'yı) oradaki cemaate imamlık etmeye çağıracak, ancak Hz. İsa (a.s) bunu kabul etmek istemeyecektir.

Mehdi, imamlığa Hz. İsa (a.s)'yı geçirmek amacıyla geriye çekilmek istediğinde Hz. İsa (a.s) elini Mehdi'nin sırtına koyarak mutlaka kendisinin imamlığa geçmesini isteyecektir.

---

1) Ali İmran Suresi: 55

Daha sonra İmam Mehdi, imamlığa geçecek ve cemaate namaz kıldıracaktır.

Hz. İsa (a.s) yeryüzüne inişinden sonra kırk yıl yaşayacaktır.

Hz. İsa (a.s) yeryüzüne indikten sonra evlenecek ve çocukları olacaktır.

Hz. İsa (a.s), Hz. Şuayb (a.s)'ın kavmine mensup bir kadınla evlenecektir.

Bu evlilikten sonra çocukları dünyaya gelecektir.

Hz. İsa (a.s)'nın inişinden sonra gerçekleştireceği bazı uygulamalar:

Haçı kıracak, haçın kutsanmasına (kutsal sayılmasına) son verecek ve dünya üzerinde hıristiyanlık adına bir şey bırakmayacaktır.

Domuzları öldürecektir.

Namaz kıldıktan sonra (namaz kıldığı) caminin kapısını açacak ve kapının önünde Deccal ile birlikte yahudilerden bir topluluğun bulunduğunu görecek.

Hz. İsa (a.s) bunun ardından Deccal'e ve yahudilerden olan yardımcılarına karşı savaş verecek.

Deccal'i öldürecek.

Hz. İsa (a.s), Deccal'i Filistin topraklarından Babu Ludd'de öldürecek.

Bunun arkasından yahudilerden geride kalanları öldürecek.

Bu çarpışmada yahudilerden bir tek kişi sığınacak bir yer bulamayacak.

Ağaçlar ve taşlar bile arkalarına sığınan yahudileri haber verecek, arkalarında yahudinin gizlendiğini bildirecektir.

Bu sebepten dolayı cizye hükmünün uygulanmasını gerektirecek bir durum kalmayacak.

Hz. İsa (a.s) insanlara o kadar çok mal dağıtacak ki, insanlardan sadakayı kabul edecek biri kalmayacak.

Hz. İsa (a.s), ilk inişi sırasında Mehdi'nin arkasında kılacağı sabah namazının ardından insanlara namazlarda imamlık edecek.

Feccu'r Revha denilen mevkiye gidecek.

Hacc veya umre yapcak yahut her ikisini birlikte yerine getirecek.

Peygamberlerin efendisi Hz. Muhammed (a.s)'in kabrini (ravzasını) ziyaret edecek.

Peygamberimiz (a.s) onun selamını alacak.

Hz. İsa (a.s)'nın, insanları çağırdığı çizgi, Kur'an'a ve sünnete göre amel etmek ve başkalarını buna göre amel etmeye teşvik etmek olacaktır.

Hz. İsa (a.s)'nın ineceği zamanda ortaya çıkacak olan gizli ve açık bereketler:

Onun ineceği zamanda dini ve dünyevi mahiyette her türden bereket ortaya çıkacaktır.

İnsanların kalplerinden kin ve düşmanlık duyguları çıkacaktır.

Onun zamanında bir nar, insanlardan bir guruba yetecek kadar büyük olacaktır.

Bir tek devenin sütü, bir gurup insana yetebilecektir.

Bir koyunun sütü, bir kabileye yetebilecektir.

Zehirli hayvanların tümünün zehiri alınacak, hatta bir çocuk elini bir yılanın ağzına soksa bile, yılanın ona bir zararı dokunmayacaktır.

Aynı şekilde bir kız çocuğu, bir aslanın dişlerini tutacak ama aslanın ona zararı dokunmayacaktır.

Bir kurt, adeta çoban köpeği gibi bir koyun sürüsü ile birlikte bulunabilecektir.

Bir kabın su ile dolması gibi, yüryüzü barış ile dolacaktır.

Sadaka verilecek bir fakir kalmayacağından sadaka verme işi kalkacaktır.

Hz. İsa (a.s)'nın ineceği zamanda Arapların durumları:

O zamanda Araplar sayıca az olacaklar ve çoğunlukları Beyti'l Makdis'e (Kudüs'e) toplanmış olacak.

Müslümanlar Deccal'den korunmak amacıyla Afik dağına toplanmış olacaklar.

Müslümanlar o zamanda çeşitli sıkıntılar ve açlık ile karşı karşıya olacaklar. Hatta onların içinde yayının ipini yemek için koparmak zorunda kalanlar bile olacaktır.

Daha sonra bir kimse: "Ey insanlar! Size yardım geldi" diye seslenecek. İnsanlar bu çağrıya hayret edecekler ve hatta birbirlerine: "Bu tok bir adamın sesidir" diyecekler.

Hz. İsa (a.s)'nın ölümü ve ölümden önce meydana gelecek bazı olaylar:

Mesih (a.s), kendisinden sonra insanlara, Teminoğularına ***mensup Muk'id*** *adında birini halife tayin etmelerini isteyecek.*

Daha sonra Allahu Teala onun canını alacak.

Hz. Peygamberimiz (a.s)'in Ravzay-ı Mutahharası'nda, Hz. Ebu Bekir (r.a) ile Hz. Osman (r.a)'ın kabrinin yanına gömülecek.

Hz. İsa (a.s)'nın ölümünden sonra müslümanların durumları:

İnsanlar Hz. Mesih (a.s)'in kendilerine emrettiği üzere ***Muk'id'i halife olarak seçecekler."***

ON BİRİNCİ KISIM

YE'CÜC VE ME'CÜC

KONU İLE İLGİLİ RİVAYETLER

YE'CÜC VE ME'CÜC

Yüce Allah, kitab'ında Ye'cüc ve Me'cüc'den iki yerde söz etmektedir. Bir yerde Zulkarneyn'in bazı toplumları Ye'cüc ve Me'cüc'ün bozgunculuğundan korumak için inşa ettiği seddin yapılması ile ilgili bilgi verirken söz etmekte ve şöyle buyurmaktadır:

"Dediler ki: "Ey Zulkarneyn! Doğrusu Ye'cüc ve Me'cüc bu ülkede bozgunculuk yapıyorlar. Bizimle onların arasına bir sed yapman için sana bir karşılık verelim mi?" Zulkarneyn: "Rabb'imin bana verdikleri sizinkinden daha iyidir. Bana elinizden geldiğince yardım edin de, sizinle onların arasına sağlam bir sed yapayım. Bana demir kütleleri getirin" dedi. Bunlar iki dağın arasını doldurunca, "Körükleyin" dedi. Demirler akkor haline gelince: "Bana erimiş bakır getirin de üzerine dökeyim" dedi. Artık Ye'cüc ve Me'cüc onu ne aşabilir, ne de delip geçebilirler." (1)

Kur'an-ı Kerim Ye'cüc ve Me'cüc'den bir de Enbiya suresinde söz etmektedir:

"Ye'cüc ve Me'cüc'ün seddi yıkıldığı zaman her dere ve tepeden boşanırlar. Gerçek vaad yaklaştığında, inkar edenlerin gözleri beliriverir: "Vah bize! Bundan önce gaflet içindeydik, hem de zalimdik" derler." (2)

Ye'cüc ve Me'cüc, Zulkarneyn ve onun bina etmiş olduğu sedle ilgili olarak müfessirler değişik açıklamalarda bulunmuş, birbirinden farklı görüşler belirtmişlerdir. Ancak üzerinde görüş ayrılığı olmayan şey, Ye'cüc ve Me'cüc'ün Hz. İsa (a.s)'nın ineceği zamanda Şam diyarında ortaya çıkacağı ve onların ortaya çıkmalarının kıyamet belirtilerinden olduğudur.

Bu konuyla ilgili araştırmalarda başlangıç noktası olarak Resulullah (a.s)'a Zulkarneyn ile ilgili olarak soru sorulması olayının alınması, en yerinde olan bir

---

1) Kehf Suresi: 94-97
2) Enbiya Suresi: 96-97

şeydir. Sahih rivayetlerden anlaşıldığına göre, Resulullah (a.s)'a Zulkarneyn hakkında soru soranlar, yahudiler veya onların telkinleri ile Kureyş kabilesi mensupları olmuşlardır. Yahudilerin bu soruyu sormaktaki veya sordurmadaki amaçları Hz. Peygamber (a.s)'in peygamberliğini anlamaktı. Bu soruya doğru bir şekilde cevap verilmesi peygamberlik alametlerinden ve mucizelerinden olacaktı. Sorulan soruya verilen cevabın doğru olduğunun anlaşılabilmesi için de doğru cevabın, soruyu soranlar veya sorduranlar tarafından bilinmesi gerekmekteydi. Doğru cevabın verilmesi ile onların Hz. Muhammed (a.s)'in peygamberliğini inkarlarına karşı bir delil ortaya çıkmış olacak ve gerek soruyu soranlara ve gerekse başkalarına karşı O'nun paygamberliğini isbat eden bir delil ortaya çıkmış olacaktı. Hindistanlı büyük ilim adamı Ebu'l Kelam, 'Yes'eluneke 'an Zulkarneyn' (Sana Zulkarneyn'den Soruyorlar)' isimli kitabında konuyu bu cihetten ele almakta ve geniş bir şekilde araştırmaktadır.

Allame Ebu'l Kelam bu kitabında, Resulullah (a.s)'ın verdiği cevabın bir mucize ve soruyu soranlara karşı hüccet niteliği taşıdığını isbet etmektedir. Söz konusu kitap 103 sayfadır. Kitapta önce Kur'an-ı Kerim'de onun hakkında yer alan bilgilerin ışığında Zulkarneyn'in kişiliği üzerinde durulmakta, sonra müfessirlerin onun kimliğini (peygamber olup olmadığını) belirlemede farklı görüşler ortaya attıklarına işaret edilmekte ve bu görüşler aktarılmaktadır. Daha sonra da Zulkarneyn ile ilgili soruyu soranların veya sorduranların yahudiler olduğu farzedilerek, onun hayatı ile ilgili araştırmalarda başlangıç noktası olarak Ahdi Kadim kitaplarında onunla ilgili olarak verilen bilgilerden anlaşıldığına göre Zulkarneyn ile ilgili gelişmelerde başlangıç noktasını Danyal'ın yolculuğu teşkil etmektedir.

Ahdi Kadim kitaplarında bu olayla ilgili olarak şöyle denilmektedir:

"Kral Pileş'in tahta oturmasının üçüncü yılında kral kaçtı. Ben, Aylam'ın Evlai ırmağının kıyısında kurmuş olduğu Sus Hira şehrinde bulunuyordum. Burada ikinci kez bir rüya gördüm. Rayad ırmağının kıyısında duran bir koç gördüm. Koçun uzun boynuzları vardı. Boynuzlarından birisi sırtına doğru dönmüş haldeydi. Boynuzlarını doğuya, batıya ve güneye doğru sallıyordu. Ancak önünde duran hayvana doğru sallamıyordu. O da istediğini yapıyordu. Daha sonra bu koç oldukça büyük bir hayvan oldu. Ben bu görüntü üzerinde düşünürken, batı tarafından gelen ve bütün yeryüzünü kapatan bir tekenin ortaya çıktığını gördüm. Bu tekenin iki gözünün arasında garib bir boynuz bulunuyordu. Daha sonra bu teke iki boynuzlu koça yaklaştı ve fena bir şekilde ona saldırdı. Onun iki boynuzunu da kırdı, yere düşürdü ve üstüne çıktı. İki boynuzlu koç, tekeye karşı mücadele edemedi. Üstelik ona karşı mücadelede kendisine yardım edecek biri de olmadı." (1)

---

1) Danyal'ın Yolculuğu (8/1)

Söz konusu kitap daha sonra Danyal'ın dilinden, Melek Cibril (a.s)'in kendisine göründüğü ve kendisi için gördüğü rüyanın tabirini yaptığını bildirmekte ve Melek Cibril (a.s)'in şöyle bildirdiğini ifade etmektedir:

"İki boynuzlu koç, iki krallığın birleşeceğine işaret etmektedir. Bunlar Mada ve Faris krallıklarıdır. Daha sonra bunların başına kimsenin karşısında duramayacağı bir kral geçecektir. Koçdan sonra görünen o tek boynuzlu teke, Yunan krallığını temsil etmektedir. Bu tekenin iki gözü arasında görünen tek boynuz, Yunan devletinin ilk kralına işaret eder." (1)

Burada rüyanın yorumuna göre bildirilen gelişmelere muhatab olan kişinin Kral ya da Gorş olduğu üzerinde görüş birliği vardır. Bu kral, Yunanların kendisini Sairs, yahudilerin de Horş olarak adlandırdıkları kişidir. Bu kişi Mada ve Fars (Pers) krallıklarını birleştirmiş ve Babil'i ele geçirmiştir. Bu kral üç ayrı yöne savaş düzenlemiştir:

Batı yönüne savaşa çıkmış, bu savaşta Yunanlarla karşı karşıya gelmiş ve onları mağlup etmiştir.

Sonra doğu tarafına savaş düzenleyerek Rahla kabilelerine karşı savaşmıştır.

Sonra da kuzey taraflarına doğru savaş düzenlemiş ve buralarda Cebeliyye kabilelerine karşı üstünlük sağlamıştır.

Bu kralın sahip olduğu özelliklerin başında merhamet, adalet üzere yönetim ve yönetilenlerin haklarını gözetmek geliyordu. Bu kişi tevhid inancını getirmiş olan Zerdüşt'ün hak dini üzereydi.

Zerdüşt'ün getirdiği tevhid inancı daha sonra Mecusilik dini tarafından tahrif edilmiş ve asli özelliğinden uzaklaştırılmıştır.

Ebu'l Kelam, Kral Korş'un Zerdüşt ile aynı çağda yaşamış olduğu görüşünü benimsemiştir. Onun ifade ettiğine göre Kral Korş'un kurduğu devlet, belli bir süre sonra Makedonyalı İskender tarafından ortadan kaldırılmıştır. Danyal'ın rüyasında tek boynuzlu olarak gördüğü varlık da işte bu İskender'i temsil etmekteydi. Eş'iya'nın, Kral Korş ile ilgili olarak verdiği bilgiler içinde şunlar yer almaktadır:

"Ben (Harş (Gorş) hakkında derim ki, o beni gözeten ve her açıdan benim rızamı arayan, hoşnutluğuma kavuşan biridir. Rabb, Mesih'i olan Horş hakkında der ki:

"Ben toplumları onun yönetimi altına sokmak, kralların bileklerindeki güçleri alıp Horş'un önüne birbiri ardından kopları açmak için onun sağ kolundan

1) Danyal'ın Yolculuğu (8/15) Ve Yes'eluneke An Zulkarneyn Risalesi.

tuttum. Evet, ben senin önünde yürür ve önünde duran bir takım bozuklukları, çarpıklıkları düzeltirim. Bakırdan kapıları kırarım. Sana gizli hazineleri ve gaybde kalmış olan evlerdeki servetleri bahşederim. Bunları benim rabb olduğumu, seni seçkin halkı olan ve açıkca kendisine çağırdıkları İsrail'in ilahı olduğumu bilmen için yapıyorum." (1)

Aynı kitabın bir başka yerinde Zulkameyn doğu kartalına benzetilmektedir. Kitapta bu konuda şöyle denilmektedir:

"Bakın! Ben doğu tarafından bir kartal çağıracağım. Bu adam uzak bir beldeden gelecek ve benim diğer memnuniyetlerimi de elde edecektir. (Benim arzuladığım diğer işleri de gerçekleştirecektir.)" (2)

Eş'iya kitabı, Gorş'u doğu kartalına benzetmektedir. Danyal kitabı ise onu Zulkameyn olarak adlandırmaktadır. Gorş'un bir heykeline rastlanmıştır ki, bu heykel, İranlıların Gorş ile ilgili eski eserlerinin en büyüklerinden sayılmaktadır. Bu heykelde kartalın iki kanadı ve iki boynuz temsil edilmiştir. Bilindiğine göre yahudileri Babil esaretinden kurtaran kişi Gorş'dur. Dolayısıyla Gorş'un, yahudilerin nazarında büyük kıymeti vardır.

Gorş'la ilgili gelişmelerin başlangıç tarihi milattan önce 559 yılıdır. Gorş'un krallık makamına geçmesini sağlayacak herhangi bir ön gelişme olmadan bu tür gelişmeler başlamıştır. Mada ve Fars'ın (Pers'in) kendine doğrudan yanaşmalarından önce, onun krallık yönetimi tam olarak oturmamıştı. Bu olaydan sonra değişik eyaletler (ülkeler) onun yönetimini kabul etmeye başladılar. Bazı eyaletlerin (ülkelerin) de görevlendirdiği vekillerinin, yönetimlerini kabul etmeleri için gereken şartları oluşturdu. Böylelikle gerek kendinin ve gerekse vekillerinin yönetimine giren eyalet (ülke) sayısı yirmisekizi buldu. Bu saltanat, Makedonyalı İskender'in saldırısına kadar devam etti.

Kral Gorş, batı yönündeki ilk saldırısını o dönemlerde Yunanların elinde olan Anadolu beldelerine karşı gerçekleştirdi. Bu saldırı ile savaşlarını başlattı ve bu ilk saldırısında zafer elde etti. Bu beldelerin halklarına yumuşak davrandı. Bu savaşı ile deniz kıyısına kadar ulaştı. Bunun ardından ikinci saldırısını doğu tarafına gerçekleştirdi ve bu saldırıda, bugün Mekran, Belucistan ve Belh olarak adlandıralan beldeleri ele geçirdi. Bu bölgelerde, genellikle fakir olarak göçmen hayatı yaşayan kabileler bulunuyordu.

Bu savaşların arkasından Babil'i ele geçirdi ve yahudileri esaretten kurtardı. İlk iki saldırısının arkasından üçüncü saldırısını kuzey tarafına doğru, yani daha sonraki zamanlarda Kafkas bölgeleri olarak adlandırılan bölgelere doğru ger-

---

1) Ebu'l Kelam, 'Sana Zulkarneyn'den Soruyorlar' (1/45)
2) Ebu'l Kasım, 'Sana Zulkarneyn'den Soruyorlar' (1/46)

çekleştirdi. Gorş bu seferleri sonunda Sairs nehri olarak adlandırılan ırmağın yani Gorş ırmağının kıyısına kadar ulaştı. Burada bulunan dağ geçidinin önüne demirden sed yaptırdı. Bu sed, o bölgedeki tek geçit durumundaydı ve bölgenin doğusunda kalan beldelerde yaşayan halklar, bu geçidi Kafkas bölgelerine ulaşmak için kullanıyorlardı.

Kral Gorş M.Ö. 529 yılında öldü. Onun aleyhinde ve lehinde yazı yazanların tümü; onun adaletli, merhametli ve düşünceli bir yönetici olduğu üzerinde görüş birliğine varmışlardır. Ahdi Kadim kitapları onu tevhid inancına sahip olmakla ve yalnız Allahu Teala'ya kulluk etmekle tarif etmişlerdir. Tercih edilen görüşe göre bu açıklamalardan, onun Farisilere gönderilmiş peygamber olan Zerdüşt'e uyanlardan olduğu anlaşılmaktadır. Tabii onun bu durumu, Zerdüşt dininin tahrif edilmesinden önceki döneme aittir.

Ebu'l Kelam bu açıklamalarını, Kur'an-ı Kerim'de yer alan naslarla desteklemekte ve Kur'an-ı Kerim'de kendisinden Zulkarneyn olarak söz edilen kişi ile ilgili olarak ifade edilen özelliklerin, aynen Kral Gorş'un sahip olduğu özelliklere uyduğuna dikkat çekmektedir. Zulkarneyn'in durduğu nokta olarak bildirilen kara balçıklı göze ile ilgili olarak da Ebu'l Kelam şu bilgileri vermektedir:

"Küçük Asya'nın batı sahillerinin haritasını önümüze koyalım. Burada sahilin büyük bir kısmında küçük küçük körfezlerin bulunduğu dikkatimizi çekecektir. Özellikle İzmir şahrine yakın sahillerde bu durum gayet açık olarak görülür. Buralarda sahilden içe doğru giren körfezler, birer göze niteliği kazanmaktadır. Batı sahili yakınlarında ve bugünkü İzmir şahrine de çok uzak olmayan bir bölgede, Sardiz adında bir yer bulunuyordu. Bizim anladığımıza göre Kral Gorş, Sardiz'i ele geçirdikten sonra Ege Denizi kıyısının İzmir şehrine yakın bir bölgesine ulaştı. Burada kıyının gözeye benzer bir şekil aldığını gördü. Suyun kıyının çamurları ile birlikte kaygan bir hal aldığını gördü. Akşamleyin de güneşin bu göze şeklinde yerden battığına dikkat etti. İşte yüce Allah'ın:

"Sonunda güneşin battığı yere ulaşınca onu, kara balçıklı bir suda (gözede) batıyor gördü." (1) ayeti kerimesinin açıklaması budur. Güneşin adeta bulanık bir suyun bulunduğu bölgede battığını gördü.

Güneşin herhangi bir yere batmadığı bilinen ber şeydir. Ama bir denizin kenarında durursun, güneş sana adeta yavaş yavaş denizin içine batıyormuş gibi görünür."

Ebu'l Kelam daha sonra doğu tarafındaki gelişmeler üzerinde geniş bilgi vermekte ve Herodotes, Ni Siyaz gibi Yunan tarihçilerinin bu gelişmeler üzerinde

---

1) Kehf Suresi: 86

durarak şöyle söylediklerini bildirmektedir:

"Çölde yaşayan dağınık toplulukların taşkınlıkları Kral Gorş'u bu bölgelerde harekette bulunmaya yöneltmiştir."

Ebu'l Kelam söz konusu gelişmelere yüce Allah'ın şu ayeti kerimesinde dikkat çekildiğine işaret etmektedir:

"Sonunda güneşin doğduğu yere ulaşınca güneşi, kendilerine onun sıcağından korunacakları bir örtü, siper vs. yapmadığımız bir millet üzerine doğuyor buldu." (1)

Zulkameyn, doğunun en son noktasına ulaştığında, orada kendilerini güneşin sıcağından koruması için herhangi bir örtü, giysi vs. edinmemiş olan bir takım insanlar topluluğu ile karşılaştı. Yani bu topluluklar, şehirlere yerleşmemiş ve belirli binalarda oturmayan göçmen kabilelerin mensupları idiler.

Ebu'l Kelam, bunun arkasından kuzey tarafındaki gelişmeler ve burada Ye'cüc ve Me'cüc'e karşı sed inşa edilmesi olayı üzerinde durmaktadır.

"Zulkerneyn'in kuzey tarafına gerçekleştirdiği sefer, üçüncü seferi olmuştu. Hazer Denizini sağ yanına alarak kuzey taraflarına doğru sefere çıktı. Kafkas dağlarına kadar ulaştı ve burada iki dağın arasında bir geçit buldu.

Kur'an-ı Kerim, bu olaydan şu şekilde söz etmektedir:

"Sonra yine bir yol tuttu. Sonunda iki dağın arasına varınca orada neredeyse hiç laf anlamayacak bir millete rastladı." (2)

Buraların insanları, beşeri ilişkilerin usullerinden uzak bir dağ hayatı yaşıyorlardı. Medeniyetten, akıl ve anlayıştan uzak durumdaydılar.

"İki dağın arası" denilirken kastedilen, Kafkas dağları arasında bulunan bir dar geçittir. Bu geçidi Kafkas dağlarının sağ kesiminde bulmak mümkündür. Hazer Denizi de, bu geçidin doğuya açılan yönünü kapatmaktadır. Geçidin batı ucu ise Karadeniz'e kadar ulaşmaktadır. Bu iki nokta arasında, adeta bir engel niteliği taşıyan yüksek dağlar bulunmaktadır. Kuzey yönüne doğru saldırıda bulunanların orta kesimdeki söz konusu geçitten başka kullanabilecekleri bir yol bulunmuyordu. Saldırılar düzenleyenler bu geçidi kullanır ve o geçit yoluyla söz konusu dağların arka tarafına düşen bölgelerde yaşayan toplumların üzerine çeşitli baskınlar düzenlerlerdi. Kral Gorş, bu geçidin önüne demirden bir sur yaptırdı. Böylece baskınlar düzenleyenlerin yollarını kapatmış oldu. Bu surun yapılmasıyla sadece Kafkasların eteklerinde yaşayanların güvenliklerinin sağlanması ile kalmadı, yanısıra Batı Asya'nın diğer bölgelerinde yaşayan in-

1) *Kehf Suresi: 90*
2) *Kehf Suresi: 92-93*

sanların güvenlikleri için de sağlam ve kapalı bir kapı oluşturulmuş oldu. Böylelikle Batı Asya'da ve Mısır'da oturan halklar kuzeyden gelecek saldırılar konusunda emniyete kavuşmuş oldu."

Ebu'l Kelam daha sonra şunları söylemektedir:

"Söz konusu bölgelerde Zulkarneyn'in kendileri ile karşılaşmış olduğu ve anlayış sahibi olmayan topluluklar, Yunanların kendilerinden Kolişi olarak söz ettikleri topluluklar olabilir. Darayuş kitabesinde bunların adı Kuşiya olarak geçmektedir. İşte Ye'cüc ve Me'cüc'ün saldırılarından dolayı Kral Goroş'a şikayette bulunanlar bu kabilelerdir. Bunlar medeni bir hayattan uzak olduklarından dolayı Kur'an-ı Kerim kendilerinden söz ederken: "Neredeyse hiç laf anlamayan" (1) ifadesini kullanmıştır. Yani anlatılan sözleri anlamayacak derecede cahiliyet içinde."

Ebu'l Kelam, Kur'an-ı Kerim'in Zulkarneyn hakkında anmış olduğu özelliklerin tümünün Kral Goroş'un özelliklerine uyduğunu delilleriyle ifade ettikten sonra, esasta Perslere (farisiler) düşman olan Yunan tarihçilerinin, Kral Goroş hakkında söylediklerini aktarmaktadır.

Tarihçi Herodotes şöyle söylemiştir:

"Kral Goroş, kıymetli bir hükümdardı. Son derece cömert ve müsümahakardı. Diğer krallar gibi mal biriktirme hırsı taşımıyordu. Aksine o, başkalarına iyilik etme ve ihsanda bulunma özelliğine sahipti. Zulme uğrayanlara adalet dağıtırdı. İnsanlığın iyiliğine olan her şeyi severdi."

Zenofen de şöyle söylemiştir:

"Kral Goroş, akıllı ve merhametli bir kraldı. Onda kralların okları (güçleri) ile hikmetlerinin (hakimlerin) faziletleri (üstünlükleri) bir araya gelmişti. Onunhimmet ve gayreti, sahip olduğu konumdan daha üstün bir derecedeydi. Cömertliği azametinden üstündü. İnsanlığa hizmet etmeyi prensip edinmişti. Etrafındaki mazlumlara adalet dağıtırdı. Onda büyüklük ve kendini beğenmişliğin yerini, alçak gönüllülük ve müsamahakarlık almıştı."

Ebu'l Kelam bu konuyla ilgili uzun açıklamalardan sonra Ye'cüc ve Me'cüc suru konusuna geçmekte ve şöyle söylemektedir:

"Bu konuyu ele alırken, Kur'an-ı Kerim'de söz konusu surla ilgili olarak özellikle iki hususdan söz etmiş olduğunu aklımızda tutmamız gerekir. Bu iki hususdan birisi, surun her iki yanında dağların duvar gibi keskin şekilde yükseldiği bir yere yani dar bir dağ geçidine yapıldığı, ikincisi de surun yapımında demir kütlelerinin kullanıldığı ve bu kütlelerin üzerine erimiş bakırın dökül-

1) Kehf Suresi: 93

düğüdür. Buna göre bu suru öncelikle dar bir dağ geçidinde aramamız gerekmektedir. İkinci olarak sur duvarının taş ya da tuğladan yapılmış bir duvar değil de, demir duvar olması gerekmektedir. Sonra bu duvarla dar bir dağ geçidinin önü kapatılmış olacaktır.

Ye'cüc ve Me'cüc:

"Ye'cüc" ve "Me'cüc" kelimeleri ilk bakışta İbranice gibi görünür. Ancak esasta bu kelimeler İbranice değildir. Bu kelimeler yabancı dilden İbraniceye geçmiş ve İbranice bir şekil almışlardır. Bu iki kelime Yunancadaki "Gog" ve "Magog" kelimelerine çok yakındar. Kelimeler Tevrat'ın İspanyolca tercümesinde bu şekilde geçmektedir. Yine muhtelif Avrupa dillerinde de söz konusu kelimeler asıl şekilleri ile yazılmışlardır.

Bu isim, Tevrat'ta ilk olarak Yaratılış Kitabı'nda Hz. Nuh (a.s)'un zürriyetinden dünya milletlerinin ortaya çıkmaya başlamasından söz edilirken kullanılmıştır. Orada şöyle deniliyor:

"Nuh oğlu Yasif'in, Cemr, Me'cüc, Maddi, Yunan, Tupal, Misk ve Teyras isimli çocukları dünyaya geldi." (3/10)

Daha sonra değişik bölümlerde bu isimler tekrar edilmektedir. İleride söz edeceğimiz üzere Hazikyal kitabında bu isimler açık şekilde ve özellikleri de belirtilereke kullanılmıştır. Yine Ahdi Cedid'in, Yuhanna'nın Tesbitleri bölümünde Ye'cüc ve Me'cüc'ün yeniden ortaya çıkacaklarından söz edilmiştir.

Öyleyse bu topluluklar kimlerdir? Tarihi kanıtlar onların sadece kuzey doğunun dağ eteklerinde oturan bedevi (vahşi) topluluklar olmadıklarını göstermektedir. En son, miladi yedinci asırda olmak üzere tarihte değişik zamanlarda güneye ve batıya doğru saldırılar düzenlemişlerdir. Bu topluluklar değişik tarihi dönemlerde değişik adlarla adlandırılmışlardır. Bunların, tarihin belli bir döneminde ortaya çıkanları Avrupa'da 'Moğol' toplulukları, Asya'da da 'Tatar' toplulukları olarak adlandırılmışlardır. Şüphesiz bunlardan belli bir gurup M.Ö. 600 yıllarında Karadeniz sahillerine yayılmışlardı. Bunlar Kafkas dağlarından aşağıya inerek, Batı Asya taraflarına saldırılar düzenliyorlardı. Yunanlar bunları Sythians olarak adlandırmışlardır. Darayus Bastehir kitabesinde onlardan söz edilirken Kral Goroş'a şikayetçi oldukları saldırgan topluluklar işte bunlardır. Söz konusu demir sur da bunlara karşı bina edilmiştir.

Moğol ve Yevaşi Kabileleri:

Üzerinde durduğumuz kuzey doğu beldeleri, Moğolistan olarak adlandırılır. Buralarda göçebe hayatı süren Moğol kabileleri yaşamaktaydı. Çin kaynakları Moğol kelimesinin aslının, Menguk ya da Mencuk olduğunu bildirmektedir. Her iki durumda da kelime, İbranicedeki Magog kelimesine yakın bir teleffuza sa-

hiptir. Bu kelimenin Yunancadaki okunuşu ise Migag'dır. Çin tarihi bize bu bölgede bir başka kabilenin daha varlığından söz etmektedir. Bu kabile ise Yevaşi kabilesi olarak adlandırılıyordu. Bu isim, değişik toplumlarca tahrif edilerek İbranicede kullanılan Ye'cüc şekline sokulmuştur.

Eski Kabilelerin Beşiği: Moğolistan

Bugün Moğolistan, Çin Türkistan'ı (Doğu Türkistan) olarak adlandırılan bölgeleri içine alan ve yerküresinin kuzey doğu kesimine düşen bölge, sayılamayacak kadar çok eski halkın beşiği niteliği taşımıştır. Bu bölge, insanların yaşamaları açısından rahatlık bulabildikleri, suyu bol olan, dağlardan inen suların ovalarda biriktiği bir bölgeydi. Ancak buralarda ortaya çıkan halkların sayısı iyice artınca, güneye ve batıya doğru yayılmaya başladılar. Bu bölgenin doğusunda Çin, batısında ve güneyinde ise Batı ve Güney Asya bulunmaktadır. Bölge, kuzey batı kesiminden de Avrupa'ya açılır. Oralardan çıkan halklar, sel gibi etrafa yayıldılar. Bazıları Güney Asya'ya kadar ulaştılar. Buraların halkları asıl vatanlarından çıkıp değişik ülkelere yerleşince, kendi vatanlarında edinmiş oldukları özellikleri yavaş yavaş kaybederek gittikleri ülkelerin şartları ile uyum sağlamaya ve ona göre özellikler kazanmaya başladılar. Zaman geçince, tamamen gittikleri bölgelerin şartlarına uyum sağlayan, oraların şartlarına göre özellikler kazanan toplumlar haline geldiler.

Ancak eski vatanları, sahip olduğu özellikleri kaybetmedi. Buralarda yeni yeni toplumlar oluşmaya başladı. Yeni oluşan halklar da kendilerinden öncekiler gibi zamanla asıl vatanlarından çıkarak etrafa yayılmaya başladılar. Söz konusu bölge ise eski yapısını koruyordu, oradaki karışıklık ve nüfus yoğunluğu devam ediyordu. Ancak bu bölgeden çıkan halklar, başka bölgelere yerleştikten sonra zaman içerisinde medenileşiyor, eski özelliklerinden farklı, yeni bir takım özellikler kazanıyorlardı. Medeniyet bunları eğitiyor ve barbarlık özelliklerinden kurtulmalarına neden oluyordu. Gittikleri yerlerde tarım ve sanayi ile uğraşıyorlar, öncekinden daha rahat ve huzurlu bir hayata kavuşuyorlardı. Asıl vatanlarında kalan kardeşleri ise eski katılıklarını ve sertliklerini muhafaza ediyorlardı. Dolayısıyla bunlar medenileşen toplumlar açısından korkulu birer bölge sıfatı taşıyorlardı."

Ebu'l Kelam bunun ardından, Ye'cüc ve Me'cüc'ün çıkması sebebiyle ortaya çıkan ve birbirini takib eden dalgalanmalarla ilgili tarihi bilgileri artarmaktadır. Onun bildirdiğine göre birinci dalgalanma Orta Asya yakınlarında oldu, daha sonra Batı Asya civarında bir dalgalanma meydana geldi. Batı Asya taraflarında Kral Gorş'un durdurduğu bir başka dalgalanma daha oldu. Bundan sonra Çin taraflarında Çin kralı Şin Hang Ti'nin Büyük Çin Seddi'ni yapmasına neden olan bir dalgalanma yaşandı. Bunun ardından İmparator Atilla'nın önderliğinde başlatılan ve Roma İmparatorluğu'nun son bulmasına neden olan bir dalgalan-

ma oldu. Bir diğer dalgalanma ise Cengiz Han'ın Doğu Arap ülkelerine saldırılar düzenlemek suretiyle başlattığı büyük dalgalanmadır. Bu olaylarda Bağdad da içinde olmak üzere pek çok İslam beldesi yerle bir edildi.

Resulullah (a.s)'ın:

"Yaklaşan bir fenalık sebebiyle Araplara yazık! O günde Ye'cüc ve Me'cüc'ün önündeki duvar şu şekilde yıkılır" -Resulullah (a.s) bunu söylerken iki parmağını birbirlerine geçirdi-" hadisinde işaret edilen olayın, burada üzerinde durulan olay olduğu ihtimali kuvvetlidir.

Ebu'l Kelam, Hazekyal'ın Ye'cüc ve Me'cüc'den haber verdiğine işaret etmekte ve onun, Mensek ile Tupal beldelerinin başkanı olduğunu bildirmektedir. Ebu'l Kelam burada Mensek olarak adlandırılan şehrin bugün Moskova diye adlandırdığımız şehirden başkası olmadığına, Tupal'ın ise Karadeniz kıyısındaki yüksek bölgelerin olduğuna dikkat çekiyor. Ebu'l Kelam'ın sözlerinden Ye'cüc ve Me'cüc kavimlerinin Kafkas dağlarının ardında kalan halklardan oluştuğunu anlamaktayız. Bu halklar, değişik zamanlarda doğu, batı, kuzey ve güney taraflarına saldırılar düzenleyerek tarihin değişik dönemlerinde bir takım dalgalanmalara neden olmuşlardır.

Bu halklar, gerçekleştirdikleri söz konusu saldırılarda çeşitli beldeleri ele geçirdiler ve ele geçirdikleri beldelerin halkları ile karşılıklı ilişkilere girerek onların aralarına karıştılar. Dolayısıyla onlar, dünyadaki toplumların çoğunluğunu oluşturmaktadırlar.

Yüce Allah'ın, ahirette Hz. Adem (a.s)'e kendi soyundan gelen cehennemlikleri çıkarmasını emredeceğini ve onun da her bin kişiden dokuzyüzdoksandokuz kişiyi çıkaracağını bildiren hadisi şerifin anlamına da uymaktadır. Hz. Adem (a.s)'in soyundan gelenler içinde cehennemliklerin oranının çok olması, Yü'cüc ve Me'cüc kavminden olanların herhangi bir topluluğa girmeleri halinde, o topluluğun sayısını hayli artırmaları dolayısıyladır. Avrupa, Doğu Asya, Çin, Sibirye, Moğolistan halklarının ve hatta Arı Irk denilen ırktan olanların çoğunun Ye'cüc ve Me'cüc kavimleri ile bir bağlantılarının olması ihtimali bulunmaktadır. Fakat kıyamet gününden önce ortaya çıkacaklarını ve Şam beldelerine kadar ulaşacaklarını bildiren naslarda kastedilen toplumların, kimler olduğu gaybe ait bir konudur. Ancak bunlar gerçekleştiği zaman bilinebilir. Bu açıklamayı yaptıktan sonra yeniden Ebu'l Kelam'ın sözüne dönelim. Ebu'l Kelam, araştırmasının son bölümünü Ye'cüc ve Me'cüc'e karşı bina edilen set konusuna ayırmıştır. Orada verdiği bilgilerin bazıları şöyledir:

"Hazar Denizi ile Karadeniz arasında sıralanmış olan Kafkas sıradağları, adeta tabii bir duvar özelliği taşımaktadır. Bu dağlar, sadece bir geçit dışında güney ve kuzey arasındaki bağlantıyı kesmektedir. Güney-kuzey bağlantısını

sağlayan geçit ise, sıradağların arasında bulunan dar bir geçittir. Bu geçit günümüzde Daryal Boğazı (geçidi) olarak adlandırılmaktadır. Günümüzdeki atlaslarda bu geçit, Vladi Koukas ile Tiflis arasında gösterilir. İşte bu geçitte, geçmiş zamanlarda yapılmış olan ve halen varlığını sürdüren demir bir sur bulunmaktadır. Bu surun, Kral Goroş tarafından yapılmış olan sur olduğunda şüphe yoktur. Kur'an-ı Kerim'in Zulkarneyn'in bina etmiş olduğu sur ile ilgili olarak bildirdiği özellikler de buradaki surun özelliklerine aynen uymaktadır. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de söz konusu surun inşasında demir kütleleri kullanıldığı ve bu kütlelerin birbirine yapışması için, üzerine eritilmiş bakır döküldüğü, böylelikle demir kütlelerinin arasında hiç boşluk bırakılmadığı bildirilmektedir. Kur'an-ı Kerim'de aynı zamanda bu surun iki dağ duvarının arasına bina edildiğine işaret edilmektedir. Bu özelliği aynen Daryal Geçidinde görebilmekteyiz. Bu geçit, iki yüksek dağ duvarının arasında bulunmaktadır. Bu iki dağ duvarının arasına söz konusu demir sur inşa edilerek iki dağ duvarı birleştirilmiş ve böylelikle bunların arasında açık olan yolun (geçidin) önü kapatılmıştır.

Ermeni kaynaklarının bu konu açısından büyük önemi bulunmaktadır. Çünkü Ermeniler, vatanlarının bu geçide yakın olması nedeniyle, bölgesel gelişmelere şahit olma imkanı bulmuşlardır. Söz konusu sur veya demir duvar, Ermeni dilinde eski çağlardan beri Behak Gorai ve Kaban Gorai olarak adlandırılır. Her iki kelimenin de tek anlamı bulunmaktadır, o da: "Goroş Boğazı" ya da "Goroş Geçidi"dir. Gor kelimesinin Goroş isminden bir parça olduğunda şüphe yoktur. Artık bu bilgiler, söz konusu suru Kral Goroş'un bina ettiğini ve eski çağlardan bu yana o surun ona nisbet edildiğini isbat etmeye yeter.

Burada önemi birinciden daha az olmayan ikinci bir delil daha bulunmaktadır. Bu da bizzat Kafkas halkından olan Gürcülerin dilinde, söz konusu geçit için kullanılan isimdir. Gürcüler bu geçidi geçmiş çağlardan bu yana kendi dilleri ile "demir kapı" anlamına gelen bir ad ile isimlendirmişlerdir. Türkler de bu kelimeyi kendi dillerine tercüme ederek söz konusu geçide "demirkapı" adını vermişlerdir. Bu isim, bugün hala yaygın olarak kullanılmaktadır.

Petersburg'da zamanın Türk ve Fars dilleri üstadı olan Türk asıllı yazar Kazım Beg, 1845 yılında, söz konusu beldelerin tarihi ile ilgili olarak Derbendname adında bir eser yazmıştır. Bu eser "Derbend Tarihi" adıyla İngilizce'ye tercüme edilmiştir. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için bu eserin 21. sahifesine başvurulmalıdır.

Eski tarihçilerden, söz konusu olay üzerinde duran ilk kişi, ünlü yahudi seyyahı Yusuf (Josef) olmuştur. Bu seyyah, miladi birinci yüzyılda yaşamış olan tarihçidir. Ondan sonra da onun verdiği bilgilerin doğruluk derecesini bizzat inceleyen ve miladi altıncı yüzyılda yaşamış olan tarihçi Procopius, söz konusu

mesele üzerinde durmuştur. Bizans kumandanı Bolisarius M.S. 528 yılında söz konusu bölgelerin üzerine saldırılar düzenlerken, tarihçi Procopius da onun ordusu ile birlikte çıkmış, bölgeyi bizzat görmüş ve yahudi seyyahın verdiği bilgilerin doğruluk derecesini incelemiştir.

Daha önce Kral Goroş'un ulaşmış olduğu bölgede bulunan Sairs Irmağından söz etmiştik. Burada Kafkas bölgesinde çok sayıda ırmağın bulunduğunu belirtelim. Bütün bu ırmaklar, Kafkas dağlarının yükseklerinden kaynağını almaktadır. Bu ırmaklardan birisi Sairs yani Goroş olarak adlandırılmıştır. Ermeni ve Gürcü kaynaklarında bu isim aynen kullanılmıştır. Bu ismi, M.S. 16. yüzyılda yaşamış olan bazı Avrupalı gezginler de kullanmışlardır. Kendisini Londra'daki bir ticari şirketin M.S. 1557 yılında Rusya yoluyla İran'a göndermiş olduğ gezgin Anthoni Jenkinson da, söz konusu ırmaktan söz etmiş, yolculuğu sırasında ırmağı gördüğünü ifade etmiş ve bu ırmakla ilgili olarak Sairs ismini kullanmıştır. 18. yüzyılda hazırlanmış olan atlasların tümünde bu ırmağın Sairs Irmağı olarak gösterildiği apaçık görülmektedir."

Ebu'l Kelam bu bilgileri naklettikten sora Hazer Denizi kıyısında Derbend adı verilen, Arapların da Babu'l Ebvab (Kapılar kapısı) olarak adlandırdıkları bir başka surun bulunmasından kaynaklanan bir hata üzerinde durmaktadır. Ebu'l Kelam'a göre bu ikinci surun bulunması, bazılarının yanlışlık yapmalarına ve bu ikinci suru Zulkarneyn'in bina etmiş olduğu sur olarak kabul etmelerine neden olmuştur. Oysa bu ikinci sur, taşlarla bina edilmiştir ve iki dağ arasında değildir. Bu durum Zulkarneyn'in bina etmiş olduğu surun birinci sur olduğu görüşünü desteklemektedir. Tercih edilen görüşe göre ikinci sur, geç dönemlerde ve bir takım savunma zorunlulukları nedeniyle İran kisrası Enuşirevan tarafından yaptırılmıştır.

Ebu'l Kelam, Derband suru ile ilgili olarak şu bilgileri vermektedir:

"Derbend suru, yer olarak Hazer Denizinin batı kıyısında bulunmaktadır. Bu bölge Sasaniler döneminden bu yana Derbend adıyla bilinmektedir. Araplar ise burayı Babu'l Ebvab (Kapılar Kapısı) olarak adlandırmışlardır. Bu bölge, Kafkas sıradağlarının Hazer Denizi kıyısına ulaştığı yerde bulunmaktadır ve Hazer Denizi ile bitişiktir. Burada, eski zamanlardan kalma taştan bina edilmiş bir sur bulunmaktadır. Bu sur, hemen denizin kıyısından başlayarak dağların yüksekliklerine ve tepelerine doğru uzanır. Bu şekilde boyu otuz mili bulmaktadır.

Bu surla ilgili ayrıntılı bilgiler de şöyledir:

Derbend'e giderken daha Derbend'e varmadan, deniz kıyısından dağların yüksekliğine kadar bütün yolu kapatan bir sur ile karşılaşılır. Söz konusu beldeye geçebilmek için bu surun içerisinde bırakılmış olan kapının dışında kul-

lanılabilen bir yol bulunmamaktadır. Bu beldeden çıkarken de aynen birincisi gibi yolun tamamını kapatan ikinci bir sur ile karşılaşılır. Bu ikinci surun içerisinde de dışa çıkabilmek için bir kapı bulunmaktadır. Her iki sur da dağların yüksekliklerine kadar ulaşacak şekilde boylu boyunca uzanır. Yukarıya doğru çıktıkça, iki sur arasındaki uzaklık daralır. Hatta tam deniz kıyısında beşyüz yardalık mesafe varken, yukarıya çıka çıka aradaki uzaklık daralarak iki milden sonra yüz yardaya düşer. Bu azalma devam ederek en son iki sur birleşir ve tek sur halini alır. Darbend denilen belde de, bu iki sur arasına düşen bölgede bulunmaktadır. İki surun birleştiği yerden itibaren yüksek sıradağlar başlamaktadır. Bu surun uzunluğu yirmisekiz mili bulmaktadır ve sıradağların yüksek tepelerine kadar uzanır. Bu sıradağlar farisilerde Dubara sıradağları adıyla bilinmektedir. Sıradağların bitim noktasında da bir kale yapılmıştır.

İşte bu sur, güney ile kuzey arasındaki bütün bağlantıları keserek arada sağlam bir duvar oluşturmuştur. Çünkü söz konusu surun bir ucu denize dayanmış durumdadır. Bu nedenle kıyı yolunu da tamamen kapatmıştır. Daha sonra da otuz millik bir uzaklık dağların tepesine doğru uzanmıştır. Böylelikle dağların arasından bulunabilecek bütün geçitleri ve yolları da kapatmıştır. Artık bir kimsenin güneyden kuzeye geçebilmesi için bir tek yol dışında, herhangi bir yol bırakmamıştır. Bu yol ise sadece her iki sur içinde bırakılmış olan kapılardır.

Bu surların İslam öncesi dönemde yapılmış olduğu ve Sasanilerin iki sur arasına kapatılmış olması nedeniyle bu bölgeyi Derbend olarak adlandırmış oldukları kesindir. Derbend kelimesi de kapalı kapı içinde kalan belde anlamı taşımaktadır. Araplardan Istahri, Mes'udi, Maksidi, Yakut Hamevi, Kazvini ve bunların dışında kalan bir çok tarihçi ve çoğrafyacı ilim adamı, söz konusu beldeyi Derbend olarak belirtmişlerdir. Söz konusu ilim adamları, bu yerin Sasanilen döneminde büyük bir öneme sahip olduğuna dikkat çekmişlerdir. Çünkü yağmacılar Kuzey İran'a saldırı düzenlemek için bu yoldan başka bir yolu kullanamıyorlardı. Söz konusu belde ise İran'a açılıyordu. Dolayısıyla buraya sahip olan, İran'a da sahip olabiliyordu.

Araplar birinci hicri yüzyılda bu yerleri ele geçirince, Sasaniler gibi söz konusu beldenin öneminin farkına vardılar. Dolayısıyla bu yeri Derbend yerine Babu'l Ebvab (Kapılar Kapısı) olarak adlandırmaya başladılar. Bazıları ise bu yeri Babu'l Hazer (Hazer Kapısı), diğer bazıları da Babu't Türk (Türk Kapısı) olarak adlandırdılar. Çünkü burası, bu halklara (Hazer ve Türk halklarına) karşı saldırılar düzenlenilmesi için bir kapı olarak kullanılıyordu. "Hazer Kapısı" ismi ise Rumcadaki "Kapsin Burta" isminin aynen tercümesidir."

Ebu'l Kelam bu konuyla ilgili açıklamalarını şu sözleri ile tamamlamaktadır:

"Kral Goroş zamanında Si Tehin kabileleri, Batı Asya halkları açısından önemli bir tehlike unsuru durumundaydı. Yaptıkları baskınlarda kullandıkları yol ise Darya geçidiydi. Ancak bin yıllık bir zaman sürecinden sonra coğrafi şartlar değişti ve Si Tehin kabilelerinden kaynaklanan herhangi bir tehlike kalmadı. Ancak onların neden olduğu tehlikelerin yerini başka tehlikeler aldı. Bu tarih sürecinden sonra ortaya çıkan tehlikelerin en önemli nedeni Pers İmparatorluğu ile rekabet halinde olan ve onu tamamen ortadan kaldırma amacı taşıyan Doğu Roma-Bizans İmparatorluğu idi. Bu imparatorluk, sadece önünde duran Küçük Asya kapılarını zorlamakla kalmadı, yukarıda sözü edilen beldelerin kapılarını da zorladı. O zamanlar Ural Gölü ve Hazer Denizi yakınlarındaki ovalarda Türk kabileleri yaşamaktaydı. Bu kabilelerin çoğunluğu, kuzey bölgelere yayılmış durumdaydılar. Bizans İmparatorluğu, Pers İmparatorluğu üzerine yaptığı saldırıları, söz konusu imparatorluğun kuzey kesimleri üzerinden gerçekleştiriyordu. Dolayısıyla bu bölgelerin sağlam bir koruma altına alınması zorunlu oluyordu. İşte bu yüzden Enuşirevan, Derbend surunu inşa ettirerek kuzeyden açılan yolu saldırganlara karşı kapatmış oldu."

Ebu'l Kelam'ın bu açıklamaları, Kur'an-ı Kerim'deki Zulkarneyn'le ilgili ayeti kerimelerin iniş sebepleri hakkında yapılan açıklamalara da uymakta ve bu konuda bir delil özelliği taşımaktadır. Aynı zamanda buradaki bilgilerin ışığında söz konusu ayeti kerimelerin birer mucize niteliği taşıdığı da ortaya çıkmaktadır. Bu da Peygamberimiz Hz. Muhammed (a.s)'in peygamberliğini kanıtlayan belirtilerden bir belirti özelliğini kazanır. Burada anlatılanlar, insanlığın bugün ulaşmış olduğu bilgiler ile uyumlu olduğu gibi, aşağıdaki hadisi şeriflerde bildirilenlere de uymaktadır:

"Yaklaşan bir şerden dolayı Araplara yazık!"

Bir diğer hadis:

"Hz. Adem (a.s)'e 'soyundan cehennemlikleri çıkar' denilir..."

Aynı zamanda burada verilen bilgiler, Kur'an-ı Kerim'in herhangi bir nassına ters düşmemektedir. Üstelik bu bilgilerin ışığında Kur'an-ı Kerim'de yer alan naslan daha güzel anlarız. Mesela yüce Allah'ın Zulkarneyn'in dilinden bildirdiği şu nassı, bu bilgilerin ışığında daha güzel anlamamız mümkündür:

"Zulkarneyn: 'İşte bu Rabb'imin rahmetidir. Rabb'imin tayin ettiği zaman geldiğinde, onu yerle bir eder. Rabb'imin verdiği söz gerçektir' dedi." (1)

Ayeti kerimede, burada üzerinde durulan *"tayin edilen vaktin"* kıyamet olacağı kesin bir şert olarak bildirilmiyor. Aksine burada belirtilen vakit, söz konusu surun yıkılması için tayin edilmiş olan belirli bir vakittir.

---

1) Kehf Suresi: 98

Yine yüce Allah'ın şu ayeti kerimesini de bu açıdan ele alabiliriz:

"Yecüc ve Me'cüc'ün önü açıldığı zaman, her dereden ve tepeden boşanırlar." (1)

Burada Ye'cüc ve Me'cüc'ün önünün açılması, surun varlığı ile bağlantılı olarak kıyametin hemen öncesinde gerçekleşecek bir olay olarak anılmıyor. Burada kastedilen anlam, onların kendi beldelerinden çıkıp İslam alemine yönelik savaş başlatmalarıdır. Şam beldeleri de onların savaş sırasında hedef alacakları beldeler arasındadır. Bunlar eğer varlıklarını sürdürürlerse, söz konusu beldelerin komünistleri olabilirler. Sovyet halkları olabilmeleri de mümkündür. Özellikle Çinliler de olabilirler. Daha başka toplumlardan da olabilirler. Kesin olarak kimler oldukları, ancak kıyamet öncesinde ortaya çıkmaları halinde anlaşılabilecektir.

İlim adamlarının bütün araştırmaları, Ye'cüc ve Me'cüc kavimlerinin Hz. Adem (a.s)'in zürriyetinden ve Yasef bin Nuh'un soyundan geldiğini göstermektedir. Yasef bin Nuh soyundan gelen kavimlerin arasına ise Rumlar, Türkler, Arı Irk ve Çin ırkı girmektedir. Bu tesbite göre Hindistan ve Çin halkları, Doğu Asya halkları ve Avrupa halklarının çoğunluğu, Yasef bin Nuh soyundandır. Öyleyse büyük bir kalabalıkla Şam diyarına saldıracak olan topluluklar hangileridir? Bunlar, çıkışları kıyamet alametlerinden sayılan Ye'cüc ve Me'cüc kavimleridir. Bunların kimler olduğu üzerindeki ihtimaller çoktur, ancak onların, doğu tarafından gelecekleri kuvvetli ihtimaldir.

Çağımızda Sovyetler Birliği, Afganistan'a saldırdı ve böylelikle Körfez ülkeleri ile arasında dörtyüz km'den daha az bir uzaklık kaldı. Bu olay, varlıklarını sürdürebilmeleri halinde Sovyetler Biliği komünistlerinin gelecekte bizim ülkelerimize yönelik olarak neler yapabilecekleri konusunda bazı fikirler vermektedir. Çinlilerin sayıları da bugün bir milyarı buldu. Bunların da bir gün Asya'ya yönelik bir işgal hareketi başlatmaları ihtimali uzak bir varsayım değildir. Bu da, gerçekleşebilmesi muhtemel olanlar hakkında bir fikir vermektedir.

Zulkarneyn'in inşa etmiş olduğu sur ve Ye'cüc ve Me'cüc hakkında asılsız bir çok rivayetler nakledilmiştir. Bu konularla ilgili bir takım zayıf rivayetlere rastlanılmıştır. Kuvvetli bir araştırma yapılması halinde, elde edilecek bilgilerin ışığında Kur'an-ı Kerim ayetlerinin ve Resulullah (a.s)'ın sahih ve hasen hadislerinin daha açık ve net bir şekilde anlaşılması mümkün olacaktır. Burada verilen bilgiler daha kuvvetli ve etraflı bir araştırma yapılıncaya kadar bu konu için bir giriş özelliği taşıyacaktır.

---

1) Enbiya Suresi: 96

Bütün bunlara rağmen en sağlıklı yol, işi Allaha Teala'ya havale etmek ve yalnız O'nun ihsanına güvenip, O'na dayanmaktır. Daha önce Hz İsa bin Meryem (a.s) ve Deccal ile ilgili konularda Ye'cüc ve Me'cüc konusu ile ilgili bulunan bir takım hadisi şerifleri naklettik. Bununla birlikte, burada bu konuyla ilgili hadisleri özellikle veriyoruz:

KONU İLE İLGİLİ RİVAYETLER

١٠٨٩ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنِ ابْنِ حَرْمَلَةَ وَهُوَ خَالِدُ بْنُ عَبْدِاللَّهِ بْنِ حَرْمَلَةَ عَنْ خَالَتِهِ قَالَ خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ عَاصِبٌ رَأْسَهُ مِنْ لَذْعَةِ عَقْرَبٍ فَقَالَ: «إِنَّكُمْ تَقُولُونَ لاَعَدُوَّ وَإِنَّكُمْ لَنْ تَزَالُوا تُقَاتِلُونَ حَتَّى يَأْتِيَ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ عِرَاضُ الْوُجُوهِ صِغَارُ الْعُيُونِ صُهْبُ الشَّعَافِ وَمِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ كَأَنَّ وُجُوهَهُمُ الْمَجَانُّ الْمُطْرَقَةُ».

1089- Ahmed, İbni Harmele (r.a)'den -ki bu kişi Halid bin Abdullah bin Harmele'dir- rivayet etmiş, o da teyzesinin şöyle söylediğini bildirmiştir:

"Resulullah (a.s), akreb ısırması nedeniyle başının sargılı olduğu bir halde bize hitab etti ve şöyle buyurdu:

"Siz düşman yoktur diyorsunuz. Ancak Ye'cüc ve Me'cüc ortaya çıkıncaya kadar çarpışmaya devam edeceksiniz. Onlar geniş yüzlü, küçük gözlü, kızıl saçlı insanlardır. Bunlar bütün dere tepeden dökülürler. Yüzleri adeta cin yüzleri gibidir."

١٠٩٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ عَلَيْهَا فَزِعًا يَقُولُ: «لاَإِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ، وَيْلٌ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرٍّ قَدِ اقْتَرَبَ، فُتِحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هٰذِهِ ــ وَحَلَّقَ بِأُصْبُعِهِ: الإِبْهَامِ وَالَّتِي تَلِيهَا ــ » فَقَالَتْ زَيْنَبُ بِنْتُ جَحْشٍ: فَقُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ أَنَهْلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ؟ قَالَ: «نَعَمْ، إِذَا كَثُرَ الْخَبَثُ».

1090- Buhari ve Müslim, Zeyneb bintü Cahş (r.a)'tan rivayet etmişlerdir:

1089-Ahmed (5/271) Mecmau'z Zevaid (8/6) Müellif: "Bunu Ahmed ve Taberani rivayet etmiştir. Her ikisinin de ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

1090-Buhari (13/106) 92-Kitabu'l Fiten. 28-Ye'cuc ve Me'cuc babı. Müslim. (4/2208) 52-Kitabu'l Fiten ve Eşrati's Sa'a. 1-Fitnelerin yaklaşması ve Ye'cüc ve Me'cüc surunun yıkılması fitnesi babı.

"Resulullah (a.s) bir keresinde korku ile Zeyneb bintü Cahş (r.a)'ın yanına girerek şöyle buyurdu:

"La ilahe illallah. Yaklaşan bir fenalıktan dolayı Arapların vay haline! O günde Ye'cüc ve Me'cüc'ün suru şöyle yıkılacak. -Resulullah (a.s) bunu söylerken işaret parmağı ile yanındaki parmağını birbirine geçirdi-"

Zeyneb bintü Cahş (r.a) şöyle söyledi:

"Ben: "Ey Allah'ın Resulü! O günde biz salihler de helak olur muyuz?" diye sordum. Resulullah (.as):

"Evet. Pislikler çok olunca öyle olur" diye buyurdu."

Yukarıdaki metin Buhari ve Müslim'in rivayetleridir.

Tirmizi'nin rivayetine göre ise Zeyneb bintü Cahş (r.a) şöyle söylemiştir:

"Resulullah (a.s) bir keresinde yüzü kıpkırmızı bir halde "la ilahe illallah..." diyerek uykudan uyandı."

Hadisin devamında yukarıdaki metnin aynısını zikretti ancak, onun rivayetinde Resulullah (a.s)'ın surun yıkılışını temsil ederken parmakları ile on işareti yaptığı bildirilmiştir. (1)

Bir Açıklama

"Arapların vay haline!" ifadesinde, özellikle Arapların anılması, o zamanda Ye'cüc ve Me'cüc fitnesinden en çok etkilenecek topluluk olmaları sebebiyledir.

Rivayetlerden bazılarında Resullulah (a.s)'ın: *"Ye'cüc ve Me'cüc Türklerdir"* diye buyurduğu bildirilmiştir. Bunlar geçmişte halife Mu'tasım'ı öldürdüler ve bu olaylarda Bağdad'da olanlar oldu. Bu açıklamayı Kirmani yapmıştır.

İmam Nevevi ise şöyle söylemiştir:

"İlim adamlarının çoğunluğuna göre "pislikler" ile kastedilen, fısk ve fenalıklardır. Bu kelime ile, özellikle zinanın kastedildiği de söylenmiştir. Yine "pislikler" ile kastedilenlerin "zina çocukları" olduğu da söylenmiştir. Ancak ifadenin zahir anlamından anlaşıldığına göre mutlak anlamda isyankarlıklar, ve günahlar kastedilmiştir. Hadisin genel anlamı şudur: "Fenalıklar ve pislikler çoğalınca, ortada bir takım salih kimseler bulunsa bile, genel bir helak topluma musallat olur."

---

1) Tirmizi (4/480) 34-Kitabu'l Fiten. 23-Ye'cüc ve Me'cüc'ün çıkması hakkında gelen rivayetler babı.

١٠٩١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «فُتِحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هٰذِهِ، وَعَقَدَ بِيَدِهِ تِسْعِينَ».

1091- Buhari ve **Müslim,** Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"O günde şu şekilde Ye'cüc ve Me'cüc'ün suru açılır." -Resulullah (a.s) bunu söylerken, eli ile doksan işareti yaptı-."

Bir Açıklama

İmam Nevevi şöyle söylemiştir:

"O günde, şu şekilde Ye'cüc ve Me'cüc'ün suru açılır" sözünü söylerken ravi Sufyan, parmakları ile on işareti yapmıştır. Sufyan'ın Zuhri'den rivayetinde aynen bu şekilde geçmektedir. Daha sonra Yunus'un rivayetinde ise "işaret parmağı ile yanındaki parmağını birbirine geçirdi" ifadesi geçmektedir.

Ebu Hureyre (r.a)'nin rivayetinde ise "parmakları ile doksan işareti yaptı" ifadesi bulunmaktadır. Sufyan ile Yusuf'un rivayetleri anlam yönünden birbirinin aynıdır. Ebu Hureyre (r.a)'nin rivayeti ise her ikisinin rivayetinden de farklıdır. Ancak parmaklarla doksan işareti yapılması, on işareti yapılmasından daha zordur.

Kadı şöyle söylemiştir:

"Ebu Hureyre (r.a)'nin rivayeti, durumu izah etmede biraz daha ayrıntıya girmiş olabilir. Yani yapılan işarette, parmakların aldığı şekli, bütün yönleri ile açıklama amacı taşıyan bir ifade kullanılmış olabilir. Yahut ifadedeki amaç, yapılan işarete yakın bir izahta bulunmadır. Kesin şekli tam olarak belirlemek için yapılmamıştır."

Ye'cüc ve Me'cüc kelimeleri, hemzeli olarak okundukları gibi, hemzesiz olarak da (Yecüc ve Mecüc şeklinde) okunmuşlardır. Her iki okunuş şekli de yedi kıraatta vardır. Kıraat imamlarının çoğunluğu ise hemzesiz olarak (Yecüc ve Mecüc) şeklinde okumuşlardır."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

1. Daha önce Nuvas bin Sem'an'un rivayet etmiş olduğu bir hadisi şerifi nakletmiştik. Orada şöyle denilmekteydi:

1091-Buhari (13/106) 92-Kitabu'l Fiten. 28-Ye'cüc ve Me'cüc babı. Müslim (4/2208) 52-Kitabu'l Fiten ve Eşrati's Sa'a. 1-Fitnelerin yaklaşması ve Ye'cüc ve Me'cüc surunun açılması babı.

"O (Hz. İsa (a.s) bu şekilde dururken, Allahu Teala kendisine vahiyde bulundu ve şöyle bildirdi:

"Ben öyle kullar yarattım ki, kimse onlara karşı çarpışmaya güç yetiremez. Sen benim kullarımı Tur Dağında (1) korumaya al."

Sonra Alahu Teala Ye'cüc ve Me'cüc'ü gönderir. Bunlar bütün tepelerden akarlar. İlk gelenleri Taberiyye gölünün yanından geçerler. Onun içindeki suyu içerler. Sonra sonuncuları geçer ve: "Bir zaman burada su varmış" derler. Sonra Allah'ın paygamberi Hz. İsa (a.s) ve yandaşları kuşatmaya alınırlar. Öyle ki, onlar için bir tek öküz başı, bugün sizin bildiğiniz yüz dinardan daha kıymetli olur. Allah'ın peygamber Hz. İsa (a.s) ve yandaşları, Allahu Teala'ya yönelerek O'na dua ederler. Allahu Teala onların (Ye'cüc ve Me'cüc kavminden olanların) üzerine bir böcek gönderir. Sabah olunca hepsi tek bir can gibi toptan ölmüş olurlar. Sonra Allah'ın peygamberi Hz. İsa (a.s) ve yandaşları (ashabı), aşağı inerler, bir tek karışlık boş yer kalmaksızın bütün arazinin, onların ölüleri ve kokuları ile dolduğunu görürler. Bunun üzerine Allah'ın peygamberi Hz. İsa (a.s) ve ashabı (yandaşları) yeniden Allahu Teala'ya dua ederler. Allahu Teala uzun boyunlu develerin boyunları gibi boyunları olan kuşlar gönderir. Bu kuşlar, o ölüleri alıp Allahu Teala'nın dilediği bir yere götürürler. Daha sonra Allahu Teala bir yağmur gönderir. Bu yağmur, yer üzerinde, topraktan yapılmış olsun, taştan yapılmış olsun, yünden yapılmış olsun, kıldan yapılmış olsun bir tek ev bırakmaksızın bütün evleri temizler. Yeri öylesine tertemiz eder ki, adeta ayna gibi olur." (1)

2. İbni Kesir, 'en Nihaye'de şöyle söylemiştir:

"Sahih'te bildirildiğine göre Ye'cüc ve Me'cüc, Hz. Adem (a.s)'in soyundan ve Türk kavminden iki guruptur.

Kıyamet gününde Cenab-ı Hakk:

"Ey Adem! " diye buyurur. Hz. Adem (a.s):

"Buyur ve emret!" der. Cenabı Hak:

"Soyundan cehenneme gidecekleri çıkar!" diye buyurur. Hz. Adem (a.s):

"Ne kadar?" diye sorar. Cenabı Allah:

"Her bin kişiden, dokuzyüzdoksandokuz kişi cehenneme, bir kişi de cennete"

---

1) Tur Dağı: Efendimiz Hz. Musa (a.s)'nın Rabb'ine münacaatta bulunduğu dağ. Ya'kut Hamevi'nin, 'Mu'cemu'l Buldan'da bildirdiğine göre bu yer, Mısır yakınlarında Medyen denilen bölgede bulunmaktadır.

2) Müslim (4/2250) 52-Kitabu'l Fiten ve Eşrati's Sa'a. 20-Deccal, onun özellikleri ve onunla bağlantılı olarak gerçekleşecek gelişmeler babı.

diye buyurur. İşte o günde küçük yaştaki bütün insanların saçları ağarır. Bütün hamileler, karınlarındakini düşürürler. Bu sırada:

"Size müjde! Ye'cüc ve Me'cüc sizin için fidadır (sizin yüzdenizi kapatacak sayıyı oluşturacaktır)" denilir."

Bir başka rivayette bildirildiğine göre şöyle denilir:

"Sizin içinizde iki toplum vardır ki, bunlar kimlerin arasına girseler, onları sayıca çoğaltırlar. Bunlar Ye'cüc ve Me'cüc'dür."

"Bunlar, soydaşlarından olan çekik gözlü, ince burunlu ve kızıl saçlı Türkler gibi şekil ve renk itibariyle diğer insanlara benzerler. Bunların içinde ince uzun hurma ağacı gibi uzun boylu ve yine çok küçük yaratıklar gibi oldukça kısa boylu, birisi oldukça enli, birisi küçücük kulakları olan kimselerin olduğunu söyleyen kişi, bilmediği konulara dalmış ve delilsiz laflar söylemiş olur."

Türk ismi genelde Türkistan dağlarının arkasında oturan topluluklar için kullanılmaktadır. Kaynaklarda geçen Türk ismi ile bugün bilinen ve yaygın olan Türk kelimesi arasında herhangi bir bağlantı kuramayız. Bugün Türk ismi, Şam beldelerinin kuzeyinde Küçük Asya'da oturan halklar için kullanılmaktadır. Buralarda müslüman Türkler yaşamaktadır. Bunlar, İslam'a ve müslümanlara hizmet konusunda büyük roller üstlenmişler, önemli işler başarmışlardır. Bunlar İslam ümmetindendirler. Dolayısıyla ilim adamlarının, Türklerin kafirleri hakkında söylemiş oldukları sözlerin, bunlarla herhangi bir ilgisi yoktur.

3. Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde şöyle söylemektedir:

"Ye'cüc ve Me'cüc kelimelerinin her biri, Uzakdoğu'da oturmakta olan birer kabilenin ve insanlardan bir kavmin adıdır. Onların özelikleri ve sıfatlarından söz edilince, bu bilgileri duyan kişi, onların insan olmadıkları ve insanlığa ait özellikleri taşımadıkları zannına kapılmaktadır. Bu düşünce yanlış ve asılsızdır. Hafız İbni Kesir, Tefsir'inde, Kehf suresinin tefsirini yaparken (1) şu bilgileri vermektedir:

"Bunlar, Buhari ve Müslim'in Sahih'lerinde bildirildiği üzere Hz. Adem (a.s)'in soyundandırlar. Allahu Teala, kıyamet gününde:

"Ey Adem!" diye buyurur. Hz. Adem (a.s):

"Buyur ve emret!" der. Allahu Teala:

"Cehenneme gidecekleri çıkar" -yani cehenneme gidecekleri diğerlerinden ayır- diye buyurur. Hz. Adem (a.s):

---

1) İbni Kesir Tefsiri (3/13-14)

"Miktarları ne kadar olacak?" diye sorar. Allahu Teala:

"Her bin kişiden, dokuzyüzdoksündokuz kişi cehenneme, bir kişi cennete" diye buyurur. İşte o zamanda küçük yaştakilerin saçları ağarır, hamile kadınlar, karınlarındakini düşürürler."

Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Sizin içinizde iki toplum (kavim) vardır ki, bunlar hangi topluluğun içine girseler, o topluluğun sayısını çokederler (sayılarını nisbet olarak bir hayli artırırlar.) Bunlar Ye'cüc ve Me'cüc'dür."

Allame Cemaluddin Kasımi (r.a) 'Mehasinu't Tevil' isimli tefsirinde (1) Kehf suresinin tefsiri bölümünde, Ye'cüc ve Me'cüc'den söz ederken şöyle söylemektedir:

"Bazı araştırmacılar şöyle söylemişlerdir:

"Dağıstan bölgesinde Kafkas dağlarından olan ve Arapların Kaf Dağı olarak adlandırdıkları bir dağın arkasında iki kabile bulunmaktaydı: Bunlardan birisi Agog, diğeri de Magog olarak adlandırılırdı. Araplar bu iki kelimeyi, Ye'cüc ve Me'cüc olarak arapçaya çevirdiler. Bunlar pek çok toplum tarafından bilinmektedirler. Ehli kitabın kutsal kitaplarında da bu iki kabileden söz edilmiştir. Rusya ve Asya'da bulunan toplumların çoğusu bunların soyundan gelmektedir."

Hafız İbni Kesir de yukarıda verdiğimiz açıklamalarından sonra şu bilgileri vermektedir:

"Vehb bin Münebbih'den Ye'cüc ve Me'cüc kavimlerinden olanların şekilleri, özellikleri, kulakları, boyları, bazılarının kısalıkları hakkında rivayet edilenlerde, bir takım anlaşılmazlıklar ve gariplikler bulunmaktadır. İbni Ebi Hatim de bu konuda babasından senedleri sahih olmayan bir takım garib rivayetler nakletmiştir."

Şeyh Ebu Hayyan Endülüsi de, 'el Bahr' isimli tefsirinde (2) şöyle söylemektedir:

"Ye'cüc ve Me'cüc kavimlerinden olanların sayıları ve özellikleri konusunda görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bu ayrılıklar, rivayetlerin farklılığından kaynaklanan bir takım görüş ayrılıklarıdır. Ancak sayıları ve özellikleri konularında sahih bir rivayet bulunmamaktadır."

---

1) Mehasinu't Tevil (11/4116)
2) Ebu Hayyam Endülüsi, 'Bahr Tefsiri (6/163)

Bu ifadeyi ondan, aynen Allame Alusi, 'Ruhu'l Meani' isimli tefsirinde (1) nakletmiş ve kendisinin de bu görüşte olduğunu ifade etmiştir. Yani Ebu Hayyan'a göre Ye'cüc ve Me'cüc kavimlerinden olanların sayıları ve özellikleri ile ilgili olarak gelen rivayetlerin tümü, zayıftır ve tenkidi açısından sabit ve kesin bir durum arzetmemektedir.

Kur'an-ı Kerim ve hadisi şerif nasları da Ye'cüc ve Me'cüc kavimlerinden olanların sayıca çok olduklarını ve bozgunculukta aşırıya gideceklerini bildirmektedirler. Bunu, söz konusu naslarda açık bir şekilde görmek mümkündür... Bizim Hafız İbni Kesir'den neklettiğimiz ve Buhari ve Müslim'in Sahih'lerinde geçen hadiste de bu anlam görülmektedir. Yine sayılamayacak kadar çok hadisi şerifte bu husus ifade edilmiştir.

Kur'an-ı Kerim'in muhtelif ayetlerinde de bu husus açıkca ifade edilmiştir. Nitekim Allahu Teala, Kehf suresinde Zulkarneyn'den söz ederken, onların özelliklerinden bahsetmekte ve şöyle buyurmaktadır:

"Nihayet iki set (sur) arasına ulaşınca, onları önünde hiç söz anlamayan bir kavim buldu. Dediler ki: "Ey Zulkarneyn! Ye'cüc ve Me'cüc bu yerde bozgunculuk yapıyorlar. Bizimle onların arasına bir set yapman için sana bir vergi verelim mi?" (2)

Yine aynı surenin bir başka yerinde de Allahu Teala şöyle buyurmaktadır:

"Biz o gün (Ye'cüc ve Me'cüc)'ü bırakmışızdır. Birbiri içinde dalgalanırlar. Dalga dalga ülkeleri istila ederler. Veya halk şaşkınlıktan dalgalar gibi birbirine çarpar, sarsılır karışırlar." (3)

Hafız İbni Kesir, Tefsir'inde (4) şöyle bildirmektedir:

"Allahu Teala'nın:

"Veya halk şaşkınlıktan dalgalar gibi birbirine çarpar, sarsılır, karışırlar." (5) sözü ile ilgili olarak Suddi şöyle söylemiştir:

"Bu olay, Ye'cüc ve Me'cüc'ün ortaya çıkması ve insanların üzerine saldırmaları sırasında meydana gelir. Bunların tümü kıyamet gününden önce ve Deccal'in ortaya çıkmasından sonra gerçekleşecektir. Bu konunun ayrıntısı ileride, Enbiya suresinde yer alan:

"Nihayet Ye'cüc ve Me'cüc sedleri açıldığı zaman, onlar her tepeden saldırır

---

1) Allame Alusi, Ruhul Meani Tefsiri (5/142)
2) Kehf Suresi: 93-94
3) Kehf Suresi: 99
4) İbni Kesir Tefsiri (3/105)
5) Kehf Suresi: 99

lar. Artık gerçek va'd (kıyamet) yaklaşmıştır." (1) ayeti kerimesinin tefsiri sırasında gelecektir."

Müfessirler, bu sonuncu ayeti kerimenin tefsirini yaparken (2) de:

"İşte onların ortaya çıkmalarındaki durumları bu olacaktır" demektedirler.

1) Enbiya Suresi: 96-97
2) İbni Kesir Tefsiri (3/195)

ON İKİNCİ KISIM

KIYAMET KÖTÜ İNSANLARIN ÜZERİNE KOPACAKTIR

KONU İLE İLGİLİ RİVAYETLER

KIYAMET KÖTÜ İNSANLARIN ÜZERİNE KOPACAKTIR

Daha önce de geçtiği üzere, Hz. Mesih (a.s)'in ölümünden sonra Allahu Teala, yeryüzünde bulunan bütün mü'minlerin ruhlarını alacak bir rüzgar gönderir. Konunun özü ise şudur:

Hz. Mesih (a.s)'in ölümünden belli bir süre sonra, bütün mü'minlerin ruhlarını almak üzere bir rüzgar eser ve böylece yeryüzünde, üzerlerine kıyametin kopacağı fena insanlardan başka kimse kalmaz. Bu, hakkında çok sayıda nas bulunan bir kaderdir. Daha önce vermiş olduğumuz ve bazı yönlerden tartışmaya açtığımız Abdullah bin Amr (r.a)'dan rivayet edilmiş olan hadis de bu konuyla ilgili naslardandır. Söz konusu hadisin bir yerinde şöyle denilmektedir:

"... Sonra Allahu Teala bir rüzgar gönderir. Bu rüzgar, yeryüzünde kalbinde zerre miktarı iyilik yahut iman bulunan kimse bırakmadan hepsinin canını alır. Hatta sizden biri dağın içine girse bile rüzgar canını almak üzere oraya da girer. Böylece yeryüzünde kuşlar gibi hafif ama canavarların özelliklerine sahip fena insanlar kalır. Bunlar iyiliği tanımaz, fenalığa da karşı durmazlar. Şeytan bunlara insan şeklinde görünerek: "Benim ardımdan gelmek istemez misiniz?" diye sorar. Onlar: "Sen bize neyi emrediyorsun?" diye sorarlar. Şeytan da onlara putlara ibadet etmelerini emreder."

Ahmed, Müslim ve daha başka hadisçilerin naklettikleri bir başka rivayette ise şu ifade geçmektedir:

"... Onlar bu halde iken Allahu Teala üzerlerine tatlı bir rüzgar gönderir. Bu rüzgar onları koltuk altlarından alır. Böylece rüzgar bütün mü'minlerin ve müslümanların canlarını alır ve geriye, insanların fenaları kalır. Bunlar yeryüzünde eşeklerin birbirleri ile kaynaşmaları gibi birbirleri ile kaynaşırlar.

Kıyamet de işte bunların üzerine kopar."

"Bunlar yeryüzünde eşeklerin birbirleri ile kaynaşmaları gibi kaynaşırlar" sözü ile ilgili olarak Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde şöyle açıklamada bulunuyor:

"Yani eşeklerin birbirlerine binmeleri gibi, birbirlerine binerler. Yani erkekler, eşeklerin yaptığı şekilde, açıkça insanların gözleri önünde kadınlarla cinsel ilişkide bulunurlar. Bu hareketlerinden dolayı herhangi bir rahatsızlık ve utanç duymazlar. Bu durum ise o zamanda fuhşiyatın ve fenalığın iyice yayılacağını göstermektedir."

KONU İLE İLGİLİ RİVAYETLER

١٠٩٢ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ رِيحًا مِنَ الْيَمَنِ، أَلْيَنَ مِنَ الْحَرِيرِ، فَلاَ تَدَعُ أَحَدًا فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ إِيمَانٍ إِلاَّ قَبَضَتْهُ».

1092- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Allahu Teala, Yemen tarafından, ipekten daha hafif (ince) bir rüzgar gönderir. Bu rüzgar, kalbinde bir tane miktarı iman bulunan bir tek kişi bırakmaksızın hepsinin canını alır."

Bir rivayette de: *"zerre miktarı"* ifadesi geçmektedir. (1)

١٠٩٣ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ إِلاَّ عَلَى شِرَارِ النَّاسِ».

1093- Müslim, Abdullah bin Mes'ud (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıyamet, ancak insanların fenalarının üzerine kopar."

1092-Müslim (1/109) 1-Kitabu'l İman. 50-Kıyametten önce esecek olan ve kalbinde iman bulunanların ruhlarını alacak olan rüzgarla ilgili bab.

1093-Müslim (4/2248) 52-Kitabu'l Fiten ve Eşrati's Sa'a. 27-Kıyametin yaklaşması babı.

1) Müslim, aynı yer.

١٠٩٤ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ عَلَى أَحَدٍ يَقُولُ: اَللَّهُ اَللَّهُ».

1094- Müslim, Enes bin Malik (r.a)'ten rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Allah Allah diyen birinin üzerine kıyamet kopmaz."

Bir başka rivayette ise şöyle denilmektedir:

"Yeryüzü üzerinde 'Allah Allah' denilmez hala gelinceye kadar kıyamet kopmaz." (1)

١٠٩٥ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَأْخُذَ اللَّهُ شَرِيطَتَهُ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ فَيَبْقَى فِيهَا عَجَاجٌ لاَيَعْرِفُونَ مَعْرُوفًا وَلاَ يُنْكِرُونَ مُنْكَرًا».

1095- Ahmed, Abdullah bin Amr (r.a)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Allahu Teala, yeryüzünde olanlardan bağını alıp, üzerinde iyiliği tanımayan, fenalığa karşı çıkmayan hayırsız insanları bırakmadıkça kıyamet kopmaz."

١٠٩٦ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَنَسٍ قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى لاَيُقَالَ فِي الْأَرْضِ لاَإِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ».

1096- Ahmed, Enes bin Malik (r.a)'ten rivayet şu şekilde etmiştir:

1094-Müslim (1/130) 1-Kitabu'l İman. 66-Ahir zamanda (kıyamete yakın zamanda) imanın gitmesi babı.

1095-Ahmed (2/210) Mecma'uz Zevaid (8/13) Müellif Haysemi: "Bu rivayeti Ahmed merfu ve mevkuf olarak nakletmiştir. Her ikisinin de ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

1096-Ahmed (3/107) Mecma'z Zevaid (8/12) Müellif: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

2) Müslim, aynı yer. Tirmizi (4/492) 34-Kitabu'l Fiten. 35-Muhammed bin Beşşar'ın rivayeti babı. Tirmizi: "Yine ondan merfu olmayan bir rivayet daha nakledilmiştir ki, bu rivayetin sıhhat derecesi daha iyidir" demiştir.

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Yeryüzünde 'la ilahe illallah' denilmeyinceye kadar kıyamet kopmaz."

١٠٩٧ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عِلْبَاءِ السُّلَمِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ إِلاَّ عَلَى حُثَالَةٍ مِنَ النَّاسِ».

1097- Ahmed, Ilba es Sulemi (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıyamet, ancak insanların düşükleri ve aşağıları üzerine kopar."

١٠٩٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «لاَتَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَضْطَرِبَ أَلْيَاتُ نِسَاءِ دَوْسٍ عَلَى ذِي الْخَلَصَةِ». وَذُو الْخَلَصَةِ: طَاغِيَةُ دَوْسٍ كَانُوا يَعْبُدُونَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ.

1098- Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Devs kabilesinin kadınlarının çalgıları Zu'l Halasa'nın etrafında çalınmadıkça kıyamet kopmaz."

Zu'l Halasa: Devs kabilesi mensuplarının cahiliye çağında ibadet ettikleri tapınakları idi.

Bir rivayette de Zu'l Halasa'nın, Tebala'da bulunan ve Devs kabilesi mensuplarının cahiliye çağında ibadet ettikleri bir put olduğu söylenmiştir. (1)

1097-Ahmed (3/499) Mu'cemu'l Kebir (18/84) Mecmau'z Zevaid. Müellif: "Bunu Ahmed, Ebu Ya'la ve Taberani rivayet etmiştir. Ravileri sikadırlar" demiştir.

1098-Buhari (13/76) 92-Kitabu'l Fiten. 23-İnsanlar putlara ibadet edecek kadar zamanın değişeceği babı. Müslim (4/2230) 52-Kitabu'l Fiten. 17-Devs kabilesi Zu'l Halasa'ya ibadet etmedikçe kıyametin kopmayacağı babı.

1) Müslim, aynı yer.

"Devs'in kadınları Zu'l Halasa etrafında çalgı çalmadıkça" sözü ile ilgili açıklama:

Zu'l Halasa: Devs, Has'am ve Beceliyye kabileleri ile bunların civarında yaşayan Araplara ait bir put eviydi. Bunun tek bir put olduğu ve putların değişik yerlere asıldığı sırada Amr bin Luhayy'ın, bunu Mekke'nin aşağı taraflarında bir yere astığı da söylenmiştir. Ona ibadet edenler, başına halkalar (kaideler), üzerine deve kuşu yumurtaları asarlar ve yanında hayvan keserlerdi. Bu putu Zu'l Halasa olarak isimlen-

١٠٩٩ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «لاَيَذْهَبُ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ، حَتَّى تُعْبَدَ اللاَّتُ وَالْعُزَّى» قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ، إِنْ كُنْتُ لأَظُنُّ حِينَ أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾، [الصَّفّ: ٩]. أَنَّ ذٰلِكَ تَامٌّ، قَالَ: «إِنَّهُ سَيَكُونُ مِنْ ذٰلِكَ مَاشَاءَ اللَّهُ، ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ رِيحًا طَيِّبَةً، فَتَتَوَفَّى كُلَّ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمَانٍ، فَيَبْقَى مَنْ لاَخَيْرَ فِيهِ، فَيَرْجِعُونَ إِلَى دِينِ آبَائِهِمْ».

1099- Müslim, Hz. Aişe (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Lat ve Uzza'ya yeniden ibadet edilmedikçe gece ve gündüz gitmez."

Hz. Aişe (r.a) dedi ki:

"Ben kendisine: "Ey Allah'ın Resulü! Allahu Teala "putperestler istemese de, dinini bütün dinlerden üstün kılmak için peygamberini, doğruluk rehberi Kur'an ve gerçek dinle gönderen O'dur" (1) ayeti kerimesini indirince, artık dinin kesinlik kazandığını (artık putperestliğin ortaya çıkamayacağını) sanmıştım" dedim. Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Bundan sonra Allahu Teala'nın dilediği olur, sonra Allahu Teala tatlı bir rüzgar gönderir. Bu rüzgar, kalbinde bir hardal tanesi ağırlığınca iman bulunan herkesin canını alır. Geriye, kendilerinde hayır bulunmayanlar kalır. Onlar da babalarının dinlerine dönerler."

١١٠٠ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِالرَّحْمٰنِ بْنِ شِمَاسَةَ رَحِمَهُ اللَّهُ، قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ مَسْلَمَةَ ابْنِ مُخَلَّدٍ وَعِنْدَهُ عَبْدُاللَّهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ، فَقَالَ عَبْدُاللَّهِ: لاَتَقُومُ السَّاعَةُ

---

dirmelerindeki amaçları da, ona ibadet edenlerin seçkin kimseler olduklarını ifade etmekti. "Zu'l Halasa"nın anlamı: Seçkinlerin sahibi demektedir.. Yine Zu'l Halasa'nın Yemen Ka'besi olduğu da söylenmiştir. Yukarıdaki ifadenin anlamı ise şudur: "Onlar dinden çıkacak, yeniden eski cahiliyyetlerine dönecekler ve eski putlarına yeniden ibadet etmeye başlayacaklar. Bundan sonra Devs kabilesinin kadınlarından bir gurup onun etrafında dönerek çalgı çalacak ve şarkılar söyleyececkler."

1099-Müslim (4/2230) 52-Kitabu'l Fiten ve Eşrati's Sa'a. 17-Devs kabilesi Zu'l Halasa'ya ibadet etmedikçe kıyametin kopmayacağı babı.

1) Saff Suresi: 9

إِلاَّ عَلَى شِرَارِ الْخَلْقِ، هُمْ شَرٌّ مِنْ أَهْلِ الْجَاهِلِيَّةِ، لاَيَدْعُونَ اللَّهَ بِشَيْءٍ إِلاَّ رَدَّهُ عَلَيْهِمْ، فَبَيْنَمَا هُمْ عَلَى ذٰلِكَ أَقْبَلَ عُقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ، فَقَالَ لَهُ مَسْلَمَةُ: يَاعُقْبَةُ! اِسْمَعْ مَايَقُولُ عَبْدُاللَّهِ، فَقَالَ عُقْبَةُ: هُوَ أَعْلَمُ، وَأَمَّا أَنَا، فَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «لاَتَزَالُ عِصَابَةٌ مِنْ أُمَّتِي يُقَاتِلُونَ عَلَى أَمْرِ اللَّهِ، قَاهِرِينَ لِعَدُوِّهِمْ، لاَيَضُرُّهُمْ مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ وَهُمْ عَلَى ذٰلِكَ» ، قَالَ عَبْدُاللَّهِ: أَجَلْ، «ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ رِيحًا كَرِيحِ الْمِسْكِ، مَسُّهَا مَسُّ الْحَرِيرِ، فَلاَ تَتْرُكُ نَفْسًا فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ إِيمَانٍ إِلاَّ قَبَضَتْهُ، ثُمَّ يَبْقَى شِرَارُ النَّاسِ، عَلَيْهِمْ تَقُومُ السَّاعَةُ».

1100- Müslim, Abdurrahman bin Şimasa (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Mesleme bin Muhalled'in yanında bulunuyordum. O sırada Abdullah bin Amr bin el As da onun yanında bulunuyordu. Abdullah:

"Kıyamet, ancak insanların fenaları üzerine kopar. Onlar cahiliye dönemi insanlarından daha fena olacaklardır. Her ne yapsalar Allahu Teala'nın emrine, rızasına aykırı olur" dedi. Onlar bu şekilde konuşurlarken Ukbe bin Amir içeri girdi. Mesleme kendisine:

"Abdullah'ın ne dediğini dinle" dedi. Ukbe de şöyle söyledi:

"O benden daha iyi bilir. Ama ben Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Ümmetimden Allah'ın emri üzere çarpışan, düşmanlarına karşı üstünlük sağlayan bir topluluk sürekli bulunur. Onlara muhalefet edenlerin kendilerine bir zararı dokunmaz. Onlar bu hal üzereyken kıyamet kendilerine gelir."

Bunun üzerine Abdullah da "Evet" diyerek sözüne şöyle devam etti:

"Sonra Allahu Teala, misk kokusu gibi rüzgar gönderir. Bu rüzgarın dokunması, ipeğin dokunması gibidir. Bu rüzgar, kalbinde hardal tanesi ağırlığında iman bulunan bir tek kişi bile bırakmaksızın bütün iman sahiplerinin canlarını alır. Sonra geriye insanların fenaları kalır ve kıyamet bunların üzerlerine kopar."

1100-Müslim (3/1524) 33-Kitabu'l İmare. 53-Resulullah (a.s)'ın "Ümmetimden hak üzere devamlı bir taife sürekli bulunur..." sözü ile ilgili bab.

ON ÜÇÜNCÜ KISIM

ADEN TARAFINDAN GÖRÜLECEK ATEŞ

KONU İLE İLGİLİ RİVAYETLER

ADEN TARAFINDAN GÖRÜLECEK ATEŞ

Kıyamet öncesinde görülecek en son belirtilerden birisi, Aden tarafında insanları mahşer toprağına sürecek bir ateşin ortaya çıkmasıdır. Bazı ilim adamları bu konuyla ilgili olarak gelen rivayetleri Arap dünyasında ortaya çıkan petrol ile açıklamaya çalışmışlardır.

Bu yoldaki açıklamalarında, petrolün arabalarda ve daha başka araçlarda kullanılmasını, böylece insanların Aden'den Şam diyarına rahatlıkla yolculuk edebilmesini, istediği yerde arabasının motoronu durdurup yürüyebilmesini ve istediği yerde de arabası ile yolculuk edebilmesini delil göstermişlerdir. Ancak bu açıklama, söz konusu naslar açısından hatalı bir açıklamadır.

Naslarda sözü edilen ateşin ortaya çıkması, harikulade bir olay olacak, bu ateş harikulade bir şekilde insanları toplayacak, onları Şam diyarına iletecek ve o zaman insanların üzerine kıyamet kopacaktır. Bir önceki konuda da gördüğümüz üzere kıyamet sadece kafirlerin üzerlerine kopacaktır.

Aşağıda söz konusu ateşle ilgili nasların bazılarını veriyoruz. Bu konuyla ilgili naslardan bazıları daha önce geçmişti:

KONU İLE İLGİLİ RİVAYETLER

١١٠١ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ حُذَيفَةَ بْنِ أَسِيدٍ الْغِفَارِيِّ رَفَعَهُ: «أَنَّهَا لَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ حَتَّى تَرَوْا قَبْلَهَا عَشْرَ آيَاتٍ، فَذَكَرَ الدُّخَانَ وَالدَّجَّالَ وَالدَّابَّةَ، وَطُلُوعَ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا، وَنُزُولَ عِيسَى وَيَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ، وَثَلَاثَةَ خُسُوفٍ، خَسْفٌ بِالْمَشْرِقِ وَخَسْفٌ بِالْمَغْرِبِ وَخَسْفٌ بِجَزِيرَةِ الْعَرَبِ، وَآخِرُ ذَلِكَ نَارٌ تَطْرُدُ النَّاسَ إِلَى مَحْشَرِهِمْ».

1101- Müslim, Huzeyfe bin Useyyid (r.a)'den merfu olarak rivayet etmiştir:

"On alameti görmenizden önce kıyamet kopmayacak." Bu sözü söyledikten sonra kıyamet alametleri olarak, dumanın ortaya çıkmasını, Deccal'i, dabbetu'l arzı (yer hayvanını), güneşin batıdan doğmasını, Ye'cüc ve Me'cüc'ü, biri doğuda, biri batıda, biri de Arap yarımadasında olmak üzere üç kez ay tutulmasını zikretti ve bu belirtilerin sonuncusunun da insanları mehşerlerine (haşrolunacakları yere) iletecek bir ateş olacağını ifade etti."

Bir rivayette de şu ifade geçmektedir:

"Bir de insanları denize atan bir rüzgar ortaya çıkacaktır." (1)

Bir başka rivayette de şöyle denilmektedir:

"Bir de Aden vadisinden insanları bir yöne ileten ve onların gittikleri yere giden, onların ikamet ettikleri yerde onlarla birlikte ikamet eden bir ateş ortaya çıkacaktır." (2)

١١٠٢ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «تُبْعَثُ نَارٌ عَلَى أَهْلِ الْمَشْرِقِ فَتَحْشُرُهُمْ إِلَى الْمَغْرِبِ تَبِيتُ مَعَهُمْ حَيْثُ بَاتُوا وَتَقِيلُ مَعَهُمْ حَيْثُ قَالُوا يَكُونُ لَهَا مَاسَقَطَ مِنْهُمْ وَتَخَلَّفَ وَتَسُوقُهُمْ سَوْقَ الْجَمَلِ الْكَسِيرِ».

1102- Taberani, Abdullah bin Amr (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Doğu halkının üzerine bir ateş gönderilir, o onları batı tarafına sürer. Bu ateş, onların geceledikleri yerde beraberlerinde geceler ve ikamet ettikleri yerde beraberlerinde ikamet eder. O ateşin sürdüğü insanlardan dökülenler ve geriye kalanlar, onun (ateşin) olur. Onları topal deveyi sürer gibi sürer."

١١٠٣ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ رَسُولُ

1101-Müslim (4/225) 52-Kitabu'l Fiten ve Eşrati's Sa'a. 13-Kıyametten önce ortaya çıkacak alametler babı. Ebu Davud (4/114) Kitabu'l Melahim. Kıyametin alametleri babı. Tirmizi (4/477) 34-Kitabu'l Fiten. 21-Ay tutulması ile ilgili olarak gelen rivayetler babı. Tirmizi: "Bu hadis, hasen, sahihtir" demiştir.

1102-Mecmau'z Zevaid (8/12) Müellif: "Bu hadisi Taberani Mu'cemu'l Kebir ve Mu'cemu'l Evsat'ta rivayet etmiştir. Ravileri sikadırlar" demiştir.

1) Müslim (4/2226) Aynı yer.

2) Tirmizi, aynı yer.

اللهِ ﷺ : «سَتَخْرُجُ نَارٌ مِنْ حَضْرَمَوْتَ ــ أَوْ مِنْ بَحْرِ حَضْرَمَوْتَ ــ قَبْلَ الْقِيَامَةِ تَحْشُرُ النَّاسَ» قَالُوا: يَارَسُولَ اللَّهِ، فَمَا تَأْمُرُنَا؟ قَالَ: «عَلَيْكُمْ بِالشَّامِ».

1103- Tirmizi, Abdullah bin Ömer (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıyametten önce Hadramevt tarafından -yahut Hadramevt Denizi'nden- insanları bir yere toplayan bir ateş çıkacak." Resulullah (a.s)'a:

"Ey Allah'ın Resulü! Bize o vakitte ne yapmamızı emredersin?" diye soruldu. "Şam diyarına çekilin" diye buyurdu."

١١٠٤ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ فِي الْأَوْسَطِ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ سَلَامٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ أَوَّلِ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «إِنَّ أَوَّلَ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ نَارٌ تَخْرُجُ مِنَ الْمَشْرِقِ وَتَحْشُرُهُمْ إِلَى الْمَغْرِبِ».

1104- Taberani, Mu'cemu'l Evsat'ta, Abdullah bin Selam (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'a kıyamet alametlerinden ilki soruldu. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Kıyamet alametlerinin ilki, doğu tarafından ortaya çıkıp insanları batıya doğru sürecek olan ateştir."

١١٠٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ: نَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنَ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ».

1105- Buhari, Enes bin Malik (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kıyamet alametlerinin ilki, insanları doğudan batıya doğru sürecek olan

---

1103-Tirmizi (4/498) 34-Kitabu'l Fiten. 42-Hicaz tarafından bir ateş ortaya çıkmadıkça kıyamet kopmayacağı babı. Tirmizi: "Bu hadis hasen, garib, sahihtir" demiştir.

1104-Mecmau'z Zevaid (8/12) Müellif: "Bunu Taberani Mu'cemu'l Evsat'ta rivayet etmiştir. Ravileri. Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

1105-Buhari (13/78) 92-Kitabu'l Fiten. 24-Ateş çıkması babı. Buhari, bu hadisi muallak olarak (yani senetsiz) rivayet etmiştir.

ateştir."

Bir Açıklama

Hafız, Feth'de şöyle söylemiştir:

"Bu hadis, Musannaf'ta hicret bölümünde, Abdullah bin Selam (r.a)'ın müslüman oluşu olayı kısmında rivayet senedi tam verilmek suretiyle rivayet edilmiştir.

Oradaki rivayete göre hadis, Humeyd'in, Enes (r.a)'den rivayeti tarıkıyla nakledilmiştir.

"Kıyamet alametlerinin ilki, doğu tarafından ortaya çıkıp insanları batıya doğru sürecek olan ateştir" sözünü Kitabu'l Enbiya'da da bir başka tarıkla yine Humeyd'den rivayetle mufassal olarak nakletmiştir."

Burada kıyamet alametlerindeki öncelik, nisbi bakımdandır. Söz konusu ateşin çıkması olayı bir yönden kıyamet alametlerinin sonuncusu, bir yönden de kendinden sonra ortaya çıkacak gelişmelere nisbetle ilki sayılmaktadır.

١١٠٦ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ رَافِعِ بْنِ بَشِيرٍ السُّلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «يُوشِكُ أَنْ تَخْرُجَ نَارٌ مِنْ حَبْسِ سَيْلٍ تَسِيرُ بِسَيْرِ بَطِئَةِ الْإِبِلِ تَسِيرُ النَّهَارَ وَتُقِيمَ اللَّيْلَ تَغْدُو وَتَرُوحُ يُقَالُ: غَدَتِ النَّارُ أَيُّهَا النَّاسُ فَاغْدُوا، قَالَتِ النَّارُ أَيُّهَا النَّاسُ قِيلُوا، رَاحَتِ النَّارُ أَيُّهَا النَّاسُ رُوحُوا، مَنْ أَدْرَكَتْهُ أَكَلَتْهُ».

1106- Ahmed, Rafi bin Beşir Sulemi (r.a)'den, o da babasından rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Muhtemeldir ki, önüne set çekilmiş bir sel içinden, ateş çıkar ve deve yürüyüşü gibi yavaş bir şekilde ilerler. Bu ateş, gündüz ilerleyerek gece durur. Bu ateş ileri geri hareket eder. Bazen durur, bazen harekete geçer. İnsanlar onun hareketlerini gördükçe:

"Ey insanlar ateş harekete geçti, siz de harekete geçin! Ey insanlar ateş istirahate geçti, siz de istirahate geçin! Ey insanlar ateş yola çıktı, siz de yola

---

1106-Ahmed (3/433) Mu'cemu'l Kebir (2/42) Mecmau'z Zevaid (8/12) Müellif: "Bunu Ahmed ve Taberani rivayet etmiştir. Ahmed'in Rafi' dışında kalan ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir. O kişi (Rafi') ise sikadır"demiştir.

çıkın!" derler. Bu ateş, yakaladığını yer."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

İbni Kesir, Aden ateşi ile ilgili olarak şu açıklamalarda bulunmaktadır:

"Naslardaki ifadeler, söz konusu toplanma (haşr) ile kastedilenin, dünyanın son zamanında mevcut olan insanların toplanması (haşrı) olduğunu göstermektedir. O vakitte insanlar, değişik bölgelerden toplanma (mehşer) yerine getirilecekler. Bu yer ise Şam diyarıdır... Aden vadisinden çıkacak olan ateş, insanları arkalarından kuşatacak ve onları her beldeden mahşer (toplanma) yerine doğru sürecektir. Ateş, bu insanlardan geriye kalanları yiyecektir. Bütün bunlar, söz konusu olayların, dünyanın son zamanında gerçekleşeceğini göstermektedir. O olayda dökülenler ve geriye kalanlar ateşle öldürüleceklerdir. Eğer bu olay yeniden diriliş için sura üflenmesinden sonra olacak olsaydı, ölüm, yeme içme ve meydanlarda giyimli olarak dolaşma olmazdı."

Şeyh Abdulfettah Ebu Gudde -Allah kendisini korusun- ateşin, Aden tarafından veya doğu tarafından çıkacağını bildiren hadislerle ilgili olarak şu açıklamalarda bulunmaktadır:

"Hafız İbni Hacer şöyle söylemiştir:

"Bu hadisler arasındaki farklılığı anlam itibariyle birleştirmek için, ateşin Aden vadisinden çıkacağını kabul etmemiz gerekir. Ateşin buradan çıkacak olması, insanları doğudan batıya doğru süreceği anlamına ters düşmez. Buna göre ateşin ilk çıkışı, Aden vadisinden olacaktır. Çıktıktan sonra ise bütün yeryüzünü kaplayacaktır.

Resulullah (a.s)'ın "İnsanları doğudan batıya doğru sürer" sözü ise, toplanma (haşr) işinin genel mahiyette olacağını ifade eder, yoksa özellikle batıda ya da doğuda olacağı anlamına gelmez. İfadede "doğudan batıya" denilmesi ise, Şam diyarının doğu beldelerine nisbetle batıda olması sebebiyledir."

Konuyla ilgili hadisler, ateşin çıkacağı yer ve zaman, insanları belli bir merkeze doğru sürme şekli ve kendileri ile ilgili en son uygulamasının ne olacağı hakkında bilgi vermektedir.

Bir hadisi şerifte de, insanların Şam diyarındaki mahşer (toplanma) yerine sürülmelerinden sonra durumlarının ne olacağı hakkında bilgi verilmektedir.

Buhari'nin Sahih'inde (11/326) ve Müslim Sahih'inde (17/194) Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiş oldukları bu hadisi şerifte, Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğu bildirilmiştir:

"İnsanlar, kıyamet gününden önce -Şam tarafına- diri olarak üç hal üzere

toplatılırlar. (Haşredilirler) Bunlar, o halde korku ve ümit arasındadırlar. İki kişi sırayla bir deve üzerine biner. (Buradaki ifadede bir kısaltma (hazf) yapılmıştır. Yani bazen bir kişi, bazen de iki kişi bir deveye biner anlamı kastedilmiştir). O zamanda, yerine göre bir kişi, yerine göre iki kişi, yerine göre üç kişi, yerine göre dört kişi ve yerine göre de on kişi bir deveye binmek için aralarında nöbetleşirler. Birisi biner, diğerleri sıraları gelinceye kadar yürürler ve onları da arkalarından ateş sürer. Bu ateş onların istirahat ettikleri yerde istirahat eder, geceledikleri yerde geceler. Sabah olunca yola çıkmaları halinde, onlarla birlikte yola çıkar. Akşam olup bir yere konakladıklarında, o da konaklar."

İnsanlar toplanma (haşr) yerine ulaşıncaya kadar onlarla birlikte bütün uygulamalarını izler, her hareketlerine uyar. Allahu Teala'dan bizlere selamet vermesini ve yardımcı olmasını dileriz.

İKİNCİ BÖLÜM

ÖLÜM VE BERZAH HAYATI

KONU İLE İLGİLİ KUR'ANİ NASLAR
KONU İLE İLGİLİ RİVAYETLER

ÖLÜM VE BERZAH HAYATI

Ölümün hissedilen bir yanı bulunmaktadır. Bu yan, görülebilen ve tıbbi açıdan da açıklanabilen yandır. Ölümün bundan başka bir de gaybi, yani görülmeyen ve hissedilmeyen yanı vardır. Kitap ve sünnet, bize ölüm halinde ruhun bedeni terkettiğini ve ölüm meleği ile onun yardımcılarının ruhu aldıklarını bildirmiştir. İşin bu yanı, doğrudan inançla ilgilidir.

Allahu Teala ayeti kerimesinde şöyle buyuruyor:

"Allah öleceklerin ölümleri anında, ölmeyeceklerin de uykuları esnasında ruhlarını alır." (1)

Ey Muhammed! De ki: "Size vekil kılınan ölüm meleği canınızı alacak, sonra Rabb'inize döndürüleceksiniz." (2)

"O, kulların üstünde yegane hakimdir. Size koruyucu gönderir. Artık birinize ölüm gelince, elçilerimiz bir eksiklik yapmaksızın onun canını alırlar. Sonra gerçek mevlalarına döndürülürler." (3)

Ölüm anında, gaybi bir şeyin insana görünmesi gibi bir takım gelişmeler olur. Yine ölümle birlikte bir takım gelişmelere rastlanır. Ölümden sonra ruhla ilgili bir takım gelişmeler olur. Ruhun bir türü vardır ki, ölümden sonra bedenine asılı kalır. Buna bağlı olarak kabir mükafat ve azabı gelir. Bu konular ise gaybe ait konulardır. Sonra mü'minin ve şehidin ruhu, Berzah aleminde bir hayat sürdürür. Kafirin ruhu ise, daha farklı uygulamalarla karşı karşıya gelir. İnsanın ölümü ile başlayıp büyük kıyametin kopacağı birinci sura üfleme vaktine kadar devam edecek olan bir berzah hayatı vardır. Söz konusu birinci sura üfleme olayı ile insan için yeni bir dönem başlamış olacaktır. Bütün bu mesele-

---

1) Zümer Suresi: 42
2) Secde Suresi: 11
3) En'am Suresi: 61

ler gaybe ait meselelerdir ve bunlara inanmak gerekmektedir. Bunlar ahirete iman konusu ile ilgilidir. Ölüm, küçük kıyamettir. Birinci sura üfleme ise, büyük kıyametin kopuşunu gösterir.

Ölümle ilgili olarak üzerinde durulması gereken çok değişik konular bulunmaktadır. Ölü ile ilgili uygulamalarda gözetilmesi gereken kurallar, ölünün üzerine namaz kılınması, ölümün gaybe ait yanları, yani insanlar tarafından bilinmeyen ama gerçekte var olan yanları, ölümle ilgili konulardandır. Ölü ile ilgili uygulamalarda gözetilmesi gereken kuralları dördüncü bölümde 'Ahlaki meseleler, hayati ilişkilerde ve adetlerde uyulması gereken kurallar' başlıklı konuda ele alacağız. Ölünün gaybe ait yanlarının yeri ise, 'Akaid'le ilgili bülüm olan bu bölümdür. Dolayısıyla bu bölümde, ölümün gaybe ait yanları üzerinde duracağız. Kur'an-ı Kerim'de bütün konularla ilgili geniş bilgilere yer verilmiştir. Hayatın ve ölümün gaybi hakkında da Kur'an-ı Kerim'de açık bilgiler bulmamız mümkündür.

"Hanginizin daha iyi iş işlediğini belirtmek için ölümü ve yaşamayı yaratan O'dur." (1)

"Artık birinize ölüm gelince, elçilerimiz bir eksiklik yapmaksızın onun canını alırlar." (2)

"Allah mü'minleri dünya hayatında ve ahirette sağlam bir söz üzerinde tutar. Zalimleri de saptırır. Allah dilediğini yapar." (3)

"Onlar sabah akşam ateşe sunulurlar. Kıyamet çattığı gün, Firavun'un adamlarını azabın en ağırına sokun denir." (4)

"Allah yolunda öldürülenleri ölü sanmayın. Bilakis Rabb'leri katında diridirler. Allah'ın bol nimetinden onlara verdiği şeylerle sevinç içinde rızıklanırlar." (5)

"Doğrusu ayetlerimizi inkar edip onlara karşı büyüklük taslayanlara, gögün kapıları açılmaz. Deve, iğnenin deliğinden geçmedikçe cennete de giremezler. Suçluları böyle cezalandırırız." (6)

"Ey huzur içinde olan can! O senden, sen de O'ndan hoşnut olarak Rabb'ine dön. Ey can! İyi kullarımın arasına gir, cennetime gir!" (7)

---

1) Mülk Suresi: 2
2) En'am Suresi: 61
3) İbrahim Suresi: 27
4) Mü'min Suresi:46
5) Ali İmran Suresi: 169
6) A'raf Suresi: 40
7) Fecr Suresi: 27-30

Sünnet nasları, bu konuların daha da ayrıntısına girmekte, bu konularla ilgili daha geniş bilgiler vermektedir.

Ateistler, maddeci materyalistler ve bazı felsefeciler ruhu inkar etmişlerdir. Bu ise kuru bir inançsızlıktır. Daha ana karnında olan ceninin, dört buçuk ayını tamamlamasından sonra hareketler ile kendini ortaya çıkaran, uyku ve hipnozdan etkilenme ile ve benzer birçok şeyle varlığını ortaya koyan ruh, nasıl inkar edilebilir?

Bir takım maddeciler, kabir azabını, insanlar ve cinlerin dışındaki bütün canlı varlıkların duydukları yolundaki haberleri inkar etmektedirler. Oysa bazı hayvanların ve özellikle de atların mezarlıktan geçerken kulak diktikleri ve dikkat kesildikleri çok kez görülmektedir. Sonra insan kulağının ancak belli bir titreşimin üstündeki sesleri duyabildiği ve insan dışında kalan bazı yaratıkların ise daha az titreşimli sesleri de duyabildikleri, ilmi olarak ortaya konmuştur. Biz bunu bir kıyaslama açısından söylüyoruz, yoksa bir şey nas ile sabit olduktan sonra, bize düşen ona teslim olmak ve inanmaktır.

Allahu Teala şöyle buyuruyor:

"De ki: "Gerçek Rabb'inizdendir. Dileyen inansın, dileyen inkar etsin." (1)

Allahu Teala uyku ile bize, ölümün küçültülmüş bir şeklini göstermiştir. Nitekim hadisi şerifte de: *"Uyku ölümün kardeşidir"* denilerek bu konuya parmak basılmıştır. Bir ayeti kerimede de Allahu Teala şöyle buyuruyor:

"Allah öleceklerin ölümleri anında, ölmeyeceklerin de uykuları esnasında ruhlarını alır. Ölmelerine hükmettiği kimselerinkini tutar. Diğerlerini bir süreye kadar salıverir. Doğrusu bunda düşünen kimseler için dersler vardır." (2)

Uykudaki insan, rahatlık ve acı duyduğu halde, onu dışarıdan görenler, bu şeyleri duyduğunu farketmediğini sanırlar. Aynen bunun gibi, ölü için de aynı durum söz konusudur. Ancak uykudakinin hali ile ölünün hali arasında bir farklılık bulunmaktadır.

KONU İLE İLGİLİ KUR'ANİ NASLAR

Ümmetlerin (toplumların) belirlenmiş hayat süreleri olduğu gibi, hayvanların, insanların ve cinlerin fertlerinin de belli ecelleri bulunmaktadır. Hiçbir canlı Allahu Teala'nın kendisi için belirlemiş ve takdir etmiş olduğu eceli gelmeden önce ölmez. Allahu Teala bu konuda şöyle buyuruyor:

"Her ümmet için belirli bir süre vardır. Vakitleri dolunca ne bir saat geci-

1) Kehf Suresi: 29
2) Zümer Suresi: 42

kebilir, ne de öne geçebilirler." (1)

"Yerde yürüyen hayvanlar ve kanatlarıyla uçun kuşlar da ancak sizin gibi birer ümmetdir. Kitapta biz hiç bir şeyi eksik bırakmadık. Onlar sonra Rabb'lerine toplanacaklardır." (2)

"De ki: "Evlerinizde olsaydınız, haklarında ölüm yazılı olan kimseler yine ölümlerin geleceği yere varırlardı." (3)

"Ey Muhammed! Şüphesiz sen de öleceksin, onlar da ölecekler." (4)

"Her insan ölümü tadacaktır." (5)

"Bir canın eceli gelip çatınca Allah onu asla geri bırakmaz. Allah işledikleriniz den haberdardır." (6)

"Andolsun ki, ölseniz de, öldürülseniz de Allah katında toplanacaksınız." (7)

"Yeryüzünde bulunan her şey yok olacaktır. Yalnız Rabb'inin celal ve ikram sahibi yüzü (zatı) baki kalacaktır." (8)

İnsan için ölümün gelmesi kesin olunca, bunun için önceden hazırlık yapması gerekmektedir. Allahu Teala bu konuda şöyle buyuruyor:

"Ey iman edenler! Allah'tan sakının, herkes yarına ne hazırladığına baksın. Allah'tan sakının, çünkü Allah işlediklerinizden haberdardır." (9)

"Kendinize azık edinin! Şüphe yok ki, azığın en iyisi Allah korkusudur (takvadır)" (10)

Ölüm, ruhun alınması ile gerçekleşir. Bu iş ise ölüm için görevlendirmiş olan melek ve onun yardımcıları aracılığıyla gerçekleştirilir.

Allahu Teala şöyle buyuruyor:

"Artık birinize ölüm gelince, elçilerimiz bir eksiklik yapmaksızın onun canını alırlar." (11)

---

1) A'raf Suresi: 34
2) En'am Suresi: 38
3) Ali İmran Suresi: 154
4) Zümer Suresi: 30
5) Ali İmran Suresi: 185
6) Münafikun Suresi: 11
7) Ali İmran Suresi: 158
8) Rahman Suresi: 26-27
9) Haşr Suresi: 18
10) Bakara Suresi: 197
11) En'am Suresi: 61

Melekler, mü'minlerin ruhlarını almaları sırasında onları müjdelerler, kafirlerin ruhlarını alırken ise onları ağlatırlar.

Allahu Teala bu konuda şöyle buyuruyor:

"Rabb'iniz Allah'tır deyip sonra da doğrulukta devam edenlere, onlara melekler ölümleri anında: "Korkmayınız, üzülmeyiniz. Size söz verilen cennete sevinin. Biz dünya hayatında da ahirette de size dostuz. Burada canlarınızın çektiği umduğunuz şeyler, mağfiret ve rahmet sahibi Allah katından bir ziyafet olarak size sunulur," diyerek inerler." (1)

"Bu zalimleri can çekişirlerken melekler ellerini uzatmış 'canlarınızı verin, bugün Allah'a karşı haksız yere söylediklerinizden, O'nun ayetlerine karşı büyüklük taslamanızdan ötürü alçaltıcı bir azapla cezalandırılacaksınız' derken bir görsen." (2)

Ölüm anında ve sonrasında gayb alemine ait bir çok şey, insanın önüne açılır. Bunların açıklık kazanmasından sonrü mü'min sevinir, kafir ise geçirdiği ömründen dolayı hayıflanır, geriye dönmek ister ve yaptıklarına pişman olur ama o vakit pişman olma vakti değildir.

Allahu Teala bu konuda şöyle buyuruyor:

"Ölüm sarhoşluğu gerçekten geldi. İşte ey insan bu, senin ötedenberi kaçtığın şeydir." (3)

"Onlardan birine ölüm gelince: "Rabb'im beni geri çevir. Belki yapmadan bıraktığımı tamamlar, iyi iş işlerim" der. Hayır, bu söylediği sadece kendi lafıdır. Tekrar diriltilecekleri güne kadar, arkalarında geriye dönmekten onları alıkoyan bir engel (berzah) vardır." (4)

Allahu Teala'nın:

"Tekrar diriltilecekleri güne kadar, arkalarında geriye dönmekten onları alıkoyan bir engel (berzah) vardır" sözünde geçen berzah kelimesine binaen, insanın ölüm sonrasında geçtiği alem, berzah alemi olarak adlandırılmıştır. Berzah kelimesi, sözlük anlamı itibariyle 'iki şey arasına giren' demektir. İnsan da ölümden sonra berzah alemine geçerek yeniden diriliş gününe kadar orada kalır. İster kabre konulsunlar, ister konulmasınlar bütün ölülerin ruhları berzah alemine geçer.

---

1) Fussilet Suresi: 30-32
2) En'am Suresi: 93
3) Kaf Suresi: 19
4) Mü'minun Suresi: 99-100

İnsanın ruhu alınınca göğe götürülür. Eğer mü'min bir ruh ise, Rabb'imizin dilediği şekilde Allahu Teala kendisinden razı, o da Allahu Teala'dan razı olarak O'na kavuşmak için göğe girer.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Ona kavuştukları gün, mü'minlere yapılacak dirlik temennileri ;"selam" demek olacaktır." (1)

Sonra ister kabre konulmuş olsun, ister rastgele yerlere atılmış olsun, bedeni ile, bir tür birleşme olması için yeniden yere döner. Bu birleşmeden sonra kabir hesabı ve suali gelir. Sonra da ruh, berzah alemine nimetlendirilir. Eğer göğe çıkarılan ruh, kafir yeni inkarcı ya da münafık bir ruh ise, onun için gögün kapıları açılmaz ve hesabını vermesi ve azabını çekmesi için yeniden bedenine dönmesi üzere geri gönderilir.

Allahu Teala şöyle buyuruyor:

"Doğrusu ayetlerimizi inkar edip onlara karşı büyüklük taslayanlara göğün kapıları açılmaz. Deve, iğnenin deliğinden geçmedikçe cennete de giremezler. Suçluları böyle cezalandırırız." (2)

Peygamberlerin, şehidlerin ve mü'minlerin bazılarının ruhlarının cennette zaman zaman özel yaşayışları olacaktır.

Allahu Teala buyuruyor:

"Allah yolunda öldürülenleri ölü sanmayın. Bilakis Rabb'leri katında diridirler. Allah'ın bol nimetinden onlara verdiği şeylerle sevinç içinde rızıklanırlar." (3)

Berzah hayatında ruhlar alemindeki yaşayış tarzı, her ruhun sahibinin derecesine göre olacaktır. Ruhların birbirleri ile buluşmaları, ziyaretleri ve ilişkileri olacaktır. Berzah alemi dünya alemi ile kıyas edilmeyecek kadar geniştir. Böyle bir kıyaslama yaparsak, bir çocuğun ana karnında gördüğü alem ile dünya yüzüne çıkmasında gördüğü alem arasındaki fark kadar, büyük bir farkın bulunduğunu söyleyebiliriz.

Ehli sünnet ve'l cemaat mezheplerinin ortak görüşlerine göre ölü, durumuna göre nimet veya azab görecektir. Ancak bu nimet ve azabın sadece ruha mı, yoksa arada şekli bir bağlantının kurulmasıyla hem ruha, hem bedene mi olduğu kunusunda farklı görüşler ortaya atılmıştır. Bununla birlikte ehli sünnet ve'l ce-

1) Ahzab Suresi: 44
2) A'raf Suresi: 40
3) Ali İmran Suresi: 169

maat alimlerinin çoğunluğunun görüşlerine göre bu nimet ve azab, hem ruha, hem de bedene olmaktadır. Ancak bunun nasıl gerçekleştiğini yalnız Allahu Teala bilmektedir.

Allahu Teala şöyle buyuruyor:

"(Ölen kişi, Allah'a) yaklaştırılanlardan ise ona rahatlık, güzel rızık ve nimet cenneti var. Eğer sağcılardan (amel defteri sağ tarafından verilenlerden) '(ey sağcı) sana sağcılardan selam', ama yalanlayıcı sapıklardan ise kaynar sudan bir ziyafet ve cehenneme atılma var." (1)

"Ey huzur içinde olan can! O senden, sen de O'ndan hoşnut olarak Rabb'ine dön. Ey can! İyi kullarımın arasına gir, cennetime gir." (2)

"Kötü azap Firavun'un adamlarını sardı. Onlar sabah akşam ateşe sunulurlar. Kıyamet çattığı gün "Firavun'un adamlarını azabın en ağırına sokun" denir." (3)

Dirilerin dualarından, ölüler yararlanırlar. Yerine göre ölüler, önceden yapmış oldukları iyiliklerin sevaplarının devam etmesinden de istifade ederler. Bu konuda Allahu Teala şöyle buyuruyor:

"Onlardan sonra gelenler "Rabbi'imiz, bizi ve bizden önce inanmış olan kardeşlerimizi bağışla. Kalbimizde mü'minlere karşı kin bırakma. Rabb'imiz şüphesiz sen şefkatlisin, merhametlisin" derler." (4)

"Şüphesiz ölüleri dirilten, işlediklerini ve eserlerini yazan biziz. Her şeyi apaçık bir kitapta saymışızdır." (5)

Kitap ve Sünnet'te ölüm ve berzah hayatı ile ilgili pek çok nas bulunmaktadır. Bu konularla ilgili çok sayıda da kitap yazılmıştır. Bu konularla ilgili olarak nakledilenlerin tümünü burada vermeye kalkışırsak, söz bir hayli uzayacaktır. Dolayısıyla Resulullah (a.s)'ın bu konuyla ilgili hadislerinin sadece belli bir kısmını vermekle yetineceğiz. Bu mesele ile ilgisi bulunan hadislerin bazıları da 'şehitler, ölülerle ilgili görevler ve cenaze namazı' gibi değişik başlıklar altında zikredilecektir.

Şeyh Abdullah Seracuddin'in 'Ahiret Alemlerine ve Derecelerine İman' isimli eserinde yer alan başlıklardan, bu konunun son derece geniş bir konu olduğunu anlamaktayız. Söz konusu kitapta yer alan başlıkların bazılarını bura-

---

1) Vakı'a Suresi: 88-94
2) Fecr Suresi: 27-30
3) Mü'min Suresi: 45,46
4) Haşr Suresi: 10
5) Yasin Suresi: 12

da da zikredelim:

Ölüm ve gerçeği, insan ruhu ile ilgili bir takım açıklamalar, meleklerin ölüm anında mü'min ruhu müjdelemeleri, meleklerin ölüm anında kafirleri azap ile korkutmaları, kafirlerin ve isyankarların ölüm anında hayıflanmaları ve dünyaya geri dönmeyi istemeleri, berzah alemi, insanların Rabb'lerine kavuşma konusunda farklı mertebelerde olacakları, berzah'ta soru, kabir nimeti ve azabı, Resulullah (a.s)'ın kabir azabından Allah'a sığınması ve bu konu ile ilgili emri, kabir azabının sebepleri, kabir nimetlerinin farklı mertebe ve derecelerde olacağı, Allahu Teala'nın veli kullarına konuşması ve onların berzah aleminde Allahu Teala'ya bakmaları, berzah ehlinin bazı şeylere muttali olmaları ve bir takım hususları dinlemeleri, ölülerin, dirilerin kendilerine hediye ettikleri salih amellerden ve güzel sözlerden yararlanmaları, amellerin Peygamberimiz Hz. Muhammed (a.s)'e arzedilmesi, amellerin berzah'ta yakın çevreye ve akrabalara arzedilmesi, ibadet amelleri yönünden berzah ehlinin durumu, ölülerin berzah aleminde birbirleri ile buluşmaları, birbirlerine sorular sormaları ve birbirlerini ziyaret etmeleri, dünya ehlinin berzah ehli ile irtibat kurması ve buluşmaları...

Konu hayli geniştir. Ancak bu konunun tümünü, ayrıntısı ile ele almak mümkün olmasa da büyük bir çoğunluğunu da ele almadan geçmek doğru olamaz. Biz aşağıda bu konularla ilgisi bulunan nesları vermeye devam ediyoruz:

Allahu Teala şöyle buyuruyor:

"Hayır, ne zaman ki can, köprücük kemiklerine dayanır ve (başında bulunanlar tarafından) "kim efsun yapar acaba?" denir ve kendisi artık bunun ayrılık zamanı olduğunu anlar ve bacak bacağa dolaşır. İşte o gün, gidiş Rabb'inedir. Ne tasdik etti, ne de namaz kıldı. Fakat yalanladı, döndü. Sonra çalım satarak ailesine gitti." (1)

Allahu Teala'nın *"Hayır, ne zaman ki can, köprücük kemiklerine dayanır"* sözü, *"ruh, göğsün yukarılarına çıktığında"* anlamındadır. İnsanda iki köprücük kemiği bulunmaktadır. Bu kemikler, göğsü ön taraftan korumaktadırlar.

"Kim efsun yapar?" sözündeki *"efsun"* ile kastedilen şey rukyedir. Bu ise Kur'an-ı Kerim okumak ve dua etmek suretiyle şifa temennisinde bulunmaktır. Bazıları bu ifadede kastedilen anlamın:

"Bunun ruhunu kim yükseltecek acaba, rahmet melekleri mi, yoksa azap melekleri mi?" olduğunu söylemişlerdir.

"Bacak bacağa dolaşır":

---

1) Kıyamet Suresi: 26-33

Bu ifadede acıdan, bacağın bacağa dolaşması anlamı kastedilmiş olabileceği gibi, acı ve şiddetlerin birbiri ardından gelmeleri de kastedilmiş olabilir. Kişi bu olay ile hem dünyadan ayrılma ızdırabını tatmakta, hem de ölümden sonra karşılaşacağı durumların endişesini taşımaktadır. Suddi, bu ifadenin *"bacakların kefene sarılması"* anlamı taşıdığını söylemiştir.

"İşte o gün, gidiş Rabb'inedir" sözünde kastedilen anlam dönüş ve varıştır. Yani ruh, ölümden sonra göğe yükseltilecektir. Eğer mü'min bir ruh ise, göklerin kapıları ona açılacak, sonra da kendisine ikramde bulunmuş, yüceltilmiş olarak yeryüzüne döndürülecektir. Eğer mü'min bir ruh değilse, ona göklerin kapıları açılmayacak ve kendisine kızılmış olarak yeryüzüne geri döndürülecektir.

"Her insan ölümü tadacaktır. Kıyamet günü ecirleriniz size mutlaka ödenecektir. Ateşten uzaklaştırılıp cennete sokulan kimse artık kurtulmuştur." (1)

"Rabb'imiz Allah'tır, deyip sonra da doğrulukta devam edenlere, onlara melekler ölümleri anında "Korkmayınız, üzülmeyiniz, size söz verilen cennete sevininiz. Biz dünya hayatında da, ahirette de size dostuz. Burada canlarınızın çektiği umduğunuz şeyler mağfiret ve rahmet sahibi Allah katından bir ziyafet olarak size sunulur" diyerek inerler." (2)

Allahu Teala'nın *"melekler kendilerine... inerler"* sözündeki anlam şudur: Yani ölüm anında Allah'a yakın olan ruha melekler inerek *"Ahiret yurduna gitmekten dolayı korkmayın ve dünyada bırakmış olduğunuz çoluk çocuğunuza, ailenize, malınıza ve din adına geride bıraktıklarınıza üzülmeyin. O geride bıraktıklarınızın üzerinde gözcü olarak biz varız" derler."*

İbni Kesir, ayeti kerimede bildirilen *"meleklerin inişi"* ile , meleklerin hem ölüm anında, hem kabirde, hem de ölüm sonrasında inişlerinin kastedildiği görüşünü tercih etmiştir.

"Ya can boğaza dayandığı zaman; ki o zaman siz (o can çekişen kimseye) bakar durursunuz. Biz ona sizden daha yakınız. Fakat siz göremezsiniz. Eğer (kıyamet günü) cezalandırılmayacak iseniz, o çıkmakta olan canı geri döndürsenize! Ölen kişi Allah'a yaklaştırılanlardan ise, ona rahatlık, güzel rızık ve nimet cenneti var.

Eğer sağcılardan (amel defteri sağ tarafından verilenlerden) ise "(ey sağcı) sana sağcılardan selam!" ama yalanlayıcı sapıklardan ise kaynar sudan bir ziyafet ve cehenneme atılma var." (3)

---

1) Ali İmran Suresi: 185
2) Fussilet Suresi: 30-32
3) Vakı'a Suresi: 83-94

Allahu Teala'nın *"Ya can boğaza dayandığında"* sözü ile kastedilen anlam, ruhun boğaza dayanmasıdır.

"Ki, o zaman siz (o can çekişen kimseye) bakar durursunuz":

Yani, o can çekişmekte olan kişiye herhangi bir müdahalede bulunmak imkanınız olmadan, onu ölümden döndürmek için bir şey yapamadan çaresiz bir şekilde bakar durursunuz.

"Eğer (kıyamet günü) cezalandırılmayacak iseniz":

Ölümle bu dünyadaki saltanatınızın sona ermeyeceği ve ölüm sonrasında da dünyada iken yapmış olduklarınızdan ötürü cezalandırılmayacağınız yolundaki iddianızda doğru iseniz, şu ruhu bedenine geri döndürün ve onun ölüm ile bu dünyadan göç etmesine engel olun.

"Ölen kişi Allah'a yaklaştırılanlardan ise...":

Ölen kişi, üç durumdan biri üzere olur. Ölüm sonrasında bu durumların her biri için ayrı uygulama ve muamele vardır. Allah'a yakın olan ruh ile sağcılardan (kitapları sağ yanlarından verilenlerden) olan ruh, müjdeye layık ruhlardandır. Diğeri ise kınanmayı ve azabı haketmiştir.

"Ey Ademoğulları! Size aranızdan ayetlerini okuyan peygamberler geldiğinde kimler onların bildirdiklerine karşı gelmekten sakınır ve gidişini düzeltirlerse, işte onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir. Ayetlerimizi yalanlayıp onlara karşı büyüklük taslayanlar, işte onlar cehennemliklerdir.

Orada temelli kalacaklardır. Allah'a karşı yalan uyduran veya ayetlerini yalan sayandan daha zalim kimdir? Kitaptaki payları kendilerine erişecek olanlar onlardır. Elçilerimiz canlarını almak üzere geldiklerinde onlara "Allah'tan başka taptıklarınız nerede?" deyince; "Bizi koyup kaçtılar" derler. Böylece inkarcı olduklarına kendi aleyhlerine şahitlik ederler." (1)

Allahu Teala'nın: *"Kitaptaki payları kendilerine erişecek olanlar onlardır"* sözünde kastedilen anlam şudur:

Yaptıkları amellerine karşılık olarak kitaplarında onlar için yazılanlar kendilerine ulaşır. Bu ayeti kerime meleklerin, kafirin ruhunu alırken, onu üzüntüye sokacaklarına ve kafirin de ruhunun alınması sırasında kendisinin o ana kadar sapıklık üzere olduğunu gerçek anlamda anlayacağına delil oluşturmaktadır.

KONU İLE İLGİLİ RİVAYETLER

---

1) A'raf Suresi: 35-37

١١٠٧ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ عَنْ أَبِي عَزَّةَ، يَسَارِ بْنِ عَبْدٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا قَضَى اللَّهُ لِعَبْدٍ أَنْ يَمُوتَ بِأَرْضٍ جَعَلَ لَهُ إِلَيْهَا حَاجَةً، [أَوْ بِهَا حَاجَةً]».

1107- Tirmizi, Ebu Azze Yesar bin Abd (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Allahu Teala bir kulun bir yerde ölümünü mukadder kıldı mı, oraya gitmesi için bir ihtiyaç ortaya çıkarır. (Yahut orada kendisi için bir ihtiyaç ortaya çıkarır.)"

١١٠٨ــ رَوَى النَّسَائِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمْرٍو: مَاتَ رَجُلٌ بِالْمَدِينَةِ مِمَّنْ وَلِدَ بِهَا فَصَلَّى عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ قَالَ: «يَالَيْتَهُ مَاتَ بِغَيْرِ مَوْلِدِهِ» قَالُوا وَلِمَ ذَاكَ يَارَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا مَاتَ بِغَيْرِ مَوْلِدِهِ قِيسَ مِنْ مَوْلِدِهِ إِلَى مُنْقَطَعِ أَثَرِهِ فِي الْجَنَّةِ».

1108- Nesai, Abdulah bin Amr (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Medine'de orada doğmuş olan biri vefat etti. Resulullah (a.s) onun için cenaze namazı kıldırdı ve "Keşke doğduğu yerden başka bir yerde ölmüş olsaydı" diye buyurdu. "Neden, ya Resulullah?" diye sordular. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Bir kimse doğduğu yerden başka bir yerde ölürse, doğumundan cennetteki izinin ulaştığı yere göre bir kıyaslama yapılır."

١١٠٩ــ رَوَى رُزَيْن عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّ رُوحَ الْقُدُسِ نَفَثَ فِي رُوعِي أَنَّهُ لَنْ تَمُوتَ نَفْسٌ حَتَّى تَسْتَكْمِلَ رِزْقَهَا وَأَجَلَهَا».

1109- Rezin, Enes bin Malik (r.a)'ten şu şekilde rivayet etmiştir:

1107-Tirmizi (4/453) 33-Kitabu'l Kader. 11-Bir kimsenin kendisi için takdir edilmiş yerde öleceği hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi: "Bu hadis, sahihtir" demiştir.

1108-Nesai (4/7) Kitabu'l Cenaiz. 8-Kişinin doğduğu yerden başka bir beldede ölmesi babı. Hadisin isnadı hasendir. İbni Mace (1/55) 6-Kitabu'l Cenaiz. 61-Garib olarak ölen kişi hakkında gelen rivayetler babı.

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ruhu'l Kudüs benim içime bildirdi ki, hiçbir can, rızkını ve ecelini tamamlamadan ölmeyecek."

١١١٠ــ رَوَى أَبُو يَعْلَى عَنْ يَحْيَى بْنِ طَلْحَةَ قَالَ: رَأَى عُمَرُ طَلْحَةَ بْنَ عُبَيْدِاللَّهِ حَزِينًا فَقَالَ مَالَكَ؟ قَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنِّي لأَعْلَمُ كَلِمَاتٍ لاَيَقُولُهُنَّ عَبْدٌ عِنْدَ الْمَوتِ إِلاَّ نَفَّسَ اللَّهُ عَنْهُ وَأَشْرَقَ لَهُ لَوْنُهُ مَايَسُرُّهُ» ، قَالَ فَمَا يَمْنَعُنِي أَنْ أَسْأَلَهُ عَنْهَا إِلاَّ الْقُدْرَةُ عَلَيْهَا، فَقَالَ عُمَرُ: إِنِّي لأَعْلَمُ مَاهِيَ، قَالَ طَلْحَةُ: مَاهِيَ؟ قَالَ: هَلْ تَعْلَمُ كَلِمَةً هِيَ أَفْضَلُ مِنْ كَلِمَةٍ دَعَا إِلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَمَّهُ عِنْدَ الْمَوْتِ؟ قَالَ طَلْحَةُ: هِيَ وَاللَّهِ هِيَ: لاَإِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ.

1110- Ebu Ya'la, Yahya bin Talha (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Hz. Ömer (r.a), Talha bin Ubeydullah'ı üzüntülü olarak gördü ve: "Neyin var?" diye sordu. O da şöyle cevap verdi:

"Ben Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Ben bazı kelimeler (sözler) biliyorum ki, herhangi kul bunları ölüm anında söylerse, Allahu Teala onun nefes almasını kolaylaştırır ve rengi de kendini hoşnut edecek şekilde parıldar." Beni Resulullah (a.s)'a bunların ne olduğunu sormaktan alıkoyan tek şey, bu konudaki cesaretsizlik oldu."

Hz. Ömer (r.a), onun böyle konuşması üzerine: "Ben o sözlerin ne olduğunu biliyorum" dedi. Talha (r.a): "Nedir?" diye sordu. O da:

"Resulullah (a.s)'ın amcasının ölümü sırasında söylemesini istediği sözlerden daha üstün bir söz biliyor musun? Resulullah (a.s) amcasının ölümü sırasında "la ilahe illallah" demeye cağırmıştı" diye cevap verdi."

1109-Bunu Rezin, Cami'de geçtiği üzere rivayet etmiştir. Bu hadisi Ebu Nu'aym da, Hilye'de Ebu Umame'den, İbni Hibban, Hakim ve İbni Mace ise Cabir (r.a)'den rivayet etmişlerdir. Hakim'in, İbni Mes'ud (r.a)'dan nakletmiş olduğu bir rivayeti de bulunmaktadır. Bezzar ise Hz. Huzeyfe (r.a)'den rivayet etmiştir. İbni Hibban, Bezzar ve Taberani'nin Ebu Derda (r.a)'dan nakletmiş oldukları bir rivayetleri de bulunmaktadır. Ebu Ya'la aynı hadisi Ebu Hureyre (r .a)'den rivayet etmiştir. İbni Mace, hadisi bir de Ebu Hamid Saidi'den kısa ve uzun olmak üzere iki ayrı şekilde rivayet etmiştir. Hadis ise sahihtir. Bkz. Feyzu'l Kadir (2/405)

1110-Mecmau'z Zevaid (2/324) Müellif: "Bunu Ebu Ya'la rivayet etmiştir. Ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

١١١١ــ رَوَى ابْنُ مَاجَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ عَلَيْهَا وَعِنْدَهَا حَمِيمٌ لَهَا يَخْنُقُهُ الْمَوتُ فَلَمَّا رَأَى النَّبِيُّ ﷺ مَابِهَا قَالَ لَهَا: «لاَتَبْتَئِسِي عَلَى حَمِيمِكِ فَإِنَّ ذٰلِكَ مِنْ حَسَنَاتِهِ».

1111- İbni Mace, Hz. Aişe (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s), Hz. Aişe (r.a)'nin yanına girdi. Hz. Aişe (r.a)'nin yanında da ölümle pençeleşen bir yakını bulunuyordu. Resulullah (a.s) bunu görünce Hz. Aişe (r.a)'ye şöyle buyurdu:

"Yakının için endişeye kapılma. Görülen durum, onun iyilikleri dolayısıyladır."

١١١٢ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَفَعَهُ قَالَ: «لَقِّنُوا مَوتَاكُمْ لاَإِلٰهَ إِلاَّ اللَّهُ فَإِنَّ نَفْسَ الْمُؤْمِنِ تَخْرُجُ رَشْحًا وَنَفْسَ الْكَافِرِ تَخْرُجُ مِنْ شِدْقِهِ كَمَا تَخْرُجُ نَفْسُ الْحِمَارِ».

1112- Taberani, Abdullah bin Mes'ud (r.a)'un merfu olarak şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Ölmekte olan insanlarınıza 'la ilahe illallah' sözünü telkin ediniz. Şüphesiz mü'minin canı ter ile çıkar. Kafirin canı ise eşeğin canı gibi ağzının yan tarafından çıkar."

١١١٣ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِلنَّفْسِ أُخْرُجِي قَالَتْ لاَأَخْرُجُ إِلاَّ كَارِهَةً قَالَ أُخْرُجِي وَإِنْ كَرِهْتِ».

1113- Bezzar, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

1111-İbni Mace (1/476) 6-Kitabu'l Cenaiz. 5-Mü'minin canının çıkması anında ecirlendirileceği hakkında gelen rivayetler babı. Mecmau'z Zevaid de: "Bu hadisin isnadı sahihtir, ravileri sikadırlar" demiştir.

1112-Mu'cemu'l Kebir (10/233) Mecmau'z Zevaid (2/323) Müellif: "Bunu Taberani Mu'cemu'l Kebir'de rivayet etmiştir. İsnadı hasendir" demiştir.

1113-Keşfu'l Estar (1/371) Mecmau'z Zevaid (2/325) Müellif: "Bunu Bezzar rivayet etmiştir. Ravileri sikadırlar" demiştir.

"Allahu Teala cana, "çık!" der. Can: "Ancak memnuniyetsiz, hoşnutsuz olarak çıkarım" der. Bunun üzerine Allahu Teala: "Hoşnutsuz olarak da olsa çık" diye buyurur."

١١١٤ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ سَوْدَةَ زَوجِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ: قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ إِذَا أُمِتْنَا صَلَّى لَنَا عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ حَتَّى تَأْتِيَنَا فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لَوْ تَعْلَمِينَ مَا أَعْلَمُ عَنِ الْمَوتِ يَابِنْتَ زَمِعَةَ عَلِمْتِ أَنَّهُ أَشَدُّ مِمَّا تُقَدِّرِينَ».

1114- Taberani, Resulullah (a.s)'ın hanımı Hz. Sevde (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Ben Resulullah (a.s)'a: "Ey Allah'ın Resulü! Eğer öldürülürsek (ölürsek) sen gelinceye kadar Osman bin Maz'un bizim için namaz kılar" dedim. Bunun üzerine Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ey Zem'a'nın kızı! Eğer ölüm hakkında benim bildiğimi bilseydin, işin senin sandığından daha zor olduğunu anlardın."

١١١٥ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لَمْ يَلْقَ ابْنُ آدَمَ شَيْئًا قَطُّ مُنْذُ خَلَقَهُ اللَّهُ أَشَدَّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ» قَالَ: «ثُمَّ إِنَّ الْمَوْتَ لأَهْوَنُ مِمَّا بَعْدَهُ».

1115- Ahmed, Enes bin Malik (r.a)'ten rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ademoğlu yaratıldığı günden bu yana, kendisi için ölümden daha zor bir şeyle karşılaşmış değildir." Resulullah (a.s) daha sonra şöyle buyurdu:

"Şüphesiz ki ölüm, kendinden sonra geleceklere göre daha ehven (kolay) dır."

١١١٦ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ:

1114-Mu'cemu'l Kebir (24/34) Mecmau'z Zevaid (2/319) Müellif: "Bunu Taberani Kebir'de rivayet etmiştir. Ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir. Osman bin Maz'un (r.a), Hz. Sevde (r.a)'den önce vefat etmiştir. Hz. Sevde (r.a) yukarıdaki sözü, bu yüzden söylemiştir.

1115-Ahmed (3/154) Mecmau'z Zevaid (2/319) Müellif: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri sikadırlar" demiştir.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَمُوتُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، أَوْ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ إِلاَّ وَقَاهُ اللَّهُ فِتْنَةَ الْقَبْرِ».

1116- Tirmizi, Abdullah bin Amr bin el As (r.a)'tan şöyle rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Herhangi bir mü'min, cuma günü veya cuma günü gecesi ölürse, yüce Allah onu kabir fitnesinden korur."

١١١٧ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ عَنْ بُرَيْدَةَ بْنِ الْحُصَيْبِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «الْمُؤْمِنُ يَمُوتُ بِعَرَقِ الْجَبِينِ».

1117- Tirmizi, Bureyde bin Husayb (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Mü'min, alın terleri ile ölür."

Nesai'nin nakletmiş olduğu bir başka rivayette ise Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğu bildirilmiştir:

"Mü'minin ölümü, alın teri iledir." (1)

١١١٨ــ رَوَى رُزَيْنٌ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ خَالِدٍ السُّلَمِيِّ ــ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ ــ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَوْتُ الْفُجَاءَةِ: أَخْذَةُ أَسَفٍ لِلْكَافِرِ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِ».

1116-Tirmizi (3/386) 8-Kitabu'l Cenaiz. 72-Cuma günü ölenle ilgili olarak gelen rivayetler babı. Tirmizi: "Bu hadis garibdir" demiştir. Ahmed (2/169)

1117-Tirmizi (3/310) 8-Kitabu'l Cenaiz. 10-Mü'minin alın teri ile öleceği hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi: "Bu hadis hasendir" demiştir. Hadis gerçekte de Tirmizi'nin söylediği gibidir. Nesai (4/5) 21-Kitabu'l Cenaiz. 5-Mü'minin ölümü anında görülen durumlar.

1) Tirmizi (4/6) aynı yer. Ahmed (5/357) İbni Mace (1/467) 6-Kitabu'l Cenaiz. 5-Mü'minin ruhunun alınması anında ecirlendirileceği hakkında gelen rivayetler babı. İbni Hıbban'ın düzenlemesi ile İhsan (5/6) Hakim (1/361) Müellif: "Bu rivayet Buhari ve Müslim'in şartlarına göre hadis niteliği taşımaktadır, ancak Buhari ve Müslim bu hadisi kitaplarına almamışlardır" demiş, Zehebi de onun bu açıklamasını doğrulamıştır.

1118- Rezin, Resulullah (a.s)'ın ashabından olan Ubeyd bin Halid Sulemi (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ani ölüm, kafir için esefe, mü'min için ise rahmete vesiledir."

Bir başka rivayette Ubeyd'in bir keresinde Resulullah (a.s)'tan rivayetle, bir keresinde de merfu olarak (bizzat kendi ifadesiyle) şöyle söylediği bildirilmiştir:

"Ani ölüm esefe vesiledir." (1)

١١١٩ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا مَاتَ عُرِضَ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ، إِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَمِنْ أَهْلِ النَّارِ، فَيُقَالُ: هٰذَا مَقْعَدُكَ حَتَّى يَبْعَثَكَ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ».

1119- Buhari ve Müslim, Abdullah bin Amr (r.a)'dan rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

Sizden biri öldüğünde, gideceği yer sabah ve akşam kendisine gösterilir. Eğer cennet ehlinden ise, cennet ehli arasında, cehennem ehlinden ise, cehenem ehli arasında yerini görür. Kendisine de: "Allahu Teala'nın insanları yeniden diriltteceği zamana kadar senin yerin işte burasıdır" denilir."

١١٢٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ

1118-Bunu Rezin rivayet etmiştir. Bkz. Muhammed Hamid Faki'nin tahkiki ile Cami'u'l Usul (11/397) 398-Ahmed de bunun bir benzerini, Müsned (6/136) de Hz. Aişe (r.a)'den rivayet etmiştir. Ahmed'in rivayetinin isnadı zayıftır. Bu hadisi ayı şekilde Beyhaki de Sünen'inde rivayet etmiştir. Bu hadisi, Hafız da Feth'de zikretmiş ve İbni Ebi Şeybe'nin Musannaf'ında Hz. Aişe (r.a) ve İbni Mes'ud (r.a)'dan rivayet ettiğini ifade etmiştir. İbni Hacer'e göre hadisin Allah'ın izniyle hasen derecesine çıkmış olması ihtimali vardır.

1119-Buhari (3/243) 23-Kitabu'l Cenaiz. 89-Ölene sabah ve akşam gideceği yerin gösterileceği babı. Müslim (4/2199) 51-Kitabu'l Cenne. 17-Ölene cennet veya cehennemden gideceği yerin gösterilmesi babı. Nesai (11/357) 81-Kitabu'r Rikak. 116- Cesedin kabre konulması babı. İbni Mace (2/1427) 27-Kitabu'z Zühd. 32-Kabir ve imtihan babı.

1) Ahmed (3/424) Ebu Davud, Kitabu'l Cenaiz. Ani şekilde ölüm babı. İsnadı sahihtir.

ﷺ قَالَ: «مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ».

1120- Buhari ve Müslim, Ubade bin Samit (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kim yüce Allah'a kavuşmayı arzularsa, yüce Allah da ona kavuşmayı arzular. Aynı şekilde kim yüce Allah'a kavuşmayı arzulamazsa, yüce Allah da ona kavuşmayı arzulamaz."

Buhari, Hemmam bin Katade tarıkıyla naklettiği bir rivayetinde yukarıdaki metne, aşağıdaki ifadeyi ilave etmiştir:

"Hz. Aişe (r.a) veya Resulullah (a.s)'ın hanımlarından birisi: "Biz ölümden hoşlanmıyoruz" dedi. Bunun üzerine Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ama durum sizin sandığınız gibi değildir. Fakat mü'mine ölüm geldiğinde yüce Allah'ın rıdvanı (rızası) ve keremi (ihsanı, lütfu) ile müjdelenir. Artık mü'min için önünde olandan (ölümden) daha sevimli bir şey yoktur. Bu durumda mü'min yüce Allah'a kavuşmayı arzular, Allah Teala da ona kavuşmayı arzular. Kafire ise ölüm geldiğinde, kendisine yüce Allah'ın azabı ve cezası haberi verilir. Bu durumda kafir için de önünde olan şeyden daha sevimsiz bir şey yoktur. O, Allah'a kavuşmayı istemez, yüce Allah da ona kavuşmayı istemez." (1)

١١٢١ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ، وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ، كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ» فَقُلْتُ: يَانَبِيَّ اللَّهِ! أَكَرَاهِيَةُ الْمَوتِ، فَكُلُّنَا نَكْرَهُ الْمَوْتَ؟ قَالَ: «لَيْسَ كَذٰلِكَ، وَلٰكِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا بُشِّرَ بِرَحْمَةِ اللَّهِ وَرِضْوَانِهِ وَجَنَّتِهِ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ، فَأَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ، وَإِنَّ الْكَافِرَ إِذَا بُشِّرَ بِعَذَابِ اللَّهِ وَسَخَطِهِ، كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ، فَكَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ».

1120-Buhari (11/357) 18-Kitabu'r Rikak. 41-Allah'a kavuşmayı isteyene, Allah'ın da kavuşmayı isteyeceği babı. Müslim (4/2065) 48-Kitabu'z Zikr ve'd Dua ve't Tevbe ve'l İstiğfar. 5-Allah'a kavuşmayı isteyene, Allah'ın da kavuşmayı isteyeceği babı. Tirmizi (3/379) 8-Kitabu'l Cenaiz. 67-Allah'a kavuşmayı isteyene, Allah'ın da kavuşmayı isteyeceği hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi: "Bu hadis hasen, sahihtir" demiştir. Nesai (4/10) 21-Kitabu'l Cenaiz. 10-Allah'a kavuşmayı isteyenle ilgili bab.

1) Buhari (11/357) 81-Kitabu'r Rikak. 41-Allah'a kavuşmayı isteyene, Allah'ın da kavuşmayı isteyeceği babı. Müslim, 48-Kitabu'z Zikr ve'd Dua ve't Tevbe ve'l İstiğfar. 5-Allah'a kavuşmayı isteyene, Allah'ın da kavuşmayı isteyeceği babı.

1121- Buhari ve Müslim, Hz. Aişe (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kim yüce Allah'a kavuşmayı arzularsa, yüce Allah da ona kavuşmayı arzular. Aynı şekilde kim yüce Allah'a kavuşmayı arzulamazsa, yüce Allah da ona kavuşmayı arzulamaz."

Hz. Aişe (r.a) dedi ki:

"Ben dedim ki: "Ey Allah'ın Resulü! Bununla kastedilen şey, ölümden hoşlanmamak mıdır? Biz hiçbirimiz ölümden hoşlanmayız." Bunun üzerine Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Hayır, durum öyle değil. Mü'min, yüce Allah'ın rıdvanı (rızası), keremi (ihsanı, lütfu) ve cenneti ile müjdelenince yüce Allah'a kavuşmayı arzular. Allah Teala da ona kavuşmayı arzular. Kafir ise, yüce Allah'ın azabı ve gadabı ile müjdelenince, Allah'a kavuşmayı istemez, yüce Allah da ona kavuşmayı istemez."

Müslim'in naklettiği bir rivayete göre de Hz. Aişe (r.a) şöyle bildirmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kim, yüce Allah'a kavuşmayı arzularsa, yüce Allah da ona kavuşmayı arzular. Aynı şekilde kim, yüce Allah'a kavuşmayı arzulamazsa, yüce Allah da ona kavuşmayı arzulamaz. Ölüm yüce Allah'a kavuşmadan önce gelir." (1)

Şurayh bin Hani'den nakledilen bir rivayete göre Ebu Hureyre (r.a) şöyle bildirmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kim, yüce Allah'a kavuşmayı arzularsa, yüce Allah da ona kavuşmayı arzular. Aynı şekilde kim, yüce Allah'a kavuşmayı arzulamazsa, yüce Allah da ona kavuşmayı arzulamaz.."

Şurayh dedi ki:

"Ben bu hadisi duyunca Hz. Aişe (r.a)'nin yanına gittim ve:

"Ey mü'minlerin annesi! Ebu Hureyre (r.a), Resulullah (a.s)'tan bir hadis

---

1121-Buhari (11/357) 81-Kitabu'r Rikak. 41-Allah'a kavuşmayı isteyene, Allah'ın da kavuşmayı isteyeceği babı. Müslim (4/2065) 48-Kitabu'z Zikr ve'd Dua ve't Tevbe ve'z Zikr ve'l İstiğfar. 5-Allah'a kavuşmayı isteyene, Allah'ın da kavuşmayı isteyeceği babı.

1) Müslim, aynı yer.

naklediyor. Eğer durum öyleyse biz hepimiz helak olduk."dedim. Bunun üzerine Hz. Aişe (r.a):

"Şüphesiz Resulullah (a.s)'ın dili ile helak olan kişi gerçekten helak olmuştur. Sen söyle bakalım o kasdettiğin şey neymiş?" dedi. Ben de şöyle söyledim:

"(Ebu Hureyre (r.a)'nin bildirdiğine göre) Resulullah (a.s) şöyle buyurmuş:

"Kim, yüce Allah'a kavuşmayı arzularsa, yüce Allah da ona kavuşmayı arzular. Aynı şekilde kim, yüce Allah'a kavuşmayı arzulamazsa, yüce Allah da ona kavuşmayı arzulamaz." İçimizde ölüme karşı bir soğukluk, isteksizlik duymayan kimse yoktur."

Bunun üzerine Hz. Aişe (r.a) şöyle söyledi:

"Şüphesiz Resulullah (a.s) o sözü söyledi. Ama durum sandığın gibi değildir. Ancak gözler dikildiği, göğsün daraldığı, derinin diken diken olduğu ve parmakların dimdik hale geldiği anda, işte o anda kim yüce Allah'a kavuşmayı arzularsa, yüce Allah da ona kavuşmayı arzular ve her kim de yüce Allah'a kavuşmayı arzulamazsa, yüce Allah da ona kavuşmayı arzulamaz." (1)

١١٢٢ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَلَمْ تَرَوْا إِلَى الْإِنْسَانِ: إِذَا مَاتَ شَخَصَ بَصَرُهُ» ؟ قَالُوا: بَلَى، قَالَ: «فَذَلِكَ حِينَ يَتْبَعُ بَصَرُهُ نَفْسَهُ».

1122- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İnsanın ölüm anında gözlerinin dikleştiğini (belli bir noktaya doğru bakakaldığını) biliyor musunuz?" Oradakiler:

"Evet" dediler. Bunun üzerine Resulullah (a.s) da:

"İşte bu, nefsinin (ruhunun) arkasına gözünün takılması sebebiyledir" buyurdu."

١١٢٣ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

1122-Müslim (2/635) 11-Kitabu'l Cenaiz. 5-Ölenin, ruhunu izleyerek gözlerinin dikleşeceği babı.

1) Müslim, aynı yer.

عَلَى أَبِي سَلَمَةَ ـــ وَقَدْ شَقَّ بَصَرُهُ ـــ فَأَغْمَضَهُ، ثُمَّ قَالَ: «إِنَّ الرُّوحَ إِذَا قُبِضَ تَبِعَهُ الْبَصَرُ»، فَضَجَّ نَاسٌ مِنْ أَهْلِهِ، فَقَالَ: «لَا تَدْعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ إِلَّا بِخَيْرٍ، فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ يُؤَمِّنُونَ عَلَى مَا تَقُولُونَ»، ثُمَّ قَالَ: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِأَبِي سَلَمَةَ، وَارْفَعْ دَرَجَتَهُ فِي الْمَهْدِيِّينَ، وَاخْلُفْهُ فِي عَقِبِهِ فِي الْغَابِرِينَ، وَاغْفِرْ لَنَا وَلَهُ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ، وَافْسَحْ لَهُ فِي قَبْرِهِ، وَنَوِّرْ لَهُ فِيهِ».

1123- Müslim, Ümmü Seleme (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) Ebu Seleme (r.a)'nin yanına girdi. O'nun girdiği anda, Ebu Seleme (r.a)'nin gözleri iyice dikleşmişti. Resulullah (a.s) onun gözlerini kapattı ve şöyle buyurdu:

"Ruh alındığında, göz onun arkasına takılır." Ebu Seleme (r.a)'nin ölümünden sonra yakınları sızlanmaya başladılar. Bu durum karşısında da Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Kendi nefisleriniz için hayırdan başka bir şey dilemeyiniz. Şüphesiz melekler sizin yaptığınız dualara "amin" demektedirler." Bu sözünden sonra da şöyle dua etti:

"Ey Allah'ım! Ebu Seleme'yi bağışla ve hidayete erenler arasında onun derecesini yükselt! Onun dünyada geride bıraktıklarını da sen gözet! Ey alemlerin Rabb'i, bizi ve onu bağışla! Onun kabrini geniş eyle! Ve orasını onun için nurlandır."

Bir başka rivayette ise *"Onun terekesini (geride bıraktığı mal ve evladını) gözet"* ifadesi geçmektedir. Bu rivayette *"Onun kabrini geniş eyle!"* cümlesinin metninde *"ifsah"* kelimesinin yerine *"evsi"* kelimesi geçmektedir. Bu rivayete göre ravi Ümmü Seleme (r.a) kendisinin unuttuğu bir yedinci dua cümlesinin daha bulunduğunu söylemiştir. (1)

Bir başka rivayete göre ise Ümmü Seleme (r.a), şöyle söylemiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Hastanın -yahut ölmekte olan birinin- yanına giderseniz, hayır söz söyleyiniz. Şüphesiz melekler sizin söylediklerinize "amin" derler."

1123-Müslim (2/634) 11-Kitabu'l Cenaiz. 4-Ölenin, öldükten sonra gözlerinin kapatılması ve kendisi için dua edilmesi babı.

1) Müslim, aynı yer.

Ümmü Seleme (r.a) dedi ki:

"Ebu Seleme (r.a) vefat edince, Resulullah (a.s)'ın yanına giderek: "Ey Allah'ın Resulü! Ebu Seleme vefat etti" dedim. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"De ki: "Ay Allah'ım! Beni ve onu bağışla ve ondan sonra bana hayır bırak (veya ondan bana hayır bırak)"

Ümmü Seleme (r.a) dedi ki:

"Ben bu sözü söyledim, yüce Allah da bana benim için ondan hayırlı birini, Hz. Muhammed (a.s)'i nasip etti." (1)

١١٢٤ــ رَوَى النَّسَائِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا حُضِرَ الْمُؤْمِنُ، أَتَتْ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ بِحَرِيرَةٍ بَيْضَاءَ، فَيَقُولُونَ: اخْرُجِي رَاضِيَةً مَرْضِيًّا عَنْكِ إِلَى رَوْحٍ مِنَ اللَّهِ وَرَيْحَانٍ، وَرَبٍّ غَيْرِ غَضْبَانَ، فَتَخْرُجُ كَأَطْيَبِ رِيحِ الْمِسْكِ، حَتَّى إِنَّهُ لَيُنَاوِلُهُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا، حَتَّى يَأْتُوا بِهِ أَبْوَابَ السَّمَاءِ، فَيَقُولُونَ: مَا أَطْيَبَ هٰذِهِ الرِّيحَ الَّتِي جَاءَتْكُمْ مِنَ الْأَرْضِ، فَيَأْتُونَ بِهِ أَرْوَاحَ الْمُؤْمِنِينَ، فَلَهُمْ أَشَدُّ فَرَحًا مِنْ أَحَدِكُمْ بِغَائِبِهِ يَقْدُمُ عَلَيْهِ، فَيَسْأَلُونَهُ: مَاذَا فَعَلَ فُلَانٌ؟ مَاذَا فَعَلَ فُلَانٌ؟ فَيَقُولُونَ: دَعُوهُ، فَإِنَّهُ كَانَ فِي غَمِّ الدُّنْيَا، فَيَقُولُ: قَدْ مَاتَ، أَمَا أَتَاكُمْ؟ قَالُوا: ذُهِبَ بِهِ إِلَى الْهَاوِيَةِ، وَإِنَّ الْكَافِرَ إِذَا حُضِرَ أَتَتْهُ مَلَائِكَةُ الْعَذَابِ بِمِسْحٍ، فَيَقُولُونَ: اخْرُجِي سَاخِطَةً مَسْخُوطًا عَلَيْكِ إِلَى عَذَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، فَتَخْرُجُ كَأَنْتَنِ رِيحٍ جِيفَةٍ، حَتَّى يَأْتُونَ بِهِ بَابَ الْأَرْضِ فَيَقُولُونَ: مَا أَنْتَنَ هٰذِهِ الرِّيحَ، حَتَّى يَأْتُونَ بِهِ أَرْوَاحَ الْكُفَّارِ».

1124- Nesai. Ebu Hureyre (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Mü'mine ölüm geldiğinde, rahmet melekleri beyaz bir ipek getirerek:

"Sen razı olarak ve senden de razı olunarak yüce Allah'ın rahatlık ve huzu-

---

1124-Nesai (4/8) 21-Kitabu'l Cenaiz. 9-Müminin ruhunun çıkması sırasında göreceği hürmet ve itibar babı.

1) Müslim (2/633) Aynı yer.

runa çık. Rabb'in sana gadablı olmaksızın ona kavuş" derler. Bunun üzerine ***ruh, en tatlı misk kokusu gibi çıkar. Melekler onu almak için aralarında yarışırlar. Sonra melekler onu göklerin kapılarına getirerek:***

"Size yeryüzünden getirilen şu koku ne kadar da güzeldir!" derler. Sonra onu mü'minlerin ruhlarına götürürler. Mü'minlerin ruhları, bu ruhun ulaşmasından dolayı, sizin kayıp bir kimsenin gelmesinden dolayı sevinmenizden daha çok sevinirler ve ona:

"Falanca ne yaptı? Filance ne yaptı?" diye sorarlar. Sonra da:

"Onu bırakın, o dünya düşüncesine dalmıştı" derler. (Yeni giden ruh)

"O sorduğunuz kişi daha önce ölmüştü, size gelmedi mi?" diye sorar.

"O, anası olan Haviye'ye (asıl gidecek yeri olan cehennemin derinliklerine) götürüldü" derler. Kafire de ölüm geldiğinde, azab melekleri kendisine gelip dokunarak:

"Kızgın halde ve sana kızılmış olaraktan yüce Allah'ın azabına çık!" derler. ***Kafirin ruhu da en fena leş kokusu gibi çıkar. Melekler sonra o ruhu yerin kapısına götürerek:***

"Şunun kokusu ne kadar da fenadır!" derler. Sonra o ruhu, kafirlerin ruhlarının arasına götürürler."

١١٢٥ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا خَرَجَتْ رُوحُ الْمُؤْمِنِ تَلَقَّاهَا مَلَكَانِ يُصْعِدَانِهَا» قَالَ حَمَّادٌ فِي رِوَايَتِهِ: فَذَكَرَ مِنْ طِيبِ رِيحِهَا، وَذَكَرَ الْمِسْكَ ــ قَالَ: «فَيَقُولُ أَهْلُ السَّمَاءِ: رُوحٌ طَيِّبَةٌ جَاءَتْ مِنْ قِبَلِ الْأَرْضِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكِ وَعَلَى جَسَدٍ كُنْتِ تَعْمُرِينَهُ، فَيُنْطَلَقُ بِهِ إِلَى رَبِّهِ، ثُمَّ يَقُولُ: انْطَلِقُوا بِهِ إِلَى آخِرِ الْأَجَلِ» قَالَ: «وَإِنَّ الْكَافِرَ إِذَا خَرَجَتْ رُوحُهُ» قَالَ حَمَّادٌ: وَذَكَرَ مِنْ نَتْنِهَا ــ فَرَدَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَيْطَةً كَانَتْ عَلَيْهِ عَلَى أَنْفِهِ ــ هٰكَذَا ــ وَذَكَرَ لَعْنًا «وَيَقُولُ أَهْلُ السَّمَاءِ: رُوحٌ خَبِيثَةٌ جَاءَتْ مِنْ قِبَلِ الْأَرْضِ، فَيُقَالُ: انْطَلِقُوا بِهِ إِلَى آخِرِ الْأَجَلِ».

1125- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

1125-Müslim (4/2202) 51-Kitabu'l Cenne ve Sıfatı Na'imiha ve Ehliha. 17-Ölene cennet ve cehennemden gideceği yerin gösterilmesi babı.

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Mü'minin ruhu çıktığında, iki melek onu karşılar ve yükseltirler." -Hammad kendisinin naklettiği rivayetinde, Resulullah (a.s)'ın burada mü'minin ruhunun güzel kokusundan da sözettiğini ve mü'minin ruhunun kokusunun misk kokusu gibi olacağını ifade ettiğini bildirmiştir- Resulullah (a.s), sözünün devamında şöyle buyurdu:

"Göktekiler (gök ehli): "Yeryüzü tarafından güzel bir ruh geldi. Allah'ın duası senin ve senin imar ettiğin (hayat verdiğin) cesedin üzerine olsun" derler. Sonra bu ruh Rabb'ine götürülür. Rabb Teala da:

"Son ecel (dünyanın sonu) gelinceye kadar onu (kalacağı) yere götürün" diye buyurur. Kafirin ruhu da bedeninden çıkar. -Hammad rivayetinde, Resulullah (a.s)'ın, kafirin ruhunun kokusundan da söz ettiğini, onun kokusunun fenalığını anlatmak için Resulullah (a.s)'ın burnuna bir mendil tuttuğunu ve bu arada o ruh için lanet ifadesi kullandığını bildirmiştir- Göktekiler (gök ehli):

"Yeryüzü tarafından fena bir ruh geldi" derler. Sonra da:

"Son ecele (dünyanın sonu gelinceye) kadar onu götürün" denilir."

١١٢٦ــ رَوَى ابْنُ مَاجَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «الْمَيِّتُ تَحْضُرُهُ الْمَلاَئِكَةُ. فَإِذَا كَانَ الرَّجُلُ صَالِحًا، قَالُوا: اُخْرُجِي أَيَّتُهَا النَّفْسُ الطَّيِّبَةُ! كَانَتْ فِي الْجَسَدِ الطَّيِّبِ اُخْرُجِي حَمِيدَةً، وَأَبْشِرِي بِرَوْحٍ، وَرَيْحَانٍ وَرَبٍّ غَيْرِ غَضْبَانَ. فَلاَ يَزَالُ يُقَالُ لَهَا، حَتَّى تَخْرُجَ ثُمَّ يُعْرَجُ بِهَا إِلَى السَّمَاءِ. فَيُفْتَحُ لَهَا. فَيُقَالُ: مَنْ هَذَا؟ فَيَقُولُونَ فُلاَنٌ. فَيُقَالُ: مَرْحَبًا بِالنَّفْسِ الطَّيِّبَةِ، كَانَتْ فِي الْجَسَدِ الطَّيِّبِ. اُدْخُلِي حَمِيدَةً، وَأَبْشِرِي بِرَوْحٍ، وَرَيْحَانٍ وَرَبٍّ غَيْرِ غَضْبَانَ فَلاَ يَزَالُ يُقَالُ لَهَا ذَلِكَ حَتَّى يُنْتَهَى بِهَا إِلَى السَّمَاءِ الَّتِي فِيهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ. وَإِذَا كَانَ الرَّجُلُ السُّوءُ قَالَ: اُخْرُجِي أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْخَبِيثَةُ! كَانَتْ فِي الْجَسَدِ الْخَبِيثِ. اُخْرُجِي ذَمِيمَةً، وَأَبْشِرِي بِحَمِيمٍ وَغَسَّاقٍ. وَآخَرَ مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجٍ. فَلاَ يَزَالُ يُقَالُ لَهَا ذَلِكَ حَتَّى تَخْرُجَ. ثُمَّ يُعْرَجُ بِهَا إِلَى السَّمَاءِ. فَلاَ يُفْتَحُ لَهَا. فَيُقَالُ: مَنْ هَذَا؟ فَيُقَالُ: فُلاَنٌ. فَيُقَالُ: لاَ مَرْحَبًا بِالنَّفْسِ الْخَبِيثَةِ، كَانَتْ فِي الْجَسَدِ الْخَبِيثِ ارْجِعِي ذَمِيمَةً. فَإِنَّهَا لاَ تُفْتَحُ لَكِ أَبْوَابُ السَّمَاءِ. فَيُرْسَلُ مِنَ السَّمَاءِ، ثُمَّ تَصِيرُ إِلَى الْقَبْرِ».

1126- İbni Mace, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ölen kişinin yanına melekler gelirler. Eğer ölen kişi iyi birisi ise:

"Ey temiz ve bedenin içinde bulunan temiz ruh, çık! Övgüye layık olarak çık! Ve rahatlık, huzur ve sana kızgın olmayan Rabb'e kavuşma ile müjdelen!" derler. Ruh bedenden çıkıncaya kadar, melekler bu sözü tekrar etmeye devam ederler. Sonra bu ruh göğe yükseltilir. Göğün kapısı ona açılır.

"Bu kimdir?" denilir. Melekler:

"Filancadır" derler. Bunun üzerine göktekiler:

"Merhaba, ey daha önce temiz bir beden içinde bulunan temiz ruh! Övgüye layık olarak gir! Ve rahatlık, huzur ve sana kızgın olmayan Rabb'e kavuşma ile müjdelen!" derler. Ruh, Allahu Teala'nın bulunduğu göğe yükselinceye kadar bu sözü tekrarlamaya devam ederler. Eğer ölen kişi fena biri ise, melekler:

"Ey fena bir bedenin içinde bulunan fena ruh çık! Kınanmış biri olarak çık ve kaynar su, irin ve çift çift görüntüsü olan bir diğer azab ile müjdelen!" derler. O ruh, bedenden çıkıncaya kadar melekler bu sözü tekrar etmeye devam ederler. Sonra bu ruh göğe yükseltilir, ama göğün kapıları ona açılmaz.

"Bu kimdir?" diye sorulur.

"Filancadır" denilir.

"Pis bir bedenin içinde bulunmuş olan pis ruhu hoşnutlukla karşılamıyoruz. Yerilmiş olarak geri dön. Sana göklerin kapıları açılmaz" denilir. Sonra gökten geri gönderilir ve kabrine sokulur."

١١٢٧ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا فَرَغَ مِنْ دَفْنِ الْمَيِّتِ وَقَفَ عَلَيْهِ، وَقَالَ: «اسْتَغْفِرُوا لأَخِيكُمْ وَاسْأَلُوا لَهُ التَّثْبِيتَ، فَإِنَّهُ الآنَ يُسْأَلُ».

1127- Ebu Davud, Hz. Osman (r.a)'ın şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s), bir ölüyü kabre koyma işini bitirince, onun yanında durdu

---

1126-İbni Mace (2/1423) 37-Kitabu'z Zühd. 31-Ölümün anılması ve onun için hazırlanılması babı. Hadisin isnadı sahihtir.

1127-Ebu Davud (3/215) Kitabu'l Cenaiz. Bir kabirden ayrılırken kabirde bulunan ölü için mağfiret dilenilmesi babı. İsnadı hasendir.

ve şöyle buyurdu:

"Kardeşiniz için mağfiret dileyiniz. Ve onun hak üzere sabit kalmasını dileyiniz. O, şu anda sorguya çekiliyor."

١١٢٨ــ رَوَى النَّسَائِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «هَذَا [يَعْنِي سَعْدَ بْنَ مُعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ] الَّذِي تَحَرَّكَ لَهُ الْعَرْشُ، وَفُتِحَتْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ، وَشَهِدَهُ سَبْعُونَ أَلْفًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ، لَقَدْ ضُمَّ ضَمَّةً، ثُمَّ فُرِجَ عَنْهُ.

1128- Nesai, Abdullah bin Ömer (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Bu (Sa'd bin Mu'az) kendisi için arşın titrediği, kendisine göklerin kapılarının açıldığı ve yetmişbin meleğin (cenazesinde) bulunduğu kimsedir. O, önce kuvvetlice sıkıldı (kabir tarafından önce kuvvetlice bir sıkıldı -Çeviren), sonra rahat bırakıldı."

١١٢٩ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ أَنَّ صَبِيًّا دُفِنَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَوْ أَفْلَتَ أَحَدٌ مِنْ ضَمَّةِ الْقَبْرِ لَأَفْلَتَ هَذَا الصَّبِيُّ».

1129- Taberani, Ebu Eyyub (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Bir çocuk kabre konuldu ve Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Eğer bir kimse kabrin sıkmasından kurtulacak olsaydı, şu çocuk kurtulurdu."

١١٣٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ، وَتَوَلَّى عَنْهُ أَصْحَابُهُ، إِنَّهُ لَيَسْمَعُ قَرْعَ نِعَالِهِمْ، إِذَا انْصَرَفُوا أَتَاهُ الْمَلَكَانِ، فَيُقْعِدَانِهِ، فَيَقُولَانِ لَهُ: مَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ، مُحَمَّدٍ؟ فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ، فَيَقُولُ: أَشْهَدُ أَنَّهُ عَبْدُاللَّهِ وَرَسُولُهُ، فَيُقَالُ لَهُ: انْظُرْ إِلَى مَقْعَدِكَ

1128-Nesai (4/100) 21-Kitabu'l Cenaiz. 113-Kabrin ölüyü sıkması ve kendine çekmesi babı.

1129-Mecmau'z Zevaid (3/47) Müellif Haysemi: "Bunu Taberani, Mu'cemu'l Kabir'de rivayet etmiştir. Ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

مِنَ النَّارِ، أَبْدَلَكَ اللَّهُ بِهِ مَقْعَدًا مِنَ الْجَنَّةِ» قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «فَيَرَاهُمَا جَمِيعًا» قَالَ قَتَادَةُ: وَذُكِرَ لَنَا أَنَّهُ يُفْسَحُ لَهُ فِي قَبْرِهِ — ثُمَّ رَجَعَ إِلَى حَدِيثِ أَنَسٍ: «وَأَمَّا الْكَافِرُ — أَوِ الْمُنَافِقُ» وَفِي رِوَايَةٍ «وَأَمَّا الْكَافِرُ وَالْمُنَافِقُ — فَيَقُولُ: لاَأَدْرِي، كُنْتُ أَقُولُ مَايَقُولُ النَّاسُ فِيهِ — فَيُقَالُ لاَدَرَيْتَ، وَلاَ تَلَيْتَ، ثُمَّ يُضْرَبُ بِمَطْرَقَةٍ مِنْ حَدِيدٍ ضَرْبَةً بَيْنَ أُذُنَيْهِ، فَيَصِيحُ صَيْحَةً يَسْمَعُهَا مَنْ يَلِيهِ إِلاَّ الثَّقَلَيْنِ».

1130- Buhari ve Müslim, Enes bin Malik (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Bir kul, kabrine konulup yakınları yanından (kabrinin yanından) ayrıldıklarında, onların ayak seslerini duyar. Yakınları dağıldıktan sonra kabre konulan kişinin yanına iki melek gelir. Onu oturturlar ve:

"Şu adam yani Muhammed hakkında ne diyordun?" diye sorarlar. Eğer kabirdeki kişi mü'min ise:

"O'nun Allah'ın kulu ve peygamberi olduğuna şehadet ederim" diye cevap verir. Bunun üzerine melekler:

"Cehennemde sana ayrılmış yere bak, Allahu Teala sana onun yerine cennetten bir yer ayırdı" derler. Ölen kişi her ikisini birlikte görür."

Katade; *"Bize o kişini kabrini genişletileceği bildirildi"* diye söyledikten sonra Enes bin Malik (r.a)'in rivayet etmiş olduğu hadisi şöyle nakletmeye devam etti:

"(Resulullah a.s) sözünün devamında şöyle buyurdu:

"Ölen kişi, kafir veya münafık ise -bir rivayette "kafir ve münafık ise" ifadesi geçmektedir- Meleklerin sorusuna:

"Bilmiyorum. O'nun hakkında insanların söylediklerini söylemekte idim" diye cevap verir. Bunun üzerine:

"Sen bilemedin ve doğruyu söyleyemedin" derler ve ateşten bir çekiçle iki kulağının arasından dövmeye başlarlar. O kişi, bundan dolayı öyle bir haykırır ki, onun haykırışını insanlar ve cinler dışındaki bütün canlılar duyar."

1130-Buhari (3/232) 23-Kitabu'l Cenaiz. 86-Kabir azabı hakkında gelen rivayetler babı. Müslim (4/220) 51-Kitabu'l Cenne ve Sıfati Na'imiha ve Ehliha. 17-Ölene gideceği yerin gösterilmesi... vs. babı.

Müslim'in naklettiği bir başka rivayete göre de Resulullah (a.s); *"Kul, kabrine konulduktan sonra"* diye buyurduktan sonra yukarıda geçtiği şekilde bilgi vermiş ve sonunda da şöyle buyurmuştur:

"Sonra onun için, kabri yetmiş zira genişletilir ve insanların yeniden diriltilecekleri güne kadar yeşilliklerle doldurulur."

Müslim, bu rivayetinde yukarıdakine ilaveten herhangi bir şey bildirmemiştir. (1)

Ebu Davud'un rivayetine göre de Resulullah (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Mü'min kabrine konulduğunda, kendisine bir melek gelir:

"Sen kime ibadet ediyordun?" diye sorar. Allahu Teala bu mü'min kulunu hidayete (doğruyu söylemeye) muvaffak kılar ve o da:

"Allah'a ibadet ediyordum"diye cevap verir. Sonra melek: "Şu adam (Hz. Muhammed (a.s) hakkında ne diyordun?" diye sorar. Mü'min kul:

"O, Allah'ın kulu ve peygamberidir" diye cevap verir. Bundan sonra kendisine bir şey sorulmaz. Daha sonra cehennemde kendisine ayrılmış olan evin kendine gösterilmesi üzerine (yerinden) alınır ve:

"Burası sana ayrılmıştı, ancak yüce Allah seni buradan korudu ve bunun yerine sana cennetten bir ev verdi" denilir. Mü'min burasını (cennetteki yerini) görür ve:

"Beni bırakın, gidip ailemi müjdeleyeyim" der. Ama kendisine: "Yerinde dur" denilir." Resulullah (a.s) bundan sonra da şöyle buyurdu:

"Kafir ya da münafık da kabrine konulduğu zaman bir melek gelip onu kaldırır ve:

"Sen kime ibadet ediyordun?" diye sorar. Bu adam:

"Bilmiyorum" diye cevap verir. Bunun üzerine:

"Sen bilemedin ve doğruyu söyleyemedin" denilir. Sonra:

"Şu adam (Hz. Peygamber (a.s) hakkında ne söylüyordun?" diye sorulur. Adam:

"O'nun hakkında insanların söylediklerini söylüyordum" diye cevap verir. Bunun üzerine melek onun iki kulağının arasına çekiçle vurur. Bundan dolayı adam öyle bir bağırır ki, insanlarla cinler dışında bütün canlılar onun haykırış

---

1) Müslim, aynı yer.

sesini duyar." (1)

Ebu Davud'un naklettiği bir rivayet de şöyledir:

"Resulullah (a.s), Neccaroğullarına ait bir hurmalığa girdi. Bir ses duydu ve bundan dolayı irkildi. Ardından:

"Bunların (buradaki mezarların -Çeviren) sahipleri kimlerdir?" diye sordu. Oradakiler:

"Ey Alah'ın Resulü! Bunlar cahiliye döneminde ölmüş insanlardır" diye cevap verdiler. Resulullah (a.s) da:

"Kabir azabından ve Deccal fitnesinden Allah'a sığının" diye buyurdu. Oradakiler:

"Bunun neyinden sığınalım?" diye sordular. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Mü'min, kabre konulduğu zaman..." hadisinin devamı yukarıdaki gibidir. (2)

١١٣١ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أُمِّ مُبَشِّرٍ قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا فِي حَائِطٍ مِنْ حَوَائِطِ بَنِي النَّجَّارِ فِيهِ قُبُورٌ مِنْهُمْ قَدْ مَاتُوا فِي الْجَاهِلِيَّةِ، فَسَمِعَهُمْ يُعَذَّبُونَ فَخَرَجَ وَهُوَ يَقُولُ: «اِسْتَعِذُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ» قَالَتْ: قُلْتُ: يَارَسُولَ اللَّهِ وَإِنَّهُمْ لَيُعَذَّبُونَ فِي قُبُورِهِمْ؟ قَالَ: «نَعَمْ عَذَابًا تَسْمَعُهُ الْبَهَائِمُ».

1131- Ahmed, Ümmü Mübeşşir (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Neccaroğullarının bahçelerinden, içerisinde o kabileden cahiliye döneminde ölmüş olan bir takım kimselere ait mezarlar bulunan bir bahçede olduğum sırada, Resulullah (a.s) yanıma geldi. Onların azab gördüklerini duyunca dışarı çıktı ve:

"Kabir azabından Allah'a sığının" diye buyurdu. Ben kendisine:

"Ey Allah'ın Resulü! Onlar kabirlerinde azab görüyorlar mı?" diye sordum. "Evet, hayvanların tümünün duyduğu bir azab görüyorlar" diye buyurdu."

1131-Ahmed (6/362) Mecmau'z Zevaid (3/56) Müellif: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

1) Ebu Davud (4/238) Kitabu's Sunne. Kabir suali ve kabir azabı babı.

2) Ebu Davud, aynı yer.

١١٣٢ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَخْبَرَنِي مَنْ لاَأَتَّهِمُ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَبِلاَلٌ يَمْشِيَانِ بِالْبَقِيعِ إِذْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يَابِلاَلُ هَلْ تَسْمَعُ مَا أَسْمَعُ» ؟ قَالَ: وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَسْمَعُهُ، قَالَ: «أَلاَ تَسْمَعُ أَهْلَ هٰذِهِ الْقُبُورِ يُعَذَّبُونَ» يَعْنِي قُبُورَ أَهْلِ الْجَاهِلِيَّةِ.

1132- Ahmed, Enes bin Malik (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'ın ashabından kendisini itham edemeyeceğim biri bana şöyle bildirdi:

"Resulullah (a.s) ve Bilal (r.a) Baki' mezarlığında birlikte yürürlerken, Resulullah (a.s):

"Ey Bilal! Sen benim duyduğumu duyuyor musun?" diye buyurdu. Bilal (r.a):

"Vallahi duymuyorum ey Allah'ın Resulü" diye cevap verdi. Resulullah (a.s) da:

"Şu kabirlerde bulunanların azab gördüklerini duymuyor musun?" diye buyurdu. -Resulullah (a.s)'ın kasdettiği kabirler, cahiliye döneminde ölmüş insanların kabirleriydi."

١١٣٣ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي نَخْلٍ لأُبَيٍّ طَلْحَةَ يَبْرُزُ لِحَاجَتِهِ قَالَ وَبِلاَلٌ يَمْشِي وَرَاءَهُ يُكْرِمُ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَمْشِيَ إِلَى جَنْبِهِ، فَمَرَّ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ بِقَبْرٍ فَقَامَ حَتَّى تَمَّ إِلَيْهِ بِلاَلٌ فَقَالَ: «وَيْحَكَ يَابِلاَلُ هَلْ تَسْمَعُ مَا أَسْمَعُ» ؟ قَالَ: مَا أَسْمَعُ شَيْئًا، قَالَ. «صَاحِبُ الْقَبْرِ يُعَذَّبُ» فَسَأَلَ عَنْهُ فَوَجَدَهُ يَهُودِيًّا.

1133- Ahmed, Enes bin Malik (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s), Ebu Talha'ya ait bir hurmalıkta ihtiyacını gidermek üzere dolaşıyordu. Bilal (r.a) da arkasından yürüyordu. Resulullah (a.s)'a hürmeten

---

1132-Ahmed (6/362) Mecmau'z Zevaid (3/56) Müellif: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

1133-Ahmed (3/151) Mecmau'z Zevaid (3/56) Müellif: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

yanında yürümekten çekiniyordu. Resulullah (a.s), bir kabrin yanından geçti ve Bilal (r.a) yanına varıncaya kadar o kabrin yanında durdu. Resulullah (a.s), Bilal (r.a)'e:

"Yazık sana ey Bilal! Sen benim duyduğumu duyuyor musun?" diye sordu. Bilal (r.a):

"Bir şey duymuyorum" diye cevap verdi. Resulullah (a.s):

"Bu kabirde bulunan kişi azab görmektedir" diye buyurdu. Sonra o kabirde bulunanın kim olduğunu soruşturdu ve bir yahudi olduğunu öğrendi."

١١٣٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَعْدَ مَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ، فَسَمِعَ صَوْتًا، فَقَالَ: «يَهُودُ تُعَذَّبُ فِي قُبُورِهَا».

1134- Buhari ve Müslim, Ebu Eyyub Ensari (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s), güneş battıktan sonra dışarı çıktı. Bir ses duydu ve şöyle buyurdu:

"Yahudiler kabirlerinde azab görüyorlar."

١١٣٥ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي حَائِطٍ لِبَنِي النَّجَّارِ عَلَى بَغْلَةٍ لَهُ، وَنَحْنُ مَعَهُ، إِذْ حَادَتْ بِهِ، فَكَادَتْ تُلْقِيهِ، وَإِذَا أَقْبُرٌ سِتَّةٌ، أَوْ خَمْسَةٌ، فَقَالَ: «مَنْ يَعْرِفُ أَصْحَابَ هَذِهِ الْأَقْبُرِ» ؟ قَالَ رَجُلٌ: أَنَا، قَالَ: «فَمَتَى مَاتُوا» ؟ قَالَ: فِي الشِّرْكِ، فَقَالَ: «إِنَّ هَذِهِ الْأُمَّةَ تُبْتَلَى فِي قُبُورِهَا، فَلَوْلَا أَنْ لَا تَدَافَنُوا لَدَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يُسْمِعَكُمْ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ الَّذِي أَسْمَعُ مِنْهُ» ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ، فَقَالَ: «تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ» قَالُوا: نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، قَالَ: «تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ النَّارِ» قَالُوا: نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ النَّارِ، قَالَ: «تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ

1134-Buhari (3/241) 23-Kitabu'l Cenaiz. 87-Kabir azabından Allah'a sığınma babı. Müslim (4/2200) 51-Kitabu'l Cenne ve Sıfati Na'imiha ve Ehliha. 17-Ölene cehennemden ce cennetten gideceği yerin gösterilmesi, kabir azabının haklığı ve kabir azabından Allah'a sığınma babı. Nesai (4/102) Kitabu'l Cenaiz. 114-Kabir azabı babı.

مِنَ الْفِتَنِ مَاظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ» قَالُوا: نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الْفِتَنِ مَاظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ. قَالَ: «تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ» قَالُوا: نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ.

1135- Müslim, Zeyd bin Sabit (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s), kendine ait bir katırın üzerinde Neccaroğullarına ait bir bahçede dolaşıyordu. Bir ara birden sendeledi. Az kalsın düşecekti. O yerde altı veya beş tane kabir bulunuyordu. Resulullah (a.s) öyle sendeleyince:

"Bu kabirlerin kimlere ait olduğunu kim bilir?" diye sordu. Bir adam:

"Ben bilirim" dedi. Resulullah (a.s):

"Bunlar ne zaman ölmüşlerdi?" diye buyurdu. Adam:

"Şirk döneminde" diye cevap verdi. Bunun üzerine Resulullah (a.s):

"Bu ümmet, kabirlerinde imtihan edilecektir (zorlukla karşılaşacaktır), eğer ki, birbirlerinizi kabirlere koymaya kalkışmanızdan endişe etmeseydim, benim duyduğum şu kabir azabı ile ilgili sesleri sizin de duymanız için yüce Allah'a dua ederdim" diye buyurdu. Resulullah (a.s) bunu söyledikten sonra bize doğru döndü ve:

"Kabir azabından yüce Allah'a sığının" diye buyurdu. Oradakiler:

"Kabir azabından yüce Allah'a sığınırız" dediler. Resulullah (a.s) bu kez:

"Cehennem azabından yüce Allah'a sığının" diye buyurdu. Oradakiler:

"Cehennem azabından yüce Allah'a sığınırız" dediler. Resulullah (a.s) bu kez de:

"Fitnelerin gizli ve açık olanlarından yüce Allah'a sığının" diye buyurdu. Oradakiler de:

"Fitnelerin gizli ve açık olanlarından yüce Allah'a sığınırız" dediler. Resulullah (a.s) bunun üzerine:

"Deccal'in fitnesinden yüce Allah'a sığının" diye buyurdu. Oradakiler de:

"Deccal'in fitnesinden yüce Allah'a sığınırız" dediler."

Bir Açıklama

1135-Müslim (4/2199) 51-Kitabu'l Cenne ve Sıfati Na'imiha ve Ehliha. 17-Ölene cehennemden ve cenneten gideceği yerin gösterilmesi, kabir azabının haklığı ve kabir azabından Allah'a sığınma babı.

Daha önce de geçtiği gibi cahiliye toplumu, Hz. İbrahim (a.s)'in dinini sahih bir yolla elde etmeleri halinde kurtuluşa ereceklerdi. Hak bir dinin doğru yolla kendilerine ulaşması halinde ve onların buna uymamış olmaları ise, onların aleyhlerine hüccet sayılacak ve söz konusu dini kabul etmemelerinden dolayı azabı hak edeceklerdir.

Yahudiler de hak olan şeriatı kabul etmekle ve uygulamakla yükümlüdürler. Başlangıçta kendilerine bildirilen şeriata göre hareket etmekle yükümlü oldukları gibi peygamber olarak gönderildiklerinin haberi kendilerine ulaşmasından sonra da Hz. İsa (a.s) ve Hz. Muhammed (a.s)'in peygamberliğini kabul edip onlara uymakla yükümlü olmuşlardır. İşte onların peygamberliklerini kabul etmeyince azabı haketmişlerdir. Bizim anladığımız kadarıyla Resulullah (a.s)'ın yukarıda vermiş olduğumuz rivayetlerde kendilerinden söz ettiği kimselerin kabir azabını haketmiş olmalarının sebebi işte budur. Bu yorum, insanın ancak yüce Allah tarafından gönderilmiş olan bir peygamberin davetinin kendisine ulaşmasından sonra yükümlü sayılacağı prensibini kabul etmiş olan Eş'ariyye itikadına göredir.

Yine ehli sünnet ve'l cemaat mezhebinden olan Maturidilere göre ise, bütün insanlar ve cinler, kendilerine bir peygamberin daveti ulaşmış olmasa bile yalnızca kendilerine verilen akıl nimetinden yararlanarak yüce Allah'ı bilmekle ve güçleri ölçüsünde yüce Allah'ı tanımakla yükümlüdürler. Yüce Allah'ın varlığını ve O'nun aklın kullanılması yoluyla bilinmesi mümkün olan sıfatlarını tanımayan her insan, kendisine bir peygamberin daveti ulaşmış olmasa da azabı haketmiş olur. Bu yoruma göre, cahiliye ahalisinden olan bir takım insanların azab görmelerinin açıklanmasında zorluk yoktur. Kıyamet gününde yüce Allah'ın, Hz. Adem (a.s)'e:

"Soyundan cehenneme gidecek olanları çıkar" diye buyuracağını, Hz. Adem (a.s)'in de:

"Ne kadar?" diye soracağını, buna karşılık yüce Allah'ın:

"Her bin kişiden, dokuzyüzdoksandokuz kişi" buyuracağını bildiren sahih hadisi şerif de, Maturidiyye itikadındaki bu konuyla ilgili yorumların doğruluğu açısından delil oluşturmaktadır.

١١٣٦ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا قُبِرَ الْمَيِّتُ» أَو قَالَ: «أَحَدُكُمْ أَتَاهُ مَلَكَانِ أَسْوَدَانِ أَزْرَقَانِ، يُقَالُ لأَحَدِهِمَا: الْمُنْكَرُ، وَلِلآخَرِ: النَّكِيرُ، فَيَقُولاَنِ: مَاكُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ؟ فَيَقُولُ: مَاكَانَ يَقُولُ، هُوَ عَبْدُاللَّهِ وَرَسُولُهُ، أَشْهَدُ أَنْ لاَإِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ، وَأَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، فَيَقُولاَنِ: قَدْ

كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُولُ هَذَا، ثُمَّ يُفْسَحُ لَهُ فِي قَبْرِهِ سَبْعُونَ ذِرَاعًا فِي سَبْعِينَ، ثُمَّ يُنَوَّرُ لَهُ فِيهِ، ثُمَّ يُقَالُ لَهُ: نَمْ. فَيَقُولُ: أَرْجِعُ إِلَى أَهْلِي فَأُخْبِرُهُمْ، فَيَقُولاَنِ: نَمْ كَنَوْمَةِ الْعَرُوسِ الَّذِي لاَيُوقِظُهُ إِلاَّ أَحَبُّ أَهْلِهِ إِلَيْهِ، حَتَّى يَبْعَثَهُ اللَّهُ مِنْ مَضْجَعِهِ ذَلِكَ، وَإِنْ كَانَ مُنَافِقًا قَالَ: سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ قَولاً، فَقُلْتُ مِثْلَهُ، لاَأَدْرِي، فَيَقُولاَنِ: قَدْ كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُولُ ذَلِكَ، فَيُقَالُ لِلأَرْضِ: اِلْتَئِمِي عَلَيْهِ، فَتَلْتَئِمُ عَلَيْهِ، فَتَخْتَلِفُ أَضْلاَعُهُ، فَلاَ يَزَالُ فِيهَا مُعَذَّبًا حَتَّى يَبْعَثَهُ اللَّهُ مِنْ مَضْجَعِهِ ذَلِكَ».

1136- Tirmizi, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ölü -yahut "sizden biri" dedi- mezara konduğunda siyah-mavi iki melek yanına gelir. Bunlardan birinin adı 'Münker' diğerinin adı da 'Nekir'dir. Bu melekler ölüye:

"Şu adam (Hz. Muhammed (a.s) hakkında ne diyordun?" diye sorarlar. O da, dünya hayatında iken söylediği şekilde:

"O, Allah'ın kulu ve Resulüdür. Ben Allah'tan başka ilah olmadığına, Hz. Muhammed (a.s)'in O'nun kulu ve paygamberi olduğuna şehadet ederim" der. Melekler:

"Biz senin böyle söyleyeceğini biliyorduk" derler. Sonra kabri yetmişer zira olarak genişletilir (enine ve boyuna yetmişer zira olacak şekilde genişletilir). Sonra kabri kendisi için nurlandırılır ve: "Burada uyu" denilir. O kişi: "Dönüp aileme haber vereyim" der. Melek ise:

"Kendisini ancak en sevdiği kişinin uyandıracağı yeni zifafa girmiş damat gibi uyu!" der. Yüce Allah'ın onu yattığı yerden yeniden dirilteceği vakte kadar orada uyumaya devam eder. Ölen kişi eğer münafık ise, meleklerin sorusuna:

"Ben insanların bir şeyler söylediklerini duydum, ben de onların söyledikleri gibi söyledim. Biliyorum" diye cevap verir. Melekler de:

"Biz senin böyle söyleyeceğini biliyorduk" derler. Sonra yere:

"Bunu sıkıştır" denilir. Yer de onu öyle bir sıkıştırır ki, kaburga kemikleri birbirine girer. Yüce Allah onu bu yattığı yerden yeniden diriltinceye kadar da

---

1136-Tirmizi (3/383) 8-Kitabu'l Cenaiz. 70-Kabir azabı hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi: "Bu hadis hasen, garibdir" demiştir. Hadis onun söylediği gibidir.

azab görmeye devam eder."

١١٣٧ــ رَوَى التِّرْمِذِيُّ عَنْ مَوْلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ قَالَ: كَانَ عُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِذَا وَقَفَ عَلَى قَبْرٍ بَكَى، حَتَّى يَبُلَّ لِحْيَتَهُ، فَقِيلَ لَهُ: تَذْكُرُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ فَلاَ تَبْكِي، وَتَذْكُرُ الْقَبْرَ فَتَبْكِي؟ فَقَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «اَلْقَبْرُ أَوَّلُ مَنْزِلٍ مِنْ مَنَازِلِ الْآخِرَةِ، فَإِنْ نَجَا مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَيْسَرُ مِنْهُ، وَإِنْ لَمْ يَنْجُ مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَشَدُّ مِنْهُ»، قَالَ: وَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «مَارَأَيْتُ مَنْظَرًا قَطُّ إِلاَّ الْقَبْرُ أَفْظَعُ مِنْهُ».

1137- Tirmizi, Hz. Osman bin Affan (r.a)'ın azatlısının şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Hz. Osman (r.a) bir kabrin yanında durduğunda sakalı ıslanıncaya kadar ağlardı. Kendisine:

"Cennet ve cehennemi andığında ağlamıyorsun ama kabri andığın zaman ağlıyorsun?" denildi. O da şöyle cevap verdi:

"Ben Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duydum:

"Kabir, ahiret duraklarının ilkidir. Eğer kişi oradan kurtulursa, sonrası daha kolay olur. Eğer oradan kurtulamazsa sonrası daha zor olur."

Resulullah (a.s)'ın yine şöyle buyurduğunu duydum:

"Ben, kabirden daha korkunç bir manzara görmüş değilim."

١١٣٨ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى قَبْرَيْنِ، فَقَالَ: «أَمَّا إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ، وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ» ثُمَّ قَالَ: «بَلَى، أَمَّا أَحَدُهُمَا: فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ، وَأَمَّا الْآخَرُ: فَكَانَ لاَيَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ» قَالَ: فَدَعَا بِعَسِيبٍ رَطْبٍ، فَشَقَّهُ بِاثْنَيْنِ، ثُمَّ غَرَسَ عَلَى هَذَا وَاحِدًا، وَعَلَى هَذَا وَاحِدًا، ثُمَّ قَالَ: «لَعَلَّهُ أَنْ يُخَفَّفَ عَنْهُمَا مَالَمْ يَيْبَسَا».

1138- Buhari ve Müslim, Abdullah bin Abbas (r.a)'ın şöyle söylediğini ri-

---

1137-Tirmizi (4/553) 37-Kitabu'z Zühd. 5-Hennad ve Yahya bin Mu'in'in rivayetleri babı. Tirmizi: "Bu hadis hasen, garibdir" demiştir. Hadisin isnadı hasendir.

vayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) iki kabrin yanından geçti ve şöyle buyurdu:

"Bu kabirlerde yatanlar azab görmektedirler. Ama büyük bir şeyden dolayı azab görmüyorlar." Resulullah (a.s) daha sonra sözüne şöyle devam etti:

"Evet. Bunlardan birisi, insanlar arasında söz taşırdı. Diğeri ise bevlinden sakınmazdı. (Bevlini üzerine sıçratmaktan sakınmazdı.)"

Resulullah (a.s) daha sonra yeşil bir ot istedi, onu ikiye ayırdı ve bir parçayı kabirlerinin birine, diğerini de diğerine dikti ve:

"Umulur ki, bu otlar kuruyuncaya kadar onların azapları biraz hafifletilir" diye buyurdu."

Bir rivayette *"bevlden sakınmazdı"* ifadesinin yerine *"istibra yapmazdı" (bevlinin iyice çıkması ve temizlenmesi için gereken işlemi yapmazdı)"* ifadesi geçmektedir. (1)

Bir başka rivayette de bu ifadenin yerinde *"istinzah yapmazdı" (bevlini iyice temizlemezdi)"* ifadesi geçmektedir. (2)

Bir Açıklama

Hadisi şerif, kabirlerde yeşilliklerin bulunmasının önemine işaret etmektedir. Müslümanların, kabirlerini yeşilliklerle doldurmalarının, hatta bazılarının adeta bahçe haline getirme geleneklerinin, işte bu prensibe dayandığını anlıyoruz.

١١٣٩ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى قَبْرٍ فَقَالَ: «ائْتُونِي بِجَرِيدَتَيْنِ» فَجَعَلَ إِحْدَاهُمَا عِنْدَ رَأْسِهِ وَالْأُخْرَى عِنْدَ رِجْلَيْهِ فَقِيلَ: يَارَسُولَ اللَّهِ أَيَنْفَعُهُ ذَلِكَ؟ قَالَ: «لَنْ يَزَالَ يُخَفَّفُ عَنْهُ بَعْضُ عَذَابِ الْقَبْرِ مَادَامَ

1138-Buhari (1/322) 4-Kitabu'l Vudu. 56-Bevli yıkamak hakında gelen rivayetler babı. Müslim (1/240) 2-Kitabu't Tahare. 34-Bevlin pis olduğuna ve ondan temizlenmenin vacib olduğuna delil oluşturan rivayetler babı.

1) Nesai (4/106) 21-Kitabu'l Cenaiz. 166-Kabre yeşil ot dikilmesi babı.

2) Müslim (1/240) 2-Kitabu't Tahare. 34-Bevlin necis olduğuna delil oluşturan rivayetler babı.

***"Ama büyük bir şeyden dolayı azab görmüyorlar":** Kendilerinin büyük görmekte oldukları, işlemeyi fena saydıkları bir günahtan dolayı azab görmüyorlar. Onların işlemekten çekinmedikleri fiil ise bevline dikkat etmeme ve söz taşıma idi. Hadiste geçen ifade ile kastedilen anlam bu iki hareketin büyük günah olmadıkları anlamına gelimez.*

فِيهِمَا نُدُوٌّ».

1139- Ahmed, Ebu Hureyre (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) bir kabrin yanından geçti ve "Bana iki adet ot getirin" diye buyurdu. Bu otların birini kabrin baş tarafına, diğerini de ayak tarafına dikti. Kendisine:

"Ey Allah'ın Resulü! Bunun kabirdeki ölüye bir yararı olacak mıdır?" diye soruldu. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Bunlarda yeşillik olduğu sürece, onun içindekinin azabı hafifletilecektir."

١١٤٠ــ رَوَى النَّسَائِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ دِينَارٍ، قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا وَسُلَيْمَانُ بْنُ صُرَدٍ وَخَالِدُ بْنُ عُرْفُطَةَ، فَذَكَرُوا أَنَّ رَجُلاً تُوُفِّيَ، مَاتَ بِبَطْنِهِ، فَإِذَا هُمَا يَشْتَهِيَانِ أَنْ يَكُونَا شَهِدَا جَنَازَتَهُ، فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِلآخَرِ: أَلَمْ يَقُلْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ يَقْتُلُهُ بَطْنُهُ لَمْ يُعَذَّبْ فِي قَبْرِهِ؟» فَقَالَ الآخَرُ: بَلَى.

1140- Nesai, Abdullah bin Dinar (r.a)'ın şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Ben, Süleyman bin Surad ve Halid bin Arfata birlikte oturuyorduk. Bu sırada bir adamın ishalden öldüğünü söylediler. Baktım benimle beraber olan (adı geçen) iki kişi, öldüğü bildirilen adamın cenazesinde bulunmayı arzu ediyorlar. Bunlardan birisi diğerine:

"Resulullah (a.s): "Kim ishalden ölürse, kabrinde azab görmez" diye buyurmadı mı?" diye sordu. Öteki de:

"Evet, öyle buyurdu" diye cevap verdi."

Tirmizi, bu hadisi muhtasar olarak (kısa şekilde) rivayet etmiş ve şöyle bildirmiştir:

"Süleyman bin Surad, Halid bin Arfata'ya -yahut Halid Süleyman'a-:

"Sen Resulullah (a.s)'ın:

"Kim ishalden ölürse, kabrinde azab görmez" diye buyurduğunu duymadın

---

1139-Ahmed (2/441) Mecmau'z Zevaid (3/57) Müellif: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

1140-Nesai (4/98) 21-Kitabu'l Cenaiz. 111-İshalden ölenle ilgili bab.

mı?" diye sordu. Kendisine soru sorulan kişi arkadaşına: "Evet, duydum" diye cevap verdi." (1)

١١٤١ــ رَوَى التِّرمِذِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: نَفْسُ الْمُؤْمِنِ مُعَلَّقَةٌ بِدَيْنِهِ حَتَّى يُقْضَى عَنْهُ.

1141- Tirmizi, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Mü'minin borcu ödeninceye kadar ruhu borcuna takılıdır."

١١٤٢ــ رَوَى الْبَزَّارُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قُلْتُ يَارَسُولَ اللَّهِ تُبْتَلَى هٰذِهِ الْأُمَّةُ فِي قُبُورِهَا فَكَيْفَ بِي وَأَنَا امْرَأَةٌ ضَعِيفَةٌ؟ قَالَ: ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾.

1142- Bezzar, Hz. Aişe (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s)'a:

"Ey Allah'ın Resulü! Bu ümmet, kabirlerinde imtihan edilecek. (Zorluklarla karşılaşacak.) O zaman ben ne yaparım? Ben zayıf bir kadınım" dedim. Resulullah (a.s) da şu ayeti kerimeyi okudu:

"Allah mü'minleri, dünya hayatında ve ahirette sağlam bir söz üzerinde tutar." (2)

١١٤٣ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ قَالَ إِذَا حَدَّثْتُكُمْ بِحَدِيثٍ أُنَبِّئُكُمْ بِتَصْدِيقِ ذٰلِكَ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا مَاتَ جَلَسَ فِي قَبْرِهِ فَيُقَالُ: مَنْ رَبُّكَ مَا دِينُكَ مَنْ نَبِيُّكَ فَيَقُولُ رَبِّيَ اللَّهُ وَدِينِيَ الْإِسْلَامُ وَنَبِيِّ مُحَمَّدٌ ﷺ فَيُوَسَّعُ لَهُ فِي قَبْرِهِ وَيُفْرَجُ لَهُ فِيهِ، ثُمَّ قَرَأَ

1141-Tirmizi (3/389) 8-Kitabu'l Cenaiz. 76-Resulullah (a.s)'ın "mü'minin borcu ödeninceye kadar ruhu borcuna takılıdır..." diye buyurduğu ile ilgili bab. Tirmizi: "Bu hadis hasendir" demiştir. Hadisin isnadı hasendir.

1142-Keşfu'l Estar (1/410) Mecmau'z Zevaid (3/53) Müellif: "Bunu Bezzar rivayet etmiştir. Ravileri sikadırlar" demiştir.

1) Tirmizi (3/277) 8-Kitabu'l Cenaiz. 65-Şehitlerin kimler oldukları hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi: "Bu hadis hasen, garibdir" demiştir.

2) İbrahim Suresi: 27

عَبْدُاللَّهِ: ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ﴾.

1143- Taberani, Abdullah (r.a)'ın şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Size bir hadis naklettiğim zaman bunu doğrulamanızı bildiririm. Mü'min öldüğünde kabrine oturur. Kendisine:

"Rabb'in kimdir? Dinin nedir? Peygamberin kimdir?" diye sorulur. Mü'min de:

"Rabb'im Allah'tır, dinim İslam'dır, peygamberim Hz. Muhammed (a.s)'dir" diye cevap verir. Bunun üzerine rahat bırakılır."

Abdullah (r.a) bunu söyledikten sonra şu ayeti kerimeyi okudu:

"Allah mü'minleri, dünya hayatında ve ahirette sağlam bir söz üzerinde tutar, zalimleri de saptırır. Allah dilediğini yapar."

١١٤٤ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَرَأَ: ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ﴾ قَالَ: «نَزَلَتْ فِي عَذَابِ الْقَبْرِ».

1144- Buhari ve Müslim, Bera bin Azib (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Resulullah (a.s) "Allah mü'minleri, dünya hayatında ve ahirette sağlam bir söz üzerinde tutar" ayeti kerimesini okudu ve şöyle buyurdu:

"Bu ayeti kerime kabir azabı hakkında inmiştir."

Bir başka rivayete göre de Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Müslüman kabrinde sorguya çekildiğinde yüce Allah'tan başka ilah olmadığına ve Hz. Muhammed (a.s)'in de O'nun kulu ve peygamberi olduğuna şehadet eder. İşte bu husus yüce Allah'ın şu ayeti kerimesinde bildirilmektedir:

1143-Mu'cemu'l Kebir (9/266) Mecmau'z Zevaid (3/54) Müellif: "Bunu Taberani, Mu'cemu'l Kebir'de rivayet etmiştir. İsnadı hasendir" demiştir.

1144-Buhari (3/232) 23-Kitabu'l Cenaiz. 86-Kabir azabı hakkında gelen rivayetler babı. Müslim (4/2201) 51-Kitabu'l Cenne ve Sıfati Na'imiha ve Ehliha. 17-Ölüye cennetten ve cehennemden gideceği yerin gösterileceği, kabir azabının haklılığı ve kabir azabından yüce Allah'a sığınmanın gerekliliği babı. Ebu Davud (4/ 238) Kitabu's Sünne. Kabirde sorguya çekilme ve kabir azabı babı. Tirmizi (5/295) 4-Kitabu Tefsiri'l Kur'an. 15-İbrahim Suresi babı. Tirmizi, bu hadisin hasen olduğunu söylemiştir.

"Allah mü'minleri, dünya hayatında ve ahirette sağlam bir söz üzerinde tutar." (1)

Bir başka rivayete göre de Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Allah mü'minleri, dünya hayatında ve ahirette sağlam bir söz üzerinde tutar" ayeti kerimesi, kabir azabı hakkında inmiştir. Ölen kişiye: "Rabb'in kimdir?" diye sorulur. O da: "Rabbim Allah, peygamberim de Muhammed (a.s)'dir" diye cevap verir." (2)

١١٤٥ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أُمِّ خَالِدٍ بِنْتِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَتَعَوَّذُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ.

1145- Buhari, Sa'id bin el As'ın kızı Ümmü Halid (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Bu kadın, Resulullah (a.s)'ı kabir azabından yüce Allah'a sığınırken duymuştur."

١١٤٦ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ يَهُودِيَّةً دَخَلَتْ عَلَيْهَا، فَذَكَرَتْ عَذَابَ الْقَبْرِ، فَقَالَتْ لَهَا: أَعَاذَكِ اللَّهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، قَالَتْ عَائِشَةُ: فَسَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنْ عَذَابِ الْقَبْرِ؟ فَقَالَ: «نَعَمْ، عَذَابُ الْقَبْرِ حَقٌّ» ، قَالَتْ: فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعْدُ صَلَّى صَلَاةً إِلاَّ تَعَوَّذَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ.

1146- Buhari ve Müslim, Hz. Aişe (r.a)'den rivayet etmişlerdir:

"Yahudi bir kadın Hz. Aişe (r.a)'nin yanına girdi. Kabir azabından söz etti ve:

"Allah seni kabir azabından korusun" dedi. Hz. Aişe (r.a) dedi ki:

"Ben (daha sonra) Resulullah (a.s)'a kabir azabından sordum. O da:

"Evet kabir azabı haktır" diye cevap verdi. Bundan sonra ben Resulullah

---

1145-Buhari (3/241) 23-Kitabu'l Cenaiz. 87-Kabir azabından Allah'a sığınma babı.

1146-Buhari (3/241) 23-Kitabu'l Cenaiz. 86-Kabir azabı hakkında gelen rivayetler babı. Müslim (1/410) 5-Kitabu'l Mesacid ve Mevad'i's Sala. 24-Kabir azabından Allah'a sığınmanın müstehablığı babı.

1) Buhari, aynı yer.

2) Müslim, aynı yer.

(a.s)'ın bir namaz kılıp da ardından kabir azabından yüce Allah'a sığınmadığını görmedim."

Yine Hz. Aişe (r.a)'den nakledilen bir rivayette Hz. Aişe (r.a)'nin şöyle söylediği bildirilmiştir:

"Medine'deki yaşlı yahudi kadınlarından iki kadın yanıma geldi ve:

"Şüphesiz kabirde bulunanlar, kabirlerinde azab görmektedirler" dediler. Ben onların bu sözlerini doğrulamadım ve onların sözlerini doğrulamayı pek hoş bulmadım. Bu kadınlar sonra çıkıp gittiler. Ardından Resulullah (a.s) girdi. Kendisine:

"Ey Allah'ın Resulü! Medine'deki yaşlı yahudi kadınlarından iki kadın yanıma geldi ve kabirde bulunanların, kabirlerinde azab gördüklerini ileri sürdüler" dedim. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Onlar doğru söylemişler. Onlar (kabirdekiler) hayvanların duyduğu bir azab ile azablandırılmaktadırlar."

Bundan sonra ben Resulullah (a.s)'ın bir namaz kılıp da ardından kabir azabından yüce Allah'a sığınmadığını görmedim." (1)

Nesai'nin naklettiği bir rivayet de şöyledir:

"Hz. Aişe (r.a), Resulullah (a.s)'a kabir azabı hakkında soru sordu. Resulullaha (a.s) da "Evet kabir azabı haktır" diye buyurdu. Hz. Aişe (r.a) dedi ki:

"Bundan sonra ben, Resulullah (a.s)'ın bir namaz kılıp da ardından kabir azabından yüce Allah'a sığınmadığını görmedim." (2)

Bir başka rivayette Hz. Aişe (r.a)'nin şöyle söylediği rivayet edilmiştir:

"Yahudilerden bir kadın yanıma geldi ve:

"Kabir azabı bevl sebebiyledir" dedi. Ben de:

"Hayır, yalan söyledin" dedim. Kadın:

"Evet öyledir. Biz ondan tenimizi de, elbisemizi de koruruz" dedi. Sonra Resulullah (a.s) namaza gitti. Bizim aramızdaki tartışma sesleri de yükselmişti. Resulullah (a.s):

"Bu tartışma neyin nesidir?" diye sordu. Ben kadının söylediğini kendisine bildirdim. Resulullah (a.s) da:

') Müslim, aynı yer.

') Nesai (3/56) 13-Kitabu's Sehv. 63-Namazda Allah'a sığınma babı.

"Kadın doğru söylemiş" diye buyurdu. Bundan sonra ben, Resulullah (a.s)'ın bir namaz kılıp da ardından "Ey Cebrail'in, Mikail'in ve İsrafil'in Rabb'i! Beni cehennem ateşinden ve kabir azabından koru" diye dua etmediğini görmedim." (1)

Bir başka rivayette de Hz. Aişe (r.a)'den şöyle bildirilmiştir:

"Bir yahudi kadın Hz. Aişe (r.a)'nin yanına girdi. Ondan bir hediye istedi. Hz. Aişe (r.a) de onun istediği hediyeyi verdi. Bunun üzerine kadın:

"Allah seni kabir azabından korusun" diye dua etti. Hz. Aişe (r.a) dedi ki:

"Onun böyle söylemesinden içime bir tereddüt düştü. Daha sonra Resulullah (a.s) gelince bu konuyu kendisine hatırlattım. Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Onlar kabirlerinde hayvanların duyduğu bir azab görmektedirler." (2)

١١٤٧ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ عَنْ أَسْمَاءِ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ: قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَطِيبًا، فَذَكَرَ فِتْنَةَ الْقَبْرِ الَّتِي يُفْتَنُ فِيهَا الْمَرْءُ، فَلَمَّا ذَكَرَ ذَلِكَ ضَجَّ الْمُسْلِمُونَ ضَجَّةً.

1147- Buhari, Esma bintü Ebi Bekir (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) hutbe okumaya (konuşma yapmaya) durdu ve kişinin imtihana tabi tutulacağı kabir fitnesinden söz etti. Resulullah (a.s) bundan söz edince müslümanlar hayli sıkıldılar."

Nesai, bu rivayete şöyle bir ilavede bulunmuştur:

"Ben Resulullah (a.s)'ın sözünü anlamakta zorluk çektim. Daha sonra müslümanların sıkıntıları geçince, bana yakın olan (bana yakın duran) bir adama:

"Ey filanca! Yüce Allah sana bereket versin (seni mübarek kılsın), Resulullah (a.s) konuşmasının sonunda ne söyledi?" diye sordum. Adam da şöyle cevap verdi: "Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Bana vahyedildiğine göre, siz kabirlerinizde Deccal fitnesine yakın bir fitne ile karşılaşacaksınız." (3)

1147-Buhari (3/232) 23-Kitabu'l Cenaiz. 85-Kabir azabı hakkında gelen rivayetler babı.

1) Nesai (3/72) 13-Kitabu's Sehv. 88-Namazda selam verdikten sonra yapılan dua ve zikir babı.

2) Nesai (4/105) 21-Kitabu'l Cenaiz. 115-Kabir azabından Allah'a sığınma babı.

3) Nesai (4/103) 21-Kitabu'l Cenaiz. 115-Kabir azabından Allah'a sığınma babı.

١١٤٨ــ رَوَى ابْنُ مَاجَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِنَّ الْمَيِّتَ يَصِيرُ إِلَى الْقَبْرِ. فَيُجْلَسُ الرَّجُلُ الصَّالِحُ فِي قَبْرِهِ، غَيْرَ فَزِعٍ وَلاَ مَشْعُوفٍ. ثُمَّ يُقَالُ لَهُ: فِيمَ كُنْتَ: فَيَقُولُ: كُنْتُ فِي الإِسْلاَمِ. فَيُقَالُ لَهُ: مَاهَذَا الرَّجُلُ؟ فَيَقُولُ: مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، جَاءَنَا بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَصَدَّقْنَاهُ، فَيُقَالُ لَهُ: هَلْ رَأَيْتَ اللَّهَ؟ فَيَقُولُ: مَايَنْبَغِي لأَحَدٍ أَنْ يَرَى اللَّهَ؛ فَيُفْرَجُ لَهُ فُرْجَةٌ قِبَلَ النَّارِ. فَيَنْظُرُ إِلَيْهَا يَحْطِمُ بَعْضُهَا بَعْضًا. فَيُقَالُ لَهُ: انْظُرْ إِلَى مَا وَقَاكَ اللَّهُ. ثُمَّ يُفْرَجُ لَهُ قِبَلَ الْجَنَّةِ. فَيَنْظُرُ إِلَى زَهْرَتِهَا وَمَا فِيهَا. فَيُقَالُ لَهُ: هَذَا مَقْعَدُكَ. وَيُقَالُ لَهُ: عَلَى الْيَقِينِ كُنْتَ. وَعَلَيْهِ مُتَّ، وَعَلَيْهِ تُبْعَثُ، إِنْ شَاءَ اللَّهُ. وَيُجْلَسُ الرَّجُلُ السَّوْءُ فِي قَبْرِهِ فَزِعًا مَشْعُوفًا. فَيُقَالُ لَهُ: فِيمَ كُنْتَ؟ فَيَقُولُ: لاَأَدْرِي. فَيُقَالُ لَهُ: مَاهَذَا الرَّجُلُ؟ فَيَقُولُ: سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ قَوْلاً فَقُلْتُهُ. فَيُفْرَجُ لَهُ قِبَلَ الْجَنَّةِ. فَيَنْظُرُ إِلَى زَهْرَتِهَا وَمَا فِيهَا. فَيُقَالُ لَهُ: انْظُرْ إِلَى مَا صَرَفَ اللَّهُ عَنْكَ. ثُمَّ يُفْرَجُ لَهُ فُرْجَةٌ قِبَلَ النَّارِ. فَيَنْظُرُ إِلَيْهَا. يَحْطِمُ بَعْضُهَا بَعْضًا. فَيُقَالُ لَهُ: هَذَا مَقْعَدُكَ. عَلَى الشَّكِّ كُنْتَ. وَعَلَيْهِ مُتَّ، وَعَلَيْهِ تُبْعَثُ، إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى».

1148- İbni Mace, Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ölü kabrine konulur. Salih kişi ciddi bir korku ve dehşet ile karşılaşmadan kabrinde oturtulur. Sonra kendisine:

"Sen ne üzereydin?" (1) denilir. O da:

"İslam üzereydim" diye cevap verir. Sonra:

"Şu adam (Hz. Muhammed (a.s) nedir (kimdir)?" denilir. O:

"Hz. Muhammed (a.s) Allah'ın Resulüdür. O, yüce Allah katından bize açık delillerle geldi, biz de O'nu doğruladık" diye cevap verir. Sonra kendisine:

"Sen Allah'ı gördün mü?" denilir. O:

"Bir kimsenin yüce Allah'ı görmesi söz konusu olamaz" diye cevap verir. Bu-

---

1148-İbni Mace (2/1426) 37-Kitabu'z Zühd. 32-Kabir ve imtihan babı. Mecmau'z Zevaid'de de isnadının sahih olduğu bildirilmiştir.

1) Yani " Ne din üzereydin?"

dan sonra onun önünde cehenneme doğru bir pencere (açıklık) açılır. Bu kişi oradan bakar, cehennemdekilerin birbirlerine yüklendiklerini görür. (1) Bu sırada ona:

"Yüce Allah'ın seni neden (hangi azabdan) koruduğuna bak!" denilir. Bunun ardından önüne cennete açılan bir pencere (açıklık) açılır. Buradan cennetin çiçeklerine ve içindeki diğer şeylere bakar. Bu sırada kendisine:

"İşte senin gideceğin yer burasıdır" denilir. Sonra da:

"Yakin üzere (kesin inanç üzere) oldun, bu inanç üzere öldün ve inşallah bu inanç üzere diriltileceksin" denilir...

Fena insan da kabrinde şiddetli bir korku ve dehşet ile oturtulur. Kendisine:

"Sen ne üzereydin (hangi inanç, din üzeydin)?" denilir. Bu kimse:

"Bilmiyorum" diye cevap verir. Sonra:

"Şu adam (Hz. Muhammed (a.s) nedir (kimdir)?" diye sorulur. O da:

"İnsanların O'nun hakkında bir şeyler söylediklerini duydum, ben de onu söyledim" diye cevap verir. Bunun ardından onun önüne cennete açılan bir pencere (açıklık) açılır. Buradan cennetin çiçeklerine ve içindeki nimetlere bakar. Bu sırada kendisine:

"Yüce Allah'ın seni nelerden mahrum kıldığına bak!" denilir. Bunun ardından onun için cehenneme açılan bir pencere (açıklık) açılır. O da buradan bakıp cehennemliklerin birbirlerinin üzerlerine yüklendiklerini görür. Bu sırada da kendisine :

"İşte burası senin varacağın yerdir. Sen dünyada iken tereddüt üzere idin. Bu hal üzere öldün ve yüce Allah dilerse o hal üzere diriltileceksin" denilir."

١١٤٩ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ جَنَازَةً فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ هَذِهِ الْأُمَّةَ تُبْتَلَى فِي قُبُورِهَا فَإِذَا الْإِنْسَانُ دُفِنَ فَتَفَرَّقَ عَنْهُ أَصْحَابُهُ جَاءَهُ مَلَكٌ فِي يَدِهِ مِطْرَاقٌ فَأَقْعَدَهُ قَالَ: مَا تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ؟ فَإِنْ كَانَ مُؤْمِنًا قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. فَيَقُولُ لَهُ: صَدَقْتَ ثُمَّ يُفْتَحُ لَهُ بَابٌ إِلَى النَّارِ فَيَقُولُ هَذَا كَانَ مَنْزِلَكَ لَوْ كَفَرْتَ بِرَبِّكَ

---

1) Cehennemliklerin kalabalık ve izhidam yüzünden birbirlerinin üzerlerine düştüklerini, yüklendiklerini görür.

فَأَمَّا إِذْ آمَنْتَ بِرَبِّكَ فَهَذَا مَنْزِلُكَ فَيُفْتَحُ لَهُ بَابٌ إِلَى الْجَنَّةِ فَيُرِيدُ أَنْ يَنْهَضَ إِلَيْهِ فَيَقُولُ لَهُ اسْكُنْ وَيُفْسَحُ لَهُ فِي قَبْرِهِ. وَإِنْ كَانَ كَافِرًا أَو مُنَافِقًا يَقُولُ لَهُ مَاتَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ؟ فَيَقُولُ: لاَأَدْرِي سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ شَيْئًا. فَيَقُولُ: لاَدَرَيْتَ وَلاَ تَلَيْنَ وَلاَ اهْتَدَيْتَ ثُمَّ يُفْتَحُ لَهُ بَابٌ إِلَى الْجَنَّةِ فَيَقُولُ: هَذَا مَنْزِلُكَ لَوْ آمَنْتَ بِرَبِّكَ فَأَمَّا إِذْ كَفَرْتَ بِرَبِّكَ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَبْدَلَكَ هَذَا وَيُفْتَحُ لَهُ بَابٌ إِلَى النَّارِ ثُمَّ يَقْمَعُهُ مَقْمَعَةً بِالْمِطْرَاقِ يَسْمَعُهَا خَلْقُ اللَّهِ كُلُّهُمْ غَيْرَ الثَّقَلَيْنِ» فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ: يَارَسُولَ اللَّهِ مَا أَحَدٌ يَقُومُ عَلَيْهِ مَلَكٌ فِي يَدِهِ مِطْرَاقٌ إِلاَّ هِيلَ عِنْدَ ذَلِكَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ﴾ »وَزَادَ الْبَزَّارُ: « ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾ ».

1149- Ahmed, Ebu Said el Hudri (r.a)'nin şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) ile birlikte bir cenazede bulundum. Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ey insanlar, bu ünmet (bu ümmetin mensupları) kabirlerinde imtihan olunurlar. Bir insan mezara konulduğunda ve yakınları da mezarının başından dağıldıklarında, elinde bir çekiç bulunan bir melek başına gelir. Bu melek onu (ölen kişiyi) oturtur ve:

"Şu adam (Hz. Muhammed (a.s) hakkında ne diyorsun?" diye sorar. Eğer bu kişi mü'min ise:

"Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed (a.s)'in de Allah'ın kulu ve peygamberi olduğuna şehadet ederim" diye cevap verir. Bunun üzerine melek de ona:

"Doğru söyledin" der ve sonra onun önüne cehenneme açılan (cehennemin görünmesine imkan veren) bir kapı açılır. Melek de:

"Eğer Rabb'ini inkar etmiş olsaydın, varacağın yer burası olacaktı. Ama Rabb'ine iman ettiğin için senin yerin burası oldu" der ve hemen peşinden önüne cennete açılan (cennetin görünmesine imkan sağlayan) bir kapı açılır. O kişi burayı görünce, hemen oranın içine atılmak ister ama kendisine:

1149-Ahmed (3/3) Keşfu'l Estar (1/412) Mecmau'z Zevaid (3/47) Müellif: "Bunu Ahmed ve Bezzar rivayet etmiştir. Ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

"Yerinde dur" denilir ve kabri genişletilir.

Ölen kişi kafir ya da münafık ise, melek:

"Şu adam (Hz. Muhammed (a.s) hakkında ne diyorsun?" diye sorduğunda:

"Bilmiyorum, sadece insanların bir takım şeyler söylediklerini duydum" diye cevap verir. Melek:

"Bilemedin, doğru söyleyemedin ve hakkı bulamadın" der. Sonra önüne cenneti gösteren bir kapı açılır ve:

"Eğer Rabb'ine inanmış olsaydın, varacağın yer burası olacaktı. Ama Rabb'ini inkar ettiğinden dolayı yüce Allah sana bunun yerine şu yeri verdi" der ve hemen ardından önüne cehennemi gösteren bir kapı açılır. Ardından çekiçle kendisine öyle bir vurur ki, bundan dolayı çıkardığı haykırış sesini insanlar ve cinler dışında yüce Allah'ın bütün yaratıkları duyarlar." Bazı kimseler:

"Ey Allah'ın Resulü! Her kimin yanına bir melek elinde çekiçle gelse, mutlaka bundan dolayı korkar ve dehşete kapılır" dediler. Bunun üzerine Resulullah (a.s) da:

"Allah, iman edenleri sağlam bir söz üzerinde tutar" (1) buyurdu. (Bu manayı taşıyan ayeti kerimeyi okudu)"

Bezzar da rivayetinde Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu bildirmiştir:

"Allah, iman edenleri dünya hayatında ve ahirette sağlam bir söz üzere tutar. Zalimleri de saptırır. Allah dilediğini yapar."

Bezzar, Resulullah (a.s)'ın, ayeti kerimenin tamamını okuduğunu bildirmiştir.

١١٥٠ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِنَّ الْمَوْتَى لَيُعَذَّبُونَ فِي قُبُورِهِمْ حَتَّى إِنَّ الْبَهَائِمَ تَسْمَعُ أَصْوَاتَهُمْ».

1150- Taberani, Abdullah bin Mes'ud (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ölüler kabirlerinde azab görmektedirler. Onların gördükleri azaptan dolayı çıkardıkları sesleri, hayvanlar duyar."

1150-Mu'cemu'l Kebir (10/247) Mecmau'z Zevaid (3/56) Müellif: "Bunu Taberani Kebir'de rivayet etmiştir. İsnadı hasendir" demiştir.

١١٥١ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ عَبْدِاللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَكَرَ فُتَّانَ الْقَبْرِ فَقَالَ عُمَرُ عُقُولُنَا يَارَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «نَعَمْ كَهَيْئَتِكُمُ الْيَوْمَ» فَقَالَ عُمَرُ: بِفِيهِ الْحَجَرُ.

1151- Ahmed, Abdulah bin Amr (r.a)'dan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) insanların kabirlerinde karşılaştıkları sıkıntılardan söz etti. Hz. Ömer (r.a) de:

"Ey Allah'ın Resulü! Akıllarımız bize iade edilecek mi? (Kabir hayatında yeniden hisseder ve anlar bir durumda olacak mıyız?)" diye sordu. Resulullah (a.s) da:

"Evet, aynen şimdiki durumunuz üzere olacaksınız" diye buyurdu. Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a) de: "Ona taş dolsun" dedi."

١١٥٢ــ رَوَى أَبُو دَاوُدَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي جَنَازَةِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ، فَانْتَهَيْنَا إِلَى الْقَبْرِ وَلَمَّا يُلْحَدْ بَعْدُ، فَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَجَلَسْنَا حَوْلَهُ كَأَنَّمَا عَلَى رُؤُوسِنَا الطَّيْرُ، وَبِيَدِهِ عُودٌ يَنْكُتُ بِهِ فِي الْأَرْضِ، فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: «تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ» مَرَّتَيْنِ، أَو ثَلاثًا.

1152- Ebu Davud, Bera bin Azib (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) ile birlikte ensardan bir adamın cenazesine çıktık. Kabre kadar gittik. Henüz ölünün üstüne lahitler konulmamıştı. Resulullah (a.s) oturdu, biz de O'nun etrafında oturduk. Adeta başlarımızın üzerinde kuşlar varmışcasına (son derece edepli ve sakin bir şekilde) oturuyorduk. Resulullah (a.s)'ın elinde de ud (yakılınca koku çıkaran bir şey) vardı, onu yere sürüyordu. Bu arada Resulullah (a.s) başını kaldırıp:

"Kabir azabından Allah'a sığının" diye buyurdu. Bu sözünü iki kez tekrar etti."

Bir başka rivayette Resulullah (a.s)'ın yukarıdakine ilaveten şöyle buyurduğu

---

1151-Ahmed (2/172) Mecmau'z Zevaid (3/47) Müellif: "Bunu Ahmed ve Kebir'de Taberani rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

1152-Ebu Davud (4/239) Kitabu'l Cenaiz. Kabir'de sorguya çekilme ve kabir azabı babı. İsnadı hasendir.

bildirilmiştir:

"Ölü, kabrine gelenler dağıldıklarında onların ayak seslerini duyar. Bu sırada kendisine de:

"Ey filanca! Senin Rabb'in kimdir? Dinin nedir? Peygamberin kimdir?" diye sorular sorulmaktadır." (1)

Bir başka rivayette de Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğu bildirilmiştir:

"Sonra ona iki melek gelir, onu oturturlar ve kendisine:

"Rabb'in kimdir?" diye sorarlar. O:

"Rabb'im Allah'tır" diye cevap verir. Bunun ardından melekler:

"Dinin nedir?" diye sorarlar. O da:

"Dinim İslam'dır" diye cevap verir. Sonra melekler:

"Size gönderilen şu adam (Hz. Muhammed (a.s) nedir (kimdir)?" diye sorarlar. Bu kişi:

"O, Allah'ın Resulüdür" diye cevap verir. Melekler:

"Nereden biliyorsun?" derler. O da: "Allah'ın kitabını okudum, ona inandım ve onu doğruladım" diye cevap verir." (2)

Yine bir rivayette Resulullah (a.s)'ın yukarıdaki sözlerinden sonra şöyle buyurduğu bildirilmiştir:

"İşte bu, yüce Allah'ın: "Allah iman edenleri, dünya hayatında ve ahirette sağlam bir söz üzerinde tutar" (3) ayeti kerimesinde bildirilen hususdur."

Her iki ravi de Resulullah (a.s)'ın daha sonra şöyle buyurduğunu bildirmiştir:

"Bunun üzerine gökten bir münadi: "Kulum doğru söyledi! Ona cennetten döşekler (huzur bulacağı güzel yerler) hazırlayın ve kendisine cennet elbiseleri giydirin. Onun için cennete açılan bir kapı açın" diye seslenir. Bunun ardından onun için cennet rahatlığı ve kokusu ona ulaştırılır. Mezarı da gözünün görebildiği kadarıyla genişletilir. Kafire gelince..."

Resulullah (a.s) burada kafirin ölümünden söz etti ve şöyle buyurdu:

"Onun ruhu, bedenine döndürülür. Yanına iki melek gelir. Onu oturturlar.

---

1) Ebu Davud, aynı yer.
2) Ebu Davud, aynı yer.
3) İbrahim Suresi: 27

Kendisine:

"Rabb'in kimdir?" diye sorarlar. O:

"Ne! Ne! Bilmiyorum!" diye cevap verir. Bu kez melekler:

"Dinin nedir?" diye sorarlar. O kişi yine:

"Ne! Ne! Bilmiyorum!" diye cevap verir. Bunun üzerine melekler:

"Şu size gönderilen şahıs (Hz. Muhammed (a.s) hakkında ne diyorsun?" diye sorarlar. O yine:

"Ne! Ne! Bilmiyorum!" diye cevap verir. Daha sonra gökten bir münadi:

"Yalan söyledi. Ona cehennemden yatak (içine düşeceği yer) hazırlayın. Kendisine cehennem elbiseleri giydirin. Önüne de cehenneme açılan (cehenemi gösteren) bir kapı açın" diye seslenir. Bunun üzerine o kişiye cehennemin sıcaklığı ve zehirleri ulaşır. Kaburga kemikleri birbirine geçecek kadar da mezarı kendisi için daraltılır." (1)

Bir rivayette Resulullah (a.s)'ın yukarıdakine ilaveten şöyle buyurduğu bildirilmiştir:

"Sonra elinde kocaman bir tokmak bulunan kör ve dilsiz biri bu kişinin başına musallat edilir. Elindeki tokmağı bir dağa vuracak olsa, dağ toprak haline gelir. Bu yaratık o ölüye tokmağı ile vurur. Bu vuruş dolayısıyla o kişi öyle bir haykırır ki, insanlarla cinlerin dışında, doğu ile batı arasındaki bütün yaratıklar duyar. Bu vuruşla o kişi toprak haline gelir. Daha sonra yeniden ruhu bedenine iade edilir." (2)

١١٥٣ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي جَنَازَةِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَانْتَهَيْنَا إِلَى الْقَبْرِ وَلَمَّا يُلْحَدْ فَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَجَلَسْنَا حَوْلَهُ وَكَأَنَّ عَلَى رُؤُوسِنَا الطَّيْرَ وَفِي يَدِهِ عُودٌ يَنْكُتُ بِهِ فِي الْأَرْضِ فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: «اسْتَعِذُوا بِاللَّهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ» مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا، ثُمَّ قَالَ: «إِنَّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ إِذَا كَانَ فِي انْقِطَاعٍ مِنَ الدُّنْيَا وَإِقْبَالٍ مِنَ الْآخِرَةِ نَزَلَ اللَّهُ مَلَائِكَةً مِنَ السَّمَاءِ بِيضَ الْوُجُوهِ كَأَنَّ وُجُوهَهُمُ الشَّمْسُ مَعَهُمْ كَفَنٌ مِنْ أَكْفَانِ الْجَنَّةِ وَحَنُوطٌ مَلَائِكَةً

---

1) Ebu Davud, aynı yer.

2) Ebu Davud, aynı yer.

مِنْ حَنُوطِ الْجَنَّةِ حَتَّى يَجْلِسُوا مِنْهُ مَدَّ الْبَصَرِ وَيَجِئُ مَلَكُ الْمَوْتِ عَلَيْهِ السَّلاَمُ حَتَّى يَجْلِسَ عِنْدَ رَأْسِهِ فَيَقُولَ: أَيَّتُهَا النَّفْسُ الطَّيِّبَةُ اُخْرُجِي إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ قَالَ: فَتَخْرُجُ فَيَأْخُذُهَا فَإِذَا اَخَذَهَا لَمْ يَدَعُوهَا فِي يَدِهِ طَرْفَةَ عَيْنٍ حَتَّى يَأْخُذُوهَا فَيَجْعَلُوهَا فِي ذَلِكَ الْكَفَنِ وَفِي ذَلِكَ الْحَنُوطِ وَيَخْرُجُ مِنْهَا كَأَطْيَبِ نَفْحَةِ مِسْكٍ وُجِدَتْ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ» قَالَ «فَيَصْعَدُونَ بِهَا فَلاَ يَمُرُّونَ عَلَى مَلإٍ مِنَ الْمَلاَئِكَةِ إِلاَّ قَالُوا: مَا هَذَا الرُّوحُ الطَّيِّبُ؟ فَيَقُولُونَ: فُلاَنُ بْنُ فُلاَنٍ بِأَحْسَنِ أَسْمَائِهِ الَّتِي كَانُوا يُسَمُّونَهُ بِهَا فِي الدُّنْيَا حَتَّى يَنْتَهُوا بِهَا إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَيَسْتَفْتِحُونَ لَهُمْ فَيُشَيِّعُهُمْ مِنْ كُلِّ سَمَاءٍ مُقَرَّبُوهَا إِلَى السَّمَاءِ الَّتِي تَلِيهَا حَتَّى يُنْتَهَى بِهَا إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: اكْتُبُوا كِتَابَ عَبْدِي فِي عِلِّيِّينَ وَأَعِيدُوهُ إِلَى الْأَرْضِ فِي جَسَدِهِ فَيَأْتِيهِ مَلَكَانِ فَيُجْلِسَانِهِ فَيَقُولاَنِ: مَنْ رَبُّكَ؟ فَيَقُولُ: رَبِّيَ اللَّهُ، فَيَقُولاَنِ: مَادِينُكَ؟ فَيَقُولُ: دِينِيَ الْإِسْلاَمُ. فَيَقُولاَنِ لَهُ: مَاهَذَا الرَّجُلُ الَّذِي بُعِثَ فِيكُمْ؟ فَيَقُولُ: رَسُولُ اللَّهِ. فَيَقُولاَنِ لَهُ: مَاعَمَلُكَ؟ فَيَقُولاَنِ لَهُ: مَاهَذَا الرَّجُلُ الَّذِي بُعِثَ فِيكُمْ؟ فَيَقُولُ: قَرَأْتُ كِتَابَ اللَّهِ وَآمَنْتُ بِهِ وَصَدَّقْتُهُ فَيُنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ: أَنْ صَدَقَ عَبْدِي فَافْرِشُوا لَهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَأَلْبِسُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ وَافْتَحُوا لَهُ بَابًا إِلَى الْجَنَّةِ قَالَ: «فَيَأْتِيهِ مِنْ رَوْحِهَا وَطِيبِهَا وَيُفْسَحُ لَهُ فِي قَبْرِهِ مَدَّ بَصَرِهِ» قَالَ: «وَيَأْتِيهِ رَجُلٌ حَسَنُ الْوَجْهِ حَسَنُ الثِّيَابِ طَيِّبُ الرِّيحِ فَيَقُولُ أَبْشِرْ بِالَّذِي يَسُرُّكَ هَذَا يَوْمُكَ الَّذِي كُنْتَ تُوعَدُ فَيَقُولُ: مَنْ أَنْتَ فَوَجْهُكَ الْوَجْهُ يَجِئُ بِالْخَيْرِ فَيَقُولُ: أَنَا عَمَلُكَ الصَّالِحُ فَيَقُولُ: رَبِّ أَقِمِ السَّاعَةَ حَتَّى أَرْجِعَ إِلَى أَهْلِي وَمَالِي. وَإِنَّ الْعَبْدَ الْكَافِرَ إِذَا كَانَ فِي انْقِطَاعٍ مِنَ الدُّنْيَا وَإِقْبَالٍ مِنَ الْآخِرَةِ نَزَلَ مَلاَئِكَةٌ سُودُ الْوُجُوهِ مَعَهُمُ الْمُسُوحُ فَيَجْلِسُونَ مِنْهُ مَدَّ الْبَصَرِ ثُمَّ يَجِئُ مَلَكُ الْمَوتِ حَتَّى يَجْلِسَ عِنْدَ رَأْسِهِ فَيَقُولُ: أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْخَبِيثَةُ اُخْرُجِي إِلَى سَخَطٍ مِنَ اللَّهِ وَغَضَبٍ فَتَفَرَّقُ فِي جَسَدِهِ فَيَنْزِعُهَا كَمَا يُنْزَعُ السَّفُّودُ مِنَ الصُّوفِ الْمَبْلُولِ فَيَأْخُذُهَا فَإِذَا اَخَذَهَا لَمْ يَدَعُوهَا فِي يَدِهِ طَرْفَةَ عَيْنٍ حَتَّى يَجْعَلُوهَا فِي تِلْكَ الْمُسُوحِ وَيَخْرُجُ مِنْهَا كَأَنْتَنِ جِيفَةٍ وُجِدَتْ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ فَيَصْعَدُونَ بِهَا فَلاَ يَمُرُّونَ بِهَا عَلَى مَلإٍ مِنَ الْمَلاَئِكَةِ إِلاَّ قَالُوا: مَاهَذِهِ الرِّيحُ الْخَبِيثَةُ فَيَقُولُونَ: فُلاَنُ بْنُ فُلاَنٍ بِأَقْبَحِ

أَسْمَائِهِ الَّتِي كَانَ يُسَمَّى بِهَا فِي الدُّنْيَا حَتَّى يُنْتَهَى بِهَا إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَيُسْتَفْتَحُ لَهُ فَلاَ يُفْتَحُ» ثُمَّ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «﴿لاَتُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلاَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ﴾ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: اكْتُبُوا كِتَابَهُ فِي سِجِّينٍ فِي الأَرْضِ السُّفْلَى ثُمَّ تُطْرَحُ رُوحُهُ طَرْحًا» ثُمَّ تَلاَ: «﴿وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ﴾ فَيُعَادُ رُوحُهُ فِي جَسَدِهِ وَيَأْتِيهِ مَلَكَانِ فَيُجْلِسَانِهِ فَيَقُولاَنِ لَهُ: مَنْ رَبُّكَ؟ فَيَقُولُ: هَاه هَاه لاَأَدْرِي فَيُنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ: أَنْ كَذَبَ فَأَفْرِشُوهُ مِنَ النَّارِ وَافْتَحُوا لَهُ بَابًا إِلَى النَّارِ فَيَأْتِيهِ مِنْ حَرِّهَا وَسَمُومِهَا وَيُضَيَّقُ عَلَيْهِ قَبْرُهُ حَتَّى تَخْتَلِفَ فِيهِ أَضْلاَعُهُ وَيَأْتِيهِ رَجُلٌ قَبِيحُ الْوَجْهِ قَبِيحُ الثِّيَابِ مُنْتِنُ الرِّيحِ فَيَقُولُ أَبْشِرْ بِالَّذِي يَسُوؤُكَ هَذَا يَوْمُكَ الَّذِي كُنْتَ تُوعَدُ فَيَقُولُ: مَنْ أَنْتَ؟ فَوَجْهُكَ الَّذِي يَأْتِي بِالشَّرِّ فَيَقُولُ: أَنَا عَمَلُكَ الْخَبِيثُ فَيَقُولُ: رَبِّ لاَتُقِمِ السَّاعَةَ».

1153- Ahmed, Bera bin Azib (r.a)'in şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) ile birlikte ensardan bir adamın cenazesine çıktık. Kabre kadar gittik. Henüz cenazenin üzerine lahidler konulmamıştı. Resulullah (a.s) oturdu, biz de O'nun etrafına oturduk. Başlarımızda kuşlar varmışcasına (son derece edeplice ve sakin bir şekilde) oturuyorduk. Resulullah (a.s)'ın elinde de bir ud (yakılınca koku çıkaran bir madde) vardı ve bunu yere sürüyordu. Sonra Resulullah (a.s) başını kaldırdı ve şöyle buyurdu:

"Kabir azabından yüce Allah'a sığının." Resulullah (a.s) bu sözü iki ya da üç kez tekrar etti. Sonra şöyle buyurdu:

"Mü'min kul, dünyadan irtibatını keserek yönünü ahiret tarafına çevirince yüce Allah gökten yüzleri güneş gibi olan beyaz yüzlü melekler indirir. Bunların ellerinde cennet kefenlerinden kefenler ve cennet kafurlerından (kokularından) kafurler bulunur. Bunlar o kişinin gözünün görebildiği kadar bir alana otururlar. Bu sırada ölüm meleği gelip başının yanında oturur ve:

"Ey güzel nefis (can)! Rabb'inin mağfiretine ve rızasına (razılığına, memnu-

---

1153-Ahmed (4/287) Mecmau'z Zevaid (3/49) Müellif: "Bu ve muhtasar olarak rivayet edilip aynı anlamı içeren daha başka hadisler Sahih'te yer almaktadır. Bu hadisi Ahmed rivayet etmiştir, ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

niyetine) doğru çık" der. Can çıkmaya başlar. Ölüm meleği yine:

"Ey güzel nefis (can)! Rabb'inin mağfiretine ve rızasına (razılığına, memnuniyetine) doğru çık" der. Bunun üzerine can tamamen çıkar. Melekler bu canı alırlar, ellerindeki o kefenlere sarar ve ellerindeki kafurlarla tütsülerler. Oradan, yeryüzünün en güzel miski gibi koku yayarak çıkar. Melekler bu ruhu (canı) yükseltmeye başlarlar. Hangi melekler topluluğunun yanından geçseler, oradaki melekler:

"Bu güzel kokulu ruh neyin nesidir?" diye sorarlar. Götüren melekler de, onun için dünyada iken kullanılan isimlerin en güzelini zikrederek "filanca oğlu filancadır" diye cevap verirler. Bu şekilde dünya göğüne kadar yükseltilir. Oranın kapılarının açılmasını isterler. Her bir gök katında, gelen göğe en yakın duran melekler onları uğurlarlar. Böylelikle yedinci kat göğe kadar çıkarlar. Yüce Allah:

"Kulumun kitabını illiyyine (yüksek derecelilerin listesine) yazın ve sonra onu yeryüzüne bedenine iade edin" diye buyurur. Sonra burada (yeryüzüne iade edilip kabrinde bedenine konulduktan sonra) iki melek gelip onu oturturlar ve:

"Rabb'in kimdir?" diye sorarlar. O:

"Rabbim Allah'tır" diye cevap verir. Melekler bu kez:

"Dinin nedir?" diye sorarlar. O:

"Dinim İslam'dır" diye cevap verir. Melekler:

"Size gönderilen şu kişi (Hz. Muhammed (a.s) nedir (kimdir)?" diye sorarlar.

"O, Allah'ın peygamberidir" diye cevap verir. Melekler:

"Senin amelin nedir?" diye sorarlar.

"Allah'ın kitabını okudum, ona inandım ve onu doğruladım" diye cevap verir. Bunun üzerine gökten bir münadi:

"Kulum doğru söyledi! Ona cennetten döşekler (huzur bulacağı güzel yerler) hazırlayın ve kendisine cennet elbiseleri giydirin. Onun için cennete açılan bir kapı açın" diye seslenir. Ardından güzel yüzlü, güzel giyimli ve güzel kokulu bir adam yanına gelir ve:

"Senin için verilen müjde ile sevin! Bu sana önceden ve'dedilen günündür" der. Mezardaki kişi bu adama:

"Sen kimsin? Yüzün hayır getiren bir yüz!" der. Bu kişi de:

"Ben senin salih amelinim" diye cevap verir. Bunun üzerine mezardaki şahıs:

"Ey Rabb'im! Kıyameti kopar ki, aileme ve varlığıma kavuşayım" der.

Kafir kişi de, dünya ile ilişkisini keserek ahiret tarafına doğru yönünü çevirince, siyah yüzlü ve ellerinde kalın sergiler bulunan melekler gelirler ve o kişinin gözlerinden görebildiği kadar mesafeye otururlar. Bu sırada ölüm meleği gelip başının yanına oturur ve:

"Ey çirkin ruh, Allah'ın kızgınlığına ve gadabına doğru çık!" der. Bunun üzerine canı bedeninden çekilmeye başlar ve ölüm meleği, satırın, ıslak yünün içerisinden çıkarılması gibi onun bedeninden çıkarır. Sonra onu alır. Ölüm meleği bu canı alınca (yanındaki melekler) bir göz açıp kapama süresince bile o canı ölüm meleğinin elinde bırakmadan alıp hemen yanlarında getirdikleri o kalın sergilere sararlar. Buradan yeryüzünde bulunan leşlerin en fenalarının kokusu gibi bir koku çıkararak çıkar. Sonra melekler bu canı yukarılara çıkarırlar. Hangi melek topluluğunun yanından geçseler, oradaki melekler:

"Bu pis koku da neyin nesidir?" diye sorarlar. Götüren melekler de, o kişinin dünyada iken kullanılan isimlerinin en fenasını zikrederek "filanca oğlu filancadır" derler. Bu şekilde dünya göğüne kadar çıkarılır. Buranın kapısının açılması istenir ama kapı açılmaz.."

Resulullah (a.s) bunu söyledikten sonra şu ayeti kerimeyi okudu:

"Doğrusu ayetlerimizi yalan sayıp, onlara karşı büyüklük taslayanlara göğün kapıları açılmaz; deve, iğnenin deliğinden geçmedikçe cennete giremezler. Suçluları böyle cezalandırırız." (1)

Resulullah (a.s) daha sonra sözüne şöyle devam etti:

"Daha sonra yüce Allah: "Onun kitabını yerin en alt tabakasındaki siccine (cehenneme gideceklerin listesine) yazın" diye buyurur. Daha sonra o kimsenin ruhu fena bir şekilde atılır."

Resulullah (a.s) daha sonra şu ayeti kerimeyi okudu:

"Allah'a ortak koşan kimse, gökten düşüp de kuşların kaptığı veya rüzgarın bir uçuruma attığı şeye benzer." (2)

Resulullah (a.s) daha sonra sözlerine şöyle devam etti:

"Sonra onun ruhu, bedenine iade edilir. Bundan sonra yanına iki melek gelir

ve onu oturturlar. Kendisine:

"Rabb'in kimdir?" diye sorarlar. O:

"Ne! Ne! Bilmiyorum!" diye cevap verir. Bunun üzerine gökten bir münadi:

"Yalan söyledi. Ona cehennemde yatak (içine düşeceği yer) hazırlayın. Önüne de cehenneme açılan (cehennemi gösteren) bir kapı açın" diye seslenir. Bunun üzerine o kişiye cehennemin sıcaklığı ve zehirleri ulaşır. Kaburga kemikleri birbirine geçecek kadar da mezarı kendisi için daraltılır. Bu sırada çirkin yüzlü, çirkin giyimli ve fena kokulu bir adam yanına gelir ve:

"Seni fena duruma düşürecek sonuçtan sana müjde olsun! Bu sana va'dedilmiş olan gündür" der. Mezardaki kişi:

"Sen kimsin? Yüzün de fenalıktan haber veriyor!" der. Bu adam da:

"Ben senin fena amelinim" diye cevap verir. Mezardaki kişi de:

"Ey Rabb'im! Kıyameti koparma" diye temennide bulunur."

Bir başka rivayette yukarıdaki metnin bir benzeri nakledilmiş ve şöyle bir ilaveye yer verilmiştir:

"... Sonra (o mezardaki inkarcı kişinin) yanına çirkin yüzlü, çirkin görünümlü ve fena kokulu biri gelir ve:

"Allah'ın seni içine düşüreceği derin çukurdan ve kalıcı azaptan sana müjde olsun" der. Mezardaki kişi de:

"Allah sana fena haberler ulaştırsın (seni fenalıklarla müjdelesin) sen de kim oluyorsun?" diye sorar. Bu gelen de:

"Ben senin fena amelinim. Sen Allah'a itaat konusunda yavaş hareket ediyordun ama O'na isyan olan işlere hemen koşuyordun. Allah da sana fena karşılık verdi" diye cevap verir. Sonra bu mezardaki kişinin başına kör, sağır, dilsiz ve elinde bir tokmak bulunan biri musallat edilir. Bu kişinin elindeki tokmak dağa vurulacak olsa, dağ toz-toprak halini alır. İşte bu kişi ona (mezardaki inkarcıya) elindeki tokmağı ile öyle bir vurur ki, toprak halini alır. Sonra yüce Allah onu eski haline dönüştürür. Bu kez başındaki şahıs elindeki tokmağı ile bir kez daha vurur. Bu sırada o azaba maruz kalan kişi öyle bir ses çıkarır ki, insanlarla cinlerin dışındaki bütün yaratıklar onun sesini duyarlar."

Bera bin Azib dedi ki: (1)

---

1) Ahmed, aynı yer; Me'cmau'z Zevaid (3/49) Müellif: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. Ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

"Sonra o kişinin önüne cehenneme açılan bir kapı açılır ve kendisi için cehennemden yer hazırlanır."

١١٥٤ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَسْمَاءَ، أَنَّهَا كَانَتْ تُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ: «إِذَا دَخَلَ الْإِنْسَانُ قَبْرَهُ فَإِنْ كَانَ مُؤْمِنًا أَحْفَ بِهِ عَمَلُهُ الصَّلَاةُ وَالصِّيَامُ» قَالَ: «فَيَأْتِيهِ الْمَلَكُ مِنْ نَحْوِ الصَّلَاةِ فَيَرُدُّهُ وَمِنْ نَحْوِ الصِّيَامِ فَيَرُدُّهُ فَيُنَادِيهِ اجْلِسْ» قَالَ: «فَيَجْلِسُ فَيَقُولُ لَهُ: مَاتَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ» ؟ يَعْنِي النَّبِيَّ ﷺ «قَالَ مَنْ؟ قَالَ: مُحَمَّدٌ، قَالَ: أَشْهَدُ أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ» قَالَ: «يَقُولُ: عَلَى ذَلِكَ عِشْتَ وَعَلَيْهِ مُتَّ وَعَلَيْهِ تُبْعَثُ». قَالَ: «وَإِنْ كَانَ فَاجِرًا أَو كَافِرًا» قَالَ: «جَاءَهُ مَلَكٌ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ شَيْءٌ يَرُدُّهُ» . قَالَ: «فَأَجْلَسَهُ قَالَ: اجْلِسْ مَاذَا تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ؟ قَالَ أَيُّ رَجُلٍ؟ قَالَ: مُحَمَّدٌ، يَقُولُ: مَا أَدْرِي وَاللَّهِ سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ شَيْئًا فَقُلْتُهُ. قَالَ لَهُ الْمَلَكُ: عَلَى ذَلِكَ عِشْتَ وَعَلَيْهِ مُتَّ وَعَلَيْهِ تُبْعَثُ وَتُسَلَّطُ عَلَيْهِ دَابَّةٌ فِي قَبْرِهِ مَعَهَا سَوْطٌ ثَمَرَتُهُ جَمْرَةٌ مِثْلُ الْبَعِيرِ تَضْرِبُهُ مَاشَاءَ اللَّهُ صَمَّاءُ لَاتَسْمَعُ صَوْتَهُ فَتَرْحَمُهُ».

1154- Ahmed, Hz. Esma (r.a)'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"İnsan kabrine konulduğunda, eğer imanlı biri ise namaz, oruç gibi amelleri onun etrafını sarar. Melek namazın durduğu taraftan gelir, namaz onu geri çevirir. Sonra orucun durduğu taraftan gelir, bu kez de oruç onu geri çevirir. Bunun üzerine melek ona "otur" diye seslenir. Oturur. Melek:

"Şu kişi hakkında ne diyorsun?" diye sorar. Mezardaki:

"Kim hakkında?" diye sorar. Melek:

"Muhammed (a.s) hakkında" der. Adam:

"Ben O'nun Allah'ın peygamberi olduğuna şehadet ederim" der. Bunun üzerine melek:

"Sen bu inanç üzere yaşadın, bu inanç üzere öldün ve bu inanç üzere diriltileceksin" der.

1154-Ahmed (6/252) Mecmau'z Zevaid (3/51) Müellif: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. Taberani de Mu'cemu'l Kebir'de bu hadisin bir bölümünü rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

Eğer ölen kişi kafir ya da facir (iyice günahlara dalmış biri) ise yanına melek gelir. Melekle, arasında meleği geri çevirecek bir şey bulunmaz. Melek adama:

"Otur" diyerek oturtur. Sonra:

"Şu zat hakkında ne diyorsun?" diye sorar. Adam:

"Hangi zat hakkında?" diye sorar. Melek:

"Muhammed (a.s) hakkında" der. Adam:

"Bilmiyorum, insanların bir şeyler söylediklerini duydum, ben de onu söyledim" der. Bunun üzerine melek kendisine:

"Sen bu anlayış üzere yaşadın, bu anlayış üzere öldün ve bu anlayış üzere diriltileceksin" der. Daha sonra bu adama elinde kamçı bulunan bir hayvan musallat olur. Onun elindeki kamçıya katır gibi ateş korları takılı olur. Bu hayvan Allah'ın dilediği kadar süre o adamı döver. Hayvan sağır olduğundan dolayı adamın sesini duymaz ki, ona merhamet etsin."

١١٥٥ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ فِي الْأَوْسَطِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهُ لَيَسْمَعُ خَفْقَ نِعَالِهِمْ حِينَ يُوَلُّونَ عَنْهُ فَإِذَا كَانَ مُؤْمِنًا كَانَتِ الصَّلَاةُ عِنْدَ رَأْسِهِ، وَالزَّكَاةُ عَنْ يَمِينِهِ، وَالصَّوْمُ عَنْ شِمَالِهِ وَفِعْلُ الْخَيْرَاتِ وَالْمَعْرُوفِ وَالْإِحْسَانِ إِلَى النَّاسِ مِنْ قِبَلِ رِجْلَيْهِ، فَيُؤْتَى مِنْ قِبَلِ رَأْسِهِ، فَتَقُولُ الصَّلَاةُ: لَيْسَ قِبَلِي مَدْخَلٌ، فَيُؤْتَى عَنْ يَمِينِهِ، فَتَقُولُ الزَّكَاةُ: لَيْسَ قِبَلِي مَدْخَلٌ، وَيُؤْتَى مِنْ قِبَلِ شِمَالِهِ فَيَقُولُ الصَّوْمُ: لَيْسَ قِبَلِي مَدْخَلٌ ثُمَّ يُؤْتَى مِنْ قِبَلِ رِجْلَيْهِ: فَيَقُولُ فِعْلُ الْخَيْرَاتِ إِلَى النَّاسِ: لَيْسَ مِنْ قِبَلِي مَدْخَلٌ فَيُقَالُ لَهُ اجْلِسْ فَيَجْلِسُ وَقَدْ مُثِّلَتْ لَهُ الشَّمْسُ لِلْغُرُوبِ فَيُقَالُ لَهُ: مَاتَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ الَّذِي كَانَ قِبَلَكُمْ يَعْنِي النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَاءَنَا بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا فَصَدَّقْنَاهُ وَاتَّبَعْنَاهُ، فَيُقَالُ لَهُ: صَدَقْتَ وَعَلَى هَذَا حُيِّيتَ وَعَلَى هَذَا مُتَّ وَعَلَيْهِ تُبْعَثُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَيُفْسَحُ لَهُ قَبْرُهُ مُدَّ بَصَرِهِ فَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾ وَيُقَالُ: افْتَحُوا لَهُ بَابًا إِلَى النَّارِ فَيُقَالُ: هَذَا كَانَ مَنْزِلَكَ لَوْ عَصَيْتَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فَيَزْدَادُ غِبْطَةً وَسُرُورًا. وَيُقَالُ: افْتَحُوا لَهُ بَابًا إِلَى الْجَنَّةِ فَيُفْتَحُ

لَهُ فَيُقَالُ: هَذَا مَنْزِلُكَ وَمَا أَعَدَّهُ اللَّهُ لَكَ فَيَزْدَادُ غِبْطَةً وَسُرُورًا، فَيُعَادُ الْجِلْدُ إِلَى مَابَدَا مِنْهُ، وَيُجْعَلُ رُوحُهُ فِي نَسَمِ طَيْرٍ يَعْلَقُ فِي شَجَرِ الْجَنَّةِ، وَأَمَّا الْكَافِرُ فَيُؤْتَى مِنْ قِبَلِ رَأْسِهِ فَلاَ يُوجَدُ شَيْءٌ، فَيُؤْتَى مِنْ قِبَلِ رِجْلَيْهِ فَلاَ يُوجَدُ شَيْءٌ، فَيَجْلِسُ خَائِفًا مَرْعُوبًا فَيُقَالُ لَهُ: مَاتَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ كَانَ فِيكُمْ وَمَا تَشْهَدُ بِهِ؟ فَلاَ يَهْتَدِي لِاسْمِهِ فَيُقَالُ: مُحَمَّدٌ ﷺ، فَيَقُولُ: سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ شَيْئًا فَقُلْتُ كَمَا قَالُوا فَيُقَالُ لَهُ: صَدَقْتَ عَلَى هَذَا حُيِّيتَ وعَلَيْهِ مُتَّ وَعَلَيْهِ تُبْعَثُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَيُضَيَّقُ عَلَيْهِ قَبْرُهُ حَتَّى تَخْتَلِفَ أَضْلاَعُهُ فَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا﴾، فَيُقَالُ: افْتَحُوا لَهُ بَابًا إِلَى الْجَنَّةِ فَيُقَالُ لَهُ: هَذَا كَانَ مَنْزِلَكَ وَمَا أَعَدَّ اللَّهُ لَكَ لَوْ أَطَعْتَهُ، فَيُزَادُ حَسْرَةً وَثُبُورًا ثُمَّ يُقَالُ: افْتَحُوا لَهُ بَابًا إِلَى النَّارِ فَيُفْتَحُ لَهُ إِلَيْهَا فَيُقَالُ: هَذَا مَنْزِلُكَ وَمَا أَعَدَّ اللَّهُ لَكَ فَيَزْدَادُ حَسْرَةً وَثُبُورًا» . قَالَ أَبُو عُمَرَ يَعْنِي الضَّرِيرَ قُلْتُ لِحَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ كَانَ هَذَا مِنْهُ أَهْلِ الْقِبْلَةِ؟ قَالَ: نَعَمْ: قَالَ أَبُو عُمَرَ كَأَنَّهُ يَشْهَدُ بِهَذِهِ الشَّهَادَةِ عَلَى غَيْرِ يَقِينٍ يَرجِعُ إِلَى قَلْبِهِ كَأَنْ يَسْمَعَ النَّاسَ يَقُولُونَ شَيْئًا فَيَقُولُهُ.

1155- Taberani, Mu'cemu'l Evsat'ta Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Canım elinde olana yemin olsun ki, o (yani mezardaki kişi) mezarının başına gelenler dağıldıklarında onların ayak seslerini duyar. Eğer ölen kişi mü'min ise, namaz başının tarafında, zekat sağ yanında, oruç sol yanında, iyilik, hayır ve insanlara ihsan işleri de ayaklarının tarafında durur. Buna (sorgu için) başının tarafından gelinir, namaz:

"Benim tarafımdan geçiş yoktur" der. Sağ yanından gelinir, bu kez zekat:

"Benim tarafımdan geçiş yoktur" der. Bunun üzerine sol yanından gelinir.

1155-Mecmau'z Zevaid (3/51) Müellif bu hadisle ilgili olarak şu açıklamayı yapmıştır: "Bunu Taberani Evsat'ta rivayet etmiştir. İsnadı hasendir. Yine Evsat'ta Ebu Hureyre (r.a)'den merfu olarak rivayet edildiğine göre, Ebu Hureyre (r.a) şöyle söylemiştir: "Bir adama (melekler) kabrinde gelinir. Eğer başının tarafından gelinirse, Kur'an okuyuşu geri çevirir. Ellerinin tarafından gelinirse sadaka geri çevirir. Ayaklarının tarafından gelinirse camilere yürüyüşü ve taşlarına (yolların taşlarına) sabrı geri çevirir." Sonra dedi ki: "Eğer ben bir dost görseydim, onun arkadaşı olurdum." Bezzar da, Keşfu'l Estar (1/413) da bu hadisin bir bölümünü

Bu kez de oruç:

"Benim tarafımdan geçiş yoktur" der. Sonra ayaklarının tarafından gelinir, buradan da insanlara iyilik işleri:

"Benim tarafımdan geçiş yoktur" diye söyler. Bunun üzerine mezardaki kişiye:

"Otur" denilir. O da oturur. Kendisinin önünde batmakta olan bir güneş temsil edilmiş olur. Sonra kendisine:

"Size gönderilmiş olan bu kişi (Hz. Peygamber (a.s) hakkında ne diyorsun?" diye sorulur. O da:

"Ben O'nun (Hz. Muhammed (a.s)'in) Allah'ın peygamberi olduğuna şehadet ediyorum. O bize Rabb'imizin katından açık delillerle geldi, biz de O'nu doğruladık ve ona uyduk" diye cevap verir. Bunun üzerine:

"Doğru söyledin, bu inanç üzere yaşadın, bu inanç üzere öldün ve inşallah bu inanç üzere diriltileceksin" denilir ve kabri, gözünün görebildiği kadar genişletilir. İşte bu durum yüce Allah'ın şu ayeti kerimesinde ifade edilmektedir:

"Allah iman edenleri, dünya hayatında ve ahirette sağlam bir söz üzerinde tutar." (1)

Bundan sonra: "Onun önüne cehenneme açılan (yani cehennemin görünmesine imkan sağlayan) bir kapı açın" denilir. (Kapı açılır ve):

"Eğer yüce Allah'a isyan etmiş olsaydın, gideceğin yer işte burası olacaktı" denilir. O kişi bunu görünce sevinci ve (uhrevi nimetlere) olan gıptası daha da artar. Sonra:

"Onun önüne cennete açılan (cenneti gösteren) bir kapı açın" denilir. Kapı açılır ve:

"İşte senin varacağın yer ve yüce Allah'ın senin için hazırlamış olduğu nimetler bunlardır" denilir. Bu durumu görünce, o kişinin sevinç ve gıptası daha da artar. Bundan sonra bedeni normal haline döndürülür. Ruhu da bir kuşun kursağına konularak cennet ağaçlarından bir ağaca asılır.

Kafire ise başının tarafından gelinir. Bir şey bulunmaz. Sonra ayaklarının tarafından gelinir. Yine bir şey (engel olacak bir şey) bulunmaz. Kafir dehşet içinde ve korku ile oturur. Kendisine:

"Size gönderilmiş olan şu kişi hakkında ne diyor ve O'nun hakkında nasıl bir şehadette bulunuyorsun?" diye sorulur. Bu, önceki soru ile kimin kastedildiğini

---

1) İbrahim Suresi: 27

anlayamaz. "Muhamed (a.s)" diye kendine hatırlatmada bulunulur. O da:

"İnsanların bir takım şeyler söylediklerini duydum. Ben de onların söyledikleri gibi söyledim" der. Bunun üzerine kendisine:

"Doğru söyledin, sen gerçekten bu inanç üzere yaşadın, bu inanç üzere öldün ve inşallah bu inanç üzere diriltileceksin" denilir. Sonra kaburga kemikleri birbirine geçecek şekilde kabri daraltılır. İşte bu durum yüce Allah'ın şu ayeti kerimesinde ifade edilmektedir:

"Kim, benim kitabımdan yüz çevirirse, onun için dar (sıkıntılı) bir yaşayış vardır ve kıyamet günü de onu kör olarak haşrederiz." (1)

(Bundan sonra): "Onun önüne cennete açılan (cenneti gösteren) bir kapı açın" denilir. (Kapı açılır ve):

"Eğer Allah'a itaat etmiş olsaydın, senin varacağın yer burası olacaktı ve yüce Allah senin için bu nimetleri hazırlamıştı" denilir. O kişi bunu görünce, üzüntüsü ve hasreti (iç çekmesi, ah çekmesi) artar. Sonra:

"Onun için cehenneme açılan (cehennemi gösteren) bir kapı açın" denilir. Kapı açılır ve:

"İşte senin varacağın yer ve Allah'ın senin için hazırladıkları bunlardır" denilir. Bu kez o kişinin üzüntü ve iç çekmesi daha da artar."

Ebu Ömer (ed Darir) şöyle söylemiştir:

"Hammad bin Seleme'ye "Bu kimse (kabrinde böyle sıkıntılarla karşılaşacak kişi) kıble ehlinden miydi?" diye sordum. O da: "Evet" diye cevap verdi."

Ebu Ömer dedi ki:

"O kişi bir bakıma şehadet getiriyordu, ama kalbine ulaşan yahut yakini bir inançla şehadet getirmiyordu. Sadece insanların bu konuda bazı şeyler söylediklerini duyuyor, o da onların söylediklerini tekrar ediyordu."

١١٥٦ــ رَوَى ابْنُ مَاجَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ، قَالَ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ! إِنَّ أَبِي كَانَ يَصِلُ الرَّحِمَ وَكَانَ وَكَانَ، فَأَيْنَ هُوَ؟ قَالَ: «فِي النَّارِ» قَالَ فَكَأَنَّهُ وَجَدَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ: يَارَسُولَ اللَّهِ! فَأَيْنَ أَبُوكَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ «حَيْثُمَا مَرَرْتَ بِقَبْرِ مُشْرِكٍ فَبَشِّرْهُ بِالنَّارِ» قَالَ فَأَسْلَمَ الْأَعْرَابِيُّ بَعْدُ وَقَالَ: لَقَدْ كَلَّفَنِي رَسُولُ

---

1) Taha Suresi: 124

اللَّهِ ﷺ تَعِبًا مَا مَرَرْتُ بِقَبْرِ كَافِرٍ إِلاَّ بَشَّرْتُهُ بِالنَّارِ.

1156- İbni Mace, Salim (r.a)'den, o da babasından rivayet etmiştir:

"Bir bedevi Resulullah (a.s)'a gelerek:

"Ey Allah'ın Resulü! Benim babam akrabaya iyilik ederdi, şunu şunu yapardı şimdi onun yeri neresidir?" diye sordu. Resulullah (a.s) "Cehennemdir" diye cevap verdi. Adam Resulullah (a.s)'ın bu cevabından alınır gibi oldu ve:

"Ey Allah'ın Resulü! Senin babanın yeri neresidir?" diye sordu. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Her nerede bir müşriğin kabrinin yanından geçersen, onu cehennem ile müjdele!" Bu bedevi daha sonra müslüman oldu ve şöyle söylerdi:

"Resulullah (a.s) bana zor bir iş yükledi. Her ne zaman bir müşriğin kabrinin yanından geçecek olsam onu cehennemle müjdeliyorum."

١١٥٧ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا دَفَنَ ابْنًا لَهُ فَقَالَ: اَللَّهُمَّ جَافِ الْأَرْضَ عَنْ جَنْبَيْهِ وَافْتَحْ أَبْوَابَ السَّمَاءِ لِرُوحِهِ وَأَبْدِلْهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ.

1157- Taberani, Katade (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Enes (Enes bin Malik (r.a) bir oğlunu mezara koydu ve şöyle söyledi:

"Ey Allah'ım. Onun iki yanından yeri uzak tut. Göklerin kapılarını onun ruhu için aç ve ona dünyadaki yurdundan (evinden) daha hayırlı (üstün) bir yurt (ev) nasib eyle!"

١١٥٨ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: «يَأْكُلُ التُّرَابُ كُلَّ الْإِنْسَانِ إِلاَّ عَجْبَ ذَنَبِهِ» قِيلَ: وَمَا مَثَلُهُ يَارَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «مِثْلُ حَبَّةِ خَرْدَلٍ مِنْهُ تُنْبَتُونَ».

1156-İbni Mace (1/501) 6-Kitabu'l Cenaiz. 48-Müşriklerin kabirlerini ziyaret konusunda gelen rivayetler babı. Mecmau'z Zevaid'de "Bu hadisin isnadı sahihtir" denmektedir.

1157-Mu'cemu'l Kebir (1/224) Mecmau'z Zevaid (3/44) Müellif: "Bunu Taberani Kebir'de rivayet etmiştir. Ravileri sikadırlar" demiştir.

1158- Ahmed, Ebu Sa'id el Hudri (r.a)'den rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Toprak, insanın kuyruk sokumu kemiği dışındaki her tarafını yer." Resulullah (a.s)'a:

"Bunun örneği nedir, ey Allah'ın Resulü?" diye soruldu. Resulullah (a.s) da şöyle buyurdu:

"Bu, hardal tanesi örneğidir. Siz ondan bitersiniz."

١١٥٩ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَو عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَو وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ».

1159- Müslim, Ebu Hureyre (r.a)'den şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Bir insan öldüğünde üç şey dışında artık ameli kesilir. Sadakayi cariye (insanlara sürekli yararı dokunan bir hayır işi) kendisinden yararlanılan ilim yahut onun (ebeveyni) için dua eden salih çocuk."

١١٦٠ــ رَوَى الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَتْبَعُ الْمَيِّتَ ثَلاَثٌ: أَهْلُهُ، وَمَالُهُ، وَعَمَلُهُ، فَيَرْجِعُ اثْنَانِ، وَيَبْقَى وَاحِدٌ، يَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ، وَيَبْقَى عَمَلُهُ».

1160- Buhari ve Müslim, Enes bin Malik (r.a)'ten rivayet etmişlerdir:

1158-Ahmed (3/28) Mecmau'z Zevaid (10/332) Müellif: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. İsnadı hasendir" demiştir.

1159-Müslim (3/1255) 25-Kitabu'l Vasiye. 3-Kişiye ölümünden sonra ulaşacak sevaplar babı. Ebu Davud (3/117) Kitabu's Sayd. Ölü adına sadaka verilmesi konusunda gelen rivayetler babı. Tirmizi (3/660) 13-Kitabu'l Ahkam. 36-Vakıf babı. Tirmizi: "Bu hadis hasen, sahihtir" demiştir. Nesai (6/251) 30-Kitabu'l Vesaya. 8-Ölünün yerine sadaka vermenin fazileti babı.

1160-Buhari (11/362) 81-Kitabu'r Rikak. 42-Ölüm anında görülen zorluklar (sekeratu'l mevt) babı. Müslim (4/2242) 53-Kitabu'z Zühd ve'r Rekaik. Hadis no: 5 Tirmizi (4/589) 37-Kitabu'z Zühd. 46-Ademoğlu, onun yakınları, malı ve amelinin durumu hakkında gelen rivayetler babı. Tirmizi: "Bu hadis hasen sahihtir" demiştir.

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Ölenin ardından üç şey gider: Yakınları, malı ve ameli. Bunlardan ikisi geri döner, birisi kendisi ile birlikte kalır. Yakınları ve malı geri döner, ameli ise kendisiyle birlikte kalır."

١١٦١ــ رَوَى الطَّبَرَانِيُّ عَنْ عَبْدِالرَّحْمٰنِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ، عَنْ كَعْبٍ، قَالَ: لَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ أَتَتْهُ أُمُّ مُبَشِّرٍ فَقَالَتِ اقْرَأْ عَلَى النَّبِيِّ السَّلاَمَ. فَقَالَ لَهَا: أَوْ مَا سَمِعْتِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «رُوحُ الْمُؤْمِنِ طَائِرٌ يَعْلَقُ فِي شَجَرِ الْجَنَّةِ حَتَّى يُبْعَثَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» قَالَتْ: بَلَى وَلٰكِنْ ذُهِلْتُ.

1161- Taberani, Abdurrahman bin Ka'b bin Malik (r.a)'ten, o da Ka'b'dan rivayet etmiştir:

"Ka'b'a ölüm geldiğinde Ümmü Mübeşşir yanına geldi ve "Resulullah (a.s)'a selam söyle" dedi. Ka'b da ona şöyle söyledi:

"Sen Resulullah (a.s)'ın şöyle buyurduğunu duymadın mı:

***"Mü'minin ruhu, kıyamet gününde yeniden dirilinceye kadar cennet ağaçlarından birine asılı kalacak olan bir kuştur."** Ümmü Mübeşşir, bunu duyunca "Evet, duydum" dedi ve ağladı."*

١١٦٢ــ رَوَى مَالِكٌ عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «إِنَّمَا نَسَمَةُ الْمُؤْمِنِ طَيْرٌ يَعْلَقُ فِي شَجَرِ الْجَنَّةِ حَتَّى يَرْجِعَهُ اللَّهُ فِي جَسَدِهِ يَوْمَ يَبْعَثُهُ».

1162- Malik, Ka'b bin Malik (r.a)'ten şu şekilde rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Mü'minin ruhu, Allahu Teala'nın kendisini yeniden diriliş gününde bedenine döndüreceği vakte kadar cennet ağaçlarından birine asılı kalacak olan bir kuştur."

1161-Mecmau'z Zevaid (2/329) Müellif: "Bunu Taberani, Kebir'de rivayet etmiştir. Ravileri, Sahih'te isimleri bulunan ravilerdir" demiştir.

1162-Muvatta (1/240) 16-Kitabu'l Cenaiz. 16-Cenazeler cami babı. Nesai (4/108) 21-Kitabu'l Cenaiz. 117-Mü'minlerin ruhları babı.

Bir Açıklama

Bu konu ile ilgili rivayetlerden anlaşıldığına göre, bu bütün mü'minleri kapsayan genel bir şey değildir. Bu uygulama, sadece şehitlere ve yüce Allah'ın kendi zatı için seçtiği seçkin kimselere özgü bir uygulamadır.

١١٦٣ــ رَوَى مُسْلِمٌ عَنْ مَسْرُوقٍ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ: سَأَلْنَا عَبْدَاللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ عَنْ هٰذِهِ الْآيَةِ ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ﴾ فَقَالَ: أَمَا إِنَّا قَدْ سَأَلْنَا عَنْ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ؟ فَقَالَ: «أَرْوَاحُهُمْ فِي جَوْفِ طَيْرٍ خُضْرٍ، لَهَا قَنَادِيلُ مُعَلَّقَةٌ بِالْعَرْشِ، تَسْرَحُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ شَاءَتْ، ثُمَّ تَأْوِي إِلَى تِلْكَ الْقَنَادِيلِ، فَاطَّلَعَ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ اطِّلَاعَةً، فَقَالَ: هَلْ تَشْتَهُونَ شَيْئًا؟ قَالُوا: أَيَّ شَيْءٍ نَشْتَهِي وَنَحْنُ نَسْرَحُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ شِئْنَا؟ فَفَعَلَ ذَلِكَ بِهِمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فَلَمَّا رَأَوْا أَنَّهُمْ لَمْ يُتْرَكُوا مِنْ أَنْ يُسْأَلُوا، قَالُوا: يَارَبِّ! نُرِيدُ أَنْ تَرُدَّ عَلَيْنَا أَرْوَاحَنَا فِي أَجْسَادِنَا حَتَّى نُقْتَلَ فِي سَبِيلِكَ مَرَّةً أُخْرَى، فَلَمَّا رَأَى أَنْ لَيْسَ لَهُمْ حَاجَةٌ تُرِكُوا».

1163- Müslim, Mesruk (r.a)'un şöyle söylediğini rivayet etmiştir:

"Abdullah bin Mes'ud (r.a) "Allah yolunda öldürülenleri ölüler sanmayın. Onlar diridirler ve Rabb'leri katında rızıklandırılmaktadırlar" (1) ayeti kerimesi hakkında soru sorduk. Şöyle söyledi:

"Biz de bu ayeti kerime ile ilgili olarak Resulullah (a.s)'a soru sorduk, şöyle buyurdu:

"Onların (şehidlerin) ruhları, yeşil kuşların kursaklarındadır. Bunların arşa asılı kandilleri vardır. Cennetin, istedikleri yerlerinde dolaşırlar. Sonra yeniden söz konusu kandillerine dönerler. Rabb'leri onlarla ilgilenerek (hallerini sorar):

"Herhangi bir şey istiyor musunuz?" der. Onlar:

"Cennetin istediğimiz yerinde dolaşıyoruz. Artık ne isteyelim?" diye cevap verirler. Rabb'leri, kendilerine aynı şeyi üç kez sorar. Şehidler de kendilerine bu sorunun sürekli sorulduğunu görünce:

"Ey Rabb'imiz! Yeniden senin yolunda öldürülmemiz için bizim ruhlarımızı

1163-Müslim (3/1502) 33-Kitabu'l İmare. 33-Şehitlerin ruhlarının cennette olduğunu ve şehitlerin diri olup Rabb'leri katında rızıklandırıldıklarını bildiren rivayetler babı.

1) Ali İmran Suresi: 169

bedenlerimize geri çevirmeni istiyoruz" derler. Böylece onların herhangi bir ihtiyaçlarının olmadığı görülünce, kendi hallerine bırakılırlar."

Tirmizi'nin rivayeti de şöyledir:

"Abdullah bin Mes'ud (r.a)'a: "Allah yolunda öldürülenleri ölüler sanmayın. Onlar diridirler ve Rabb'leri katında rızıklandırılmaktadırlar" ayeti kerimesi hakkında soru soruldu. O da şöyle söyledi:

"Biz de bunun hakkında soru sorduk ve bize şöyle bildirildi:

"Onların (şehidlerin) ruhları, yeşil kuşların kursaklarındadır. Cennetin istedikleri yerlerinde dolaşırlar. Sonra arşa asılı haldeki kandillerine dönerler. Rabb'in onlarla ilgilenerek (hallerini sorar):

"Fazladan herhangi bir şey istiyor musunuz? Size vereyim" diye buyurur. Onlar:

"Ey Rabb'imiz! Cennetin istediğimiz yerinde dolaşıyoruz. Artık fazladan ne isteyelim?" diye cevap verirler. Rabb'in ikinci kez yeniden onlarla ilgilenerek (hallerini sorar):

"Fazladan herhangi bir şey istiyor musunuz? Size vereyim" diye buyurur. Şehidler de kendilerine bu sorunun sürekli sorulduğunu görünce:

"Ey Rabb'imiz! Yeniden senin yolunda öldürülmemiz için dünyaya geri dönmek üzere bizim ruhlarımızı bedenlerimize geri çevirmeni istiyoruz" derler." (1)

Yine Tirmizi'nin naklettiği buna benzer bir rivayette Resulullah (a.s)'ın yukarıdakine ilaveten şöyle buyurduğu bildirilmiştir:

"(Şehidler) "Peygamberimize bizden selam söylemeni ve bizim razı olduğumuzu ve bizden de razı olunduğunu O'na bildirmeni istiyoruz" derler." (2)

١١٦٤ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «اَلشُّهَدَاءُ عَلَى بَارِقِ نَهْرٍ بِبَابِ الْجَنَّةِ فِي قُبَّةٍ خَضْرَاءَ يَخْرُجُ عَلَيْهِمْ رِزْقُهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ بُكْرَةً وَعَشِيًّا».

1164- Ahmed, İbni Abbas (r.a)'tan rivayet etmiştir:

1164-Ahmed (1/266) Mu'cemu'l Kebir (10/405) Mecmau'z Zevaid (5/294) Müellif: "Bunu Ahmed rivayet etmiştir. İsnadı sağlam ve ravileri sikadırlar. Bunu ayrıca Taberani, Kebir ve Evsat'ta rivayet etmiştir" demiştir.

1) Tirmizi (5/231) 48-Kitabu Tefsiri'l Kur'an. 4-Ali İmran suresi babı. Tirmizi: "Bu hadis hasen, sahihtir" demiştir.

2) Tirmizi, aynı yer. Tirmizi, bu hadisin hasen olduğunu söylemiştir.

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Şehidler, cennetin kapısında yeşil bir kubbenin altında bir ırmağın kenarındadırlar. Rızıkları sabah ve akşam cennetten gelir."

١١٦٥ــ رَوَى أَحْمَدُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «اَلشُّهَدَاءُ عَلَى بَابِ بَارِقِ نَهْرٍ بِبَابِ الْجَنَّةِ يَخْرُجُ عَلَيْهِمْ رِزْقُهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ بُكْرَةً وَعَشِيًّا».

1165- Ahmed, İbni Abbas (r.a)'tan rivayet etmiştir:

"Resulullah (a.s) şöyle buyurdu:

"Şehidler, cennetin bir ırmağının kenarındadırlar. Rızıkları sabah ve akşam cennetten gelir."

DERSLER VE ÖĞÜTLER

Şehid kardeşimiz Şeyh Edip Geylani, 'Ehli Sünnet ve'l Cemaat Akaidi'ne yazmış olduğu şerhte, ölüm ve berzah hayatı ile ilgili bir takım açıklamalarda bulunmuştur. Biz onun yaptığı açıklamalardan bazılarını aşağıya alıyoruz:

1. Bedenin bütün uzuvları parçalansa yahut canavarların karınlarına girse de hiç şüphe yok ki, ölen kişi sorguya çekilecektir. Çünkü onun bedeni parça parça olmuş olsa bile, ruhunu yeniden bedenine iade etmek Allahu Teala için zor bir şey değildir. Çünkü Allahu Teala'nın kudreti buna yeter. Dünyanın değişik bölgelerinde bir çok insan aynı anda ölseler bile, Kurtubi'ye göre iki sorgu meleği, bunların tümüne yetişebilirler ve aynı anda ölmüş olanların tümünü, aynı anda sorguya çekebilirler. Yahut sorgu melekleri iki değil, daha çok sayıda olabilirler. Hafız Suyuti bu ikinci görüşü tercih etmiş ve Halimi de onun görüşünü desteklemiştir.

2. Peygamberler sorguya çekilmezler. Bununla birlikte peygamberlerin vahiy konusunda ve Cebrail (a.s) hakkında sorguya çekilecekleri de söylenmiştir. Yine sıddıkların (her işinde doğru olan ve her hareketlerinde şeriatın ölçülerini gözeten kimselerin), şehidlerin, sınır gözcülerinin (bu hal üzere ölenlerin) kendilerine bununla ilgili haberin ulaşmasından sonra belli mazeretlerin dışında, geceleri Mülk suresini -bazıları Mülk suresinin yerine Secde suresinin okunması gerektiğini bildirmişlerdir- okumaya devam edenlerin, ölüm hastalığına yakalandıktan sonra sıkça ihlas suresini okuyanların, ishalden, taundan yahut zamanındaki yaygın bulaşıcı hastalıklardan birinden dolayı hastalığa karşı

1165-Ahmed (1/266) Mu'cemu'l Kebir (10/405) Mecmau'z zevaid (5/298) Müellif: "Bunu Ahmed ve Taberani rivayet etmiştir. Ahmed'in ravileri sikadırlar"' demiştir.

sabır gösterip Allahu Teala'dan sevap bekleyerek ölenlerin yahut cuma gecesi veya gündüzü ölenlerin, kabir sorgusundan kurtulacakları bildirilmiştir.

Bununla birlikte tercih edilen görüşe göre peygamberlerle, savaş meydanında öldürülen şehidlerin dışında kalanlar hafif bir sorguya çekilirler. Ancak Celal Suyuti'nin de ileri sürdüğü gibi çocukların dışında kalan bütün yükümlülerin sorguya çekilecekleri anlaşılmaktadır...

3. Kabir azabının varlığına inanmak gerekmektedir. Burada, genellikle insanlar öldükten sonra kabre konulduklarından dolayı kabir azabı ifadesi kullanılmaktadır. Yoksa kabire konulsun konulmasın, Allahu Teala kimin azaba çarptırılmasını dilerse, o azaba çarptırılır. İnsan denizde boğulsa da, asılsa da, bedeninin değişik uzuvları yansa da, tamamen ateşte yanıp küllerini rüzgar savursa da ve bedeni parça parça edilip dağıtılsa da bu durum onun azaba çarptırılmasını engelleyemez.

4. Kafir ve münafık için Berzah hayatı sürdükçe, azab sürekli olacaktır.

5.Günahkar müslüman üzerinden ise, işlediği fenalıkların hafifliği ölçüsünde yahut dua ve sadaka sebebiyle veya daha başka bir sebeple azab hafifletilebilecektir.

İbni Kayyim'in de bildirdiği üzere, kabirde sorguya çekilmeyen kişi, azaba (kabir azabına) da çarptırılmaz. Kabrin sıkması kabir azabındandır. Bu sıkma işi ise Berzah hayatına özgü bir tarzda, kabrin iki yanının birleşmesidir. Bunun durumu, Berzah hayatının şartları ile uyumludur ve bu hayatın kanunlarına göredir. Bu kısımda yer, ölenin bedenini kendine çekerek kaburga kemikleri birbirine geçecek şekilde sıkar. Peygamberlerin dışında kalan salihler bile kabrin sıkmasından kurtulamazlar.

6. Allahu Teala'nın kendileri için azab görmemelerini mukadder kıldığı salih mü'minler ise, kabir nimetleri içinde olacaklardır. Kabir nimeti ile ilgili naslar tevatür derecesine ulaşmıştır. Kabir azabı olarak isimlendirilen ölüm sonrası azabın, sadece kabre konulanlara özgü olmadığı gibi, nimet de sadece kabre konulabilenlere özgü değildir elbette. Bu nimet, kabre konulsun konulmasın kendileri için böyle bir nimet mukadder kılınmış olan bütün mü'minleri kapsayacaktır. Aynı zamanda kabir nimeti sadece bu ümmete mensup olan mü'minlere yahut sadece yükümlülere has da değildir. Kabrin genişletilmesi, onun içerisinden cennetin görüleceği bir pencere açılması, içerisinin güzel koku ile doldurulması, burasının cennet bahçelerinden bir bahçe haline getirilmesi ve onbeşinci gecesindeki ay gibi parıldayacak şekilde içerisinin nurlandırılması, hep kabir nimetlerindendir. Bütün bu nimetler, Berzah aleminin şartlarına ve şekline göre olacaktır.

7. Dünya hayatından göçenlerin tümü, bir berzah hayatı sürmekle birlikte, peygamberlerin burada sürdükleri hayat, şehidlerin hayatından daha mükemmel, şehidlerin hayatları ise diğer ölülerin hayatlarından daha mükemmeldir.

8. Sözü edilen şeylerin tümü, dünyadaki adetlere benzemezler. Dünya şartlarından farklı olduğundan dolayı bunlar, dünya adet ve şartlarıyla kıyas edilemezler. Allahu Teala'nın savaş meydanında ölen şehidleri, cennet nimetlerinin güzelleri ile rızıklandırdığına inanmak gerekmektedir. Ancak bunlar yeme içme işini ihtiyaçlarından dolayı değil de, ondan lezzet duymak, haz almak için gerçekleştirirler.

9. Şahidin bu şekilde adlandırılması, Allahu Teala'nın ve meleklerinin onun cennete ve Hakk'ın rızasına kavuşacağına şehadet etmeleri nedeniyledir.

Şehidin bu adı almasının bir diğer sebebi de, onun ruhunun, diğer ruhlardan farklı olarak Selam yurdunu görmesi ve burayı müşahade etmesidir. Burası ancak kıyamet gününden sonra görülebilecektir. Nesefi, hadislerin işaret ettiği üzere mü'minlerin ruhlarının cennete şimdiden girmeleri halinde bile, şehid hayatı gibi bir hayata ve onun kavuştuğu gibi bir rızka kavuşamayacaklarını, diğer ruhlar için yeme ve cennet nimetlerinden yararlanma durumunun olmayacağını söylemiştir."

Bu konunun bir sonucu olması ve hemen sonra gelecek konu ile bu konu arasında bir bağ olması açısından, İmam Gazali'nin İhya'sında yer alan bazı açıklamaları da buraya alıyoruz.

İmam Gazali bu kitabında, akli düşünceyi ve kalbi inancı, kıyamet günü hakkında bilgiler veren naslara göre şekillendirmemizi, dünya şartlarına göre düşünerek naslarda yer alan bazı bilgileri tereddütle karşılamamayı öğütlemektedir.

İmam Gazeli İhyay-ı Ulum'id Din' adlı eserinde şunları söylüyor:

"Dünya olaylarıyla kıyas yaparak kıyamet gününe ait bir takım harikulede ve garib işleri inkar etmeye sakın kalkışma! Bizzat dünyanın değişik bölgelerinde görülen gariblikler hakkında bilgili değilsen ve sonra da sana dünyada böyle şeylerin olabildiği söylenirse, bu iddialara şiddetle karşı çıkarsın. Kendisinin pek alışamadığı ve yaşadığı şartlara uygun göremediği şeyleri inkar etmek, Ademoğlunun tabiatında vardır.

İnsan, yılanı ve onun karnının üstüne yürüdüğünü ve şimşek gibi hareket edebildiğini görmemiş olsaydı, bir canlının ayaksız olarak yürüyebildiği iddiasına kesinlikle inanmazdı. Bir canlının ayakları üstüne yürüyebildiğinin tasavvur edilmesi de, böyle bir şeyi bizzat görmemiş olan için zor bir şeydir.

İnsan, doğum olayının nasıl gerçekleştiğini görmemiş ve bu konuda bilgi edinmemiş olsaydı, sonra da kendisine: "Pis bir nutfeden (sıvıdan) böyle belli şekli olan, akıl sahibi, konuşabilen, değişik uygulamalarda bulunabilen vs. özelliklere sahip bir ademoğlu üretiliyor" denilseydi, böyle bir iddiayı doğrulamak ona bir hayli zor gelirdi.

Bizzat insanoğlunun kendi yaratılışında, uzuvlarının şekillendirilişinde bir sürü gariplikler, olaganüstülükler bulunmaktadır. Bu gariplikler ve olağanüstülükler, belki onun yeniden dirilişi ile ilgili olarak bildirilen gariplikler daha fazladır. Artık böyle olunca insan, Allahu Teala'nın bu güce ve kudrete sahip olduğunu, O'nun yaratıkları ile ilgili hikmetlerini göre göre, yeniden dirilişle ilgili olarak bildirilenleri nasıl inkar edebilir? Eğer imanında bir zayıflık varsa, ilk yaratılışla ilgili bu hikmetlere ve akıl alamayacağı derecedeki harikulade durumlara bakarak imanını kuvvetlendirir.

Allahu Teala şöyle buyuruyor:

"İnsanoğlu kendinin başıboş bırakılacağını mı sanıyor? O akıtılan bir meni damlası değil miydi? Sonra bir pıhtı halini almış, sonra Allah onu yaratıp şekil vermişti. Ondan erkek ve dişi iki cins yaratmıştı. Bunları yapan Allah'ın, ölüleri diriltmeye gücü yetmez mi? Elbette yeter." (1)

Allahu Teala gerçekten her şeye kadirdir ve gücü herşeye yetendir."

---

1) Kıyamet Suresi: 36-40

İÇİNDEKİLER

YEDİNCİ KISIM

Peygamberlere iman 9
Peygamberlerin görevleri 19
Peygamberlerle ilgili rivayetler 22
Konuyla ilgili önemli açıklamalar 50
Peygamberler kısmi değil, bütün insanlara gönderilmişlerdir 55
Eski Mısır dinleri 59
Bazı Hind Dinleri 61
Budizm 63
Zerdüştlük dini 66
Çin dinleri 67
Mezopotamya dinleri 72
Alimlerin Peygamber varisliği ve velilerin kerametleri 81
Konu ile ilgili rivayetler 91

SEKİZİNCİ KISIM

Hz. Peygamber (a.s)'in naklettiği kıssalar 97
Kıssaların mutlak manaları ve amaçları 101
Konu ile ilgili rivayetler 103
Resulullah (a.s)'ın naklettiği kıssalar 109

DOKUZUNCU KISIM

Kıyametin öncesinde gerçekleşecek olaylar 151
Resulullah (a.s)'ın kıyamet öncesinde gerçekleşecek olaylardan söz etmesi 157
Kıyametin nisbi yönden yakınlığı 157
Nübüvvet çağının süresi 165
Resulullah (a.s)'ın kıyamet öncesinde gerçekleşeceğini bildirdiği olaylar 169
Genel bir hadis 195
Birinci İstanbul fethi 199
İslam'a girmeden önceki Türk, Tatar ve Moğollar'ın savaşları 203
İslam'da yenilik ve yenilikçi hareketler 223
Hicaz Ateşi 227
İslam beldelerinin birbirlerinden ayrılmaları ve İslam birliğinin bozulması 231
İslam garip olarak gelmiş ve garip olarak gidecektir 237
Yalancı peygamberler ve Deccaller 241
Kıyamet alametleri ve bunların ortaya çıkması 247
Kıyametin ortaya çıkmamış olan küçük alametleri 291
Fırat nehrinin altından bir dağ haline gelmesi 307
Kıyametin büyük alametleri ve kıyamet öncesindeki diğer alametler 309
Konu ile ilgili rivayetler 310
Mehdi (a.s) 325
Konu ile ilgili rivayetler 527
Deccal 345
Deccal ile ilgili rivayetler 346
Deccal'ın özellikleri 413

ONUNCU KISIM

Hz. İsa (a.s)'nın özelliği ve yeryüzüne inmesi 419
Konu ile ilgili rivayetler 420

ONBİRİNCİ KISIM

Ye'cüc ve Me'cüc 461
Konu ile ilgili rivayetler 476

ONİKİNCİ KISIM

Kıyamet kötü insanların üzerine kopacaktır 487

Konu ile ilgili rivayetler 488

ONÜÇÜNCÜ KISIM

Aden tarafından görülecek ateş 495
Konu ile ilgili rivayetler 495

İKİNCİ BÖLÜM

ÖLÜM VE BERZAH HAYATI

Ölüm ve Berzah hayatı 503
Konu ile ilgili Kur'an-i naslar 505
Konu ile ilgili rivayetler 512
İçindekiler 571